

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

1078

A 21

1078
A21

1. *Bereideneerd Plan tot het vervaardigen van een Algemeen, omschryvend
Woordenboek der Nederlandsche Tale, door de Maatschappij der Nederlandsche
Letterkunde te Leyden. 16 blz. 1773. — Byvoegfels en Aanmerkingen op het
Bereid. Plan, enz. 1774. 24 blz.*
2. *Ontwerp van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde
te Leyden, tot het vervaardigen van een Algemeen, omschryvend
Woordenboek der Nederlandsche Tale.*
XXVII Artt. 8 blz. verkort uit het Bereideneerd Plan, 1773.
3. *Taalkundige Vragen, voorgesteld aan de Leden van de Maatsch.
der Nederl. Letterk. te Leyden, den 11 den van Novem. 1775.*
CXXI. Vragen, 16 blz.
*Eerste Bylage, behelz. de Neederduitsche Werkwoorden, welke met alle
hunne Composita ongelijkvloeiens geb. zige worden. Bl. 17-22.*
*Tweede Bylage, behelz. de Neederduitsche Woorden, welke, met alle hunne
Composita, onoorscheenlyk, met ei of y, met e of ee, met o of oo
geschreven worden, en in de eerste Byl. niet te vinden zijn. Bl. 23-32.*
*Derde Bylage, behelz. Eenige Needer. Woorden, welke, in sommige Stre-
ken van ons Vaderland, verschillende klanken hebben, doch in de
spelling onderscheiden worden. Bl. 32-34.*
4. *Alphabetische Woordenlijst uit de Voorhanden zijnde Excerpten;
A-H, 120 blz. met Geleidebrief van Oogstr. 1787, en vooraf-
gaande Naamlijst der Aucteuren, waaruit de Excerpten getrokken
zijn. 8 blz.*
5. *Ontwerp tot het opstellen en bewerken van een Neederduitsch Om-
schryvend Woordenboek (door N. Hinklooper; 12 blz.)
Bylage tot Handel. 1793.*

BEREDENEERD PLAN
TOT HET VERVAERDIGEN VAN EEN
ALGEMEEN, OMSCHRYVEND
WOORDENBOEK
DER NEDERLANDSCHE TALE,

D O O R

DE MAETSCHAPPY
DER NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE TE LEYDEN.

Aen alle de Leden der Maetschappye voorgedragen
door de Maendelyksche Vergadering.

Het Voorstel van den Heer AHAZUERUS VAN DEN BERG, om een Woordenboek der Nederlandsche Tale te vervaerdigen, met zynen Brief van den 30sten van Oegstmaend 1769, aen onze Maetschappye medegedeeld, en gedrukt achter de Handelingen der Jaerlyksche Vergadering van het Jaer 1770. bl. 22 en 23, heeft aenleiding gegeven tot het maken van een Ontwerp van een Nederduitsch Woordenboek, waer toe de Heer PIETER VAN DEN BOSCH benoemd is, welke het zelve, in de Maendelyksche Vergadering van Hooimaend 1771, heeft ingeleverd.

De Maendelyksche Vergadering heeft dit Ontwerp van den Heer VAN DEN BOSCH, benevens het gemelde Voorstel van den Heer VAN DEN BERG, ter overweging gezonden aen de Leydsche Leden, en aen eenige daer toe gekommitteerde Leden buiten Leyden, by welke gelegenheid de Heeren VALCKENAER, VAN LELYVELD, HINLOPEN, VAN DEN BERG en KLUIT hunne aanmerkingen en bedenkingen opgegeven hebben, en daerdoor de Maendelyksche Vergadering in staet gesteld om dit beredeneerd Plan opstellen, en ter overweging voortedragen aen alle de Leden der Maetschappye, om in den Brief van beschryving voor de naestkomende Jaerlyksche Vergadering, tot de raedplegingen en het maken der noodige besluiten op dit stuk, beschreven te worden.

De nuttigheid en noodzakelykheid van een algemeen, omschryvend Nederduitsch Woordenboek, in alle zyne omstandigheden en betrekkingen, opzettelyk te betoogen, achten wy voor de Leden onzer Maetschappye niet noodig, dewyl, en de nuttigheid, en de noodzakelykheid, by ieder die eenige letterkunde bezit, by ieder die kennis heeft van de oude en de hedendaegsche gesteldheid onzer Tale, by ieder die derzelyver opbouw behartigt, volkomen erkend wordt.

A

Voor-

Voortlang is het opgemerkt, dat een werk van zoo veel omflag, een onderneming van zoo veel belang, en van zoo wyde uitgestrektheid, niet wel anders verwacht kan worden, dan van een lighaem van Taelgeleerden gelijk onze Maetschappij uitmaakt; en, dat eene Maetschappij der Vaderlandsche Tael- Dicht- Oudheid- en Historie-kunde, gelijk de onze, niet wel een werk van meer algemeene nuttigheid kan ondernemen, dan het toereeden van zoodanig een Woordenboek: waerom wy nuttig geoordeeld hebben deswegens een Plan, met redenen bekleed, onder de byzondere aendacht van alle de Leden, en aen de overweging der naestkomende Jaerlijksche Vergadering onzer Maetschappij te brengen.

- I. In de eerste plaets zullen wy het oogmerk van een algemeen omschryvend Nederduitsch Woordenboek bepalen en beredeneeren:
- II. En vervolgens ten tweden opgeven, welke de vereischten zijn van zoodanig een Woordenboek; en welke hoofdzaken in het algemeen den inhoud van dat Werk zouden moeten uitmaken:
- III. Ten derden, uit welke bronnen tot dat einde voornamelijk zoude moeten geschept worden:
- IV. En eindelijk, op welke wyze dezen arbeid onder de Leden der Maetschappij, welke genegen mochten zijn hiertoe het hunne toe te brengen, zoude kunnen verdeeld, en aen de gang geholpen worden.

I.

Wat het eerste belangt:

Het oogmerk van een algemeen, omschryvend Nederduitsch Woordenboek is, niet alleen de Nederduitsche tael in zoo verre te doen kennen, als noodig is, om de schriften, die in dezelve zijn opgesteld, voor ieder verstaenbaer te maken; maer ook, om den geheelen schat onzer Tale by een te vatten, en den rijkdom, de kracht, en de schoonheid derzelve voor te stellen, en, daerdoor, ieder welke zich zyner Tale bekreunt, genoegzame aenleiding te geven, om al wie Nederduitsch spreekt of schrijft wel te verstaen, en zelf die Tael zuiver, regelmatig, en, met eene rijkheid van gepaste woorden, te spreken en te schryven.

Indien men zich enkel bepaelde om de schriften, welke in onze Tael zijn opgesteld, verstaenbaer te maken voor ons, welke in die Tale geboren zijn, zouden wy lichtelijk grond peilen; en weinig meer dan een aenvulling en vermeerdering van het Woordenboek van KILIAEN noodig hebben; doch een meer algemeen Woordenboek is van meer algemeene nuttigheid, en den arbeid ener Letterkundige Maetschappij waerdig.

Onze Tael, zegt de Heer VAN DEN BERG, bezit onuitputtelijke schatten van woorden; doch in de boeken, welke wy uitgeven, wordt alleen een gedeelte van die woorden gebruikt, welke dan nog aldaer niet voorkomen in alle de beteekenissen, welke hun in de tael des gemeenen Lands gegeven worden. In Holland, waer zekerlijk verre de meeste boeken geschreven, en nog veel meer uit andere talen overgezet worden, bedient men zich in 't schryven van den Hollandfchen spraekvorm, en dat nog, met vry veel bepaling.

ling. Zy, die in andere oorden en strecken van Nederland boeken schryven, schroomen woorden te gebruiken, welke niet door de Hollanders gestempeld zijn, en verkiezen liever zich met eene mingepaste uitdrukking, of eene minvoegelyke omschryving te behelpen, dan dat zy zich van een woord zouden durven bedienen, 't welk in hun Stad of Landstreek zeer gebruikelijk, van eenen waren Nederduitschen oorsprong, en tot hun oogmerk by uitnemendheid dienstig is: en op die wijs moeten veele van onze gebruikbaerste woorden in onze boeken in onbruik blyven. Wanneer men hierby aenmerkt, welk een aental van woorden en beteekenissen, zoo voor als door HOOFT en VONDEL gebruikt, en sedert, by de genen die hun gevolgd zijn, achter de bank geraekt zijn, zoo is lichtelyk optemaken, dat onze Tael der geletterden vry arm geworden is, en nog van tijd tot tijd, zoo voortgaende, zal moeten verarmen: en, schoon de een schryver meer overvloed van woorden aen de hand, en in zijn gebruik heeft dan de ander, zoo is het niet moeilijk, by de meeste onzer schryveren, in hunne geschriften eene mindere of meerdere verlegenheid om woorden te merken. Een algemeen Woordenboek, waerin, zoo veel men kon, de geheele Tael plaets vindt, zoude het beste middel zijn, om deze, reeds aenwezige armoede, in den taelvorm der schryveren, en de verder vermeerdering derzelve, voortekomen.

Het gebruik, *Quem penes arbitrium est & jus, & norma loquendi*, kan by ons doen, 't geen het voorheen in andere talen gedaen heeft, en brengen, volgens het zeggen van HORATIUS, wederom oude woorden op de baen, welke thans, wel niet by onze schryvers in algemeen gebruik zijn, doch welke echter goed Duitsch zijn, en niet verdienen verloren te raken, maer waardig zijn om uit de schriften van vorige tyden, of uit de gemeene Lands tael aengenomen te worden.

Behalven dit: kan men wel zeggen dat iemand, hoe veel hy ook op de Tael moge gedaen hebben, dezelve in hare volkomenheid kent, zoo lang hy menschen, die dezelve als hunne moedertael spreken, niet volkomen verstaen kan, en den waren zin van echte Nederduitsche woorden, welke zy gebruiken, niet kan vatten, of, wanneer het hem zoo ga met oude of hedendaegsche boeken, die in het Nederduitsch geschreven zijn? — En, hoe dikwils gaet het zoo? zelfs met luiden welke vry veel arbeid op de Tael gedaen hebben.

Veele voorbeelden zoude men hier van kunnen toonen; — een enkel, uit het eerste Deel van de Werken onzer Maetschappye, zal genoeg zijn.

MATTHEUS VAN LEEUWAARDEN had, in den *Fasciculus Temporum*, de uitdrukking gevonden van *te ploegen, te eren ende te saeijen dat land*. Het woord *eren* was hem zoo onbekend, dat hy in het vermoeden viel dat het eene vertaling ware van het latijnsche *Colere*: een vermoeden, het welk in den Schryver van den *Fasciculus* eene verregaende onwetendheid onderstelt, zoo die *Colere*, in den zin van *eerbiedigen*, had opgevat. De Heer HUYDECOPER bewijst breedvoerig, dat *het land eren*, oudstijds, beteekende het land ploegen. Ondertusfschen hoort men de spreekwyze, *het land eren*, by de landlieden in den Bommelerwaard en in de Betuwe gemeenzaem gebruiken, en in die streck is 'er niemand die dezelve niet verstaet. Dus begaen, en VAN LEEUWAARDEN en HUYDECOPER, hier, beiden eenen mislag. De eerste, dat hy aen het woord *eren* eene verkeerde beteekenis geeft, en den Schryver, die het gebruikt, eene ongerijmde opvatting toedicht: de andere, dat hy een nog heden gebruikbaer woord, dat in waarheid tot de levende tael van onzen tijd behoort, verklaert voor een woord dat verouderd is, en waarvan men geen jonger gebruik weet dan het jaer 1655. toen JUNIUS zyne aenmerkingen op WILLERAMUS uitgaf. Voor dergelyke mislagen ligt ieder beoefenaer van de tael, al is hy schoon vry verre gevorderd, geduriglyk bloot. — Wie kan het gantsche Land doorzwerven en alomme de spreektael beoefenen? Ook komt het ieder niet gelegen eene genoegzame meenigte van oude schryveren te lezen. — Welk hulp- en behoed-middel derhalven? dan een algemeen, omschryvend Woordenboek het welk de geheele Tael vervat.

B E R E D E N E E R D P L A N

I I.

In een goed, en, zoo veel mogelijk, algemeen, omschryvend Nederduitsch Woordenboek, zouden deze acht Hoofdzaken vereischt worden:

- I. Voor eerst, dat in hetzelfde geplactst worden alle de woorden welke tot de Nederduitsche tael behooren.

Niet alleen de woorden welke in Holland verstaenbaer zijn, niet alleen de woorden welke in oude of latere of hedendaegsche boeken voorkomen, maer ook alle de Nederduitsche woorden, welke in Holland, zoo wel als in Zeeland, Vriesland, Groningen, Overijsfel, Gelderland, Utrecht, Brabant en Vlaenderen, hedendaegsch in 't spreken en 't schryven gebruikt worden, en te voren ooit gebruikt zijn, maken de Nederlandfche tael uit.

Woorden, welke wel van andere talen ontleend zijn, doch, door een heerschend gebruik, by goede schryveren, om zoo te spreken, hun burgerrecht verkregen hebben, kan men rekenen tot onze Tael te behooren en in ons Woordenboek te voegen.

In tegendeel, andere woorden, welke den klemtoon niet op het zake-lijk deel hebben, en welke, gevolgiijk, met het hoogste recht, basterd-woorden of stadhuis-woorden genoemd worden, en voor dewelke wy in onze Tael voldoende *synonima* hebben, deze behooren, niet in ons Woordenboek, maer, zoo men het der moeite waerdig oordeelt, op een afzonderlyke lijst, gebracht te worden, gelijkze ook by KILIAEN in een *Appendix*, en by MEYER in zijn tweede deel gevonden worden.

Op eene afzonderlyke lijst zoude men ook kunnen brengen alle oude en hedendaegsche eigen namen van steden, dorpen, vlekken, streeken, meeren, rivieren, der Zeventien Provintien, schoon het ons toefchijnt dat dit eigentijk tot een *Dictionarium Geographicum* zoude behooren.

- II. De tweede vereischte is, dat de woorden, welke men van eenen wortel keurt, in de voeglijkste en natuerlijkste orde die mogelijk is, de *derivata* onder hunne *primitiva*, voor zoo verre men zulks ontdekken kan, by een gefchikt worden.

Hier door zal de afleiding, en door de afleiding de oorsprongelyke beteekenis, zeer dikwylen klaer en duidelyk worden: terwijl ieder woord op de plaats daer men het volgens zyne letters zoeken zal, met alle zyne omschryvingen, bepalingen en verklaringen, behoort gesteld te worden, en van daer heen gewezen naer de plaats waer het onder zijn wortel gebracht is.

- III. De derde vereischte is, dat eerst de eigenlyke en oorsprongelyke beteekenis, en vervolgens ook de overdrachtelyke en uit elkander voortvloeiende en afgeleide beteekenissen, en alle de vershillende gebruiken van ieder woord, naeuwkeurig bepaeld en verklaerd worden, door eene latijnsche vertaling, en door eene omschryving in onze Tael, voor zoo veel zulks mogelijk is.

Niet weinig zoude het, gelijk de Heer VAN DEN BOSCH zeer wel heeft aangemerkt, niet weinig zoude het tot de fraeiheid en nuttigheid van het Werk toebrengen, wanneer men de uit elkander voortvloeiende en afgeleide beteekenissen zoodanig schikte, dat men de verscheidene veranderingen van zinsbeteekenis als in eenen opslag ontdekken kon, en zien langs welke trappen een woord van zynen eersten en oorsprongelyken zin,

VAN EEN WOORDENBOEK.

zin, door de verscheidene tusschen-beteekenissen, tot den jongsten overdrachtigen zin gebracht was, zoo dat iedere uitlegging tot eene volgende zoude leiden, en de eerste en laatste beteekenis door eene natuurlyke aeneenschakeling verbonden zijn.

Wy hebben geoordeeld dat het zyne nuttigheid zoude hebben, van deze tweede en derde vereischte, een Proeve achter dit Plan te voegen, waertoe het woord VAREN by geval in de hand is gekomen.

- IV. De vierde vereischte is, om by ieder woord het Gothisch, Angel-faxisch, Frankteutsch, Yslandsch, het geen in geluid of beteekenis, het Engelsch, Fransch, Hoogduitsch of ander woord, het welk in die beiden aen het onze gelijk is, daer nevens te voegen.

Dit zal zeer dikwils van veel nut en dienst zijn, om de afleiding en de beteekenissen te ontdekken.

- V. De vijfde vereischte is, by ieder woord aenteteekenen of het een *adjectivum* is, of een *substantivum*, of een *verbum*, of een *adverbium* enz.; by de *adjectiva* behooren de *gradus comparationis* opgegeven te worden; by de *substantiva* de *genera* en de *declinatie*; by de *verba* de vorming van het *imperfectum* en *praeteritum*, en in welken zin zy als *activa* of *passiva* of *neutra* of *communia* gebezigd worden; en in de *verba composita* behoort aangewezen te worden, waer de vooropkomende *praepositio separabilis* en waer *inseparabilis* zy.

De Heer TEN KATE oordeelde reeds, dat dit alles in een volledig Woordenboek noodig was. Zie I. D. bl. 538. En wy achten het onnoodig hier over uit te wyden.

- VI. De zesde vereischte is, dat men den invloed van eenige woorden op andere, by welke zy geplaetst zijn, aanwyze.

Deze invloed, welke gelegen is in de overeenkomst of beheersching der woorden, is gemakkelijk op te merken, waanneer men voorbeelden of spreekwyzen aanvoert: — en onder deze behooren vooral de spreekwoorden, welke by ons zeer meenigvuldig en van veelerlei soort zijn, en een byzonder fonds van den rijkdom eener taal uitmaken, niet vergeten te worden.

- VII. De zevende vereischte is, dat alles, zoo veel als mogelijk is, gestaelt worde met goede voorbeelden en bewyzen.

Het zoude zyne nuttigheid hebben, de voorbeelden uit de schryveren te schikken naer hunne jaertallen en naer de plaets waer zy gedrukt of geschreven zijn, om zoo den tijd van het in gebruik raken der woorden in deze of geene beteekenis, en het buiten gebruik raken, of andere veranderingen, na te gaen. Het onderscheid van plaetsen, of liever landschappen, in het oog houdende, zegt de Heer HINLOPEN, zal men in de *dialecten* en verschillende schrijfwyzen beter grondslagen krygen: door dit niet in acht te nemen zijn 'er zekerlyk fouten begaen. Ieder land, iedere plaets heeft zijn eigen *dialekt*. Nooit wordt 'er een boek gedrukt, nooit geschreven, waer in geene blyken hiervan zich vertoonen.

BEREDENEERD PLAN

VIII. Laetstelijk zal het ook een vereischte zijn, een naeuwkeurige en eenparige Spelling te gebruiken.

Befchouwenderwyze schijnt dit moeilyker dan het in de uitvoering zal wezen. — Wie is 'er die kan of zal eischen, dat men zyne byzondere spelling, als ware die de beste, of de eenige goede, zal volgen? Ieder behoort wat toetegeven aen het heerschend gebruik.

Zal men over de Spelling wel veel behoeven te twisten? wanneer men zich voorstelt deze vier algemeene regelen in alles op te volgen. Te weten:

1. Iedere klinker, welke eene verlenging noodig heeft, te verlengen met zijns gelyken.

Schoon wy wel weten, dat zulks de gemeene lands-spelling nimmer geweest is, en ook nog niet behoorde te wezen, is echter het gebruik, sedert meer dan een eeuw, al te sterk doorgedrongen, om het by alle de klinkers eenparig te keer te gaen; en de eenparigheid is een groote vereischte in de Spelling, waerom men zich hier in, onzes bedunkens, aen het gebruik behoort te onderwerpen.

2. Jeder woord met dezelfde letters te schryven welke zy in hunne *primitiva* en *derivata* vertoonen, uitgezonderd de sluitletters V en Z, welke, om der uitsprake wille, veranderd worden in de scherpe F en S: als, *lof*, *lof*, *loft*, *loft*, *loft*, *loft*, en diergelyke.

3. Het onderscheid tusschen *ei* en *y*, tusschen *e* en *ee*, tusschen *o* en *oo* met alle mogelyke naeuwkeurigheid in acht te nemen, dewijl dit een wezenlijk en geen denkbeeldig onderscheid in de Tael is; waerover men TEN KATE maer hebbe te lezen.

4. Ieder woord te spellen volgens zijn oorsprong. Dit zal gemaklyker vallen dan sommigen zich verbeelden, ~~om dat by ieder woord iets van de afleiding zal gezegd worden~~; en dus zal van zelfs blyken, dat men moet spellen *avond*, niet *avond*; *wereld*, niet *waereld* of *waereld*; *ellende* niet *elende*, en zoo diergelyke.

Alle verschillen van eenig belang over de spelling, ten zy ze op *grammaticale* kundigheden steunen, meenen wy, dat door deze vier regels kunnen beslist worden.

III.

Dus de vereischten van een algemeen, omschryvend Woordenboek der Nederlandsche Tale voorgedragen hebbende, staet ons nu te spreken over de bronnen uit welke, tot dat einde, voornamelijk zoude moeten geschept worden.

De Heer VAN DEN BERG heeft zeer wel aengemerkt, dat hiertoe zeer veele boeken gelezen en uitgetrokken moeten worden; dat men hiertoe allerlei soorten van kunstenaers en handwerklieden moet raedplegen; en alle de byzondere streken van ons Gemeenebest als doorkruipen.

II. Daer moeten dan, voor eerst, zeer veele boeken gelezen, en, mogen wy dit woord gebruiken, *geëxcerpeerd* worden.

In het algemeen is 'er naeuwelyks een boek in onze Tael geschreven van het welk men, met zekerheid, van voren, zeggen kan, dat het niet iets tot ons oogmerk zou opleveren.

In het byzonder kunnen ons alle de Woordenboeken die reeds voor handen zijn, of tot voorbeelden, of tot handleiding, of tot opzame-
ling van voorraad verstrekken.

Onder de Woordenboeken onzer hedendaegsche Tale zijn die van HOOGSTRATEN en HALMA de rijkste. PLANTIJN, KILIAEN en TEN KATE zijn drie boeken waeruit ongelooflijk veel te gebruiken is, waerby men den *Nomenclator* van JUNIUS, en mischien ook het derde deel van MEYER'S Woordenschat, wel voegen mag. Het uitmuntend Woordenboek der Engelsche tale van SAMUEL JOHNSON kan ons, in veele opzichten, en byzonderlijk om te voldoen aen de derde ver-
eischte, van byzonder veel dienst zijn. Uit het *Lexicon* van SCHIL-
TER, van WACHTER, van SPELMAN, van JUNIUS, van IHRE, van SKINNER, uit VAN STADE, WORMIUS, VERELIUS, RUDEK, PAL-
THENIUS, HALTHAUS, MENAGE, en meer diergelyke, zelfs uit DU
CANGE en CARPENTIER, moet overgenomen worden 't geen in ons
Woordenboek dient.

Voorts komen ons te stude, de taelkundige aenmerkingen welke ge-
maekt zijn door JUNIUS in *Walleram*, ECKHARD, HICKES, LEIB-
NITS, DIECMAN, en diergelyke uitlanders; als mede door onzen HUY-
DECOPER, HOOGSTRATEN, WINSCHOTEN, TUINMAN, MOONEN, SE-
WEL, NYLOE, DE HAES, BURMAN, KLUIT, FORTMAN, de Bydragen,
en meer anderen; en die welke vervolgens door de taelkundige Leden
onzer Maetschappye, 't zy opzettelijk, 't zy van tijd tot tijd, onder
het optellen hunner *excerpsa*, waervan wy hierna zullen spreken, ge-
maekt zullen worden.

Uit al dezen voorraad, welke, om zoo te spreken, reeds voor han-
den is, kan het lighaem, of, gelijk de Franschen het noemen, de
Canevas van ons Woordenboek opgemaakt worden.

Dezen arbeid, op zich zelfs genomen, schoon van veel nut, en
hier en daer iets nieuws aen de hand gevende, is niet genoegzaam:
men moet een schat van taelkunde opvischen, uit een zee van boeken
en geschriften. Met een taelkundig oog moeten zeer veele boeken op-
zettelijk gelezen worden, om daeruit aen te teekenen alles wat ons te
paste kan komen, en dus een schat van woorden en beteekenissen en
tael-gebruiken op te zamelen.

In de eerste plaats moet men zijn werk maken van de oude Char-
ters, Privilegien, Placaten, Keuren, Costumen, Landrechten, en an-
dere openbare stukken van byzondere steden en strecken van ons Va-
derland en van de naest-aengelegen Landschappen, in welke onze Tael
gesproken wordt.

Niet alleen heeft de Tael van deze geschriften, als de Tael van
's Lands Wetgever, enigmate openbaer gezag verkregen, maer de
woorden, welke in dezelve voorkomen, blyven, hoe verouderd zy
anders ook wezen mogen, altyds eenigmate in gebruik zoo lang
de schriften, waerin zy voorkomen, eenig gezag hebben.

Voorts moeten gelezen worden de voornaemste geschreven en ge-
drukte boeken, welke wy, gemaks-halven, in zeven tijdperken ver-
deelen.

1. De oudste boeken of geschriften welke wy vinden kunnen, en wel-
ke meest Historische zijn; als, MELIS STOKE, VAN VELTHEM, het
Goudsche Cronijckje, de Klerck in de lage Landen, der Sasfen-
Spiegel, als ook zulke welke door den Heer HUYDECOPER, in zyne
aenteekeningen op de Rijkronijk van MELIS STOKE, gebruikt zijn.

2. De boeken van de vijftiende eeuw, welke meest geestelyke zijn,
door de Kloosterlingen voortgebracht; als, de Delfsche Bybel,

BOETIUS, Passionael, de Gulden Throen, St. Franciscus Wijngaerd, Gulde Legendes, Sermoenen, Epistelen, Getiden-boeken, en diergelyken, welke men kan vermeld vinden in de Naemlijst van onzen veelgeëerden Mede-lid, den Heer JACOB VISSER.

3. Brabandsche, Vlaemsche en andere Schryvers, welke voor de Spaensche beroerte geschreven hebben, en welke deels op rijm zijn; als, VAN GHISTELEN, CASTELEYN, ANNA BIJNS, HOUWAART, VAN DER NOOT, enz. enz.: of vertalingen, welke deels Historische zijn; als, KILIAEN'S Guiccardijn, TITUS LIVIUS, 't Leven van Keyzer Karel, en diergelyke.
4. Rederykers, waarvan men de meeste zal vermeld vinden in de Verhandeling van den Heer KOPS, welke in het Twede Deel der Verhandelingen onzer Maetschappye staet uitgegeven te worden.
5. Schryvers na de Spaensche beroerte; als, SPIEGEL, COORNHART, KOSTER, VISSCHER, BREDERODE, ROODENBURG, VAN DER MYLE, ALDEGONDE, CAREL VAN MANDER, HERCKMAN, HEYNS, SCRIVERIUS, H. DE GROOT, enz. enz.
6. Dichters en Proza-schryvers van de vorige eeuw; beginnende met HOOFT, CATS, HUYGENS, VONDEL, ANTONIDES, DE DEKKER, SIX VAN CHANDELIER, MARTINIUS, JONKTIJS, BRAND, OUDAEN, en een groot aental anderen: waeronder waerdig is, als by uitnemendheid, genoemd te worden onze Dordrechtsche Bybel-vertaling, wier tael in ons Woordenboek gebracht moet worden, waertoe ons de *Concordantie* van TROMMIUS niet weinig te stade kan komen.
7. Dichters en Proza-schryvers van deze eeuw; onder welke men niet moet vergeten dezulke welke geschreven hebben over kunsten en wetenschappen, welke in de vorige eeuw weinig of niet bekend waren, of die althans in deze laetste eeuw grotelijks zijn uitgebreid.

II. Behalven het lezen en *excerperen* der boeken, is het, ten tweden, noodig, alle eigene Nederduitsche kunstwoorden van kunsten en wetenschappen, van ambachten, handwerken, koophandel, krijg- en wapenhandel, landbouw, visfery, jagt, zeevaart enz. by een te zamelen.

Indien wy zulke stukken in onze Tael hadden, als 'er te Parijs federt enige jaren, *sur les Arts & sur les Metiers*, worden uitgegeven, zoo zouden wy het hierin vry gemaklijk hebben; doch nu moet men zich behelpen met het geen men heeft, en uit die weinige boeken, welke daerover geschreven zijn, (als, CHOMEL, EGBERT BUYS, VAL. DE BOMARE, STAMMETZ en LA BORDUS, en diergelyke,) alle zoodanige woorden opzamelen: Doch daer dit niet toereikende zal wezen, zal men opzettelijk zijn werk moeten maken, om, by allerlei slag van menschen, navrage te doen, naer alle die byzondere namen welke hun eigen zijn.

III. Ten derden is het ook noodig, de levende volkstael, dat is, de spreektael der burgers en landlieden, en zelfs de straettael, in opmerking te nemen: Inzonderheid die der meest-afgelegene landstrecken, als welke de minste gelegenheid gehad heeft om verbasterd te worden.

Met betrekking tot dit stuk, kan men aenmerken, dat de waerde van een Nederduitsch woord of spreekwijs vermeerdert, naer mate dat zy van een meer algemeen gebruik is, en dat de waerde der aentteekeningen toeneemt, naer het getal der getuigenissen die dezelve bevestigen.

Om

Om welke redenen het noodig zal zijn, in ieder byzonder Landschap van Nederland, één of meer bekwame Leden te hebben, welke acht nemen op de Tael welke zy hooren spreken, om alle woorden en spreekwyzen, welke aen byzondere steden of dorpen of strecken eigen zijn, en elders in onbruik, op te teekenen en mede te deelen.

En hieromtrent zou het groote nuttigheid hebben, gelijk de Heer VAN DEN BERG zeer wel heeft aangemerkt, dat 'er gemeenschap en briefwisseling onderhouden wierd, tusschen alle die Leden welke aen dezen taek arbeiden. Leden van dezelfde plaats of dezelfde landstreek hebben gelyken toegang tot dezelfde bronnen, en zijn dus best in staet om elkanders opmerkingen te beoordeelen. Indien deze elkanderen hunne aenteekeningen laten zien, kunnen zy met elkander een meer grond oordeel over derzelve waerde uitbrengen: Leden ook van onderscheidene plaatsen en strecken zouden met elkanders aanmerkingen voordeel doen; De eene aanmerking geeft dikwils aanleiding tot veele andere. Woorden en spreekwyzen welke in de eene plaats of streck in gebruik zijn, worden ook somtijds in eene andere, ver van daer gelegen, plaats, opgemerkt: gelijk men zoo byzonderheden in de Tael van Groningen gade geslagen heeft, welke men in de Tael, die achter in het Graeffschap Zutphen gesproken wordt, ook heeft opgemerkt. De mededeeling der aanmerkingen over en weder zoude aanleiding geven, om de waerde van ieders aanmerkingen te vergrooten door het vermeerderen van getuigenissen, en dienen, om licht by te zetten aen veele stukken, welke nu min of meer in 't duister zijn.

Het zal niet onvoegzaam zijn, hier te laten volgen een bedenking van den zelfden Heer VAN DEN BERG, ten betooge dat wy zoo wel de spreektael als de schrijftael, zoo wel de Tael onzer tijdgenooten als die onzer voorzaten in ons Woordenboek brengen moeten.

Een verstorven tael vindt men in de schriften die ons in dezelve zijn nagelaten; maer met eene levende tael is het anders gelegen: deze moet men vinden in het gebruik der menschen die dezelve spreken, zoo wel als in geschreven boeken. De eersten, die in onze Tael hebben begonnen te schryven, vormden geenszins eene tael, maer zy vonden dezelve in het gebruik van hunne tijd- en landgenooten, welke deze van hunne voorvaderen ontvangen hadden. Zy zochten zich, uit de tael die zy in gebruik vonden, zoo goed als de onbeschaefdheid van hunne eeuw toeliet, de woorden welke hun best behaegden, zonder dat zy zich van het gezag van geschreven boeken bedienen konden. Toen het aental van Schryveren wat grooter begon te worden, en men wat meerder netheid en geregeldheid in het schryven, dan in het spreken, begon te gebruiken, volgde men veelal de vroegere Schryvers in het gebruik der woorden: mischien ook, omdat die geene, welke veel schryven, ook veel geschriften lezen, en dus meer bekend zijn met woorden welke in boeken gebruikt worden, dan met die, welke onder het gemeen in zwang gaen, en omdat de tael der boeken, uit hoofde van hare meerdere geregeldheid, eenig aanzien kreeg boven de gemeene landsprake, en dus is de tael der geletterden by trappen in de wereld gekomen. — Dit is zoo niet geschied, dat de latere zich nimmer zouden bediend hebben van woorden, welke niet by hunne voorzaten te vinden zijn; — het tegendeel toont ons de ondervinding, en waerom niet? zy hadden immers die zelfde onuitputtelijke bron te baet, uit welke hunne voorzaten geschept hadden, namelijk, de algemeene landtael zoo als zy in de samenleving in zwang is: zy vonden aldier woorden welke niet voorkwamen in de schriften van hunne voorzaten, zy bedienden zich van dezelve, zonder de minste

befchroomdheid, als van goede Nederduitfche woorden. Zoo veele uitmuntende Schryvers als wy hebben, zoo veele voorbeelden hebben wy hier van. De levensbefchryver van VONDEL zegt bladz. 77. dat Hy, om op elke ftof en zaak de rechte fpreekwyzen te vinden, by allerlei flag van menfchen onderzocht, welke duitfche woorden ieder omtrent zijn werk en hanteering gebruikte. De landluiden vragde hy, hoe zy fpraken omtrent den landbouw, en hoe zy het geene daertoe behoorde, noemden en uitdrukten: omtrent den huisbouw, vragde hy, op dezelfde wyze, de timmerlieden en metfelaers: omtrent de zeevaert en 't fcheepftuig, de zeelieden, enz. *dit ftrekke tot opbouw der Tael, en om al wat hem voorkwam met woorden, die de zake eigen waren, uit te drukken.* Dus heeft men van tijd tot tijd eene tamelijk woorddryke Tael der Geleerden in de wereld gekregen. Maer, moet men zich, nadat VONDEL geflorven is, houden binnen de palen tot welke men dezelve toen uitgebreid had? is de deur nu toegelofen om dezelve verder uit te breiden? behooren de Schryvers van onzen tijd, wanneer zy denkbeelden moeten uitdrukken, welke door Schryvers van gezag voor hun uitgedrukt zijn, woorden en fpreekwyzen uit die Schryvers te ontleenen? of vinden onze Schryvers niet dien zelfden grooten voorraad in de gemeene landtael, welke onze voorzaten in dezelve gevonden hebben? en ftaet het eenen Schryver van onzen tijd niet vry, wanneer hy het noodig oordeelt, denzelfden weg in te flaen, dien onze voorvaderen tot verryking onzer Tale betreden hebben, en dien zy door hun voorbeeld hebben aangewezen?

Wy mogen deze aenmerking befluiten, met in bedenking te geven, of het dan niet tot merkelyken opbouw en verryking onzer Tale zal ftrekken, de gemeene landtael, zoo wel als de tael van vroegere en latere Schryveren, in ons Woordenboek te bfengen, en hetzelve zoo algemeen te maken als immers mogelijk is.

De groote bedenking rijft over de mogelijkheid dezer onderneming

Het is zeker, dat 'er tegen zulk een zwaerwichtig en uitgeftek werk, waer toe zoo veel arbeid zal noodig zijn, veele zwarigheden en ontmoedigende tegenbedenkingen kunnen gemaakt worden: echter verbeelden wy ons, dat niemand de volftekte onmogelijkheid dezer onderneming, voor eene Maetfchappy als de onze, zal kunnen betoogen, zoo men anders eenige lust en werkzaamheid onder de Leden mag veronderftellen, zoo men zich een geenen tijd behoeft te bepalen, en zoo men zich te vrede mag houden, wanneer men het zoo verre gebracht zal hebben, als het, met behulp van zoo veele kundige en geleerde taelkenners als het lighaem onzer Maetfchappye thans uitmaken, en, in vervolg van tijd, nog zouden mogen uitmaken, in een reeks van jaren heeft kunnen gebracht worden. Het is zeker, dat de Maetfchappy, door faemvereeende krachten, hierin iets doen kan dat boven het bereik is van ieder afzonderlijk Lid, hoe verre ook anders in bekwamheid en kunde gevorderd.

En dit brengt ons tot het vierde ftuk:

IV.

Op welke wyze dezen arbeid onder de Leden der Maetfchappye, welke genegen mochten zijn het hunne toe te brengen, zoude kunnen verdeeld en aan de gang geholpen worden.

Het

Het eerste begin en de groote Hoofdzaak, waer mede de Maetschappy zich voor als nog zal hebben bezig te houden, meenen wy, dat bestaen moet, in het vergaderen van den noodigen voorraad, welken wy hier voren hebben opgegeven.

Hiertoe zal noodig zijn de Leden te verzoeken, dat ieder, naer zyne geneigdheid en gelegenheid, gelieve bedacht te wezen op het verzamelen van zoödanige aenteekeningen, als hy zal meenen, ter bevordering van ons oogmerk, te zullen kunnen dienen; in 't byzonder, de taelkundige Leden te verzoeken, met dat bepaeld oogmerk, eenig boek ter hand te nemen, en, van vorenaf ten einde toe, gezet en naeuwkeurig te lezen, en, met des Schryvers eigen woorden en eigen spelling, voorbeelden op te teekenen van alles wat hun, met opzicht op de Tael, aenmerkenswaardig voorkomt, met naeuwkeurige bepaling van pagina enz.; en dus zal men verwachten, van tijd tot tijd, eenige verzamelingen van alle verouderde en nog in gebruik zijnde Nederduitsche woorden, met alle derzelve toevalligheden, buiging, tijdvoeging, woordvoeging, afleiding, onderscheiden beteekenissen enz. te ontvangen.

Deze aenmerkingen, of *excerpta*, zullen geschreven en ingeleverd worden, by katerns van één, twee of drie vel ieder, in gewoon quarto schrijf-papier, met den naem van den Schryver, en den titel van het Boek, aen het hoofd van iedere bladzyde; en alle die uit eenen Schryver, of ten minsten uit het zelfde boek zijn, moeten achter elkander volgen.

Alle deze Verzamelingen van *excerpta* zullen bewaerd worden in tien onderscheide *Portefeuilles*. Het eerste zal vervatten *excerpta* van in- of uit-landsche Taelkundige Schryveren, zie bladz. 7.: het tweede *excerpta* uit oude Charters, Costumen, Landrechten, enz.: het derde *excerpta* uit de Schryvers van ons eerste tijdperk: het vierde die van ons tweede: het vijfde die van ons derde: het zesde die van ons vierde: het zevende die van ons vijfde: het achtste die van ons zesde: het negende die van ons zevende tijdperk: en het tiende zal vervatten allerlei soort van Mengelaenmerkingen, over woorden en spreekwyzen, die op het land of op stract, of in kunsten en handwerken, gebruikt worden: als mede allerlei *grammaticale* waernemingen, welke in vervolg van tijd zullen moeten dienen voor bouwstof tot de Voorreden, welke zekerlijk over de Spelling en de *Grammatica* moet handelen.

Deze Verzamelingen dus afzonderlijk te houden, zal, by vervolg van tijd, zyne nuttigheid hebben, wanneer men zoo verre gekomen zal zijn, dat men aen het opmaken en in orde brengen van dezen voorraad, zal kunnen beginnen. Ondertuschen moeten alle die verzamelingen van *excerpta* in iedere *Portefeuille*, van 't begin af, naeuwkeurig gepagineerd worden; en dan is 'er noodig een Ligger of bekwaem Boekdeel te vervaerdigen, waertoe wy meenen dat een geplaneerd en doorschoten Woordenboek van Halma, de druk van Wettstein, voldoende zal wezen. In dezen Ligger moet op ieder woord, waerover het *excerptum* handelt, of waertoe het gebracht kan worden, en zomtijds wel op twee of meer woorden, het eigenlyke van 't *excerptum* kortelyk aengeteekend worden, met naeuwkeurige byvoeging van het deel en de pagina, waerop dit *excerptum* te vinden is. Een denkbeeld hiervan hebben wy getracht te geven, in de Proeve van het woord VAREN, welke, als eene Bylage, hier achter gevoegd is. — Op die wijs wordt deze Ligger als een algemeen Register op al de tien deelen, der ingeleverde *excerpta*.

Zoodanig een aenteekening van al de bruikbare ingeleverde *excerpta* te houden, is zeer nuttig en noodig; omdat men dan altijd, wanneer men zulks noodig heeft, (en zulks zal by veele gelegenheden dikwils vereischt worden) kan naelaen en vinden al wat 'er ooit op, of over dit of dat woord aengemerkt, of bygebracht is, en daertoe is zulk eene enkele aenteekening van plaats genoegzaam, daer men anders, wanneer men alle de ingeleverde *excerpta*, met de daerby gemaekte aenmerkingen, op

zijn

zijn plaats in een *Adversaria*-boek, zoude overschryven, eenen ongelooflyken en veeltijds onnoodigen arbeid zou doen, en ras een al te grooten voorraad van aenteekeningen, en een overvloed van verwarringen krygen. Ook achten wy dit ondoenlijk, omdat men niet lichtelijk iemand zoude vinden, welke zich tot zulk eenen lastigen arbeid zoude kunnen verledigen, daer, integendeel, tot het houden van een algemeen Register, gelijk hier boven opgegeven is, wy verzekeren kunnen, dat een of ander der Leydsche Leden, uit zucht voor dit grootsch Ontwerp zich zal laten gebruiken.

Hier by kan men nog eene aenmerking voegen, dat, ingevalle het houden van zoodanig een Register op die wyze bepaeld wordt, de Opstellers van de *excerpta*, natuurlykerwyze, zich meer zullen toeleggen op de netheid en naeuwkeurigheid dier *excerpta*, welke in wezen blyven, en dat zy ook meerder vryheid hebben, en gebruiken zullen, om, onder het opmaken hunner *excerpta*, te schryven, het geen zy denken, welke gedachten doorgaens de gelukkigste invallen zijn, en die maer al te dikwils vervliegen, omdat zy niet geschreven zijn.

Vervolgens hangt het af van den toevoer of de veelheid van Aenteekeningen, welke men ontvangen zal, en daarvan moet men het beste hopen, en den uitslag aen den tijd bevolen laten. Het is zeker, dat ieder wie hy zy, indien hy maer eenigen lust heeft, het zyne kan toebrengen, om algemeenen dienst te doen.

Men heeft, in de Maetschappy, Leden van allerlei Landstreek, van verschillende kundigheden en verkiezingen: ieder Lid heeft zynen byzonderen smaak en geneigdheid tot deze of die takken der Taelkunde.

De een is een Liefhebber der Oudheidkunde, en verzamelt, in zyne *Adversaria*, eenen grooten voorraad van woorden en beteekenissen, uit oude Charters, Privilegien, Rechten, Keuren, enz.: een Rechtsgeleerde teekent in den kring zynrer oefeningen onverstaenbare woorden op, en spoort derzelve zin en beteekenissen na: een ander oefent zich in de ouder, een ander in de nieuwer Historieboeken: een ander in Taelkundige aenmerkingen, in de Woordgronding, in de Taeltakken: een ander leest oude, een ander nieuwe Dichteren: een ander andere boeken, en zoo heeft een ieder zynen kring in welken hy kundigheden opdoet: En dus kan ieder Lid, 't zy, uit eigene keuze, 't zy, wanneer zulks noodig was, daertoe met zyne bewilliging en toestemming door de Maetschappy gekommitteerd, enen zekeren taek op zich nemen.

De een zal uit eigen verkiezing, opzamelen wat in deze of die oude Charters, een ander wat in deze of die Landrechten of Costumen voorkomt: een ander heeft gelegenheid tot het leezen en *excerperen* van oude Manuscripten: een ander leest MELIS STROKE: een ander, gelyk by voorbeeld de Heer KLUIT op zich neemt, LOD. V. VELTHEM: een ander den Delfschen, een ander den Staten Bybel met de Kantteekeningen: een ander de Rederykers: een ander SPIEGEL: een ander HOOFT: een ander VONDEL: een ander oude, een ander nieuwe Dichters: een ander Historische Boeken, Reisbeschryvingen, enz. enz.

Die een Geest van opmerking hebben op het geen zy hooren, zullen een *Idioticon* van hunne byzondere Landstreek opmaken; een ander, welke kennis en omgang heeft met byzondere Kunstenaers en Handwerklieden zal ons een Verzameling van Kunst-woorden beschikken.

Die Engelsche Boeken lezen zullen de *Vocabulary* van PELL, waerin hy zegt, dat meer dan 5000 Engelsche woorden voorkomen, welke met Nederduitsche overeenstemmen, verbeteren en aanvullen; die Hoogduitsche Boeken lezen, zullen de Hoogduitsche, die Fransche Boeken lezen, de Fransche woorden, welke met de Nederduitsche overeenstemmen, aenteekenen: die zich oefenen in 't Gothisch, Angelfaxisch, Yslandsch, Frankteutsch, Zweedsch, Deensch of andere Taeltakken, zullen op dezelfde wyze handelen.

Kortom, ieder kan, volgens zijn smaak en verkiezing, voor eerst althans, werken, en, uit het geen hy leest of hoort, ten algemeenen nutte, eenigen voor-

voor-

voorraed toevoeren, om in den Ligger, als in eenen Bickorf, verzameld te worden.

Mogelijk zal het noodzakelijk wezen, dat de Maetschappy, door hare Gekommitteerden, de ontvangene Aenteekeningen of *excerpsa* naziet, en beoordeelt, of de verzameling, uit zulken of zulken Schryver, volledig is, en zoodanig, dat men 'er zich op verlaten mag, zonder eene nadere lezing van dien zelfden Schryver noodig te hebben. Althans, met opzicht tot die Mengel-aenmerkingen en *Grammaticale* waernemingen, welke tot de 10de *Portefeuille* behooren, en waervan wy bl. 11. spraken, zou het van veelvuldige nuttigheid zijn, dat 'er eene byzondere Correspondentie gehouden wierd tuschen die Leden, in die byzondere strecken van ons Nederland, welke byzonderlijk hun werk maken van de Spreektael en van de *Grammatica*: en, aen eene Kommissie van zoodanige Leden zoude de Maetschappy, Jaerlijks, na het houden der Jaerlijksche Vergadering, alle die stukken, welke gedurende dat Jaer, in dien tak waren ingeleverd, ter beoordeeling kunnen zenden, om ieders nadere gedachten, opmerkingen en waernemingen, daerover in te nemen; zullende de eene opteekening of aenmerking dikwils aenleiding geven tot veele anderen.

Vervolgens zou het nuttig zijn, dat de Maendelijksche Vergadering, in elke Jaerlijksche Vergadering, een beredeneerd verslag deed, van het geen betrekkelijk tot dit Woordenboek, door deze en die Leden, met namen te noemen, ingeleverd en verricht is, en vervolgens voordroeg 't geen zy meende dat nu verder zoude behooren gedaen te worden; en zoodanige berichten, in de Handelingen der Jaerlijksche Vergaderingen gedrukt, zouden die nuttigheid hebben, dat ieder konde weten en nagaan hoe het met het Woordenboek sta, aen welke stukken reeds gearbeid is, of gearbeid wordt, en aen welke stukken men zynen arbeid, meest ten voordeele van het algemeen oogmerk, besteden kon, iets, waeraen het de meeste onzer Liefhebbers hapert.

Maer, wy moeten hier een oogenblik stil staen, daer wordt een onaengename bedenking gemaakt, dit zijn de woorden.

„Maer aengezien het gemeenlijk met den mensch zoo gaet, dat weinigen licht een *onus fisyphenum* zonder *bonos* op zich nemen: zoo voorzie ik, dat weinigen zich verledigen zullen, om hunne Aenteekeningen door letterploegen verkregen, aen anderen op een losfen voet weg te schenken, zonder te weten, of 'er in 't vervolg eenig voordeel mede zal gedaen worden, ook of zy 'er eenig genoegeen voor zich van trekken zullen. Hier in moet dan wel byzonder voorzien worden. Het nut is de hoofzaak, doch . . . Wel is waer: *nisi mile est quod facias, stulta est gloria*. Maer veelen denken ook: *nisi gloriam parit quod agas, stultus est labor*.”

Wy antwoorden hier op het volgende.

Die Leden, welke het om eer en glorie te doen is, kunnen meer eer en glorie behalen met hunne medewerking als Leden dezer Maetschappye, tot zulk een grooten en algemeen-nuttigen arbeid, dan met eenig eigen taelkundig werk, en behooren ook, by de uitgave des boeks, met roem vermeld te worden Wyders, indien 'er een Ontwerp, om een Woordenboek toetereeden, by de Maetschappy wordt aengenomen, en in 't werk gesteld, kan men niet zeggen dat de Aenteekeningen der Leden, op eenen losfen voet, worden weggeschonken, dewijl het dan genoegzaam zeker is, dat 'er, den eenen of anderen tijd, ten algemeenen nutte, gebruik van gemaakt zal worden; zonder dat iemand onzer ooit verzekerd kan zijn, of hy lang genoeg zal leven, om 'er eenig genoegeen voor zich van te trekken, 't geen hy van zynen eigen afzonderlyken arbeid zich ook niet verzekeren kan.

Voorts nemen wy de vryheid te vragen; mag het mededeelen zyner Aenteekeningen aen de Maetschappy wel een wegschenken heeten? of kan Hy die zelfde Aenteekeningen, welke hy mededeelt, ook niet, indien hy zulks goedvindt, ten zynen byzonderen gebruike, in zynen eigen Ligger plaetsen? en, zal hy, door het opzettelyk opmaken van Aenteekeningen voor de Maetschapp-

14 BEREDENEERD PLAN VAN EEN WOORDENBOEK.

schappy, niet wel rykelijk zoo veel kundigheden verkrygen, als hy aen de Maetschappy mededeelt? en zullen niet zyne taekennis en uitzichten vermeerderen, na mate hy meerder en gezetter Aenteekeningen opmaekt? Zoo het dan wegschenken heeten mag, zoo is het een allervoortreflijkst wegschenken, waerby men niet armer maer wel ryker wordt.

En om die bedoeling van ryker te worden des te meerder te voldoen, zoude het mogelijk niet onaengenaem wezen, te bepalen, dat ieder Lid, welke tot dit Woordenboek medewerkt, ten allen tyde, uit den Ligger der Maetschappye, ten zynen byzonderen gebruike, zoude mogen verkrygen, alle zulke Aenteekeningen en Voorbeelden, welke hy aen de Maetschappy opgaf noodig te hebben, tot eenige Verhandeling, welke hy aen de Maetschappy meende te zenden, of afzonderlijk uit te geven: en dit zoude maken dat ieder medewerkend Lid, eene dubbele en weerkeerige nuttigheid van dezen algemeenen arbeid te verwachten had, daer het met de zaak zoo gelegen is, dat de meeste ophelderingen en taekundige Waernemingen, uit eenen rijkdom en verscheidenheid van voorbeelden en aenteekeningen hervoort komen: en door deze vergelding is het te hopen, dat die gemaekte onaengename bedenking, by de meeste der Leden, gantsch weinig vermogen zal hebben, en meer en meer zal verzwakt worden door de werkzaamheid der Leden; immers, met hoe meerder ernst en iever aen dit Woordenboek gewerkt wordt, hoe meerder voorraad opgezameld wordt, hoe eerder men de vruchten daarvan plukken zal.

En wanneer men zoo verre zal gevorderd zijn, dat men eenen genoegzamen voorraad zal verzameld hebben, dan zal het de tijd zijn om een Commissie te benoemen, van de daertoe als dan bekwaemste Leden, om uit al die verzamelde bouwstof een geregeld gebouw te vervaerdigen, een goed gebruik te maken van den goeden voorraad, de woorden op hun rechte plaats te stellen, de afstammelingen onder hare wortelwoorden, de voorbeelden in hun juisten rang, en alles in een voegzame orde.

Zoo dat het nu voor eerst, het werk der Maetschappye zoude behooren te wezen, een verkort Ontwerp van een Woordenboek, en een opstel van schikkingen daertoe betreflijk, te beramen.

Vervolgens zoodanig een Ligger te vervaerdigen als waervan bl. 11. gesproken is.

En voorts ieder der Leden kennis te geven van onzen toeleg, en te verzoeken dat ieder zich verklare, of hy genegen is medetewerken tot dit groote werk, en welken taek hy voor eerst op zich zal nemen.

En wyders in het algemeen aen alle de Leden, by het zenden der gedrukte Handelingen van elke Jaerlijksche Vergadering, te verzoeken, ons Woordenboek in gedachten te houden, en onder het lezen van allerlei foort van boeken en geschriften, alles wat ons eenigszins van nut zoude kunnen wezen, op te teekenen en aen de Maetschappy medetedeelen; en die Aenteekeningen welke ieder der Leden verzameld zal hebben, ten langsten voor de Vergadering van Lentemaend over te zenden, om in de volgende Jaerlijksche Vergadering vermeld te worden.

En, in geval een Ontwerp van deze natuur tot stand komt, zal naer alle waerschijnlijkheid, de werkelyke taeloefening by de meeste der Leden, van tijd tot tijd, vermeerderen, en de lust opwekken, om, als nuttige Leden der Maetschappye, hunne poogingen te besteden tot zoo nuttig en lofsijk een oogmerk. En die Leden, welke by gebrek van genoegzame oefening in de Tael, voor als noch niet in staet zijn, zullen, door dit middel, met den tijd in staet geraken, om de hand te leenen aen een werk dat waerlijk groot zoude zijn, en wel zoo groot, dat het verwaendheid kan schynen om het te verwachten, indien niet een onbepaalde ruimte van tijd, de veelheid en verscheidenheid der arbeiders, en de bekende werkzaeme gezetheid en volstandigheid onzer Natie, eenig goed uitzicht gaven, om ons, door de grootheid van het Werk, niet te laten afschrikken van een goed begin.

Dimidium facti, qui bene coepit, habet.

PROEVE VAN HET WOORD *VAREN*.

VAREN, VOER, GEVAREN,
verb. neutr.

MG. *faran/foz/farang*.

Fth. *farani* of *baran fuoz/gifarani*.

AS. *faran foetan/feran/foz* en *ferde/*
gefaten.

Ysl. *fara/fooz/farenu*.

HD. *fahren/fur/gefahren*.

Landfr. *ferren/en fearjen/foer/faetne*.

I. De oudste zin en grondbeteekenis is
de algemeene:

VAREN, *loco moveri*, van plaats be-
wogen worden. II, 18. III, 24.

Hier van

VARENDE *have, mobilia bona*, roe-
rende goederen. II, 16. 31.

VARENDE *vrouw*. III, 21.

VARENDE *wijf*. IV, 12.

VAART, *motus*. zie op VAART.

II. Daer van de byzondere beteekenissen,
als:

I. VAREN, *ire*, gaen. III, 8.

Iemand *varen* bezoeken, gaen bezoe-
ken. IV, 16.

VAREN laten, *relinquere*. zie op LA-
TEN.

Hier van

VERVAREN, *abire*; VOORTVAREN,
procedere; VOORTVAREND, *subito*;
UITVAREN, *exire*; UITVAART,
exequiae; VAREND, VEREND,
annus praeteritus; VAART, *expeditus*;
VARINK, VARINKS, *sileo*;
VAARDIG, *rapide & paratus*;
waervan VAARDIGLIJK, VAAR-
DIGHEID, VERVAARDIGEN, AF-
VAARDIGEN, AANVAARDEN,
RECHTVAARDIG, GEVAARTE, op
alle welke woorden men zien kan.

2. VAREN, *tendere*, trekken van de eene
plaats naar de andere. III, 28. 31.

Uit wandelen VAREN, zie op WAN-
DELEN.

Uit spelen VAREN, somtijds enkel
SPELEN VAREN. zie op SPELEN.

Een huis te huur om terstond INTE-
VAREN. X, 22.

In 't verderf VAREN. VIII, 6.

Ter belle VAREN. VIII, 9.

Ter ziele VAREN. VII, 12.

Ten bemel VAREN. VIII, 18. zie
ook OPVAREN, en HEENVAREN.

VAREN in iemands rede. VI, 19.

VAREN iemand in den baart. X, 31.

Uit een verdrag VAREN. IX, 16.

UITVAREN op iemand, *invehi in a-*
liquem. zie UITVAART.

3. VAREN, *proficisci*, reizen. IV, 18.

In Duitschland en in onze Provintien
welke het naest daeraen grenzen, gebruikt
men VAREN, zoo wel voor het reizen met
een wagen als met een schip. X, 12. 17. 21.

VAREN op wagenen. III, 31.

In karosse door stad VAREN. VIII, 41.

VAREN te schepe. II, 28.

Ter zee VAREN. IX, 16.

Van dit VAREN:

VAARWEG, *via per quam vehiculum*]
agere licet.

VAART, *iter*. waervan BEDEVAART,
DAGVAART, KRUISVAART, HEIR-
VAART, op welke woorden men
zien kan.

4. VAREN, *navigare*.

Ergens na toe VAREN. IX, 12.

In iemands zog VAREN. VIII, 32.

Ten baring VAREN. VII, 21.

Hy VAART voor stuurman. IX, 42.

In eene *active* beteekenis

Hy VAART zont. VII, 51.

Zie verders op AANVAREN, AFVA-
REN, ACHTERUITVAREN, BEVA-
REN, DOORVAREN, HEENVAREN,
OPVAREN, OVERVAREN.

Van dit VAREN is afkomstig:

VAARBAAR, *navigabilis*; VAAR-
BOOT, *navis aënaaria*; VAARGE-
WAND, *armamenta navis*; VAAR-
GELD, *naulum portorium*, (zie
ook VEERGELD); VAARGLAS,
amulum; VAARMAN, VAARMEES-
TER, *portitor & nauta*, (zie ook
VEERMAN, VEERMEESTER, VEER-
SCHIPPER); VAARPLETTE, VAAR-
SCHUIE, *cymba & ponto*; VAAR-
SCHIP, *navis vectoria*, (zie ook
VEERSCHIP, VEERSCHUIE);
VAAR-

PROEVE VAN HET WOORD VAREN.

VAAR-TUIG, *ratis*; VAARWATER, *aqua navigabilis*. als mede VAREND *gezel*; VAARDER, in GROOT-VAARDER, GROENLANDS-VAARDER, KOOPVAARDER, OOST- en WEST-INDIESCH-VAARDER, STRAAT DAVIDS-VAARDER, en diergelyke. —

En het *substantivum*

VAART, *navigatio*. zie ook op OVERVAART, DOORVAART, ZEEVAART, SCHEEPVAART, enz.

VAART, *trajectus*. zie ook op VEER.

VAART, *fossa*; BINNEVAART, BUITENVAART, TREKVAART.

III. Verders de Overdrachtelyke betekenisfen:

1. VAREN, *valere, se habere*.

Hoe VAART by. IX, 21.

Hy VAART wel. VII, 21.

Maak dat gy WEL VAART. VII, 9.

Hy VAART 'er wel van. VIII, 21. zie ook op WELVAREN, WELVAART, en KWALIJKVAREN, enz.

2. VAREN, *evenire*.

Zoo moet gy VAREN. VI, 30. 43.

Hier van

WEDERVAREN en ERVAREN, *evenire*; waer van ERVAREN, *experitus*.

MISVAREN, *male evenire*.

WEDERVAREN, *adverse contingere*.

En hier uit vloeit voort

3. VAREN, *taedere*. VII, 12. 28.

En hier van

4. VAREN, *metnere*. II, 16. 28. III, 4. 9. zie ook op VERVAREN.

Taelkundige weten dat men, met behulp van KILIAEN en TEN KATE, enz. de meeste, zoo niet alle, onze stamboomen, op deze wyze kan scharen: De afftammelingen, welke daerin enkel genoemd worden, zouden op hunne rechte plaats moeten gesteld worden, met heenwyzing na den stamboom.

En indien eenige Taeloefenaers onderling overeenkwamen, zich de moeite te geven, om zoodanig een Etymologiesch Woordenboek te laten drukken, zou het der Maetschappye byzonderlijk dienstig zijn, om hare aenteekeningen in sene gemaklyke orde te kunnen houden.

Hier van

VAAR, *metus*; waer van VAAR, *periculum*. zie ook op GEVAAR.

VAARWEDER, *horrida tempestas*.

VAARLIJK en VERVAARLIJK.

Uit het *praeteritum* VOER komt:

VOEREN, *vehere, ducere, agi*. zie ook AANVOEREN, AFVOEREN, OPVOEREN, OVERVOEREN, WEGVOEREN, UITVOEREN, VOLVOEREN.

Noch schijnt, volgens TEN KATE, van dit VAREN afkomstig:

VAR, VARRE, VARDE, VER, VERRE, VERDE en VEER, *longe, longique*: als van ons afgaende, of lang voorby gegaen, waarvan VERVEREN en ONGEVEER.

En dus ook het voorzetsel VER: 't geen voor de werkwoorden komende, doorgaens den zin behelst van veer, of verder, of te ver, of een verdere keer.

En ons VERDER, VORDER, VOORDER: waer van VORDEREN, AFVORDEREN, enz.

En, met den uitgang G:

VARGEN, VERGEN, *exigere*: als iets van ons afvorderende, of zoekende iemand ergens toe te doen overgaen.

VARGT by omzetting VRAGT: zijn te het geen dat gevaren wordt, als ook 't geld dat afgevorderd wordt van iemand die gevaren is.

En met den uitgang SEN:

VERSEN, VERSENE, *calx*: als het grootste werktuig van onzen voortgang.

En met IE:

VIEREN, *laxare*: als toegevenderwyze iets latende gaen.

BYVOEGSELS EN AENMERKINGEN
OP HET
BEREDENEERD PLAN
TOT HET VERVAERDIGEN VAN EEN
ALGEMEEN, OMSCHRYVEND
WOORDENBOEK
DER NEDERLANDSCHE TALE,
DOOR
DE MAETSCHAPPY
DER NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE TE LEYDEN.

Toen het beredeneerd Plan tot het vervaerdigen van een algemeen, omschryvend Woordenboek der Nederlandsche Tale genoegzaam was afgedrukt, zag de Maetschappij zich op eene aengename wyze verrast door een geschrift van den Heer A. KLUIT, ten titel voerende: *Aanmerkingen op het maken van een Woordenboek der Nederduitsche Taal, waarin de woorden uit hun oorspronkelijk afgeleid, en met voorbeelden uit de beste Schryvers in hunne verschillende beteekenissen opgehelderd worden.* — Deze Proeve van Aenmerkingen behaegde der Maetschappij te wel, om dezelve niet onder het oog van alle hare Leden te brengen, zoodat zy het befluit nam om den Heer KLUIT te verzoeken dat hy zyne Bedenkingen in eene orde stellen wilde, waerin zy gevoeglijk als een Byvoegfel op het beredeneerd Plan zouden kunnen dienen. Doch die Heer gaf in eenen Brief, van den 25ten van Sprokkelmaend dezes jaers, der Maendelyksche Vergaderinge te kennen daertoe geene gelegenheid te hebben, en te wenschen „ dat de Maetschappij, indien zy gebruik van zijn Werk maken „ wilde, den vorm veranderde, zoo als zy best voeglijk zoude oordeelen, „ zoo hy slechts voor het drukken het gezicht daarvan hebben mogte. ” In gevolge van dit verzoek hebben wy de Aenmerkingen van den Heer KLUIT met den inhoud van het reeds bekende Plan vergeleken, en alles in zulk eene orde geschikt, als waerin wy meenden dat die Heer het zoude voorgesteld hebben, indien dat Plan hem in handen gekomen ware, eer hy zijn Stuk voltooid hadde. — Wy zullen ons ook van deze gelegenheid bedienen, om hier en daer, eenige Aenmerkingen, welke de Heeren ALEWIJN, BRUINING, TE WATER en ARNTZENIUS, in hunne Brieven voor den eersten van Grasmaend aen de Maetschappij gezonden, op het Plan gemaekt hebben, aen alle de Leden voor te dragen.

A

Wy

Wy oordeelen het echter niet ongevoeglijk, vooraf iets wegens den algemeenen inhoud der Aenmerkingen van den Heer KLUIT te zeggen. — Nadat hy zyne gedachten wegens de wyze, waerop men de hoofdtrekken van een Woordenboek, behoort te vervaerdigen, heeft voorgesteld, toont hy, door eenige voorbeelden, hoe men de Overdrachten en verschillende beteekenissen der woorden moet in het oog houden en opgeven. — Vervolgens geeft hy, van bladz. 17-61, eene Proeve van een Nederduitsch algemeen Taekundig Woordenboek. — Van bladz. 63-74, laet hy een Proefjen volgen hoe men handelen kan in het lezen van Dichters en andere bekwame Schryvers, om daeruit geschikte voorbeelden te ontleenen, ter bevestiging van 1. het aanwezen van eenig woord in de tael, of 2. van het byzonder gebruik, en den zin van 't woord; waertoe de Schryver het Treurspel Jephtha van VONDEL in de hand genomen heeft. — Eindelijk besluit hy alles met eenige aenmerkingen over de meenigte van Boeken, welke men zal moeten lezen om alle woorden, en inzonderheid om de Kunstwoorden te leeren kennen; over de oude woorden; over die, welke maer in byzondere Provincien in gebruik zijn; over de wyze, waerop men met de Homonymen moet handelen; over sommige deelwoorden, die als Kunsttermen voorkomen, en over de manier, waerop de voorbeelden behooren geschikt te zijn.

Wy achten het onnoodig de gedachten van den Heer KLUIT, of van andere Heeren, voor zoo veel zy met die, welke in het Plan begrepen zijn, overeenkomen, den Leden onder het oog te brengen. Het zal genoeg zijn zoodanige plaetsen over te nemen, waerin veranderingen in of merkelyke ophelderingen op het Ontwerp worden voorgesteld.

Onder de vereischten van een Woordenboek, vinden wy, bladz. 4. van het Plan dat „ de woorden, welke men van eenen wortel keurt, in de „ voeglijkste en natuerlijkste orde die mogelijk is, de *derivata* onder hun- „ ne *primitiva*, voor zoo verre men zulks ontdekken kan, by een ge- „ schikt worden, zoo nochtans dat ieder woord op de plaets daer men „ het volgens zyne letters zoeken zal, met alle zyne omschryvingen, be- „ palingen en verklaringen, behoort gesteld te worden, en vandaer heen „ gewezen naer de plaets waer het onder zynen wortel gesteld is.” — De Heer KLUIT is hieromtrent van andere gedachten. Over de rangschikking der zaemgezette woorden schrijft hy: „ Ik hadde my verbeeld „ dat dit Woordenboek” (te weten het Engelsche van JOHNSON) „ even „ als de Grieksche Thesaurus van Stephanus, alle de *derivata* tot hun *primitivum* betrok. Dit zie ik nu anders. Tot een voorbeeld! by het „ *Primitivum* *bidden*, *bad*, *gebeden*, *oulings* *beden*, *bad*, *gebeden*, behoo- „ ren de woorden *Bede*, *Gebed*, *Afbidden*, *Verbidden*, *Biddag*, alle tot „ een verschillende letter te brengen. De zaak wel overwogen hebben- „ de, en het hoofdoogmerk van zulk Woordboek inziende, ben ik het „ met JOHNSON eens, dat het beter is alle die woorden elk op zyne „ letter te plaatfen, en wel in dezer voege:

„ Op B. BEDE, *N. subst.* (van *bidden* oul. *beden*.)

„ BEDELEN *V. act. frequent.* (van *bidden*, (oul. *beden*), *bad*, „ *gebeden*.)

„ Op A. Afbidden, *V. act.* (van *af praefix.* en *bidden*.) enz. ”

In

In den reeds gemelden Brief van den 25^{den} van Sprokkelmaend dringt de Heer KLUIT dit gevoelen nader aen. „Wie” (zegt hy onder anderen) „wie kan van een vreemdeling veronderstellen dat hy de woorden „Rechtvaardig, Uitvaart, Veerschuit, Trekvaart, enz. op het Wortelwoord *Varen* zal zoeken. Hierop zal niet voldoen dat men antwoord: „Men zal al die woorden op hun letters afzonderlijk ook plaatzen, en ze met voorbeelden bevestigen. Want (andwoord ik) alle die woorden, „rechtvaardig, uitvaart, enz. moeten dan in die Proeve van *Varen* ook met voorbeelden worden bevestigd of niet bevestigd. Zoo bevestigd, zal men een dubbele moles van een Woordenboek, nog eens zoo dik als anders, noodig hebben; zoo niet bevestigd, als dan zal die *derivative* manier voor velen onzer Landsluiden weinig, en voor Buitenlanders geheel geen nut hebben: alzoo die niets daaraan zullen hebben, of zy daar eenige woorden uit elkander vinden afgeleid. ”

De derde vereischte, volgens het Plan, dat namelijk „eerst de eigenlyke en oorsprongelyke beteekenis, en vervolgens ook de overdrachtelyke en uit elkander voortvloeiende en afgeleide beteekenissen, en alle de verschillende gebruiken van ieder woord naeuwkeurig bepaeld en verklaerd moeten worden,” vinden wy door den Heer KLUIT op de volgende wyze voorgesteld en opgehelderd.

„Men heeft in onze Taal een *Classe* van Werkwoorden, waarvan de beteekenis zoo algemeen en onzeker, het Gebruik zoo los en onbepaald, en de zin zoo verre van het eerste denkbeeld of de *prima notio* is afgeweken, en zoo veranderlijk, dat het schier onmogelijk is, om het woord te bepalen, of het te omschryven, of zelfs te verklaren door enig woord van ene bepaalde beteekenis. Zoodanig zijn de Werkwoorden *breken, doen, dragen, gaan, geven, komen, leggen, loopen, maken, nemen, schieten, steken, zetten, werpen*. Hier is *breken*, by voorbeeld, *aan stukken maken*, daar weder *schenden, afschaffen, bankroet spelen, vyand worden, lastig vallen, ontrou zijn, ontornen, aanlichten, uittrekken, dooden*, zoo zegt men

1. BREKEN; aan stukken maken; als: een glas of een pot breken.
2. Schenden; als: zijn eed breken.
3. Afschaffen; als: een eens gemaakte wet breken, infringere legem.
4. Bankroet spelen; als: bank breken of enkel breken; als: het com-
toir van N. N. breekt, thans wat obsoleet.
5. Vyand worden; als: met iemand breken, zijn vriendschap laten
varen.
6. Lastig vallen of vermoeien; als: iemand met zijn praten het hoofd
breken.
7. Ontrou zijn; als: zijn woord breken.
8. Ontornen, losmaken; als: een kleed of rok breken, 't welk ge-
schieft om 'er iets beters van te maken, of de lappen te ge-
bruiken.
9. Aanlichten; als: het aanbreken van den dag.
10. Uittrekken; als: vlas breken, anders ook vlas braken, *linum com-
minuere, decorticare*, Lat.
11. Dooden; als: iemand den hals breken, en *metaphor. vele woorden
den hals breken*, dat is te niet doen gaan, vernielen, en dus
vergeefs gebruiken.

BYVOEGSELS EN AENMERKINGEN

„ Voeg hier noch by de beteekenis, die ligt in koorts BREKENDE
 „ middelen, by nacht in huis breken, en 't geen KILIAAN opgeeft
 „ van: breken de riemen, detergere remos, & cet. van breken den sauck,
 „ vulgo colorare, diminuere; van breken, oulings voor ghebreken, defi-
 „ cere. .

„ En het denkbeeld, dat in een gebroken gezicht, (*deficiens vultus*) en
 „ diergelyken opgesloten ligt, en gy zult vinden, dat 'er meer dan ge-
 „ meen oordeel en kennis geëischt worden, om volgens de gronden van
 „ goede Taalkunde de beteekenis van een woord wel te vestigen. Maar
 „ komen dan hier de *compositien* noch by, zoo vindt ge hier weder een
 „ ruim veld van veranderingen. Neem by voorbeeld het Werkwoord op-
 „ breken met een Scheidbaar voorzetsel.

„ OP-BREKEN *verb. aët.* (van *op- praef. separ. en breken*) ik breek op,
 „ brak op, opgebroken, op te breken.

„ 1. *Open-breken*, met verbreking openen; als: een brief opbreken,
 „ een deur of kamer opbreken, een vloer opbreken.

„ 2. *Vertrekken*; als: hy is met zijn gansche kraam opgebroken, of, hy
 „ breekt zijn kraam op.

„ 3. *Op reis gaan*; als: hy heeft zijn leger opgebroken, (*movit castra*)
 „ Lat.

„ 4. *Iets vruchtloos eindigen*; als: het beleg voor de Stad opbreken.

„ Op-breken *verb. neutr.* (van *op- en breken*) ik breek op, brak op, heb
 „ of is opgebroken. Beteekent:

„ 1. *Van onder uit komen*, als, dat monster breekt op uit den grond.

„ 2. *Op nieus te voorschijn komen*; als: de wonde is opgebroken (*recru-*
 „ *duit*) Latijn.

„ 3. *Opkomen of nasmaak hebben van spijs*; als: het eten breekt my op,
 „ van hier ook Overdrachtig, dat zal hem niet wel opbreken,
 „ dat is, daar zal hem straf of iets onaangenaams voor overko-
 „ men. ”

Na op gelyke wyze het woord *dragen* behandeld te hebben, zegt de
 Heer KLUIT:

„ Wilde ik op die wyze het woord *gaan* voorstellen, ik zoude te lang
 „ worden. De Heer JOHNSON heeft by 't enkel *To Go* een aantal van
 „ 68. foorten van beteekenis, maar hieronder betreft hy dan ook by n°. 50.
 „ enz. enige zamenstellingen, als *to go about, to go between, to go by, to*
 „ *go in and out, to go off, to go on, to go over, to go out,* — waarvan
 „ sommige woorden, als *ingaan, uitgaan, overgaan*, by ons tot de zamen-
 „ stellige Werkwoorden zouden behooren. Om my niet met *gaan* op te
 „ houden, zal ik tot een proefjen hier de verscheidenheid van ons *af gaan*
 „ aanstippen:

„ AF-GAAN, *verb. neutr.* (van *praef. separ. af en gaan*), ik ga af,
 „ ging af, anderen gong af, af gegaan, af te gaan.

„ 1. Naar beneden gaan; als: de trappen afgaan.

„ 2. Heengaan, afstappen; als: van de sloep afgaan, ga van de bank
 „ af.

„ 3. Afcheidnemen; als: by gaat voor zes weken van my af. .

„ 4.

- „ 4. Zijn dienst verlaten; als: *by gaat te nieujaar als Schepen of Dia-*
 „ *ken af.*
- „ 5. Afnemen in jaren; als: *de man gaat af, van hier een afgaande ou-*
 „ *derdom, (vergens aetas).*
- „ 6. Allerlei afnemen in krachten, of verslechten, verminderen, ver-
 „ ouderen van zaken of personen; als *afgaande man* by KIL. *vir*
 „ *defectae senectutis*, een afgaand Dichter, voor een verslechtend
 „ of afnemend, by HOOGSTR., *afgaande verwe*, de *verwe gaat*
 „ *af*, by KIL. *een afgaande maan, luna decrescens.*
- „ 7. Afgaan van — verftoten; als: *van zijn vrou afgaan, (repudiare).*
- „ 8. Hellen, overnygen; als: *in bet afgaan van bet gebergte.*
- „ 9. In een slordiger zin, zijn gevoeg doen; als: *nood hebben om af te*
 „ *gaan*, van hier ook *afgang.*
- „ 10. Zijn woord breken; als: *by gaat daarvan af.*
- „ 11. Ontkennen, by KILIAAN.

„ Dit is maar ten proefjen, hoe myns bedunkens de zaak behoort ingea-
 „ richt te worden. Voorbeelden uit Schryvers hebbe ik hier niet by. Dit
 „ is dan eerst het werk, wanneer men de hoofdlinien van dit Woorden-
 „ boek getrokken zal hebben, waartoe byzonder by elk woord van dienst
 „ kan zijn de vergelyking van JOHNSON zelve, voor zoo verre zyne
 „ opgegeven beteekenissen op onze woorden toepasselijk zijn. Een werk,
 „ dat voor my te lastig was, omdat my het Engelsch zoo gemeenzaam
 „ niet is, om het zonder moeite alles te verstaan. De hoofdtrekken daar
 „ zijnde, zal het gemakkelijk vallen, om door het lezen van goedgekeurde
 „ Schryvers die aanvulling van voorbeelden te doen.

„ In de opgave dezer verschillende beteekenissen wordt nu byzonder ook
 „ vereischt, dat men in 't oog houdt en regelt welke trapklimming 'er zy
 „ van den eersten zin of grondbeteekenis eens woords tot zijn verst af-
 „ staande en meer toevallige beteekenis: zoo namelijk dat elke voorafgaan-
 „ de verklaring den grond leidt tot de volgende, en die beteekenissen van
 „ eerst tot laast als geregeld aan elkander hangen. Dit is vry wel, zoo-
 „ veel die tijd en de zaak het zelve toelieten, in acht genomen in het fraaie
 „ II. Deel van L. TEN KATE *Proeve van Geregelde afleiding.* Aldus is
 „ 't eerste denkbeeld van *afgaan* (1) *een gaan naar beneden*, van hier
 „ (8) het denkbeeld van een berg, die naar beneden loopt, en dus *hel-*
 „ *len*; van hier voord een affcheiden van plaats, persoon of zaak. Van
 „ een *plaats* komt hieruit voord n°. 2. *weggaan*, in: *van de stoep afgaan.*
 „ Van een *persoon*, n°. 3. *afscheidnemen*, n°. 7. *verftoten.* Van een *zaak*,
 „ n°. 4. *zijn dienst verlaten*, n°. 10. *zijn woord laten varen*, of *niet hou-*
 „ *den*, en n°. 11. gevolglijk ook *iets ontkennen.* In het denkbeeld van
 „ naar beneden gaan, opgesloten liggende een afnemning van hoogte, zoo
 „ komt hieruit het denkbeeld van *afnemen*, zoo in jaren n°. 5. als in *krach-*
 „ *ten, groei, couleur, over* en van hier al die beteekenissen op n°. 6. Wat
 „ n°. 9. betreft, 't is by my niet bekend, of dit slordig *afgaan* zoo ge-
 „ noemd zy van de plaats, waarheen men zich wendt, of van het lichaam
 „ zelf. De beteekenissen derhalve van *afgaan*, willen zy gevoeglijk geschikt
 „ worden, behooren in deze orde van 1. tot 11. omgekeerd en geplaatst,
 „ als 1, 8, 2, 3, 7, 4, 10, 11, 5, 6, 9. welke moeite ik in 't eerst
 „ gespaard hebbe, en 't welk ook niet altijd uitvoerbaar is. En waarom
 „ niet? Dit is de inhoud van een volgende aanmerking.

6 BYVOEGSELS EN AENMERKINGEN

„ Een zelfde wortelwoord heeft somtijds zeer vele zoo te noemene *ramificationes* of takmakingen, even als een boom, die uit zijn vasten stam zich aan meer dan eene zyde uitbreidt, en uit elk van die zydetakken weder nieuwe spruiten uit doet schieten. Het gebruik nu, 't welk nieuwe beteekenissen geeft, en oude verwerpt, maakt, dat 'er somtyds beteekenissen overblyven, wier zamenhang met een vorige niet meer te vinden is, omdat die beteekenis of redensbenaming waaruit de overgeblevene voortspoot, verloren is geraakt, 't zy door tijdverloop, verlies van gewoonte, kunst, werktuig of anderszins, dat aanleiding tot die nieuwe beteekenis gaf.

„ Bekend zijn de takmakingen van 't vorige Woord

A F G A A N
naar beneden gaan:
[de trappen afgaan.]

1 Hellen: [afgaande berg.]	2 weggaan:	3 Afnemen, of verminderen A. zie lager	4 afgang hebben. B.
----------------------------------	---------------	--	---------------------------

1 van een plaats: [van de stoep afgaan.]	2 van een persoon: [afgaan.]	3 van een zaak:
--	------------------------------------	--------------------

1 afscheide nemen: [hy gaat van my af.]	2 verstoffen: [van de vrouw afgaan.]	1 zijn dienst verlaten: [Hy gaat als Schepen af.]	2 zijn woord breken: [hy gaat van die bepaling af.]	3 ontkennen: [van een gezegde afgaan.] KIL.
---	--	---	---	---

Tot de Letter A. 3. *Afnemen, verminderen*, behooren deze zydetakken:

1 afnemen in jaren; als: [afgaande ouderdom.]	2 afnemen in groei; als: [afgaande maan.]	3 afnemen in krachten; als: [de man begint af te gaan]	4 afnemen in verwe; als: [de kleur gaat zeer af.]	5 afnemen in yver of geest; als: [een afgaand dichter, of prediker.]
--	--	---	--	---

Tot de Letter B. *afgang hebben*, behooren deze zydetakken:

1
zijn gevoeg doen:
[op het Secret afgaan.]

2
loslyvig zijn:
[hy is aan 't afgaan,] waar voor gebruiklyker aan den afgang zijn.

„ Maar

„ Maar zijn wel zoo klaar op te sporen en aan te wyzen de verscheiden
 „ takmakingen van *spannen*, in de *paarden aanspannen*, den *Raad spannen*,
 „ de *Vierschaar spannen*, een *uitspanning*, een *span van de hand*, *weder-*
 „ *spannig*, *span* (bulla, & emblema, & clavus ferreus) *spanne* (talcia) *span-*
 „ *bedde*, (sponda) *span* (nu spaan, spaander) *schuimspaan*, en 't geen 'er
 „ meer by TEN KATE II. D. bl. 400. op het worteldeel *span* bykomt.

„ Ik zal in navolging van JOHNSON een korte schets geven van het
 „ Zelfstandige Naamwoord *bloem*, om te doen zien, hoe veel nuts men
 „ door dat voorafgaande werk van dien Schrijver, aan ons Woordenboek
 „ kan toebrengen.

„ BLOEM. Zelfstandig Naamwoord. Vr. (*fleur*, Fransch; *flos*, *flores*,
 „ Latijn,) afkomstig van 't Werkwoord *bloeien*.

„ 1. Het gedeelte van een plant, waarin het zaad vervat
 „ wordt, welk ons gezicht en reuk door verscheidenheid
 „ van koleuren en geuren vermaakt.

„ [Hier volgt nu by JOHNSON een breeder be-
 „ schryvinge van de verscheidene soorten van bloe-
 „ men en derzelve natuur, my hier te breed om
 „ af te schryven (*)].

„ voorbeeld: „ Maer zaeghtge noit des morgens *bloemen* staen,
 „ En vontze voor den avontfont vergaen,
 „ Van brant gezengt, van hagelsteen geslagen.

„ VONDEL.

„ 2. Het bloeien en uitschieten van zulke bloem, waarvoor
 „ meest de *bloei* gebruikt wordt.

„ 3. Een sieraad, en optooifel: by voorbeeld, dus spreekt
 „ men van de *bloemen* van welsprekendheid, van rede-
 „ rijkkunde,

„ „ *Bloemen* gestrooit op het graf van — — —

„ HOFSTED.

„ 4. Het eerste en bloeiendste gedeelte van iets: bij voor-
 „ beeld, in de *bloem* van zyne dagen afgesneden worden,
 „ de *bloem* van zyne jeugd.

„ 5. Het puik, het beste, het uitgelezendste van eenig ding,
 „ 't zy perfoonen of zaken. Van perfoonen:

„ Men ziet om 't hof de jonge heeren draven,
 „ En vlammen op der maeghden *bloem*, zoo schoon:
 „ De *bloem* van al zijn maght.

„ VONDEL.

„ Van

(*) „ Dit zelfde vnde ik ook gedaan in 't Woordenboek van E. BUYS, 't welk hier
 „ in vergelijk kan gebracht worden, gelijk hy ook meer beteekenissen en verklaringen
 „ van *bloem* opgeeft.”

BYVOEGSELS EN AENMERKINGEN

- „ Van zaken:
- „ 6. Het gezifte, gebuilde en eetbare gedeelte van koom; „ het meel, als *bloem* van terwe, *bloem* van gerst, van „ rogge, van rijst.
- „ 7. Het fijnste en afgescheidenste gedeelte van het eetbare „ meel, meesttijds by uitnemendheid *blom* genoemd.
- „ 8. Het meest krachtigste gedeelte van iets, dat door de „ Scheikunde of door de natuur uit iets anders uitge- „ haald, of uitgekomen is. (Zie hierop E. BUYS na.) „ Dus heeft men:
„ a. <i>bloem</i> van zwavel.	}	Dit late ik den Chymisten
over om kort te beschryven.
„ b. <i>bloem</i> van bismuth.		
„ c. <i>bloem</i> van cobalt.		
- „ d. *bloem* van zeezout, (*adaree*, Latijn,) een zeker „ zout schuim, dat zich aan het riet en verschei- „ dene planten op den oever der zee vast hecht, „ en daaraan hard wordt, dienstig om de schurft „ en andere gebreken der huid te genezen.
- „ BOMARE.
- „ 9. Wegens de verganklykheid der *bloemen* ook overdragt- „ lijk een verganklyke zaak, die licht verwelkt of de „ schoonheid verliest.
- „ Mevrouw, gy noemde uw dochter flus een *bloem*.
- „ —————
- „ Maer zaeghtge noit des morgens *bloemen* staen, „ En vontze voor den avontfont vergaen.
- „ 10. Maanstonen, maandelijksche veranderingen of bloed- „ vloeiinge der vrouwen.
- „ KILIAAN.
- „ 11. Een gespikkelde vaarze of koeie, met vlakken.
- „ KILIAAN.
- „ 12. Een pestkole, vurige buile in de pestziekte, (*antrax* Lat.), „ een verouderd Vlaamsch woord.
- „ KILIAAN.
- „ Hier zwyge ik noch van zoo vele andere Woorden, „ die van dit *bloem* afkomen en zaamgezet zijn; als: „ *bloemaard*, *bloembies*, *bloembolle*, *bloemgaard*, *bloemhof*, „ *bloemgodin*, *bloemkrans*, *bloempot*, *bloemteil*, *bloemtuil*, „ *bloemmeel*, *bloemkool*, *bloemmaand*, *bloemwerk*, *bloemig*, „ *bloemfel*, *bloemken*, *bloemingen*, enz. welke in de „ Woordboeken en elders voorkomen.

„ ZEE.

- „ ZEE. Zelfftandig Naamwoord. (*zea*, Engelsch; *mer*, Fransch.)
- „ 1. De Oceaan; het water gefeld tegen het land.
 „ Voorbeelden.
- „ 2. Een verzameling van Water, een meer, of lak: Jefus
 „ wandelende by de *zee* van Galilee, Dus is by ons
 „ in 't land tusfchen Holland en Vriesland *de Zuiderzee*.
- „ 3. By wyze van fpreekwoord figuurlijk, een groote menigte:
 „ Een *zee* van bloed,
- „ 4. Een woefte en ongestuimige gefalte van eenig ding.
- „ 5. *Regt fees*. Recht door *zee* gaan, niemand ontzien, WIN-
 „ SCHOTEN.
- „ 6. Spreekwoorden zijn hiervan velen ontleend: *zee* kiezen; in
 „ *zee* fteken; *zee* gaan; onder *zee* leggen; en vele ande-
 „ ren by WINSCHOTEN. ”

Om in deze Byvoegfels de orde van het Plan te volgen, moeten wy hier eens van het werk van den Heer KLUIT afzien, om eene bedenking, welke de Heer H. J. ARNTZENIUS, ter gelegenheid van de vierde vereifchte, voordraagt, by te brengen.

„ Dewijl ” (fchrijft hy) „ pag. 5. tot een vierde vereifchte word ge-
 „ feldt, om by ieder woord het Gothifch, Angelfaxifch, en zoo voorts,
 „ te voegen, ten einde om de afleiding en betekenisfen te ontdekken, ge-
 „ lijk dit ook in de Proeve is waargenoomen, zoude het moogelijk niet
 „ ondienftig zijn, daar by te voegen de verfchillende tongvallen, in zoo-
 „ danige woorden in ons Land gebruikelijk. De verandering der Klin-
 „ kers, die men in den eenen of anderen tongval befpeurd, zoude eenig
 „ licht verfpreden ter ontdekking, hoe een woord in letters verfchillende,
 „ echter uit den gefelden ftam voortfproot. In een gedeelte van Gelder-
 „ land is *vord* het geen by anderen zachter *voord* is: dus verfchilt *vorder*
 „ en *voorder* niet dan in tongval; gelijk wederom *ver*, *veer*, *werder*, *vee-*
 „ *der*. *Varen* word by eenige uitgefproken als *voren*, hier door *vor*,
 „ *vorder*, *voeren*, *vorderen*. — Deeze opmerking zoude van nut kunnen
 „ zijn in de oude Charters, Privilegien en Rechten, in welke die uit-
 „ fpraak veeltijds voorkomt, en zomwylen als nog behouden word. Im-
 „ mers *holden*, *kolt*, *walt*, is in dezelve ftandvaftig voor *houden*, *bout*,
 „ *woud*, enz. ”

In de vijfde vereifchte wordt, onder anderen gezegd: „ In de *verba*
 „ *composita* behoort aangewezen te worden, waer de vooropkomende *prae-*
 „ *positio separabilis* en waer *inseparabilis* zy. ” Dit is door den Heer
 KLUIT te fraei opgehelderd, om zyne Aanmerkingen daeromtrent niet in
 haer geheel voor te ftellen.

„ Een byzondere aanmerking ” (zegt hy) „ verdient een foort van za-
 „ menftelling van Werkwoorden, zoo wel menigvuldig in onze Taal als
 „ in de Engelfche, (fchoon de Hr. JOHNSON dit byzonder aan de En-
 „ gelfche toekent), en die den buitenlander groote moeite maakt. Wy
 „ zijn gewoon de beteekenis van vele Werkwoorden enige nieuwe ge-
 „ daante of vorm te geven (*te modificeeren*) door achterkomende, of liever

B

„ door

„ door *scheidbare voorzetsels*, die in sommige woordschikking voor in
 „ sommige weder achter, ja verre achter aan komen, met tusschenvoe-
 „ ging van andere woorden. Een Engelschman zegt: *to fall on* voor *to*
 „ *attack*, *to fall off*, voor *to apostatize*, *to break off* voor *to stop abruptly*,
 „ *by*. Wy zeggen *aanvallen*, *afvallen*, *afbreken*, maar in andere woord-
 „ schikkingen scheiden zich de woorden: *hy valt aan*, *hy VALT op den*
 „ *vryand met eene groote woede AAN*. *Dit mensch is afgefallen*; *zy VAL-*
 „ *LEN met een' grooten smak van het dak AF*. Hier zijn de voorzetsels
 „ *aan* en *af* een geruim eind van hun Hoofdwoord *vallen* afgescheiden.
 „ Aan den anderen kant zijn 'er voorzetsels, die onafscheidbaar zijn, by
 „ voorbeeld, *VERbidden*; *VERspreken*; *VOLtrekken*; want men zegt nooit:
 „ *ik trek vol*, *ik bid hem ver*, maar *ik voltrek*, *ik verbid hem*. Het onder-
 „ scheid tusschen deze twee soorten is aanmerklijk en in meer dan een op-
 „ zicht kenlijk, doch voor een vreemdeling zeer moeilijk te onderscheiden.
 „ Zy verschillen, voor:

- „ 1. In *accent* of klemtoon. De eerste soort heeft een' byzonderen klem-
 „ toon op het Voorzetsel zelf, als: *afbidden*, *aanvallen*, *optrekken*,
 „ *nágaan*. De tweede soort op den wortel van 't woord, als: *ver-*
 „ *bidden*, *verspreken*, *voltrekken*, *volmaken* (*perficere*), *bezoeken*.
- „ 2. Zy verschillen in de woordvoeging van 't Deelwoord (*Participium*);
 „ De eerste soort behoudt altijd het *characteriserend augmentum Ge*,
 „ by voorbeeld *afgebéden*, *aangevallen*, *opgetrókken*, *nágegaan*. De
 „ tweede soort behoudt dit *Ge* nooit; als: *verbéden*, *verspróken*, *vol-*
 „ *trókken*, *volmaakt*, *bezócht*, niet *vergebéden*, *bégezócht*. Schoon zy
 „ weder daarin overeenkomen, dat in het deelwoord de *voorzetsels*
 „ van de eerste soort ook *vooraf* blyven gaan: alzo men wel zegt,
 „ *ik bid af*, *ik val aan*, maar nooit: *ik heb gebeden af*, *ik heb ge-*
 „ *vallen aan*, maar, *ik heb afgebeden*.
- „ 3. Het derde onderscheid ligt in den *Infinitivus Obliquus* met *te*. De
 „ eerste soort voegt het woordje *te* tusschen het *Voorzetsel* en 't *Ver-*
 „ *bum*; als: *af TE bidden*, *aan TE vallen*, *op TE trekken*, *na TE*
 „ *gaan*. De tweede soort plaatst het zelve voor 't volle woord; als:
 „ *TE verbidden*, *TE verspreken*, *TE voltrekken*.
- „ 4. Eindelijk is dan ook het onderscheid gelegen in 't bovengemelde om-
 „ zetten van het voorzetsel, in de eerste soort; als: *aanvallen*, *ik*
 „ *val of viel AAN*; *optrekken*; *ik trek of trok OP*. Welke omzet-
 „ ting in de tweede soort niet geschiedt.

„ Om hierin nu voor een' buitenlander iets wezenlijks en nuttigs te
 „ doen, zoo zoude het voor alles noodig zijn, om deze wezenlyke soort
 „ van Verschil op een klare manier aan te toonen, te meer, alzo onein-
 „ dige woorden, van beiderlei soort, in hunne *zamenstelling* zoo merklijk
 „ verschillen van hun *enkel* woord, dat de hoogste naaukeurigheid en schran-
 „ derheid noodig is om 'er de redenen en leidingen van beteekenis van na
 „ te sporen. Zoo is by voorbeeld in een en 't zelfde woord *iemand on-*
 „ *derhalen*, dat is, *inhalen* of *achterhalen* (*hy ONDERbaalt hem*), en *on-*
 „ *derhalen* voor *iets ergens onder door halen* (*hy HAALT hem ONDER door*
 „ *het Schip*) zeer verschillende zoo in beteekenis als in woordvorming.
 „ Allerklaarst kan dit blyken uit het eene woord *volmaken*. Daar is een
 „ *volmaken* van een vat, en een *volmaken van een' Staat*. Dit verschilt

„ I. In

- „ I. In Klemtoon of *Accent*. (a) Of *vólmaken*, *implere*, *plenum red-*
 „ *dere*, beteekenende, *vervullen*, een ledig ruim zijn volheid ge-
 „ *ven*. Ook *Metaphorisch* in den *familiaren* zin, iemand *dronken*
 „ *maken*, met *wijn* opvullen. (b) Of *volmáken*, *perficere*, *absolve-*
 „ *re*, *perfectum reddere*.
- „ II. In het deelwoord of *participium*. Het eerste is *volgemaakt*, *zy*
 „ *hebben dat vat volgemaakt*. Het tweede is *volmaakt*, dat is *af-*
 „ *gemaakt* of *volbracht*. Maar 't gebruik laat dit *participium* niet
 „ verder thans toe dan als een *adjectivum*. *Dat werkstuk*, of *die*
 „ *man is volmaakt*, en ook als een *adverb*. *het is een VOLMAAKT*
 „ *fraai stuk*.
- „ III. In den *Infinit. obliquus*, *het is tijd om de vaten vól TE máken*. En:
 „ *die man is daarop uit, om zich TE volmáken*.
- „ IV. Eindelijk in de schikking van 't voortzetsel in de *Praesens* en *Im-*
 „ *perfect*. *Ik MAAK dat vat VOL*, en *ik volmaák my zelf*.
- „ Al het zelfde is ook met (a) *voldoén*, (*satisfacere*), *voldaan*, *TE vol-*
 „ *doen*, en *ik voldoe*, en (b) *vóldoen* (*plenum reddere*) *volgedaan*, *vol TE*
 „ *doen*, en *ik doe vol*. Met (a) *overwegen* (*perpendere*, *considerare*) *ik*
 „ *óverweég*, *overwogen*, *te overwegen*, en (b) *óverwégen*, (dat is, *over-*
 „ *wigt hebben*, meer wegen dan behoeft). *Het VAT weegt zes pond OVER*.
 „ *Overgewogen*, *het behoeft niet OVER TE wegen*. En diergelyken. Het
 „ is uit dezen hoofde noodig dit aanmerklijk onderscheid duidlijk aan te
 „ wyzen, en wel (a) door den *accent*, daar de *accent* 'er iets toe doen
 „ kan. Hy doet 'er toe in *vóldoen*, en *voldoén*. Hy doet 'er niets toe,
 „ in *óverwégen*: als vallende daar by ons twee *accenten*, in beide gevallen.
 „ β . Door de onderscheiding in het *Praesens*, *praeter. participium*, en den
 „ *Infinitivus obliquus*, en zulks in alle *composita verba*; by voorbeeld:
- „ *VÓL-DOEN* (van *vol plenus*, *praefix. separab.* en *doen*); *ik doe* en *deed*
 „ *vol*, *vol-gedaan*, *vol te doen*. [*plenum reddo, impleo.*]
- „ *VÓLDOEN* (van *vol*, *plenus*, *satis*, *Latin. praefix. insepar.* en *doen*)
 „ *satisfacere Latin. völdoening* geven, 't zy met geld geven, 't zy met
 „ herstellen van onrecht, 't zy met naar iemants genoegens iets verrich-
 „ ten, of anderszins. De voorbeelden uit andere Schryvers komen hier
 „ dan by. Zoo ook
- „ *VÓL-MAKEN* (van *vol*, *plenus*, *Latin. praefix. separ.* en *maken*) *ik maak*
 „ *vol*, *ik maakte vol*, *vol gemaakt*, *vol te maken*: beteekent, een ledige
 „ ruimte, vat, kist, of fles te vervullen, van hier ook in gemeener
 „ spreektrant *iemant met wijn* opvullen en *dronken* maken.
- „ *VOLMAKEN* (van *vol* en *maken*, *praefix. insepar.*) *ik volmaak*, *vol-*
 „ *maakte*, *heb volmaakt*: beteekent, iets zyne volkomenheid geven of tot
 „ zyne volmaaktheid brengen. 1. *Volbrengen*; 2. *volkomen* maken, enz.
 „ Dus dan ook:
- „ *VOL-GEMAAKT*, *partic. adj.* van *vól-maken*.
- „ *VOLMAAKT*, *partic. adj.* van *volmáken*. ”

12 BYVOEGSELS EN AENMERKINGEN

Te lang zoude het ons ophouden, indien wy hier de gantsche Proeve van een algemeen Nederduitsch Taekundig Woordenboek van den Heer KLUIT wilden bybrengen. Uit de opgegevene voorbeelden is zyne wyze van behandelinge genoegzaam op te maken. — Wy meenen echter nog eenige staaltjens te moeten aanhalen, welke de Heer KLUIT uit VONDEL's *Jephta* heeft byeengezameld, dewijl dezelve tot opheldering van de VII^{de} vereischte kunnen dienen, en doen zien hoe men goede voorbeelden en bewyzen, ter stavinge van alles, moet bybrengen.

„ VOORUITGEVLOGEN: figuurlijk, spoedig en schielijk voor een ander
„ aangekomen.

„ De tyding van uw' heer *vooruitgevlogen*
„ Jaeght u voor dagh ten bedde uit.

„ VONDEL.

„ UIT-JAGEN: in een' goeden zin, iemand aandryven om zich ergens
„ uit te begeven, en zich gereed te vertoonen.

„ De tyding van uw' heer vooruitgevlogen
„ Jaeght u voor dagh ten bedde uit.

„ VONDEL.

„ DAG: beteekent *het daglicht*.

„ De tyding — jaeght u voor dagh ten bedde uit.

„ VONDEL.

„ De Dichters zeggen voor dag, in den middelstijl zegt men voor den
„ dag. — Voor dag en daau is zeer vroeg in den morgenstond.

„ OPGAAN: voor *opengaan*, zich ontsluiten, dat is, ontwaken.

„ — — — — — uwe oogten
„ Gaen op, eer 't licht den hemel opensluit.

„ VONDEL.

„ LICHT: enkel voor de zon, of 't *zonnelicht*.

„ — — — — — uwe oogten
„ Gaen op, eer 't licht den hemel opensluit.

„ VONDEL.

„ OPEN-SLUITEN: voor *openen*, zich ontdekken.

„ — — — — — eer 't licht (der zon) den hemel opensluit.

„ VONDEL.

„ KRIOELEN: 1. Wemelen van dieren; 2. Overdragtig beteekent het
„ een vrolijk gewemel van menschen onder een.

„ Al 't hof *krioelt*, de blyschap moet 'er uyt.

„ VONDEL.

„ HOF:

- „ HOF: 1. Een *paleis* eens konings of vorsten; 2. Een *zaal* of voorname
 „ *kamer* in het paleis; 3. De *koning* met zyne *gansche familie*; 4. De
 „ *hovelingen* in het *hof*, het *hofgezin*.
 „ Al 't *hof* krioelt, de blyfchap moet 'er uyt.
 „ Men rust zich toe. — „ VONDEL.
- „ PRALEN: met byvoeging van *zegeerijk*, is *zegepralen*; met *staatsie* na
 „ een overwinning ingehaald worden.
 „ Men rust zich toe, om *zegenrijck* te *praelen*,
 „ En Jephtha weêr met *staatsie* in te haelen.
 „ VONDEL.
- „ WORSTELLEN: figuurlijk, voor in onheilen en rampen zijn.
 „ 'k Heb jaeren lang *geworstelt* en gestreên
 „ Met rampen. — „ VONDEL.
- „ BUI: voor overvalling van rampen en onheilen.
 „ — Noit *wacide ecne buy* alleen
 „ My over 't *hoofd*, of d'andre stont 'er neffens.
 „ VONDEL.
- „ LOF: een vorm van spreken in 't afgetrokkene *God lof*, als of men zei-
 „ de: *God zy geloofd en gedankt*.
 „ Maer nu, *God lof!* komt mijn geluck al teffens
 „ My t' *huis*. — „ VONDEL.
- „ WAEIEN: over 't *hoofd wacien*, oneigenlijk, onheilen doorstaan.
 „ — Noit *wacide ecne buy* alleen
 „ My over — „ VONDEL.
- „ HUIS: te *buis* komen, in een' goeden zin, worden figuurlijk dingen ge-
 „ zegd, die van zelfs en onverwacht iemand overkomen.
 „ Maer nu, *God lof!* komt mijn geluck al teffens
 „ My t' *buis*. — „ VONDEL.
- „ UIT: wordt als een elliptische uitdrukking gebruikt met bykomst van *zijn*,
 „ *moeten*, *zullen*, om aan te duiden het *wegzenden*, *uitjagen*, of naar
 „ buiten vertoonen van iets; 1. in een' goeden zin:
 „ Al 't *hof* krioelt, de blyfchap *moet* 'er *uit*.
 „ Men rust zich toe. — „ VONDEL.
- „ 2. In een' kwaden zin: hy *moet* 'er *uit*.
- „ HOOREN: voor vernemen, tyding ontvangen.
 „ — 'k Verwacht mijn dochter t' *huis* van daegh
 „ Van 't *hoogh* geberghete, en *hoor* de *nederlaeg*
 „ Van *Efraim*. „ VONDEL.

Wy zouden hier nog kunnen byvoegen wat de Heer KLUIT zegt, wegens de meenigte van Schryvers, die tot het vervaerdigen van een Woordenboek moeten gelezen worden: doch dewijl hierover genoegzaam eveneens in het Plan gesproken wordt, achten wy het onnoodig dacrop stil te staen, gelijk wy ook andere byzonderheden, die (schoon in eene andere orde) in het Plan worden voorgesteld, met stilzwygen voorbygaen. Bladz. 7. van het Plan worden onder de stukken, waarvan men in de eerste plaats zijn werk moet maken, genoemd de oude Charters, Privilegien, Placaten, enz. De Heer TE WATER noemt in het byzonder „de Placaten, kaatboeken van Brabant en Vlaanderen, als welke zeer veele voorbeelden opleveren van woorden en spreekwyzen, die elders bykans onbekend zijn.”

Van groot belang zal het ook zijn (gelijk de Heer ALEWIJN zegt) de tael der wetenschappen op te zamelen. Met regt heeft zijn Wel-Ed. Geftr. aangemerkt, dat uit bladz. 8. van het Plan schijnt te blyken, dat de opstellers meer om de tael der kunsten dan om die der wetenschappen gedacht hebben. — Dat 'er echter in de wetenschappen eene meenigte goede Duitfche woorden zijn, die elders niet voorkomen, zal niemand in twijffel trekken, wanneer hy slechts het oog sla op de *rechten* en de *wijsgeerte*, om van geene andere te spreken. — „Voor de *rechten* dient in de eerste plaats in aanmerking te komen *de Groots Hollandfche Rechtsgeleerdheid*, die zelf vele nieuwe woorden gevormd heeft, van welke 'er sommige sedert in gebruik gebleven zijn. — Voords de Instructien voor Nederlandfche gerichtshoven, als mede de manier van procederen voor verscheidene gerechten en landfchappen, byzonder ook de manier van procederen in de steden en ten platten lande van Holland, 1780. en eindelijk een groot aantal rechtsgeleerde boeken. — In de *wijsgeerte* zijn 'er een oneindig getal woorden, die haar byzonder toebehooren. Om deze op te zamelen zullen 'er boeken genoeg gevonden worden, waaruit men die kan by een zoeken. — Men zou zich ook kunnen vervoegen by zulken, die gewend zijn die wetenschap in onze Taal te behandelen.”

Wy achten het der moeite waardig ook de bedenkingen van den Heer KLUIT, tot dit stuk betrekkelijk, den Leden mede te deelen:

„Met een enkel opslag van het oog” (zegt hy) „zal men gewaar worden, dat 'er woorden van allerlei wijsheid, kunde of takken van geleerdheid voorkomen. Hier toch zal men vinden, woorden, beteekende zaken van:

- „ De *Metaphysica*, of overnatuurkunde.
- „ De proef-ondervindelyke natuurkunde, met derzelve toebehoren.
- „ De *Mathesis*, cyferkunst, landmeetkunde, enz.
- „ De Godgeleerde termen, van Christenen, Joden, Turken, Heidenen, van formulieren, feesten, plechtigheden, enz.
- „ De Redekundige termen, de zedekunde, de rederijkkunde, letterkunde, *Hieroglyphica*, wapenkunde, historien, dichtkunde, muziektermen, beeldhouw-schilder-tekenkundige termen.
- „ De Regeeringen; magistraatsbedieningen, ambten, regeeringsvormen, rechtsgeleerdheid, enz.
- „ De Koophandel en zyne termen.

„ De

- „ De Natuurlyke historie, 't zy die betreklyk zy tot de beschryving
 „ van 't Heelal, met alles wat de zamenstelsels van PTOLEMEUS,
 „ COPERNICUS, BRAHE betreft, met al deszelfs termen; 't zy be-
 „ treffende de *Geographie*, die de termen van landen, eilanden, mee-
 „ ren, gedaanten, die Keizerryken, Vorstendommen, Staten, die
 „ aartsbisdommen, parochien, priesterlyke bedieningen uitdrukken,
 „ 't zy betreffende de Natuurlyke voordbrengfels van *dieren, gewas-
 „ sen, bergstoffen, vochten*, bevattende in zich de *zoologie*, met zyne
 „ onderdeelen van allerlei *viervoetige* dieren, vogelen, tweeflachten,
 „ vischen, insecten en microscoopdiertjes, de *Botanie* met hare ver-
 „ schillende kruiden, de *agricultuur*, met hare gewassen, hoven,
 „ bloemen, enz.
- „ De dagelyksche huishouding met al hare bedryven van bakken, koo-
 „ ken, brouwen, distilleren, inzouten, confyten en alle Keuken- en
 „ Werkgereedschappen.
- „ De dagelyksche en oude Kleedingen, met al hare betreklykheden, en
 „ bykomst, als soorten van wollen, zyde, vlas, katoenen, huiden,
 „ hairen, metalen, edele gesteenten, en de ambachten en byzondere
 „ handteeringen en neeringen, hoedanigen 'er honderden zijn; als:
 „ looijers, leertouwers, schoenmakers, zalemakers, hoedemakers,
 „ zydewevers, lakenwevers, volders, met alle de termen, die deze
 „ handwerkers en fabrieken gebruiken.
- „ De Gebouwen en Bouwkunde, vervattende de *Architectuur, Fortifi-
 „ catien*, Scheepbouwkunde; als: daar zijn de timmerlieden, metze-
 „ laars, lootgieters, glazemakers, smits, de bouw-orden, de deelen
 „ van kerken, huizen, paleizen, deuren, vensters, kasteelen, bol-
 „ werken, wallen, floten, gordynen, hoornwerken, halvemanen;
 „ en in den Scheepbouw, de termen, soorten en benamingen van
 „ Scheepstimmerlieden, van Oorlogschepen, Koopvaardyschepen,
 „ Jachten, Sloepen, Deelen der Schepen, als dek, mast, rec, bal,
 „ kiel, kajuit.
- „ De verscheiden soorten van huisraad, met al het geen daar van afhangt,
 „ hoedanig zijn behangfelmakers, kabinetmakers, draaiers, — —
 „ met al hun toefstel en werktuigen, en 't geen van hun gemaakt
 „ wordt, als tafels, stoelen, bedden, porseleinen, en honderden van
 „ dingen meer.
- „ Uit dit voetstoots opgeven van zoo velerlei soorten van zaken, volgt
 „ van zelfs de noodzakelykheid van ene goede *Verstandhouding* van buiten,
 „ *onderzoek* van zaken by des kundigen, en *raadpleging* van zulke Schrif-
 „ ten, die over deze zaken opzetlyk geschreven zijn. Ik bepale my
 „ by het laatste, de by ons daar toe dienende Schriften. Wy hebben
 „ namelyk:
- „ Voor de *Godgeleerdheid*, VOLLENHOVE, MOONEN, NYLOE, NE-
 „ DERDUITSCH E OVERZETTING.
- „ *Natuurlyke Historie* van ons Land, LE FRANCO VAN BERKHEY.
- „ Voor de *Scheepbouwkunde* WINSCHOTEN, en zoo veel hier over op-
 „ zetlyk schreven.

Dicht-

- „ *Dichtkunde*, VONDEL, HOOFD, POOT, ANTONIDES, enz.
 „ *'t Gemeene Leven*, BREDERODE, FOKKENBROG, enz.
 „ *Krijg- en Ammunitiekunde*, het MS. van den Heer ERMERINS; over
 „ het *militaire recht*, VAN HASSELT.
 „ *Spreekwoorden*, TUINMAN, met weglaat van vele ongerijmdheden.
 „ *Gefchiedenissen* van ons Land, en Regeering-vorm, WAGENAAR, *Vad.*
 „ *Histor.* en zoo vele *Steden-beschryvingen*, en 's Lands Ordonnantien:
 „ als mede HALMA, *Tooneel der Nederlanden*; VAN LOON, *Regeer-*
 „ *ringwijs van Holland*, enz.
 „ Over bakken en Keukwerk zal de Hollandfche Keukemeid vele woorden
 „ aan de hand geven, elders niet te vinden.

„ Meer behoef ik niet, om te doen zien, welke myne meening in de-
 „ zen zy, en hoe noodzakelijk het zy, om deze werken te gebruiken.
 „ Wie zal ons naaukeurige beschryvingen van *Vogels* geven, dan die zijn
 „ Hoofdwerk daarvan maakte; wie van *Kruiden* en *Planten* en hunne na-
 „ men, dan DODONÆUS, enz. Wie van *Insecten*, *Kapellen*, *Torren*,
 „ dan MERIAN, SEPP, VOET, enz. Zulke lieden dan, of de Schry-
 „ vers, die zy daartoe aan de hand geven, vooral die ene alphabetifche
 „ orde volgen, zijn de bestgeschikte om te raadplegen, elk in zijn by-
 „ zonder werk, alles in die volgorde en behandeling, zoo als ons JOHN-
 „ SON voorgegaan is.

Wy zullen deze Byvoegfels besluiten met twee bedenkingen van den
 Heer H. A. BRUINING, op het berekeneerd Plan, in aenmerking te ne-
 men. De eerste komt voort uit de woorden, welke op bladz. 12. gevon-
 den worden: „ een ander leest MELIS STOKES: een ander, gelijk by
 „ voorbeeld de Heer KLUIT op zich neemt, LOD. V. VELTHEM, enz.”
 De Heer BRUINING vraegt „ of deze woorden zoo moeten opgevat
 „ worden, dat, wanneer een der Leden zig bepaalde tot het lezen en *ex-*
 „ *cerperen* van een' byzonderen Schryver, de andere Leden zig dan met
 „ zulken Schryver niet behoefden bezig te houden, maar in den arbeid
 „ van dat Lid behoorden te berusten? indien dit het oogmerk zy, zou
 „ men 'er wel die reden voor kunnen geven, dat zulks zou voorkomen,
 „ dat dezelfde aanmerkingen niet tweemaal, en dus overtollig, medege-
 „ deeld wierden; terwijl men met meerder nuttigheid den arbeid onder de
 „ Leden zoude verdeelen, en 'er geen aanmerkelijk Schryver zou overge-
 „ slagen worden, indien de een dezen, de andere geen Schryver by de
 „ hand nam; zeker, dit heeft vry wat schijn, en deze redekaveling zou
 „ volkomen doorgaan, indien de Maatschappy slechts uit een klein getal
 „ van Leden bestond, wanneer zelfs elk Lid wel verscheidene Schryvers
 „ voor zyne rekening zou dienen te nemen. Maar daar nu de Maatschap-
 „ py zulk een merkelyk aantal van Mannen als hare Leden tellen mag,
 „ behoeft 'er mijns oordeels die enge bepalinge niet gemaakt te worden,
 „ wat schaadt het of dezelfde Schryver door verscheidene Leden gelezen
 „ wordt, en dus, gelijk dan niet wel anders wezen kan, dezelfde aan-
 „ merkingen door verschillende handen worden toegezonden; kan dit in-
 „ tegendeel niet dienen, om de Maatschappye des te geruster te stellen

• „ om-

„ omtrend de echtheid en nauwkeurigheid der *excerpta*, en te overtuigen,
 „ dat *alles*, wat in zulk een Schryver ter zake diende, zonder iets te mis-
 „ sen, zy opgegeven, wanneer ook zulk eene Commissie, (waar van bl. 13.
 „ gesproken wordt) zoo noodzakelijk niet zou wezen, om namelijk te
 „ beoordeelen, of de Verzameling uit zulken Schryver volledig genoeg
 „ ware, zonder eene nadere lezing noodig te hebben; hoe naauwkeurig
 „ en gezet iemand ook lezen moge, hoe ligt kan echter iets, dat waarlijk
 „ opmerking verdiende, zijn oog ontslippen? maar, dat de een voorbij
 „ ziet, zal van den anderen waargenomen, en dus de Verzameling zoo
 „ volledig worden, als men wenschen kan: Echter zou het aan de andere
 „ zyde niet goed zijn, indien *vele* leden op een en denzelfden Schryver
 „ vielen, en dus andere, die waardig waren nageziet te worden, overge-
 „ slagen wierden, en dus dient daaromtrent *eenige* bepalinge gemaakt te
 „ worden. ”

Zekerlijk wenschen wy dat ieder Lid zich niet slechts met het lezen van enen enkelen Schryver bezig houde, en dat dezelfde Schryver door verscheiden Leden moge gelezen worden. Wy meenen echter tevens met reden te mogen wenschen dat de een en ander zekeren bepaelden taek op zich name, en houden ons verzekerd dat anderen, welken het gelusten mogt, mede aen dien taek te arbeiden, niet zullen verwachten dat men van hunne toegezondene aenteekeningen, indien zy om redenen niet boven die der geenen, welke zeker gedeelte des werks op zich genomen zullen hebben, mogten te verkiezen zijn, gebruik zal maken. — Ene andere bedenking van den Heer BRUINING, heeft opzicht op de cyferletters, welke gedurig by het woord *Varen* gevoegd zijn. Zijne Eerw. schijnt in het denkbeeld gevallen te zijn, dat men daerdoor bepaalde plaetsen, waer de eene of andere beteekenis te vinden zoude zijn, heeft willen aenwyzzen. Niet onnatuurlijk is het deze gedagte te vormen. Om alle aenleiding tot dezelve voor te komen, behoeven wy alleenlijk te zeggen, dat men met deze aenhalingen slechts de manier heeft willen aenwyzzen, waer op by ieder woord in den Ligger, bladz. 11. gemeld, moet aengeteekend worden het *Portefeuille* en de bladzijde in het zelve, waer men eenig *excerptum*, daertoe betrekkelijk, zal kunnen vinden, dewijl voor het overige deze teekens willekeuriglijk gesteld zijn.

Het kan ons niet dan ten uitersten aengenaem zijn, van tijd tot tijd te vernemen, dat velen onder de Leden der Maetschappy ons Plan hunner ernstige opmerkinge niet onwaardig keuren. Toen wy van de Brieven, voor den eersten van Grasmaend ontvangen, reeds gebruik gemaakt, en de bedenkingen uit dezelve afgeschreven en ter behoorlyke plaetse ingevoegd hadden, zagen wy ons nog met den volgenden Brief vereerd.

„ M Y N E H E E R E N !

„ Het groot belang, dat onze Neêrlandsche Taal- en Letter-kunde by
 „ de vervaardiging van een goed Neêrduitsch Woordenboek heeft, wekte
 „ by de Harderwijksche Leden onzer Maetschappy van zelf de aandacht
 „ op, die UWEd^a. van dezelve verzocht hebben op het *Beredeneerd Plan*,
 „ van zulke gewichtige onderneming, 't geen laatstelijk door UWEd^a.
 „ aan dezelve is toegezonden, en, daar zy meenen op hetzelfde enige aan-
 „ met

„merkingen van meer of min belang gemaakt te hebben, meenden zy,
 „om aan hun yver ter gelukkige doorzetting van dat ontwerp en om te
 „gelijk aan UW Ed^{ns}. aanschryving te voldoen, die remarques aan UW Ed^{ns}.
 „in geschrifte te moeten doen toekomen; gelijk ik de eer hebbe dezelve
 „in een klein getal by een gevat hier nevens te doen gaan, blyvende
 „voorts, met alle hoogachting en dienstvaardigheid,

„MYNE HEEREN!

„UW Ed^{ns}. Ootm. Dienaar

„HERM. TOLLIUS.

„Harderwijk. 2. April

„1773.”

Wy zullen de Aenmerkingen, in dezen Brief gemeld, hier in haer geheel laten volgen.

„*Aanmerkingen van de Ondergeteekenden*

„HERM. TOLLIUS, JOH. TH.

„ROSSIJN, EV. SCHEIDIUS, en

„P. BONDAM, op het Beredeneerd

„Plan van een Neêrduitsch Woor-

„denboek, 't geen door de Maande-

„lijksche Vergadering aan de Leden der

„Eedtsche Maatschappy is rond gezon-

„den.

12 I. Wanneer bl. 4. gezegd wordt, dat in het Woordenboek niet behoo-
 „ren alle bastaard- en stadhuis-woorden, die *den klemtoon niet op*
 „*hun zaaklijk deel hebben*, komt het ons voor dat men hieromtrent,
 „eer de Leden aan den arbeid van lezen en aantekenen gaan, noch
 „wel in nadere bedenking behoorde te nemen of men niet liever al-
 „leen die woorden uitsluiten wilde, die ons geheel en al vreemd en
 „nimmer by 't gebruik van goede Schryverten tot het burger-recht
 „aangenomen zijn, by voorbeeld, *actie, exceptie, retorsie*, enz. Al-
 „thans veele zal men 'er ontmoeten die den klemtoon op het zaak-
 „lijk deel hebben en echter tot het Woordenboek niet kunnen dien-
 „nen, veele ook daarentegen die den klemtoon niet op hun zaaklijk
 „deel hebben, weinig gebruikt zijn en echter niet geheel kunnen
 „verworpen worden: Men denke slechts op de bastaard-uitgangen
 „onzer Naam- en Werk-woorden, die meest altijd dien klemtoon
 „van het goede en Neêrduitsche Worteldeel op zich trekken, *La-*
 „*vères, Hovères, Schoffères, Klappeien, Orgelist, bandijt, lastagio,*
 „*koket*, enz. dienende deze aanmerking alleen op dat men in het op-
 „zamelen van voorraad zich niet te vast aan dien regel van den klem-
 „toon binde en dus somtijds uit hoofde daarvan woorden oversla, die
 „behoorden gebreukt te worden. —

12 II.

- „ II. Wanneer op dezelfde bladz. als een vereischte van het Woordenboek
 „ wordt opgegeven, dat de woorden van eenen wortel, in de voeg-
 „ lijkste en natuurlijkste orde, die mogelijk is, *derivata* onder hun-
 „ ne *primitiva* by een geschikt worden, moeten wy daartegen voor
 „ eerst in overweging geven of onze Taal- en Woordgrond-kunde
 „ noch wel rijp genoeg is, om die onderschikking van *derivata* aan
 „ hunne *primitiva* door haar geheel beloop te durven ondernemen;
 „ Men heeft uit een en ander stukje in de BYDRAGEN gezien, dat
 „ het, vooral by meerder beoëffening onzer *dialekten*, in 't vervolg
 „ niet onmogelijk zal zijn, onze woord-afleiding naar den Griek-
 „ schen trant, althans geheel anders in te richten dan door TEN
 „ KATE in ver het grootste gedeelte geschied is; Men moet slechts
 „ het bekende proefjen over *ga, ge, gi, go, gu*, lezen, om overtuigd
 „ te worden wat in dit stuk noch boven TEN KATE's arbeid kan
 „ verricht worden: Zal men zich nu niet te veel overylen, wanneer
 „ men in een Woordenboek van gezach de onrype en dikwijls on-
 „ waarschijnlijk gisfingen van TEN KATE vereeuwigt, terwijl 'er
 „ hoop aanlacht dat men by vervolg in dit gedeelte der Taal-kunde
 „ meer licht en zekerheid krygen zal?
 „ Wy voegen hier ten tweeden by, of het invleiën van dergely-
 „ ke taal-boomen op verschillende plaatzen van het Woordenboek,
 „ hetzelfde niet al te wijdloopig, en kostbaar maken zal? 't geen te
 „ meer behoort te worden in 't oog gehouden, om dat de verdere
 „ inhoud reeds op zich zelf te overvloedig wezen zal, om in een
 „ klein bestek begrepen te worden.
 „ Om deze redenen meenen wy te moeten voorstellen of het niet
 „ best ware, ieder woord slechts te plaatzen daar het volgens zyne
 „ eerste letteren t' huis hoort, en, indien de afkomst zeker en on-
 „ twijffelbaar is, het wortelwoord 'er achter te voegen, te gelijk
 „ met een enkele tal-letter de beteekenis van hetzelfde aanduidende,
 „ die by het voorkomend woord doorslaat. Dus zouden wy, by
 „ voorbeeld, noch niets zetten by *Verzen, Vergen, Vracht*, maar by
 „ *Rechtvaardig* eenvoudiglijk, *uit Recht en Vaardig*, en weder by
 „ *Vaardig, van Varen*, 1. — Voorts zouden wy ons te vrede hou-
 „ den, met het gebruik van elk woord by de byzondere tijdperken
 „ door zekere voorbeelden te bewyzen, en laten de aankwekking
 „ der *Etymologie* aan elks eigen liefhebbery en werkzaamheid over;
 „ terwijl men echter aan het hoofd van 't Woordenboek by het
 „ verhandelen der *Grammatica* ook enige algemeene en vaste Regelen
 „ der afleikunde zou kunnen openleggen, gelijk by voorbeeld, die
 „ der verwiseling van al onze klinkers in de wortelwoorden, als:
 „ *varen, veren, viren, voren, vuren*. — Want, hoe zeer wy der-
 „ gelyke taal-boomen tot noch toe in een Woordenboek kwalijk
 „ geplaatst zouden oordeelen, zien wy echter geen reden waarom tot
 „ *Varen* niet zoo wel zou moeten gebracht worden *VUUR, ignis*;
 „ *VORCHT, VROCHT; VURCHT, VRUCHT; fructus, foetus*;
 „ *VORCHTEN, VROCHTEN, VURCHTEN, VRUCHTEN, si-*
 „ *mere*, CNZ. als *VARCHT, VRACHT; VER, VERDER; VIE-*
 „ *REN, VOEREN, CNZ.*

- „ III. Dewijl bladz. II. het tiende *Portefeuille* onder anderen geschikt
 „ wordt voor *Grammaticale* waarnemingen, welke naderhand zou-
 „ den moeten dienen tot bouwstof voor dat gedeelte der voorre-
 „ de, dat over de *spelling* en *Grammatica* moest handelen, schijnt
 „ het ons toe dat men vooraf of de Maandelijksche Vergadering,
 „ of zommige Leden der Maatschappy, die met enige meerdere
 „ aandacht onze Spraak-kunst behandeld hebben, moest trachten
 „ over te halen om ene korte opgave te doen van 't geen in onze
 „ Spraak-kunst de meeste oplettendheid vereischt, welke opgave
 „ in geschrifte of in druk aan alle Leden der Maatschappy, die
 „ iets ten algemeenen nutte lezen wilden, kon worden meêge-
 „ deeld om derzelve toezicht te meer gevestigd te doen zijn, op
 „ 't geen by dezen tak onzer Letter-oeffeningen de meeste op-
 „ merking verdient; Men kon by voorbeeld, om niets van de
 „ *spelling*, maar slechts andere en zeer bekende dingen te noemen,
 „ men kon verzoeken dat elk in zynen Schryver byzonder lette
 „ op het gebruik van *na* en *naar*, *te* en *tot*, *zich* en *hem*, *ze*,
 „ *hen*, *hun* en *baar*, op het geslacht onzer Naamwoorden, voor-
 „ al die op *schap* uitgaan, op het gebruik van *s*, *en* of *ns* by
 „ 't meervoud van zommige Naamwoorden, *Vaders*, *Vaderen*,
 „ *Begeertens*. Op de tijdvoegingen onzer Werkwoorden, *worden*
 „ of *werden*, *wierd*, *geworden*; *komen*, *komt* en *komt*; *jagen*,
 „ *joeg*, *gejagen*, enz. en veele andere stukken, welke thans noch
 „ onzeker en betwist zijde als dan waarschijnlijk door vergely-
 „ king der geächteste Schryveren zouden kunnen worden beslist,
 „ ter afschaffing mogelijk van een menigte willekeurige onder-
 „ scheidingen, die uit een min verlichten yver voor overtollige
 „ netheid, ten nadeele gewis der tale, geboren zijn. —
 „ Wy hebben deze bedenking te meer opgegeven om dat wy
 „ dergelyke voorlichting voor ons zelf oordeelen noodig te heb-
 „ ben, indien wy op alles in het lezen zullen aandachtig zijn,
 „ wat door geöeffende Taalkenners kon geoordeeld worden van
 „ belang te wezen. —
- „ IV. „ Wy komen eindelijk tot de wyze zelf, op welke de verzame-
 „ ling van woorden en voorbeelden het geregeld en gemakkelijkst
 „ zou kunnen worden ingericht, waarin het ons voorkomt dat
 „ het tegenwoordig ontwerp enige verbeteringen zou kunnen ont-
 „ vangen. —
 „ Zal het niet zeer lastig en moeielijk vallen, vooral indien 'er
 „ wat veel gelezen wordt, alle inkomende voorbeelden stuk voor
 „ stuk, al is het slechts met twee getal-letters, in een Woorden-
 „ boek aan te teekenen? Zal 'er niet een groote menigte van
 „ Woorden moeten worden ingelascht, en zal het eindelijk, wan-
 „ neer men eens aan het stellen van het Woordenboek zelf gaat,
 „ niet byna ondoenlyke arbeid zijn, by elk woord door alle blad-
 „ zyden van alle *Portefeuilles* te moeten heen en weer zwerven,
 „ ten einde elke beteekenis op zijn rang en al derzelve voorbeel-
 „ den naar de orde der tijdperken op te geven? Hoe zal men ten
 „ laat-

„ laatste de *excerpta*, volgens het tegenwoordig ontwerp inkomen-
 „ de, kunnen toetzen ofze naauwkeurig en volledig zijn, 't geen
 „ bl. 13. met rede wordt noodig geoordeeld, ten zy andermaal
 „ hetzelfde boek noch eens door een ander gelezen worde? Het
 „ begin eens door te zien kan niets helpen, dewijl toch ieder daar
 „ by gemeenlijk de meeste aandacht heeft, en uit het overflaan
 „ van deze of gene aanmerkelyke woorden by 't midden of het
 „ einde zal men ook niets kunnen besluiten, voor dat men wete
 „ of die zelfde woorden niet reeds te voren herhaalde reizen voor-
 „ gekomen en aangeteekend zijn, waar toe niets anders overblijft
 „ dan de nuttelooze moeite van hetzelfde boek noch eens geheel
 „ tegen de *excerpta* te vergelyken. —

„ Het inzien van alle deze zvarigheden heeft ons op een ander
 „ ontwerp hieromtrent doen denken, waar door alle ingebrachte
 „ voorbeelden terstond met minder moeite op hun juiste plaats
 „ gebracht, meest alle omslag en last by de opmaking van het
 „ Woordenboek afgesneden, en eindelijk de *excerpta* met meer
 „ gemak getoetst kunnen worden.

„ Dit Ontwerp, 't welk met weinig meerder moeite voor de
 „ byzondere Leden veel meer gemak en voordeel voor de geheele
 „ onderneming schijnt te hebben, loopt in dezer voege.

„ 1. Ieder, die enig boek ten algemeenen nutte zal willen lezen,
 „ zou moeten worden verzocht tot ieder Woord of Spreek-
 „ wijs, waarvan Hy een of meer voorbeelden hadde, een acht-
 „ ste vel (Oëtaafjen) te nemen, en aan 't hoofd van elk dier
 „ Oëtaafjens den naam van zijn Schryver te zetten, met het
 „ jaar op welke het boek door den Schryver uitgegeven of
 „ vervaardigd is; vervolgens het Woord en deszelfs beteeken-
 „ nis, en eindelijk de voorbeelden die hem daarvan mogten
 „ voorkomen. Iemand verkieze by voorbeeld *den Wijngaart*
 „ *van S^{te}. Franciscus*, en vinde fol. 1. *Het was een man*, enz.
 „ Hy neme dan een Oëtaafjen en zette daarop

„ *S^{te}. Francisc. Wijng. 1518.*

„ *Het, dat is, 'er of daar.*

„ fol. 1. *Het was een man in de stadt van Assisen.*

„ Vindt hy meer voorbeelden van hetzelfde *Het*, hy plaatze
 „ die hier onder; vindt hy iets anders op te teekenen, Hy
 „ schikke 'er een nieuw Oëtaafjen toe, enz. Dus het geheele
 „ boek afgelezen en zyne Oëtaafjens op het Abé geschikt
 „ hebbende, voege Hy voor deze geheele verzameling noch
 „ een blaadjen, houdende den juiste Titel van het boek, en
 „ ook het Achterschrift, zoo men daar uit den *Drukker*,
 „ *Schryver*, *Plaats*, *Jaartal*, of iets anders van belang ont-
 „ dekken kan, gelijk by het gemelde stuk, *gheprent thant-*
 „ *werpen*, enz.

C 2

„ 2. Te

„ 2. Te Leiden zou men een ruime kas moeten doen vervaardigen, met zoo veel laden of loquetten als men letters heeft, „ ieder loquet gemerkt *A*, *B*, of *C*, enz. en in elke lade „ zouden weer vijf en twintig *Portefeuilles* in Octavo moeten „ wezen, gemerkt na vervolg der Letters *AA*, *AB*, *AC*, „ *AD*, enz.

„ Dit eens gereed gemaakt en het vergaderen der *excerpta* op „ den voogemelden voet geschikt zijnde, zoude het geene de „ minste moeite en weinig tijdverlies in hebben alles, wat in- „ kwam, terstond by den ontvangst op zijn plaats te schikken, „ en, het eerste Octaafjen in een byzondere *Portefeuille* tot een „ Register der Schryvers, 't zy naar 't Alphabeth, 't zy naar „ den leeftijd weg gelegd zijnde, 'vervolgens elk der andere Oc- „ taafjens zoo in het *loquet* en de *Portefeuille*, daar elks woord heen „ wijst, in te voegen, als het naar 't beloop der letteren van „ 't woord niet alleen, maar ook naar den leeftijd van den Schry- „ ver vereischt wierdt, waar door men te gelijk by het opstellen „ van het Woordenboek terstond alles op zijn plaats vinden, en „ niets meer te doen hebben zou dan het schikken der beteekenis- „ sen en het kiezen der voorbeelden, die men tot staving daarvan „ liefst gebruiken wilde, terwijl men ook by het enkel opslaan „ van ieder boek een zekere proef zou kunnen nemen op de *ex- „ cerpta*, daar uit gemaakt, nadien alles, wat in zoodanig boek „ merkwaardig voorkwam, in de *excerpta* by zijn letter zou moe- „ ten gevonden worden, 't zy dan uit de ene, 't zy uit de andere „ bladzyde van den Schryver (*).

„ Ein-

(*) Deze wyze om den voorraad van voorbeelden en aanteekeningen te verzamelen, en in eene goede orde te houden, komt my zeer vernuftig uitgedacht, en zeer aennemelijk voor, en als een wezenlyke verbetering van het geen bl. 11. van het Beredeneerd Plan is opgegeven. Het is te wenschen dat de werkende Leden genegen zullen zijn, in dier voege, hunne Aanteekeningen of *excerpta* te maken, waer by de onderneming zeer veel gemaklyker gemaakt wordt.

Alleenlijk neem ik de vryheid in bedenking te geven, of het *formaet* van blaetjes in Octavo niet wat al te klein is? en of men niet liever het *formaet* in Quarto, ordinair schrijfpapier, zou bepalen?

Ook vrees ik dat ieder werkend Lid, bezig zijnde, aen het maken zyner *excerpta*, op losse blaetjes, gelijk hier vooren wordt aen de hand gegeven, in een groote beflommering zal raken, door het groot aental dier losse blaetjes op welke hy, dan dit, dan dat, vindt aenteteekenen.

Hierom zoude ik in overweging geven; of men zyne *excerpta* niet gemaklyker zou kunnen maken, in een *Quarto schrijfboek*, volgens het *Alphabeth*, zoodanig, dat men op iedere bladzyde niets anders stelt dan één woord en de voorbeelden, uit dat Boek, daertoe betrekkelijk, om, wanneer dat Boek geheel *afgetexcerpeerd* is, dat schrijfboek, tot losse *Quarto* blaetjes te snyden, en ieder blaetje, in de kas, op zijn rechte plaets te brengen, gelijk hier vooren opgegeven wordt.

En, om de werkende Leden het werk zoo aengenaem en gemaklyk te maken als mogelijk is, zoude men kunnen voorstellen, dat de Maetschappy aen ieder Lid, welke zich verklaert dit of dat werk, op die wyze als hier vooren gemeld is, te zullen *excerperen*, zoude bezorgen een *Quarto schrijfboek* in een of meer deelen, naer gelang der grootte van het werk; welk Schrijfboek door een Bladschryver zoude kunnen vervaerdigd worden volgens het *Alphabeth*, *A*, *AB*, *AC*, *AD*, enz. en de Titef van

„ Eindelijk, noch zouden alle de Leden der Maatschappy door
 „ dezen gemeenen arbeid merkelyk meer winnen, dan Hun by-
 „ zondere moeite Hun kosten zoude, dewylze, indien de billyke
 „ voorflag op bl. 14. van het Plan te vinden, wordt goedge-
 „ keurd, altijd, des begeerende, zouden kunnen onderricht worden,
 „ welke voorbeelden van ieder woord of van elke spreekwyze,
 „ die zy noodig hadden, reeds waren ingekomen: Een voordeel,
 „ welks belang niemand ontkennen zal, die ondervonden heeft
 „ wat tijd 'er heen loope in het naauwkeurig *excerperen* van enen
 „ Schryver, veel meer noch in het vergaderen van al dien voor-
 „ raad, dien een Liefhebber van 's Lands Taal, Oudheid en Ge-
 „ schiedenisfen daaglijks ondervindt noodig te hebben.

„ HERM. TOLLIUS.
 „ J. TH. ROSSIJN.
 „ E. SCHEIDIUS.
 „ P. BONDAM. ”

Nog ontvingen wy eenige dagen later, enen Brief van den Heer J. A. DE VOS VAN STEENWIJK, geschreven te *Vollenhove*, 6. April 1773. Dezelve is te aenmoedigend, en van te veel belang voor de Maetschappy, om met stilzwygen voorby gegaen te worden. — De gemelde Heer schrijft onder anderen, na zijn genoegens over de voorgemelde onderneming betuigd te hebben, aen den Heer Briefschryver:

„ Ik ben gereed, alles, wat in mijn vermogen is, toe te brengen om
 „ zo een Grootfch Ontwerp ter uitvoer te helpen brengen: en zal, ten
 „ dien einde, om te *excerperen*, by de hand nemen WIJNHOFF, *Land-
 „ recht van Averijsfel*; zullende ik (ingevallē het Plan door de Jaerlijksche
 „ Vergadering wordt vastgesteld) zo veel het myne bezigheden toelaten,
 „ de gemakte aenmerkingen van tijd tot tijd aen UWEd. toefchikken.
 „ Gaerne zal ik, zo veel mogelijk nagaen en by een verzamelen de Straet-
 „ en Land-tael, in dit gedeelte van Overijsfel gebruikelijk, enz. ”

van het Boek, het welk in het zelve *geexcerpeerd* zal worden, aen het hoofd van ieder re rechter bladzide.

Ondertusfchen meen ik dat het evenwel noodig zal zijn een doorschooten Woordenboek van HALMA of diergelyke, tot een Ligger voor de Maetschappy, te houden om alle losse *excerpta* en voorkomende Aenmerkingen te kunnen plaetsen.

Ik hebbe noodig geoordeeld deze Aenteekening hieronder te voegen, omdat ik gaerne zoude zien, dat, in de aenstaende Jaerlijksche Vergadering, de wyze wierd vastgesteld, op welke de Leden zouden werken, op dat men eenmael tot de Hoofdzaak kome; terwijl het Beredeneerd Plan en de daerop gevolgde Byvoegfels en Aenmerkingen, door ene Kommisfie, nader zouden kunnen overwogen en tot een geregeld Plan gemaakt worden.

[Aenteekening van een Leydsch Lid.]

2

O N T W E R P
V A N
D E M A A T S C H A P P Y
D E R N E D E R L A N D S C H E L E T T E R K U N D E
T E L E Y D E N ,
T O T H E T V E R V A A R D I G E N V A N E E N
A L G E M E E N , O M S C H R Y V E N D
W O O R D E N B O E K
D E R N E D E R L A N D S C H E T A L E .

I.

Het oogmerk van een algemeen, omschryvend, Nederduitsch Woordenboek is, niet alleen, de Nederduitsche Taal, in zoo verre, te doen kennen, als noodig is, om alles, wat in dezelve opgesteld is, voor elk verstaanbaar te maken; maar ook, om ieder, wie Nederduitsch spreekt of schrijft, in staat te stellen, om die Taal, zuiver, regelmatig, en met een rijkheid van gepaste woorden, te spreken en te schryven.

I I.

Ingevolge dit oogmerk, zal men in ons Woordenboek plaatsen alle de Woorden, welke tot de Nederduitsche Taal behooren: Kunstwoorden van Kunsten en Wetenschappen, van Ambachten, van Handwerken, van Koophandel, van Krijgen en Wapenhandel, van Landbouw, Vischery, Jagt, Zeevaart enz. kortom, alle Woorden, welke in deze of gene der Nederlandsche Provintien, hedendaagsch, in 't spreken en 't schryven, gebruikt worden, en te voren ooit gebruikt zijn; doch geen Basterd- of Stadhuiswoorden, welke by goede Schryvers niet gebezigd worden.

I I I.

I I I.

Men zal ieder Woord spellen volgens zynen oorsprong, voor zoo veel die te ontdekken is, en tot hetzelfde die sluitletters bezigen, welke in het Meervoud, en de *Derivata* voorkomen, uitgezonderd de V en Z, welke men in F en S zal verwisfelen: ook zal men iedere klinker, welke een verlenging noodig heeft, verlengen met haars gelyke, en voorts het onderscheid tusfchen ei en y, tusfchen e en ee, tusfchen o en oo, met alle mogelyke naauwkeurigheid, in acht nemen.

I V.

Ieder Woord zal men plaatsfen volgens den rang zyner letteren, en by hetzelfde aanteekenen of het een *Substantivum* is, of een *Adjectivum*, of een *Verbum*, of een *Adverbium*, enz.

V.

By de *Substantiva* zal men de *Genera* opgeven, by de *Adjectiva* de *Gradus comparationis*, by de *Verba* de vorming van het *Imperfectum* en *Præteritum*, en in welken zin zy als *Activa*, of *Passiva*, of *Neutra*, of *Communia*, gebezigd worden, en, by de *Verba composita*, de *Præpositio separabilis*, door een tusfchen-streepjen, aanwyzen, als aan-vallen, af-bidden, enz.

V I.

By ieder Woord zal men plaatsfen de verschillende Tongvallen, welke in ons Land by hetzelfde gebruikelijk zijn, en daarnevens stellen zulke woorden uit het Moeso-Gotthisch, Angel-faxisch, Oud-Friesch, Alemannisch, Frank-duitsch, enz. welke in geluid of beteekenis, en uit het Engelsch, Fransch, Hoogduitsch, Zweedsch, Deensch, Yslandsch, enz. zulke, welke in die beide aan het onze gelyk zijn.

V I I.

Men zal van ieder Woord eerst de eigenlyke en oorspronglyke beteekenis, en vervolgens de overdrachtelyke
en

en uit elkander voortvloeiende en afgeleide beteekenissen, opgeven, en alle de verschillende gebruiken naauwkeurig bepalen, en, door een Latijnsche vertaling, en door een omfchryving in onze Tale, voor zoo veel zulks mogelijk is, verklaren.

V I I I.

By ieder Woord zal men aanwyzen den invloed of de beheersching, welke het heeft op andere Woorden, die by het zelve geplaatst zijn, en de Spreekwoorden zal men op hun plaats invoegen.

I X.

Men zal alles, met goede Voorbeelden, uit de beste Schryveren, bevestigen, en dezelve, zoo veel als mogelijk is, naar rang van hunnen ouderdom, plaatfen.

X.

Opdat men den noodigen voorraad, ter volvoeringe van deze onderneming, met den tijd moge verzamelen; worden alle de Leden der Maatschappye, welke zoodanige Aanteekeningen, als zy tot ons oogmerk dienstig oordeelen, reeds bezitten, of van tijd tot tijd opmaken, verzocht, dezelve aan de Maatschappye mede te deelen.

X I.

In het byzonder worden die Leden, welke genegen zijn het Lighaam van het Woordenboek saam te stellen, uit dien voorraad van Woordenboeken en taalkundige Aanmerkingen, welke reeds in wezen is, verzocht een bepaalde taak voor zich te kiezen, om dezelve achter elkanderen af te werken, en op bladen, die slechts aan de eene zyde beschreven zijn, in te leveren.

X I I.

Die Leden, welke zullen gelieven acht te nemen op de levende Volkstaal, welke men op 't Land en op Straat hoort spreken,

ken, om alle **Woorden en Spreekwyzen** op te teekenen, zoo wel die aan byzondere Steden of Dorpen of Streken eigen, en elders in onbruik, zijn, als die gebezigt worden in **Kunsten, in Ambachten en Handwerken** enz. worden verzocht elkanderen over en weder hunne **Aanteekeningen** mede te deelen, om, door het vermeerderen en vergelyken der getuigenissen, de waarde van ieders **Aanmerkingen** te vergrooten.

X I I I.

Die Leden, welke genegen zijn **Voorbeelden** op te zamelen, 't zy uit de **Charters, Privilegien, Placaten, Keuren, Costumen, Landrechten** enz. 't zy uit oude **Handschriften**, 't zy uit oude of nieuwe **Dichters of Profa-schryvers**, by welchen goed **Nederduitsch** te vinden is, worden verzocht, met dat bepaald oogmerk, eenige **Stukken of Boeken** ter hand te nemen, en, van vorenafaan, ten einde toe, gezet en naauwkeurig, te lezen, en, met des Schryvers eigen woorden en spelling, en aanwyzing van plaats of bladzyde, **Voorbeelden** op te teekenen van alles wat in ons **Woordenboek** te passe kan komen.

X I V.

Men zal een **Lijst van Nederduitsche Taalgebruiken** opmaken, en aan alle de Leden voordragen, en op dezelve hunne byzondere aandacht, onder het lezen, verzoeken, om, door het aanteekenen van **Voorbeelden**, welke hun van 't een of 't ander, in de **Werken** der regelmatigste oude en nieuwe **Schryveren**, voorkomen, het noodig licht te verspreiden **op stukken**, welke nu noch onzeker of in 't duister zijn.

X V.

Elk der Leden, welke een of meer **Boeken of Geschriften** voor zich gekozen heeft om te *excerpeeren*, of eenige andere taak van 't **Woordenboek** gelieft op zich te nemen, wordt verzocht hiervan bericht te geven aan de **Maandelijksche Vergadering**, opdat alle de **Leden der Maatschappye** hiervan mogen kennis krygen.

X V I.

X V I.

Om den voorraad van Aanteekeningen, op de gemaklijkste wyze, in orde te brengen, worden de Leden verzocht, hunne Aanteekeningen, of *Excerpten*, afzonderlijk te maken op losse *Octavo*-blaadjes, slechts aan de eene zyde beschreven: of in een *Quarto*-boek van gewoon schrijfpapier, met een dwarslijn in de midden van elke rechter bladzyde, stellende op de bovenste helft, het Woord met deszelfs Voorbeelden, en de aanhaling van plaats, en op de onderste helft, een ander Woord, op dezelfde wyze, om, wanneer het Stuk geheel is afgelezen, het schrijfboek tot *Octavo*-blaadjes te snyden, en ieder *Excerptum* op zijn plaats te leggen.

X V I I.

Op een afzonderlijk blaadje zal men stellen den geheelen Titel van het Stuk of Boek, welk men *ge-excerpeerd* heeft, en daarby voegen alle byzonderheden van belang, welke men, nopens Schryver, Drukker, Plaats, Jaartal, of iets diergelijks, ontdekt heeft.

X V I I I.

Alle de Leden worden verzocht hunne verzamelingen van *Excerpten* aan de Maatschappy te zenden, zoo dra hun Boek of Stuk geheel afgelezen is, en hunne losse Aanteekeningen, zoo dikwijls het hun gelegen komt, en liefst, Jaarlijks, voor, of op de Vergadering van Lentemaand.

X I X.

Te Leyden zal, in de Kamer der Maatschappye, een Kas staan, met vierentwintig laden, ieder gemerkt met zijn letter, A. B. enz; en in elke lade zal men leggen zoo veel *Portefeuilles* in *Octavo*, als noodig zijn, ieder gemerkt, naar vervolg der letteren, aa. ab. ach. ad. enz.

X X.

De gezonden *Excerpten*, welke ingevolge het festiende punt opgemaakt zijn, zullen, terstond na den ontvangst, ieder in zijn *Portefeuille* op zijn plaats gelegd worden; en men zal het blaadje, waarop de Titel enz: geschreven is, in een byzondere *Portefeuille*, naar den leeftijd van den Schryver wegleggen, om met den tijd een Register der *ge-excerpeerde* Stukken, en een bereedeneerde Naamlijst der Schryveren, van welken men zich bediend heeft, te kunnen verkrygen.

X X I.

Schoon deze schikkingen, met opzicht tot het maken der *Excerpten*, zoodanig bepaald zijn, als de gemaklijkste, om den ingeleverden voorraad zoo dra in orde te hebben als die verzameld is, wordt echter aan ieder de vryheid gelaten, om zyne *Excerpten*, in dier voege te maken, als hy voor zich zelve best oordeelt; en zulke *Excerpten*, welke, achter elkander geschreven, worden ingeleverd, zal de Maandelijksche Vergadering, door een bekwaam Bladschryver, laten overschryven, op die wijs, als in het festiende punt bepaald is, om ieder *Excerptum* op zijn plaats te kunnen leggen.

X X I I.

Ieder Lid, welke tot het vervaardigen van ons Woordenboek medewerkt, zal, ten allen tyde, uit den voorraad der Maatschappye, ten zynen byzonderen kosten en gebruike, mogen verkrygen een afschrift van alle zulke Aanteekeningen en Voorbeelden, welke hy aan de Maandelijksche Vergadering opgeeft noodig te hebben, tot enig Werk, 't welk hy meent aan de Maatschappye te zenden, of afzonderlijk uit te geven.

X X I I I.

In de Maandelijksche Vergadering zal het Woordenboek van Halma, met wit papier doorschoten, tot een Ligger
voor

voor de Maatschappy, gehouden worden, om alle losse *Excerpten* en voorkomende Aanmerkingen in hetzelfde te plaatsen.

X X I V.

De Maandelijksche Vergadering zal, in elke Jaarlijkse Vergadering, verslag doen van alles wat in dat jaar, betrekkelijk tot deze onderneming, door deze en die Leden, met Namen te noemen, ingeleverd en verricht is, en vervolgens voordragen, wat men meent dat verder behoort gedaan te worden; welk verslag in de Handelingen gedrukt zal worden, opdat elk der Leden weten moge hoe het met het Woordenboek sta, en aan welke byzondere stukken men zynen arbeid, meest ten voordeele van het algemeen oogmerk, besteden kunne.

X X V.

Aan alle de Leden der Maatschappye zal men, by het zenden der gedrukte Handelingen van elke Jaarlijkse Vergadering, verzoeken, ons Woordenboek in gedachten te houden, en, onder het lezen van allerlei soort van Boeken en Geschriften, alles, wat daartoe eenigszins van nut zoude kunnen wezen, op te teekenen, en aan de Maatschappye mede te deelen.

X X V I.

De Maatschappy zal, in hare Jaarlijkse Vergaderingen, enige van hare Leden, met hunne bewilliging, benoemen tot zoodanige Kommisfien, als zy, by vervolg van tijd, ter bevordering van deze onderneming, zal nuttig en noodig vinden.

X X V I I.

Eindelijk, wanneer men zoo verre zal gevorderd zijn; dat men genoegzamen voorraad verzameld hebbe, zal de Maatschapp-

schappy enige van hare Leden kommitteeren, om het noodige gebruik te maken van de ingekomene Aanteekeningen, tot het samenstellen van het Woordenboek, en het opmaken van de Voorreden, in welke men over de Nederduitsche Taalgebruiken zal handelen, en byzonder verflag doen van alle de Boeken en Geschriften, welke, tot het vervaardigen van dit Woordenboek, gebruikt zijn, en van de verrichtingen der Leden, met Namen te noemen, aan welken men dit Werk te danken heeft.

4

T A A L K U N D I G E V R A G E N
V O O R G E S T E L D
A A N D E L E D E N
V A N D E
M A A T S C H A P P Y
D E R
N E D E R L A N D S C H E L E T T E R K U N D E
T E L E Y D E N

Den 11den van Hooimaand 1775.

De Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leyden, het vervaardigen van een algemeen, omschryvend Woordenboek, ter opheldering, verdere beschaving en uitbreiding van onze Taal, tot eene van hare voorname bezigheden genomen hebbende, volgens het Ontwerp, daar toe gemaakt, en aan alle de Leden gezonden, en by voorraad vastgesteld, op de Jaarlijkse Vergadering van den 12den van Hooimaand 1774., heeft, op die zelfde Vergadering, de Heeren VAN LELYVELD, HINLÓPEN, VAN DEN BERG, KLUIT, FORTMAN, KREET en VAN DEN BOSCH, welke de commissie tot het vervaardigen van dit Ontwerp bekleed hebben, verzocht een Lijst van Nederduitsche Taalgebruiken optemaken, om dezelve aan de Leden dezer Maatschappij voortestellen, ten einde, door voorbeelden uit de beste Schryvers, gestaafd of ontkend te worden, ingevolge het 14de punt van het gemelde Ontwerp, opdat men, onder het verzamelen van voorraad voor het Woordenboek, ook bedacht zoude zijn op het verzamelen van de noodige bouwstof, tot het opmaken van eene volledige Grammatica der Nederlandsche Tale.

Schoon het niet te verwachten is, dat zoodanig een Lijst van Taalgebruiken, van den eersten af, volkomen zijn zal, hebben echter de genoemde Heeren, uit overweging van de groote nuttigheid, welke een zoodanig Stuk doen zoude, hunne pogingen aangewend, om de zaak op de gang te helpen, en de moeite genomen, alles by-een te stellen, wat hun voorkwam van dienst te wezen, en thands nemen zy de vrijheid dit Opstel van Taalkundige Vragen, ter nadere verbetering en volmaking, voortedragen aan de Leden der Maatschappij.

A

Eer

Eer wy tot de Taalkundige Vragen zelve komen, achten wy noodig te laten voorafgaan deze vier Vragen.

- I. Welke zijn de beste Nederduitsche Schriften , waartuit de Taalgebruiken moeten waargenomen en opgezameld worden?
- II. Kan de Spreektaal , in de onderscheiden streken van ons Vaderland, mede in aanmerking komen, in het waarnemen en opzamelen der Taalgebruiken? En zoo ja: in hoe verre?
- III. In hoe verre moet men zich , in het opmaken der Taalregels, houden aan de Oude? in hoe verre aan de hedendaagsche Taalgebruiken? En in hoe verre moet men de verwantschape Dialecten en de gezonde reden daarin te hulpe nemen?
- IV. In hoe verre moet de grond en wezenlyke eigenschap onzer Tale de grondslag van iedere Taalregel zijn? En tot hoe verre mag de beschaving der Tale zich uitstrekken in kieschheden, ter bevordering van welluidendheid, en netter bepaling, en naauwkeuriger uitdrukking der denkbeelden?

De Leden worden verzocht deze vier Vragen in overweging te nemen, en, zoo dra het hun mogelijk is, hunne antwoorden en bedenkingen op dezelve, aan de Maatschappy, te laten toekomen, om daaruit vervolgens zulke bepalingen optemaken, welke tot een grondslag dienen kunnen, ter beantwoordinge der volgende Taalkundige Vragen.

I.

Of wy in onze Taal meer dan vijf Klinkers hebben, A, E, I, O, U: en of de Grieksche Y onder onze klinkers moet plaats gegeven worden?

I I.

Of wy meer Medeklinkers hebben dan de volgende achttien: Be, die tegen Pe, De, tegen Te, Ve, tegen F, G, tegen CHi, Zed, tegen eS overstaat, de eerste zacht, de laatste scherp, benevens Ha, Je, Ka, eL, eM, eN, cR, We?

I I I.

Of alle onze Klinkers onderling verwisfelen?

I V.

Welke de Medeklinkers zijn, die onderling verwisfelen?

V.

Of alle onze Klinkers, daar ze verlenging noodig hebben, tegenwoordig niet behooren verlengd te worden met huns gelyken, *zaak, steeg, schrijf, zoon, muur*?

VI.

V I.

Of het niet onnoodig is de Klinkers te verlengen, in lettergrepen, waarin de enkele Klinkers op zich zelf een volkomen lang geluid geven, *vader, zaken, dragen, vrede, zeden, leven, schryven, stryden, koning, zonen, muren, duren*, en diergelyke?

V I I.

Of het verlengen der Klinkeren met I, oudstijds, algemeen in gebruik is geweest, en of men thans nog behoort te schryven, *het hoofdbair, het meir, een manlijk oir, oirsprong, oirkonde, te buir* en diergelyke?

V I I I.

Of 'er oudstijds een vaste regel van onderscheiding zy waargenomen tusfchen de verlenging van den Klinker, door E, door I, en door zijns gelyken?

I X.

Of men den Klinker I, verlengende met zijns gelyken tot IJ, daar door niet eenen gansch anderen klank verkrijgt dan door EI?

X.

Of onze Taal, zoo wel als een enkele E, met de *εψιλον*, en een enkele O, met de *ομικρον*, ook niet heeft een dubbele E, met de *ητα*, en een dubbele O, met de *ωμεγα* der Grieken, overeenkomende?

X I.

Of niet by de beste Nederduitfche Schryveren, welke het onderscheid van EI en Y, van E en EE, van O en OO, naauwkeurig in acht genomen hebben, alle de woorden, welke in de hier achtergevoegde eerste en tweede Bylage geplaatst zijn, met alle derzelve *Composita & Derivativa*, dus onderscheidenlijk gefchreven worden, gelijk zy in die Bylagen gesteld zijn; en of daar omtrent niet eenige vaste regels kunnen gegeven worden?

X I I.

Of de AE in onze Taal den klank der Griekfche *ητα* hebbe, en gebruikt moet worden in de woorden *blaeten, waereld, paerel, gaerne* en diergelyke?

X I I I.

Of de AE thands gebruikt moet worden in zulke woorden, welke famen getrokken zijn, *verfmaen, van verfmaden, vergaerd, van vergaderd*, en diergelyke, dan of men alle zulke met de *AA* behoort te fchryven?

X I V.

Of men de holle O, welke gehoord wordt in de woorden, *een ból, gólf, gróf, gról, gebód, ból, bóp, kólf, nócb, ról, stóf, stók, stót, vós, vólk, zóg*, enz. met een klankteken behoore te onderschei-

4 T A A L K U N D I G E V R A G E N .

scheiden van de doffe O, welke men hoort in de woorden *stom, ton, wolf, wol, schop, rond, vond, dof*, enz.?

X V .

Of de zachte letters B, D, G, sterk genceg zijn, om woorden, in welke dezelve in 't meervoud gehoord worden, mede te sluiten.
Ik heb, wy hebben, ik had, wy hadden, ik mag, wy mogen?

X V I .

Of de B, P, en D niet behooren geschreven te worden achter de M en N, in de woorden *bembd, ambt of ampt, thands, volgens* en diergelyke, schoon ze in de uitspraak niet gehoord worden?

X V I I .

Of het frydig is met de eigenschap onzer Tale de zachte Letters B, D, G, in dezelfde lettergreep, naast de scherpe P, T of CHi te voegen, en of men in zulk geval de zachte behoore te veranderen in scherpe, en, by voorbeeld, van *amt* te maken *ampt*, enz.?

X V I I I .

Of men de Letter C in Nederduitsche woorden wel noodig heeft, dan tot het ondeelbaar Letterteeken CHi, overeenkomende met der Grieken χ , en by ons gebruikelijk voor een scherper Letter dan G, in *echt, schaaap, schoon, mensch, aardsch, looibenen, juichen* en diergelyke?

X I X .

Of men de CHi met de F verwisfelen, en onverschillig schryven kan *schacht* of *schaft, gracht* of *grast, kracht* of *kraft, gebecht* of *gebest, gekocht* of *gekost* en diergelyke?

X X .

Of men de D wel behoore te gebruiken in de woorden, *kleinder, schoonder, inwoonder, bestelder, veelderlei, aldergrootst* en diergelyke, in plaatze van *kleiner, schooner, inwooner*, enz.?

X X I .

Of de E wel behoore te worden ingelascht in de woorden *loffelijk, Goddelijk, gemakkelijk, vermakelijk*, en diergelyke, in plaatze van *loflijk, Godlijk, gemaklijk, vermaaklijk*, enz.?

X X I I .

Of men de F moet gebruiken in *ontfangen*, of met V schryven, *ontvangen*, even als *ontvowwen, ontvonken, ontvluchten*?

X X I I I .

Of de H, schoon geen wortel-letter zijnde, maar alleen een geblaas, 't welk, in zommige tongvallen, voor deze en gene Klinkers vereischt,

TAALKUNDIGE VRAGEN. 5

eischt, in andere verworpen, wordt, niet behóore in onze Letter-lijst geplaatst te worden?

XXIV.

Of het wel noodig is de H, ter verscherping, achter de G te stellen, *ghemoeghzaam, dagb* enz. en of dezelve wel te pas komt in het woord *offerhande*?

XXV.

Of men moet schryven *zaaien, maaien, groeien, bloeien, of zaaijen, maaijen, groeijen, bloeijen* en diergelyke?

XXVI.

Of wy, behalven den Klinker I, ook niet nog hebben een Medeklinker J, welke gehoord wordt in de woorden *jagen, jeugd, jong, juichen*?

XXVII.

Of men de K wel behoort te stellen achter de G, in *jongk, langk, zangk, springkbaan, gevangenis, of hangkelijk* en diergelyke?

XXVIII.

Of men de Letter Q in Nederduitsehe woorden wel noodig heeft, en of men niet best doet te schryven *kwaad, kwist, kwellen, kwytten, in stede van quaad, quist* enz.?

XXIX.

Of de T wel te passe komt in de woorden *om wvent wil, zynent wege, mynent balve, openlijk, namentlijk, ordentlijk*, enz.?

XXX.

Of de T en D niet merkketteren (*Littera Characteristica*) zijn, waat mede het *imperfectum* der gelijkvloeiende werkwoorden onderscheiden wordt van het *praesens*, schoon het zakelijk deel in D of T eindigt, *ik antwoorde, ik antwoordde, ik plante, ik plantte* enz. en of het niet een noodwendig vereischte zy, de T, als een *Littera Characteristica* te behouden by de werkwoorden, in het *praesens* van den *Indicativus*, in den derden persoon van het enkelvoud, en in het *praesens* en het *imperfectum* van den *Indicativus*, *Subjunctivus*, en *Imperativus*, in den tweeden persoon van het meervoud?

XXXI.

Of de zachte Letters V en Z wel kracht genoeg hebben om een woord of Lettergreep te sluiten, schoon dezelve in het meervoud de *Derivata* gebruikt worden; of men niet best doet dezelve te verwisselen in de scherper Letters F en S? *hy leeft, zy leven, buis, buiscen, enz.*

B

XXXII.

TAALKUNDIGE VRAGEN.

XXXII.

Of de letter W kan weggelaten worden in de woorden *eeuw, leeuw, sneeuw, nieuw, vrouw, trouw* en diergelyke?

XXXIII.

Of men de letter X wel noodig heeft in Nederduitsche woorden, en of men niet beter doet te schryven, *naauwelijks, dagelijks, des volks, des rijks*, dan *naauwelijx, dagelijx, volx, rijx* en diergelyke?

XXXIV.

Of de letter Y wel iets anders is dan de enkele I, en of dezelve niet behoore te worden onderscheiden van de IJ, zijnde de dubbele I.

XXXV.

Of men niet behoore de Z, als een zachte letter, te gebruiken, en te stellen voor de W, als *zwaar, zwellen, zwindelen, zwoegen*, en de S, als een scherpe letter, te gebruiken, en te stellen voor de andere Medeklinkers, als *scherp, slaan, smaden, snyden, spannen, sterk*, enz.

XXXVI.

Of men behoort eenig onderscheid van spelling waartenemen, in die woorden, welke van zeer onderscheiden beteekenis zijn, doch, in sommige streken van ons Vaderland, denzelfden klank hebben, volgens de hier achtergevoegde IIIde Bylage.

XXXVII.

Of onduitsche woorden niet behooren gespeld te worden op dezelfde wijs als in die taal, waartuit zy onmiddelijk tot ons gekomen zijn, *Cicero, Ceder, Cypres, Cores, Christus, Pharao, Filosooph, Philippus, Philadelphia, Phaeton, Phoebus, Pyrrhus, Pbrygic, Quirinas, Theophrastus, Thracien, Xanthus, Xenophon, Oratie, Predikatie, Justitie, redentie, patientie, Conscientie*, enz.?

XXXVIII.

Of men die woorden, welke wel uit andere talen ontleend zijn, doch die reeds hun burgerrecht verkregen hebben, en zoo goed als Nederduitsch geworden zijn, niet behoore te schryven op de Nederlandsche wyze, *syfer, singel, spier, kronijk, kommisste, koffie, sekretaris, faam, fiks, glorie, beks, olifant, triomf, tee, troon*, en diergelyke?

XXXIX.

X X X I X .

Of niet alle de Nederduitſche Werkwoorden, geſteld in de eerſte Bylage, welke hier achter gevoegd is, by de beſte Nederduitſche Schryvers, ongelijkvloeiend, en alle de andere Werkwoorden, welke in die Bylage niet gevonden worden, gelijkvloeiend gebruikt worden?

X L .

Of onze Werkwoorden, oulings, in alle tyden en wyzen, het voorzetfel GE by zich gehad hebben, en in welke zulks by ons nog overgebleven is?

X L I .

Of onze Werkwoorden, oulings, in den *Infinitivus rectus*, zoo wel als in den *Infinitivus obliquus*, uitgongen in ENE, *stellene*, *drukkene*, en of hiervan nog overgebleven is ons zoo genoemd *Gerundium*, de *voortestellene vraag*, de *aan te stellene koning*?

X L I I .

Of de Werkwoorden, *regenen*, *wriezen*, *doojen*, *donderen*, *blikſemen*, met recht worden geſteld onder de onperſoonlyke, gelijk *het ſpijt*, *het berouwt*, *het walgt*, enz.?

X L I I I .

Of zommige Werkwoorden een *Genitivus* beheerſchen of een *Dativus*, als daar zijn, *wyner gedenken*, *ontfermen*, *ontſlaan*, als mede *het berouwt my des*?

X L I V .

Of 'er genoegzame reden is om den *Indicativus* van den *Subjunctivus* te onderſcheiden, door weglating der E, in *praef. & imperf. ik lees*, *ik ſchreef*, *ſchoon ik leze*, *ſchoon ik ſchrewe*?

X L V .

Of onze Werkwoorden, in den tweeden perſoon van het meervoud in het *imperf.* onverſchillig verbogen worden met ET of EN. *Gy lieden ſieldet (ſeldt) boordet (boordt) of gy lieden ſielden, boorden*?

X L V I .

Of men onze Werkwoorden thands wel meer in den tweeden perſoon van het enkelvoud gebruikt, ſedert het enkelvoudig DU. verwiſfeld is in het meervoudig GY, en of men dus ook in den *Imperativus* niet altijd behoort te ſchryven, *gaat heen*, *ſpreekt vry uit*, *doet dat en gy zult*, enz.?

X L V I I .

Of de Werkwoorden HANGEN, VANGEN, en GANGEN (nu gaan) in *imperf.* hebben *ik bong*, *vong*, *gong*, of *ik bing*, *ving*, *ging*?

X L V I I I .

Of de Werkwoorden HELPEN, STERVEN, VERWERVEN, BEDERVEN, WERPEN, in *imperf.* hebben *ik bielp*, *ſtierf*, *verwierf*, *bedierf*, *wierp*, of, *ik holp*, *ſtorf*, *worf*, *bedorf*, *worp*?

B 2

XLIX.

X L I X .

Of het Werkwoord **KOMEN** in den *Imperativus* heeft *kom, komt, of koom, kooft, en in het praef. van den Indic. ik koom, gy kooft, hy kooft, of ik kom, gy komt, hy komt, en in het praefens van den Subjunctivus, dat ik kome, dat gy kooft, dat hy kome?*

L.

Of het hulpwoord **WORDEN** in het *praefens* van den *Indicativus* heeft *ik worde, in het imperf. ik werde, in het praeter. geworden, en in het imperf. van den Subjunctivus ik wierde?*

L I.

Of 'er reden en regelen te geven zijn van het onderscheiden gebruik van **HEBBEN** en **ZIJN** by zommige werkwoorden, *Ik heb daar na toe gewandeld, ik ben daar na toe gewandeld, het is gebleken, het heeft gebleken, en diergelyke?*

L I I.

Of het hulpwoord **ZIJN**, met een *participium praefens* gebruikt, *ik ben fchryvende, ik was fchryvende*, niet iets meer dan de daad van 't werkwoord, *ik fchrijf, ik fchreef*, maar ook eenige voortdoring daarvan aanduidt?

L I I I.

Of het Werkwoord **KOMEN** by ons niet, in zommige gevallen, een goed hulpwoord is, om de haghelijkheid eener gebeurtenisse, en ook om een naderende beweging aantetuiden: *Indien hy komt te ftryden, hy kwam te fterven, hy komt lopen?*

L I V.

Of het Werkwoord **GAAN** by ons niet als een hulpwoord gebruikt wordt, om een afwykende beweging te kennen te geven, of den aanvang van eenige daad aantetuiden: *Hy gaat lopen, hy gaat werken, hy gaat zitten?*

L V.

Of het Werkwoord **STAAN** als een hulpwoord gebezigt wordt, om den toekomenden tijd van een daad uitte drukken. *Ik sta dat te doen, my staat niet te vrezem?*

L V I.

Of het Werkwoord **LATEN**, is onderscheiden beteekenissen, verbogen en onverbogen gebruikt wordt: *laten zy gaan en laat hun gaan, laten wy bidden en laat ons bidden*: dan of men, het zy verzoekende, het zy aansporende, of toelatende, altijd behoore te zeggen, *laat wy, laat hem, laat ons, laat hen?*

L V I I.

L V I I.

Of het *participium* GELEGEN op deze wyze mag gebruikt worden: *daar ligt hem veel aangelegen, ik laat my daaraan gelegen leggen, dan of men behoore te schryven, daar is hem veel aangelegen, ik laat my daaraan gelegen zijn?*

L V I I I.

Of 'er doorgaande regelen te geven zijn, welke en hoedanige Werkwoorden den *Infinitivus rectus*, en welke den *Infinitivus obliquus* achter zich hebben. *Ik wil lopen, ik heb willen lopen, ik begeer te lopen, ik heb begeerd te lopen, ik durf dat niet doen, of ik durf dat niet te doen?*

L I X.

Of de *Collectiva*, by ons, even als in andere talen, een werkwoord in 't meervoudig getal achter zich hebben, en men dus schryven kan, by voorbeeld, *daar is 'er die meenen?*

L X.

Of de Walsche Staarten EEREN, in *redeneeren, waardeeren*, enz. — Y, in *waardy, kleedy*, enz. — EEL, in *rondeel, tooneel*, enz. — AADJE, in *pluimaadje, beschaadje* en diergelyke, in onze tale behooren toegelaten te worden: en of men den tijd kan bepalen in welke ieder derzelve in onze taal is ingevoerd?

L X I.

Welke de hoedanigheden der woorden zijn, welke uitgaan in *SCHAP, DOM, INGE, ISSE, BAAR, LOOS, ZAAM, HAFTIG, ACHTIG*, en zulke meer: en welke verandering van zin, elk onzer achtervoegfels aan het zakelijk Deel toebrengt?

L X I I.

Welke en hoedanige veranderingen van zin de zakelyke Deelen der woorden verkrygen, door de voorvoegfels *BE, GE, VER, ER, HER, ON, ONT, WAN, OVER* en diergelyke?

L X I I I.

Of het *Articulus* DE in den *Genitivus, Dativus & Ablativus* van het meervoud 't zy met, 't zy zonder voortzetsel, moet gesteld worden, *den, aan den, van den* of *de, aan de, van de?*

L X I V.

Of de Geslachten der Zelfstandige Naamwoorden, van alle tyden, dezelfde zijn, welke thands gebruikt worden, en of men, uit de vorming, den uitgang en de beteekenis der woorden, doorgaande regels omtrent de Geslachten kan opmaken?

Q

L X V.

L X V .

Of wy in onze Taal een onderscheiden *Dativus & Ablativus* hebben, dan of die enkel door de *Praepositiones*, AAN, DOOR, VAN en diergelyke worden uitgedrukt?

L X V I .

Of alle onze Zelfstandige Naamwoorden, oulings, den uitgang in *ē* in den *Nominativus*, in EN in den *Genitivus* van het enkelvoud gehad hebben, en by welke woorden men thands in den *Genitivus*, *Dativus & Ablativus*, van het enkelvoud die *ē* moet gebruiken?

L X V I I .

Of de Zelfstandige Naamwoorden *Man, Zoon*, als mede zulke, welke uitgaan in ER, in AAR, in IER, in EL, in EM, als *Vader, Leeraar, Hovenier, drempel, beginsel, bezem*, in alle de *Casus* van het meervoud de S achter opnemen, *Mans, Zoons, Vaders, Leeraars*, of de EN, *Mannen, Zonen, Vaderen, Leeraren*, enz.: of dat zy in het meervoud in den *Genitiv. Dativ. & Ablativ.* de EN, en in den *Nominativus, Accusativ. & Vocativ.* de S achter-op nemen.

L X V I I I .

Of de Zelfstandige Naamwoorden, uitgaande in AARD, in STER, in EN, in TJE of JE of KEN, als *dronkaard, schrijfster, zeisen, vrouwtje, kalfje, jongskens*, niet altijd in alle de *Casus* van het meervoud de S achter-op nemen, in plaats van EN, *dronkaards, schrijfsters, zeisens, vrouwtjes, kalfjes, jongskens*?

L X I X .

Of de Zelfstandige Naamwoorden, die op een zachte *ē* eindigen, in alle de *Casus* van het meervoud de N achter-op nemen, of de NS? *bedde, bedden, of beddens, bezge, bezgen, of bezgens, mudde, mudden, of muddens*?

L X X .

Of de Zelfstandige Naamwoorden, die den zachten uitgang *te* hebben, in alle de *Casus* van het meervoud een N achter op nemen of NS? *begeerte, begeerten, of begeertens, behoefte, behoeften, of behoeftens, gebceente, gebceenten, of gebceentens, gemeente, gemeenten, of gemeentens*?

L X X I .

Of de Zelfstandige Naamwoorden, *bladeren, raderen, beenderen, gemoedren, goederen, volkeren* het meervoud zijn van *blad, rad, been, gemoed, goed, volk*?

L X X I I .

Of de Zelfstandige Naamwoorden, in den *Genitivus, Dativ. & Ablativ.*, van het enkelvoud zoo welverbogen worden als zy een *Praepositio* voor-op hebben, als dat zy die niet voor-op hebben, dat is, of men schryven mag, *de stralen van de Zonne, aan Gode iets opdragen*, of dat men behoort te schryven, *de stralen van de Zon, aan God iets opdragen*, of *de stralen der Zonne, Gode iets opdragen*?

LXXIII.

L X X I I I.

Of de Zelfftandige Naamwoorden van het vrouwelijk Geflacht, in den *Genitivus* van het enkelvoud, een Sachter-op mogen hebben, wanneer ze gefeld zijn voor het woord, waarvan ze beheerscht worden, 't zy met, 't zy zonder *Articulus* of *Pronomen*, *moeders Zoon, mijn Zusters Dochter?*

L X X I V.

Of de Zelfftandige Naamwoorden in den *Genitivus obliquus*, mogen staan achter het Zelfftandig woord, van welk het beheerscht wordt, de *Rozen Sarons, de Psalmen Davids*, dan of men moet fchryven, *Sarons Rozen, Davids Psalmen, of de Rozen van Saron, de Psalmen van David?*

L X X V.

Of eigen Namen van vreemde talen, verbogen dan onverbogen, in onze taal gebruikt moeten worden, *de brieven Pauli, Tito, of de brieven, van Paulus, aan Titus?*

L X X V I.

Of een Zelfftandig Naamwoord, ter verklaring, of nadere omfchryving, gefeld wordende achter een ander Zelfftandig Naamw. niet behoore dezelfde verbuiging te hebben, als het voorgaande, *Hy heeft gediend onder dien Prins, eenen dapperen oorlogsman?*

L X X V I I.

Of de Zelfftandige Naamwoorden, welke op zich zelve staan, (*Absolute*) zonder eenig Werkwoord of Bywoord, moeten gefeld worden in den *Nominativus*, of in eenen anderen naamval?

L X X V I I I.

Of 'er, in de *Declinatie* onzer Zelfftandige en Byvoeglyke Naamwoorden, enig onderscheiden gebruik is waartenemen, in den gemeenzamen, in den deftigen, en in den verheven ftijl?

L X X I X.

Of de Byvoeglyke Naamwoorden, in den *Accusativus, Dativus & Ablativus*, van het manlijk en onzydig geflacht, in het meervoud de N. achter-op nemen, gelijk zy doen in het enkelvoud?

L X X X.

Of de Byvoeglyke Naamwoorden, by den *Nomin. & Vocativ.* van het manlijk geflacht, in het enkelvoud, hunne *z* afwerpen, als zy geplaatst worden achter *een, eenig, sommig, menig, zeker*, om een gansch anderen zin aanteduiden, dan wanneer zy de *z* behouden, *een goed koning, een koning die goed regeert, een goede koning, een koning, die goed van aart is?*

L X X X I .

Of de Byvoeglyke Naamwoorden, van het onzijdig geslacht, by den *Nomin.*, *Accusat.* & *Vocativ.* van het enkelvoud, altijd hunne E afwerpen, behalven als zy geplaatst worden, achter *het* of *dat*, *een zoet kind heeft een slecht stuk gedaan, het zoete kind heeft dat slechte stuk gedaan?*

L X X X I I .

Of de Byvoeglyke Naamwoorden, welke *participia passiva* zijn, en op EN uitgaan, in 't vrouwelyke geslacht de N achter-af werpen, of de E achter de N opnemen, *mijn verkore Bruid* of *verkorene?* en of deze, in het meervoud van het manlijk en onzijdig geslacht, de E achter de N opnemen, *hooggeprezene mannen, voorgelezene woorden,* dan of men schryven moet, *hooggeprezen mannen, voorgelezen woorden?*

L X X X I I I .

Of de Byvoeglyke Naamwoorden, met den *Articulus* DE voorop, 't zy als een bynaam, 't zy anderszins, achter een Zelfstandig Naamw. geplaatst, behooren verbogen te worden even als dat Zelfst. Naamw. *de onderneming van onzen Willem den Eersten, de oorlogszucht van Karel den Stouten?*

L X X X I V .

Of de Byvoeglyke Naamwoorden, wanneer zy als Zelfstandige gebruikt worden, dat is, in de plaats van Zelfstandige dienen, en een ander Byvoeglijk Naamwoord by zich gedogen, niet behooren verbogen te worden, even als de Zelfstandige, en in alle de *Casus* van het meervoud de N opnemen?

L X X X V .

Of dit zelfde plaats heeft in de woorden *enige, menige, etlyke, sommige, vele, alle, andere, welke, zoodanige, deze, die gene, beide, dezelve*, en diergelyke, wanneer ze geen ander Zelfstandig Naamw. by zich hebben?

L X X X V I .

Of de Byvoeglyke Naamwoorden, wanneer zy in den dienst van een Bywoord gebruikt worden, of achter een Zelfstandig Naamwoord staan, zonder den *Articulus* voor-op te hebben, altijd onverbogen blijven?

L X X X V I I .

Of de Byvoeglyke Naamwoorden, welke van Metalen, of enige andere stof ontleend zijn, en stoffyke *Adjectiva* genoemd worden, als *gouden, zilveren, wollen, zyden, linnen*, enz. als mede zulke welke men *Gentilia* noemt, *Amsterdammer, Haarlemmer*, en diergelyke, by ons onverbuiglijk blijven door alle de *Casus*, in alle geslachten, zoo wel in 't meervoud als in 't enkelvoud?

L X X X V I I I .

L X X X V I I I.

Of het *Collectivum* AL voor den *Articulus* DE staande, altijd onverbogen blijft? *al den arbeid doen, of allen?*

L X X X I X.

Of alle de *Adjectiva participialia* den *Comparativus* & *Superlativus* aannemen, *wellevender, gedrongener?*

X C.

Of de *Adjectiva* in den *Comparativus*, enige verbuiging aannemen, of in alle de geslachten, zoo wel in 't meervoud, als in 't enkelvoud, door alle de *Casus*, onverbogen blijven?

X C I.

Of zommige *Adjectiva* een *Genitivus* beheerschen, *der moeite waardig, des bewinds moede?*

X C I I.

Of de Voornaamwoorden, (*Pronomina*) MIJN, UW, ZIJN, ONS, enz. in den *Accusativus*, *Dativus* & *Ablativus*, van het manlijk en onzydig geslacht, evencens verbogen worden, in het meervoud, als in 't enkelvoud?

X C I I I.

Of het Voornaamwoord HY, in den enkelvoudigen *Accusativus*, van het vrouwelyke, en in den meervoudigen *Accusativus*, van alle geslachten, ZE heeft, *by beminde ze, by sloeg ze alle?*

X C I V.

Of het Voornaamwoord HY, in den meervoudigen *Dativus*, *Ablativus* & *Accusativus*, HEN heeft, dan of het moet wezen in den *Accusativus* HEN, in den *Genitivus* HUNNER, of VAN HUN, in den *Dativus* & *Ablativus* HUN?

X C V.

Of ons *Pronomen reciprocum* ZICH een verbogen Naamval van het *Pronomen* HY is? en omtrent welken tijd, en by welke gelegenheid, het in onze taal ingevoerd is, in den zin van het Latijnsche *sui, sibi, se*, als 'er een weerkeering van zin, op een voorgaand lid der rede, vereischt wordt?

X C V I.

Of men niet behoore, met onderscheid, gebruik te maken van HEM en HAAR, en ZICH? en of men onverschillig HAAR en HEUR kan bezigen, en of men kan schryven *hem zelven, voor zich zelven*, anders dan in den zin van *illum ipsum?*

X C V I I.

Of de *Pronomina relativa*, HEM, HAAR, ZIJN, welke betrekkelijk zijn op zeker voorgaand Naamwoord, behooren gesteld te worden in het zelfde geslacht, in welk dat Naamwoord *Grammaticaal* gebruikt wordt, of in dat geslacht, het welk aan de bedoelde persoon, of de beteekende zaak natuurlijk eigen is? *De Zon ment zijn paarden, niet haar paarden?*

D.

XCVIII.

X C V I I I .

Of men niet behoore onderscheid te maken tuschen het *Pronomen demonstrativum* u, te, en het *possesivum* uw, tuus: *Ik heb u gesproken, ik heb uw gesprek gehoord?*

X C I X .

Of men niet behoore onderscheid te maken tuschen het *Pronomen* ZELF, egomet, tumet, ipsemet, en het *Adjectivum* DEZELFDE, idem, eadem, idem, en het *Adverbium* ZELFS, by zelf heeft het boek gelezen, by heeft het zelfde boek gelezen, by heeft het boek zelfs gelezen?

C .

Of men ZELF en DEZELVE mag gebruiken op deze wyze, *de man en deszelfs vrouw, ik geve u dit boek om het zelve te lezen?*

C I .

Of men ons *Pronomen substantivum personale* ZELF, achter Zelfstandige Naamwoorden, zoo wel als achter de persoonlyke Voornaamwoorden, niet behoore, even als die woorden, te verbuigen? *Ik heb den man zelven gesproken, ik heb my zelven benadeeld: dan of men het, Adverbialiter aanmerkende, in alle de Casus, onverbuiglijk laat, ik heb den man zelf gesproken, ik heb my zelf, enz.?*

C I I .

Of het *Pronomen demonstrativum*, DIE, DIE, DAT, is, ea, id, gebruikt kan worden als een *relativum*, in plaatze van WELKE, WELK, qui, quæ, quod?

C I I I .

Of het *Pronomen demonstrativum*, HET GENE, illud, gebruikt mag worden als een *Pronomen relativum*: *het werk 't geen ik doe is zwaar?*

C I V .

Of het overtollig en berispelijk is, DE GENE te gebruiken in deze en diergelyke spreekwyzen, *de gene die jong zijn worden het lichtst verleid, de gene die kwaad doen, lyden straffe?*

C V .

Of het *Pronomen* DIE, DAT niet overtollig is, en behoore wegge laten te worden, in deze en diergelyke spreekwyzen, *myne ongerechtigheden die hebben my bestreden, de Heere die zal niet wankelen?*

C V I .

Of het *Pronomen relativum* WIE, WAT, quis, quæ, quod, in den *Genitivus* van 't meervoud, in alle geslachten, heeft WIER, of VAN WIE, en of het by 't manlyke en vrouwelyke geslacht, in den zin van het *relativum* WELKE, gebruikt kan worden?

C V I I .

C V I I.

Of men, in den *Genitivus*, *Dativus* & *Ablativus*, van onze *Pronomina* DIE, WIE, WELKE, door alle geslachten, *waar van*, *waar aan*, *waar door*, *daar van*, *daar aan*, *daar door*, gebruikende, niet behoore acht te geven, dat het zelve alleen plaats vindt, wanneer het *Pronomen* op een zaak ziet, en dat men op een persoon ziende, behouden moet, *van wien*, *van dien*, enz.?

C V I I I.

Of de *Pronomina*, IEDER, ELK, IEGELIJK, ELKANDER, behalven in den *Genitivus*, altijd onverbogen blijven? dan of zy in den *Dativ.*, *Accusativ.* & *Ablativ.* van het manlijk geslacht, EN achter opnemen? *Hy gaf iederen, elken mensche een gedeelte, elkanderen beminnen.*

C I X.

Of de spreekwyzen DAAR VAN DAAN, WAAR VAN DAAN, HIER VAN DAAN, in alle beteekenissen, aftekeuren zijn, en altijd vervangen moeten worden, met *van daar*, *daar van*, *van waar*, *waar van*, *van hier*, of *hier van*?

C X.

Of het ontkennend *Adverbium* EN een taaleigen der Nederlanderen zy, en of men het zelve thands nog behoore te bezigen: *ik en doe het niet*, dat is, *ik doe het volstrekt niet*?

C X I.

Of twee ontkenningen by ons bevestigen, even als by de Latynen, of des te sterker ontkennen, even als by de Grieken? *Hy zal nimmermeer noch eeuwig niet wankelen*?

C X I I.

Of onze *Adjectiva* tot *Adverbia* gemaakt worden, door het byvoegen van LIJK, *genadig*, *genadiglijk*?

C X I I I.

Of onze *Adverbia* tenige *gradus Comparationis* hebben?

C X I V.

Of de *Præpositiones*, ACHTER, BEHALVEN, BENEDEDEN, BENEFFENS; BINNEN, BOVEN, BUITEN, BY, GEDURENDE, LANGS, NA, NAAR, NAAST, NABY, NEVENS, OM, OMTRENT, ONDER, OP, OVER, RONTOM, SEDERT, TEGEN, TUSSEN, VOLGENS, VOOR, VOORBY, den *Accusativus*, en de *Præpositiones*, DOOR, MET, VAN, VOOR, UIT, ZONDER, den *Ablativus*, beheerschen, en men dus schrijven moet, *ik volgde achter hen*, *ik gong met bun*, *behalven hen*, *zonder bun*, enz.?

C X V .

Of de *Præpositiones* IN en VOOR, by zommige beteekenissen, den *Accusativus*, by zommige den *Ablativus* beheerschen: *by viel in bekoo- ring, by zit in de vergaderinge, by is voor hen gestorven, ante illos, en voor hun, pro illis?*

C X V I .

Of de *Præpositiones*, BINNEN, BUITEN, een *Genitivus* beheerschen: *binnen 's huis en buiten 's lands?*

C X V I I .

Of de *Præpositiones* TE en TOT een *Genitivus* beheerschen: *te dezer ure, tot der aarde, of een Accusativus, tot hen komen, of een Dativus, tot hun? — en of men geen onderscheid behoort te maken tusfchen TE en TOT: te Leyden of tot Leyden, tusfchen TEN en TER: ten bemel, ter belle, ten vure?*

C X V I I I .

Of de *Conjunctiones*, HOE, WAT, INDIEN, HET ZY, TEN ZY, TEN WARE, SCHOON, een *Subjunctivus* beheerschen? *de vraag is hoe dit te verstaan zy, ik zal zeggen wat u te doen sta, indien dit waar zy, het zy men hem krone, ten zy men het niet dede, enz.?*

C X I X .

Of men geen onderscheid behoore te maken tusfchen ALS, *sicut*, en DAN, *quam*, en ALS te gebruiken, wanneer eene gelijkheid; maar DAN, wanneer een ongelijkheid van perfoonen of zaken is aan te wyzen, *by is zoo rijk als Croesus, by is armer dan Irus?* en of DAN niet behoore gebruikt te worden achter een *ander, geen ander, niet anders, wie anders, niemand anders, nooit anders, niet, geen, niemand, wie, nooit?*

C X X .

Of men niet behoore onderscheid te maken tusfchen ALS en TOEN, en, by voorbeeld ALS te gebruiken by het tegenwoordige en toekomstende, en TOEN by het verledene, als mede tusfchen DEWIJL, *quoniam*, TERWIJL, *dum*, DOCH, *sed*, TOCH, *certe*, NA, *post*, NAAR, *ad & secundum*, ALTOOS, *saltem*, ALTIJD, *semper*, TEGEN, *contra*, JEGEN, *erga*, en mecr anderen, te vinden in de derde Bylage, hier achter?

C X X I .

Of wy niet mogen vreemde woorden gebruiken, vooral tot Kunststermen, waar voor wy geen goede Nederduitsche woorden in gebruik hebben? en of het niet gemaklyker en verstaanbaarer is, zich te bedienen van eenige Latijnsche Kunstwoorden der *Grammatica*, dan van de vertalingen in 't Neerduitsch, welke niet algemeen in zwang zijn, en in het gebruik iet anders moeten beteekenen dan zy naar de letter te kennen geven?

EERSTE B Y L A G E,

Behelzende de

NEDERDUITSCH E WERKWOORDEN,

Welke, met alle hunne *Composita*, ongelijkvloeiend
gebezigd worden.

- B**akken, *pinſere*, bakte, (oulings biek) gebakken.
Bannen, *exterminare*, bande, gebannen.
Bederven, *deſtrucere*, *corrumpere*, bedorf, bedorven.
Bedriegen, *fallere*, bedroog, (zy bedrogen) bedrogen.
Bedryven, *agere*, bedreef, (zy bedreven) bedreven.
Bedygen, bedyen, *proficere*, bedecg, (zy bedegen) bedegen.
Begeven, *deſerere*, zie op Geven.
Beginnen, *incipere*, begon, begonnen.
Begrypen, *comprehendere*, zie op Grypen.
Beklinken, *ſolidescere*, beklonk, beklonken.
Belyden, *confiteri*, — zich) *ſe ſuſtinere*, beleed, (zy beleden) beleden.
Benyden, *invidere*, beneed, (zy beneden) of benijdde, benijd.
Bergen, *abſcondere*, borg, geborgen, of bergde, gebergd.
Bersten, *rumpere*, borst, geborsten.
Beſcheren. zie op Scheren.
Beſchryden, *inſilire in equum &c.*, beſchreed, (zy beſchreden) beſchreden.
Betygen, *accuſare*, betecg, (zy betegen) betegen.
Bevallen, *placere*, beviel, bevallen.
Bevelen, *mandare*, beval, bevolen.
Bewegen, *movere*, bewoog, bewogen, of beweegde, beweegd.
Bewyzen, *demonſtrare*, bewees, (zy bewezen) bewezen.
Bezinnen, *animum advertere*, bezon, bezonnen.
Bezwyken, { *animo* } bezweck, (zy bezweken) bezweken.
Bezwymen, { *deſicere*, } bezweem, (zy bezwemen) bezwemen.
Bidden, *precari*, bad, gebeden.
Bieden, *offerre*, bood, (zy boden) geboden.
Binden, *ligare*, bond, gebonden.
Blazen, *flare*, blics, geblazen.
Blinken, *splendere*, blonk, geblonken.
Blyken, *patere*, bleek, (zy bleken) gebleken.
Blyven, *manere*, bleef, (zy bleven) gebleven.
Braden, *aſſare*, bried, of braadde, gebraden.
Breken, *frangere*, brak, gebroken.
Bringen, *adferre*, bracht, gebracht.
Brouwen, *Braxare*, brouwde, (oul. brieuw) gebrouwen.
Buigen, *ſectere*, boog, (zy bogen) gebogen.
Byten, *mordere*, beet, (zy beten) gebeten.
Delven, *ſodere*, dolf, gedolven.

E

Dcn:

Denken, *cogitare*, dacht, gedacht.
 Deugen, *valere*, dogt, gedogt.
 Dingen, *petere, affectari & licitari*, dong, gedongen.
 Doen, *facere*, deed, (zy deden) gedaan.
 Dragen, *portare*, droeg, gedragen.
 Dringen, *pressare*, drong, gedrongen.
 Drinken, *bibere*, dronk, gedronken.
 Draipen, *stillare*, droop, (zy dropen) gedropen.
 Drieten, *merdam emittere*, drect, (zy dreten) gedreten.
 Dryven, *agere, pellere & innatare & calare*, drect, (zy dreven) gedreven.
 Duiken, *mergere*, dook, (zy doken) gedoken.
 Durven, *audere*, dorst, gedorst.
 Dwingen, *cogere*, dwong, gedwongen.
 Dyen, *dygen, volumine augeri*, deeg, (zy degen) gedegen.

Eten, *edere*, at, gegeten.

Fluiten, *fistulam inflare*, froot, (zy floten) gefloten, of fluitte, gefluit.

Gaan, *ire, procedere*, gong, gegaan.
 Gebieden, *jubere*, gebood, (zy geboden) geboden.
 Gelaten zich, *se gerere*, geliet, gelaten.
 Gelden, *constare, olim reddere, solvere*, gold, gegolden.
 Gelyken, *similem esse, placere, & overdr. leek*, (zy leken) gelieken.
 Genezen, *sanare*, genas, genezen.
 Genieten, *frui*, genoot, (zy genoten) genoten.
 Geven, *dare*, gaf, gegeven.
 Gieten, *fundere*, goot, (zy goten) gegoten.
 Glimmen, *candere*, glom, geglommen.
 Glyden, *labi*, gleed, (zy gleden) gegleden.
 Graven, *fodere*, groef, gegraven.
 Grynen, *flere*, green, (zy grenen) gegrenen.
 Grypen, *prehendere*, greep, (zy grepen) gegrepen.

Hangen, *pendere*, hing, gehangen.
 Hebben, *habere*, had, gehad.
 Heeten, *jubere, nominare*, hiet, geheeten.
 Heffen, *elevare*, hief, geheven.
 Helen, *abscondere*, heelde, geheeld, (oul. hool gholen) waar van verholen.
 Helpen, *juvare*, help, geholpen.
 Houden, *tenere, servare*, hield, gehouden.
 Houwen, *caesim ferire*, hieuw, gehouwen.
 Hygen, *anbelare*, heeg, (zy hegen) gehegen, of hijgde gehijgd.
 Hyschen, *sustollere trochlea*, heesch, geheeschen, of hijschte, gehijschd.

Jagen, *pellere & venari*, joeg, gejagen, of jaagde, gejaagd.

Kerven, *incidere*, korf, gekorven.
 Kiezen, *eligere*, koos, (zy kozen) gekozen.

Klie-

Klieven, *findere*, kloof, (zy kloven) gekloven.
 Klimmen, *scandere*, klom, geklommen.
 Klinken, *clangere*, *tinnire*, klonk, geklonken.
 Kluiven, *rodere*, kloof, (zy kloven) gekloven.
 Knypen, *comprimere*, kneep, (zy knepen) geknepen.
 Komen, *venire*, kwam, gekomen.
 Konnen, *posse*, konde, of kost, gekonnen.
 Koopen, *emere*, kocht, gekocht.
 Krimpen, *contrahere* & *contrahi*, kromp, gekrompen.
 Kruyen, *trudere*, krooy, (zy kroyen) gekroyen.
 Kruipen, *repere*, kroop, (zy kropen) gekropen.
 Krygen, *acquirere*, kreeg, (zy kregen) gekregen.
 Kryten, *plorare*, krect, (zy kreten) gekreten.
 Kwyten zich, *praestare* &c. kweet, (zy kweten) gekweten.
 Kyken, *videre*, keek, (zy keken) gekeken.
 Kyven, *rixari*, keef, (zy keven) gekeven.

Laden, *onerare*, laadde, (oul. loed) geladen.
 Lagchen *ridere*, lachte (oul. loeg) gelagchen.
 Laten, *omittere*, — ader) *secare venam*, liet, gelaten.
 Lezen, *legere*, las, gelezen.
 Liegen, *mentiri*, loog, (zy logen) gelogen.
 Liggen, *jacere*, lag, gelagen.
 Lopen, *currere*, liep, gelopen.
 Luiken, *claudere*, look, (zy loken) geloken.
 Lyden, *pati*, oul. *ire*, *transire*, leed, (zy leden) geleden.
 Lyken, zie Gelyken.

Malen, *molere*, maalde, (oul. moel) gemalen.
 Melken, *mulgere*, molk, gemolken.
 Meten, *metiri*, mat, gemeten.
 Moeten, *debere*, moest, gemooten.
 Mogen, *posse* & *licere*, mocht, gemocht.
 Myden, *evitare*, meed, (zy meden) gemeden, of mijdde, gemijdd.
 Mygen, *mejere*, meeg, (zy megen) gemegen.

Nemen, *capere*, nam, genomen.
 Nygen, *inclinatum esse*, *se incurvare*, neeg, (zy negen) genegen.
 Nypen, *arctare*, neep, (zy nepen) genepen.

Onderwinden zich, *moliri*, onderwond, onderwonden.
 Onderwyzen, *docere*, onderwees, (zy onderwezen) onderwezen.
 Ontbyten, *jentare*, ontbeet, (zy ontbeten) ontbeten.
 Ontlaten, *regelari*, ontliet, ontlaten.
 Ontluiken, *aperire*, ontlook, (zy ontloken) ontloken.
 Ontvangen, *accipere*, ontving, ontvangen.
 Overlyden, *mori*, overleed, (zy overleden) overleden.
 Overschryden, *transgredi*, overschreed, (zy overschreden) overschreden.
 Overwegen, *perpendere*, overwoog, (zy overwogen) overwogen.

- Plegen, *solere*, plag, het *participium* is thands in onbruik.
 Pluizen, *vellere* &c., ploos, (zy plozen) geplozen.
 Pryzen, *laudare*, prees, (zy prezen) geprezen.
- Raden, *divinare*, *consulere*, ried, (of raadde) geraden.
 Rennen, *citatim currere*, ron, geronnen, of rende, gerend.
 Rieken en ruiken, *odorari*, rook, (zy roken) geroken.
 Roepen, *vocare*, riep, geroepen.
 Ryden, *equitare*, &c. reed, (zy reden) gereden.
 Rygen, *ligare*, reeg, (zy regen) geregen.
 Ryten, *discerpere*, reet, (zy reten) gereten.
 Ryven, *radere*, reef, (zy reven, gereven).
 Ryzen, *furgere*, rees, (zy rezen) gerezen.
- Scheiden, *dividere*, scheidde (oul. schied) gescheiden.
 Schelden, *convitiari*, schold, gescholden.
 Schenden, *vitiare*, schond, geschonden.
 Schenken, *infundere*, schonk, geschonken.
 Scheppen, *formare*, *creare*, schiep, geschapen.
 Scheren, *tondere* & *intendere*, schoor, (zy schoren) geschoren.
 Schieten, *jaculari* &c., schoot, (zy schoten) geschoten.
 Schrikken, verschrikken, *trepidare*, waer van onverschrokken, *intrepidus*.
 Schryden, *varicari*, schreed, (zy schreden) geschreden.
 Schryven, *scribere*, schreef, (zy schreven) geschreven.
 Schuilen, *latitare*, school, (zy scholen) gescholen.
 Schuiven, *protudere* &c., schoof, (zy schoven) geschoven.
 Schynen, *splendere*, *videri*, schein, (zy schenen) geschenen.
 Schyten, *pedere*, scheet, (zy scheten) gescheten.
 Slaen, *verberare*, floeg, geflagen.
 Slapen, *dormire*, sliep, geslapen.
 Slinken, *diminuere*, *contrahi*, slonk, geslonken.
 Sluiken, *latenter ingerere*, slook, (zy sloken) gesloken.
 Sluipen, *teſto ſuggredi*, sloop, (zy slopen) geslopen.
 Sluiten, *claudere*, froot, (zy sloten) gesloten.
 Slypen, *acuere*, sleep, (zy slepen) geslepen.
 Slyten, *terere*, fleet, (zy sleten) gesleten.
 Smelten, *liquare*, smolt, gesmolten.
 Smyten, *proficere*, smeet, (zy smeten) gesmeten.
 Snuiten, *mingere*, snoot, (zy snoten) gesnoten.
 Snuiven, *naribus spirare*, snoof, (zy snoven) gesnoven.
 Snyder, *ſcindere*, sneed, (zy sneden) gesneden.
 Spannen, *intendere*, spande, (oul. spoen) gespannen.
 Spinnen, *nere*, spon, gesponnen.
 Splyten, *ſindere*, spleet, (zy spletten) gespletten.
 Spouwen *ſindere*, spouwde, (oul. spieuw) gespouwen.
 Spreken, *loqui*, sprak, gesproken.
 Springen, *ſaltare*, sprong, gesprongen.
 Spruiten, *pullulare* &c., sproot, (zy sproten) gesproten.
 Spuggen, spuwen, *ſpuere*, spoog, (zy spogen) gespogen.

Spui-

Spuiten *exspuere*, spoot, (zy spoten) gespoten.
 Spygen, spyen, *spuere*, speeg, (zy spegen) gespegen.
 Spytten, *spigere*, speet, gespeten.
 Staan, *stare*, *istere* &c. stond, gestaan.
 Steken, *pungere*, stak, gestoken.
 Sterven, *mori*, storf, gestorven.
 Stelen, *furari*, stal, gestolen.
 Stinken, *putere*, stonk, gestonken.
 Stooten, *trudere*, stiet, gestooten.
 Stryden, *certare*, streed, (zy strede) gestreden.
 Stryken, *laevigare*, *radere*, *percutere*, streek, (zy streken) gestreken.
 Stuiven, *per aërem diffundi*, stoof, (zy stoven) gestoven.
 Stygen, *scandere*, steeg, (zy, stegen) gestegen.
 Styven, *amylo subigere*, steef, (zy steven) gesteven.

 Treden, *calcare*, trad, getreden.
 Treffen, *atingere* & *ferire*, trof, getroffen.
 Trekken, *trabere*, trok, getrokken.
 Tygen, tyen, *tendere*, *trabere*, teeg, (zy tegen) getegen.

 Vallen, *cadere*, viel, gevallen.
 Vangen, *capere*, ving, gevangen.
 Varen, *navigare*, *procedere*, *valere*, voer, gevaren.
 Vegten, *pugnare*, vocht, gevochten.
 Verbelgen, *irasci*, verbolg, verbolgen.
 Verdrieten, *tædere*, verdroot, (zy verdroten) verdroten.
 Verdwynen, *evanescere*, verdween, (zy verdwenen) verdwenen.
 Vergelden, *remunerari*, vergold, vergolden.
 Vergeten, *oblivisci*, vergat, vergeten.
 Verheffen, *tollere*, verhief, verheven.
 Verhelen, *abscondere*, verhoof, (zy verholen) verholen.
 Verlaten, *relinquere*, verliet, verlaten.
 Verliezen, *perdere*; verloor, (zy verloren) verloren.
 Vermeten, *remetiri*, — zich), *sibi arrogare*, vermat, vermeten.
 Verslinden, *devorare*, verslond, verslonden.
 Verwerven, *impetrare*, verworf, verworven.
 Verwyten, *exprobare*, verweet, (zy verweten) verweten.
 Verwyzen, *damnare*, verwees, (zy verwezen) verwezen.
 Verzinnen, *mente concipere*, — zich), *mente falli*, verzon, verzonnen.
 Vinden, *invenire*, vond, gevonden.
 Vlegten, *nectere*, vlocht, gevlochten.
 Vlieden, *fugere*, vlood, (zy vloden) gevloeden.
 Vliegen, *volare*, vloog, (zy vlogen) gevlogen.
 Vlieten, *fluere*, *manare*, vloot, (zy vloten) gevloten.
 Vrouwen, *plicare*, vouwde, (oul. vieuw) gevouwen.
 Vragen, *interrogare*, vroeg, gevragen, of vraagde, gevraagd.
 Vreten, *edere immodice*, vrat, gevreten.

F

Vric

- Vriezen, *gelare*, vrooms, (zy vrozen) gevrozen.
 Vryden, vryen, *procum agere*, *matrimonium petere*, *olim amare*,
 vreed, (zy vreden) gevreden, of vrijdde, gevrijd.
 Vryven. zie Wryven.
- Waayen, *flare*, woei, of waaide, gewaaid.
 Wasfen, *crescere*, wies, gewasfen.
 Wasfchen, *lavare*, wiesch, gewasfchen.
 Wegen, *librare* & *olim movere*, woog, (zy wogen) gewogen.
 Werken, *facere aliquod opus*, wrocht, gewrocht, nu werkte, gewerkt.
 Werpen, *projicere*, worp, geworpen.
 Werven, *conquirere*, worf, geworven.
 Weten, *scire*, wist, geweten.
 Weven, *texere*, weefde, (oul. woof) geweven.
 Wezen, *esse*, was, geweest, nu geweest.
 Winden, *glomerare*, *involvere*, wond, gewonden.
 Winnen, *vincere*, *olim colere agrum*, won, gewonnen.
 Worden, *fieri*, werd, geworden.
 Wreken, *vindicare*, wrook, (zy wroken) gewroken.
 Wringen, *torquere*, wrong, gewrongen.
 Wryven, *fricare*, wreef, (zy wreven) gewreven.
 Wyken, *cedere*, week, (zy weken) geweken.
 Wyten, *adscribere*, *imputare*, weet, (zy weten) geweten.
 Wyzen, *monstrare*, wees, (zy wezen) gewezen.
- Zenden, *mittere*, zond, gezonden.
 Zieden, *ebullire*, zood, (zy zoden) gezoden.
 Zien, *videre*, zag, gezien.
 Zingen, *cantare*, zong, gezongen.
 Zinken, *mergi*, zonk, gezonken.
 Zitten, *sedere*, zat, gezeten.
 Zoeken, *querere*, zocht, gezocht.
 Zouten, *sale condire*, zoutte, (oul. zielt) gezouten.
 Zuigen, *sugere*, zoog, (zy zogen) gezogen.
 Zuipen, *sorbere*, zoop, (zy zopen) gezopen.
 Zwelgen, *glutire*, zwolg, gezwolgen.
 Zwellen, *intumescere*, zwol, gezwollen.
 Zwemmen, *natare*, zwom, gezwommen.
 Zwenken, *inverti*, *labare*, zwonk, gezwonken.
 Zweren, *jurare* & *ulcerare*, zwoor, (zy zwoeren) gezworen.
 Zwerven, *vagari*, zworf, gezworven.
 Zwyygen, *tacere*, zweeg, (zy zwegen) gezwegen.
 Zwymen, *animo deficere*. zie op Bezwymen.
 Zygen, *percolare*, &c. zeeg, (zy zegen) gezegen.
 Zijn, *esse*, was, geweest. oul. gewezen.

 TWEE

TWEEDE BYLAGE,

Behelzende de

NEDERDUITSCH E WOORDEN,

Welke, met alle hunne *Composita*, onderscheidenlijk, met ei, of y, met e, of ee, met o, of oo, geschreven worden, en in de eerste Bylage niet te vinden zijn.

A.

Abtdy, Abtdye, *Abbatia*.
Abeelenboom, *Populus alba*.
Alleenig, *solum*.
Alreede, *jam*.
Arbeiden, *laborare*.
Armozijn, *Pannus sericus, ormozinus*.

B.

Bedelen, *mendicare*.
Bedevaart, *Peregrinatio religionis ergo*.
Bedooven, *Prunas extinguere*.
Bedoven, *Liquore & c. testus*.
Been [Beenen], *Os, Osa*.
Beer [Beeren], *Ursus & Verres*.
Beete [Beetwortel], *Beta*.
Begeeren, *petere, cupere*.
Begijn, *Virgo vestalis, vulgo beguina*.
Beheeren, *regere, dirigere*.
Behooren, *pertinere, oportere*.
Beiden, verbeiden, *morari, exspectare*.
Beiden, *Ambo*.
Bei, beye, *Acinus*.
Beitel, *Cuneus*.
Beijaard, *Chaos*.
Beijeren, *pulsare tintinnabula*.
Beklyven, *adherere, & concre-
scere, proficere*.
Bekoren, *placere, seducere*.
Bekozelen, *maculare*.
Beke, [Beken], *Rivulus*.
Beker, *Calix*.
Beledigen, *nocere*.
Beleid, *Directio*.
Beloken, *Occlusus, Beloken Paa-
schen, Dominica in albis*.
Beloven, *promittere*.
Beneden, *Infra*.
Benevens, *Juxta*.
Bereiden, *parare*.
Bereids, *jam*.

Berken-meijer, *Poculum faginum*.
Bescheid, *Responsum, &c*.
Bescheiden, *Discretus, moderatus*.
Beicheiden, *certum tempus alicui
præstitueret*.
Besteden, *locare, impendere*.
Beter, *Melius*.
Betogen, *demonstrare*.
Beven, *tremere*.
Bever, *Fiber, Castor*.
Bezem, *Scopæ*.
Bezie, bes, *Acinus, uva*.
Bezig, *Occupatus*.
Bezigen, *Uti, Frui*.
Bleeten, *Ovium instar balare*.
Bleeken [Bleiken], *pallere, can-
didare*.
Bleye, *Alburnus pisciculus*.
Bloode, *Formidolus*.
Bloot, [Bloote], *Nudus*.
Blozen, *erubescere*.
Bly, *Plumbum*.
Blyde, *Lætus*.
Blijk, *Indicium*.
Bode, *Nuncius*.
Bodem, *Fundus*.
Boge, [Bogen], *Arcus*.
Bogen, *jaçtare, gloriari*.
Boom, [Boomen], *Arbor*.
Boonen, [Boonen], *Faba*.
Boor, [Boren], *Terebra*.
Boos, [Booze], *malus*.
Boot, [Booten], *Scapha*.
Boter, *Butyrum*.
Breed, Breede, *Latus, amplus*.
Breiden, uitbreiden, *amplificare*.
Breiden, Breyen, *nectere, contexere*.
Breidel, *Habena*.
Brein, *Cerebrum*.
Brood, [Brooden], *Panis*.
Broos, Broze, *Fragilis*.
Broos, [Brozen], *Cothurnus*.
Bry, *Puls, pulmentum*.
Bryne, *Muria*.
Bryzel, *Mica*.

By, *Apud*.
 Bybel, *Biblia*.
 Bye, *Aps*.
 Bijster, *modum excedens, mente captus*.
 Byt, *Apertura glaciei securi facta*.

D.

Deel, [Deelen], *Pars*.
 Deelen, Deilen, *dividere*.
 Deeren, *nocere*.
 Deessem, *Fermentum*.
 Degel van de pers, *Lamina Præli*.
 Degelijk, *Probus, honestus*.
 Degen, *Pugio machæra, Ensis*.
 Deinen, *undare*.
 Deizen, Deinzen, *retro cedere, inclinari*.

Deken, *Decanus*.
 Dcken, *Tegumen*.
 Deluwe, *Lividus*.
 Deze, *hic, hæc*.
 Dolen, *errare*.
 Dooden, *occidere*.
 Doof, [Doove], *surdus, extinctus*.
 Doopen, *baptizare*.
 Doos, [Doozen], *Capsula*.
 Doren, *Spina*.
 Dozijn, *Numerus duodenarius*.
 Dreigen, *minari*.
 Drevel, *Pulsatorium*.
 Droog, [Drooge], *siccus, aridus*.
 Droomen, *somniare*.
 Dweepen, *fatuari*.
 Dweil, *Peniculus*.
 Dye, *Femur*.
 Dijk, *Agger*.

E.

Edel, *Nobilis*.
 Edik, *Acetum*.
 Eed, [Eeden], *Juramentum*.
 Eega, *Conjux legitima*.
 Eekel, *Glans*.
 Eekenboom, *Quercus*.
 Een, Eene, *Unus, Eenig, solus*.
 Eere, *Honos*.
 Eeuw, *Seculum*.
 Egel, *Echinus*.
 Ei, *Ovum*.
 Eigen, Eigendom, *Proprium*.
 Eik, *Quercus*.
 Eiland, *Insula*.
 Eindigen, *finire*.
 Eischchen, *postulare*.

Ermynen, *Pelles alpinæ, vulgo, Ar-melineæ*.

Evel, *Prævus & malum*.
 Even, *Æquus, planus*.
 Ezel, *Asinus*.

F.

Feilen, falen, *errare*.
 Feilen, *tergere*.
 Femelen, *vellere, carpere linum, overdr. nugæ agere*.
 Fontein, *Fons*.
 Foolen, *ludere, illudere, atrectare*.
 Fornois, *Furnus*.
 Frevelen, *malefacere, perturbare*.
 Fryten, Fruiten, *frigere*.
 Fustein, Fr. *Fustaine*.
 Fijn, Fr. *Fin*.
 Fijt, *Ulcus digitalis*.

G.

Geboren, *Natus*.
 Gebreken, *Vitia*.
 Gedogen, *pati, tolerare*.
 Geel, [Geie], *flavus*.
 Geen, [Geene], *nullus*.
 Geerne, *lubens*.
 Geeselen, *flagellare*.
 Geeuwen, *oscitare*.
 Geheel, [gheeele], *totus, sanus, integer*.

Geheim, *secretus*.
 Geil, *lascivus*.
 Geintter, *Scintilla*.
 Geite, *Capra*.
 Gelooven, *credere*.
 Gelijk, *similis*.
 Gemeen, [gemeene], *communis, vulgaris, trivialis*.
 Gemelijk, *Morosus, difficilis*.
 Gene, *ille, iste*.
 Geneeren, *pascere, nutrire*.
 Genoot, [genooten], *Socius*.
 Gepopel, *Plebs*.
 Gepijnde honig, *Mel presum*.
 Gereed, [gereede], *paratus, expeditus*.

Gerijf, *Commodum, copia*.
 Gesmyde, *Machina fabrilis*.
 Gevel, *Frontispicium*.
 Geweide, *Viscera animalium*.
 Gewonelijk, *consuetus*.
 Goochelen, *dexteritate quadam decipere*.
 God,

God, [Goden], *Deus*.
 Gordijn, *Cortina*.
 Gote, [goten], *Canalis, tubus*.
 Greniken, *subridere, & flere puero-
 rum instar*.
 Gretig, *avidus*.
 Groot, groote, *grandis, magnus*.
 Grof, grove, *gravis*.
 Gryniken, *ringere*.
 Grijs, *os distortus, risus falsus &
 larva*.
 Grijs, *Calvus*.
 Gryzen, *horrere*.
 Gy, *vos*.
 Gijl, *Chylus*.
 Gylen, *fervere*.
 Gyzelen, *obsidem, captivum tenere*.

H.

Hammeye, *Obex*.
 Harpyen, *Harpyia*.
 Heden, *bodie*.
 Heelen, *sanare*.
 Heer, [Heeren], *Dominus*.
 Heet, heete, *fervidus*.
 Heide, *Ericetum*.
 Heiden, *Ethnicus*.
 Heiden, heideren, *coruscare, cla-
 rescere*.
 Heyen, *fistucare*.
 Heil, *Salus*.
 Heilig, *sanctus*.
 Heilbot, *Pasfer piscis*.
 Heimelijk, *occultus*.
 Heining, *Sepes, sepimentum*.
 Hekel, *ferreus peñen*.
 Helen, *celare, occultare*.
 Hemel, *Texmen convexum, & caelum*.
 Henen, *illinc, hinc*.
 Hermijn, ermijn, *Mus armenicus*.
 Hertog, [Hertogen], *Dux*.
 Hevel, *Siphon*.
 Hevel, *Fermentum*.
 Hevig, *fervens, overdr. vebemens,
 iracundus*.
 Hof, [Hoven], *Villa, hortus, aula*.
 Hol, [Holen], *Cavus, caverna*.
 Honig, *Mel*.
 Hoog, hooge, *altus, sublimis*.
 Hoonen, *Probrum alicui inferre*.
 Hoopen, *accumulare*.
 Hooien, *audire*.
 Hoozen, waar van hoos, *haurire*.

Hopen, *sperare*.
 Horen, *Cornu*.
 Hoze, [Hozen], *caliga*.
 Hy, *ille*.
 Hygen, *anbelare*.
 Hysop, *Hysopus*.

I.

Jasmijn, Fr. *Jasmin*.
 Jegens, *erga*.
 Jenever, *Juniperus*.
 Jokerig, *pruriginosus*.

K.

Kapitein, Fr. *Capitaine*.
 Karmozijn, *Carmesinum*.
 Kastelejn, Fr. *Chatelain*.
 Kastyden, *castigare*.
 Keeren, *vertere & verrere*.
 Kegel, Keil, Kei, *Conus, meta, Silex*.
 Keilen, *lamellis vel filicibus aquas
 quaterre lusorie*.
 Keizel-steen, keitjes, *minimæ filices*.
 Keizer, *Imperator*.
 Keker, *Garrulus*.
 Kekereren, *balbutire*.
 Kele, [Kelen], *guttur*.
 Kemel, *Camelus*.
 Keper, *Sustentaculum, retinaculum,
 tignus &c.*
 Ketel, *Cacabus*.
 Ketelen, *titillare*.
 Keten, *Catena*.
 Kever, *Scarabeus, bruchus*.
 Klappeyen, *fabulari*.
 Kleeden, *vestire*.
 Kleen, kleene, klein, *parvus*.
 Kleinood, [Kleinooden], *Cimelium*.
 Kleinsfen, *percolare*.
 Kleye, *Argilla*.
 Klepel, *Malleus tintinna buli*.
 Kleven, *glutinare, adhærere, figere*.
 Kloot, [Klooten], *Globus*.
 Klove, [Kloven], *Rima, fissura*.
 Kneden, *subigere manibus*.
 Knepel, *Galgenknepel, Furcifer*.
 Knevel, *Mystax*.
 Knevel, *Nodus, vinculum*.
 Knoopen, *nodare*.
 Knoteren, *garrire, minurire*.
 Kogel, *Globus ferreus*.
 Koken, *coquere*.

G

Ko-

- Koker, *Theca, vagina pharetra.*
 Kole, [Kolen], *carbo, pruna.*
 Kolijk, *Colica.*
 Konfijt, Fr. *Confit.*
 Koning, *Rex.*
 Konijn, *Cuniculus.*
 Kool, [Koolen], *Brasfica, caulis
brasfcus.*
 Koolen, *Graculus.*
 Koolen met iemand, *conari ut ali-
quis decipiatur.*
 Koon, [Koonen], *Gena, mala.*
 Koper, *Cuprum, Æs.*
 Koren, *Fruementum, granum.*
 Krakeelen, *rixare.*
 Kreet, [Kreeten], *Clamor.*
 Kregel, *facile subirascens.*
 Kreits, *Circus, Circulus.*
 Kreke, [Kreken], *Fossa, Palus.*
 Krekel, *Cicada.*
 Krevelen, Krewelen, *leviter fri-
care.*
 Kroonen, *coronare.*
 Krygel, is Kregel.
 Krygen, *bellum gerere.*
 Kryfchen, *stridere.*
 Krijt, *Creta.*
 Kryten, *plorare, ejulare.*
 Kweeken, *nutrire, fovere.*
 Kwelen, *garrire, & languere.*
 Kwezelen, *tractare nugæ serio.*
 Kwist-koole, *Prodigus.*
 Kwylen, *salivare.*
 Kwynen, *languere.*
 Kwijt raken, *perdere.*
- L.**
- Lakei, Fr. *Laquai.*
 Lampreye, *Laurices.*
 Laveyen, *vagari otiofe & errare.*
 Ledekant, *Lectus.*
 Ledemaat, *Membrum.*
 Leder, leër, *Corium.*
 Ledig, *otiofus, vacuus.*
 Leeder, *Scala.*
 Leek, [Leeken], *Laicus.*
 Leelijk, *deformis.*
 Leenen, *mutuo dare.*
 Leep, [Leepe], *lippus, overdr.
vafer, astutus.*
 Leeren, *discere & docere.*
 Lecuw, *Leo.*
 Leeuwrik, Leeuwerk, *Alauda.*
 Leger, *Lectus & Castra.*
- Leiden, *ducere.*
 Leider, *prob, dolor.*
 Leye, fchalie, *Lamina.*
 Leken, *linguere, stillare.*
 Lelie, *Lilium.*
 Lenen, *inclinare, incumbere.*
 Lening, *Fulcrum.*
 Lenig, *solutus, lenis, facilis.*
 Lepel, *Cochlear.*
 Leven, *vivere.*
 Lever, *lecur.*
 Leveren, *tradere, prodere.*
 Liefkozen, *procari, blundiri, adu-
lari.*
 Livreye, Fr. *Livree.*
 Logen, *Mendacium.*
 Loochenen, *negare.*
 Lood, [Looden], *plumbum.*
 Loof, [Loove], *defefus.*
 Loogen, *excolare lixivium.*
 Loom, [Loom], *tardus.*
 Loonen, *rependere, tribuere præ-
mium.*
 Loos, [Looze], *vacuus, inanis
falfus & astutus.*
 Looveren, *frondes, folia, overdr.
Bractæ, lamellæ metalli inftar
foliorum.*
 Loozen, *perdere, amittere.*
 Loten, *fortiri.*
 Loven, *æstimare & laudare.*
 Lozen, *dimittere, laxare.*
 Lyde, Lye, Lyeboord, *Latus na-
vis deprefum.*
 Lijf, *Corpus vivens.*
 Lijk, *Cadaver.*
 Lijm, *Limus, argilla & viscus.*
 Lijn, *Linea, regula.*
 Lijnwaad, *Lintcum.*
 Lijst, *Lymbus, margo tabulæ, nor-
ma, series &c.*
 Lijster, *turdus.*
- M.**
- Magazijn, Fr. *Magazin.*
 Majolein, Fr. *Majolaino.*
 Mafpein, Fr. *Mafsepain.*
 Medicijn, *Medicina.*
 Mede, *cum.*
 Mede, *Mulfum, aqua melle mixta.*
 Meede, *Rubia.*
 Meenen, *putare.*
 Meeremin, *Syon.*
 Meer, [Meere], *Lac, mare.*
 Meeu-

Meeuwe, *Larus, gavia.*
 Meeuwen, *felium instar vocem edere.*
 Meeze, [Meezen], *Parus.*
 Mei, *mensis Majus.*
 Meid, meisjen, *Ancilla, puella, virgo.*
 Meye, *Ramus frondosus.*
 Meineed, *Perjurium.*
 Meinen, Meenen, *putare.*
 Meluwe, *Acarus.*
 Meluwen, *teredine exedi.*
 Menie, *Minium.*
 Menig, *multus, frequens.*
 Molen, *Mola.*
 Moor, [Moorenland], *Maurus, Mauritania.*

Morellen, *Cerasa actia.*
 Muzijk, *Musica.*
 My, *mibi & me.*
 Mijl, *Milliarium.*
 Mymeren, *delirare.*
 Mijn, Bergmijn, *Fodina.*
 Myte, *Acarus, & oboli vilissimus genus, vulgo mita.*
 Myter, *Mitra.*

N.

Nadeel, [Nadeelen], *Damnum.*
 Neder, Nederig, *infra, humilis.*
 Neering, *Alimentum, overdr. Commercium.*
 Negen, *novem.*
 Neigen, *flectere, incurvare, inclinare.*
 Nete, [Neten], *Lens, ovum pediculi.*
 Netel, *Urtica.*
 Neve, [Neven], *Cognatus, nepos.*
 Nevel, *Nebula.*
 Nevens, *juxta, cum.*
 Nood, [Nooden], *Necessitas, periculum, calamitas.*
 Noode, *invite, egre*
 Nooden, [Noodigen], *invitare.*
 Noopen, *pungere, stimulare, tangere.*
 Noopends, *quod attinet.*
 Note, [Noten], *Nux.*
 Nijd, *Invidia.*
 Nijdnagel, Nynagel, *dwangnagel, Reduvia.*

O.

Olijf, *Oliva.*
 Onderhevig, *obnoxius, subjectus, assuetus.*

Onnoozel, *innocens.*
 Ontberen, *indigere, carere.*
 Onvertogen, *geen onvertogen woord, nullum verbum immodestum.*
 Oog, [Oogen], *Oculus.*
 Oom, [Oomen], *Patruus & Avunculus.*
 Oor, [Ooren], *Auris & overdr. ansa.*
 Oordeelen, *judicare.*
 Oorlogen, *bellum gerere.*
 Oorloven, *permittere, veniam dare.*
 Openen, *aperire.*
 Oven, *Furnus, fornax.*
 Over, *trans, ultra.*

P.

Paley, *pleye, Machina cruciabilis.*
 Paleis, *Aula.*
 Paradijs, *Paradisus.*
 Pasteye, *Fr. Pâté.*
 Patrijs, Pardijs, *Perdix.*
 Peer, [Peren], *Pyrum.*
 Peerel, *Margarita.*
 Peil, *Pensum, bolis, mensura designata.*
 Peinzen, peizen, *cogitare, perpendere.*
 Peis, *Pax.*
 Peisteren, Pleisteren, *stationem facere, quiescere.*
 Pekel, *Muria.*
 Pelerijn, *Fr. Pelerin.*
 Penc, [Penen], *Radix edulis.*
 Penfeel, [Penfelen], *penicillus.*
 Peper, *Piper.*
 Perfoon, [Perfoonen], *Persona.*
 Peze, [Pezen], *Nervus.*
 Plaveyen, *Fr. paver.*
 Plegen, raad), *consultare.*
 Pleite, *Navis oblonga & plana.*
 Pleiten, *causam dicere.*
 Pogen, *niti, conari.*
 Polysten, *Fr. palir.*
 Poley, *Pulegium.*
 Pook, [Poken], *Pugio, pugium.*
 Poot, [Pooten], *Pes animalis.*
 Poozen, *quiescere, pausare.*
 Popelen, *tremere.*
 Popelier, *Populus arbor.*
 Porcelein, *vasa Indica, Fr. Porcelaine.*
 Postelein, *Portulaca.*
 Praktizijn, *Fr. Praticien.*
 Prediken, [Preken], *Concionari.*
 Preeuwen, *suffurari, surripere.*
 G 2 Prcyen,

- Preyen, *Navi obviam proficiscentes nautas alloqui.*
 Prevelen, *musfitare.*
 Profijt, Fr. *profit.*
 Prye, *Cadaver.*
 Prijs, *Pretium*, Fr. *prix.*
 Prijs, *Præda*, Fr. *prise.*
 Pye, *Tunica.*
 Pijl, *Sagitta*, *pila.*
 Pylar, [Pylaar], Fr. *Pilier.*
 Pijn, *Pœna*, *dolor*, *molestia*, *opera*, *labor.*
 Pijnappel, *Nux pinea.*
 Pijp, *Fistula*, *tubus.*
- R.
- Rammeye, *Aries*, *vectis.*
 Rede, Reden, *Ratio*, *oratio*, *sermo.*
 Ree, *Cerva*, *caprea.*
 Reede, *Statio navium.*
 Reeden, *Navigia parare aut instruere.*
 Reek, [Reken], *Linea*, *series.*
 Reep, [Reepen], *Funis*, *restis.*
 Reepen, *confringere linum.*
 Reeten het vlas, *stringere linum.*
 Reusch, *dicitur de columbo admodum salace.*
 Reuwen, *cadavera curare.*
 Reeven, inreeven, inbinden het zeil.
 Refercin, Fr. *Refrain.*
 Regel, *Regula*, *ordo*, *canon*, *norma.*
 Regen, *Pluvia.*
 Reiger, *Ardea.*
 Rey, *Chorea.*
 Reiken, *tendere*, *extendere manus.*
 Rein, *mundus*, *purus.*
 Reipel, *Ligamentum.*
 Reis, *vice*, *iter*, *profectio.*
 Rekel, *Canis rusticus & homo impudens.*
 Rekenen, *computare.*
 Rete, [Reten], *Rimæ.*
 Revelen, *delirare*, *ineptire.*
 Robijn, Rubijn, Fr. *rubin.*
 Roke, [Roken], hooy, *Cumulus*, *strues fœni.*
 Rood, [Roode], *ruber.*
 Rooken, *fumare.*
 Roomen, *delibare Cremorem.*
 Roosteren, *torrere.*
 Rooven, *rapere*, *spoliare.*
 Rosmarijn, *Rosmarinus.*
- Rove, [Roven], *Crusta vulneris.*
 Roze [Rozen], *Rosa.*
 Rozijn, Razijn, Fr. *Raisin.*
 Rijf, *Rastrum.*
 Ryge, Rye, *Ordo*, *series*, *regula.*
 Rijk, *dives & Imperium.*
 Rijm, *Rhythmus.*
 Rijm, Rijp, *Pruina.*
 Rijp, *maturus.*
 Rijs, *Orixa.*
 Rijs, Ryfcren, *Sarmenta*, *virgulta.*
- S.
- Satijn, Fr. *Satin.*
 Saufyze, *Ifcium*, Fr. *Saucife.*
 Schalmeye, *Tibia simplex*, Fr. *Chalumneau.*
 Scharlei, *horminum sativum*, *salvia romana.*
 Schedel, *Vertex capitis.*
 Scheede, *Vagina.*
 Scheef, [Scheeve], *obliquus.*
 Scheef, [Scheve,] vuil van ongekeld vlas.
 Scheel, [Scheele], *obliquus.*
 Scheele, *Sinciput*, *discrimen capillorum.*
 Scheelen, *discriminare*, *discernere & differre.*
 Scheiden, *dividere.*
 Schemeren, *obumbrari*, *obscurari.*
 Schenen, *Tibiæ.*
 Schepel, *mensuræ genus.*
 Schepen, *Naves.*
 Schepen, *Fulcx*, *vulgo Scabinus.*
 Schole, [Scholen], *Gymnasium*, *schola*, *ludus.*
 Scholen, *congregari.*
 Schoof, [Schooven], *Merges.*
 Schoon, [Schoone], *pulcher*, *purus.*
 Schoor, [Schooren], *Fulcimen.*
 Schoot, [Schooten], *Gremium.*
 Schooverzeil, *Velum majus.*
 Schote, [Schoten], *laculum.*
 Schotel, *Patina.*
 Schotig, *liberalis.*
 Schrede, *Pasfus*, *gradus.*
 Schreeuwen, *vociferare*, *exclamare.*
 Schreiden, Schreyen, *flere*, *plorare.*
 Schroomen, *timescere.*
 Schrijnwerker, *scrinarius.*
 Sedert, *ab illo tempore*, *deinde*, *post.*
 Sledc, [Sleden], *Trabea.*
- Slee-

Sleepen, *trahere, verrere.*
 Sleeuw, *tenuis & obtusus.*
 Sletig, Sleetsch, *attritosus.*
 Sloopen, *destruere.*
 Sloop, [Sloopen], *Tegmen pulvina-
 naris.*
 Slood, [Slooten], *Fossa palustris.*
 Slooven, [zich aflooven], *labo-
 ribus se frangere, defatigari.*
 Slot, [Sloten], *Sera, claustrum,
 & arx, castellum.*
 Slijk, *Lutum.*
 Slijm, *Mucus, mucilago.*
 Slijp, *Scobs.*
 Smeden, van Smit, *Fabri ferrarii.*
 Smeden, *cadere.*
 Smecken, *supplicare, precari.*
 Smeeren, *illinere, ungere, overdr.
 popinari.*
 Smooken, *fumare.*
 Smoren, *vaporare & extinguere,
 suffocare.*
 Smydig, *mollis.*
 Snedig, *acutus ingenio.*
 Sneeuw, *Nix.*
 Sneven, Snevelen, *occumbere.*
 Snood, [Snoode], *pravus, astutus.*
 Speivogel, *Sannio.*
 Spelen, *ludere.*
 Spelemeyen, *apricari.*
 Spene, [Spenen], *Papilla.*
 Speten, *Hastæ, veruta, subulæ &c.*
 Spleet, [Spletten], *Rima.*
 Spoken, *larvarum ludibria proferre.*
 Spoor, [Sporen], *Calcar, & ves-
 tigiū.*
 Spreeuw, *Sturnus.*
 Spreiden, Spreyen, *spargere, ex-
 tendere.*
 Sprook, [Sproken], *Proverbium,
 dicitium, fabula.*
 Spyke, Spye, *Spica.*
 Spyker, *Clavus ferreus.*
 Spyzen, Spyzigen, *cibare, nu-
 trire.*
 Steden, *Civitates.*
 Steeg, [Stegen], *Semita ascendens.*
 Steel, [Stelen], *Stripes, scapus, caulis.*
 Steen, [Steenen], *Lapis.*
 Stegelreep, *Stapia.*
 Steiger, *Ascensus ripæ.*
 Steil, *acclivus, præceps.*
 Stekeblind, *obcæcatus.*
 Stekel, *Stimulus.*
 Stenen, *gemere.*

Steval, *Ocrea.*
 Steven, voor en achter), *Prora &
 puppis.*
 Stevig, *firmus.*
 Stoken, *infigare & struere ignem.*
 Stoof, [Stoven], *Sedile pedes fo-
 vens.*
 Stoop, [Stoopen], *Poculum ma-
 jus, vulgo stopa.*
 Stooten, *trudere, tundere, pulsare,
 pinsere, offendere.*
 Storen, *turbare, perturbare.*
 Stoven, *fovere, & vaporare.*
 Streek, [Streken], *Linea, & regio
 & actiones vel dictiones ambi-
 guitate decipientes.*
 Streelen, *mulcere & palpare, adulari.*
 Strepen, *lineas ducere.*
 Streven, *niti, moliri.*
 Streme, [Stremen], *Linea & stria
 & radius, overdr. vibex.*
 Stroo, *Stramen.*
 Stroom, [Stroomen], *Fluvius,
 cursus aquæ.*
 Stroopen, *spoliare.*
 Stroop, [Stroopen], *Syrupus.*
 Strijd, *acies pugna, bellum.*
 Stijf, *rigidus, durus, obstinatus.*
 Stijl, *Postica & stilus, scribendi forma.*
 Syfer, *Cipbra.*
 Sijsken, Sijsje, *Acanthis.*

T.

Tapijt, Fr. *Tapit.*
 Teeder, *tener, exilis, gracilis.*
 Teeken, *Signum.*
 Teen, [Teenen], *Digitus pedis.*
 Teen, [Tenen], *Vimen, virga.*
 Teeren, *Verteeren, consumere.*
 Tegel, *Tegula, later.*
 Tegen, *contra, adversum.*
 Teile, *Testa.*
 Telen, *gignere, procreare & olim
 colere agrum.*
 Temen, *nimia prolixitate verba pro-
 ferre.*
 Tepel, *Papilla.*
 Teren, *linere pice.*
 Terpentijn, *Terebintinus.*
 Teve, *Canis fæminina.*
 Tevens, *pariter.*
 Tonen, *sonare.*
 Toog, [Togen], *Haustus & tractus,
 linea curva & arcus.*
 Toom,

H

Toom, [Toomen], *Frenum*.
 Toon, [Toonen], *Digitus pedis*.
 Toonen, *monstrare, ostendere*.
 Toorn, *Ira*.
 Tooveren, *incantare, fascinare*.
 Tore, *Turris*.
 Trecde, *Gradus*.
 Treifelen, *blandiri, ineptire*.
 Treilen, *fune navem trahere*.
 Trein, Fr. *train*.
 Troon, [Tronen], *Tbronus*.
 Troonen, *illicere*.
 Trijp, *Heteromallum*.
 Tryzelen, *incernere, cribrare frumentum*.
 Twee, Tweede, *duo, secundus*.
 Twyfelen, *dubitare*.
 Twijg, *Ramus, virga, vimen, surculus*.
 Twynen, *conduplicare fila*.
 Tijd, *Tempus*.
 Tyding, *Nuntium*.
 Tijk, *Beddetijk, Culcitra*.
 Tijm, *Tbymus, Fr. thim*.

V.

Vedel, *parva lyra, pandura, fidi-cula*.
 Veder, *Pluma, penna* overdr. *seræ pesulus*.
 Vede, Vete, *Odium, similtas*.
 Veeg, [Veeg], *morti propinquus, moribundus*.
 Veem, [Vemen], *Sodalitium*.
 Vegen, *purgare, tergere, verrere, raaere*.
 Veil, *Venalis*.
 Veile, *Hedera*.
 Veilig, *tutus, securus*.
 Veinnoot, [Veinnooten], *Socius*.
 Veinzen, *disimulare*.
 Vele, Velerlei, *multum, multifarius*.
 Velen, *Vervelen, oneri esse*.
 Venijn, *Venenum, Fr. venir*.
 Verdedigen, *defendere*.
 Verleegen, *summittere, deprimere*.
 Verlegen, *sepositus & overdr. sollicitus, anxius*.
 Verloven, *promittere & deconvare*.
 Verlyden, *transire, obire*.
 Vermeeren, *augere*.
 Vermeyen zich, *apricari*.

Veroveren, *vincere, capere*.
 Verpeizen, *reconciliare*.
 Vertoog, [Vertoogen], *disputatio, disertatio*.
 Verzeeuwen, *laborare naujea marina*.
 Veter, *Ligula*.
 Vezel, *Fibra, festuca*.
 Viool, [Violen], *Viola flos & Phiala, & parva lyra*.
 Vlederzijn, *Arthritis*.
 Vledermuis, *Vespertilio*.
 Vlegel, *Flagellum*.
 Vleyen, *blandiri*.
 Vleisicm, *Spuma lethalis*.
 Vlete, [Vleten], *rete piscatorium*.
 Vloo, *Pulex*.
 Vloot, [Vloten], *Ratis*.
 Vloot, [Vloten], *Clasfis*.
 Vloten, *fluctuare*.
 Vlyden, Vlyen, *accomodare*.
 Vlympe, *Scalpellum*.
 Vlijt, *Diligentia*.
 Vogel, *Avis*.
 Volen, *Veulen, Pullus*.
 Voos, [Vooze], *spongiosus, fungosus*.

Vore, Voren, *Sulcus*.
 Voren, *Alburnus piscis*.
 Vrede, *Pax*.
 Vreeze, *Timor*.
 Vrolijk, *letus*.
 Vroom, [Vrome], *gnarus, strenuus, probus*.
 Vry, *liber*.
 Vyand, *Inimicus*.
 Vijf, *quinque*.
 Vijg, *Ficus*.
 Vijl, *Lima*.
 Vyver, *Fivarium*.
 Vyzel, *Mortarium, cochlea*.

W.

Weder, *contra, adversus, iterum*.
 Weeder, *Tempestat*.
 Weduwe, *Vidua*.
 Wee, *væ*.
 Weede, *Glastum, isatis*.
 Weedasch, *Cineres smegmatici*.
 Week, [Weeke], *mollis*.
 Weenen, *lugere, plorare, flere, dolere*.
 Weenig, *weinig, parum, paucus*.
 Weer,

Weer, [Weeren], *Aries*.
 Wees, [Weezen], *Orphanus*.
 Weg, [Wegen], *Via*.
 Wei van melk, *Serum lactis*.
 Weide, *Pascua, pascuum*.
 Weide, Geweide, *exta, viscera animalium*.
 Weidsch, zwierig, *amictus fastosis vestimentis*.
 Weifelen, *vacillare, vagari*.
 Weigeren, *negare, abnuere, recusare*.
 Weiken, Weeken, *emollire, macerari*.
 Weinig, *paucus*.
 Weite, *Triticum*.
 Weke, [Weken], *Hebdomas*.
 Welig, *luxurians, vigens*.
 Wemelen, *frequenter & leviter movere*.
 Wereld, *mundus*.
 Weren, Verweren, *defendere, prohibere*.
 Wezel, *Mustela*.
 Wezen, *Status, conditio overdr. gestus, mores, vultus &c.*
 Woestyne, *Desertum*.
 Wonen, *mansionem habere, habitare*.
 Wreed, [Wreede] *austerus, acerbus, crudelis*.
 Wreken, *extorquere*.
 Wremelen, *motitare*.
 Wrevel, Wrevelig, *morosus*.
 Wrevelen, *fricare, radere*.
 Wy, *nos*.
 Wychelen, Wichelen, *augurari*.
 Wijd, *amplus*.
 Wyders, *porro*.
 Wyden, *sacrare & initiari*.
 Wijf, *Mulier*.
 Wijk, *Vicus, regio, urbis tractus, jurisdictio, & perfugium, propugnaculum*.
 Wijl, [Wyle], *Mora, momentum, spatium temporis*.
 Wijn, *Vinum*.
 Wijs, *sapiens*.
 Wyting, *Asellus mollis*.
 Wyze, *Modus, forma*.

Y.

Ydel, Yl, *inanis, vacuus*.
 Yken, *mensuram & pondus in vase designare*.

Yl, *Festivinitia*.
 Ys, *Glacies*.
 Ysop, *Hysopum*.
 Yver, *Zelus*.
 Yzen, *horrore perfundi*.
 Yzer, *Ferrum*.

Z.

Zede, [Zeden], *Mos*.
 Zee, *Mare, olim lacus*.
 Zeef, [Zeven], *Cribrum*.
 Zeel, [Zeelen], *Funis, restis*.
 Zecm, Honigzecm, *Mel e pressis favis*.
 Zecm, Zeemeleer, *Aluta, pellis mollior, flava, mellea*.
 Zeep, Bezeeppen, *lomentum, sapone linere*.
 Zcer, Bezeeeren, *dolor, vulnerari*.
 Zeever, *saliva, oris petuita, oris excrementum*.
 Zege, *Victoria, triumphus*.
 Zegel, *Sigillum*.
 Zegen, *bona precatio*.
 Zeide, *dicebat*.
 Zeil, *Velum*.
 Zeisten, by verkorting Zein, *Secula, falx*.
 Zeker, *certus*.
 Zemel, *Furfur*.
 Zenuw, *Nervus*.
 Zetel, *Sedile, cathedra, thronus*.
 Zeven, *septem*.
 Zeverzaad, *Sanctolinum, absynthii species*.
 Zode, [Zoden], *ebullitio, portio piscium aqua coquendarum, overdr. acervulus rerum diversarum*.
 Zode, [Zoden], *Cæspes, gleba*.
 Zogen, *lactare*.
 Zomer, *Ætas*.
 Zoo, *sic, tam, talis*.
 Zool, [Zolen], *Solea*.
 Zoon, [Zonen], *Filius*.
 Zoom, [Zoomen], *Fimbria*.
 Zweemen, *asimilom esse, similitudinem referre*.
 Zwcep, [Zwepen], *Flagellum*.
 Zweeten, *sudare*.
 Zwegelen, *tibiis canere*.
 Zwelen het hooy, *versare fœnum*.
 Zwevel, [Zwavel], *Sulphur*.
 Zweven, *vagari, fluctuari*.
 Zwezerik, *Glandula thymus*.

Zwijm, [Zwymel], *Sopor*, *vertigo*. Zyde, Zye, Zy, *Latus*, *pagina*.
Zijn, *suus*.

Zwijm, *Porcus*.

Zyde, Zye, Zy, *sericum*.

Zypen, Zypelen, *stillare*, *manare*, *fluere*.

Men kan hier byvoegen de woorden welke uitgaan

in LIJK, als, beminlijk, aandoenlijk enz.

in LEI, als, cenerlei, allerlei, velerlei enz.

in RY, als, avery, burglary, dweepery enz.

in NY, als, slavemy, lazemy enz.

in EEL, als, tooncel, tooncelen, houweel, houweelen enz.

in LOOS, als, hopeloos, hopelooze, handeloos, handelooze enz.

in HEID, als, barmhartigheid, gerechtigheid enz. in 't meerv. barmhartigheden, gerechtigheden.

* * De woorden welker zakelijk deel, met twee of meer medeklinkers sluit, hebben wy niet noodig geoordeeld in deze Lijst in te voegen, om dat een ieder de zoodanige van zelfs met de dubbelde ce, en de dubbelde oo schrijft, heesch, heefche, koorts, koortsen enz.

DERDE B Y L A G E,

Behelzende

EENIGE NEDERDUITSCH E WOORDEN,

Welke, in zommige streken van ons Vaderland, denzelfden klank hebben, doch in de Spelling dus onderscheiden worden.

Altoos, *saltem*.

Belyden, *confiteri*, zich) *se sustinere aliqua re*.

Beryden, *equo vehi*.

Beschryden, *passu pertingere*.

Blood, *timidus*.

Blye, Bly, *Trutina, statera, ballista*.

Bly, *Plumbum*.

Blyken, *patere*.

Bol, *mollis*.

Brijn, *Muria*.

By, *apud*, Bye, By, *Apes*.

Doch, *veruntamen, sed*.

Dol, *insanus*.

Gewed, *certatus*.

God, *Deus*.

Graad, *Gradus*.

Altijd, *semper*.

Belciden, *deducere, dirigere*.

Bereiden, *parare*.

Beschreiden, *complorare*.

Bloot, *nudus*.

Blei, *Alburnus, piscis*.

Bly, Blyde, *Lætus*.

Bleiken, *candefacere*.

een Bol, *Globus*.

Brein, *Cerebrum*.

Bei, *Acinus*.

Dog, *Molosus*, Toch, *certe*.

een Dol, *obex remi*.

Gewet, *acutus*.

Goth, *Gotbus*.

Graat, *Spina piscis*.

Gijl,

- Gijl, *Chylus*.
 Hart, *Cor*.
 Hopen, *sperare*.
 Houden, *tenere*.
 Hy, *ille*.
 Kars, *Cerasum*.
 Kryten, *fere*.
 Kooper, *Emtor*.
 Lekken, *stillare*.
 Leggen, *collocare*.
 Licht, *Lux*.
 Lood, *Plumbum*.
 Ly, Lye, Lyde, *latus navis de-
presum*.
 Lyden, *pati, oulings ire & narrare*.
 Mild, *Liberalis*.
 My, *mibi*.
 Mynen, *sibi adsumere, suffodere*.
 Mijt, *Acarus, & oboli vilissimi genus
& strues fœni*.
 Na, *post*.
 Noch, *neque*.
 Nood, *Periculum*.
 Nygen, *inclinatum esse*.
 Ontwyden, *profanare*.
 Overlyden, *vita decedere*.
 Pond, *Libra*.
 Pry, *Cadaver*.
 Pijl, *Sagitta*.
 Rad, *Rota*.
 Rhijn, *Rhenus*.
 Rijs, *Virgulta, & oryza & virga
virilis*.
 Ryzen, *surgere*.
 Styger, *Ascensor*.
 Stijl, *Stilus, modus scribendi & postis*.
 Verlyden, *transigere*.
 Vermijden, *evitare*.
 Verryken zich), *se ditare*.
 Verwyden, *amplificare*.
 Vlyen, *concinmare*.
 Vond, *Inventum*.
 Vylen, *limare*.
 Wand, *Paries*.
 Wasfen, *crescere*.
 Weeder, *Tempestat*.
 Wy, *nos*.
 Wijd, *amplus*.
 Wyden, *inaugurare*.
 Y, Ya, *fluv*.
 Yk, *signum mensuræ aut ponderis*.
 Geil, *lascivus*.
 Hert, *Cervus*.
 Hoopen, *accumulare*.
 Houwen, *cedere*.
 Hei, *Fistuca*. Hei, Heide, *Ericetum*.
 Kers, *Nasturtium*.
 Kreiten, *provocare, irritare*.
 Koper, *Æs*.
 Likken, *lambere*.
 Liggen, *jacere*.
 Ligt, *facilis & levis*.
 Loot, *Surculus*.
 Lei, Leide, Leye, *lamina*.
 Leiden, *ducere, Leyden, Lugdunum
Batavorum*.
 Milt, *Splen*.
 Mei, *Ramus*.
 Mei, *Mensis Majus*.
 Meinen, *putare*.
 Meid, *Puella, ancilla*.
 Naaf, *ad & Secundum*.
 Nog, *ad hoc*.
 Noot, *Nux*.
 Neigen, *inclinari, vergere*.
 Ontweiden, *eviscerare*.
 Overleiden, *transducere*.
 Pont, *Ponto*.
 Prei, *Porrus, Gethium*.
 Peil, *Pensum & bolis ad metiendum*.
 Rat, *Mus*.
 Rein, *purus*.
 Reïs, *Iter, vice*.
 Reizen, *iter facere*.
 Steiger, *Ripa prærupta*.
 Steil, *præceps*.
 Verleiden, *deducere*.
 Vermeyen zich), *se recreare*.
 Verreiken zich), *longius extendendo
membrum luxare*.
 Verweiden, *in alia propellere pascua*.
 Vleyen, *adulari, blandiri*.
 Vont, *Baptisterium*.
 Veilen, *venum exponere*.
 Want, *Manica, Chirotheca*.
 Waschen, *lavare*.
 Weder, *iterum*.
 Wei, *Serum lactis*.
 Weide, *Pratum*.
 Weiden, *exenterare*.
 Ei, *ovum*.
 Ei, *ecce! prob!*
 Eik, *Quercus*.

Legen, *Benedictio.*Zege, *Victoria.*Zo, *transitivum.*Zy, *illa & illi.*Zy, Zyde, *Sericum & latus, & olim*
*Conjux.*Zijl, *Aquagium.*Zeegeen, *Sagena.*Zoo, *comparativum.*Zei, Zeide, *dicebat.*Zeil, *Velum.*

A A N W T Z I N G

van den voornamen inhoud

der

T A A L K U N D I G E V R A G E N.

I tot XXXVIII handelen over de Spelling.

XXXIX — LIX de Werkwoorden.

LX — — LXII de voor- en achtervoegfels der
Woorden.

LXIII — — het Lidwoord DE.

LXIV — LXXVIII de Zelfstandige Naamwoorden.

LXXIX — XCI de Byvoeglyke Naamwoorden.

XCII — CIX de Voornaamwoorden.

CX — — CXIII de *Adverbia.*CXIV — CXVII de *Præpositiones.*CXVIII — CXX de *Conjunctiones* enz.

CXXI — — de Kunst- termen.

B Y L A G E A.

Opgave van HISS. en gedrukte Boeken, volgens de verdeeling der Tijdperken, in het beredeneerd Plan, aan de Leden der Maatschappye in 1773. voorgesteld, welke reeds zijn geëxcerpeerd.

I. TIJDPERK.	II. TIJDPERK.	III. TIJDPERK.	IV. TIJDPERK.	V. TIJDPERK.	VI. TIJDPERK.	VII. TIJDPERK.
MELIS STOKER, met de Uittreksels uit de Oude Schryvers, in de Aanteek. van HUYDECOOPER bygebracht.	Delfsche Bybel 1477.	VAN GISTELEN, Andria van Terentius.		H. DE GROOT, bewijs van den Christ. Godsdienst.	A. MONEN, Poëzy en vervolg.	VOLLENHOVEN, Heerlijkheid der Rechteverdi- gen.
L. V. VELTHEM.	Eenige Excerpta uit Schryvers van dit Tijdperk, in de Verzameling van den Hr. SCHULTENS.	V. D. PUTTE, klare Spiegel der Waragt. Christ. Maagden 1550.		V. D. MUILE, Slag van Lepanten.	HOOFD, Nederl. Historien. — Thefeus en Ariadne. — Achilles en Polyxena.	BAKE, Bybelsche Gezangen. d. d.
ESOPHET. H. S.	't Leven van ons lief. Her. J. C. 1499.	HOUWAART.		SPIEGEL, Hertspiegel en andere Werken.	GESCHIED, des Werelds proefneen.	V. DORP, Gedichten.
	Het Tafelboek.	M. DE CASTELEYN, Konst van Rethory. 1555.		R. VISSER, Queek- en Sinnepoppen.	VAN HOUT, Vertell. van Willeramus.	HAECKESWORTH, Reizen rondom de wereld.
	Keuren van Hoorn 1429.				DEKKER, Kijm-Oeffening- gen.	ZORGDRAGER, Groenlangische Vistery.
	Leven der Geecht. Menschen 1479.				OUDAAN, Roomsche Mo- gendheid.	PAUDANUS, Oudheid- en Natuurk. Verhand. van Westvriesland enz.
	SEGHELIJN, Histor. van Jherusalem 1517.				CAMPHUYSEN, Psalmen.	DE MARRE, Batavia.
						VOLLENHOVEN, Poëzy.

B Y L A G E B.

Woorden, betrekkeelyk tot Kunsten en Handwerken.

Woorden, behoorende tot de Artillerie, en een Oorlogs-Magazijn
te lande.

_____ een Yzerwinkel.

_____ gebruikelijk in de Steenbakkeryen aan den Yssel.

_____ behoorende tot de Kruidkunde.

_____ Jagt- en Vlughtkunde.

B Y L A G E C.

Woordenlijst der gemeene Landstale.

Lijst van Vlaamsche Woorden.

Woorden en Spreekwyzen uit de gemeene Landstale van Bommeler-
waard.

_____ Veluwe.

_____ de Meye-

rye van 's Bosch.

_____ behoorende tot het Noordhollandsche Dialect.

Lijst van Overysfelfche en Friesche Woorden.

_____ Groninger Woorden.

_____ Walcherfche Woorden.

M I J N H E E R !

*D*ewijl, op voorstel van Gecommitteerden tot het algemeen omschryvend *Woordenboek der Maatschappye*, in de *Jaarlijkse Vergadering van 1786*. besloten is, eene *Alphabetische Woordenlijst* uit de voorhanden zijnde excerpten te vervaardigen, en ten dienste der Leden te doen drukken, ontvangt Gy hier nevens, volgens besluit der laatst gehouden *Jaarlijkse Vergadering*, de reeds afgedrukte *Vloden* dier *Woordenlijst*, om van dezelve zoodanig gebruik te kunnen maken, als door Gecommitteerden, in het gemelde *Verslag aan de Jaarlijkse Vergadering van 1786*. (te vinden in de *Handel. van dien dag bl. 9.*) breeder is opgegeven.

Ik ben door de Jaarlijkse Vergadering gelast, U de belangen der Maatschappye, voornaamelijk ten dezen opzichte aan te beveelen, en U uittenodigen, om, daar het verzamelen van bouwstoffen tot ons algemeen omschryvend Woordenboek, thands op eene zoo gemaklyke wyze kan worden ter uitvoer gebracht, ock zoo veel Uwe bezigheden zullen toelaten, daar aan te willen mede werken, en ingevalle gy deze Woordenlijst met eenige byvoegzels mogt hebben vermeerderd, dezelve der Maatschappye voor het houden der Jaarlijkse Vergadering toe te zenden.

Ik heb de eer my met achting te noemen

M I J N H E E R !

U D. W. DIENAAR,

J. A. CLIGNETT.

den LBYDEN
van Oogstmaand
1787.

5)

N A A M L Y S T

D E R

A U C T E U R E N ,

WAAR UIT DE EXCERPTEN GETROKKEN ZIJN.

A.

<i>Ald. B.</i>	Aldegonde Byencorf.
<i>Ald. P.</i>	Aldegonde Pfalmen.
<i>Ald. W. of Ald. teg. de Gd.</i>	Aldegonde wederlegging der Geestdryvers Leer.
<i>Ans.</i>	Anslo.
<i>A. v. M.</i>	A van der Mijl Slag van Lepante.
<i>Ant.</i>	Antonides.

B.

<i>B. v. Ch. Eng.</i>	Boec van de 9 Choren der Engelen.
<i>B. d. G. Tb.</i>	Boec des Gulden Throons.
<i>Bd.</i>	Bydragen.
<i>J. Bod.</i>	J. Bodiger Leydsche Oorlofsdagen Amst. 1631.
<i>Br.</i>	Brederode.
<i>Br. D.</i>	Broeder Dionýsius van den lofiken leven der Geechter menschen.
<i>Bit. Ur. d. D.</i>	Bittere Ure des Doods H. S.

C.

<i>C. d. M.</i>	Conste der minnen 1568.
<i>Ch. Pf.</i>	Camphuisen Pfalmen.
<i>C. Sp. of Cl. Sp.</i>	Clare Spieghel der warachtiger Christelyke Maechden.
<i>Cat. d. m. nat.</i>	Van de Cativicheyt der Menschelyker Natuur, Gent 1543.
<i>Cl. v. d. L. L.</i>	Clerk uit de lage Landen.
<i>Coornh.</i>	Coornhert.

D.

<i>D. B.</i>	Delfsche Bybel.
<i>D. H. Jud.</i>	De Haes Judas.
<i>D. H. Port.</i>	De Haes verheerlijkt en vernederd Portugal.
<i>D. R. C.</i>	Dirk Raf. Camphuisen Stichtelyke Rymen.
<i>D. S.</i>	Dirk Smits.

A

E.

N A A M L I J S T

E.

<i>E. en Ev. D.</i>	Epistelen en Evangelien te Delf. by van Nuremb.
<i>Egl.</i>	Eglautier 1617.
<i>Efop.</i>	Efopets Fabelen.

F.

<i>F. W.</i>	Franciscus de Wael.
<i>Feit.</i>	Feitema.
<i>Ferg.</i>	Ferguut.
<i>Fr. W.</i>	St. Franciscus. Wijngaert.

G.

<i>G. op K.</i>	R. M. van Goens geschreven aantekeningen op den Kiliaen door den Heer van Hasfelt uitgegeven.
<i>G. Br. P.</i>	G. Brands Poezy.
<i>Gef.</i>	Gefchier des Wereldsloop.

H.

<i>Hawk. R.</i>	Hawkesworth Reizen rondom de Wereld.
<i>Herkm. L. d. Z.</i>	Herkmans Lof der Zeevaart.
<i>Huig.</i>	Huyghens.
<i>H. v. Sc.</i>	Handvesten van Scellinchout H. S.
<i>H. Gr.</i>	Hugo de Groot waarheit van den Chr. Godsdienst
<i>H. D. of H. Dull.</i>	H. Dullaert.
<i>H. v. D.</i>	Handvesten van Dordrecht.
<i>Hol.</i>	Hoogvliet.
<i>H. M. Cl.</i>	Houwaert Milenus Clachte.
<i>H. O. d. A.</i>	— — Oratie der Ambassadeuren van Aertshertog Matthias.
<i>H. A. T.</i>	— — Anticke Tafereelen.
<i>H. Wispr.</i>	— — Wtsprake van den Hebreuwfschen Ambassadeur.
<i>H. Gel. d. W.</i>	— — Geloop der Werelt.
<i>H. op M.</i>	Huydecoper op Melis Stoke.
<i>H. Pr.</i>	— — Proeve van Taal- en Dichtkunde.
<i>H. N. P. of Hoff. N. P.</i>	Hofferus Nederduitsche Poemata.
<i>H. v. E.</i>	Handvesten van Enkhuisen.
<i>H. v. K.</i>	— — — Kenemerland.
<i>H. v. WW.</i>	— — — Westwoude.
<i>H. v. Al.</i>	Historie van Alexander 1491.
<i>H. B.</i>	Hooft Bato.
<i>H. H.</i>	— Historien.
<i>H. V.</i>	— Velzen.
<i>H. Men.</i>	— Menelaus.
<i>H. H. G.</i>	— Henrik de Grote.
<i>H. Gr.</i>	— Granida.
<i>H. Gez.</i>	— Gezangen.
<i>H. D.</i>	— Dichten.
<i>H. Th. en A.</i>	— Theseus en Ariadne.
<i>H. Br.</i>	— Brieven.
<i>H. Z.</i>	— Zangen.

J.

J.

<i>Jonkt.</i>	Jonktys.
<i>J. D.</i>	J. de Dekker.
<i>J. d. H.</i>	J. de Haes.
<i>Jef.</i>	Jefaias.
<i>J. Fl.</i>	J. Florianus Metam.
<i>J. K.</i>	J. Hendr. Krul.
<i>J. M.</i>	Jan de Marre.
<i>J. M. 1608.</i>	Jan Moerman 1608.
<i>J. V. P.</i>	J. Vollenhove Poëzy.

K.

<i>Kantt. S. B.</i>	Kantteekeningen Staten Bybel.
<i>K. M.</i>	Karel van Mander Bucolica.
<i>K. V. WW.</i>	Keuren van Westwoude.
<i>K. v. H.</i>	—— van Hoorn. 1429.
<i>K. Wieringw.</i>	—— van de Wieringerwaard.

L.

<i>L. V.</i>	Lodewijk van Velthem.
<i>L. v. J.</i>	Leven van Jezus.

M.

<i>M. B.</i>	de Marre Batavia.
<i>M. C. C. R.</i>	M. de Castelein Const van Rhethoryken.
<i>M. Ch.</i>	Mieris Charterboek.
<i>Moon.</i>	Moonen.

O.

<i>O. of Oud. Vert. A.</i>	Oudaan Vertaalde Agrippa.
<i>O. of Oud. Vert. Ar.</i>	—— Arnobius.
<i>O. of Oud. P.</i>	—— Poezy.
<i>Oud. R.</i>	—— Roomsche Mogenheid.
<i>O. B.</i>	Oude Bybel, welken de Heer Hinlopen daar door verstaat, is by ons onbekend, 't schijnt de Delfsche niet.
<i>O. Gb. Lel.</i>	Oud getijdboek van wylen den Heer Lelyveld.

P.

<i>P.</i>	Poet.
<i>Paff.</i>	Paffenrode.
<i>Paff. W.</i>	Passionael Winterstuk.
<i>Paff. S.</i>	—— Somerstuk.
<i>P. Gef.</i>	P. Geschier.
<i>Pel. of Pelgr.</i>	Pelgrim 1498.
<i>Pot.</i>	de Potter.
<i>P. Lucr. of T. P. P.</i>	T. P. Pers. Lucretia 1624.
<i>Pr. v. Zed.</i>	Proeve van Zedepoezy.
<i>P. N.</i>	P. Nyman Strijd des Gemoeds.
<i>P. Verb.</i>	Pieter Verhoek.
<i>P. Wiel.</i>	Ph. Wielant.

N A A M L I J S T

R.

R. Rcidt.

S.

S.	Seghelijn van Jerufalem.
S. B.	Staten Bybel.
S. C.	Samuel Cofter.
Sp.	Spiegel.
S. v. C.	Six van Chandelier.
S. v. St. B.	Sermoenen van St. Bernardus.
S. Fl.	Soen van Graaf Florens 1288.
S. K.	Schim Kruisfeesten.
S. Sp.	Sachsen Spiegel.
S. v. S.	Spelen van Sinnen, Rott. 1561.
S. v. S. G.	————— Gent 1564.
S. d. Pb.	Schatkilte der Philosophen en Poeten, te Meche- len.
Sp. d. volc.	Spiegel der volcomenheyt, Leyd. 1498.
Sc. of Schr.	Schriek.
St.	M. Stoke NB. niet de complete Excerpten uit Stoke maar 't geen de Heer Hinlopen op zijn Kiliaen uit dien Schrijver kortelijk heeft aangeteekend.

T.

T. P..P.	T. P. Pers Lucretia.
Tb.	Tafelbouc. 1450.

V.

V. D.	Frederik van Dorp, Heer van Maasdam, Sticht. Gedichten.
V. V.	Vondel Virgilius.
V. V. r.	————— in rym.
V. A. G.	————— Altaargeheimenisen.
V. O. o. k.	————— Ovidius Konst van Minnen.
V. H.	————— Ovidius Herscheppingen.
V. P.	————— Poëzy.
V. Ad.	————— Adam.
V. N.	————— Noach.
V. Mb.	————— Maagdebrieven.
V. L.	————— Lucifer.
V. J. D.	————— Joseph in Dothan.
V. Hier. of Jer.	————— Hierusalem of Jerufalem verwoest.
V. G. of Geb.	————— Gebroeders.
V. J. E.	————— Joseph in Egipte.
V. S.	————— Samson.
V. L.	————— Leeuwendalers.
V. D. B.	————— David in Ballingschap.
V. H. of Hecuba.	————— Hecuba.
V. F.	————— Faeton.
V. Cl.	————— Electra.
V. Ad.	————— Adonias.

V.

<i>V. If.</i>	Vondel <i>Ifigenia in Tauris.</i>
<i>V. Jof. in E.</i>	——— <i>Joseph. in Egypten.</i>
<i>V. Hipp.</i>	——— <i>Hippolytus.</i>
<i>V. D.</i>	——— <i>Dina.</i>
<i>V. Sal.</i>	——— <i>Salomon.</i>
<i>Vr. C. A.</i>	<i>Vrouwelic Cieraet van St. Agnes, Bosch 1573.</i>
<i>Veld.</i>	<i>Veldenaar. Fasciculus Temporum.</i>
<i>Verb.</i>	<i>Verhoek.</i>
<i>Verb. P.</i>	<i>Verhoeks Poezy.</i>

W.

<i>Wb.</i>	<i>Westerbaen.</i>
------------	--------------------

Z.

<i>Z. WV.</i>	<i>Zorgdrager over de Walvischvangst.</i>
<i>Z. N.</i>	<i>Zeeuwfche Nachtegael.</i>

WOORDENLIJST.

A. D. B. *Acht* interj.

Aa *Bosch*. G. op K.
Aaldintsch Sp.
Aallyk H. H. geheellyk.
Aalman L. V. Duitfcher.
Aalmis H. G. Oud. Vert. A.
Aalwaardery Oud. Vert. A. *Krakeeling*.
Aalwaardig V. D. *Krakeelachtig*.
Aalwarig Br. S. C. *Krakeelachtig*.
Aalwarigheid C. d. M. *krakeelzucht*.
Aalwarren H. H.
Aamhygend Oud. Vert. A.
Aan V. Ad., H. D., Pass. w. S. v. C.
urb. H. H., V. V., V. P., H. V.
 — ende aan Sp.
 — naar aan H. Ellen. S. B.
 — of aan Abr.
 — noch an St.
 — den vierden dag V. B.
 — an eerften St. B.
 — (winnen) V. K.
 — (dwingen) Sp.
 — (verwerven) H. H. H. v. D.
 — (verdwynen) P.
 — (finoren) H. D.
Aanaarden Sp. *aangeaarde wennis*.
Aanazemen H. V.
Aanbaffen O. Vert. A.
Aanbaffen P. Bd. H. D.
Aanbeden S. Z. R. St. B., *Gef. Partic.*
Aanbegin G. T., K. v. M.
Aanbelangt S. C.
Aanbieden K. M., Pot.
Aanblaffen Hv., Bd., J. D.
Aanblik H. H.
Aanblikken V. M.
Aanblinken S. K.
Aanboden P. G. i. e. *aangeboden*.
Aanboord M. Ch.
Aanbranden Anf., Ald. P. van yuer
langzaam en gedurig toernemen.
Aanbreken V. P. van licht, dag enz.
Aanbrengen V. J. D.
Aandacht L. J. C., V. *gedachte aan*,
Meditatio.
Aandenken, Ep. en Ey., St. B.
Aandisfchen *Gef.*
Aandoen L. V., V. H. *aanvallen*, een
plaats.
Aandringend Oud. P.
Aan en daan H. H.)
 — ende daan H. G.
Aanflaanderen P.
Aanflakkeren Oud. Vert. A. *Accenders*.
Aangaan C. v. d., L. V., J. K., Sc.,
 H. H. G., H. H., *fonkt.*, *Gef.*, H.
 H., H. V., *Kil.*, *Vl. R.*, St., H.
 G., J. D. *Bevangen*, *ondernemen*,
beginnen, *aanyangen*, *Rumoer maken*,
Aanzoeken.
Aangapen Bd.
Aangeboren H. G. *bosch*, *waarin men*
is geboren

Aangediend P. G., *Gef. propositus*.
Aangeheind Ch. Pf. *Accola*.
Aangeleid J. K. *opgelegd*.
Aangenamig K. M.
Aangepast T. P. P. *komen. te post komen*.
Aangeronnen J. d. M. *samengevlozid*.
Aangesfevent Oud. vert. A.
Aangestelt H. G. *geschikt*.
Aangestreden F. W. *komen*.
Aangezwayt Oud. P.
Aangetaald H. M. C. *Aangesproken*.
Aangetokkeld Oud. Vert. A.
Aangeving *Traditio* Ald. teg. de Gdr.
Aangevolg Oud. Vert. A.
Aangevond Oud. Vert. A.
Aangewas K. v. M. *Incrementum*.
Aangewend V. S.
Aangewennis Oud. P.
Aangezicht V. P., P.
Aangorden S. v. S. G.
Aangrenzend Oud. Vert. A. *Aangren-*
~~*zende erden*~~.
Aangrimmen P.
Aangrynzen V. Jer.
Aangryper L. V. *Omhelzer*.
Aangroeyen H. H.
Aanguygen T. P. P.
Aanhaal P. N.
Aanhang Pot. *Series*.
Aanhangen Sp.
Aanhechten S. d. Ph.
Aanheelen H. B.
Aanhygen V. G.
Aanhoor P. N.
Aanhouden H. H.
Aanhoudende Oud. Vert. A. *Stam*.
Aanjagen van de wind die een *Schip enz.*
aanjaagt P.
Aankaap Z. N. *Reprehensio*.
Aankennen H, V., R., *Erkennen, aanwyzzen*.
Aanklage S. B.
Aankleffen H. H.
Aankleven S. v. S. G., S. v. S. G.
Aanknielen Bd.
Aankomen *Subire animo* L. V.
 — — *Supervenire*, S. B. S. F. W.
 — — *Crescere*, Kant. S. B.
 — — *Accedere*, C. Sp.
 — — *Toekomen*, H. G.
Aan (komen) H. op M. d. i. tot by.
Aankomstig K. v. M.
Aankruien Oud. vert. A.
Aankruier Oud. Vert. A. *Minister Affecta*
Aanlachen Oud. vert. A., P.
Aanlafschen Oud. vert. A.
Aanleggen *Instituere* V. A.
 — — *toepafsen* L. V.
 — — *Aantrekken*.
 — — *instare*. *Veld*.
 — — *Applicare*, *admovere*, Sp.
 — — *Beſchuldigen* H. v. D.
 — — *Aanspreken* L. L. E., *Pass* W.
 — — d. i. *Leggen aan, referro* St. B.

A

Aan-

W O O R D E N L I J S T.

- Aanleggen *Adhibere*, St.
 Aanlegger. *ſ. Fl.*, *Klager*, *Eiſcher*.
 Aanleiden *V. P.*, *Sp.*
 Aanlengen *D. R. C.*, *Verſchaffen*.
 Aanlyden *H. H.*
 Aanlopen *P.*
 Aanmaren NB. *verwyſt tot Maeren doch dit vind ik niet.*
 Aanmacht *Vl. R.*, *A. Egl.*, *Quid?*
 Aanmennen *H. K.*
 Aanmerken *Sp.*
 Aanmoedig *H. H.* *Antwoord*.
 Aanmoeien *H. H.* *ſagitare*.
 Annemen *H. H.*
 Annemen zich *Simulare R.*, *Vb.*
 Aanparen *Bd.*
 Aanpart *Vijf* (aankomende) *portio competens*
 Aanpaſſen *Oud. vert. A.* een zin aan.
 Aanperſen *Feito p.*
 Aanprikken *V. ſ. D.* *Aanprikkelen*.
 Aanquikken *H. H.* *aankweken*.
 Aanquiſpelen *V. L.*
 Aanranzen *Oud. Vert. A.*
 Aanrechten *V. ſ. C.*, *V. V. r.*, *V. ſ. D.*
 Aanreeksen *Oud. Vert. A.*, *aanhechten*.
 Aanreizen *St.*
 Aanrechten *A. v. M.*, *K. v. M.*
 Aanryden *St.*
 Aanroepen *H. B.*, *Vert. B.*
 Aanropen *H. v. D.*
 Aanruren *H. M. C.*
 Aanſarren *Oud. Vert. A.*
 Aanſchakeling *Oud. Vert. A.*
 Aanſchieten *L. V.* *Aanvallen*.
 Aanſchyn *V. A.*
 Aanſchou *Sc.*
 Aanſchreien *V. H.*, *V. P.*, *V. S.*, *Bd.*
 Aanſienbaar *H. G.* *aanzienlyk*.
 Aanſichtkyn *G. T.*
 Aanſlag *H. v.*
 Aanſlappen *H. V.* *Slap worden*.
 Aanſnoeren *V. Ld.*
 Aanſoeten *H. G.* *zoet worden*.
 Aanſpraker *S. Sp.* *Accuſator*.
 Aanſpreken *H. H.*, *S. Fl.*, *Accuſare*.
 Aanſpannen *Eigenl. S. B.*
 Aanſteekſtof *Oud. Vert. A.*
 Aanſteken *H. Gez.*
 Aanſtellen *H. G.* *inſtellen*.
 Aanſtellen doen, ondernemen *H. G.* een *Reformatie*.
 Aanſtendig *H. H.*
 Aanſtendlyk *H. H.*
 Aanſtygen *V. L.*
 Aanſtoken *H.* op *M.* *nu beſtoken*.
 Aanſtoten *V. D. B.* *komen aanſtoten*.
 Aanſtouwen *D. R. C.* *aanzetten*.
 Aanſtranden *V. V. r.*
 Aanſtreven *Bd.*
 Aanſtryden *oſſryden H. G.*
 Aanſtryden *V. A.*, *St.*, *H. v. D.*
 Aanſtalen *H. v. D.* *Vindicare*.
 Aanſtergen *Oud. Vert. A.*
 Aanſtygen *S. B.*, *Aantrekken*, *induere*.
 Aantyygen *Aantichten*, ook *toeſchryven L. V.*
 Aantokken *H. H.*
 Aantokkeling *Oud. Vert. A.*
 Aantreden *V. P.*
 Aantrekken *H. Gr.* *Metaph. Induere*.
 Aantrekken een kust *V. V.*
 Aantroosten *Aanmanen H. H.*, *R.*
 Aanvaan *Aanvangen L. V.*
 Aanvallen toevallen *H.* op *M.*
 Aanvangen *Aanvaarden St. b. d. ged. thr.*
 Aanvaſten *forte*, *Aanvatten*, *Aanvaarden H. v. D.*
 Aanvankelykſt *Oud. vert. A.*
 Aanvangzel *Oud. Vert. A.*
 Aanranzen *H. H.*
 Aanvechten een ſtryd *Vb.*
 Aanvergen, i. e. afvergen *H. h.*, *R.*
 Aanvlam *H. H. d. Gr.*
 Aanvliegen in brand vliegen *H. Pr.*
 Aanvlyen *induere Oud. vert. A.*
 Aanvoeden *aankweken D. R. C.*, *Gef.*
 Aanvokken *Aankweken*, *Moon*.
 Anvolgen *St.*
 Aanvolger *Successor Oud. vert. A.*
 Aanwaaijen *P.*
 Aanwedde *forte*, *Pignus H. v. D.*
 Aanwenken *V. P.*
 Aanwinnen *V. L.*, *V. N.*, *ſ. V. P.*
 Aanwinſt *acquaeſtus Oud. Vert. A.*
 Aanzien *H. H.*
 Aanzien *pro ſimpl* zien *C. d. M.*
 Aanzitten *Accumbere St.*
 Aanzijn *H. H. d. Gr.*
 Aanzoeken *Sollicitare C. d. M.*, *V. A.*
 Aanzoeten *De byen zoeten den ſlaap aan K. V. M.*
 Aanzouwing *Credo*, *Aanzetting*, *aandryving incitatio*, *incitamentum Oud. Vert. A.*
 Aanzwerven *V. P.*
 Aapſtaarten *interj. ja moogen*, *Gall. a d'autres G.* op *K.*
 Aar *Ader*, de aar laten ſlaan, nu *Ader-laten H. G.*
 Aard *Indolis G.* op *K.*
 Aarde *Indolis G.* op *K.*
 Aarde oefenen *landbouwen*, *terrem colere H.* op *M.*
 Aar *Terra Kil.*
 Aar *Vena Z. N.*
 Aar *Air Ariſta K. v. M.*
 Aar *Arend L. V.*
 Aarbeid z. *Arbeid*.
 Aarbeger *K. v. M.*
 Aarbodem *S. B.*
 Aardig naar zyn aard *Sp.*
 Aardreot *Hiatus terrae Oud. vert. Ar.*
 Aardvelde *forte* *Aardveile hedera ſ. M.*
 Aardigheidje *Treke G.* op *K.* *alwaar hy dit met een voorbeeld uit Br. bewyſt, dewyl men 't voor een woord van zyn vinding had gehouden.*
 Aarne *Arend O. B.*, *Paſſ. Som. H.*
 Aarnte, ernst. *ſtudium H. v. D.*
 Aars, anders *Vijf*.
 Aars anders Aars noch aars als i. e. even als *G.* op *K.*

Aars

- Aars als aars worden, niet weeten hoe men 't heeft. G. op K.
 Aarfe *Kanft.* S. B.
 Aart *Ader* K. v. M.
 Aas P. N., V. D.
 Aasgeslagt soort van Aas V. D.
 Aasfen *Aasem* H. Dicht.
 Aaszak F. M.
 Aazen V. D.
 Abast *Albast* P. N.
 Abel *Aptus* D. B., Sc., P. Wiel., H. D., P.
 Abel *Geestig* F. D.
 Abel *Concinnus* G. op K.
 Abelheid *Geestigheid.* F. D.
 Abiegnen, Abiegneus van dennenhoud gemaakt D. B.
 Abolge *Verbolgenheid* L. V.
 Abt *Albas* plur. Abde L. V.
 Acht *Ban Hoff.* N. P.
 Achermen *Interjectio* H. O. d. A., H. M. C.
 Ach *Interj.* D. B.
 Acht van Schepenen *Vierschaar*, Vergadering van Schepenen K. v. WW.
 Achtbaar *Achtbare Wonden* V. W. H. v. D.
 Achtbaarheid *Titel van een Ambassadeur* G. op K.
 Achtbaarheid iemand doen S. B.
 Achtbaarheid nemen tot den rechten idem quod uit achten gaan H. v. E.
 Acht dagen een week, Hebdomas K. v. H.
 Achtdalf zeven en een half. H. v. D.
 Achte *achtste* D. B., St. B.
 Achten *Schatten* C. d. M. Hier van lo-genachtig, waarachtig volgens G. op K.
 Achten niet een boon C. d. M.
 Achten op Sp., Sp. V. Z. R., S. B., D. B.
 Achten 't zelfde als rocken H. op M.
 Achten voor, houden voor A. v. M.
 Achten meenen A. v. M.
 Achten *Observare* Sp., Sp. V. Z.
 Achtende *Achtste* G. T., D. B.
 Achtendeel K. v. H.
 Achtensis H. H., V. D.
 Achtenste *achtste* D. B., K. v. H.
 Achter over St. B.
 Achter per in achter lande, de poort, strate, velde enz. L. V., Leg. St., H. v. D., M. Ch., Farg. Geb. Br. D., Cl. Sp., H. op M.
 Achter *rugghe post tergum* D. B.
 Achter na van den tyd. Seg. Esop.
 Achter (bier) *postea* seg.
 Achter d. i. echter *Rursus* D. B.
 Achter (van) te yoren i. e. van voor tot achter D. B.
 Achterbankfyder *persoon in de Walvischvangst*, by het afmaken van den visch Z. WW.
 Achterbate *Arreire-guarde* Sc.
 Achterblyven *Destinere* D. B.
 Achterdeel Sc., Viss., H. v. D., Cl. Sp., F. Fl., H. O. d. A., H. A. T., F. D.
 Achterdeel *Detestatio* D. B.
 Achterdenken *nadenken* Gesf., G. op K.
 Achterdoen *vincere* St.
 Achterdenken *Susplicari* Sc.
 Achterduchten, bekommering Gesf.
 Achtergaan *ondergaan* L. V.
 Achtergepeyns Sc.
 Achtergesteken *Reprobus* D. B.
 Achterhalen bereiken F. K.
 Achterhalen op H. Br. Sc.
 Achterhalen bekomen F. K.
 Achterheir *Achterhoede* Sc.
 Achterjaar, Achterjaren, oude jaren Sp.
 Achterkaatseel *stilo jocosu* Clunes G. op K.
 Achterklappery Oud. Vert. A.
 Achterkouzig zie Wankost *susplicax*, timidus G. op K.
 Achterlaten *Cessare* D. B.
 Achterlaten *Relinquere* F. Fl., H. O. d. A., H. A. T., Gesf., P. G.
 Achterloos voor achteloos. Viss.
 Achterlater *Defertor* D. B.
 Achterkwartier van een zwyn C. d. M.
 Achterraad *Geheime Raad* G. op K.
 Achterrugge *Subsidium nu ruggesteun* G. op K.
 Achterleden *praeteritus* D. B.
 Achterliggen *minoris esse pretii* V. L., V. D., H. V.
 Achterlyn een lyn in de Walvischvangst gebruikt Z. WW.
 Achterpoort *Stilo jocosu* Clunes G. op K.
 Achterruggezien omzien Vb.
 Achterrugs lasteren R.
 Achterskinderen *Cognati, affines* G. op K.
 Achterspraak of Achtersprake *Detrectatio* D. B., Cl. Sp.
 Achterscharen Oud. Vert. A.
 Achterslaan *Impedire* b. d. gthr.
 Achterspreken *Kyaad spreken, lasteren*, D. B., G. T.
 Achterspreker. *Kwaadspreker, Lasteraar* D. B.
 Achterste *Extremus* D. B., Pel.,
 Achterste *posteriora* D. B.
 Achterste (ten) ten laatste D. B.
 Achtersteken *Achterklappen* St.
 Achtersteken *Versteken, Verbergen* H. v. D.
 Achtersteven Z. WW.
 Achterslaan op F. Fl.
 Achtertrekken *terugtrekken* L. V.
 Achterwaart D. B.
 Achterwaarts H. O. d. A.
 Achterwaren *Bewaren* H. op M. Esop.
 Achterwege op den weg, in via L. V.
 Achterwezen idem quod Achterdeel G. op Kil.
 Achthebben iets niet op iets K. v. M.
 Achterzorg *Achterdocht* H. H.
 Achterzyn *Supereffe* St. B.
 Achtienste D. B.
 Achtig *Licht, onkuisch* V. Gh.
 Achtig *rechterlyke ordre, uitspraak* G. op K.
 Achsing (hebben in) H. H.
 Achtinge (in) nemen St. B.

- Achtginge hebben *Aktionem habere* H. v. D.
 Acht nemen op S. B., Br.
 Achste *Octavus* D. B.
 Achtslaan iets Sp.
 Ackelik *Horribilis*; misschien hier van
 Akelig G. op K.
 Acker *Ager* D. B.
 Ackeren *Arare* D. B.
 Ackerman, plur. Ackermannen D. B.
 Acoerden (te smen) hebben tot zyn wil
 hebben Seg.
 Aconiscieren kennis maken H. op M.
 Acottoen *Wambeis* H. op M.
 Acteanig voor *Actaeus* K. v. M.
 Actente L. V. quid hoc?
 Acxe Bijl. *Fl. E/op.*
 Adamant keten *Fl.*
 Ade Water Kol.
 Adeldeugd Oud. *Vert. A.*
 Adelen *Fl. V. P.*
 Adeler *V. Ad.*
 Adelheerschappy Oud. *Vert. A.*
 Adelsplaats *Palais* Z. N.
 Adem *Vita Manl.* D. B., S. B.
 Adem (den) in hebben D. B.
 Adem (by) de genegenheid houden H. H.
 Adem halen K. *Lex.*
 Ademen oorlog H. H.
 Ademgat *Luchigat Spiraculum* D. B.
 Adempje *Windje* S. v. C.
 Ader *Spica* D. B.
 Ader *Bronader* *Fl.*
 Ader (een felle) tot iemand hebben Seg.
 Ader *vena* C. d. M.
 Aderslag *Aderlating* Moon.
 Adinghen ook Edinghen de Stad Enghien
 in *Honegouwen* H. op M.
 Aecse Bijl. Seg.
 Aefs of Aeft, achts, acht, nu echt; ma-
 trimonium G. op K.
 Aeft O D. nu acht, Acht, echt, ma-
 trimonium G. op K.
 Aeftzwaerd *Gladium matrimoniale* G. op K.
 Ael (een) bi de sterre hebben L. V.
 Aelmachtig *Almachtig* G. T.
 Aelmatike voor Dalmatike zeker kleed
 H. op M.
 Aelnis *Aalmoes* Cl. Sp.
 Aelmisfe D. B.
 Aelmoesfene D. B.
 Aelwant fuik of net om paling te van-
 gen G. op K.
 Aelwezig H. Th. & A., Br. by G. op K.
 Aemachtig D. B.
 Aen *Ad* D. B. *E/op.*
 Aen (slaan) i. e. op., Seg.
 Aen (vergelyken) *Gef.*
 Aen (panion) K. v. H.
 Aenbeden *Aanbidden* D. B.; C. Sp., H.
 op M., G. T.,
 Aenbehagen zich aen een welgevallen heb-
 ben aan of in G. T.
 Aenbelt *Incus* D. B., *Leg.*
 Aenclueycheyt *Aankleving.*
 Aende, *Imerte*. *Maerl.* S. H.
 Aankomen. *Ingruere* D. B.
 Aenkomen *part.* D. B.
 Aendacht *vulgo devotie* G. T.
 Aendachtig *gedachtig* G. T.
 Aendachtig tot *Intemus alicui rei* D. B.
 Aendagen *Pr. v. Zed.*
 Aendoen met *condire aliqua re* *Fl.* D.
 Aendoen *Induere* D. B.
 Aendraghen een mantel i. e. aanhebben D. B.
 Aendrift *Insligatio* V. N., V. Verg.,
 Aendryven den wagen V. H.
 Aendwingen 't geloof doen geloven H. h.
 Aendwingen *Asterere* S. d. Ph.
 Aengaen belofte D. B.
 Aengaen *Aggredi* D. B.
 Aengaen *Attinere*, *Pertinere*, H. O. d. A.
 Aengaende, *Quod ad* H. O. d. A.
 Aengebeden *part.* D. B.
 Aengebeedt *part.* D. B.
 Aengebeet *part.* D. B.
 Aengeleit *Auditus* D. B.
 Aengezicht D. B.
 Aengeltreken (komen) *Gef.*
 Aengien *Machina Leg.*
 Aenghienste (de) in myn hert beperelt
 S. v. S.
 Aengloeyen V. S.,
 Aengoeden S. V. S. G. *Quid?*
 Aen (hangen) *Appendere* K. V. H.
 Aenhangen *Sedari* II. O. d. A.
 Aenkleven *Adhaerere* H. O. d. A., H.
 A. T.
 Aenkrygen *Verkrygen* St. B.
 Aenlame *Werktuig* H. V. D.
 Aenleg *Aanzoek* Br. D.
 Aenleggen *Applicare* D. B.
 Aenleggen *Instare* D. B.
 Aenlichten V. P.
 Aanlokken *Allicere blandis verbis* *Fl.*
 Aenlonken V. P., V. A., V. M.
 Aenmael *ex* anmael i. e. moedermaal
 G. op K.
 Aenmerken tot *Letten* op D. B.
 Aenminnig *amabilis*, *forte etiam recerda-*
bilis G. op K.
 Aennemen nemen D. B.
 Aenpiepen *Adfibilari* V. V. r.,
 Aenraken d. i. aan een vrouw, aen een hu-
 welyk raken G. op K.
 Aenranden in een goeden zin G. op K.
 Aenroeren *Aanguan*, *pertinere ad* S. Sp.
 Aenschennen *Aankondigen* V. V.
 Aenscheppen. Aengeschapen aangeboren
 V. L.
 Aenschieten de arcu, qui jaculatus in
 S. v. C.
 Aenschieten de haven inlopen V. V. r.
 Aenschieten, wapenen, klederen, enz.
 V. L., V. H. de gryns, van dieren.
 V. V. r., Overdr. V. H., V. L.
 Aenschouw (zich nemen) ut non Germa-
 nismus defensus a G. op K.
 Aenschouwen *Respicere ad* D. B.
 Aenschryven, aantichten, toefchryven
 H. H.

Aen-

- Aenschryven iemand schuld *D. H. Jud.*
 Aenschyn *Aengezicht C. Sp.*
 Aenschynen iemand ze *sliepen niet alle dien 't aanscheen H. H.*
 Aenschyn, 't was aanschyn *Een Stopwoord, of rymwoord by de Ouden, Seg., H. op M.*
 Aenschouwelyk *D. B.*
 Aensleggen *verwyten H. v. D.*
 Aensichte *G. T., D. B.*
 Aenzien tot *Respicere ad. D. B.*
 Aenzien *Cernere D. B.*
 Aenzien hebben op iemand *Respicere aliquem D. B.*
 Aenzien, onderscheid maken *H. Wisp., H. A. T.*
 Aenzien *pro aangezien J. Fl.*
 Aenzien *Facies, aspectus D. B.*
 Aenslaen nemen *V. N.*
 Aenslaen *incipere H. Gr.*
 Aensoeken *forte, verzoeken. K. v. H.*
 Aenspreken *forte, Uitroepen K. v. H.*
 Aenslaen naken *Instare D. B., Fr. W., C. Sp., St. B.*
 Aenslaen *Aendringen Instare D. B.*
 Aenslaen in *Stade helpen, St.*
 Aenslaen *esse in S. v. S.*
 Aenslaen *Sequi St. B.*
 Aenslaen *Placere H. A. T.*
 Aenslichten *Machinari S. B.*
 Aensloot *Impetus D. B.*
 Aensvaerden, *Aantasten, Aanvallen, Appetere D. B.*
 Aensralen *allucere V. D. B.*
 Aensralen *aanspreken H. A. T.*
 Aensralen *aanraken G. T.*
 Aensralen *Beginnen K. v. H.*
 Aensralen *(niet graven noch) de doden K. v. H.*
 Aensralen *V. S., V. F., Bd., V. Ad., V. P., V. Gel.*
 Aensralen *Imputare H. O. d. A.*
 Aensralen *connubio jungi V. V.*
 Aensralen, *aanvaeren G. T.*
 Aensralen *Invadere D. B.*
 Aensralen *doen petere in jure H. v. L., H. v. K., S. Fl.*
 Aensralen *vallen eisch gedaan worden H. v. E.*
 Aensralen *Comprehendere D. B.*
 Aensralen, *Aanrechting G. T.*
 Aensralen *bestryden D. B.*
 Aensralen *Accipere H. M. C., H. A. T.*
 Aensralen *Incipere H. O. d. A.*
 Aensralen *Advolvi V. V.*
 Aensralen *toeschryven Ald. W.*
 Aensralen *(op 't) van den kloot d. i. op 't zien V. Ad., V. N.*
 Aensralen *van een tocht i. hoedanigheid V. L.*
 Aensralen *eertijds de maan Boxh.*
 Aensralen *contr. ex Ader Spica. D. B.*
 Aensralen *nu Arbeid A. v. M.*
 Aensralen *letsel H. op M.*
 Aensralen *Indolis, vangdierte V. N., V. L., H. P., H. op M.*
 Aert der Joden *Judaei S. v. S.*
 Aert hebben *V. A.*
 Aerde werken, winnen *Terram colere D. B.*
 Aerden *Ficilis, D. B., C. Sp.*
 Aerdenpottemaker *Figulus D. B.*
 Aerden *Sepelire S. C., St., H. v. D.*
 Aerdsche *forte pro Aertshertog St.*
 Aerdveld *hedera M. C. C. R.*
 Aerdwinre *Cultor terrae D. B.*
 Aerm *i. Arm pauper D. B.*
 Aermine *Pelgrim H. op M.*
 Aern *Arend A. v. M.*
 Aerne *Arend D. B.*
 Aernst *Frequens D. B.*
 Aernste *cura, diligentia D. B.*
 Aernstelyk *soliciter diligentem D. B.*
 Aernstig *Diligens D. B.*
 Aernstig *Studiose, sollicite D. B.*
 Aernstigheid *studium, industria, diligentia &c. D. B.*
 Aertzelen *G. op K.*
 Aeterling *G. op K.*
 Aeterlingsche *basterd G. op K.*
 Afgodien *nu Afgoderij D. B.*
 Aerselen *vluchten H.*
 Aert *Arend H. A. T.*
 Aert *Konst van 't Lat. Ars H. op M.*
 Aertachtig *Aardsch D. B.*
 Aerttryk van Aertrike *niet van 't aertrike D. B.*
 Aertsoen *zadel, seg.*
 Aertwinre *Colonus D. B.*
 Aes *Quid? L. V.*
 Aesen *voeden V. P., Sp.*
 Aestak *pera seg.*
 Aex *Securis D. B. Maerl. S. H. & R. B.*
 Af *subst. een hooploos of ecnwormig graf D. R. C.*
 Af *(van daar) S. B.*
 Afbeeldsel *idea O. V. A.*
 Afbidden een bede *precando acquirere S. B.*
 Afbyten *Metaph. C. d. M.*
 Afblyven *wegblyven C. d. M.*
 Afsochten *Quid? O. v. A.*
 Afboegen *Aflopen O. v. A.*
 Afborstelen *overdrachtig. Moon.*
 Afbrek *H. H. nu Afbreuk.*
 Afbreken *Afplukken VB.*
 Afbrengen des levens. *Vermoorden Maerl. S. H.*
 Afbruifchen *(een rivier) VP.*
 Afdeken de wegen *K. Wier. w.*
 Afdisfelen *met een dissel afhakken Z. WV.*
 Afdoen *Delere D. B.*
 Afdoen *Amovere, Auferre D. B.*
 Afdoen *Afzetten H. v. D.*
 Afsoen *brutalen H. v. D.*
 Afdoen *beslechten, decidere, afgedaan by den raad Jonkt.*
 Afdrachtig *Afdrachtige Klap H. H.*
 Afdrachten worden van *verlater van Anf.*
 Afdragen, *Afnemen, uitzonderen, Excipere H. op M.*
 Afdragen *wegdragen, Asportare D. B.*

- Afdragen vrywaren R.
 Afdragen iemand den zang molestum esse
 St.
 Afdragen wegnemen, veranderen, beder-
 ven, Corruptere H. op M.
 Afdrifchen Afperfen H. H.
 Afdringen O. v. A.
 Afdryven lassare pecus agendo S. B.
 Afdrömen misfchien 't zelfde als afdrom-
 men d. i. afdringen Sc.
 Afdruk Exemplum Nadruk idem VP.
 Afdwaan V. H. Verw., S. v. S. Maerl.
 S. H.
 Af en aan V. If. in T.
 Affuit rolpaard M. Bat.
 Afgaan Afvallen, Deficere D. B., H. H.,
 H. O. d. A.
 Afgaan iemand iets zijn woord niet hou-
 den, non stare pacto alicui L. V.
 Afgaan ontbreken, Deficere D. B.
 Afgedaan Deletus D. B.
 Afgeheid Afgeperkt Moon.
 Afgehouden d. i. Afgehouden abscisus
 J. Fl.
 Afgeknot d. i. gekort van Pennen ge-
 sproken M. B.
 Afgeleggen Afgeleggen met den monde
 i. afdoen, afmaken, bewerken met den
 mond. L. V.
 Afgelopen verwoest, devastatus Moon.
 Afgemend van een paard Z. N.
 Afgemeten S. B.
 Afgeneigd afgeweken Cl. Sp.
 Afgerecht Onteerd P. Lucr.
 Afgerold Ontrold. Afgerolde Vanen O.
 v. A.
 Afgelchoren O. v. A.
 Afgelmeten, Afgelagen, Afgereten.
 Laniatus Cl. Sp.
 Afgesneden S. B.
 Afgestorven Gef.
 Afgevaardigd met een dat afgericht op,
 bedreven in O. v. A.
 Afgevaardig op afgericht op O. v. A.
 Afgevelechtsch afgevelechtsde beenen. d. i.
 vleeschloos. V. D.
 Afgeweken S. B.
 Afgezwiept met zwepen afgeslagen O. v. A.
 Afgody Afgodery Sp.
 Afgodie Deunctio D. B.
 Agorden iemand 't zwaard V. B.
 Afgrazen Depascere O. v. A.
 Afgryzen S. v. S. R., S. V. Z. g.
 Afgryzen d. i. grijzen af H. Th. en A.
 Afgrond diepte zonder grond Gef.
 Afgrond Onz. D. B.
 Afgrondig grondeloos F. W., Cl. Sp.
 Afgrondigheid G. T.
 Afgunnen weigeren Sc.
 Afhande (in den) van den hooche Quid?
 Sc.
 Afheindig maken nu afhandig H. v. D.
 Afneelen Afzetten S. v. C.
 Afhendig, Afhandig, H. O. d. A.
 Afjagen i. ontjagen V. L. V. V. r.
- Afjonst Afgunst H. A. T.
 Afjonstingheid Afgunligheid. H. A. T.
 Afkeer wederkering, reditus. Sc.
 Afkeren Afwyken, Declinare D. B.
 Afkeren Avertiere D. B.
 Afkerer Afwijker, Afvallige D. B.
 Afkeuren Afzonderen V. H. Verw.
 Afknerzen 't gras den Schapen toegeschre-
 ven; d. i. afbyten Z. N.
 Afkoppelen afzonderen tot een hoop Sc.
 Afkussen deo scylari V. Jof.
 Afkaatzen het tegengeworpene afkeren
 J. D.
 Afkerven Schepen i. los maken S. v. S.
 gebod overtreden S. v. S. G.
 Afkorten afnemen D. B.
 Aflaat Onz L. V.
 Aflaatskramery O. v. A.
 Aflatelyk ophoudelyk O. v. A.
 Aflaten Celljare H. M. C.
 Afleggen Metaphorice V. H., V. L., St.
 Afleggen Betalen V. P., S. v. C. H. v. D.
 Afleggen een weg V. L.
 Afleibaar Sp.
 Afleiding Sc.
 Afleid i. Afleiding Sc.
 Aflezen een vrat Gef.
 Afleven uitleven J. K.
 Aflyvigheid Mors. H. G.
 Afloop. Afloping, verwoefling devasta-
 tio Sc.
 Aflopen met lopen afmatten V. H.
 Afmaken een walvisch, kleinmaken, aan
 stukken kappen Z. WV.
 Afmatten O. v. A.
 Afneigen voorbygaan St. B.
 Afneigen Afwyken O. v. A.
 Afnemen Verdelen D. B.
 Afnemen i. opmaken, besluiten Conjicere
 H. H.
 Afnypen forte bedriegen O. v. A.
 Afpeilder van de Son puto afmeter.
 H. N. P.
 Afpollen Aftroghelen afstroetelen G. op K.
 Afquyten, Boeten Cl. Sp.
 Afrechten demittere V. G.
 Affchatten geld i. tot boeten opleggen,
 doen betalen H, H.
 Affchieten ter zee van een rivier in-
 fluere in mare S. v. C.
 Affchieten de Zon heeft haar glans af-
 geschoten d. i. daar voor de laatste
 reis laten zien t. w. op den jongsten
 dag V. Hec.
 Affchieten het harnas i uittrekken P. Verh.
 Affshot van een zinking Defluxus O. v. A.
 Affcnryven een weldaad, dankweten,
 acceptum referre S. C.
 Affchroden Affnyden seg.
 Affchrooien Affnyden, afstnoeien O. v. A.
 Affmyten afstaan Sc.
 Affnipperen Afgesnipperde uren Moorten
 Affnyten Quid? roeden op den rug af-
 gesnijst Puff.
 Affnoeven affnyden S. v. S. G. Af.

- Affollen *V. V. r.*, *H. Dull.*
 Afspinnen *afhandelen* *J. D.*
 Afspreken *L. V.*
 Afstaan *uitstaan* *H. H.*
 Afstal *Afstand* *H. v. D.*
 Afteken *Schijnsel geven* *V. V. r.*
 Afstellen *Afzetten* *H. H.*
 Afstreeven *Afgestreeft* *afslouen*, *afge-
 sloofd*, *afwerken*, *afgewerkt* *V. V.*
 Afthopen *detrahere* *C. d. M.*
 Afstryden *J. d. H.*, *H. V.*
 Aft, *Acht*, *Octo* *K. v. H.*
 Aftappen *graffen* *Deficcare* *O. v. A.*
 After *Achter*, *post.* *D. B.*
 After rugge *niet* *After den rugge post
 tergum* *D. B.*
 Aftercaluheit *i. Achter kaalheid* *Calvi-
 tus in occipite* *D. B.*
 Afterdeel *i. Achterdeel*, *nadeel* *H. v. A.*
 Afteren iemand het vleesch *d. i. het
 vleesch doen verteren* *S. B.*
 After dien *na dien tijd*. *K. V. H.*
 t' Afterenstaan *ten Achteren zijn* *H. v. D.*
 Afstef *handes statim* *St. B.*
 Afterkijnt, *Achterkind* *pronepos* *K. v. H.*
 Afterstel *i. Achterstal* *onbetaalde Ren-
 ten* *H. v. D.*
 Afterzusterkind *H. V. D.*
 Aftouwen *Met. hekelen* *J. D.*
 Aftoeven *H. H.*
 Aftrek *Exemplum*, *Copie* *Br.*
 Aftrek *Aversatio* *H. O. d. A.*
 Aftreden *Verlaten* *H. G.*
 Aftrekker *Avertor* *L. V.*
 Aftreksel *der allergeleerdste determina-
 tie*, *forte Quintessentie* *O. v. A.*
 Aftrompen *Eblandiri* *H. H.*
 Afvechten *depugnare*, *vel debellari* *V.
 L.*, *V. P.*
 Afvinden *ontzeggen*, *afslaan* *Vel. Gh.*
 Afvordieren *Met. petere* *D. Sm.*
 Afwalteren *Afraken* *Z. WV.*
 Afwaschen *Met. C. d. M.*
 Afwater *nu* *Opperwater het water geen
 van 't boven einde van de Rivier naar
 Zee loopt* *Vel. Ch.*
 Afweiden *Depascere*, *devastare* *H. M. C.*
 Afweiden *Depascere* *Met. de igni* *V. H.*
 Afwendig *Afkerig* *H. H.*
 Afwerpen *Afgeworpen* *brieven* *Litterae
 interceptae* *H. O. d. A.*
 Afweven *voltooien* *C. d. M.*
 Afwischen *O. Vert. Ar.*
 Afwyzen *abjudicare* *H. H.*
 Afwraken *Afvyken* *D. R. C.*
 Afzetten *Nederzetten* *sedare de ira* *Hoff.
 N. P.*
 Afzetten *forte* *afwyzen* *J. K.*
 Afzetten iemand de kroon *privare* *Veld.*
 Afzichtig *H. Gr.*, *H. H.*, *O. v. A.*, *e.
 v. Ar.*
 Afzichtigheid *lelykheid*. *V. N.*, *H. H.*
 Afzien *Despicere proprie i. e. ex alto de-
 orsum spectare* *G. Br. P.*
 Afzoeten *onaangenaam maken* *H. H. H.*,
Gen.

- Afzwerfen *vagando lassari* *V. P.*
 Afzwiepen *Met. Castigare* *O. v. A.*
 Ager voor *Achter* *Kol.*
 Ai voor *Ae* *D. B.*
 Ay! *Ehea!* *D. B.*
 Airde *Aarde.*
 Aise gemak *Gall. aise t'onfen aise à no-
 tre aise* *S. v. S. G.*
 Ayle (*zich maken*) *d. i. vrolyk* *L. V.*
 Aysiere *aijer* *L. V.*
 Aker *Lebes* *D. P.*
 Akelig *forte ab Ackelick ap. Kil. G.
 op K.*
 Akelig *Honribilis* *H. V.*, *G. Br. P.*
 Akerboom *eikenboom* *D. B.*
 Akker (*gebraakte*) *C. d. M.*
 Akker Gods *Kerkhof* *Moon.*
 Akkeren *Arare* *S. B.*
 Akkerer *der bomen* *S. B.*
 Akkerveld *Ager* *J. Fl.*
 Al *omnis totus* *D. B.*, *K. v. H.*, *C. d.
 M.*, *Ald. teg. de Gd.*
 Al *Deus* *P. G.*
 Al *abundat aliquando* *D. B.*
 Al *Additur participiis act.* *D. B.*
 Al *licet* *D. B.*
 Al *omnino* *D. B.*
 Alaert *Ailbrecht* *H. op M.*
 Alalleen *K. M.*
 Al alleens *H. H.*
 Alame. *Suppellez.*, *Instrumentum* *D. B.*,
H. v. D. Maerl. Sp. H. en R. B. Kil.
 alaem.
 Albedalli *i. almetal.* *D. B.*
 Albederf *scend. P. G. qui omnia Corrum-
 pit.*
 Albewust *O. v. A. omniscius.*
 Alcumisten *actym alchimiſti, eam exer-
 cere* *Z. N.*
 Aldaar *ibi* *K. v. H.*
 Aldertier *omnigenus* *H. v. D.*
 Alderzeecht *Alderzedigst* *S. G.*
 Ald oud *Kol.*
 Aldoorziend *omnia videns vel pervidens*
O. v. A.
 Aldus *gedaan dusdanig, talis* *H. v. D.*
 Aldwingend *omnia domens, vincens*
S. C.
 Al door *Per totum* *D. B.*
 Aldustaan *talis* *D. B.*
 Aldustanig *zodanig, talis* *D. B.*, *F.*
 Ale *Cerivisiae genus* *L. v.*
 Al eens *even eens* *L. V.*
 Aleinsken *St.*, *H. op M.*
 Alsje *speetri, vel daemonum genus.*
 Al geheel *al* *St.*
 Algemeen *St. B.*
 Algoed *per omnia bonus titulus Dei. D.
 H. Port.*
 Alheen *forte ubique* *sp.*
 Alik *geheelyk* *S. C.*
 Al in ene *i. al aan een, geduriglijk* *H.
 op M.*
 Aling *geheel, gans* *Tb.*, *H. v. D.*
 Alyk *geheel en al* *V. N.*, *P.*
 Alle (*met*) *prorsus* *Wb.*

- Alle onveranderl *Ald. teg. de Gd.*, K. v. H. D. B. G. J.
 Alle veranderl. *St. B.*, D. B., S. B.
 Alle geen met allen nihil *omnino* D. B.
 Alle mit allen niet *omnino nihil*. D. B.
 Allebedalle *Nihil quidquam* D. B.
 Alleen (*slechts*) K. M.
 Alleene *Adverb. S. B. Ald. teg. de Gd.*
 Alleenvorstelykheid *Monarchia* O. v. A.
 Allegaar S. B.
 Allogang *semper Ald. teg. de Gd.*, H. H.
 Alle 's jaars *Quotannis* H. Th. en A.
 Alle daags *Quotadie* H. Th. en A.
 Alle jare *Quotannis* K. v. H.
 Alleens *pariter V. V. r. Vh. P.*
 Alleyncken S. V. S., D. B.
 Alleynskens *Ald. teg. de Gd.*
 Allelandsch *Allelandsche talen* S. v. S.
 Alleleens S. v. S., J. Fl.
 Alleynde *miseria* Seg.
 Alleman H. M. C.
 Allen (*mit*) niet *nihil omnino* D. B.
 Allen alleen Cl. Sp.
 Allende *elende Sp. d. Vile.*, S. v. S., P. G., P. N., *Gef.*, J. Fl.
 Allendig *Etendig* Cl. Sp., H. O. d. A., H. M. C., H. A. T., J. Fl.
 Allendigheid D. B., H. M. C., Cl. Sp.
 Allendiglyk J. Fl.
 Allentwege nu *allerwege* H. G.
 Allese (*Ene*) D. B.
 Allenken *Paulatim* D. B.
 Alleringebondenst *continentissimus* O. v. A.
 Allerleide Rechten S. Sp.
 Alleroverbodigst *maxime superfluus* O. v. A.
 Allerprangst *allernaauwt* O. v. A.
 Allerwegen *ubique* V. D.
 Allefins *ubique & undique* D. B.
 Alleyskens Cl. Sp. *Paulatim*.
 Allezins *Omnino loco* V. P.
 Allyk *geheelyk* Br. D.
 Allykwel *Echter*, tamen V. P.
 Allinc *Muerk*. S. H.
 Allinde *Elende*, *miseria* C. d. M.
 Allomme zie *Allomme*.
 Allutelken *Paulatim*. Fr. W.
 Al met alle *omnino* St., H. op M., D. B.
 Alomme waar voor ook *Allomme* C. d. M. overal.
 Al omme in *orbem* D. B.
 Almachtige *Subst.* D. H. Port.
 Almaengen, Bretangen, Spangen, zyn de landen niet de inwoners H. op M.
 Alman Al wie *omnis* D. B.
 Almeyboom J. Fl.
 Al niet nihil *quidquam* D. B.
 Al noch 't zelfde als als nog H. op M.
 Al om ende tomme of al om en tomme *per girum* D. B.
 Al over al *Ubique* H. op M.
 Al over dwers i. over *dwars* H. op M.
 Alraude i. *Alderhande* H. v. D.
 Alre afterste i. *Alderachterste* H. op M.
- Alre godes helighers daghe *festum omnium Sanctorum* K. V. H.
 Al rene d. i. al reine, Geheel en al H. op M.
 Alremachtichst *potentissimus in acc.*
 Altenmachtichsten Br. D.
 Als voor dan in een *Comparatie* Sc. *Gef.*
 Als Gelyk, *sicut*, ut Br. D., K. v. H.
 Als *exempli causu* K. v. H.
 Als *scilicet*, *videlicet* D. B.
 Als Dewyl, Daar *cum* D. B., K. v. H.
 Als *quam* D. B.
 Als met een *Dativus*, D. B.
 Als voor als of V. P.
 Als zo H. v. D.
 Als (zo verre) H. H.
 Als en als geheel en al St.
 Als ende als in alle gevallen H. op M.
 Als nu — Als nu i. Nu — dan, of dan dan. Nu eens — dan eens. H. op M.
 Als nu 't zelfde als nu C. d. M., J. M. H., H., D. B.
 Alse D. B., K. v. H., M. Ch. 't zelfde als als.
 Alse *Quando* D. B.
 Alse *ut sicut* D. B.
 Alse sciere als *simulac*, *quam primum* H. op M.
 Alsemen i. als men H. op M.
 Alse vollike als *simulac*, *quam primum* L. V.
 Alsen nu *Alsem Absinthium* D. B.
 Alsene *Absinthium* D. B.
 Alsi i. als si H. op M.
 Alsiere i. als si er H. op M.
 Alsyt Als sy 't H. op M.
 Alsiet i. Als ik 't H. op M.
 Als ioft als of K. v. H.
 Also *Argelijck*.
 Also Het ware noch also *icone*.... dan enz. niet als H. op M.
 Also als *Uti* St., St. B.
 Also Alsoe vollike zo ras als, *quam primum* L. V.
 Also lang zo lang V. J. D.
 Also lange dat zo lang dat Fr. W.
 Also *indien*, si D. B.
 Also verre als *indien* si Fr. W. S. Sp.
 Alsoe *particula intendendi* Alsoe dicke, alsoe lanc, alsoe vaste enz. K. v. H.
 Alsoe verre voor zo verre K. v. H.
 Alsoe verre *indien* si K. v. H.
 Alsoement *Alsoe* men 't H. op M.
 Als oft *Als* of K. v. H.
 Also nochtan *Ita duntaxat* D. B.
 Also ghedaen i. *hoedanig* D. B.
 Alsoe ghedaen i. *hoedanig* D. B.
 Alsooedanig *talis* *Gef.*
 Alsen *Alsem*, *Absinthium* S. B.
 Alst i. *Als* het H. op M.
 Al sulc *talis* K. v. H. H. v. D.
 Al te goed *optimum* D. B.
 Al te veel *Valde* D. B.
 Alte zeer, valde *Tb.*, D. B., O. B.
 Alte seer D. B.

Alte

- Alte valde aliquando declinatur ut adjectivum D. B.**
Al teeenemaal voor t'eenemaal S. v. S.
Altegader voor te vader A. A. T.
Altehand Statim Vb., St. B.
Altehands Statim St. B.
Altehans Statim G. T.
Altehants Cl. Sp.
Altemael omnino D. B.
Altemale omnino D. B.
Alten voor alte een D. B.
Altene vort zo ganschelyk voort L. V.
Altenen al te eenmaal L. V., S. v. S.
Alteren Ouderen Kol.
Altery Quid? Oudenhoven Heusd. in Diplomate Ph. I. 1447.
Altydblyvendheid sempiternitas O. Vert. Ar.
Altoes Altyd G. D., K. v. H., Br. D.
Altoos semper St. B.
Altoos videtur aliquando idem quod nusquam vel adminimum Adnotatio Di. van Wyn.
Alven aapen ook Schimmen, Spoken Br. Ger.
Alven larvam agere hier van 't Engelsche WW. to alfe G. op K.
Alven Nugari, Focari Br. Wb.
Alver Credo idem quod Alf Larva Wb.
Alvinne Larva femina, forte Nympha S. v. C.
Alwaardiglyk naar waarde, pro merito V. D.
Am Nutrius Sp., Vb.
Am Nutrix V. Hipp., V. Verg. r.
Amachtig deficiens D. B.
Amachtigheid Defectio animi D. B., Cl. Sp.
Ambacht Pagus, Districtus, regio, territorium Matth. de Nob., Boxh.
Ambacht Slaaf, Servus Boxh.
Ambacht Dienst officium Ambacht der misse &c. Cl. Sp. O. Gb. Lel., Vb., Veld. G. T., H. v. D.
Ambacht Handwerk, beroep, opificium L. V.
Ambacht Ampt Munus H. op M. St. B., Br. D.
Ambacht Comitatus Matth. de Nob.
Ambachtsheer toparcha Boxh.
Ambachtsman, Ambachtslieden Opifices, operae K. V. H.
Ambachtslieden van den rike officiales imperii des Biscops Villici Episcopi, qui fuere Scouten Beka, Menag. Am. & Civ. Matth. de nobilit.
Ambasfaat Ambassadeur & K., Veld.
Ambasfaat Ambassadeur Boec. van de IX choeren der Eng. C. i.
Ambocht zie Ambacht.
Amechtig St. B.
Amcy Concubina S. Sp.
Amcyde Clathrus Pass. Som.
Ameteste Genus Lapidum pretiosorum H. op M.
Amve Concubina Matth. Anal. T. III. H. V. A. Maerl. S. H.
Amman i. Amptman. Officialis H. op M.
Ammelaken Mappa, Seg.
Amper Ampre jockerny S. v. C.
Amperzoet Sp.
Ampt en Ambacht afgelegd van 't Scy-tische ambo, dienst den Prins verschuldigd Boxh.
Ampt (ingeboren) functio naturalis, nativa H. N. P.
Amptman Officialis H. G.
An tot Ad. D. B.
An stikken nu Aanstukken D. B.
An zonder, sine H. op M., G. op K.
Anbringen Indicare, annunciare K. v. H.
Ancoemen Instare D. B.
Ancomen Tegenkomen, tegentrekken Occurrere, obviam ire. D. B.
Ancste timor, metus K. v. H.
Ande i. Ander L. V.
Ande, Leed, verdrust, smaad, fryt. delor, in juria L. V., H. op M.
Anden Spyten & per Maton. Ant. pro consequente wreken L. V. & omnino H. op M. Esop.
Ander Inclinatione D. B., C. d. M., K. v. H., Ald. teg. de Gd.
Ander Declinabile K. v. H.
Ander de volgende sequens, K. V. H.
Ander dan niet als K. v. H., C. d. M.
Ander Onder een ander is met malkander zich onder een ander overcedragen Ald. teg. de Gd.
Ander by een ander rapen i. by den ander Ald. teg. de Gd.
Ander Gy anderen, Vous autres H. Gr.
Ander tweede, Secundus D. B., St.
Ander ik Alter ego H. Gr., P, Sp.
Ander voor an der K. v. H.
Anderde tweede, secundus D. B., Ald. teg. de Gd. V. V., H., V. D. Br. D.
Anderen, veranderen. Sp.
Anderhalf K. v. H.
Anders aliter H. Gr., K. v. H.
Anders (Het is) D. B.
Anders Praetereos K. v. H.
Anders dan, niet als K. v. H.
Anderwaars alibi H. v. WW., H. v. D.
Anderswaar alibi Vb., H. v. D.
Anderszins (Eenszins of) i. op deze of gene wyze C. d. M.
Anderwerf Secunda vite H. A. T.
Andoen Induere D. B.
Andolf voor Adolf L. V.
Andwingen Stringere D. B.
Andwoord nemen en geven St.
Ane Aan Cl. Sp., S. C.
Ane zonder, sine Viss.
Anecomen Advenire D. B.
Anelegghen Imponere D. B.
Anereisen zie Anereisen.
Anereisen aanvallen, aantasten, adoriri H. op M.
Aneroepen Inclamare D. B.
Ane syn Adeffe K. v. H.
Anevaen Aanvatten H. op M.
Anevechter Aanvaller, Aggresfor K. v. H.

- Angaen *Aggredi*, *Adoriri* D. B.
 Ange *Hamus* S. v. S.
 Angelaas *Esca Aliter* lokaas O. Vert. A.
 Angen *Verdrieten* H. H., H. V.
 Anghe bang, bennauwd H. op M.
 Angsten vrezèn, bekommerd zyn timere,
sollicitum esse Sp.
 Angstvallig bekommerd *sollicitus* O. vert. A.
 Anguise *Gallis angouise* Doodangst *Agonia* L. V.
 Anhangen met *Adhaerere alicui* Br. D.
 Anker (aan) blyven H. H.
 Anker (op) leggen V. V.
 Anker (voor) ryden V. V.
 Anker (voor) op de ree zitten V. V.
 Ankeraar H. N. P.
 Ankeren *proprie* V. P., Z. WV.
 Ankeren zyn besluit H. H.
 Ankeren *Metaph.* H. H.
 Ankertakel Z. WV.
 Ankervast O. vert. A.
 Ankervast leggen ten anker leggen V. P.
 Anleggen *Aanreiken*, lastig vallen door
 aanzoecken, *sollicitare sollicitando mo-*
lestum esse D. B.
 Anleggen *Imponere* D. B.
 Anleggen *Accumbere* Br. D.
 Annemen *Assumere* D. B.
 Annen Gunnen, *Concedere* H. op M. *Esop.*
 Anropen i. *Aanroepen invocare* D. B.
 Anzicht *facies* H. op M.
 Anzien *respire* D. B.
 Anstoet *Aanval Impetus* D. B.
 Ant i. An het Pelgr.
 Anteren i. hanteren L. V.
 Antfaen i. ontfaan *Accipere*, *Excipere*
 L. V.
 Antjeren *Regeren* L. V.
 Antkerst *Antichrist*. L. V.
 Antonys *Antonius* K. v. H.
 Antrekken der Stad i. *Aantrekken*, aan-
 vallen op de Stad. *petere urbem bello*,
oppugnare D. B.
 Antwoerde *Responso* Vr. D. B.
 Antwoerden *Respondere* D. B.
 Antvaen *Apprehendere* D. B.
 Anvechten *Oppugnare* D. B.
 Anwerpen *Aanjagen injicere* D. B.
 Anxt kommer, vrees, *sollicitudo*, *metus*.
 G. T., C. d. M., Br. D., D. B.
 Anxtelic *terribilis* D. B.
 Anxtelic *vehemens* D. B., Fr. W.
 Anxtelice }
 Anxteliken } *vehementer* D. B.
 Anxteliken }
 Anxtelyc }
 Anxste (in) van der doot in *Timore*
mortis H. op M.
 Anxtvoldig Br. D.
 Anxtvoudig G. T.
 Apin *Simia* D. B. *Maerl.* S. H.
 Apoteke *Apotheca*, *repositorium* D. B.,
 St. B.
 Appellick f. habelick v. habelick v.
etiam abelick apte C. d. m.

- Appel *Pomum* D. B.
 Appel van 't gevest V. D.
 Appel garnate en van garnate D. B.
 Appelaar V. V.
 Appeltrond *Pomiformis* C. d. M.
 Aptreek *Apotheca* D. B.
 Apteker *Pigmentarius*. D. B.
 Apulle *fles*. *Maerl.* S. H. ook ampulle.
 Arbeid of aerbeit *Labor* C. d. M.
 Arbeid *dolor partus*, in arbeide van kinde
in dolore partus D. B.
 Arbeidelic *Difficilis*. D. B.
 Arbeideliken *Molestie* St. B.
 Arbeiden *Laborare*, *molestia effici* D. B.,
 St. B.
 Arbeiden *Laborari proprie* K. v. H.
 Coornh.
 Arbeidsfelig *Laboriosus* Viss.
 Archevdt i. loosheid Sc.
 Arch *Caliditas* H. A. T.
 Arch Gram *iracundus* Br. D.
 Arche Arke *Arca* D. C.
 Archrede *Suspicio* verstaan in archrede
in malam partem accipere seq.
 Are *Spica* D. B. pl. Arenen J. T.
 Arem voor Arm K. M.
 Arem onyveranderlyk K. M.
 Aren *Aquila* D. B., J. Fl., H. op M.
Maerl. S. H.
 Arend *Aquila* S. B., *Pass.* Som. vb.
 Aerninc *pelgrim Peregrinator* St.
 Arenst nu Ernst *Studium* D. B.
 Arenste nu Ernste D. B.
 Arenstelyc nu Ernstelyk *diligenter* D. B.
 Arenstich nu Ernstig *naarstig Indu-*
strius D. B.
 Arensticheit nu Ernstigheid, *naarstig-*
heid Diligentia.
 Argen *Bederven* *Corrumpere* H. V. D.,
 G. T.
 Argerlyk, ergerlyk H. G.
 Arghe list niet arglist *Calliditas* H. A.
 T., Gef.
 Argheren *Laedere* D. B.
 Arghertigheid *Suspiciacia* O. vert. Ar.
 Arglistig loos, *callidus* O. vert. A.
 Argwanigheid *suspiciacia* Oud. P.
 Arm *miser* Vond. Jof. D.
 Arm van pauper *alicujus rei* H. H.
 Armartiere f. *Armetiere* d. i. diere, *vertitur*
pauperula D. B.
 Arst. *Maerl.* S. H. gebraad.
 Artsoen *Zadel* Seg., H. op M.
 Asch *Cinis* Asch ziften in stroom en wint
 H. P.
 Asche *Cinis* K. v. H.
 Aschen *Quid?* zy ascht beschaamt haaf
 rugh langs zoo een hoofdrivier S. v. C.
 Asement *Herberg. Diversorium* H. v. A.
 zie ook Asiment en Afontent.
 Asen lokken *Escare* vel *inefcare* Pelg.
 Aserer, Lokker, vanger van *Vogelen* Pelg.
 Asichdoem G. op K.
 Asiment *Herberg, Diversorium*, D. B.
 zie ook Asement en Asument.

Asing

- Afing G. op K.
 Asiche Cimis. K. V. H.
 Asichevyfter een traag, vaig, morfig
 vrouwspersoon, ook een zottin, zo 't
 schynt, by S. C.
 Asfouwen (van) vindt men voor van
 Nasfouwen H. op M.
 Astromien Astronomus, seu potius Astro-
 logus Seg.
 Astronomyn Astronomus, seu Astrologus
 F. W., P. N.
 Asument Herberg, Diversorium D. B.
 zie ook Asement en Asiment.
 Ate Eten, Spys Cibus L. V.
 Attente komt by L. V. in onderscheiden
 beteekenissen doch die alle kunnen wor-
 den gebragt tot die van attentie, 'er
 zyn drie plaatsen 2 in 't VII B. C. XIX.
 en C. VI. die duister zyn, in de eer-
 ste schynt het te beteekenen de kudde,
 die des Herders attentie d. i. attentie
 is, in de 2 de attentie van Daniel,
 de 3de plaats is i. B. C. XXXVIII. daar
 het schynt te beteekenen poging.
 Attere Etter Sanies D. B.
 Armazoen, vleet Uitrusting Instructio
 navis, i. e. qua navis instruitur, five
 armatur ad piscationem in balanis Z. W. V.
 Armborst Balista D. B., St. Oud. vert. A.
 Arm sinus maris Arma Sinte Joris Bræ
 de St. George, De dardanellen Hel-
 les pontus H. op M. Maerl. S. H.
 Armelyk Miserabilis D. B.
 Armekyn, Armpjen, Brachiolum G. T.
 Armelinge Misere, Seg.
 Armen i. omarmen, omhelzen, amplecti
 Br., H. Z.
 Armen armmaken. Br., Wb.
 Arm-gerek Het rekken der armen G. op K.
 Arm gesnyde armsieraad. S. B.
 Armheffel Dextrale D. B.
 Armel Armillum D. B.
 Armoede armoede paupertas L. V.
 Armoede indigentia G. op K.
 Armspanfel Armillum Oud. v. A.
 Arre gram, toornig, iratus, iracundus
 J. Fl., Tb. quae significatio in in ar-
 ren moede M. B., G. op K., O.
 Arre boos, kwaad, malus O. vert. A.
 Arfater Artz Archiater H. op M.
 Arledie Artzeny, Remedium G. T.
 Artheutina Lat. Arceuthina Quid? D. B.
 Artscepscepe f. Artsbiscopicepe of Art-
 sepepe L. V.
 Artseneren voor Artspelen Medicum
 agere, Medicinam facere. O. vert. A.
 Aterling Bastard Spurius Oud. Vert. A.,
 Moon. G. op K.
 Aterlingsch Aterlingsche bastert Z. N.
 Aterlingsche dwerg Cupido. Sp. G. op K.
 Au voor Ou als onghebaue wildernissen
 d. onbebouwde, berauwen voor berou-
 wen Sc.
 Aue een aue riet aue. goet riet goes
 K. V. H.
 Aventure Casus D. B.
 Aun plaag (allerlei) O. Vert. A. Quid?
 Aue af L. V., Kol.
 Aues zyn is verkeerd zyn H. op M.
 Avescher hande i. averrechtsch hands
 H. op M.
 Auontmaal doen i. houden G. T.
 Auentueren wagen D. B.
 Auwe Pratum S. B.
 Auerecht aversum D. B.
 Auerecht averfus D. B.
 Auerechte averfus D. B.
 Auontlic Vespertinus D. B.
 Auonture Casus bi auonture forte D. B.
 ook bi auonturen Ibid.
 Aus (verkeren in) L. V. Quid?
 Ausforre Auxerre een Stad in Frankryk
 H. op M.
 Avanturier, Kwakzalver Circumforaneus
 G. op K.
 Avanturier Avanturiers zekere Engelsche
 Kooplieden G. op K.
 Aveluinigheid sordigheid sorditas Wb.
 Aven trouwen Kol.
 Aventure Casus bi aventure Casu forte
 Veld. met aventuren forte H. op M.
 Aventure Gevaar, periculum H. v. Al.
 Aventure Geval, Geschiedenis, Vertel-
 ling, Historia, Narratiuncula, Fabu-
 la H. op M.
 Aventuren Wagen, tentare fortunam
 L. V., C. d. M., G. op M.
 Aver in av'ren nacht C. h. Ps. Quid?
 An duister?
 Averecht waaien omwaaien, omverwaaien
 H. v. M.
 Averrechtsch Averrechtsche tyden, uit-
 komsten Adversa tempora, adversi exi-
 tus S. C., O. vert. A.
 Avescherhand i. averrechts hand H. op M.
 Averoud overoud H. V.
 Avetronk i. Affspruitfel, progenies, pro-
 les, surculus O. vert. A.
 Aviger Terebrum grande. Viss.
 Avond van ab of Nab zon. Abent het
 End van ab d. i. het end der zon of
 van den dag Boxh.
 Avond (Hoge) de dag voor een Hogen
 Feestdag, anders Heiligavond enz. H.
 op M.
 Avond ryst meer valt. H. G.
 Avond. des avonts Vespera Genit. Absf.
 K. V. A.
 Avond an den avond i. tegen den avond,
 sub vesperam H. op M.
 Avonteren voor Avonturen wagen J. Fl.
 Avontklocke nu Poortklok als hy's avonds
 luid denk ik K. v. H.
 Avontuere Casus ter avantueren Mis-
 schien, forte Cl. Sp.
 Avonture sine Avonturen legghet also
 Fortuna, fors ejus ita fert. H. op M.
 Awate Excubiae vigiliae nocturnae L. V.
 Azen op H. V.

B.

- B** voor deze Letter verandert T. in D. zie T.
- Baard (in den) varen Aantasten, aanvallen Aggredi *J. D.*, *H. H.*
- Baard (in den) wryven verwyten ex probare, objicere *J. D.*
- Baard (den) spoelen, verachten, spotten Contemnere, deridere *J. D.*
- Baard Baarden d. i. walvischbaarden baleinen *Z. WV.*
- Baardanker een anker gelegd aan de Baarden der Walvischen *Z. WV.*
- Baardbyl byl, waarmede de baarden der Walvischen worden gekloofd. *Z. WV.*
- Baardklaauw een yseren instrument, by de Walvischvangst gebruikt *Z. WV.*
- Baardmaker i. Baardscheerder Tonsor *D. B.*
- Baardmes zie Mes,
- Baarfchap gereed geld parata pecunia *H. H.*, *R.*
- Babel (een) met iemand bouwen, kyven jurgare *G. op K.*
- Bachten achter. *Ejop.*, *L. V.*
- Bachelaris Baccalaureus *G. op K.*
- Backersse i. Bakkerin, Bakster, Focaria Pistrix *D. B.*
- Baaksken bekertjen. *V. Ov. K. M.*, *S. v. S. G.*
- Baastant Dens molaris *D. B.*
- Baden Waschen, Lavare *V. Jo.*, *V. Ag.*
- Baecten den weg met grond punten viam delineare punctis *H. H.*, *Sp.*
- Baecten (de) komen uit res fit nota, innotescit, *Vr. C. A.*
- Baectenop Cacumen fagi *K. M.*
- Baekeren Quid? in *K. WV.* ubi: dat baekeren is vercuert op een boete van vyf ponden.
- Baeyen *K. M.*
- Baeldadicheyt *H. op M.*
- Baeltie Videtur esse Bataille Gall. Nam apud Seg. p. 7. a. dicitur onfochte ghesteken syn in baelgien noch in wighe. Niso forte wighe dictum sit pro wieghe, nam tunc Baelgie debet esse aliquid, quod cunis jungi solet.
- Baeliuw Praefectus, cui pars regionis sub majore Praefecto demandata est, qui posterior Maerfcalc dicitur. Est Synonymum roō Drosfate cui jungitur. *B. v. ix. Ch. Eng.*
- Baenroedse Hist. v. B. en Jof. Cl. u. d. *L. L.*
- Baer i. Baring Partus *L. v. J.*
- Baerachtich Quid? *G. T.*
- Baerdemaker *VW. H. v. D.*
- Baerlyk forte Commodus, a, um *M. C. C. R.*
- Baerost Offendere Seg.
- Baerdgie genus armaturae equo adpositum Chron. v. VI.
- Baerdfse genus navis bellicae *W. A.*
- Baerdfshuis *G. op K.*
- Baerdfshuis *W. A.*
- Baerfen i. Baren, parere *Sc.*
- Baerften, Baren, parere *Kat. d. M. N.*
- Baeshudich Quid? *H. op M.*
- Baete voordeel, Commodum *Sc.*
- Baetselier militum *L. V.* Bachelier Baccalaureus genus.
- Baatfuchtig sui commodi studens *S. C.*
- Bachten i. Achten aestimare *S. V. S. G.*
- Badstocfnouder Balneator *Oud. Vert. A.*
- Badstooftmeester Balneator.
- Bage i. Bugge lapis pretiosus *C. d. M.*
- Bagelhede i. Behagelhede Egregia fortis facta (ni fallor) *L. V.*
- Bagge Gemma, lapis pretiosus *Gef.*
- Bagge Baggen saepe junguntur rois juvelen *G. op K.*
- Baget Credo Gall. Baguette Roede *Gef.*
- Bai rode bai i. rode wyn van 't *Sc. Bach venum. Boxh.*
- Bayen i. baden, lavare *C. d. M.*, *H. O. d. A.*
- Baiert Mengelklomp Chaos Moon.
- Baille, bereik, bedwang. potestas *C. d. M.*
- Bailliu afgelegd van byl door *Boxh.*
- Bak Mensura quaedam *H. V. D.*
- Bak Credo balneum vel Lavacrum inder Musen bak syn sinnen boeyen *K. v. M.*
- Bakbeest Moles Bakbeesten des oorlogs, myn werkse bakbeesten Credo, Moles bellicosae, moles quibus in metallis utuntur *O. vert. A.*
- Bakboord alterum ex lateribus navis, cui opponitur Stierboord *Z. WV.*
- Bake Varken *Sus L. V.*, *St.*, *H. v. D.*, *H. op M.*
- Baken (de) vertonen zich *Gef.*
- Bakermat wieg en bakermat, origo, natales alicujus rei *O. vert. A. Moon.*
- Bakhuis plomp aangezicht. *J. D.*
- Baks (Achter) werpen rejicere, abjicere *O. vert. A.*
- Baksken Bakjen *C. d. M.*
- Baksluik een luik aan bakboords zyde van 't Schip. *Z. WV.*
- Balch Imp. van Belgen *H. op M.*
- Baldaad Insolentia *O. Vert. A.*
- Baldach een verbastering van Bagdat of mischien van Balbech *L. V.*
- Baldenstuk ik denk stout stuk, facinus audax *O. vert. A.*
- Balgye i. Balg. *C. d. M.*, *H. O. d. A.*, *H. A. T.*
- Balhoorig inquietus *Oud. Vert. A.*
- Balck puto Zolder Solarium stro of riet op ten halcken hebben *K. v. H.*
- Ballangier Genus navigii *G. op K. ex Wagen.*
- Ballast Saburra. *Z. WV.*
- Ballaster *G. op K. ex Wagenor.*
- Ballichpyp mischien een Duedelzak *Tb.*
- Balleken testiculus *O. Vert. A.*
- Balieu Baljouw, Baillif van 't Lat. Ba-julus *G. op K.*
- Balling Exsul *H. V. D.*, *K. V. H.*, *Va. Bal.*

Balling's Lands, H. V. D.
 Balling der Stede K. V. H.
 Balling Fugitivus D. B.
 Balling en Baliu in de MSS. verward.
 H. op M.
 Balorig Balorig volk, is onvergenoegd,
 ongerust V. V.
 Balsam G. T.
 Balsamit i. gebalzemd D. B.
 Balsamen Balsamen D. B.
 Balslager S. d. P.
 Balsturig Gramsturig iracunde Oud.
 Vert. A.
 Balsum i. Balsam Balsamum G. T.
 Bangen i. Bangmaken terrere S. v. S. G.
 Banier signum bellicum, quod regis Baro-
 nes et vasalli ratione feudi in bello ge-
 rebant H. op M., Seg.
 Bankhaakje zie Haakje.
 Bankhachtje zie Hachtje.
 Bankmes zie Mes.
 Banknyder Een persoon by de Walvoisch-
 vangst, in 't afmaken der vischen ge-
 bruikt Z. WV.
 Bannen verwerpen, rejicere C. Sp.
 Bannen de vierfchaar G. op K. en Lamf.
 Handy. v. Kenm.
 Bannier Vexillum D. B.
 Banreheer Baron, Baro Veld.
 Banwyn Wyntap, jus vendendi vini etiam
 cum immunitate vestigialis H. V. D.
 Baraet Bedrog, verraad, fallacia, fraus,
 traditio L. V., Pelgr. E/op.
 Barbaarsch ruw, wreed ferus, Crudelis
 M. B.
 Barbeel zekere Visch, piscis genus.
 Bard i. berd, of bord Asser St.
 Barde Oud? S. v. C pag. 62.
 Bare zee volkomen zee V. V.
 Bare i. e. ontbloot Cl. u. de L. L.
 Barelyk De barelyke dood Ipsissima mors
 D. H. Port.
 Baren tonen, ostendere P. N., H. A. T.
 Barenteert ontzet, verschrikt Stupefactus
 St.
 Baretyc Erbarmelyk Koh
 Barevoets i. bloots voets nudo pede V. G.
 Bargigheid Als de lucht besloten is
 broughtle bargigheydt aen H. N. P.
 voorr. p. 7. Quid? An benaautheid?
 Baring Partus Br. D.
 Ban Rechtsgebied, Gerichtsbepaling, ju-
 risdictio Moon., G. op K. V. Ad., K.
 v. H.
 Ban (te) doen Bannen H. v. WW., H.
 v. Sch., Veld., St.
 Ban (met de) toezetten Bannen St.
 Bander side voor b'ander side i. b. ander
 side, by L. V.
 Banaan anders Pisfang zekere vrucht
 Hawk. R.
 Bancarmborst forte bantarmborst genus
 arcus ignotum H. op M.
 Bantarmborst zie Bancarmborst.
 Bancboege forte idem quod Bankarmborst
 D. B.

Bancke (vleesch ter) slaen d. i. om aan
 de bank te verkopen, openlyk in de hál
 of op een andere plaats te verkopen K.
 V. H.
 Bancke (te) brengen (nam. vleesch)
 is vleesch in de Hal of te koop brengen
 K. v. H.
 Bancken Commessari Br., H. Ged.
 Bancketteren Commessari H. A. T.
 Banclocke Campana publica L. V.
 Band vinculum Abr.
 Band vinculum G. T.
 Band de voorhoeg van binnen tegen de
 banden. Z. WV.
 Bande i. bende S. V. L.
 Banderic Balteus D. B.
 Banden Bannen H. O. d. A.
 Banding Mischiën Rechtigdag judicium
 H. V. D.
 Bandrekel Canis vinculo adstrictus G. op K.
 Bandplechtig Religiosus O. Vert. A.
 Ban idem quod boete & cum boete junc-
 tum H. op M., K. v. H.
 Banen An pro Baden? an pro zwemmen
 An pro een weg banen: nam Cyni, de
 quibus sermo, possunt dici den weg ba-
 nen natando. S. v. C.
 Barisfeel Ik denk, lederen zak, daar men
 wyn in plag te doen. Uter of ten min-
 sten een ding waarin men wyn kan
 doen. Seg.
 Barm Agger G. op K.
 Barmhertigheid Misericordia forte a Cel-
 lico barm parvus G. op K.
 Barmte ik maen, de afhelling van een
 dyk of hoogte, of wal: Barmte der Zo-
 men V. H. Barmte der Dyken H. H.
 Barmticheyt An pro Barmherticheyt?
 S. V. S. G.
 Berne Quid significat in his verbis quae
 attribuuntur H. Vetter D. in alben-
 ghen, in quodam MS. quondam Mo-
 nasterii Monichaafen: Kanic nyet
 veel orbers doen ic kan doch wel
 barné wezen.
 Barnen i. branden, verbranden Combu-
 rere D. B., Seg. M. B.
 Barnen Ardere, ferverè D. B., Vijs. V.
 N., H. D.
 Barnen van den wind en van de Zee H. P.
 Barnen in den grond tot den grond toe
 verbranden St.
 Barnen subst. Barning D. B.
 Baroen Satrapa, D. B., G. op K.
 Baroon Sarrapa, Dux D. B.
 Barringhout Een stukhouts van een Schip
 zo genoemd Z. WV.
 Bars hard, ruw aan een grond toegee-
 gend Durus, rudis, asper Oud. vert. Ar.
 Barsigheid Oud. vert. Ar.
 Basche i. de Stad Basel L. V.
 Baselare Species cultri, seu pugeonis H.
 op M.
 Bassen Latrare O. B.
 Bast Snoer O. Gb. Lel., Huig.

- Bast *Strop laqueus V. C. A., V. G., Bred., V. D., J. D., G. op K.*
 Bastardwoordje *G. op K.*
 Basterd (overwonnen) *Adulterinus H. G.*
 Basterd Bastardwyn mischien by *V. Hier.*
 Bastardy *V. L.*
 Basterdich *Spurius D. B.*
 Bat *i. bet, potius, melius, magis H. M. C., H. O. d. A., Fr. W., V. G., C. d. M., L. V., Cl. Sp., Seg., J. Fl. Efp.*
 Bat hebben, beteren, betervaren *L. V.*
 Bate voordeel, *Commodum H. M. C., H. A. T., S. B., Gef.*
 Bate *Auxilium Ald. teg. G., H. H., S. V. S. L. V., V. Vr. H., H. B.*
 Batig schynt toegenezen in Niet hatich, maar batich by *S. C.*
 Baten *Prodesse D. B., Sp., D. S., Verh., H. H., gebaet zyn H. Gr.*
 Batement *Spectaculi genus G. op K.*
 Batsch *Stuursch. Bred., H. H., H. V.*
 Batfigheid *Stuurscheid. Bred.*
 Bating is bating hulp voordeel, *Oud. Vert. A.*
 Batzelyk *H. D. Stuurschlyk.*
 Baudenryke *Bouwing Sc.*
 Baxe boot *Cymba Kol.*
 Beanxt *G. T.*
 Bebaken *i. afbaken H. G.*
 Bebeeldingen. *Afbeeldend figurare Oud. Vert. A.*
 Beblaad van bladeren voorzien *H. Gr.*
 Bebloed *sanguineus bebloede wetten H. V.*
 Becoringhe verzoeking, *Tentatio D. B. Cl. Sp.*
 Becorten afdoen, beslechten, *decidere be. corten metten swarce gladio rem decidere H. v. M., H. op M.*
 Beclingelt *Coarctatus D. B.*
 Bed lectus Bed aan een stroom toegeschreven *Moon.*
 Bed (gerust te) gaan op iemands zorg *seure cubitum ire confusum alienae vigilantie Moon.*
 Bed (in 't) slaan iemand *Deus dicitur quum aliquem morbo visit H. N. D.*
 Bed Echt *Matrimonium Met. H. G.*
 Bedacht *Excogitatus G. T.*
 Bedacht *i. bezonnen, beraden. H. Wisp., H. A. T., Gef.*
 Bedacht (anders) van Sinnen worden *Aliter sentire C. d. M.*
 Bedadingen *Afmaken, Transfigere H. v. D.*
 Bedaken *i. Bedauwen.*
 Bedallen (niet) is niet met allen *Nihil penitus D. B.*
 Bedampt van wyn en rozen *H. Gr.*
 Bedamt voor *Bedampt Viss.*
 Bedarken iemand van iets *H. Th. en A.*
 Bedaren *sedare zich sedari Sp., Por.*
 Bedaren *Active Hv., Wb.*
 Bedauwen *Irrorare P., S. v. S.*
 Bedauwen *Irrigare St. B.*
 Bedde *i. bedstede of krebbe, Cubile K. v. H.*
 Bedde (het) dekken *i. bereiden, opmaken Sternere lectum C. d. M.*
 Bedde - dat *O. vert. A. Quid?*
 Bebolwerken *Transl. Ce Cogitationibus*
 Bebolwerkt u gedachten *T. P. P. met de handvesten der R. Kerk Oud. Vert. A.*
 Beboftweren *idem quid Bebolwerken Munire Oud. Vert. A.*
 Becanden *i. bekend maken notum facere L. V.*
 Beed *Quid? apud L. V. p. 414.*
 Becken *i. e. blaaker. Cl. u. d. L. L.*
 Beckyn } *Meerv. Beckine. Bekken pel-*
 Beckin } *en vis H. op M.*
 Beclappen *Lasteren, Calumniari Cl. Sp.*
 Beclaghinge *Querela D. B.*
 Becoolinghe nu verkoeling. *Refrigerium D. B.*
 Becoeren *i. Bekeure ex statuto mulctare K. v. H.*
 Becoeren *Verzoeken Tentari D. B.*
 Becoert *i. verzocht tentatus Br. D.*
 Becomen met wenschen waar iemand is *becomen. i. niet weten waar iemand vervaren is. H. op M.*
 Becommeren *overvallen occupare obsidere K. v. H.*
 Becommeren hem met *d. i. zich met sollicitum esse de G. T.*
 Becommeren *Arresteren, arresto sistere K. V. H.*
 Becommert *Atte nuatus D. B.*
 Becommert in den lippen *incircumctus labiis, zwaar van spraak D. B.*
 Becommert met *Sollicitus de G. T.*
 Becoren *i. verzoeken, Tentare D. B.*
 Becoren de doot *mortem experiri L. V.*
 Beddecranck *Aeger decumbens Vb.*
 Bedden *jacere in lecto S. C.*
 Bedden *ponere in lecto. Cornh., G. T.*
 Beddeschudding *Lectifternium O. vert. Ar.*
 Bede *i. beide. Uterque H. op M.*
 Bede *Exactio principum Bede en tribuyt H. M. C., M. A. T.*
 Bedestheit *simulatio. Cl. Sp. op een Bedestheyt per simulationem, astu Ibid.*
 Bedeeldelyk *bepaaldelyk O. vert. A.*
 Bedeeling *Sc. i. verdeeling.*
 Bedeesd *O. vert. A., D. S.*
 Bedegen *Aufus, promotus Gef., O. M., P. N., Z. N.*
 Bedekken *tueri. Sc.*
 Bedelarye (gemantelde) *O. Vert. A.*
 Bedelen *i. verdeelen Sc.*
 Bedelic *Quid? L. V. p. 313.*
 Bedelf (i) *Quid? Sc.*
 Bedelve ('s werelts) *S. v. S. G. (Jerusalemse) Ibid. Quid?*
 Bedelven met aarde bedekken, onderdelven, *terra tegere, obruere K. v. H.*
 Bedelven *Transl. begraven, bedelven in ondegden S. C.*
 Bedelven bedekken *G. Br. P.*

Beden

- Beden. *i. e. bedi* daarom. *Efop.*
 Beden *i. bidden precari* D. B., L. V.,
 G. T., *Sp. d. vol.*, *Sp. v. S. Vb.*, St. B.
 Bedencken *i. Gedenken, herdenken remi-*
nisci D. B.
 Bedencken *Subst. voornemen propositum*
 G. T.
 Bedenklykheid O. *vert. Ar.*
 Bedencknisse *i. overdenking Meditatio*
 G. T.
 Bedenkbaar *i. bedenklyk Suspicionem pa-*
rens H. G.
 Bedenken *Overdenken remenisci* Sp.
 Bederf *behoef Commodum. Egl.*
 Bederft *Particip. van Bederven* D. B.,
 L. V.
 Bedersnisse *Bederf. Interitus* P. N.
 Bederve. *i. behoef, voordeel Commodum*
 St., *VI. R. A. E.*, H. op M.
 Bederven *Egere St.*, T. P. P. *Efop.*
 Bederven *jen, u neutro* V. H.
 Bederven *Corrumpere, V. L.*, P. *Verh.*
 Bederven zich aan *Bred.*
 Bedeujet *Oud. Vert. A.*
 Bedeunen zich H. H. *Quid? Video in*
Excerpto ab D. Hinl. dici esse dictum
pro inducere, mihi videtur positum pro
zich bedienen.
 Bedie *Diarom want ideo enim* L. V. *Efop.*
 Bedied *Uitleg, onderrichting Interpreta-*
tio, Explicatio Sp., H. G.
 Bedied *kwaad, ramp, Malum* C. d. m.
 Bediedenisse *Ald. W.*, D. B.
 Bedieden *beteekenen, significare* D. B.
 Bedieden *uitleggen, Explicare, Interpre-*
tari *Tant. v. alre* D. S. v. S.
 Bedieder *Interpres* D. B.
 Bedieding *Ald. W. V. D.*
 Bediesel *Uitlegging Interpretatio* *Vijf.*
 Bedienstigheid *Quid? Plg.*
 Bediet *Getuigenis, Aanwyzing. testimo-*
nium, indicium Cl. Sp.
 Bediinghe *i. Bediedenis, significatio* D. B.
 Beding *Gebed, preces* L. V., G. T.,
 D. B., S. V. S. G., E. en Ev. D.,
 Cl. Sp.
 Beding (een) doen *i. een gebed doen,*
precari D. B.
 Bedyden worden, fieri, evadere. S. v.
 S. G., H. V. D.
 Bedyden is *bedieden significari* een woord
 dat kort zynd' veel bedyt Z. N. *nisi*
bedyt idem sit quod bediedt quod putó.
 Bedingen *pacisci* K. V. H. NB. *praet.*
 bedinghet niet bedingen.
 Bediffelen *transl. polire* *Vijf.*
 Bedocht zie *Bedacht.*
 Bedodden nu bedotten *fallere, decipere*
Vijf.
 Bedommeling *Duisterheid Obscuritas*
 O. *Vert. Ar.*
 Bedommeldheid *Duisterheid Obscuritas*
 O. *Vert. Ar.*
 Bedornt *bedompte tocht des moeds* H.
 V. *Quid?*
 Bedompte *stupefactus* J. K.

- Bedonderen *verbazen, verbyfteren Ob-*
stufefacere, Moon.
 Bedorste *Imperf. van Bederven i. behoe-*
ven. H. op M.
 Bedorste *Imperf. van Bederven i. behoe-*
ven. H. op M.
 Bedorven *Consumtus* D. B.
 Bedoven *bedolven, begraven, sepultus*
 S. C., H. V., H. Z., J. D., J. K.
 Bedraaien. *Bedraait hen de Gedachten*
 H. V.
 Bedraaien en *bespinnen* Laat toch we-
 rels forgh ons' finnen, Niet *bedraeyen*
 en *bespinnen.* V. D.
 Bedracht *acbrängen* H. v. D.
 Bedragen *i. Beschuldigen Accusare* *Bedra-*
gen van misdaet enz. D. B., K. V.
 H., S., V. J. D., H. H., *Oud-*
vert. A.
 Bedragen zich op *Sustentari* *Veld.*
 Bedranc *i. Gedrang.* H. op M.
 Bedrang S. B.
 Bedrangen S. B.
 Bedregen *i. bedrogen* *Zeg.*
 Bedregen *i. bedreigd* *Zeg.*
 Bedregen *i. bedragen* Sc.
 Bedremmelen *Confundere* H. H.
 Bedremmeld *Mozes met zyn bedremmel-*
de tong. *Oud. vert. Ag.*
 Bedremmel *Paff.*
 Bedreven *i. gelegen bedreven liggen ie-*
mand aan iets H. Th. en A. *non re-*
fert. &c.
 Bedreven S. B. *an a* *Bedryven?*
 Bedreven op een werk nu in een werk
 Z. N.
 Bedrieg *i. bedrog* D. B., *Pelgr.*
 Bedriegelyk *Valsch, falsus spurius* C. d. m.
 Bedriegenis } *Bedrog, bedriegery Dolus,*
 of } *Deceptio* G. T. D. B.
 Bedriegnis }
 Beduichten *Vrezen timere* *Hoofst* *Heur.*,
Oud. vert. A.
 Bedudelic *i. Duidelyk* G. T.
 Beduden *verklaren, uitleggen Interpreta-*
ri, Explicare H. op M.
 Bedudenisse *Beteekenis, significatio* D. B.
 Beduider *Tolk, Interpres.* D. B.
 Beduid *Beteekenis significatio* Sp. H. D.
 Beduiden *uitleggen, Verklaren. Interpre-*
tari, Explicare D. B.
 Beduider *uitlegger, Tolk, Interpres* Sc.
 Beduidfel *Beteekenis, Significatio* V. C. A.
 Bedundzaam overbeduiftzaam *Quid?* Sc.
 Beduisterd *tenebris obrutus, oppressus* H. G.
 Bedullen *dul maken insanum facere* H.
 op M.
 Bedwang *ontrek. Bedwang des buckens*
tops tegmen fazi K. M.
 Bedwelmd *stupefactus* C. d. M.
 Bedwang *Benauwvalheid. Anxietas* H. v.
 M. G. T.
 Bedwang *Macht, Heerschappy. Potestas,*
Imperium St.
 Bedwingen *i. Dwingen. Cogere* H. Or.
 d. A., H. op M.

- Beeclocke Bidklok**, klok die ons tot het gebed roept *Cl. Sp.*
Beede *i. beide Uterque D. B.*
Beeden *Imperf. van bidden of beden Tb.*
Beel (*rouw of*) hebben *Vr. C. A.*
Bedriegen *fallere, Detipere D. B.*
Bedrieging *i. Bedrog. Deceptio, fallacia D. B.*
Bedriegnis *i. Bedrog D. B.*
Bedrillen *i. doen drillen, of dreunen J. D.*
Bedrillen *i. bestieren Viss.*
Bedryf *Handel, verrichting. Sp. H. V. D.*
Bedryf, onderhorig, rechtsgebied of ressort *H. V. D.*
Bedryven *bestieren, waarnemen bedienen H. V. D., H. op M.*
Bedroefnisse *Bedroeving S. B.*
Bedroefd op, niet van, om *D. B.*
Bedroefdheid, *Bedroeving, Contritio, Desolatio D. B.*
Bedroeven *d. i. zich bedroeven, Lugere D. B., Sp.*
Bedroevig *i. Droevig G. T.*
Bedrogen *i. valsch, bedrieglyk, geveinsd. Falsus, fallax, simulatus G. T.*
Bedropen *zich alere se suis sumtibus Viss.*
Bedrukken *i. onderdrukken, opprimere D. B., H. M. C., H. Or. d. A., H. Ar. T. E. en Ev. D. H. V.*
Bedrukken *Tumere D. B.*
Bedrukkenis *i. Kwelling Cl. Sp.*
Bedruschen (*het*) *Impetus D. B.*
Bedruysche
Bedruysche
Bedrusche } *Impetus, Turbo, vertigo D. B.*
Bedruusch
Bedruysche }
Beeld *i. bet magis Pelgr.*
Beeldt iemand een beeld verheffen.
Beelde *Vr. D. B., D. G.*
Beeld (*staande*) nu *Standbeeld Status Oud. Vert. Ar.*
Beeld en Beeldenis *samengevoegd Oud. Vert. A.*
Beeldenis en Beeld *samengevoegd. Oud. Vert. A.*
Beeldelyk *schoon, fraai formosus H. M. C.*
Beelden *Formari G. T., Vl. R., V. L. S. B.*
Beelden *Afbeelden G. T.*
Beeldevattelyke *vermogenheid Oud. Vert. A. Quid?*
Beeldkun *NB. op de B. staat op dit woord zie kun e doch op de K vind ik het woord Kunne niet, hoewel ik het vind kun zie kunne. Dit woord moet dan niet opgeplakt worden zyn.*
Beeldfel *T. P. P.*
Beeldfnykonst *Ars statuaria Oud. vert. A.*
Beeldtenisse *Oud. R. Mog.*
Beekenis *S. B.*
Been *i. e. beenen. Esop.*
Been *Or. S. B.*
Beenen *Verbum S. v. S. G. Quid?*
Beenen *lerven Geraamten, Sceleta S. v. C.*
Beente *i. Gebeente St.*
Beer *Verres te bere gaan dicitur de sua quae cupit iniria verre. NB. Auct. ex quo de jumentis est locus est omissus.*
Beerven *iemand iets hereditate quasi consequi in alicujus commodum vel incommodum S. V. S. G.*
Beerven *in hereditatem consequi S. B.*
Beerven *Bekomen C. d. M.*
Beest *Bestia Onz. of Vr. D. B.*
Beest *Bestia Z. N., Gef., C. d. M.,*
Beest (*de*) *Spelen audacius. insolentius se gerere Gef.*
Beeste *Bestia D. B., K. v. h. Esop. Vrouw.*
Beestigheid *J. K.*
Beetdaad *Oud. Vert. A. Quid?*
Beetel *i. beetel Runctina D. B.*
Beeten *Gloriari, Superbum esse Gif., C. d. M.*
Beeten *descendere. Esop. Maerl. S. H.*
Becunjeurde *ogen Oud. vert. A. Quid?*
Befamen *Verb. Neut. zyns levens heele loop doet hem voor goet befamen. NB. auctor non additur,*
Befaamd *van H. A. T.*
Befaamd (*wel*) *H. G.*
Beferpelen *Bedriegen H. V. D.*
Befloersen *i. met floers bedekken S. Kr.*
Befommeld *met willens van by plechtigheden forte pro bedekt, bedolven, begraven, overstelpt tectus, obrutus inanibus & superfluis ceremoniis Oud. Vert. A.*
Begaan *door of over heen gaan L. V.*
Begaan *in 't recht J. V. P.*
Begaan *een loop i. iets ondernemen aliquid aggredi L. V.*
Begangenheit *Sollicitudo Serm. v. St. B.*
Begaanghenisse *begaan de Lykdienstvierden H. op M., Fr. W.*
Begankenis *'t zelfde als Beganghenis en Begankenis Lykdienst H. op M. en Math. Anal.*
Begenckenis *zie Begankenis.*
Begaan *sterfdag mortem obire Vb.*
Begaan *afwachten expectare Een Ev. D., St. B.*
Begaan *i. bekommerd sollicitus als begaan zyn om i. begaan maken om, sollicitum esse, sollicitum facere de H. H., St. B.*
Begaan *Begraven en begaan iemand Seg.*
Begaan *Celebrare H. op M., St. B., Vb.*
Begaan *een plechtigheid obire solemnè munus H. H.*
Begaan *aanvallen, aantasten Sc.*
Begaan *gunst, dank, i. behalen acquirere H. H., H. B.*
Begabbelen *i. bekabbelen Z. N.*
Begaden *met goud, slyk, drek, scheppen, slym euz. H. op M., Gef., Z. N.*
Be-

- Begaden *Curare L. V.*
 Begangen *i. begaan Tb., S. C.*
 Begierkenis *Bearyf, facinus Moon.*
 Begopen *inhiare Moon.*
 Begopen *Carioje intueri S. C., V. Ld.*
 Begaren *i. Begeren L. V.*
 Begaven *dotare D. B.*
 Begaven *belonen H. A. T.*
 Begaven. *begiftigen J. Fl.*
 Begaven *begaven luden forte iidem, qui*
Bezeven luden i. e. religiosi Pass. Som.
 Bezekken *bespotten S. v. S.*
 Begelden *i. betalen D. B.*
 Begeren *tot verlangen naar O. Gb. Lel.*
 Begeren *aan iemand eischen, verzoeken*
van iemand, petere ab aliquo Br.
 Begerig *Cupiaus St. Bybel.*
 Begerig *croontje K. M.*
 Begeven *bezwijken, descere Gef.*
 Begeven *tot religie, overgegeven deditus*
religioni Sc., H. G.
 Begeven *c. datav. P. N.*
 Begeven *i. verlaten K. M., D. B., Sp.*
H. M. C. Cl. Sp.
 Begeven *zich gins of daar heen Confer-*
rese aliquo F. W. N. A. T.
 Begeven *luden Geestelyken Religiofs St.,*
H. v. D. H. op M.
 Begeven *zyn i. verlaten hebben H. N. P.*
 Begheerlyck *i. begerig. H. A. T.*
 Begheernisse *D. B.*
 Begheerte *Cupido G. T.*
 Begheringhe *G. T.*
 Begieten *met den monde i. verbreiden*
L. V.
 Begieten *i. nat maken C. d. M.*
 Begieten *met zulk een sap i. op zulk*
een wijze behandelen C. d. M.
 Begift voor *begaafd S. V. S. G.*
 Begiften *nu begiftigen C. d. m.*
 Begm voor *Beginsel G. T.*
 Beginnen *Praeterit. Begonft, Begost,*
Begonde, Begon, Began. D. B. Sc.
C. d. M., G. T., H. O. d. A., J.
Fl., Cl. Sp. Gef., A. v. M.
 Beginnen *Part. voor begonnen D. B.*
 Beginnen *aan i. beginnen met C. d. M.*
 Beginsel *initium van 't begintsele tot in*
den Steert a principio usque ad finem
C. d. M.
 Beglimping *Oud. vert. A., Oud. P.*
 Beglond *leviter accensus V. D.*
 Beglozen *S. v. S. G. An Credo pro Be-*
glanzen.
 Begluren *S. Kf.*
 Begolfd *undis Cinctus.*
 Begomen *Dit woord wordt in onderschei-*
den en zeer ruime beteekenissen, zodat
men niet bepaaldelyk kan zeggen, wel-
ken, gebruikt by L. V.
 Begonnen *Partic. a Beginnen D. B.*
 Begorden *Gravidam redderen, nu be-*
zwangeren P. G., H. M. C., Br.,
D. B. V. P., G. op K. qui hanc lo-
cutionem Defendit contra J. Prins in
vita Allig. qui eam habet pro ridicula.
- Begorden *Cingere nu omgorden D. B.*
 Begorden *Cingere translate, Sp., H. B.,*
S. v. S. G.
 Begoten *Bespreid, irrigatus C. d. M.*
H. op M.
 Begraasd *zyn Insanire Wb.*
 Begraasd *veld Campus Herba repletus*
Z. N.
 Begraauwen *Scherp berispfen Moon.*
 Begraven *i. graven, omgraven. fodere*
D. B.
 Begraven *Sepelire S. B., D. B.*
 Begraven *Sepelire transl. Wb.*
 Begraving *verjchanjing munitio, vallum*
Sc.
 Begrimmen *Oud. P.*
 Begrynen *H. D.*
 Begryd *i. begrip J. K.*
 Begrip *dat reis begrypt, bevat, begrip*
des tempels septa templi D. B.
 Begrip *(vast) firma ratio H. G.*
 Begrypelyc *dat Gegrepen kan worden,*
quod apprehendi potest G. T.
 Begrypelykheid *intelligibilitas G. T.*
 Begrypelykheid *Opvatting, Opinio. A.*
V. M.
 Begrypen *grypen, aangrypen Apprehen-*
dere, prehendere, arripere D. B. H.
op M., Cl. Sp., V. N., O. B. Vb.
 Begrypen *Rapere D. B.*
 Begrypen *Betrappen, Deprehendere D. B.*
 Begrypen *Occupare Kol.*
 Begrypen *K. v. H.*
 Begrypen *verstaan, Intelligere G. T.*
 Begrypen *Bekryen, Berispfen, Corripere,*
reprehendere D. B., Pol., H. op M.,
H. O. d. A., Gef., Viss., H. H.,
H. H. G., Cl. Sp.
 Begrypen *zich L. V. J. begrypen hem*
en vergaderen hem selven inwendeli-
ken.
 Begryzen *S. d. Ph.*
 Begrocien *Act. V. P.*
 Begroeien *Neut. V. Ad.*
 Begroten *i. vergoeden Compensare H. V. D.*
 Begrommeld *i. Bemorscht Oud. Vert. A.,*
Z. N.
 Begronden *een brug van zwaren last*
begront den Aemstel niet V. P.
 Begruizen *i. bemorschen V. H., Pass.,*
V. V. r., Oud. P., Oud. Vert. A.
 Begruten *vergeiden M. C. C. R.*
 Beguichelen *en belachen H. Gr.*
 Begunzen *K. M.*
 Behaallyk *i. besmettelyk H. M. C.*
 Behaamvesten *Bevestigen. Ald. W.*
 Behaat *i. gehaat Sc.*
 Behagel *fraai Een behagele rok Tunica*
talaris D. B.
 Behagel *maken i. fraai maken, versieren*
orare D. B.
 Behagelheid *Sieraad, Cultus. D. B. en*
Bit. Ur. d. D.
 Behagelheid *Pracht, Pompa. D. B.*
 Behagelheid *dat behaagd, genoegd, ge-*
noegen, vermaak D. B.

- Behagelyk *fraai* Behagelyke rok *vestis talaris*, Behagelyk wyf *mulier comta* D. B.
- Behagelykheid. *Sieraad, ornatus* wewelike behagelycheit *Mundis muliebris* D. B. Cl. Sp.
- Behagen (*staan in*) *i. behagen, bevallen, placere* C. d. M.
- Behagen nemen *V. V. r.*
- Behagen zich in *i. vermaken zich, behagen scheppen in.* K. M.
- Behagen (uiterlyk) *uiterlyk sieraad dat behaagt* Sc.
- Behagenheid *Behagen, welbehagen.* G. T.
- Behalen. *Accusare, inquirere in mores* V. J. D.
- Behalen *sibi acquirere* S. C.
- Behangen *Belaien* H. D.
- Behangen *Verlegen* V. D.
- Behangen *Besmet* Cl. Sp.
- Beharingd *Z. N.*
- Behecht in. *quelling en moeite* H. H.
- Beheeren *Bestieren* V. D.
- Beheering. *Bestier, Bestiering.* V. D.
- Beheet *Gebod, bevel, jussus, mandatum* St., C. d. M.
- Beheet *Gelofte* L. V.
- Beheyninghe *van den stenen Maceria* D. B.
- Beheyntheit *D. B.*
- Beheit *Quid?* L. V. p. 47.
- Behelpen *i. helpen juvare* G. T.
- Behelzing (*geplamoote*) *van verscheiden dingen Collectio variarum rerum inter se permixtarum* O. Vert. A.
- Behemstelyk *i. heimelyk, Clanculum* O. Vert. A.
- Behemstig *i. heimelyk Clanculum* Oud. Vert. A.
- Behend *Sp., Sp. V. S., St. B.*
- Behendelyk *Br. D., L. V. Callide.*
- Behendeliken *Callide* D. B.
- Behendig *Adj. Loos, Astutus, Callidus* D. B., Z. N., L. V.
- Behendig *Cautus* D. B.
- Behendig *Adverbium Vaardig, Cito* G. T., Sp., Sp. V. S. G. Veld., Pat.
- Behendig *Adv. looslyk, Callide* L. V.
- Behendigheid *Astutia* D. B., S. v. S., H. Hjt.
- Behengenis *puto pro gehengenis.* L. V.
- Beherten *zyn hart zetten op* C. d. M.
- Beheten *keloven, promittere* L. V.
- Beheten *Bevelen, jubere, mandere* L. V.
- Beheten *voorspellen, voorzeggen. Praedicere* L. V.
- Beheten *part. ut videtur pro beginnen nisi sit pro Bevolen.* L. V.
- Beheten *iets te dele tot zyn deel geven* L. V.
- Beheveld *d. i. beëveld, met eenig evel besmet lake affectus* H. op M.
- Behieten *beloven* St., H. op M.
- Behylikén *door 't huwelyk bekomen matrimonio acquirere* H. V. D.
- Behilste *scen Gener.* D. B.
- Behinderen *i. Verhinderen, of hinderen. Impedire.* Vb., Cl. Sp., St. B., V. Mb., V. V., Oud. Vert. A.
- Behindig *voor Behendig* L. V.
- Behingen *Beschikken, Bestieren. Dirigere* L. V.
- Behippen *Behipt met misdaad, met ontrouw* H. H., Anf.
- Behoed *voorzichtig Cautus* G. T., Br. D.
- Behoed *Bescherming Tutela* H. M. C.
- Behoedenisse. *Hoede Bescherming Tutela* J. K.
- Behoeder *Voogd, Beschermmer. Tutor* H. op M.
- Behoederfche *Voogdes, Beschermster Tutrix* G. T.
- Behoedheid *i. behoedzaamheid Animus cautus* G. T., h. d. ged. Th.
- Behoedig *i. Behoedzaam Cautus* G. T.
- Behoef *Commodum, usus* D. B. K. v. H.
- Behoef *Suppellez* D. B.
- Behoeflyk *necessarius* Veld.
- Behoeflykheid *Sc., Cl. Sp.*
- Behoeft *i. behoeft* F. W.
- Behoefte *D. B., Kantt.* S. B.
- Behoefte *plur. Behoefsten niet Behoefstens* V. D.
- Behoefstig *cum gen. G. T., Ald. We-derlegging enz., St. B.*
- Behoene *Vrucht, fructus* L. V.
- Behoeren *forte pro behoeden* G. T.
- Behoerlyk, *dat behoort, nodig is tot* D. B.
- Behoerte *i. Beurte vices bi behoerten per vices, vicissim,* D. B.
- Behoeven *perjon. Opus esse* L. V., D. B., J. V. P.
- Behoeven *imperjon. Opus esse.* S. V. S.
- Behoorte *nu behoren* Gef., Br.
- Behoud *Matrimonium* S. V. S.
- Behoud *behuuwd* J. Fl.
- Behoude *voor dit schynt men houde, d. i. gunst, vriendschap te moeten lezen by* St. B. II. v. 104. zie Huydec. I. D. p. 449, 450.
- Behoudelyk, *nu behoudens doch liever behouden dat* H. O. d. A., H. A. T. ea lege, ut.
- Behoudelyken *i. Behouden ea lege, ut, salvo hic vel illo* Cl. Sp.
- Behouden *Salvus cum Gen. rei* D. B.
- Behouden *lyf ende goed vita & bonis salvus* H. op M.
- Behouden *maken i. zalig, gelukkig maken servare, salvum facere, salvare* D. B., G. T.
- Behouden *hebben voor 't zyne hebben Salvum, proprium, sibi habere* K. v. H.
- Behouden *wederhouden Retinere* D. B.
- Behouden *Observare* D. B.
- Behouden *Obtinere* D. B.
- Behouden *Conjervare* D. B.
- Behouden *Onthouden, memoria tenere* D. B.
- Behouden *Continere* D. B.
- Behouden *by 't leven in vita Servare* S. B.

- Behouden in haar pligt *Continere* Z.
Heyns.
 Behouden *forfan* *Corrigere* Vb.
 Behouden aan i. houden aan, buigen
 naar *Inclinare ad* D. B.
 Behoudenste. *Behoud* S. B.
 Behouder *Zaligmaker* *Servator* G. T.,
Cl. Sp.
 Behoudinge i. *behoud*, *behoudenis* D. B.
 Behouwen i. *behuwen* *matrimonio* *acqui-*
rere C. d. m.
 Behouwen i. *gehouden*, *uitgehouden*,
Carus, *gchouwen* *steen* *Lapis politus*
 D. B.
 Behovig i. *behoevig*, *die behoeft*, *qui*
eget St. B.
 Behoevigheit i. *behoevigheid*, *indigentia*
 St. B.
 Behoeden i. *bewaren* *Custodire* D. B.
 Behouden *Obfervare* D. B.
 Behoeder *Bewaarder* *Custos* D. B.
 Behoedt zyn i. *op zyn hoede* *zyn* Cl. Sp.
 Behuertheit i. *Behoedzaamheid* Cl. Sp.
 Behuiden *Tegere* St. B.
 Behulpe i. *hulpe* *Auxilium* G. T.
 Behulpen zyn i. *geholpen*, *gered* *zyn.*
V. Geb., H. H.
 Behulpelyk G. T.
 Behulpelykheid G. T.
 Behulpig Sc.
 Behuwede loen of dochter *Genet aut*
nurus.
 Bejaagd *verkrege*, *bekomen* L. V.
 Bejaard Oud. V. D., Ond P.
 Bejag *Quaestus*, *acquisitio* D. B.
 Bejag doen *voordeel* *doen*, *Lucrum* *fatere*
 C. d. M.
 Bejagt geen men *bejaagt*, *zoekt*, *naar*
streeft C. d. m., Sp V. J. E.
 Bejagen *bekomen*, *verkraygen*, *nancisci*,
confequi D. B., St., F. W.
 Bejagen aan iemand, *niet van*, *confequi*
ab aliquo St.
 Bejagen *najagen* V. D.
 Bejagen *Subst.* J. K.
 Beiden *wachten* L. V., L. V. J., C.
 d. M., H. op M.
 Beiden *verwachten* L. V.
 Bejegenen *ontmoeten* *Occurrere* V. L.,
 St. B.
 Beide *van meer dan twee* D. B. Seg.,
 H. op St.
 Beide *Subst.* *Vertoef*, *uitstel*, *dilatatio*, *mo-*
ra D. B.
 Beide *Uterque* *somtyds met n in pl.* K.
 V. H., G. T.
 Beide *veeltyds zonder n in pl.* D. B.
 Beide *te gader* D. B.
 Bejegenen *Beantwoorden* V. Ov. H.
 Bejegenen *Anspreken* V. Ov. H., V. P.
 Bejegenen *met gerief en hantreyking*
 H. H.
 Beyeem *eh* *Beyem*. *Bohemen* L, V.
 Beyem *zie* *Beyeem.*
 Beien voor beiden *dralen*, *Cunctari*
 C. d. M.
- Beyercroontje K. M.
 Beyrclouwen *cruydt* K. M. *Acanthas.*
 Bekennen i. *Erkennen* *Agnoscere*, D. B.,
 H. op M., Ald. W., Vb., St. B.,
 S. B.
 Bekennen *pro simplici* *Kennen*, *scire*,
noscere, *cognoscere* D. B., C. d. M.,
 G. T., H. op M., Cl. Sp.
 Bekennen *kennis nemen* D. B.
 Bekenninge *Belydenis* *Bekenninge* *van*
de gereformeerde religie R.
 Bekennisse *Agnitio* D. B.
 Bekennisse *Cognitio* St. B., G. T.
 Bekennen *Subst.*, *scientia*, *cognitio* G. T.
 Bekennen boete *Handv.* *van H. Aalb.*
 1401.
 Bekennen in den onrechte i. *bevinden*
Hert. Aalb. priv. 1401.
 Bekennis *kennis* *bekomen* Cl. Sp.
 Bekennen *bekend* *maken* H. op M.
 Bekend staan *weten* S. V. S.
 Bekend zyn *weten* S. Sp.
 Bekend doen *notum reddere* S. v. S. G.
 Bekendzaamheid S. d. Ph.
 Beker *Poculum* *ten vegen* *beker* *credo*
Poculum letiferum, *Venenatum* Oud
vert. A.
 Bekin i. *Beken*, *Bekentenis* C. d. M.
 Bekinnen d. i. *Bekennen* *zie* *Bekennen.*
 Bekyven C. d. M.
 Beitelen *buitelen* T. P. P., V. P.
 Bek i. *mond* C. d. M.
 Bekaaleh i. *Bedriegen* S. v. C.
 Bekaaid *Belachen* C. d. m.
 Bekaaid *verlegen* Z. N.
 Bekallen H. H. d Gr.
 Bekant i. *bykants* *Veld.*
 Bekants i. *bykante* Fr. W.
 Beed *Quid* *apud* L. V.
 Beke *Rivus* B. op M., V. P.
 Bekeeren i. *keren*, *schikken* H. H., H.
 V. D.
 Bekeeren *veranderen*, *Convertere* *muta-*
re, Oud. Vert. Ar.
 Bekeeren voor zich *bekeeren* *het welk*
ook somtyds wordt uitgedrukt. D. B.,
 Sp. V. S., L. V. J.
 Bekeren voor *keren* D. B., Seg. J. Fl
 L. V.
 Bekeeren voor zich *keren* D. B.
 Bekeeren *te en in* *Mutare* & *Mutari* in
 D. B.
 Bekeeren *tot i. keren* *tot J. Fl.*
 Bekeerd worden i. *wederkeren* D. B.
 Bekeerlyk H. H. d Gr.
 Beken *Confessio* H. H., S. B.
 Bekender *onderzoeker* *Bekenders* *vanden*
grond. H. N. P.
 Bekenlyk i. *kenlyk* D. B., G. T.
 Bekennen *zien*, *gewaar* *worden* *merken*
 D. B.
 Beklippen *Betrappen*, *Deprehendere* C.
 d. M., Br. Oud. Vert. A.
 Beklicfen *bemorschen*, *maculare* J. M.
 Beklyf *Commodum* St.
 Beklyven *Vast* *houden*, *retinere* C. d. M.
 E 2 Be-

- Beklyven *proficere* C. d. M., H. Or. d. A., S. v. S. G., S. V. S. R., J. K., Kantt. St. B.
 Beklyven *Subst.* Het Beklyven der deugd C. d. M.
 Bekeeld, een zoon van de moeder nauws bekeelt V. D.
 Bekloeken *kloek verstandig te beschouwen of betrachten* D. R. C.
 Beklonterd *bemorscht transl.* Oud vert. A.
 Beknellen *Drukken, prangen.* Oud. vert. A.
 Beknellen *omvatten, vatten* D. S.
 Beknopt H. H.
 Bekoepen *vox agraria forte besnyden Oefroy van de Wierinw. 1597.*
 Bekomen voor komen *Venire* D. B.
 Bekomen *Verkrygen Consequi* H. A. T.
 Bekomen i. belagen *placere* Seg., H. op M.
 Bekomen herstellen *Neut. reconvalescere* L. V.
 Bekommeren H. V. *Intricare* Sic. etiam St. B.
 Bekommeren *Arresteren Priv. van Harl. Witt. aan Hoorn 1405.*
 Bekommeren *Occupare* St. B.
 Bekyven voor bestraffen Moon.
 Bekkeneel een staalen theed onder den helm. Lat. *Cerebellaria* H. op M.
 Beklaauwd H. H. met levering der beklauwde Steden.
 Beklagen *Aanklagen, Beschuldigen* S. B., Sc., V. D.
 Beklassen i. bekladden P. N., H. A. T. of H. M. C.
 Bekleden S. B., *proprie Jonkt., V. V. r., V. F. Translute.*
 — — een plaats V. B.
 — — den staat en 't raethuis bekleeden en stutten V. P.
 — — dankoffers. d. i. dezelve bywonon V. D. in ball.
 — — een feest V. Ad. in ball.
 — — Disch V. Ad. in ball.
 — — Het scherprecht V. L.
 — — de buik der halve mane H. Hist.
 — — Last V. Virg.
 — — plicht V. L.
 — — Bedekken Sp.
 — — een veld V. V. r.
 — — Belangen V. Ad.
 — — met lof V. Hariz.
 — — met een naam V. V. r.
 Beklemmen is beklommen H. M. C.
 Bekleven part. a Beklyven K. M., P. N.
 Bekliken i. bekladen of berispen, over den hekel halen S. C.
 Beklenmen *neutrum* H. H.
 — — *neutro pass.* K. Lesc.
 Bekrozen bemorscht H. Ged., Br., V. S., S. V. C., Poot, H. V., Vl. R., Oud. Vert. A. Moon.
 Bekruifen den Oceaen i. bevaren M. B.
 Bekuren achten, in waarde houden C. d. M.
 Bekusten bekeren S. V. S.
 Bekwaam aangenaam *Gratus* S. C.
 Bekwamigheid i. bekwaamheid *Gef.*
 Bekwelen *betreuren* *Gef., C. d. M. H. M. C.*
 Belachen *Part.* Belacht niet Belachen T. P. P., K. M.
 Belachen toelachen K. M.
 Beladden met ladders beklommen H. V. beleert hy 't slot.
 Beladen *bekommerd, Verlegen* in of met iets Sc., G. Sp., V. D. en B., H. Gr., H. H., V. P., Mb.
 Belagen *Quid?* S. V. S.
 Belaken *Wraken, af, of kwaddkeuren* H. H. p. 30.
 Belanc (na) syn iemand, i. iemand be- slaan in maagjchap. L. V., H. op M.
 Belangen *Attingere* Vel Ch.
 Belanden aan land komen V. N. V. V. r., V. P., V. H., P., V. Ld. V. Gel.
 Belangen i. ontvangen H. Groot.
 Belanghebbber *Deelgenoot, Participant, geïntereſteerde in een redery enz Z. WV.*
 Belasting *belakking, Accusatio* O. Verb. Arn.
 Belasten *Mandare* H. Or. d. A.
 Bekommerd *ſollicitus* H. Hist.
 Bekommering *ſollicitudo* Viſf.
 Bekommerwiſſe Kantt. St. B.
 Bekomſte (zyn) eeten Kantt. St. B.
 Beoord of becord met ere grote blixem *ictus fulmine* L. V.
 Bekopen pro Becochten *forte legendum* Befochten *apud* L. V.
 Bekopen *An mereri* ap. L. V.
 Bekopen boeten, betalen luere *ſolvere* J. D., H. M. C., H. A. T.
 Bekopen de dood mortem *ſubire* *Gef.*
 Bekoren Befoeken *tentare* L. V. O. Gb. Lel.
 Bekoren *Allicere, placere delenire* V. L.
 Bekoring *Verzoecking, tentatio* J. K.
 Bekorten, Berispen *reprehendere* L. V.
 Bekorten te velde in eenen ſtride een *Veldslag wagen, om de zaak te beſliſen* L. V.
 Bekosten i. bekostigen Kantt. St. B.
 Bekouten bepraten C. d. M., Kantt. St. B.
 Bekrachten Landen i. met kracht *vermeesteren, dwingen, innemen* Veld.
 Bekreunen *Cum acc. rei non zich des bekreunen* Hv., Poot.
 Bekroeden i. bemoeien, bekreunen R.
 Bekrompen (nooit) *veder* Oud. P.
 Beleggen *Bekleden* D. B.
 Beleggen zyn woorden V. Jof. in E.
 Beleggen *Accuſare* S. V. S.
 Beleggen *Subst* *Obſidio* D. B.
 Belegger Sc., H. N. P.
 Belegging *Obſidio* D. B.

- Beleid der woorden *H. D.*
 Beleid *Subst.* Bestier *Decretio H. d. Groot.*
 Belemmerd water *Sc.*
 Beleid *part.* bestierd. *D. B., J. D.*
 Beleid *part.* belegd *obsessus D. B. H.*
 op *M.*
 Beleiden *Bestieren D. B., Ald. V. V. L.,*
P., S. V. S., H. H., H. V. Kanit.
St. B. H. d. Groot.
 Beleider *bestierder, Dux, Gubernator*
D. B., J. D.
 Beleidinge *Directio D. B.*
 Beleidinge *Onderneeming S. V. S.*
 Beleidheid *D. B. Obsusio.*
 Belcken zie Belyken *d. i.* verlyken of
 vergelyken.
 Beien *utrum* Blaffen, an branden *L. V.*
 Belend met byteltekningen *H. H.*
 Belend *Subst. limes. V. D.*
 Belenden *Evadere Ald. W.*
 Belct *impedimentum* Belct doen beletten
Impedire J. D.
 Beletterd *i.* geletterd. Beletterde lieden
O. Vert. A.
 Belaten *forte* verzorgd. *V. D.*
 Belcier *i.* bestierder *D. B.*
 Beledere *i.* bestierder *D. B.*
 Beleede *forte idem, quod bely apud Hor-*
nanos gebrek, ongemak *H. V. D.*
 Beleeden *i.* beleiden, bestieren, *Guber-*
nare, D. B. Serm. V. S. B.
 Beledigen. onledig zyn, *occupatum esse*
in aliqua re, alicui rei vacare Br.,
Oud. Vert. A., Vh. P.
 Beleefdheid, wellevendheid *G. op K.*
 Beleend, *qui in feudum accepit. feudata-*
rius S. Sp.
 Beleent (*krachten al te lang*) *H. N. P.*
 Beleet *i.* belyd, *belydenis. Confessio S.*
V. S. G.
 Beleet *i.* beleid, *bestier, D. B.*
 Beleet *part.* beleid, *D. B.*
 Beleet *part.* pro beleid, *d. i.* belegd
J. Fl.
 Belègen *part.* *Obsessus D. B.*
 Belegentheit *Obsidio D. B.*
 Belegerd *Obsessus V. Sal.*
 Belegd *i.* belegerd. *Obsessus S. V. C.*
rarus. Part. Belegen en belegd, *D. B.,*
H. P. S. V. C., Cl. Sp., S. V. G.,
Oud. V. A., Kol.
 Beleggen *bestieren D. B.*
 Beleggen nu bezetten, *occupare D. B.*
 Beletterdheid *Geleerdheid. Doctrina. O.*
vert. A.
 Beleven *i. e.* by myn leven zien. *Gem. Sp.*
W., V. Geb., Sp.
 Beleven *nakomen Cl. Sp.*
 Belezten bepraten, overreden, betoveren
H. Pr., C. d. M.
 Belgen zich *D. B., Moon. Esop.*
 Belgenschap, Belging *Indignatio. D. B.*
 Belyden *Confiteri G. T., C. d. M.*
 Belyden *abj. pro manifestum esse Bern.*
 Belyden *Betuigen Gef.*

- Belieden *i.* beleiden. *D. B.*
 Belien *Contr.* voor beliden *Confiteri. D.*
B, Gef.
 Belyken *i.* verlyken of vergelyken *Com-*
parare F. W., Z. M.
 Belippen *Bekyven G. op K.*
 Belistigen in 't net listig in 't net kry-
 gen *S. d. P.*
 Belken nu Balken of Bulken *D. B.*
 Bellekyne *Quid? Pel*
 Bellend *Bellende Beker i. een volgeschon-*
ken beker, op welken hoven beilen van
wyn of anderen drank leggen S. C.
 Belocfde *i.* belofte *i.* geloofte *Votum D. B.*
 Belocfde, Belofte, *Pactum* Belocfde
 zetten, doen, maken *D. B.*
 Beloep *i.* Beloop, *Loop L. V. J.*
 Beloeren *i.* beschouwen *C. d. M.*
 Beloeven *i.* beloven *D. B.*
 Beloeven *i.* geloven *Credere D. B.*
 Belof *i.* belofte, *Affpraak L. V., St.*
 Belofte *Foedus* Belofte slaan, doen, aan-
 gaan, maken *zessen.*
 Belofte *testamentum D. B.*
 Belofte *Borgtocht D. B.*
 Belofte *Pactum D. B.*
 Beloftewensch *Votum Oud. Vert.*
 Belogen *T. P. P.*
 Belok *Insidiae K. M.*
 Beloken *i.* Besloten *D. B., S. V. S. G.*
 Beloken *paesch, Sinxen H. V. D.*
 Beloken tyden *Vacantien G. op K.*
 Beloken *Ontverfa H. D.*
 Beloken *Belokenre ogen, Clausis oculis*
met gesloten ogen Gen. absol. L. V.
 Belommeraar *Epitheton van den Andoren.*
V. Virg. r.
 Beloofst *Promissio S. V. S. G.*
 Beloop *i.* loop. *H. H.*
 Belopen omringd *Cinctus K. M., H.*
op M.
 Beloven overvallen *V. D.*
 Belopen aanvallen *St.*
 Belopen. *aanhoudende vervolgd H. op M.*
 Belopen verkrygen *S. V. S. G.*
 Beloven iemand eenigs dings *i.* aanbe-
 velen, *toevertrouwen D. B.*
 Beloven *Vovere D. B.*
 Beloven *Promittere H. P.*
 Beloven iets aan zich *V. P.*
 Beluien met moordgeschrei en donder
 van kartouwen *V. P.*
 Beluik *Geheim C. d. M.*
 Beluiken *Quid? C. d. M.*
 Beluiken *Besluiten D. B.*
 Beluipen *Beluipen en beloerd Wd.*
 Belul *Besef. S. C. V. V. r., J. D.*
 Bem voor Ben (*ik.*) *H. op M., L. V.*
 Bemanen bezwaren, vermanen *Cl. Sp.*
 Bemantelen *transl. munire H. H.*
 Bemantelen *Bewimpelen J. D.*
 Bemd *i.* Bemd *J. Fl.*
 Bemeten. *Afmeten F. W.*
 Bemeuzelen *Besmetten Br., H. V.,*
Oud. Vert. A.
 Bemoeiligen *moedig zyn. Jonkt.*

- Bemoed zyn *Suspitari Sc.*
 Bemoed worden vermoed worden. onder welke Caesar bemoed wordende, *Inter quos Caesarem esse suspicio erat Sc.*
 Bemoeid zyn in iets *d. i. gemoeid Jonkt.*
 Bemoeid *d. i. gemoeid* in iets. *Sp.*
 Bemoeien zich met *V. V. r.*
 Bemoeien *i. vermoeien fatigare St. B.*
 Bemoffelen de handen *i. binden H. V.*
 Bemoppelen *H. H.*
 Bemorwd *i. Vermorwd. Delinitus D. B.*
 Bemost *i. Bemorschd P. G.*
 Bemutsen zot, zinnelees maken. *C. d. m.*
 Ben (*du*) *L. V. J.*
 Benaamwoord *i. naamwoord. nomen Oud. Vert.*
 Benaarstigen de Historie *Historiae Operam dare H. H. Gr.*
 Benaarstigd Benaarstigste toeleg *Oud. Vert. A.*
 Benaauwd samengetrokken *Contractus D. B.*
 Benaauwdheid *Anxietas. H. V.*
 Benabuurde Steden *i. naburige Kantt. St. B.*
 Benachten *i. overnachten pernociare Vb. S. v. St. B.*
 Benadeeling *i. Verkorting Oud. Vert. Ar.*
 Benagelen met de nagelen houden *Unquibus tenere. sed transl. benagelt in de kluwen d. i. verward in de kluwen H. V.*
 Benaren *per Syncopen pro benaderen Eglant.*
 Benarren, *P., V. J. D.*
 Benaute *i. benaauwdheid F. W.*
 Bend Agmen Benden in 't veld brengen *V. P.*
 Bendenaar *V. V. r.*
 Bendeden *K. V. H.*
 Benedixie *H. op M.*
 Benellekyn Beentjen *G. T.*
 Benemen Beletten *Impedire L. V.*
 Benemen. Ontkennen, negare *recusare H. V., Br., S. C.*
 Beneveling *Offuscatio O. Vert. Ar.*
 Bengelen kwullen *Vexare Vb.*
 Bengelmeeſter *O. Vert. A.*
 Benyden *Subst. Zelus D. B.*
 Benyder *Zelotes, Aemulator. D. B.*
 Benydersche *Aemula D. B.*
 Benieren *Quid? H. Th. en A.*
 Benippelen het gezap. *Beknibbelen D. B.*
 Benodigd *Egenus H. op M.*
 Benodigen nodig maken *H. H.*
 Benodigen noodzaken, dwingen *H. H.*
 Benoegen *i. genegen. Sp.*
 Benogen *Quid? C. d. m.*
 Benooigd *i. genoegd. M. C. C. B.*
 Benoodzaken *i. noodzaken Oud. R. Mg.*
 Benoost leven *C. d. M.*
 Beropen *arcus H. de Groot.*
 Berou Benaauwdheid. *S. V. S.*
 Beruclieren de heugleid der gemeente *i. laten bedaren H. H.*
 Beogen *beschouwen Sp.*
 Beoorlyck voor behoerlyck *Br. D.*
 Beoorzaken *i. veroorzaaken, bewerken Auditor. Oud. Vert. A.*
 Bepeilder *i. peilder H. N. P.*
 Bepeizen voor peizen *J. K.*
 Bepenzen overdenken *L. V., D. B.*
 Bepraaien *i. bedekken K. M.*
 Bepraten overreden *persuadere Kantt. St. B.*
 Beprevelen *i. door geprevel betoveren, incantare Oud. Vert. A.*
 Bepronken oppronken, Verfieren *ornare J. K.*
 Beprangen *i. prangen H. de Groot.*
 Beperreren. nu bepaalen *gemmis ornare transl. quocunque ornatu ornare Sp., Pott.*
 Beproevinge horen van getuigen *K. V. H.*
 Bequaem vatbaar, bevattelyk *Cl. Sp. —*
 Bequaem Aangenaam *Gratus, Acceptus D. B.*
 Bequame Aangenaam *Gratus, Acceptus S. V. S., B. op M.*
 Bequaemheid Aangenaamheid *Gratis D. B.*
 Bequaemlic *Acceptilis, concupiscibilis D. B.*
 Bequaemelic *Acceptilis, Gratus D. B.*
 Bequaemelycheid *Gratulation D. B.*
 Bequamig *i. bekwaam K. M.*
 Berderen *adj. i. van berderen Een berderen aengezicht aendoen Kantt. St. B.*
 Berecht zyn *Certioem factum esse Moon.*
 Berecht *Exercitus, Instructus St.*
 Berecht *i. Gerecht Perculum S. d. Ph.*
 Berechten *i. onterrechten Z. N.*
 Berechten een kamp *Quid? L. V.*
 Berechten iemand van iets *i. helpen, bystaan met iets, Adjuvare aliquem aliqua re H. op M.*
 Berechten *i. bestieren, Gubernare D. B., K. V. H.*
 Berechter *i. bestierder L. V.*
 Bereden *i. overreden persuadere Reid.*
 Bereden *i. bestierd J. D.*
 Bereden *i. bereiden Parare D. B.*
 Bereden *i. bereiden, lof verkrygen parare, vel Comparare H. V.*
 Bereed *i. bereid. D. B., Zeg., Cl. Sp. V. G., H. Cr. d. A., C. d. M.*
 Bereeds *Jam. Kantt. St. B.*
 Bereid ten *i. toegerust ten praeparatus ad D. B.*
 Bereiden *Absolute voor zich bereiden. D. B.*
 Bereden *partic. voor bereid L. V. J.*
 Bereider van 't huis *Dispensator D. B.*
 Bereidzaamheid *Bereidwilligheid V. D.*
 Bereiken *Attingere V. Sal., P.,*
 Bequelen *i. Betreuren C. d. M., H. M. C., H. Wif. Amb., V. G.*
 Bequynen *i. betreuren J. D.*
 Bequecken *i. verkwikken Resocillare D. B.*
 Bequecken *i. verkwikken Resocillare.*
 Beraad *misfchien Manier L. V.*
 Beraad zyn *i. van voornemen J. N.*
 Be-

- Ber voor bernde *L. V.*
 Beraafd *Quid? V. G.*
 Beraden, iemand iets *i. berokkenen St.*
G. T., zeg H. op M.
 Beraden raadgeven of *misschien moed*
 geven *Pel., C. D. M.*
 Beraden *Part. Aangemoedigd. D. B.*
 Beraden zyn dochter *Quid S. Sp.*
 Beraden zyn voornemens zyn *V. Ad. B.*
 Beraeijen *i. beraden S. V. S. G.*
 Beradenheid Wysheid *Sapientia Oud.*
Vert. A.
 Beraden Rader, Raadgever *Consiliarius*
D. B., C. d. M.
 Berader Burgemeester *G. op K. uit Wag.*
Amst.
 Beradig bereid *paratus C. d. M.*
 Beradig *i. Consultus C. d. M., S. d. Ph.,*
J. M.
 Berallen *Quid? Jonkt.*
 Beramper *Auctor mali M. C. C. R.*
 Berd *pl. berderen tabulatum D. B.*
 Berd te berde brengen *i. te voorschyn.*
J. D.
 Berekenen *Cum gen. L. V.*
 Bereidfel Bereiding, Toebereiding. *Cl.*
Sp.
 Beren *Quid? H. V. D.*
 Berett *Quid? L. V.*
 Berespen *i. Berispen C. d. M.*
 Berg *Mons L. V., J. Fl., G. T.*
 Berg-hoog ys *K. M.*
 Berg *proprie* hoog van den berge *i. van*
 boven *H. op M.*
 Berghe *videtur Carcer Th.*
 Bergt *i. berg Mons L. V. J.*
 Bergdel Bergnymph *Oud. Vert. A.*
 Bergelyn Bergien *L. V.*
 Bergen *Imp. Bergde of Barg en berg*
nu meest al verbergen abscondere D. B.,
L. V., Sc. L. V. J.
 Bergen Vrezen *formidare D. B.*
 Bergen Ontzetten *H. H.*
 Bergent *Quid? Veld.*
 Bericht beiter *C. d. M.*
 Berichten, bestieren *Kil., V. P., St.*
H. V., van Loon Al. Reg.
 Berichting *i. onderrichting V. D.*
 Bericol Berycollus *Lapis pretiosus qui-*
dam H. op M.
 Beryden Ballingen *est sententiam contra*
exules nobiles in Zelandia executioni
dare H. op M.
 Beryden *districtum aggere clausum &*
certo tempore a tributo immunem, hoc
tempore elapso tributo subicere Trotz.
Thef. Jur. publ.
 Beryging *O. Vert. A.*
 Bernde *Beryllus Lapis pretiosus.*
 Bering *Circuitus K. M.*
 Beringen *i. omringen Circuire L. V., St.*
 Beryken *i. ryk worden D. R. C.*
 Beryt *Quid? C. D. M.*
 Berispen *Arguere, Corripere D. B.*
 Berispen *Subst. Increpatio, Correptio*
D. B.
- Berisping *Increpatio D. B., Oud. vert. Ar.*
 Berkemeier Beker *V. V.*
 Berkemeier Drinkglas *J. M.*
 Bermen Kermen *S. V. S.*
 Bermen branden *Comburere L. V., D. B.,*
G. T., Zeg., Cl. Sp.
 Bernenst Brandenst *Ardentissimus D. B.*
 Berninge Bernhout *St. B.*
 Beroem. Roem *factantia G. T.*
 Beroemelyk *factanter Gef.*
 Beroeien met wieken *H. Zang.*
 Beroepen Vonnis van alle *beroepenen*
vonnisse te rechten H. V. D.
 Beroepen twee mannen *heroepen* dat si
 een quaet ongerechtich vonnis gewyst
 hebben *H. V. D.*
 Berouwigheid *J. K.*
 Berreg voor Berg *Mons D. H. Port.*
 Berrental voor Berntal *i. Brandtal, Brand-*
 schatting *Vedigal. quod solvitur besti-*
ne hostilibus flammis omnia delet V. P.
 Bersten uit en over *nam. uit het land-*
 huis en over de *Graften V. Alb.*
 Bertaansch voor Britsch, of Brittanisch
L. V.
 Bertelneus voor Barcholomeus *K. V. H.*
 Berucht voor vermaard in een goeden zin
H. de Groot.
 Berucht voor befaamd in een kwaden zin
H. V. D.
 Beruchtigd voor berucht, beruchtigd met
 ketteryen *H. H.*
 Beruerd *i. beweegd D. B.*
 Beruerd *i. aangedaan Commotus H. O.*
d. A.
 Berueren *i. beroeren, bewegen, Mo-*
vere D. B.
 Berueren te gramenschappen *i. tot gram-*
 schap *provocare ad iram D. B.*
 Berueren. *i. hem beroeren of beroerd*
 worden *moveri D. B.*
 Berueringe *i. beweging Commotio D. B.*
 Beruerlic *i. beweeglyk mobilis D. B.*
 Beroepen Berispen *H. H. de Gr.*
 Beroer. *S. V. S. G.*
 Beroeren Ontroeren *V. D.*
 Beroeren Aanroeren *G. T.*
 Beroeren *Concitare. G. T.*
 Beroerlyk *Beweeglyk motabilis D. B.,*
H. de Groot.
 Beroerster. *Beweegster Br. D.*
 Beroien *i. stieren S. V. S. G.*
 Berokken *Moliri, Port.*
 Berokken *partic. voor Berokt J. Fl.*
 Beroid Arm, tot armoede vervallen
J. M., Moon. J. D.
 Beroekt bereokte beelden *sumofaz Ima-*
gines P. G.
 Beroven *c. gen. S. B., V. L., V. Sal.*
J. V. P., G. T., V. V.
 Beroving *S. B.*
 Berounesse *L. V.*
 Berouwe *L. V.*
 Berouwen *Imp. Berieu H. op M.*
 Berouwen *Subst. voor Berouw H. Or.*
d. A.

- Berouwen *poenitere V. G.*
 Berouwen *partic. voor berouwd D. B., Sc., S. V. S.*
 Berouwenesse *L. V. poenitentia.*
 Berouwenesse *D. B. poenitentia.*
 Berouwig *S. V. S., Cl. Sp.*
 Bescamenisse *Confusio D. B., G. T.*
 Bescappet *Quid Tb.*
 Besc chatten. *voor schatten Veld.*
 Bescatter *Exactor D. B., St. B.*
 Bescceed *Argumentum Sp.*
 Bescheed *i. bescheid J. D.*
 Bescheid doen *eigenl. iemand beantwoorden, daarna iemand bescheid doen in 't drenken, op deszelfs toedrinken, wederdrinken, maar in een obfceenen zin, wordt een vrouw gezegd een mand bescheid te doen si par est ejus congressionibus veneris by Huyg. in Tryn Cornelis Klucht laudatum a G. op B.*
 Bescceydelic *decenter G. T.*
 Bescceidelic *Distincte D. B., Ald. Wederl.*
 Bescceden *kwalyk veranderd in besteden H. op M.*
 Bescchemen *i. overdekken, overschaduwen St. B., Fl.*
 Bescceyden *redelyk, nationalis G. T.*
 Bescceydenheit *i. verstand G. T.*
 Besccheerd *voor beschooren T. P. P.*
 Bescheid *i. Bescheidenheit Moderatio H. V. D., H. Gr., H. V.*
 Besccheide mannen *Arbitri H. V. D.*
 Beschelden *i. schelden, kyven D. B. C. d. M., H. N. P.,*
 Beschelden op iemand *schelden C. d. M.*
 Beschelden iemand *met iets i. iets verwyten, te last leggen.*
 Bescserien *forte pro Besccheren L. V.*
 Bescsermen *Munere Sp.*
 Bescsermen *Protegere D. B.*
 Bescsermen *van niet voor G. T.*
 Bescsermenis } *Auxilium, praesidium*
 of } *D. B., Cl. Sp., Gesf.*
 Bescsermenisse }
 Besccheid *distinctio Gesf.*
 Beruerte *i. beroerte, beweging, aandoening Cl. Sp.*
 Beruiken *die een verrotte dood beruikt met amberluchten H., D., Schim Sal. liefdel.*
 Beruim *Quid? H. V. D.*
 Beruien *idem quod Berokken. moliri Jonkt.*
 Beruspen *i. Berispen Br. D.*
 Berve *S. Sp. probus.*
 Bescaan *soort van een zeil A. V. M.*
 Bescachte *een rymlap 15. op M.*
 Bescader *een faut in 't Miff. van Stoke voor Bescuder H. op M.*
 Bescadigen *Placare G. op K.*
 Bescaken *Ontkennen S. d. P.*
 Bescaken *Beschuldigen H. V. D.*
 Bescalven *i. zaiven D. B.*
 Bescalven *i. bescryken, linere, circum, linere, D. B.*
- Bescaten *Disponere D. B.*
 Bescaduwten, *V. Ad., H. Gr., V. V. r., V. P.*
 Bescchaemd worden *i. beschaamd gemaakt worden D. B.*
 Bescchaemte *i. schaamte Sr. B.*
 Bescchaffen *i. verschaffen praebere Jonkt.*
 Bescamenisse *Confusio D. B.*
 Bescamen zich *Pudere D. B.*
 Bescamen *Imperson. D. B.*
 Bescamen *Tabescere D. B.*
 Bescamenis. *Confusio D. B.*
 Bescheid kundschap, kennis, berichte *J. D.*
 Bescheid Antwoord *H. de Groot.*
 Bescheiden *Describe Ans.*
 Bescheiden *Praesfinire Br., Ald. Wed.*
 Bescheiden *i. bepalen H. P.*
 Bescheiden plaats, tyd *H. P.*
 Bescheiden besluiten, oordeelen *H. P.*
 Bescheiden palen *Cats trouw.*
 Bescheiden Verdrag. *V. V. r.*
 Bescheiden bedryf *Regio H. Hist.*
 Bescheiden *verordend V. D.*
 Besccheren *Praesfinire V. P., S. V. C. forte etiam V. Hipp., V. V. r., R. Kantt. St. B., Gem. Spw.*
 Besccheren *over i. beschikken Gem. Spw.*
 Besccherfen *i. bespotten H. V.*
 Bescchetfen *i. bepalen Definire Oud. vert. A.*
 Bescchetzing *Bepaling Definitio Oud. Vert. A.*
 Bescchieten *Dat zyn verstant beschiet. Port.*
 Bescchieten tlicht *met gouden kruis en spits V. Alt. geh.*
 Bescchieten *Vaak Beschiet de ogen Sominus in oculis oboritur V. V. r.*
 Bescchieten *forte pertinere apud L. V.*
 Bescchieten *Baten, helpen, prodesse, juvare L. V.*
 Bescchik *i. Bescchikking, Bescstiering K. M.*
 Bescchikken *voor schikken D. B., V. J. D.*
 Bescchynen *collustrare met den dag V. P.*
 Bescchyten *i. bedriegen C. V. M.*
 Bescchyten *Besccheten die eesten. Quid? K. v. H.*
 Bescchoeien tonnen *Credo pro ontsteken aperire dolia V. P. ex ante cedente pro Consequente vendere; hinc Bierbeschoier Credo, idem, qui Biersteker, Biertapper, Bierverkoper apud WAGEN. laudatum a G. op K.*
 Besccharen *i. behangen beschooren de zaak met goud laken Br.*
 Bescchore *Quid? S. V. S. G.*
 Bescchot *forte Gespuis S. V. S. G.*
 Bescchouwing *(weidende) mischlien bespiegelende Contemplativa Oud. Vert. Ar.*
 Bescchoren *Bescstieren C. D. M.*
 Bescchoren *forte pro besluiten S. V. S. G.*
 Bescchouwen *voor Bescchaduwten C. d. M.*
 Bescchreiden *i. bescchreien Cl. Sp.*

Be-

Befchreien *deplorare* S. Kr.
 Befchryden beklimmen *van een paard enz. Br.*
 Befchryen een paard *enz. Oud. Vert. A.*
 Befchryven eenen Cirkel S. B.
 Befchryven *Describere* D. B.
 Befchryven *Subst. Descriptio* D. B.
 Befchroijen *Amputare.*
 Befchudden *i. beschutten, beschermen, St., J. Fl., H. P., D. B.*
 Befchudden *Excutere* D. B.
 Befchudden *Subst. beschutting* K. M.
 Befchuddenisse H. v. D.
 Befchulden S. C. voor befchuldigen.
 Befchuldig voor befchuldigde *Reus.*
 Befchuldiging *pro* Befchuldiging H. H.
 Becedelen *i. registreren* H. v. D.
 Befceert *is* bedroefd L. V.
 Befegenen *Subst. exorcismus* G. T.
 Befeffen *imperf. Befief* voor Befefte C. d. M.
 Befeghelen *zie* Bezegelen.
 Befeghen *i. Bezigen* *uti. Sr. B.*
 Beferigen bedroeven *Contristari* D. B.
 Beferigen *i. zeer, leed* doen *Dolere* D. B.
 Befericht *i. bedroefd* D. B.
 Befet *i. gezet* L. V.
 Befet *Cordatus* D. B.
 Befet *ornatus* mit eerbaerre wanderinghe ende manieren G. T.
 Befet Befette, reden, woerden, tonghe *i. wys, verftandig* *enz. D. B. dus befette zinnen, mannen* *Gef.*
 Befet *i. gelegen, bestaande* H. V.
 Befeten *possesivus* G. T.
 Befeten Bevangen Sc.
 Befetheid D. B.
 Befetheid bedaardheid, wysheid Cl. Sp.
 Befetren *Constituere, ordinari, Disponere* D. B.
 Befetten *i. zetten, plaatsen, leggen* D. B.
 Befetten *Vulgo* Arresteren H. V. D., *Vel. Chr.*
 Befetten *occupare* Sc.
 Befetten Verhalen Zeg.
 Befetten beftieren L. V. J.
 Befeven voor befefte *Gef.*
 Befeven *i. gevoelt, gemerkt. C. d. m.*
 Befeven, bekomen S. V. S. R., S. V. S. G., K. M.
 Befeven, aanvatten *Comprehendere* Zeg.
 Befich *Imper. van* Bezien L. V. D. B.
 Befyden *per pleonasmum* D. B.
 Befyden *seorsim, D. B.*
 Befyden *cum gen. V. P.*
 Befyden gaen *i. ter zyde van den rechten weg af. H. A. T.*
 Befyden ftellen H. A. T.
 Befiekt zyn *morbo laborare. Serm. v. S. B.*
 Befien *Imperat. Befich. en* Befie D. B., L. V.
 Befien *pro simplice* zien.
 Befien *Comp. G. T.*

Befier, Pisbefier *Br. nu meer* Pis bekyker *ironice Medicus.*
 Befig *necessarius, utilis* D. B.
 Befigen *uti* D. B.
 Befigen *Frui* D. B.
 Befilt *inundatus* H. N. P.
 Befingelen *i. omfingelen, omringen* D. B., H. N. P.
 Befinnen *Excogitare* G. T.
 Befitten *possidere, imperf. Befat 2^a perf. Befaeftte* D. B.
 Befitten *Quid?* D. B.
 Beflaan *Occupare* V. H., V. P., P. V. V. r.
 Beflaan, Gelukken, *succedere aliter* Beflagen *vel* slagen V. D. B., V. V., V. L., H. V.
 Beflaan *occupare, oculis attributum* V. N.
 Beflaan *in banden* *Catenis includere* *Verh. P.*
 Beflaan het oor *i. ter oren* komen *Jonkt.*
 Beflaan Gedyen *Kantt. S. B.*
 Beflaan *i. in den ban* doen H. V.
 Beflag van vee *Kantt. S. B.*
 Beflag (zyn) *ontvangen* V. Ad.
 Beflag (het) des heidendoms *Oud. R. Mog.*
 Beflag (een groot, een klein) V. D.
 Beflag (van groot) V. D.
 Beflag. Belaan met veel beflaghs. V. D.
 Beflagen *i. slagen, gelukken* *succedere* J. K.
 Beflagen mit goude *enz. G. T.*
 Beflapen S. B.
 Beflechten *Decidere* V. L., V. Geb., J. V. P.
 Beflets Bezig Cl. Sp.
 Beflet voor beflaat *Hoff. N. P.*
 Beflommeren Sp., H. H.
 Beflot ('t) van *Romen* *Castellum. Sc.*
 Befloten (den) zin uit iets trekken K. M.
 Befluiten of Befluten *sluiten, Toefluiten, opsluiten* D. B.
 Befluiten, Baten, *prodesse* H. op M., L. V.
 Befluiten opsluiten *recludere* D. B.
 Befloten *i. gefloten.* D. B.
 Befluitblaffer (oude) *Register van befluiten, Registerboeken, Resolutieboeken* *Oud. Vert. A.*
 Befluterinne *Befluitsters, d. i. fluitster of opfluitster* G. T.
 Befmeken *i. smeken* S. V. S.
 Befmetheid *i. Besmetting. Cl. Sp. D. B.*
 Befmeuren *i. Besmeren, Bemorfchen* J. D., J. Fl., H. D., S. V. S. G., Vl. R., T. P. P.
 Befmitten *i. Besmetten, Maculare* D. B.
 Befmuren *i. Besmeuren, Maculare* H. H.
 Befneden *Circumcisus* S. B.
 Befneden *translate* V. P.
 Befneden *Gerechtigd, bevoegd* S. Sp.
 Befneden (wel) *i. wel* *gemaak* C. d. M.
 Befneden (fchoon) *wel* *gemaak* C. d. M.

- Besnedenheid van woorden *forte elegantia verborum* Oud. Vert. Ar.
 Besneeuwen, neutr. pass. het hair besneeuwd *V. P.*
 Besnyden sterven, *Mori C. d. M.*
 Besnyden *Circumcidere* transf. van pracht en overdaad *V. P.*
 Besnyden snoeien *putare D. B.*
 Besnydinge *Circumcisio D. B.*
 Besnoeren woorden tong *Sp.*
 Besoeten, het zoet genieten *C. d. M.*
 Besoetlen i. Bezoedelen *maculare H. Groot.*
 Beseken i. Bezoecken *d. i. onderzoeken* *Investigare D. B.*
 Befondicht i. zondig: Befondichde luden *D. B.*
 Beforgen bekommeren *H. de Groot.*
 Beforghet om niet over *Sollicitus de D. B.*
 Bespannen. Versieren *Vr. C. A.*
 Bespieden, ontvangen *S. V. S.*
 Bespieden *Infidia*. bi bespieden *per insidias D. B.*
 Bespigen i. bespogen *Fl.*
 Bespoeien denklyk een drukseil voor besproeien *C. d. M.*
 Bespogen i. gespogen *D. B.*
 Besporen i. Bespeuren *S. V. S., Sp., H. Th. en A.*
 Besprek *Pañum H. H.*
 Besprek *Conditio H. H.*
 Besprooid i. besproeid *Cl. Sp.*
 Bespreiden *V. Ad. in R., S. V. S.*
 Bespreien Bestrooien *J. Fl.*
 Besprengen i. besprengen *Adspargere D. B.*
 Besprekeld i. Besprenkeld, Besprengd *Adspersus D. B.*
 Bespreken *Condicere V. Gel., Sr.*
 Bespreken *H. H. pacisci.*
 Bespreken *Accusare S. Sp.*
 Besprengen *Adspargere Sp.*
 Besprenkelen i. Besprengen *Adspargere D. B.*
 Bespring i. Bespringing, aan val. in Bespringe *in oppugnatione Sc.*
 Bespronk i. Bespringing, aanval *impetetus, oppugnatio Sc.*
 Bestem Bezem, *Scopae Sp. V. S. For, W., S. V. C., Voss.*
 Beit (ons) *V. V. r.*
 — (zyn) *V. V. r.*
 — (uw) *V. V. r.*
 Best, na den alre besten *G. T.*
 Bestaajen voor besteden *H. M. C. P. N.*
 Bestaan iemand i. aantasten, aanvallen *H. op M., L. V., Zeg.*
 Bestaan toekomen *attinere H. op M., L. V.*
 Bestaan. doen, verrichten. *L. V.*
 Bestaan. beginnen, ondernemen *St. H. M. C., H. A. T.*
 Bestaan eens dingh i. ondernemen *Agredi. L. V.*
 Bestaan *forte* misstaan *vel potius* Hinderen *ita ten* bestaat niet, *idem erit quod Gall. n'importe. Zeg.*
 Bestaan hebben i. staande hebben *L. V.*
 Bestaan iemand te kampe i. uitdagen te kampe *L. V.*
 Bestaden i. Besteden (een werk) *locare operam K. V. H.*
 Bestaden i. besteden *d. i.* ten huwelyk geven *elocare D. B.*
 Bestaden *Quid?* dat wi an malsander moghen ghevestighet ende bestadet *wejen. V. B.*
 Bestaden lichamen met zielmissen *puto* zielmissen voor de doden doen, lezen. *V. b.*
 Bestand *Impetus D. B.*
 Bestand *J. M. induciae.*
 Bestand *adj. par Pass.*
 Bestandbrenger *O. vert. A.*
 Bestanden voor Bestaan *Zeg. ubi sumitur pro cognatione aliquem contingere.*
 Bestendig *Z. N.*
 Bestanden *pro Bestaan i. e. ondernemen L. V.*
 Bestarkheid i. sterkte *D. B.*
 Beste (zyn) doen *summa ope niti H. Or. d. A.*
 Beste } (ten) geven *V. V., V. V. r.,*
 Besten }
 Bestedigen i. Besteden *Oud. vert. Ag.*
 Bestedigen i. bevestigen *L. V. J., R.*
 Besteden uittrouwen *Elocare V. H.*
 Bestek van reden *circuitus orationis S. G.*
 Besteken *Moliri V. D. B., P., H. V.*
 Besteken bevestigen *Gef.*
 Besteken Bepalen *Br., H. Gr.*
 Bestellen in beslag nemen *arrestio detinere Trotz. Thef. Jur. Publ. ex Kor. van Zel.*
 Bestellen i. beschikken *V. D.*
 Bestelling Lastbrief *vulgo Commissie G. op K.*
 Bestelpen 't vuur *H. H. met een Zee van stof J. M.*
 Beestemeester *An qui artem veterinariam exercet? Oud. Vert. A.*
 Bestemmen. goedkeuren *V. D. B., Mb.*
 Bestemmen. bezorgen, beschikken *L. V.*
 Besten (tsinen) wesen *vosi Computem esse L. V.*
 Bestendenisse *forte exsequiae Vb.*
 Bestendig *Potens Pass.*
 Bestedigen Bestendig, sterk maken *Bestestigen V. D., Oud. Vert. A.*
 Besterven i. sterven *mori C. d. M.*
 Besterven *dicitur de parietibus, aedificiis &c. quae ex mollibus tempore dura facta sunt H. H.*
 Besterfte i. Afterven. by besterfte aankomen *sucessionis inre obvenire Veld., H. v. D.*
 Bestentich voor bestendig *Ald. W.*
 Bestevenen, Bevaren *J. M.*

- Bestevader *Kantt. S. B.*
 Bestianes *nomen cuiusdam libri Latine dicti Liber rerum L. V.*
 Bestierder van het roer *anders* *Sciorman H. N. P.*
 Bestieren *Bedriegen, fallere H. Or. d. A.*
 Bestierheid & Bestier *D. B.*
 Bestierrighe *i. bestierdster Gubernatrix Pel.*
 Bestolpen voor Bestelpen *D. R. C.*
 Bestoken, Aantasten, overvallen *J. M.*
 Bestoppen *i. stoppen, toestoppen verstoppen Obtinere D. B.*
 Bestorten *i. besproeien D. B.*
 Bestoten *i. stoten, Concutere D. B.*
 Bestotinge *i. beroering, stoting Concussio D. B.*
 Bestouwen *Bedwingen Bestouwen de tong St. B.*
 Bestoven *oneigenl. met venus kints jonste C. d. M. met eenig evel J. D.*
 Bestralen met genade *V. L. klippen met lippen van der Burg Poez. non satis bene, ut Videtur, Voorhoofd bestraald, met rucht en nedrigheid T. P. P.*
 Bestranden, Aankomen, overkomen *Accidere S. V. S.*
 Bestreken bywoorden *Credo, elegantiae Epitheta K. M.*
 Bestrekken *i. verstrekken K. M.*
 Bestrekken *Videtur Betrekken L. V.*
 Bestryden *part. Bestryd voor bestreden L. V.*
 Bestrekenis, Verglazing van aardenwerk *Linithio D. B.*
 Bestrikken voor verstrekken *L. V., Cl. Sp.*
 Bestryken *langs een oppervlakte heen schieten J. M.*
 Bestryken innemen *Occupare Kol.*
 Bestroeien *i. bestrooien Gef.*
 Bestulpen voor bestelpen *V. D. B.*
 Besturen omringen *V. N., Moon.*
 Besukt. verdoemd, vervloekt *G. op K.*
 Besuren iets *i. boeten C. d. M., den dood H. de Groot. Gef.*
 Beswaren, verzwaren *D. B.*
 Bezwaren voor bezwangeren *D. B.*
 Bezwaren *i. zwaar moeielyk vallen H. Or. d. A., H. A. T.*
 Beswaaien *sensu Passivo V. H.*
 Besweraar *i. Bezwerder Incantator D. B.*
 Besweren *Jurejurando adigere D. B.*
 Beteikenen *Significare, indicare, notare D. B.*
 Beteekenen *Uitleggen Interpretari D. B.*
 Beteikenen *i. teekenen, aanteikenen, onderteikenen, verzegelen Signari D. B.*
 Beteikeninge *Uitlegging, Verklaring, Interpretatio. D. B.*
 Beten, afstyggen, afklimmen van een paard of wagen *H. op M., L. V. Zeg.*
 Beten *Quid? C. d. M.*
- Beteren *i. verbeteren, beter maken Corrigere, D. B., H. M. C., H. A. T. H. H., Kantt. S. B.*
 Beteren *Genezen Sanare C. d. M.*
 Beterhuus setten *Quid? K. V. H.*
 Beterlic. waar dat vier scepen *beterlic* waren *Quid? K. V. H.*
 Beternes*e* *i. Beternis nu betering, boete. Poena, satisfactio H. op M.*
 Beternisse *i. Betering, herstelling Reconvalescencia J. Fl.*
 Beteuterdheid *Trepidatio, Confusio H. G.*
 Beth 't zelfde als *Bet magis, potius, melius D. B.*
 Betyen (*laten*) *i. laten begaan S. C., V. Jof. in E., V. N.*
 Betyen beschuldigen, *accusare Br.*
 Betygen, beschuldigen *K. V. H., H. V. D., Oud. veri. Ar., Sc. C. d. M.*
 Besweren *Adjurare D. B.*
 Besweren *subst. samenzwering Conjuratio.*
 Besweringhe *i. samenzwering Conjuratio.*
 Bet beter, meer, *plus, melius, magis, potius D. B., G. T., Sc., C. d. M., Gef., H. de Groot, H. Gr., P., J. d. H., S. d. Ph., Pel., A. V. M.*
 Bet (*veel*) veel ligter, gemakkelijker *C. d. M.*
 Bet geboren *i. beter geboren, edeler, Nobilior B. H. op M.*
 Bet gheraecter *i. schoner, wel gemaakter H. op M.*
 Betaeldie *turma, acus, Multitudo D. B.*
 Betaelgie *Turma D. B.*
 Betailge *Exercitus H. op M.*
 Betame *i. dat betaemt St., C. d. M. een rymlap op bequaeme enz.*
 Betame by de Ouden voor betaemde *H. op M.*
 Betamen, nodig zyn *V. P.*
 Betamen, pasien *Decere Oud. P.*
 Bete *morsus S. B., Gef.*
 Betegening. Betichting. *H. H.*
 Beteekening *significatio Kantt. S. B.*
 Beteikenaar. *Uitlegger Interpretari D. B.*
 Betygen *Imp. Betrochte, Part. Beticht Sc.*
 Betogen *i. betonen H. de Groot.*
 Betogen *Bestieren, dirigere D. B.*
 Betomen *i. beteugelen, bedwingen V. H.*
 Betoteuren *i. beteuten H. H.*
 Betraand *i. nat van tranen C. d. M.*
 Betrachten *i. doen H. de Groot.*
 Betrachten met woorden *verbis exsequi H. de Groot.*
 Betrachten *i. zien, beschouwen A. V. M.*
 Betrachten *Lof Pot.*
 Betrapen voor betrappen *deprehendere S. V. S., Gef.*
 Betrapen voor *Betrappen in den zin van genieten frui Sp., S. V. S., C. d. M.*
 Be-

- Betrappen *Deprehendere* H. D., H. O. d. A., Moon.
 Betrappen bedriegen *fallere* Pot.
 Betreden i. Betrappen, *deprehendere*. *Reyd.*
 Betreden pad *via trita* O. Vert. Ar.
 Betrekken Bestieren, *Dirigere*, *disponere* D. B.
 Betrekken *inducere scil. nebulis*, *Caligine* Sc. V. L., Sp.
 Betrekken, in 't recht trekken *in jus vocare* V. D.
 Betrekken den vrede, den pais Kol.
 Betrekkinge. kwaadspreking *Detractio Calumnia*, Pelgr.
 Betrouwelyk *Confidenter* D. B. Fr. W.
 Betrouwen. Vermoeden *Susplicari* V. D. in B.
 Betrouwen *Committtere fidei* V. Sal., V. J. D.
 Betrouwen *fideri*, *confidere* H. O. d. A.
 Betrouwen *subst. fiducia* D. B., G. T., C. d. M.
 Betrouwelykheid *Credo idem quod* Betrouwen, *Betrouwing* O. Vert. Ar.
 Betrouwenisfe *Fiducia* D. B.
 Betrouwenisfe *Fiducia* D. B.
 Betrouwenisfe. *Fiducia* D. B.
 Beterlyk i. Bitterlyk *amare* L. V.
 Betuchten Oud. P.
 Betugen i. betuigen *testibus Probare* K. V. H.
 Betuigen i. betuigen, bewyzen, *quis modo probari* K. V. H.
 Betuigen nu getuigen *testimonium perhibere* S. B, Inh. Matth. iij.
 Betuigen met getuigen i. bewyzen H. V. D., K. V. H.
 Betuinen *sepire* S. B.
 Betulband *tiara ornatus* transl. Oud. vert. A.
 Betveilig. Betveilige middelen *Quanam?* Oud. vert. A.
 Betweter *Viss.*
 Betwisting Oud. Vert. Ar.
 Betwyffeld in twyfel getrokken H. de Groot.
 Beu zie Bo.
 Beudel i. Beul *Carnifex* V. P., H. Rolands Beron.
 Beukelaar, scheld *Clypeus* Beukelaar en voorburgt der Ketteren Oud. vert. A.
 Beuken, kloppen, slaan S. C.
 Beuken, aanhoudend schieten met Canon op een Vest J. M.
 Beulachtig, Beulachtige Wellust Oud. vert. Ar.
 Beunaas *Wug. Amst. LX. Iso. Citante* G. op K.
 Beur (te) vallen ik denk te beurt Oud. vert. A.
 Beuren *Levare*, *tollere* V. J. E., V. V. r., *Verh.*, J. D.
 Beuren onvangen. H. Ged., H. v. D.
 Beuren, wachten, tyd hebben V. P.
- Beur (der) tyden *vicissitudo temporum* Oud. Vert. A.
 Beurtenys i. Beurtsgewys, d. i. Beurtelings *vicissim* V. Ad.
 Beurtwisfeling i. *vicissitudo* Oud. vert. A.
 Beusel zie Beuzel.
 Beuworden i. zad worden, *fastidire* Oud. vert. A.
 Beuzel *nugae*, *ineptiae* Ald. Wed.
 Beuzelyk i. beuzelachtig Kol.
 Beuzelspot *Voss.*
 Beuzelmartend forte zich met beuzelen ophoudende Oud. vert. A.
 Beuzeltaal *fabulae*. J. M.
 Bevaan i. bevangen *Capere* D. B.
 Bevaan *Captus*, D. B., Cl. Sp. J. Fl.
 Bevaert i. Bedevaart H. op M.
 Beval i. bevalligheid. *Gratia* Ges., Z. N., H. N. P.
 Bevallen i. overvallen V. L.
 Bevallen i. vallen. K. v. H.
 Bevallen metter menichte der godlycken weldaden St. B. An. gezegend?
 Bevallen met recht. Soe wie hem daeruit beuiele H. v. D. *Explicitur ibi* verheren.
 Bevallyk i. bevallig H. V., H. Ged.
 Bevang. omtrek *Circuitus* K. v. M., Oud. vert. Ar., J. D.
 Bevang. zaak, ding. *ut videtur* C. d. M.
 Bevang. Macht S. d. Ph., Ges.
 Bevang i. vangst. P. N.
 Bevangen. Bevaten *Comprehendere* D. B., Ges., V. D., K. M.
 Bevangen innemen *occuparen* C. d. M.
 Bevangen voor vangen *Capere* C. d. M.
 Bevangen om i. bekommerd om *sollicitus* C. d. M.
 Bevangen tot aangezet, aangedreven tot C. d. M.
 Bevangen met begeerte *Captus Cupidine*. met een Kerker. *inclusus carceri* bevangen met gekheid *Stultitiae obnoxius*. G. T.
 Bevankelyk *Capax*. D. B.
 Bevaren i. vervaren *Evadere* Sc.
 Bevaren iemand i. achterhalen *Affequi* H. op M.
 Bevaten i. Bevatten *percipere*, D. B.
 Bevatzaamheid Oud. P.
 Bevechten i. bestryden *oppugnari* Sc.
 Beveel i. bevel *mandatum* D. B.
 Beveelnesfe nu Beveling *Mandatum* H. v. D.
 Beveinsd i. geveinsd Z. N., S. C. J. K.
 Beveinsdheid i. veinzery *Simulatio* D. B.
 Beveinsdheid i. Geveinsdheid S. C.
 Beveinzen. Bedekken H. V.
 Beveinzen. Ontveinzen H. H.
 Bevelen *Imperf.* beval *Subere*, *praecipere* D. B., S. B., beveel en beval beide Sc.
 Bevelen iemand te Gode *Commendare Deo*, *valedicere. phrasis adhuc in usu in Litteris Procerum* D. B.

Be-

- Bevelinge *Imperium* D. B.
 Bevelinge, Aanbevelinge *Commendatio* Cl. Sp.
 Bevelt i. Beëveld. krank; ziek *aegrotus* St., H. op M.
 Beven *tremere* G. T., V. P.
 Beven i. een bevend, trillend geluid geven Z. N.
 Beveryn an Bever? V. V.
 Beverfchen van versch water voorzien V. D.
 Beverfchen Bedyken en beverfchen i. droogmaken Oär. *Wieringerw.* 1597
 Bevesten i. beloven *spondere* D. B.
 Bevesten i. Bevestigen G. T., C. d. M.
 Bevestigen *affirmare, Confirmare* G. T.
 Bevestinge i. bevestiging. *Affirmatio, Confirmatio* G. T.
 Bevinden i. vinden Sc.
 Bevinden K. v. H.
 Bevindelyk, dat gevonden kan worden. G. T.
 Bevlyten i. bevlytigen K. V. M., Jonkt. S. d. Ph.
 Bevloeid i. welvloeiend, zoetvloeiend *suave loquens, mellifluus* H. d. Groot.
 Bevoed *Quid?* bevoeder trant? met een bevoeden trant spreken Oud. vert. A.
 Bevoeden voor Voeden V. D.
 Bevoelen voor gevoelen G. T., K. M.
 Bevoelyk i. gevoelig, dat men voelt kan Br. D.
 Bevolen *Jussus* D. B., S. B.
 Bevoogden Sp.
 Bevoorrading. Oud. vert. Ar.
 Bevoorwaarden i. bedingen Vr. C. A.
 Bevragen i. vragen, ondervragen D. B.
 Bevragen zich V. D.
 Bevreden i. bevryden L. V.
 Bevreden i. in vrede houden L. V.
 Bevreden i. bevredigen. Bevreden 't spel, *litem componere* H. op M., D. B., V. D.
 Bevreden i. versterken, *munire* D. B.
 Bevredigen S. B., V. D.
 Bevrezen *timorem incutere* S. V. S. G.
 Bevryden i. vry maken H. V. D., D. N.
 Bevryden i. door vryen bekomen C. d. M.
 Bevroezen Act. doen bevroezen Coornl., V. V. r.
 Bevroeden i. verstaan, begrypen S. V. S. G. bi bevroedene i. met overleg H. V. D.
 Bevrienden i. bemaagschappen Kantt. S. B.
 Bevroegen *Accusare* H. H.
 Bevroeien betrachten V. H.
 Bevroed *Subst.* Wysheid P. N.
 Bevrucht. Bevrucht zyn, *gravidam esse incommuni sermone non amplius in usu sed* in de kraam moeten. *Apud plebem Ultrajectinam* ik woufe bevrucht was. *quando negamus alicui aliquid.* *Aliter*: wel ja, dat kunje denken G. op K.
- Bevruchten T. P. P.
 Bewaaien C. d. M., *Eglantier* D. R. C., A. V. M.
 Bewaar voor bewaring V. D.
 Bewaard i. versterkt *munitus* als bewaerde Stad, stede, stedekyn D. B. Bewaertste stede *urbs munitissima* Ibid.
 Bewaard voorzien *Instructus* H. V. D.
 Bewaarlyk i. bewaard *Custoditus* C. d. M.
 Bewaarnisse *Custodia* D. B., Sc.
 Bewaarre per *Metathesin* pro Bewarer *Custos* D. B.
 Bewacht met wagens i. beschermd H. H., H. V., S. V. S.
 Bewachten per *Metonymiam antecedentis* pro consequente Betrappen L. V.
 Bewairre per *Metathesin* pro Bewairer i. e. bewarer *Custos* D. B.
 Bewald. *Vallatus* Sc.
 Bewanderen i. bewandelen Br.
 Bewant i. bewind L. V.
 Bewaren *Custodire* D. B., K. V. H. S. B., V. L.
 Bewaren van geweld i. beschermen tegen, bevryden van H. Gr.
 Bewaren de veldheerschappy *fungi muneris ducis* H. H.
 Bewaren bestieren regere het klooster Vb. Het roer V. V. r. Middetoché Ibid.
 Bewaren i. verzekeren H. Or. d. A.
 Bewaren i. waarnemen, gadeslaan *Observare* Dromen bewaren D. B.
 Bewaringe *Custodia*, D. B., S. B.
 Bewaringe i. wacht. *Custodia* D. B.
 Bewaringe i. Bescherming, *Munitio* D. B.
 Bewaringe *Observatio* D. B.
 Bewateren *aqua irrigare* S. B.
 Beween i. bewening *Luctus* D. B.
 Bewegen *partic.* Beweegd Cl. Sp., A. V. M., Gef., H. de Groot, Sc., F. W., H. P., Ald. Wed., Bewozen F. W.
 Bewegen Sc.
 Bewegen *Movere* H. P., Ald. Wed.
 Bewegen *sensu neutro* V. Geb.
 Bewegen Aandoen *flectere, afficere, movere* C. d. M.
 Bewegen tot *incitare ad* C. d. M.
 Bewegen *Subst.* Br. D., G. T. *ubi dicitur* een cleyn bewegen *pro re parva.*
 Beweginge *Commotio* G. T.
 Beweiren i. beweren, staande houden, *Afferare, Contendere* Ald. Wed.
 Beweiren i. Verdedigen, *defendere* H. V.
 Beweken i. week, zacht maken *Mollire* G. T.
 Bewelmerie *Videtur significare Hariolationem* D. B.
 Bewellen *Obducere* Galant.
 Bewerd. pro beweerd i. e. bewaard *legitur apud* L. V.
 Bewerker *Practicus* Oud. vert. Ag.
 Werpen i. werpen D. B.
 Werpen i. ontwerpen, scherfen Oud. Vert. Ar., S. V. Ch., A. V. M.

- Bewerpen *i.* bestryken *oblinere b. v.* steenen, een m'ant enz. met Kalk bewerpen **D B**
 Bewerpen iemand met steenen *is* steenigen, *lapidibus obruere D. B.*
 Bewesten *Ad occidentem, occidentem versus H. op M.*
 Bewertigen wettigen *Herkm. L. der Zeev.*
 Beweven & bedekken *V. P., O. Vert. Ar.*
 Bewezen *part. S. B.*
 Bewikkelen *i.* involvere *Ald. Wed.*
 Bewikken *Oud. P.*
 Bewilligen iemand *Concedere, Consentire alicui H. H.*
 Bewilliging *Concessio, consensus Oud. P.*
 Bewimpelen *involvere V. Jfst., V. V. r., Oud. Vert. A.*
 Bewinden *Involvere D. B.*
 Bewinden zich eens dingh, *Veld., Zeg. nu* onderwinden.
 Bewinden zich her of derwaard *i.* her of derwaard willen vertrekken. *H. op M.*
 Bewyzen *i.* wyzen, aanwyzen, tonen *indicare, monstrare L. v. J. Fr. W.*
 Bewyzen *i.* betonen *præstare Br. D.*
 Bewyzen Keuren *statuere K. V. H.*
 Bewyzen *Subst. voor Bewys Fr. W.*
 Bewyskavelen *i.* *Argumentari. Oud. vert. A.*
 Bewyskonstig, Bewyskonstige behendigheden *Oud. vert. A.*
 Bewysoplossing *Oud. vert. A.*
 Bewysen *i.* beraden *St., H. op M.*
 Bewysen gadeslaan *Curare Zeg.*
 Bewysvesten *Oud. vert. A.*
 Bewysvestiging *Oud. vert. A. en Poezy.*
 Bewysvesting *Oud. vert. Ar.*
 Bewysvinding *Oud. vert. Ar.*
 Bewonnen voor bewonden *V. D.*
 Bewonen *Staten Byb.*
 Bewoonder *Incola H. N. P.*
 Bevorden (laten) *i.* begaan, handelen. *H. H.*
 Bewroegen *Accusare H. H.*
 Bewugen *i.* bewiegen *C. d. M.*
 Bewugelyk *i.* bewegetlyk *C. d. M.*
 Bewustenis *i.* bewustheid *H. H.*
 Bezaad voor bezadigd *S. V. Ch.*
 Bezaanschoot aan! *spreekwys in de Walvischvangst gebruikt Z. W. V.*
 Bezaanswand: het wand, dat tot de Bezaan behoort *Z. W. V.*
 Bezaansraa *Hawsk. Z.*
 Bezaanszeil *Hawsk. V.*
 Bezaaien zyn woorden *transf. C. d. M.*
 Bezaden *S. V. S.*
 Bezadigd *i.* bedaard *H. G., H. Ged.*
 Bezadigen *i.* bedaren *J. K.*
 Bezadigen *i.* bezaaien *S. B.*
 Bezadinge *Costus S. B.*
 Bezeeren *i.* benadeelen, krenken *J. D.*
 Bezeerigen *Contristari D. B.*
 Bezeerigd *i.* bedroefd *Contristatus D. B.*
 Bezegend voor gezegend. *H. N. P.*
 Bezegelen *figillo munire C. V. M. St.*
 Bezegelen en beschryven zegt men niet wel maar beschryven en bezegelen *H. op M.*
 Bezegen 't zelfde eertyds, dat nu bezigen *uti H. op M.*
 Bezeggen *St.*
 Bezet. bezette jaren (van) *aetate pro vetiori V. D.* Bezette zinnen *animus attentus Gef.*
 Bezeten *occupatus, invasus Sc., Oud. vert. A., T. P. P.*
 Bezetenheid *V. Jf.*
 Bezetten Omringen *Sp.*
 Bezetten *addicere Kantt. D. B.*
 Bezetten *sumtyds* belegeren *H. op M.*
 Bezetten *i.* beleggen, bestieren, bezorgen *L. V.*
 Bezeven Een rymlap zonder beteekenis *C. d. M.*
 Bezeven *i.* bezeft *C. d. M.*
 Bezichten *i.* bezien *Herkmans Z. L.*
 Bezyden zetten verachten *C. d. M.*
 Bezyden gaan Achterstaan, min geacht worden, *despici. C. d. M.*
 Bezielen *Animare H. Dullaart.*
 Bezien woorden *Considerare verba L. V.*
 Bezig nuttig, goed, *bonus, utilis L. V.*
 Bezigen *uti D. B.*
 Bezinken *Quid? Alleen* vorstelykheid, welke hy door den mond zyns ouder broeder bezinken dee *Oud. Vert. A.*
 Bezinnen *i.* bedenken, uidenken *excogitare H. H.*
 Bezinnen overdenken, *meditari Oud. Vert. A.*
 Bezinnen beminnen, liefhebben, *deligere Kantt. S. B.*
 Bezintwisten *Oud. vert. A.*
 Bezitten *possidere D. B., J. K.*
 Bezetten een stad *Obsidere Urbem.*
 Bezitten waarheid *Locutio forensis H. V. D.*
 Bezoedelen *i.* besmetten, *Contaminare. G. Brand P.*
 Bezoeken *i.* beproeven *periculum facere Br., S. V. S., Sp.*
 Bezoeken *i.* onderzoeken *Examinare L. V.*
 Bezoeken voor straffen, *visitare i. e. punire S. B.*
 Bezoeten *i.* 't zoet, het aangenaam smaken, genieten *dulcedine frui C. D. M.*
 Bezolding *Stipendium, Merces Oud. vert. A.*
 Bezonder niet byzonder *H. H.*
 Bezonnen *sole illustrare H. G.*
 Bezouten *Z. N., J. M.*
 Bezuren *i.* het zure genieten, beproeven *C. d. M.*
 Bezwaard *i.* verlegen *S. C.*
 Bezwadderen met zwadder besmetten, *janie commaculare Oud. Vert. A.*
 Be-

- Bezwalcken *Obscurare* H. V., *Verh.*
 Bezwepen met zwepen slaan A. V. M.
 Bezwaren *i.* zwaarte, zwaarheid *Gravitas* S. V. Ch.
 Bezwoornen het diep V. H.
 Bezwoeren *i.* bewandelen H. V., V. Ad.
 Bezwyk *Quid?* S. V. S. Rott., S. V. S. G.
 Bezwyken, Afvallen, verlaten. *Deficere, relinquere.* H. op M. C. d. M., H. de Groot, V. H., V. S., *Abr. Bd. J. de Haes, V. Ad., S. V. S., H. P.*
 Bezwyken iemand *i.* minder zyn dan V. P.
 Bezwyken zich *Jac. Huet.*
 Bezwyken *cum* Dat. H. H.
 Bezwynen *deficere.* Oud. *Vert. Ar.*
 Bezwindeling der zinnen Oud. R. Mog.
 By *Apud, ad, cum* Gen. Zeg.
 By *i.* naby. *Prope* D. B., Sc.
 By volgens *Fuxtu* D. B.
 By *i.* van de: Leven by visfchen *Vivere de piscibus* Sc.
 By *i.* door per D. B., Br. D., K. V. H., H. or. d. A., C. d. M., H. V., V. P., V. N., V. L., S. V. S., St. B.
 By ter taxatie van K. V. H.
 By *i.* met: By den meesten volghe met de meeste stemmen, nu met de meerderheid K. V. H. *Birade met of op raad* Ibid.
 By van moet gebruikt *i.* met: bi een halven roede, bi helen en halven Vaten K. V. H.
 By *i.* op: als iets doen by zynen eed of bi ede K. V. H.
 By *i.* op *in adseverandi, vel jurandi* formulis *Bi mire trouwe per meam fidem juro.* H. op M.
 Bylode of bylo *Adfirmandi particula* Pel.
 By *i.* op boete, op straffe, op verbeurte van *sub poena* K. V. H., V. Ad., H. H.
 By op, langs *Bi der see, bi der straten* H. V. D., K. V. H.
 By *i.* in: *Bi getale, in getale numero* H. op M.
 By den (van) van naby J. B.
 By dien. Nademaal. *Quoniam* Ald. W.
 By halven en heelen voor heelen en halven. *Vellenh. Kruistr.*
 By nacht *noctu* K. V. H.
 By-na *i.* op-na: *Bi tien hufen na, op tien huizen na* K. V. H.
 By *Coram* D. B.
 By tyden somtyds *Aliquando* H. op M., Veld.
 By Oosten, By Westen *i.* ten oosten, ten westen H. op M. H. H.
 By naast *i.* naby *Gef. Reid.*
 By (daar) *Quo* D. B.
 By (Hier) *per haec, inde* *Spunde* D. B.
 By (Waar) *Waarom? Cur?* D. B.
- By (van) *i.* van naby *Cominus* Sc.
 By also *ea lege* S. V. S. G., H. V. D.
 By *Drome per somnium* D. B.
 By een ander rapen nu by een, by makkaender rapen *Congerere* Ald. *Wed.*
 Bible nu bybel *Vr. L. V.*
 Bybeeld *i.* voorbeeld Oud. *Vert. A.*
 Bybrengen *i.* bedriegen. *fallere.* H. H., H. V., V. R.
 Bidden *Precari* D. B.
 Bidden *iet niet om iet* D. B. *Hvl.*
 Bidden *i.* gebeden doen aan 't opperwezen *Hvl.*
 Bidden aan iemand *Orare ad aliquem* D. B., S. V. S.
 Bidden iemand ergens toe *i.* nodigen tot. H. op M.
 Bideen *i.* verbidden *Deprecari* D. B.
 Bidden *i.* bydien, *Propterea* H. op M.
 Biechte, *Confessu peccatarum* G. T.
 Biechte spreken *i.* Biechten *Confiteri* Cl. Sp.
 Biechten *i.* belyden *Confiteri* Moon.
 Bieden *i.* aanbieden *offerre.* Sp., Vb., G. T., H. de Groot, V. J. E., H. v. D., L. V. C. v. M.
 Biechten, sonde G. T.
 Biechter *i.* Biechtvader *Confessor* G. T.
 Bidden *imperf.* bede *nisi potius fit & Beden idem quid* Bidden L. V. J.
 Bidden *cum* Dat. L. V.
 Bidden *i.* bedelen *mendicare* L. V.
 Bieden Geven *Gef.*
 Bier (brouwen te Haarlemenz.) op Hamburger bier. K. V. H. *Quid? forte Coquere cerivisiam Hartomi Sc. ad modum Cerivisiae Hamburgensis.*
 Bierban, *Vedigal, quod solvitur pro venditione Cerivisiae.* Du Cange.
 Biere *i.* bi ere d. *i.* by eenre H. op M.
 Bygaan *Quid?* door te bygaens pogen. K. M.
 Bygeblechtig *Quid? An error descriptoris pro Bygeplechtig an Byplechtig* Oud. *vert. A.*
 Bigeven *i.* begeven K. V. H.
 Bierlaer *Quid?* Sp.
 Bigeset *aperte* D. B.
 Biezend *Quid* biezende bitterheid H. H.
 Byhulp *i.* medewerking Oud. *vert. A.*
 Bikken *Quid?* L. V. *forte idem quod voortgaan.*
 Bikken *i.* bekken *Uitbekken, Jongen* S. B.
 Bikken *i.* pikken Sp.
 Bikken op *i.* vallen op. H. H., V. V. r.
 Bykomen *Accedere* Sp.
 Bikken. de maren breken en bikken Zeg.
 Bieden lof G. T. *Poot. Laudare.*
 Bieden het oor aan iemands zeggen *i.* horen naar. H. de Groot.
 Bieden eer *i.* eren G. T., H. de Groot H. Gr.
 Bieden de handen of bieden handen *i.* met uitgestrekte handen om genade bidden H. op M.
 Bieden *i.* offeren *Poot.*

- Bieden Antwoord *i. antwoorden ex Hoof-*
die aat Vondelio
- Bieden zyn ziel voor iemand *offerre ani-*
nam, vitam pro aliquo S. V. S. G.
- Bieden zich *i. gedragen Witte Angelier*
1617. *H. p. 15.*
- Bieden gebed. *i. bidden H. Dull.*
- Bieden zyn kind de geeseling *i. kasty-*
den Castigare Br. D.
- Bieden den rug *i. vluchter zie Rug.*
- Bieden *i. ontbieden K. V. H.*
- Bieden de tanden aan hoogmoed *i. de*
tanden laten zien, zich aankanten
tegen V. P.
- Bieden oorlog *Poot.*
- Bieden goeden dag *i. groeten Br., Poot.*
- Bieden zegen *offerre Poot.*
- Bieden schroom *i. doen schromen Gef.*
- Byeenrotten *Concurrere, Coire J. M.*
- Bieen (Boek der) denkelyk voor Boek
der hien *Cl. Sp.*
- Bier *Cirivisia, Vox antiquissima G. op K.,*
K. V. H.
- Bil Billen *nates. D B.*
- Bil: tot oren en billen toe *per totum cor-*
pus Oud. vert. A.
- Bildoor de billen lappen *obligurire*
Oud. Vert. A.
- Bil: roeren de billen *scortari Oud. Vert. A.*
- Bilde *i. beeld Imago C. d. M.*
- Bile Byl *Securis K. V. H.*
- Bile *i. houden Quid? L. V.*
- Bylemer in Amsteltland eertyds Bindel-
mer of Bindelmerbroek *J. Rendorp*
over het Recht der Jacht bl. 49.
- Bilgat *Anus D. B.*
- Billich *Credo pro billic of billich St. B.*
- Byliegen iet byware historien *veris histo-*
riis aliquid falsi admiscere Oud. vert. A.
- Bilioen Geld dat zyn gehalte niet heeft
Gef.
- Billen *verbum i. op de billen staan Br.*
- Billen den molensteen *V. V.*
- Billiks *i. billyk G. T.*
- Beloken *i. beloken, gesloten L. V.*
- Bin *i. binnen. K. M., S. V. S. G.,*
H. op M.
- Bin desen *i. binnen desen H. op M.*
- Bynaer *i. by na P. N.*
- Binden *i. binnen den H. op M.*
- Binden *ligare G. T.*
- Binden ergens aan *Sp.*
- Binden: zo sterk dat men eenen leeuw
kan binden *L. V.*
- Binden *i. Verbinden V. D.*
- Binding: Men weet dat Christus de bin-
ding der ledematen ontlast heeft *Oud.*
vert. Ar.
- Biniden *i. beneden K. V. H.*
- Binen *i. binnen H. V. D.*
- Bynen *i. binnen H. v. D.*
- Bineven nu beneven *juxta D. B.*
- Binnekas van de hexekamer *Oud. vert. A.*
- Binnen *intra K. V. H., Zeg.*
- Binnen dikwyls achter den naam van een
stad of land. H. op M. S.
- Binnen (Hier en) *interea D. B.*
- Binnen *intus* niet van binnen *D. B.*
- Binnen in, tusſchen *D. B.*
- Binnen dat *i. ondertusſchen interea*
C. d. M.
- Binnen dezen *i. Terwyl L. V.*
- Binnen dien *i. Terwyl, in, tusſchen*
interea Zeg.
- Binnen dien dat *i. Terwyl. interea*
H. op M.
- Binnen dezen dage *hoc ipso die H.*
op M.
- Binnenbeenen *verb. obſc. Futuere G. op K.*
- Binnenkamer *S. B.*
- Binnenspel *Voff.*
- Binnenſten (ter) wert *Ad interiora ver-*
sus D. B.
- Byplechtigheid *Oud. Vert. A.*
- Byſant kleinood, Juweel *forte a Gall.*
bijoux Zeg.
- Byſant *Quid? apud L. V. Helm bi-*
sant & apud eundem menich byſant
quid ibi jungitur gulden ſloryn?
- Byſe *Gallice La biſe: Noordenwind of*
ook, onweder, ſtorm Tempeſtas S. v. C.
- Byſondere *Singulus D. B.*
- Byſonderlinge *St. B., Vb., Br. D.*
- Byſpeel *i. Spreekwoord, Proverbium*
D. B.
- Byſpel *i. ſpreekwoord, Proverbium*
D. B.
- Byſpel *i. fabel, vertelſel Fabula D. B.,*
L. V.
- Byſpel *i. raadſel. Aenigma D. B.*
- Byſpel *i. Voorbeeld, Exemplum L. V.,*
Zeg.
- Byſpreuk *i. Voorbeeld, Exemplum Oud.*
Vert. A.
- Biſcopdoem Biſchopdom 't wereldlyk
recht des Biſchops Lat. etiam Episco-
patus H. op M.
- Biſſe *Quid? An idem quod dicimus kree-*
wel vel kreevel? Hi heft die biſſe
in den eers. Gemaeze Duifſche ſpreekw.
Camp. 1550.
- Byſtaan *Auſtere D. B.*
- Byſtaanre *i. Byſtaander Adſtans D. B.*
- Byſtand Onz. hulp *Auxilium Sc.*
- Byſtandig *K. M., P. N.*
- Byſtandig *H. H.*
- Byſtandigheid *H. v. D.*
- Biſteden nu beſteden *Locare opus K.*
V. H.
- Byſter zeer. *Valde, Vehementer. Vend.*
Ad., H. V.
- Byſter *adj. Vehemens J. Fl.*
- Byſter *adj. Aberrans Moon.*
- Byſterlopen *Dſcurrere D. B.*
- Byſternis *Vehementia Poot.*
- Byſtuyt *Quid? Biſtuyt ik en ben niet*
bidrogen. An zekerlyk? ſane, utique?
Pel.
- Bitalen *i. betalen ſolvere K. V. H.*
- Bitalinge *i. Beraling K. V. H.*
- Byte-bauwe *Gef. NB. leelyk vrouw-*
mensch.

Biteken *i.* betekenis *significatio* L. V.
 Bits vinnig, *Vehemens*. V. V. Oud.
 vert. A.
 Bies *Adverb.* *Vehementer* S. C.
 Bitfig *i.* Vinnig *Vehemens* Sp. F. W., Z. N.
 Bitter *Amarus*, *acerbus* D. B.
 Bitterheid *Amaritudo*, *acerbitas* D. B.,
 G. T.
 Bitterliken *Acerbe* Br. D.
 Bytzalf N. Z., G. op K.
 Byval *i.* toeval *Casus* Oud. Vert. A.
 Byvond Oud. Vert. A.
 Bywoning G. T.
 Bywoontfel *i.* *Bywoning* Z. N.
 Bywoord *Epitheton* K. M.
 Byzen: Alle quade geesten fiet men op
 aetrick byzen. *An spooken?* J. M.
Amst. 1658.
 Byzinnig *i.* uitzinnig *Amens* S. C.
 Byzitten *cohabitare*. Byzitten in overspel
i. Leven in overspel E. in Ev. D.
 Byzonder *praesertim*. *Ciron*. van Zeel.
Hantv. 1551.
 Blaas *homo ineptus* S. V. S.
 Blaaskaken: iets zeggen met ronde opge-
 blazen kaken *bucca inflare* Gef.
 Blaauw *Lividus* G. T.
 Blaauwelyk (*zich*) excuzeren *zich met*
vergezochts en niets bediedende uitvluch-
ten en redenen verschonen C. d. M.
 Blaauwen *i.* blaauwvorden S. v. C.
 Blad *pl.* Blader D. B. *pl.* Bladeren S. B.
folium.
 Blad. tong *Lingua*, anders bladder, tonge
Sp., H. P.
 Blad *pl.* Bladen van gezaagd hout *b. v.*
wagenschot. of duims Bladen wagen-
 schot enz. Z. W.
 Blader, blare, puist *pustula* S. B. D. B.
 Bladder: puist *pustula* V. D.
 Blader: men heit Zeklenkoe blader ofte
 bont *si en heeft wael een vlersken*. *Pro-*
verbium, quod tribuitur Henrico Petter,
rectori domus in Alberghen, in MSto
quondam Monasterii Monichausen in
velua. NB. simile prov. est infra sub
voce Blare.
 Bladen: waaijen *Ventilare* H. op M.
 Bladig K. M.
 Blafferd: aanteecken, Schuldboek *Com-*
mentarius Moon. Oud. vert. A. zyspe-
 len met *blaffert* en grondboek *Idem*
Ibid. de gewyde *blaffert* der Hebreen
Sacer Codex.
 Blayen *videtur* waaijen, *alibi* bladen H.
 op M Zeg.
 Blayeren *i.* vrolyk zyn Zegel.
 Blak *i.* vlak H. A. T.
 Blaken *i.* Blinken S. d. Ph., H. op M.
 V. V., H. H., C. d. M.
 Blaken Verlichten, verlicht worden,
flummare H. Gr.
 Blaken *i.* branden, *Candere* C. d. M.,
 H. N. P.
 Blaken op *i.* van liefde branden op *Ar-*
dere amore in. C. d. M.

Blaken (*branden en*) van eergicrig-
 heid. Sc.
 Blakeren *i.* branden *Ardere* Gef.
 Blame *i.* *res turpis* H. O. d. A., H.
 op M.
 Blameren *i.* berespen, *reprehendere* H.
 O. d. A.
 Blank *Dupondius*, Gall. Blanc. G. op K.
 Blanketten *Depingere oculos sibi* D. B.
 Blanket *Stibium* D. B.
 Blare: Men hiet gheen koe blare,
 of si hebbe al wat bonts. Men hiet
 wel een koe blare die nochtans niet
 wits en heft *Gem. duit. Spreekw.*
Camp. 1550. NB. V. simile *prover-*
bium supra voce Blader.
 Blaren *i.* bladeren hebben, Blaren en
 bloeien *junguntur* K. M.
 Blas J. D.
 Blase: ick ben outhede die gerempelde
 die blase en die guse *Quid? Pelgr.*
 Blave *Quid?* di blave van het ouder-
 dom Sc.
 Blazen *Imperf.* blies *Sibilare* D. B.
 Blazen *Quid?* D. B. *ubi pro* bliesfen
forte legendum kliesfen *Iherem.* VII.
 Blazen met trompen niet op trompen
 D. B.
 Blazen den dag K. v. H.
 Blazen de oren vol woorden *d. i.* met
- achterklap, leugenen vervullen C. d. M.
 Blazing *Afflatus* J. Fl.
 Blazoen veld of kenteeken, devies
Symbolum heroicum Moon., G. op K.,
 J. D.
 Blazoenen *Verb.* iemands daden *blazo-*
nen i. verbreedden *fama celebrare* S. v. C.
 Bleekeren *i.* bleek worden S. v. C.
 Bleeken *lintheum insolare* K. v. H.
 Bleekheid *pallor* G. T.
 Bleeuheid *Bloodheid* *Ignavia.* J. Fl.
 Bleek (*te*) gaan. *Quid?* S. C.
 Bleeken *i.* Bleeken G. T.
 Bleine *Pustula* S. V. S.
 Bleiren *Balare* C. d. M.
 Blekkende *i.* blikkende *Candere* D. B.
 Blekfemen *Fulminare* H. op M.
 Blend *Sp.*, Zeg., Gef.
 Blende S. d. Ph.
 Blenden voor een dief S. V. S.
 Blenken *i.* blinken D. B. *Imp.* blinkte.
 G. T., O. B.
 Blenken *Vibrare* D. B.
 Bles *Adj.* Grys *Canus* Pel. *nisi sit* Kaal
Calvus ut ap. Br., S. B.
 Blesse *Subst.* S. B.
 Bleven *part.* van Blyven D. B., L. V.,
 Cl. Sp., H. M. C., P. N., J. Fl.
 Bly *Plumbum* S. V. C.
 Bly *Gaudium* St.
 Bly *laetus* F. W.
 Blyde *Tormentum* D. B., H. op M.
 Blyd *laetus* C. d. M.
 Blyde *Laetus* Blyde en te gemake we-
 zen. *Laetum esse & gauderi* H. op M.
 Blyde een balans *bilanx* H. op M.

- Blyde *misfchien* Helder, *Clarus*. Hi hadde schone *blyde* oghen *H. v. Al.*
 Blydelyk *forte pro blykelyk errore typo thctae* *J. Fl.*
 Blydschap meten *i. beschikken* *K. v. M.*
 Blic (*Sinen*) nie keren: een standvastig gelaet tonen *vultu immoto esse* *H. op M.*
 Blic of Blyde balans *bilanx* *H. op M.*
 Blyf: einde, *finis* *Zeg., L. V.*
 Blyf *videtur uitstel mora* *L. V.*
 Blyfste: rustplaats, peisterplaats. *Mansio* *L. v. J.*
 Blyk doen *i. Doen blyken* *C. d. M.*
 Blyk *Indicium, argumentum* *V. J. E.*
 Blik *Nictus* *Sp., S. C., G. Br., G. op K.*
 Blik op blik blikfemen *V. Ad. inb.*
 Blik (Blink of) *Br.*
 Blyken *Apparere Imperf.* blykte *pro blick* *J. Fl. qui tamen fere eodem loco etiam habet bleek* *H. de Groot.*
 Blykigheid *i. blykbaarheid* *Evidentia.* *L. V.*
 Blikken *Micari, Coruscare, rutilare, splendere* *D. B., Pel., T. P. P., V. V. r., S. V. C.*
 Blyven *i. Achterblyven* *H. op M.*
 Blyven in iemand van iets *d. i. aan iemand van iets verblyven* *Compromittere in aliquem de aliquare* *L. V.*
 Blyven *cum part. non cum inf. v. g. blyven doende, houdende, staande, niet doen, houden, staan enz.* *D. B., H. op M., K. v. H.*
 Blyven *i. gedaan blyven* *H. op M.*
 Blyven te kort *i. te kortschieten* *Gesch.*
 Blyven in geschil *i. twisten* *C. d. M.*
 Blyven in zyn gestichten *i. op zyn stuk blyven* *C. d. M.*
 Blyven in muiten *i. zich stil houden* *C. d. M.*
 Blyven *Subst. i. verblyf* *Mansio* *D. B.*
 Blode *ignavus* *L. V.*
 Blodig Dicht. *F. W.*
 Bloed *Sanguis* *H. V.*
 Bloed *forte pro vita vel circuitu sanguinis* *Pel.*
 Bloed *Genus* *Moon.*
 Bloed *i. onnozel, ongeacht* *J. D.*
 Bloeddorsten na de ziel van een onnozele vrouw *S. C.*
 Bloedelyk *i. blodelyk* *H. v. M.*
 Bloeden: naar 't: bloeden van den dag *V. P.*
 Blikken van een *Visch.* *H. Dull.*
 Blikken *Splendor* *D. B.*
 Blikkende *nitens, candens, candidus* *D. B.*
 Blikkeren wordt alleen gebruik van 't geen bleek en flauw van glans is *Bd., V. V. r., H. Dull., J. M.*
 Blyklyk *i. klaarlyk* *V. D.*
 Blikfeme *Vr. Fulmen* *D. B.*
 Blik tanden *S. V. C.*
- Blinden: Gerucht op rotsen die geblind zyn door de zee. *Haec verba Annotata, sed non additus est auctor.*
 Blindigheid *nu* blindheid *Coecitas* *D. B.*
 Blindruischen: sryden, krakelen *Certa re, litigare.* *H. de Groot.*
 Blink *Quid?* *Vond. Poet.*
 Blink (Een) blik van iets *Br.*
 Blinken *Imp. Blikte* *J. Fl., D. B.*
 Blinken *Vibrare* *D. B.*
 Blinken den lippen en 't Vuur toegekend *Poet.*
 Blyven *permanere* *D. B.*
 Blyven *i. overig blyven* *restare* *D. B.*
 Blyven *i. verblyven* *S. C.*
 Blyven borge *fide jubere* *K. V. H.*
 Bloeden *Puniri* *V. N.*
 Bloedigierig *Sanguinis Cupidus* *S. C.*
 Bloedrisfen. *Cruentare* *H. de Groot.*
 Bloedfchandig *incestuus* *Oud. Vert. A.*
 Bloedfchendig *incestuus*. *Voorb. tot den waren Godsdienst* *Leyd. 1749.*
 Bloedfmodderige wreedheid *Oud. vert. A.*
 Bloeg *is* Bloedig. Bloegh outaer, 't bloegh staet *S. C.*
 Bloei-klaver *Cithisus florens* *K. N.*
 Bloeien *efflorescere* *D. B.*
 Bloeien *i. rood zyn, bloeien als kriecken* *C. d. M.*
 Bloeien van voren *S. V. S.*
 Bloeifel *i. Bloesem als 't gehoomte baert syn groensel en bloeifel* *T. P. P.*
 Bloeifel *i. bloei* *J. K.*
 Bloem de beste, de, waardigste, voortreflykste of het beste *enz. Flos* *J. M., Moon., L. V.*
 Bloem. Bloemen *flosculi nomen cujusdam libri* *L. V.*
 Bloemen *adj. florens* *Verh.*
 Bloemen *i. versieren, optoeien: gebloemde en openbare waarheid* *V. V.*
 Bloemken *Flosculus*. een Bloemken des troosts. *C. d. Fl.*
 Bloesem Bloed, *d. i. geslacht, genus, familia* *H. V. D.*
 Bloesem der Jeugd *J. K.*
 Bloet *i. bloot d. i. kaal* *Calvus* bloet van haren *Calvus, nudus capillis* *D. B.*
 Bloet *i. bloot aperte* *L. V.*
 Bloeten *i. ontbloten* *denudare* *D. B.*
 Bloeyen *i. Bloeien, Florare, Br. D., G. T.*
Blok	Ketenys,
Kinnebaks,
Neusjyn,
Spekkarnaat,
Spektakel,
(Taket.)	}	Namen van werktuigen by de Groenlandfche Vischery in gebruik Zorgdr. Groenlandfche Vischery.
- Blom of Blome *Simula* *D. B.*
 Blom *Flos* *A. v. M.*
 Blomjen *Flosculus* *Vr. C. A.*
 Blommeloos: blommeloze zamel *Furfur sine simula* *S. V. S. G.*
 Bloend *Flavus* *C. d. M. de Capillo & Segete* *K. M.*

- Blond *An hebes?* haerlieder slachswaerden wierden *blont* ende ommegehouwen *Schr.*
- Blonkheid *Quid?* *S. V. S. G.*
- Bloodheid *Ignavia L. V.*
- Bloohart *i.* Bloodaart *Ignavus V. J. in D.*
- Blöken *Quid?* myn gebloekte lyk *Quid?* *Westerb.*
- Bloofd *i.* blozend *S. C., J. K.*
- Bloot *i.* Bloed *Sanguis. G. T.*
- Bloot nudus dat Bloot van den halfe *nuda colli. D. B.*
- Bloot *sine arte, sine ornamento H. M. C.*
- Bloot Zonderling gebruikt *H. Th. en A.*
- Bloot plane *C. d. M.*
- Bloze (*de*) *i.* Blootheid *nuditas Sc.*
- Blotelyk *Manifeste H. Or. der. A.*
- Bloten *i.* ontbloeten, blootnaakt maken *nudare D. B., Huyg., H. de Groot.*
- Bloten *i.* ontbloeten, beroven, *Spoliare H. Or. d. A., G. f.*
- Blouwen *i.* slaan *Verberare Zeg., H. op M.*
- Blozen *Transit. Poff.*
- Blozig (zoet) *K. M.*
- Bluede *i.* blode, *timidus D. B.*
- Bluyen *i.* bloeijen *Fiorere D. B.*
- Bluiften *S. V. C., Jof.*
- Blusfchen: doen eindigen, wegnemen *C. d. M.*
- Blusfchen den Honger *Gef., Z. N.*
- Blusfchen *Extinguere Translate Verh., V. J. in Doth., H. H., Coornh., Kant. S. B., S. V. S. R., S. V. S. G., Pl. Rb.*
- Blusfchinge *transl.* van schulden, des geloofs *i.* betaling, vernietiging. *H. Hist.*
- Blusfen niet blusfchen fchryven *L. V., Z. N., Gef.*
- Blurfe Druk of holligheid *H. P. Wordt onderscheiden van Buil door Moon., V. Altaergeh.*
- Blurfen *Jungitur rō breken H. H.*
- Blurfen misfchien breken *V. Hier., Anfo.*
- Blurfen, Drukken kneuzen *Moon.*
- Blatte *Homo stolidus Westerb.*
- Bo of beu *vox nauseam significans vel fastidium* Beu van Boekewickoeken *Sp.*
- Bobbel *bulia Gef., J. Fl., H. H.*
- Bobbelen *i.* opzwellen als een bobbel *T. P. P.*
- Bobbelmoedig *Oud. vert. A. Alexander die van zelf genoeg bobbelmoedig was i. opyliend, heethoofdig.*
- Bobbelmoedigheid *Opyliendheid. Oud. vert. A.*
- Bocheus *i.* geböcheld *Gibbosus St.*
- Bocht *Septum, Cubile H. Ged.*
- Bocht Omwenteling, *inclinatio H. H.*
- Bochten *Wild woestlopen Br.*
- Bochten *Sepire Cats Tr.*
- Bochtig *properans H. Ged.*
- Bochtfochten *Br.*
- Bod (ryzen ter hoogften) *Al summum fastigium eveli V. D.*
- Bode *nunctus, internuncius C. d. M.*
- Bode *Apparitor K. v. H., H. v. D.*
- Bode (Gewaarde) *i.* gemachtigde bode *H. v. D.*
- Bodelen *i.* Doodfnaan *Occidere H. op M., L. V.*
- Bodelo *Nomen vici Halma Ton. d. Ned.*
- Bodem, grond *folium H. v. D.*
- Bodem *fundus* Bodem der hand 't hol der hand *D. B.*
- Bodenbrood *id quod detur ei, qui adfert laetum nuncium. Westersbaan pro eo dicit boombrood non tamen vitiofe pro boonbrood.*
- Boeg *i.* buit by *L. V.*
- Boef by de ouden voor behoef *H. op M., L. V.*
- Boef *Nebulo, veterator H. N. P.*
- Boefte *i.* boevery *stellionatus, vafritia S. C.*
- Boeg voorfte gedeelte van het Schip *Z. Wv.*
- Boegaard *i.* Boomgaard, of Bogaard *Arboretum H. op M.*
- Boegen *i.* ftevenen, zyn fteven wenden, reizen *Navigare. J. M.*
- Boegfeeren een woord van de zeilkunft. *Hauk. R. Z. Wv.*
- Boegfeertouw zeker fcheepftouw *Z. Wv.*
- Boei een fcheepftuig *A. v. M., Paludanus Oudk. en Natuurk. Verh. 1776.*
- Boei *Compes Vr. C. A., V. L., V. D.*
- Boeien *Compes & translate Carcer. Sp.*
- Boeien *Verbum V. D.*
- Boeier *Genus navigii Gef.*
- Boek: Aket van een beuk glans *faginez Viff.*
- Boek *i.* bok *Hircus L. V.*
- Boek *Liber Manl. of onz. D. B., G. T.*
- Boek *Manl. Gefch.*
- Boek (gefchreven in 't) myns herten *d. i. in myn hert C. d. M.*
- Boek (zyn) open doen *i.* zyne geheimen vertellen *V. Gh.*
- Boekhouder *i.* die 't beftier eener redery heeft *Z. Wv.*
- Boekmeyster *An Auctor, Scriptor? Vb.*
- Boekftaaf: Drukletter *Moon.*
- Boel *i.* Byzit *Concubina D. B., H. Pr., H. V., Vond. N., J. de Haes.*
- Boel Mihnaar *Amafius C. d. M. H., pr., B., V. V., T., P. P.*
- Boel *i.* broeder *Schraffert. Harderw.*
- Boelaadje *scortatio. Oud. Vert. A.*
- Boelding *i.* boelfcheiding *judicium familiae Erciscundae Keur. van Westwoude M. S.*
- Boele *Concubina D. B.*
- Boelen *scortari Br. D., Reid.*
- Boeler *scortator, Adulter H. Pr.*
- Boelery *Scortatio, Adulterium T. P. P.*
- Boelerinne *Meretrix, Adultera Oud. Vert. A.*
- Boelfchap *i.* boel *Amafius Br. H. pr.*

- Boelschap *i.* boel *Maretrix, adultera, V. S., V. Joann., Ald. B., H. Pr.*
 Boelschap (*in*) leven *scortari Br.*
 Boen *i.* Boom *Arbor Onz. D. B.*
 Boemachtig *i.* boomachtig *Nemorofus D. B.*
 Boen *pro* Bon. Wtermaten *boen d. i. bon wtermaten goed. Bon gallice Goed S. V. S.*
 Boenen *i.* Bologne, *Bononia H. op M.*
 Boer: een teiken in de hoogte, een sein, een leuze in de hoogte *signum elevatum H. op M.*
 Boerachtig *i.* boersch *rusticus H. M. C.*
 Boerd of boerde *by de ouden 't zelfte als nu boert, boerte Jocus, Pel., F. W., H. op M.*
 Boerdelyk *nu* boertelyk of boertachtig *Jocofus. Cl. Sp.*
 Boerden *nu* boerten *jocari Cl. Sp.*
 Boerderen *idem quod* Boerden *nu* Boerten *Pel.*
 Boeren *i.* 't werk van een boer verrichten, Landbouwen *Agrum Colere Sch. }*
 Boeren *i.* beuren *d. i.* gebeuren overkomen *Br. D.*
 Bocren *i.* beuren *d. i.* opbeuren *Br. D.*
 Boerig *i.* ryk *Dives K. M.*
 Broerne *i.* Borne *d. i.* Bron *fons, G. T.*
 Boerfe *Sportulum D. B.*
 Boert *i.* geboorte *St.*
 Boert *i.* boord rand, *Margo D. B.*
 Boert an die arme *i.* Arming *Dextrale D. B.*
 Boert eertyds boerd, kortswyl, jok, *jocus J. D., H. op M.*
 Boerte *i.* beurte *Vices. D. B.*
 Boerten en jokken *junguntur Moon.*
 Boertery *H. N. P., Oud. Vert. A.*
 Boesfelyk *i.* bosfelyk *inique D. B.*
 Boeslyk *i.* Booslyk *inique D. B.*
 Boet poena *K. V. H., Zeg.*
 Boet *i.* boete, boetvaardigheid *G. T. D. R. C.*
 Boet *i.* boeting, verbetering, *Emendatio C. d. M.*
 Boet *i.* genezing *Curatio D. B.*
 Boete poena, *multa H. V. D., K. V. H.*
 Boete (Banne en) *K. v. H.*
 Boete *i.* bate *Mieris Charterb., L. V., P. N.*
 Boeten *i.* boete doen *G. T.*
 Boeten 't vuur *Sp., V. M., V. V. r., Ant. i. aansleken.*
 Boeren *i.* betalen *Solvere J. V. P.*
 Boeten den last des hongers *S. V. C.*
 Hongersnood *Sp. Schade recus. Elen- digheid H. Dull. Krak H. H., u druk- kig hert S. V. S. G. Smerte ibid. Spraeter Ibid. Westerb. Droefheid enz. den Lust. H. Or. d. A. onze ziel H. de Groot.*
 Boetereding } *Quid? in Handv. van Her- & Jtog Aalbr. 1401. MS. &*
 Boeterede } *van. Gr. Willem 1404.*
 Boetschap *i.* boeting *G. T., Bit. U. d. D.*
- Boetselo *i.* Boeting *S. V. S.*
 Boetsen *S. V. C.*
 Boetsmaker *Scurra, Kantt. S. B.*
 Boeveryc: Guitery *K. V. H., H. Wis.*
 Boeveryc *stellionatus J. D.*
 Boezem *Sinus* e winden hebben haren boezem uitgeblazen *Oud. vert. A.*
 Boezem (*uit een vollen*) van Stoffe *Oud. vert. A.*
 Boezem (*een*) van werkstof *Oud. vert. A.*
 Boezem (*ontegentrevende*) worstelen *Oud. vert. A.*
 Boffen van boven neder *Dejicere H. V.*
 Boffet *Quid? Tb.*
 Boge *Arcus K. V. H., S. B.*
 Boge *Vr. Sch.*
 Bogen *i.* buigen *inclinare P. N., F. W.*
 Bogen *Quid? si (Maria) begonde in bogen te werken Tb.*
 Boget *Quid? het roeren der bogetten Gef.*
 Boha: iedel gefchreeuw *J. D.*
 Bogger *Cinaedus S. B. Deut. XXIII. Oud. vert. A.*
 Boy *i.* boei. *Compes D. B.*
 Boik *i.* boek *Liber D. B.*
 Boytinge *videtur Commercium St. B.*
 Bok *Hircus* Bok van geiten *i.* geiten- bok *D. B.*
 Bokelaar *i.* Beukelaar. *Peltor, Scutum D. B.*
 Boker *i.* Beuker, Beukhamer *D. B.*
 Bokken *Incurvare D. B.*
 Bokkende gaan, komen *D. B.*
 Bokoerin *Quid? Oud. Vert. Ar.*
 Bol om 't koorn te breken *L. V.*
 Bolkraan *Quid? fyde Pellenpurper bol- kraen tweern en vlas Tb.*
 Bollaard *Quid? M. C. C. R.*
 Bollen (*te kort*) *i.* te kort fchieten *Sc., Gef.*
 Bollen *i.* Vermaak doen, vermaken *Im- perf. dat bolt my J. D.*
 Bollikvanger. Ballikvangers py 'Z *Wv.*
 Balluden *verb. puto esse 't hoofd stoten en dus 't hoofd doen luiden nisi sit quod nobis fuissebollen Pel.*
 Bolster *Cortex O. V. Agrippa.*
 Bolwerk *Munitio D. B., K. v. H.*
 Bolwerk *Machina D. B.*
 Bom, Trommel *Tympanum Cl. Sp.*
 Bommen *Verb. een hol geluid maken als dat van een bom. Een vol vat en bomt niet Voff.*
 Bond *Fascis Vb.*
 Bond foedus *Mikroen Land. 1554. f. 12. a 156.*
 Bondekyn *nu* Bondeltjen *Fasciculus D. B.*
 Bondeloos *invitus Ald. B.*
 Bondgenoot *Socius, foederatus S. B.*
 Bondig *solidus Oud. P.*
 Bone *faba K. V. H.*
 Bone: loten iemand met brieven of met bonen *aliquem eligere Chartulis vel fa- bis. vallen iemand iets met bonen Contingere alicui aliquid forte fabarum K. V. H.*

Bonge

- Bonge *Tympanum* D. B.
 Bonk *Moles* Oud. *Vert. A.*, *V. D.*
 Bonse *Mensura quaedam* Oud. *Goudsch. Chr.*
 Bonthed *pellis variegata* D. B.
 Boodschapbrenger *Nuncius*, *internuncius*, *Gabriel* de hemelsche bootschapbrenger G. T.
 Boof voor boven K. M.
 Boog. *arcus*. veel pezen tot zyn boog hebben, veel meisjes teffens vryen C. d. M.
 Boog hebben van overdaad H. Ged.
 Boogen i. buigen *flectere* J. Tib, C.
 Boogen van: roemen op. H. H. afgekeurd H. Pr.
 Boogzaam, Boegzaam Sp.
 Book i. bock *Liber* D. B. NB. *manl. of Onz.*
 Boombrood zie *Bodenbrood*.
 Boom *Arbor* S. B., H. V.
 Boom *translate* stamboom *stirps* Hv.
 Boom i. hout *lignum* Boom des cruycen *Lignum crucis* Cl. Sp.
 Boom een zeker werktuig Z. Wv.
 Boomwollig i. van boomwol *Cotoneus*. K. M.
 Boon *fab.* achten niet een boon *nauci*, *facci facere* C. d. M. J. D.
 Boonbloem. C. d. M.
 Boord i. rand *margo* *Manl. D. B.*, *V. C. A.*, Z. Wv.
 Boord (wenden over) *Despirare* S. V. S. G.
 Boord: keren ten boorde, zich wegpakken K. M.
 Boord: *Cholera*, *Morbi genus* *Onz. Oud. Vert. A.*
 Boorden *Verb. i.* den boord bekleeden bezetten, versieren H. Dull., H. H. V. V. r.
 Boorden: aan boord klampen *Velius* Ch. van Hoorn.
 Boorg *Adj. Quid?* S. V. S. G.
 Booren verkorten; benadelen *Paff.*
 Boortendag i. geboortedag *dies natalis* K. M.
 Boordvol *ad marginem usque plenus* Hv.
 Roos *Malus* S. B.
 Boosaardig *Malitia* Oud. *Vert. A.*
 Boosdaad *Malificium* H. H.
 Boosdader i. Boosdoender *Maleficus*. H. de Groot, Oud. *Vert. A.*
 Boosdadig: *sceleratus* H. de Groot.
 Booslyk *inique* D. B.
 Booslike *inique* D. B.
 Boosten by verkorting voor Beoosten *ad Orientem* H. op M.
 Boot onz. *Cymba* A. v. M., Z. N. Voff.
Verisimiliter etiam ap. Ges. qui habet met den boot.
 Boot *pertinet etiam ad mundum muliebrem*. Een vrouwlyk balsieraad Oud. *Vert. A.*
 Bootken *Cymbula* Sc.
 Bootse *Facetiae* Ald. w., Coornh.
 Bootse Bult of buil *Tuber* C. d. M.
 Bootsemakery (bitse) Oud. *Vert. A.*
 Bootslen *ingere ex cera vel alia molli materia* V. Jof.
 Bootslen i. nabootsen *imitari* T. P. P.
 Bootslen: veinsen. gebootste blyfchap *facta, simulata laetitia* H. H.
 Bootslen: kluchten op toonelen T. P. P.
 Bootslen en herbootslen Oud. *Vert. A.*
 Bootsfery *imitatio* Oud. *Vert. A.*
 Bootseus a Gall. Bousfu i. Gebocheld. *Gibbosus* H. op M.
 Bootsmaker *Mimus*, *Pantomimus* H. A. T.
 Bord plur. Borderen *Affer*. D. B.
 Bord (een) in de kelder maken, *Quid?* Z. N.
 Bord i. rand, boord, *margo* L. V.
 Bord des bergs i. voet des bergs *radix mentis* L. V.
 Bord *videtur* Ruk een haastige wind die met eenen bordt terstondt 't water comt broeren J. F. nisi met eenen bordt sit, id quid apud *Hoofdium*, op een bordt? *quod, nisi fallor est Cito, subito.*
 Bord i. verkeer - schaakbord H. op M.
 Borde (te) komen i. *eigenl.* te spelen komen daarna te voorfchyn komen H. op M.
 Borde (te) brengen *eigenl.* te spele brengen daarna te voorfchyn brengen H. op M.
 Borde i. last G. T., St. B., *Liber onus Charitatum* 1476; *Gem. Spr.*
 Bordeel *Lupanar* D. B.
 Bordeel *Delubrum puta ta'e in quo est Lupanar* D. B.
 Bordeel (zyn dochter zetten in 't) *prostituere filiam* D. B.
 Bordeelvrouwe *Prostitulum* D. B.
 Bordure i. Borduursel *Caelatura, Sculptura* D. B.
 Borduur i. Borduursel V. D.
 Bore i. niet of gantsch niet. Bore goed i. gantsch niet goed enz. H. op M., L. V.
 Borenes voor gheboernesse geen goed *Nederd.* H. op M.
 Borg *Castellum*, *Praesidium* D. B. *Difert a Vesten* *Accoord van Westvriest.* met Gr. *Florus* 1288. MS.
 Borg een zeker touw, 't welk men aen den Sleper van een kor heeft. R. *Paludanus* Oudh. en *Natuurk. Verh.* Z. Wv.
 Borg *fidejussor* St., K. v. H.
 Borg, Borgen nemen van. *fatidationem accipere pro* K. v. H. Borg blyven *fidejubere, fatidare*. Borg zetten. *Idem.*
 Borg zetten voor *fatidare pro*. Borg zyn *fidejussorem esse*. Borg worden *fidejussorem fieri* K. v. H. op borgen iemand uit geven i. op borgtocht loslaten ontslaan H. op M.
 Borgelkyn Borgjen *parvum Castellum* Tb.
 Borgemeester, *Borgermeester*, en *Borgmeester* *Promiscue usurpata* H. V. D.
 K Bor-

- Borgén** is borgen, verborgen, *Abcon-
dere P. N., J. Fl.*
Borgen i. Crediet geven, *Credere, si-
dem alicujus sequi H. Or. d. A. Gef.*
Borger Civis. *Quid Borger der zee?
utrum piscis? an Nauta? Translate
A. H. Ned. Poemata.*
**Borgemeester, Borgemeester, Borg-
meester** *promiscue usurpantur H. V. D.*
**Borgmeester, Borgemeester, en Bor-
germeester** *promiscue usurpantur. H.
V. D.*
Borgsloop i. een sloep, die in de Walvisch-
vangst wordt gebruikt, om in geval van
verlies der eene sloep, dezelve tot waar-
borg te hebben *Z. Wv.*
Born i. born fons *K. M., H. de Groot,
V. D.*
Born i. Water *Aqua D. B., Zeg. V. V.,
Coornh., H. Pr.*
Borne i. water *Aqua D. B., Zeg. H. Pr.*
Borne i. Bron *Fons L. V.*
Bornen i. branden *Urere D. B., Kol.*
Borre i. bron *Fons, forte etiam Put Pu-
teus aut simpliciter Aqua L. V.*
Bors Beer *Br., J. K.*
Borse i. Beurs. *Marfupium S. B., H. H.*
Borskruid *Herba quaedam A. V. M.*
Borsse Menschenmoorders *Quid? An
Barsche, an Forsche? O. Vert. A.*
Borst *Pectus G. T.*
Borst (Kort ter) i. Kortborstig *Gef.*
Borst i. Jong borst *Juvenis Moon.*
Borsten (te) i. geborsten *H. op M.*
Borstlap *Fascis pectoralis D. B.*
Borstlap van een schip i. een bekleding
van yser voor aan de Groenlandsche
schepen *Z. Wv.*
Borstweer i. borstwering, *quod pectus
defendit, aut servat, munitio J. M.*
Bortelen *tumultuari Br.*
Bortelen Woeden, *furere Br.*
Bortelen allerley lasterreden *effunderet
omnes Calumnias Kantt S. B.*
Bortelen gelyk de fonteynen *Bullire.
S. B.*
Bortelen Water i. uitgeven, *uitbortelen
S. B.*
Bosch *Silva Sc.*
Bosch *Silva Manl. Gef.*
Boschaaldie *Saltus D. B.*
Bosche *Lucus D. B.*
Boschere: Eigenaar van een Bosch *Pel.*
Bosem i. Boezem *Sinus D. B.*
Boskelkyn i. boschjen *Sylvula Pel.*
Bosmen *forte pro bosunen L. V.*
Bosone *forte pro besogne L. V.*
Bosfen: uitstoten *Expellere S. C.*
Bostel beter Borstel *Voss.*
Boswonder *Adj. Oud. Vert. A.*
Bot een tuig in de scheepsvaart gebruikt
Z. Wv.
Bot (op- een) schielyk, terstond *subito,
statim H. H.*
Bot (geven) *indulgere D. S., H. V.*
Bot *adverb. geheel intotum J. D.*
Bot (te) lopen i. tenietlopen in *nihilum
abire Oud. Vert. A.*
Boteram: geboterd brood *K. M.*
Botermate (Recht der) *H. V. D.*
Botlyk *K. M.*
Botte i. been *Os Reid.*
Bottekroes: onbeschaafd mensch *Voss.*
Bottemuilen i. tot een botmuil maken
Z. N.
Botten i. bedriegen *fallere Bred.,
Ald. B.*
Botter i. boter *Butyrum K. V. H.*
Bottigheid (opgezette) *videtur opge-
pronkte bottigheid Gef.*
Bottinge *Tributi genus Handv. van Kinn.,
M. Ch.*
Bou en welgerymde taal *K. M.*
Boud *Audax D. B., L. V., H. M. C.,
Br. D.*
Boud verwaand *Arroganter J. D.*
Boud *Audaciter L. V., H. V., S. V.
S. G.*
Boudelyk *Audaciter H. Or. d. A.*
Bourenicht *sic vocantur Bucolica Vir-
gilii K. M.*
Boutfel i. gebou *aedificium H. N. P.*
Bouvalligheid i. *Vetustas aedificii rui-
nam minitans Oud. Vert. A.*
Bouwe i. Oogst *Messis D. B.*
Bouwe i. gebouw *Aedificium G. T.*
Bouwen, een vrouwen kleding *Cyclex
H. Z., J. D.*
Bouwen *Aedificare* een grafftede uit den
grond *HV.*
Bouwen i. landbouwen *Colere agrum
Fr W.*
Bouwen *Pingere V. P.*
Bouwere *Submonitio ad operas seu Cor-
veias faciendas. Du Cange.*
Bouwery i. Landbouwery *Agricultura
D. B.*
Bouwfel i. gebouw *J. D.*
Bouwzwier i. fraaiheid der bouwkunst
Elegantia Architecturae Oud. Vert. A.
Boven *supra D. B., K. V. H.*
Boven tegen *contra. K. v. H., H. v. D.,
J. K.*
Boven i. over *super D. B.*
Boven i. onder *Inter D. B.*
Boven i. meer dan *Supra D. B., C.
d. M.*
Bovengaan nu te bovengaan *St. B., Br.
D., D. B. G. T.*
Boven zyn i. te boven zyn *Superiorem
esse D. B.*
Boven (zyn) iets *Praeesse alicui rei
D. B.*
Boven (te) zyn toenemen, de over-
hand nemen of hebben *Praevalere.
D. B.*
Bovenzweven i. te bovengaan *Superio-
rem esse D. R. C.*
Boven (van) tot boven *a summo usque
ad summum D. B.*
Bovendek 't opperste gedeelte van 't Schip.
Z. Wv.

- Bovenhou, stryk spek af en boven hou stryk spek. *Geroep in de Walvischvangst, by 't afmaken van den visch gebruiklyk. Z. Wv.*
- Braadspit: een Scheepstuig *Z. WV.*
- Braakmaand *Junius Byb. 140. MS.*
- Braakfel i. breuk *hinc grondbraakfel Chron. van Zeel. Antw. 1551.*
- Braam *Vepris* bramen en doemen *Ve-pres & spinae D. B.*
- Braauw der leeraren braauw *Videtur Invidia, Oud. Vert. A.*
- Braauwen een woord by de Scheepstimmerluiden bekend. *Hawk. R.*
- Brabbeling *H. H.*
- Bracht voort gebracht *L. V.*
- Brade i. Gebraad *Affatura D. B.*
- Braden *Imperf. Bried niet Braadde Asjare D. B.*
- Bradery *Oud. Vert. A.*
- Bradwo forte Braauw *Oud. Vert. A.*
- Brageren i. Pronken *J. D., G. op K.*
- Braggeren *Superbere H. A. T., H. M. C.*
- Braggeren i. Pronken, Pralen *S. v. C. C. d. M.*
- Braggoen, de Bragoenen doet men facken. *Quid? Westerb.*
- Brak: soort van jachthond *Gesch., Moon.*
- Brake i. Braakland *Novale C. d. M., Z. N.*
- Brake *Lupatum L. V.*
- Brake i. Breuk *Gef.*
- Braken vlas i. 't vlas uit de schel of bast doen *Voss.*
- Braken: myne oghen braken ghelyc een stier *Quid? Pel.*
- Braken met zyne klauwen wordt van den leeuw gezegd by *L. V.*
- Braken nu nachtbraken *Frangere membra vigiliis, Fraxare H. op M., Z. Hier., Moonen.*
- Braken (Waken en) *Cl. Sp.*
- Braken. *sensu neutro Bersten rumpi, Disrumpi H. op M.*
- Brallen *S v C., H. G., V. P., H. Gr. H. Dull. Z. N., T. P. P., D. H. Port. zie over dit woord H. Pr. en Bd.*
- Branche de brance: verkeert. an de kans verkeert? *C. d. M.*
- Branche i. Tak *Gall. Branche M. C. C. R.*
- Brand. *Incendium D. B., K. V. H., H. O. d. Amb.*
- Brand. Leveren den brande *igni tradere Incendere D. B.* maken met linen viere *K. v. H. incendium excitare igne suo.*
- Ibid komen tot den brande *Accurrere ad incendium extinguendi. Ibid. om.*
- Ancte des brandes metu *incendii Ibid.*
- Brandkeren *Ignem arcere Ibid.*
- Wapen ten brande brengen? *Quid? An adferre Arma ad extinguendum, an ad excitandum ignem, an armatum ad incendium accedere? Ibid. Quisen ten brande Credo esse kwetzen by of door den brand Ibid. Om nood van*
- brande *propter calamitatem incendii ibid.* Ontsteken den brandt *accendere Incendia H. Or. d. A.*
- Brand *Uredo D. B.*
- Brand *Larus niger Avis species L. V.*
- Brand *Gladius H. op M., Zeg*
- Brandachtigheid *Combustio D. B.*
- Branden i. verbranden *Comburare D. B.*
- Branden (een fitfel int vel doen) *Gef.*
- Branden *Ardere De Markt brande d. i. de huizen daar opstaande; zo ook worden de luiden gezegd te branden d. i. hunne goederen H. op M.*
- Branden en blaken van eergierigheid *Sc.*
- Branden en blakeren *abf. Gef.*
- Branden tot kwade begeerten *S. V. S.*
- Brander Een oorlogschip, dat in vuur gezet word om andere Schepen in brand te steken *J. M.*
- Brandig *K. M.*
- Branding Een scuimende zee tegens rots of strand bruischende *J. M.*
- Brandleder *scalae, quibus in incendio extinguendo utimur K. v. H.*
- Brandmerken *Stigmatenotare transl. Oud. Vert. Ar.*
- Brandofferen *Offerre Deo in holocaustum D. B.*
- Brandschat *Tributum, quod solvitur hosti pro redimendo pago, vel urbe ab incendio H. H.*
- Brandschatten *verb. i. Brandschat of brandschatting afvorderen H. M. C.*
- Brandschatting *idem quod Brandschat H. H.*
- Brandsticht i. Brandstichting *Incendium P. N.*
- Brandvogelken *Larus, vocatur etiam Simpliciter Brand D. B.*
- Brandwacht *Z. WV.* op de brandwacht zenden, uitzenden, liggen: de brandwacht uitstellen *Ibid.*
- Bras i. hoop. *Kilianus Commixtio, Confusio, Commixtum Chaos Gef., J. D.*
- Bras (Een mas en) en tas van vloekwanschapenheden *Voorber. tot den waren Godsdiens Leyd. 1749. l 7.*
- Bras een Scheepstuig *Z. Groenl. Voss.*
- Braspenning *Tuffis G. op K.*
- Braspenningen (ouwe) *Zweten Quid? Oud. Vert. A.*
- Braspil Een Scheepstuig *Armamentum navis R. Paludanus Oudh. en Natuurk. Verh. 1^e Stuk.*
- Brasfen i. smullen, teren *H. A. T., Vond. V., J. D., C. d. M.*
- Braauwe *Supercilium Jonkt.*
- Braauwen *est Supercilium contrahere, hinc u barsch-gebraauwde wyzen mores arrogantes. & superciliosi Jonkt.*
- Bravade *H. N. P.*
- Breden i. breedte *Latitudo D. B.*
- Breden i. breedmaken, uibroiden *Dilatate D. B., H. de Groot.*
- Breden *Augere St.*
- Breed *Latus D. B., K. v. H., L. v. J.*
- K 2
- Breed

- Breed *i.* ruim, groot *Amplus, magnus* met de breedste verbasteringen *Oud. Vert. A.*
- Breedheid *i.* breedte *Latitudo D. B.*
- Breedten *cum dupl. E. Dilatare D. B.*
- Breedten *videtur esse* bereeden *parere H. v. M.*
- Breedweidenheid *Oud. Vert. A. en R. Mog.*
- Breem *i.* Braam *rubus Cl. Sp.*
- Breems *Bruchus Z. WV.*
- Breewuol een Scheepstuig *Z. WV.*
- Breedel *i.* Toom *Frenum Zeg., Gem. Spw.*
- Breidel (leen) iemand leggen, Coërcere *aliquem K. Lescaille.*
- Breidelen *frenare L. V.*
- Breiden *i.* uitbreiden *Dilatate D. B., K. M., L. V.*
- Breiden *absolute* voor zich breiden *d. i. uitbreiden. L. V.*
- Breiden *i.* bereiden *parare H. Gr., Sp., H. V.*
- Breiden vereenigen *Westerb. Ged.*
- Breiden helpen *O. Gb. Leb.*
- Breiden in een doolhof *Westerb. Ged.*
- Breinloos *Cerebro carens, Cerebro privatus. G. op K.*
- Breke *i.* gebrek *Penuria D. B.*
- Breken *imperf. brok niet brak K. M. Frangere.*
- Breken *i.* ontbreken of gebreken *indigere D. B., A. V. M.*
- Breken *i.* Afbreken *D. B., S. B., K. v. H., H. op M.*
- Breken *Verb. neut. d. i.* gebroken worden *sniri St.*
- Breken *i.* bezwyken *Deficere D. B., H. op M.*
- Breken in *Irrumpere D. B.*
- Breken *i.* verbreken, overtreden scheidende *b. v.* gebod breken *Transgredi D. B., H. A. T., H. op M., H. v. D. ubi de violatione arresti hoc verbum usurpatur. H. G. van Velzen de voorwaarde aan iemand breken i. non servare.*
- Breken zyne krachten in ontucht *Debilitare vires suas impudicitia Oud. Vert. A.*
- Breken zich tot *i.* zich gewinnen aan *C. d. M.*
- Bremstlig *Ardens. Br.*
- Bremmen *Hinnire S. C.*
- Bremse *i.* Kever *D. B.*
- Brengen. *Ferre, afferre D. B., K. v. H., Wapen ten brande i. tot den brand. Ibid. Brieven op sinen poerter Ibid. Vleesch te banke Ibid. goed te huis Ibid.*
- Brengen der voor op der aerde *D. B.*
- Brengen *Nunciare V. L.*
- Brengen *i.* aanbrengen *Afferre J. V. P.*
- Brengen van lyf ter dood *H. Henr. de Gr., om goed, lyf en eere Idem Hip, om linden en luiden Idem Ibid. occidere, bonis, vita & honore spoliare, terra & hominibus privari.*
- Brengen iemand om 't lyf *vita privare Gef.*
- Brengen omhals *translat. doorbrengen Gef.*
- Brengen in 't net *i.* verstrikken *L. V.*
- Brengen voor zich eenige hope *Oud. Vert. Ar.*
- Bres, scheur, opening van een dykbreuk *J. M.*
- Brespit een Scheepstuig *Z. WV.*
- Breten Hy wil hem al breten voor 't onvertellen *d. i. hy fopt hem. Gem. Spw.*
- Brett forte *Caput* ick hebbe een quaden steen an 't brett. Hy sit boven an 't brett *Gem Spw.*
- Breuk *i.* boete *multa, poena S. C.*
- Breukel *adj.* broosch, zwak *Infirmus Oud. Vert. A.*
- Breuken *i.* misdoen aan iets *H. V. D.* tegens iemand *Ibid.* jegens iemand *Priv. van Hert. Aelbr. aan Hoorn 1404.*
- Bridorp zie Brieden.
- Bry *polenta D. B.*
- Brieden beteekende eertyds Brouwen Hier van waarschynlyk Briedorp of Bridorp een dorp in Zeeland.
- Briedorp zie Brieden.
- Brief *brief vox antiquissima G. op K.*
- Brief van verscheiden zie Verscheiden.
- Brief (een) dichten is zekerlyk opstellen.
- Brief *Brieve* brengen op sinen poerter *afferre litteras contra, adversus cives suos K. V. H.* Loten met brieven of met bonen nu met besloten billietten kiezen *Ibid.* Wiet valt met neghen brieven *d. i. dus verkoren word Ibid.*
- Briefelyk *i.* duidelyk *C. d. M.*
- Briefschen toegeschreven aan den Leeuw *D. B. Sc., f. Fl. L. V.* aan drakenkoppen *V. P.* aan een spook des Afgronds en met brullen *samen gevoegd. Id. Ibid.* aan een paard *Id. Id., J. Bod. aan den wilden ezel D. B.*
- Briefselken *Mica Gef.*
- Brieven *Verb.* melden *S. V. & forsan* kennis krygen *S. V. S. G.*
- Bryn *i.* pekel *Muria Gef. NB. ibi leztur Bryne.*
- Bril of brille (zonder) door de vingeren zien *i.* Oogluiken *Connivere C. d. M.*
- Bril kyken *Quid? Hooft zangen.*
- Brillen verkopen *i.* Bedriegen, misleiden *Decipere Cl. Sp.*
- Brillen *verb.* een bril gebruiken, door een bril zien *Z. N., & ex eo G. op K.*
- Broeden *proprie ovis incubare & deinde parere & ingenere proferre* Broeijen *scribit pro eo Vondel. in N. & Virg.*
- Broeden *i.* voorttellen, fokken vee. Sic paarden broeden *i.* paarden telen *Pel.*

Broe-

- Broeder zyns Vader Kint en synre Moeder, *by de oude Dichters* een volle broeder, *of, zo men ook zeide*, vleeschelyke Broeder, *of* Broeder beide van Vader en van Moeder *frater germanus*. Broeder van Vader en niet van Moeder *i. halve Broeder van Vaders zyde, frater consanguineus*. Broeder niet van den Vader maar van de Moeder *i. halve Broeder van Moeders zyde. Frater uterinus* H. op M.
- Broederschap *Fraternitas, Collegium* V. D.
- Broedzeug van ongehoorde listen. *Jonkt.*
- Broeien *i. broeden* *Vond. N. & V., J. D.*
- Broeinest *nidus in quo avis ovis suis incumbit.* V. V.
- Broek *proprie Bracha*, Broeken *transl. 't manlyk geslacht sexus masculinus, eo sensu opponuntur Doeken aut Keurfen, femininus sexus* G. op K.
- Broek Palus D. B.
- Broekachtig *Palustris* D. B.
- Broeke - Broeds, Geil, amoureux, *vox fita ab Hugenio, ut videtur* G. op K.
- Broekland *Terra palustris* Veld., Oud. Vert. A.
- Broeklede *'t zelfde als Breukelen nomen proprium pagi* H. op M.
- Broekrieme Lumban D. B.
- Broesch *i. Broosch, Fragilis* D. B., Br. D.
- Broesen *i. Bruischen fremere* S. V. C.
- Broesen *cum fremisu erumpre* H. H.
- Brillen iemand *i. bedwingen, een bril op den neus zetten.* G. op K.
- Bringen *i. brengen* Cl. Sp., H. M. C.
- Bryne *i. Gal, fel. C. d. M. huc etiam refero Bryn Pekel quod Lelyveld ex Geschie Pekel explicat. Sed Bryne ibid sine dubio etiam significat fel.*
- Bryschen *rugire* D. B.
- Britsen *puto esse verberare Br?*
- Britsur *wordt dikwyls by den Wapenrok gevoegd, schynt niet veel te verschillen van Gherlande* H. op M.
- Bryzel (*niet een*) *i. niet een zier, niets* S. V. C.
- Bryzel nu verbryzelen *Comminuere* D. B. *ubi Briselen in stukken Comminuere in frustra.* S. B. V. D. *in ball.* H. D., V. D.
- Bryzen *i. bryzelen* *Comminuere* S. V. C.
- Brocht *i. gebrocht* *part. a* Brengen, P. N., Cl. Sp.
- Brodekyn *i. brodeken, Broodjen, parvus panis* D. D., H. op M.
- Brodgryns *Quid? zullen wy met brodgrynzen de hersfens instampen,* Oud. Vert. A.
- Broedronken voor Brooddronken *Viss.*
- Broech, broosch L. V.
- Broed de jongen van een Vogel. H. op M.
- Broed *i. gebroed* S. V. S., Oud. Vert. A.
- Broed *i. brood Panis* K. V. H.
- Brok *'t zelfde als Broek Palus* D. B.
- Broke *multa, poena.* op iemand te zeggen hebben. *Handv. van Hert. Aelbr.* 1401. *aan Drecht, 1404. aan Hoorn.* iemand aantyen *Priv. van Hert. Aelbr. aan Hoorn.* 1404. Aanspreken binnen 's Jaars *Handv. van Gr. Willem* 1406. M. S. Berechren *Priv. van Hert. Aelbr.* 1404.
- Broken (te) *i. gebroken of verbroeken* H. op M.
- Brogig *i. misdadig* G. T.
- Brokkel *i. breekbaar, brosch, brokkelig* Moon.
- Brokken by inbrokken, inschieten Moon.
- Brommen een zwaar geluid geven *V. L., V. P., V. Hier., V. Ag., V. V. r., Anslø, Ant., V. F., De Potter.*
- Brommen (uit) *sterk uitgesproken worden van de waarheid.* H. D. een lied bromt H. D., V. P. zwarm van byen H. D. *Transitive* S. K.
- Brommen *i. pochen* J. M.
- Bronken *i. Pronken, trotsceeren* L. V.
- Brood panis D. B., G. T.
- Broodbiddende *Mendicus* D. B.
- Brooddronken, dartzel *petulans* Moon.
- Broodgeld H. V. D.
- Broodheer Veld.
- Broodkland *i. Broekland Palus* D. B.
- Broos *Cothmus* *Vond. Virg.*
- Broosch *fragilis* Cl. Sp.
- Brossen *Vexare* Puff.
- Brou *i. braauw, wenkbraauw* *supercilium* L. V.
- Broute *i. Brouwsel* H. de Groot *Inl. tot de Holl. Rechtsgel.*
- Brouwen *Cerevisiam coquere* K. V. H.
- Brouwen bier op Hamburger bier *An in den smaak van? Puto Ergo Haarlemmer Hamburger* K. V. H.
- Brouwen *transl. Machinari plerumque de mali Machinatione* H. Or. d. A. *Hin. moeite op moeite brouwen* V. L. *bedekte lagen brouwen* J. D.
- Brughe *Vet. Pons.* Brugge H. op M.
- Bruchus *Vox Latina* D. B.
- Brudegom *Sponsus* Br. D., K. V. H.
- Bruden *Utrum sponsam facere ut fit* *Bruiden? An detrudere ut fit* *Bruien?* L. V.
- Brueder *Frater* Cl. Sp.
- Bruedere *Frater* Cl. Sp.
- Bruederlicheit *i. broederlykheid, broederlyke liefde* *Amor fraternus* D. B.
- Breurlyk *i. broederlyk* *fraternus* Cl. Sp.
- Bruid *Sponsa* L. V.
- Bruidpand D. B.
- Bruiken *i. gebruik* *Steunfel-gebruik* Sp.
- Bruikeloos *i. zonder gebruik* H. de Groot.
- Bruiken *i. gebruiken* *uti* Sp., *Coornh. H. de Groot.*
- Bruikleening *mutuum* Oud. Vert. A.
- Bruikweer *i. Hoeve, Hoffsteden* *Praedium* H. Hist.

- Bruiloften i. bruilofthouden *V. Ad.*
 Bruilofskoets is Bruilofsbed *Moon.*
 Bruiloftocht *Quid? Ald. B.*
 Bruiſchee en baren *conjuncta de homini V. H., van een Zwaan gebruikt V. Ad. in b. van menſchen enz. V. P., van tranen H. D., de bruizende Orant V. P. om de bergen bruized H. D. transitive, ut viditur., Den Wind toegeſchreven V. Joſ. in 't Hof, H. D. Brasfen, bruiſen, brallen, brommen conjungit Br. Brullen en bruizen H. H. de Homine divite V. F., bruizen van toren V. Alb. Bruiſchen, ſnuiven en manen ſchudden van een Paard H. V. Ergo Bruiſchen ſignificat in genere fremere.*
 Bruken i. gebruiken of gebruiken *uti D. B.*
 Bruikinge i. gebruiken *Uſus D. B.*
 Brullen den Stier toegekend? *M. Amſt. 1608. No. 28. den Leeuw H. D.*
 Brullofte i. Bruiloft *Nuptiae D. B.*
 Brulocht i. Bruiloft *Nuptiae D. B., L. V. J. De brulocht doen Celebrare nuptias D. B., H. op M.*
 Bruneerd i. gebruneerd *D. B.*
 Bruneren *Polire D. B.*
 Brusk., woest, *ferox. V. N., V. Adonias, H. H.; H. Z. Moon.*
 Bruskelyk onbezonnen *Oud. Vert. Ar.*
 Bruud, bruid *Sponsa K. V. H. Br. D.*
 Bruudpand en Bruidpand *Arrhabo D. B.*
 Bruiſſchen i. Bruiſſchen *Rugire D. B.*
 Bucht *An buit? apud J. D.*
 Buerck *An boer? Sachſ. Sp. 8. ubi agitur de equite qui neemt i. e. uxorem ducit de dochter van een buerick of eyghen man.*
 Buerluiden & Landeluiden *permutantur K. V. H. An ergo Buerluiden Rustici, Coloni V. H. op M. Stoke.*
 Beurrecht *judicium rusticum? aut judicium Pagi quod a Buren i. e. possessoribus agrorum habebatur! forte idem quod hodie rure vocetur Buurspraak Convocatio proprietariorum agrorum ad deliberandum de rebus publicis pagi sive ambacht Handy. van Gr. Will. 2406. M. S. dicitur etiam Buurſtemming.*
 Buete i. geneezing *Medela.*
 Buffeltjen *genus vestimenti rusticorum & nautarum Z. WV.*
 Buffer *Onz. H. A. T., Gef., V. D.*
 Buidelen *Triticum cribro excernere K. i. S. B.*
 Buigen *Imp. boegde Part. gebuycht Inclinare D. B. gebogen Sc. Oud. Vert. Ar.*
 Buigrede *Quid? An ratio, argumentum, quod animos sedcit? Oud. Vert. A.*
 Buyen i. onweren *Verb. K. Lescaill*
 Bulge Baar, Golf *Unda Th.*
 Bulgioen i. Bouillon *H. op M.*
 Bulrighede *Gibbosus H. op M.*
 Bulte *Gibbus D. B.*
 Bultzak *Calcitru Z. WV.*
 Bunder een stuk lands van een zekere maat *jugerum Sc., J. D.*
 Burg *Bastellum, Arx D. B.*
 Burg *Civitas Matth. de nobilitate.*
 Burgrecht *jue arcis aedificandas S. Sp.*
 Burgfloot i. Stadsfloot *fossa Civitatis K. V., H.*
 Burgtaal. Borgtocht *Cautio Reyd.*
 Burgwal i. Stadswal *vallum Civitatis K. V. H.*
 Bus *Acinus D. B.*
 Bafaan *Bazuin D. B.*
 Busch i. Bosch *Silva Sc.*
 Busche *Silva, Lucus D. B.*
 Busſchut i. Busſchutter *A. V. M.*
 Busſel *Busſelen en vuurmuſſaerden Oud. Vert. A. An Busſelen Tukkebosſchen?*
 Busſelken i. Busſchen *Fasciculus H. H. J.*
 Buten i. buiten *Extro Br. D., K. V. H.*
 Buten i. buiten *praeter H. op M.*
 Buik i. romp *Truncus reg. H. op M.*
 Buiken *verb. ventri ingerere V. R.*
 Buinſch, buinſche *Quid? Sp.*
 Buis *Sephon V. D.*
 Buiten een zeker *Vaartuig Geſch. H. Ged. Kantt. S. B., Viſſ.*
 Buiten *Verb. rapere V. V. r., H. H.*
 Buiten, *Extra M. S. C. Naan. f. 633*
 Buiten uitwendig, *Externe St. B.*
 Buitekans *lucrum, commodum non spectatum, inexpectatum Sp.*
 Buitenkreiſſche dingen *Quid? Oud. Vert. A.*
 Buitenlands *Suburbanum D. B.*
 Buitendust *buitenlusten der lichte Vrouwen J. K.*
 Buitenommeſtorten *Circumfundere St. B.*
 Buitenspoersch i. buitensporig *nimius, nimis magnus H. V.*
 Buitenweegſch *Ayius H. B.*
 Buizen, drinken, zuipen, *bibere Potare S. C.*
 Buk i. Bok *Hoedus D. B., G. T.*
 Buke i. buik, romp, *venter uterus, truncus D. B.*
 Bukelkyn i. Buikjen. *Ventriculus G. T.*
 Bulderen *Rugire, erugire de homine furente D. B. do imbre J. K. de tempestate Oud. Vert. A. de fortuna H. Gr.*
 Bule *Quid? L. V.*
 Buten i. buiten *d. i. zonder, buiten weten van K. V. H.*
 Buter i. buten der *H. op M.*
 Buter buert i. buiten boord *H. op M.*
 Buts *Bult tuber Cl. Sp.*
 Butsadj. Butſe *Bullebakken Oud. Vert. Ar.*
 Butter i. boter *Butyrum D. B., K. V. H.*
 Buuk i. romp *truncus D. B.*
 NB. Buuk in *D. B. Yſaias xiiij. si en fullen niet ontfermen des kinderkyn die den buuc fughen. Haec in vulgata exprimentur his verbis: non misrabuntur lactantibus uteris, Vertendum igitur erat si en fullen niet ontfermen den soogenden Vrouwen Buuc igitur hic nen potest esse borst. Sed versio Belgica nullum habet sensum.*
 Buur *An boer? St.*
 Buur *vicinus De gemeene buren sunt communes incolae, vel vicini K. V. H.*
 Buurboomgaard *Sp.*
 Buurtallig i. Vriendelyk *Sp.*
 Buur *Finis Litterae B.*

C.

C In c. non in k. voces terminantur
v. g. kerc non kerk K. V. H., D. B.,
St. &c. &c.

Cabinet Onz. Gef.

Cabuysse een Spyskas *Penus jungitur* τῷ
spinde *idem* hy heft voor die cabuysse
of spinde cranc gelegen. *Gem. Spw.*

Cadet Caderten *Quid? ubi junguntur*
τῷ Princeen. Princeen ende grooten
Caderten *J. Fl.*

Cael i. naakt tot in den caelen grond
H. G. d. A.

Caent (*In*) by de ouden ik en kan 't
H. op M.

Caerken i. Goede vriendin, waerde
vriendin *Cura amica Gall. Chere,*
ma Chere *Cl. Sp.*

Caes hebben *Quid? L. V.*

Caf palea *Pel.*

Choers } *Quid? van daar fant hi mi*
en } *ie Caluers en daar na heet*
 } *icse calhoersine Pel. NB. lo-*

Cahoersine } *quitur avaritia.*

Calachtig *Clamofus D. B.*

Calaigne *An Gallicum Calange? H. O.*
d. A.

Calcedonie een zeker Ediel gesteente
Calcedonius H. op M.

Calf vitulus, pl. Caluer en Calveren
D. B., H. O. d. A.

Calfdragen *dicitur de vacca quae est gravi-*
da nunc met kalf zyn, kalven moeten
D. B.

Calf segheren *Quid? H. O. d. A.*

Calf jong der hinde *Hinnulus D. B.*

Callen *vocare. Maerl. S. H.*

Callen *narrare Maerl. S. H.*

Callen *Confabulari D. B., Br. D. Zeg.*
L. V.

Callent i. kalachtig *D. B.*

Callinghe *Hist. van Gr. v. B. Bit. U.*
d. D.

Calomne i. kolom, pilaar *Cl. Sp., J. Fl.*

Calu i. kaal *Calyus D. B.*

Caluaert i. kaalkop, *Calyus D. B.*

Caluheit i. kaalheid *Calyvities D. B.*

Caluwe i. kaal *Calyus D. B.*

Camer *Cubiculum K. V. H.*

Camerik Dorp by Woerden in 't Lat.
belachlyk overgezet Cadmavorum regio,
Jedes H. op M.

Camerier nu Kamenier *Pedissequa D. B.*
Zeg. H. op M.

Camerkyn *Coenaculum D. B.*

Cammecaet *scutulata forte nostrum Ca-*
melot D. B.

Camore (zo als een) *H. op M.*

Campaedelic *Campesfris D. B.*

Campaedie *Campus D. B.*

Campioen Kämpvechter *Propugnatur*
H. op M.

Camplys, gevecht *Zeg.*

Campvelt *J. Fl.*

Camuus Plat van neus *H. op M.*

Cancelier *Scriba D. B.*

Canesie Capittel van Canoniken *Capitulum*
Canonicorum H. op M.

Cancelieren i. wankelen, waggelen
H. op M.

Cant is zyde, *latus, K. V. H.*

Capitone i. Capitoool *Capitolim L. V.*

Capittel i. Capitoool *Capitolium L. V.*

Capitoneum f. Capitoool *Capitolium L. V.*

Capitone i. Capitoool *Capitolium L. V.*

Capittel i. Bestraffing *nam. die men in 't*
Capittel van 't Klooster ondergaat Cl.
Sp.

Capitulaer *Capitularium H. op M.*

Caproen *Capitinn D. B.*

Cardel

of } *propugnaculum D. B.*

Cardeel

Carnacioen *Incarratio zo wel de dag als*
't jaar H. op M.

Cartel

of } *propugnaculum D. B.*

Carteel

C. staengiere *Castanea H. op M.*

Cattelen in Spa gien maken. Droemdy
of maecstu casteelen in Spaengien. *Pel.*

Castiden i. kastyden *Castigare Br. D.*

Castien i. Kastyden *Br. D.*

Castyng i. Kastyding, *Castigatio Br. D.*

Castume i. Costume, Mos na Costume,
rite D. B.

Castiement *Quid? An Castiement Kas-*
tyding H. O. d. A.

Catyf *Miser D. B.*

Catyvig *Miser J. Fl.*

Catiuicheit *Aerumna, Miseria D. B.*

Catuich *Miser D. B.*

Catwyk *Belachlyk verklaard Wyk der*
Quaden H. op M.

Cattelieren *Quid? Zeg.*

Cauaengie *Videtur significare Rudea, vel re-*
liquiaa urbis aut aedificorum, sic narratur
de Troja nihil superesse nisi sommighe
oude cauaengien ende grauen J. Fl.

Ceder plur. Cederen *Cedrus S. B.*

Cedrinen l. van Ceder. *Cedrinus D. B.*

Ceedze i. Troon *Solium D. B.*

Celdeure *Fanua Cellulae Cl. Sp.*

Celte huysjen, kluis *Cella Cl. Sp.*

Cemo *Quid? L. V.*

Cenakeie Eetkamer *Coenaculum Cl. Sp.*

Cepere *Quid? L. V.*

Certem zekerlyk *Certe D. B.*

Cesoen *Quid? L. V.*

Ch *mutatur in gh quando Syllaba au-*
getur ut a Dach, Daghe V. V. H.

Ch en f in sommige woorden onverchillig
gebruikt als zacht en zaft, kracht en
kraft, Bruloft en Brulocht zoo ook doch
zelden Gicht, voor Gift *H. op M.,*
D. B.

Charitate *Caritas Cl. S.*

Chashyen nu Keien *Lapides, saxa. Scri-*
verius Toetst.

Chense, Cense, Schatteng *Conf. Sp.*
H. op M.

L 2

Cher-

- Chercher (een bediende by de Administratie der Gemeene middelen in Holland gebruikt) wil de Heer van Goens niet afleggen van 't Fr. Chercher; maar van 't Eng. Searker, dewyl deze bedienden ook in Eng. in die zaak worden gebruikt. G. op K. NB. is ook een bediende der Admiraliteiten.
- Chier (goede) maaken, aandoen Sc. *J. Fl.*
- Chimeloes } Naamen van een zeker water
en }
Chineloes } H. op M.
- Cyborie. Myn waerdste Cyborie C. d. M.
- Cier (tot) gedydt de rykdom zwaer H. V.
- Cier-gierig V. C. A.
- Cieraet Ornamentum H. M. C.
- Cyeraet Cultus, ornatus, species D. B., E. en Ev. D., St. L. Chron. van Zeel. 1551., Cl. Sp.
- Cierig Z. N.
- Cierlyk leven d. i. prachtig Coornhert.
- Cynsbaar tolplichtig Tributarius *J. M.*
- Cierselken Kantt. S. R.
- Cirkelen verb. Cirkelen naar 't graf A. H. N. P.
- Cyfter *strum* D. B.
- Cypau (zyn) maken Quid? An geschreeuw L. V.
- Cyrogriil Choegalus D. B.
- Cytoelre Psalta D. B.
- Cytole Cithara D. B.
- Clachtig zyn i. klagen H. A. T.
- Claer perspicuus, manifestus D. B. H. O. d. A.
- Claer zuiver purus G. T.
- Claer gesterde hemel *J. Fl.*
- Claerheit Candor D. B.
- Claerheit, Claritas D. B.
- Claerheit Verschyning, Illustratio D. B.
- Claerlike i. oprecht, Sinceriter D. B.
- Claghe i. klachte, Querela, Querimonia D. B.
- Claghen over en op iemand K. V. H.
- Clagede woorden i. klagende woorden Br. D.
- Claghinghe i. klachte Querimonia D. B.
- Clappye, mulier garrula Cl. Sp.
- Clappen i. praatzen, garrire H. O. d. A.
- Clappent i. kalachtig Loquax D. B.
- Clappende (staan) i. staan klappen Cl. Sp.
- Clapperye houden i. klappen, praten Cl. Sp.
- Clappinghe i. praatzucht Loquacitas D. B.
- Clareit i. sterke drank, Sicera D. B.
- Claren is klaar, licht, dag worden Dilucefere D. B.
- Cleden i. een kleed aantrekken, aandoen induere vestem D. B., G. T.
- Cleeden i. bekleden, vestire, tegere D. B.
- Cleden en reden Vestire & ornare, instruere Cl. Sp.
- Cleet Vestis pl. Cleder frequentius quam Clederen a Cleden K. V. H., D. B., G. T.
- Cleet, Gordijn, Voorhangfel Velum G. T.
- Cleedhuys i. Voorhof, Vestibulum D. B.
- Cleen, Parvus, Modicus, pauius D. B. H. op M.
- Cleen oft groot nullatenus, Zeg.
- Cleen, gering Zeg.
- Cleen en smal i. gering en klein Zeg.
- Cleenlic tantillum D. B.
- Cleiaerde Terra argillosa D. B.
- Cleyen die eesten ik denk met klei bestryken sic etiam met horden welgecleyet utrumque in L. V. V.
- Clein weinig, paucus D. B.
- Clein parvus, modicus, jungitur etiam Deminutivis D. B.
- Clein Subtilis D. B. Esop.
- Clein micken parvi pendere. ouaken parvum videri D. B.
- Cleine, weinig parum H. op M.
- Cleynheit i. geringheid humilitas D. B.
- Cleinicheit id. quod Cleynheit H. A. T.
- Cleynoet Aliquid de Suppellecte vertetur in D. B.
- Cleynoot pl. Cleynoten res preteosae Br. D.
- Cleinschilt pelta D. B.
- Cleynsen Colare D. B.
- Clenodekyn i. een fraai, raar, weergaloos stuk H. op M.
- Cleppen wanneer die beeclocke clept Cl. Sp.
- Clerc } Geleerde Vir Doctus Zeg.
Clerck } H. M. Cl., H. A. T. H.
Clerke } op M.
- Clerc voor Schryver of Secretaris, zoo ik meen. Nature dede foucken haren cleric Aristoteles Pel.
- Clergesse, geleerde Vrouw H. op M.
- Clergie, geleerdheid H. op M. H. M. C.
- Clergie Latijn, Clergie leren Latijn leren H. op M.
- Clervas i. Clervaux H. op M.
- Climmen scandere K. V. H.
- Clyneckant Quid crygt Clyneckanten indien ghy eedt veur noene M. C. C. R.
- Clincke pessulum D. B.
- Clinke (de) trecken van een bleide. H. op M.
- Clincket portula Zeg.
- Clistere i. vezel. Cl. Sp.
- Clit Lappa D. B.
- Clock een Vrouwerok Cl, Sp.
- Cloeck i. Dapper, Sterk, fortis strenuus H. A. T.
- Cloecheyt, Loosheid Calliditas G. T.
- Cloelic industrie D. B.
- Cloeuën i. kloven Dissicare D. B.
- Clont i. klomp Massa D. B.
- Cloppen pulsare G. T.
- Cloppen palpitare G. T.
- Clouwken Glomus *J. Fl.*
- Cluysenersse i. Kluiszenares Cl. Sp.
- Cluppel Fustis D. B.
- Cluppel. Iets vlieden als de liond van den cluppele Cl. Sp.

Clute

- Clute, kluit, klomp van druiven, vygen enz. *Massa D. B., M. C. C. R.*
 Cnape i. knaap *paer, Juvenis H. op M.*
 Cnapelkint i. jongetjen, *ut puto. Zeg.*
 Cocrodille i. Crokodik *Crocodillus D. B.*
 Coddighe *Quid? Pelgr.*
 Coey i. Koe *Bos., Vacca D. B.*
 Coey i. kooi of Schaapskooi *Caula D. B.*
 Coeyen seuer *Caula D. B.*
 Coel i. bedaard *Sedatus H. A. T.*
 Coelhof i. koolhof moestuin *Hortus D. B.*
 Coemen i. komen *Venire D. B.*
 Coen } *Audax D. B., Br. D. M. NB. po-*
 of } *steriori loco in malo sensu pro no-*
 } *stro onbeschaamd, asurant*
 Coene } *H. O. D. A.*
 Coendelik *Audacter Pel.*
 Coenheit *Audacia D. B., B. D. G. Th.*
 Coenlycken *Audacter Cl. Sp.*
 Coep broet i. brood dat men op den koop bakt *panis venalis. K. V. H.*
 Coepman i. koopman *pl. Coepmannen Mercator D. B., K. V. H. ubi pl. Coepiude aut Coepmanne in Limburg by H. op M.*
 Coepvaerdich. Coepvaerdighe goede, pu to koopmanschappen *K. V. H.*
 Coer 't Choor een gedeelte der Kerk *K. V. H.*
 Coern i. koorn *Frumentum D. B.*
 Coert i. koord *Linea D. B.*
 Coet *porcellus kiliaan.*
 Coetse stratam NB. du biste ghegaen op dyns Vaders bedde ende du besmettest syne coetse de Rubeno *D. B. distinguitur igitur inter bedde & Coetse.*
 Coffe *Cophilus D. B.*
 Cogghe *Triremis magna D. B.*
 Cogghe (Heeren) *H. op M. ubi multa de voce Cogghe.*
 Cogschuld *Census genus Mieris Charib.*
 Coy *Caula D. B.*
 Coysie ornamentum *Ciipei, ut videtur. H. op M.*
 Coil i. koel *Tb.*
 Cokentrys *Basilisk Regulus D. B., Pel.*
 Cokentrise i. *Basilisk D. B.*
 Coman i. koopman *pl. Comanne D. B.*
 Cool Carbo *K. V. H.*
 Colf of } *Clava H. op M., Pelgr.*
 Colve }
 Comanscap *Mercatura, Negotiatio D. B.*
 Comanscap verkoping, *Venditio D. B.*
 Comanscaper *Negotiator D. B.*
 Comanscapman *Negotiator plur Comanscaplude D. B.*
 Comate i. *Cometa L. V.*
 Comen *venire. Imperat Com. niet Coom D. B., H. op M., H. A. T., K. V. H.*
 Comen iemand i. tot iemand *D. B.*
 Comen *futurum esse. die nu syn ende namaels comen moghen i. e. mogen zyn K. V. H.*
 Comen *Com ad Verbialiter imperf. quam 2^a pers. Quaemt Gebeuren Evenire D. B., H. op M.*
 Comen te recht, *venire in iudicium, iudicio se sistere tot een branden adcurrere ad ignem extinguendum. tot Hoerne over 't lanc i. te Hoorn aanlanden van buten dunen Credo, ex mari appellere. Comen uit den scependom i. ajsaan als schepen K. V. H.*
 Comen op iemand i. overvallen *Super. venire D. B.*
 Comen halen *Arcessere D. B.*
 Comen ter vergaderinghe in *Concionem venire D. B.*
 Comen ter doot *Mori D. B.*
 Comen manus addire. rade dienu syn ende namaels comen moghen d. i. raden zullen worden *K. V. H.*
 Comen *subst. in syn comen nu in zyn opkomen, in zyn bloei L. V.*
 Comen *partic. d. i. gekomen D. B., Cl. Sp., J. Fl., H. op M.*
 Comenschap i. koopmanschap *Nering Cl. Sp.*
 Comenscaper i. koopman, *Negotiator D. B.*
 Commanderen nu recommanderen *Commendare J. Fl.*
 Commer behoefteigheid, Armoede *egestas, pauperies D. B.*
 Commeren gaen *commeren tot der rycker edelder lieden huysen i. aldaar als met uwe Commeren verkeren Comperere & Commere Gall. propria susceptorum baptismi deinde Amici vel Amicae familiares Cl. Sp.*
 Commaenge } *Videtur poni pro Cohorte,*
 en } *agmine, exercitu forte*
 } *sive Commaenge & deser*
 } *comangen sunt sui com-*
 } *munes zyne gemeenen. L. V.*
 Comange }
 Compas *plecta D. B.*
 Compeer *Gevader proprie susceptor baptismi deinde etiam amicus familiaris nichten en neuen gheuayeren en comperen Cl. Sp.*
 Compleet (te) tyt als, juist op dien tyd als *Cl. Sp.*
 Comste *adventus D. B.*
 Conscience i. *Conscientie H. op M.*
 Condigen i. verkondigen *Annunciare B. D. G. Th., H. A. T.*
 Condmaken i. bekendmaken. *notum facere D. B.*
 Condt i. bekend *notum D. B., Condt maken notum facere D. B.*
 Confessor } *Qui religionem Christianam*
 of } *publice confessus est. H.*
 Confessoor } *op M.*
 Conftiert i. geconfyt *Tb.*
 Confuus *subst. confusio D. B.*
 Cinine *Rex. D. B.*
 Conincrone *Corona Regia H. op M.*
 Coninlic here i. een schoon machtig Leger *H. op M.*
 Conincginne *Regina D. B.*

- Conne Genus, *sexus* H. op M.
 Conscia Imperf. conste. *scire*, *posse* D.
 B., Cl. Sp., H. op M.
 Connine Rex D. B.
 Conroot H. op M.
 Const i. kennis *scientia* M. in Vr. D. B.
 Conste *scientia*, *sapientia*, *intellectus* D.
 B., H. op M.
 Consticheit *scientia* D. B.
 Costume nu Costume, sede, met welk
 woord het wordt gevoegd, gelyk Con-
 stume en sede L. V.
 Contentemet om'trym voor Contentement
 L. V.
 Conterfeyten *Pingere* Pel.
 Contoir i. comptoir H. M. Cl.
 Contricie i. troost *Consolatum* L. V.
 Convent i. klooster *Transl.* 's Werelts
convent H. A. T.
 Cooc nu Koek *Libum* pl. Coken D. B.
 Coop i. kop *Caput* J. Fl.
 Coopman *Mercator* pl. Coopmannen D.
 B.
 Copen een zekere maat. Een tarcho but-
 ters is acht cop K. V. H.
 Copen emere. Copen beesten, lant, hu-
 singhe of erve, beeste, goet op den
 vrienmarct *Part.* ghecoft, copen Vo-
 gel *omnia ex* K. V. H.
 Coper K. V. H. NB. *non additur utrum*
emtor, *an aes*. *significetur*.
 Coperen i. van koper *Aeneus* D. B.
 Coperwerker nu koperlager *faber aera-*
rius D. B.
 Coppas Spinne of spinneweb *Aranea* J.
 Fl.
 Corbeel *Luquear* D. B.
 Corceel Tichelsteen, *Later* D. B.
 Core nu keur *statutum* Corenmaken *sta-*
tuta facere K. V. H.
 Corf crater D. B.
 Corfgen i. korfjen *Corbicular* D. B.
 Cornelys *Cornelius* K. V. H.
 Corre Cadaver D. B.
 Corsoen de loop *fluor alvi* H. op M.
 Cort brevis D. B.
 Cort water *Aqua brevis* D. B. NB. *in no-*
stra versione wateren der Verkwikkin-
 gen.
 Corte wyn tappen K. V. H. *forte* ge-
 meenen wyn.
 Cort i. in binnen kort *brevi* H. op M.
 Cort (te) doen i. verkorten, *damnum*
facere. *afferre* H. A. T.
 Cortelic } i. in 't kort, binnen
 Cortelyck } kort *brevi* H. V. Al.,
 Cortelyke } Zeg.
 Cortelick na i. kort daar na *brevi post.*
 H. op M.
 Cortine i. Gordyn, voorhangsel, *velum*
 D. B., H. op M.
 Cortelinghe na *brevi post.* H. op M.
 Corten i. kort of korter maken D. B.,
 H. op M.
 Cortmen *Quid?* Pel.
 Cortoyfcolve *species Clavae* H. op M.
 Cortis binnen kort Cl. Sp., H. op M.
 Coffem of Wrackel een kwabbe aan den
 hals van een stier J. Fl.
 Cost *Victus Caret plurali* K. V. H.
 Cost *Impensa*, *sumtus* D. B.
 Costel nu kostelyk, *pretiosus* D. B.
 Costen *Confare* H. M. Cl.
 Couveranse i. conventie L. V.
 Couleur i. kleur onz J. Fl.
 Cous *calceus* D. B.
 Couter vaner D. B.
 Couelkyn kleine Covet Zeg.
 Covent *paedum* H. M.
 Covent Vergadering *conventus* H. op M.
 Covent Klooster *Monasterium* H. op M.
 Couvertuer)
 of) Bedekfel, *regumentum* Zeg.
 Couverture)
 Courtiseren praten H. Or. d. A.
 Coustyme i. Costume *Mos*, *Consuetudo*
 H. A. T.
 Couvreren i. bekomen, *Lancisci* H. A. T.
 Couwe i. koude *Frigus* Cl., Sp.
 Co. en Cox. verkortingen van Conine en
 Cox H. op M.
 Cracht vis cracht doen i. geweld doen
vis facere uit crachte *credo pro* mie
 crachte *vi* bi crachte *idem* D. B.
 Cracht vts, *significatio* D. B.
 Cracht ligt aan *praestantia est in* L. V.
 Craeg Hoofd *Caput* Zeg.
 Craeybeken) dubbelen vossenden noeb
 of) *craeybeken* of *craeybek-*
 Craeybekken) *ken* K. V. H.
 Craft of Crafto i. Cracht *Vis* D. B.
 Craghen een aal *Quid?* *Gom.* Sp. H. op M.
 Crayeren i. uitroepen D. B.
 Crayeren *Quid?* An geloven? An craye-
 ren *schreeuwen*, L. V.
 Crayieren, schreeuwen Cl. Sp.
 Craken *Crepitare* in 't water vallen eer
 men 't ys hoort craken in *Calamita-*
tem incidere, *antequam praevideris*
 H. Wisp.
 Cramen nu opkramen gaen cramen d. i.
 gaan opkramen, verhuizen L. V.
 Cranc zwak *infirmus*, *inbecillus* D. B.,
 Br. D., Cl. Sp., H. op M.
 Cranc. gering, slecht Zeg., H. M. Cl.,
 H. A. T.
 Cranken nu krenken *Infirmare* D. B. Pelgr.
 Crancken *absolute infirmari* D. B.
 Crancheyt zwakheid *infirmitas* Cl. Sp.
 Crauwel *Fiscinula* D. B.
 Creng Cadaver D. B., K. V. H.
 Crepel *Claudus*, crepel met beide syne
 voeten *Claudus utroque pede* D. B.
 Crielen *Ebullire* D. B.
 Cryghen *Bellare* H. M. Cl.
 Crych Geschreeuw, gekrysch H. op M.
 Cryffelen fremere D. B., Cl. Sp. Cryss-
 selen metten tanden, en de tannen op
 een cryffelen *fremere Dentibus*.
 Cryffeling *fremitus dentium* Bit. U. D. D.
 Cryt *Circulus* 's werelds *Cryt orbis terra-*
rum H. Or. d. A., H. A. T.
 Cryt

Cryt strypperk Zeg., H. A. T., H. op M.
 Crimpen i. *minuere* H. Or. d. A.
 Criucken, krenken H. M. C., H. A. T.
 Crisdom zalving *Unctio* Cl. Sp.
 Cryfelen *Fremere* D. B.
 Crisolite i. *Chrysolithus* H. op M.
 Chryfout *An idem, quod Crisolithus? Puto* H. op M.
 Cryten *inrepare* D. B.
 Crocht *Campus* M. C. C. R.
 Crock een scheldnaam Zeg.
 Croendie *Cadaver* D. B.
 Croenge *Cadaver* D. B., Pel.
 Croengye *Cadaver* D. B.
 Croeninge i. klachre H. V. D.
 Croes *Crater* D. B.
 Cromme i. kromte H. op M., Goudsch *Cronykjen* p. 12.
 Crommen i. buigen *Incurvare* D. B.
 Crone *Corona* Man. D. B.
 Crongie *Cadaver* D. B.
 Croon *Nannus quidam* H. Wispr.
 Crootse Crots *Ornamentum Episcopale* Pelgr.
 Croppe van den strote *Vesicula gutturis* D. B.
 Crouwen *Prurigo* D. B.
 Crucen *Imparf. cruiſte nu kruiffigen, in cruce agere* D. B.
 Crudenaer *Pigmentarius* D. B.
 Cruyt i. *Aroma* D. B.
 Crune, i. kruin *Vertex* H. op M.
 Crunes i. kruinen d. i. kruine fehoren Clercmaken H. op M.
 Cruifen hem d. i. zich tekenen met het kruis ter kruiftocht H. op M.
 Cruinge i. kruis vaart L. V.
 Cruinge (groen) *Legumen*, Welrukent Cruut *Aroma* D. B.
 Cudde *Grex* Onz. of Vr. C. A.
 Cudde ſchape *agnen* D. B.
 Cuere i. keure H. op M.
 Cuers i. keurs of keurslyf Cl.
 Cume *Vix* D. B. Zeg. H. op M.
 Cupiere gracht, *fossa* L. V.
 Cure en wreds *Curen sunt keuren statuta, leges ap.* H. Or. d. A., en H. M. C.
 Curiekyn een kleed dat men over den halsberg trok H. op M.
 Curioosheyt *koſtelykheid* Cl. Sp.
 Cuſſen *pulvinar* pl. Cuſſenen D. B.
 Cuſſen *ofculari* aan den mond D. B., H. op M.
 Cuſſen *ſubſt. kus ofculum* H. Or. B. d. A.
 Cuuſch i. kuiſch Br. D.

Finis Litterae C.

D.

D. voor d verandert in t als Dattu voor dat du totti i. tot di G. T.
 Db voor th. thvroet P. N.

D voor p verandert in t. opten ſelven dach Ch. K. V. H.
 Des verandert in ts tſerem, tſgraven voor des Heren, des Graven K. V. H.
 Dl voor het t Dlant, Dlicht voor het land, het licht H. op M.
 Daadeloos H. H.
 Daadvaardig Sp.
 Daadzaamheden *realitates* Oud. Vert. Ar.
 Daal i. het Dalen H. Gr.
 Daalbark een zeker *Vaartuig* Z. W.
 Daalwerpen i. *Nederwerpen* S. C.
 Daalzien i. *Nederzien* S. C.
 Daer i. riet H. op M.
 Daer in *caſu abliquo dake* D. B.
 Dachreyſe D. B. G. Th.
 Dachvaart i. *iter ſegh.*
 Dachvaarden (met dieyne) *ſchriek.*
 Dachvaart i. *proelium ſchriek* L. V.
 Dachvaart i. *dagreize* L. V.
 Dachvaart i. gang Pelgr.
 Dachvaart lants i. *jugerum terrae.*
 Dade i. *dadel* L. V.
 Daden L. V. NB *Le Long explicat* doden.
 Dadig *Ala.* W.
 Dadigheyt en kracht des Woords *Godis Ala.* W.
 Dading i. *verdragen* V. D.
 Dadingen i. *verdrag* V. D. H. H.
 Daecten *Quid?* S. V. S. G.
 Daer i. daer gy, deed gy H. op M.
 Daer i. dat B. D. G. Th.
 Daer (van) *unde* D. B., *Paſſ. S. Stuk; Sp., S. V. S.*
 Daer i. *unde* D. B.
 Daer *pleonaſtice* K. V. H.
 Daer *post personam* K. V. H.
 Daer *ibi, ibidem* K. V. H.
 Daer te voren *abundat quandoque* S. V. S. G. 1564.
 Daer heen S. V. S.
 Daer toe tot hem D. B.
 Daer van S. V. St. B.
 Daeromme i. *daer mede* *Vaderb.*
 Daer er of re S. V. St. B.
 Daerheen *Vaderb.*
 Daer en boven H. van Dord.
 Daer van *wiens* S. V. St. B.
 Daer een i. *eo* K. V. H.
 Daer van i. *waer voor* K. V. H.
 Daer beneden i. *eo minus* K. V. H.
 Daar bi *cum eo* K. V. H.
 Daer boven *ea plus* K. V. H.
 Daer en binnen K. V. H.
 Daer nu er *Particula expletiva* D. B., H. V. H., *pleonaſtice* K. V. H. *post personam* K. V. H.
 Daer by D. B.
 Daer toe *Quo* D. B.
 Daer toe i. *derwaerts, daarna toe* B. H. G. Th.
 Daer (tot) *ad eum locum* D. B.
 Daer (van) *Inde* D. B.
 Daer boven *Insuper* D. B.
 Daer na dat *postquam* D. B.

Daer

- Daer en tusfchen *interca* *Gef.*
 Daer iffer *cum plur* *Cl. Sp.*
 Daer mede *cum eo* *K. V. H.*
 Daer na *postea* *K. V. H.*
 Daer na voert *postea* *inde* *K. V. H.*
 Daerne *i. daer en* *H. op M.*
 Daer of *inde* *K. V. H.*
 Daerom want *i. omdat* *B. D. G. Th.*
 Daerom dat *circum* *D. B.*
 Daerom dat *i. op dat* *B. D. G. Th.*
 Daerop wt fyn *i. daer op uit* *zyn.*
 Daertoe *zyn beft doen* *Cl. Sp.*
 Daertoe *i. daarenboven* *K. V. H.*
 Daervoor *K. V. H.*
 Daetftu *i. deed of dede* *gy* *H. op M.*
 Daetelick *i. terftond* *V. V.*
 Dag *de* *St. Byb. overal* *dagh.*
 Dag (*dien*) *al i. toto illo die* *K. V. H.,*
als daghes singulis diebus, quo-
tidie *D. B. fdaghes i. des daghes per*
diem.
 Dag fetten *i. diem constituere* *D. B.*
 Dag malkander fetten *i. plaats beteke-*
nen *f. Fl.*
 Dag (*den eenen*) *den anderen na i. dag*
aan dag, dagelyks *H. op M.*
 Dag oeffenen *S. V. St. B.*
 Dag houden des hi innekomt *S. Sp. St.*
 Dag (*binnen finen*) *sterven* *S. Sp. St.*
 Dag (*maken*) *van doet veten te sonnen.*
 Dag leggen van *dien dat de flicken* *worden*
geveft. *St.*
 Dag verwaren *Stoke.*
 Dag nemen aan iets *i. uitftel* *H. H.*
 Dag (*in menigen*) *i. in langen tyd* *L.*
V.
 Dag gekomen *zyn op haren daghen nu*
op haare jaren *C. d. M.*
 Dag (*kwade*) *L. V.*
 Dag die dach blasen *K. V. H.*
 Dag *des morgens* *voor dat die wachter*
den dach blaest *K. V. H.*
 Dag den quaet dader enen dach van
rechten legghen *K. V. H.*
 Dag iemand balline wifen tot eweghen
daghen *K. V. H.*
 Dag der betalinghe *K. V. H.*
 Dag enen van defen daghen *K. V. H.*
 Dag *in den daghe is 's daags in die* *D. B.*
 Dag van parlemente fetten *i. een tyd van*
vrede te maken *L. V.*
 Dag van glorie *V. Poez.*
 Dag van Engelen *V. P.*
 Dag hebbeth fyn *dagh i. mondig* *zyn* *H.*
v. Dordr.
 Dag houden om te vrienfcape te komen
St.
 Dage dies *H. v. D.*
 Dage (*zetten* *zyn goed te*) *misfchien* *op*
woeker zetten *L. V.*
 Dagen ik bid u laetfe gaan oft zal 'er
anders dagen *f. K.*
gen i. dralen *L. V.*
 Daghe (*alre Godes heyligers*) *K. V. H.*
 Daghe (*opten*) *i. toen het dag was* *H.*
op M.
 Daghes *i. by dag* *Nachts by nacht* *H. op*
M.
 Daghen *i. dag* *zyn* *H. D., C. D. M.*
 Daghen een lant poerter die tgherecht
gedaecht wort van een poerter tot dien
hufe daer hi fyn poertrecht bewaert
i. e. domicilium citandi & exand
habet *K. V. H.*
 Dageraad of Dagheraet *diluculum, auro-*
ra *II. op M. H. Gr.*
 Dageraert *O. B. Cl. Sp. D. B.*
 Daglooner *Mercenarius* *S. B.*
 Dagterre of Dachtterre *i. V. L. D. B.*
 Dair *i. daar* *D. B.*
 Dairom *i. daarom ideo* *H. op M.*
 Dair toe *i. eo* *S. Fr. W.*
 Dakfchaar een dakfchaar zveeren *Quid?*
H. V.
 Dal (*laten in 't*) *i. laten liggen op den*
grond *H. op M.*
 Dal *vallis pl. Dallen nu dalen* *D. B.*
 Dalewaerd (*te*) *springen i. naar bene-*
den springen *L. V.*
 Dale (*op*) *i. op en neder springen* *H.*
op M.
 Dalen *i. minderen* *H. op M.*
 Dalen *i. nederdalen, descendere* *S. V. C.*
H. V. Idem *H.*
 Dalen stroomen die uit alle oorden da-
len *H. H.*
 Dalen *Activum* *voor doen dalen* *S. V. C.*
'Cat. der mensch. nat. S. B. Sp. S. V.
S. D. B.
 Dalewaerd (*ten*) *lopen i. naar beneden*
C. d. M.
 Damasten *i. van damast. in der fteden*
van fluweelen damasten clederen *Cl.,*
Sp.
 Damifeel *i. een jong heer die nog geen*
knaap of fchildknaap is, in 't Franch
damoiseau *Segh.*
 Dan *i. quam post compar. C. D. M., Cl.*
Sp., H. de Groot A. V. M., K. V. H.
 Dan (*niemand onder*) *K. V. H.*
 Dan (*niemand anders*) *K. V. H.*
 Dan *i. quam* *B. D. G. Th., C. D. M.*
 Dan (*niemand*) *i. nemo quam* *C. d. M.*
 Dan *i. maar maer de een is stom* *K. V.*
H.
 Dan *i. tunc* *K. V. H., H. op M.*
 Dan *i. silva, nemus.*
 Dan voort *K. V. H.*
 Dan *i. daan* *H. op M.*
 Dan *i. dat en* *H. op M.*
 Dan *i. dan dat* *Segh.*
 Dan hi *i. dan dat hi seggeh.*
 Dan *i. behalvens achter een* *Compat en*
niemant, nooit, ander. anders, Huy-
dec. Pr.
 Dan voor dan vindt men ook als *S. V. St. B.*
 Dan voort *K. V. H.*
 Dau (*van*) *voort.*
 Dank *gratia* *D. B.*
 Dank gelden *D. B.*
 Dank doen redderen *agere* *D. B.*
 Dank (*te dancke*) *en te love offere n pro.*
 Dank

- Danke (God) *Formula respondentis ad Salutationem B. D. G. Th.*
 Danke nu ten goede *C. D. M.*
 Dankbaer van *i.* wegens, om *Gratus ab, propter S. V. S., K. M.*
 Dankbaarig *Sp.*
 Dankberlik *Gratuitus, Danckerlike offerhande D. B.*
 Dankelic *i.* dankbaer, *Gratus B. D. G. Th. D. B.*
 Dankelik Dankelyke koste *i.* zoen offer *hestra pacifica D. B.*
 Dankelyk *avidus Visf. Zinn.*
 Dankelyk *i.* aangenaam *Gratus C. d. M.*
 Dankelijkheid *i.* Dankbaarheid *D. B.*
 Dankeloos *i.* ondankbaar *J. D.*
 Danken van *i.* voor *pro O. Gb. Lel. S. d. Ph., S. V. S. Zeg. sine van cum gemetro rei B. D. G. Th.*
 Danken dancket en danck by de ouden voor dankede *H. op M.*
 Dankhert *an* dankbaarheid *Sp.*
 Dankhertig *S. C.*
 Dankig *K. M.*
 Dankichuldigheid *Oud. Vert. A.*
 Dankwilligheid *i.* dankvaardigheid *H. V.*
 Dans *saltator C. d. M., H. de Groot transl. de stelbis ten dansc wesen C. d. M. e. ergo Mastf.*
 Dans (den) leiden *Chorum ducere J. Fl.*
 Dants voor dans *C. d. M. ubi ten dante Ergo Mafa.*
 Dansen *saltare transl. de rebus inanimatoris & de creaturis irrationabilibus A. V. M.*
 Danc of dante *stulta, inepta Factu v. d. Violeere door P. de Herpenen, S. d. Ph. J. D., Z. N. Die om de wante, trouwt een dante slecht.*
 Dapper *i.* vehemens *Oud. R.*
 Dapper zeer, *valde, vehementer Oud. R., Oud. Vert. A. Z. N., H. H.*
 Dapper veel *i.* zeer veel *Oud. Vert. A.*
 Dapperlik *vehementer J. D.*
 Dapperlike *vehementer L. V.*
 Daren *i.* deren *Dolere L. V.*
 Daren voor daar hem *H. op M.*
 Darren voor deren nu durven andere *H. Gr., V. L.*
 Darrink een soort *van slyk, waaruit men in Zeeland eertyds zout brandde smalig. Chr. van Zeel., Gergon.*
 Dart *i.* daer des, nu daar het *H. op M.*
 Dart *Oud. Vert. A.*
 Dartelaardy *Oud. Vert. A.*
 Dartelevele *Oud. Vert. A.*
 Dartigste *tricesimus* het dertigste *i.* een plichtigste dienst van de ziel van een overleden op den dertigsten dag na de begravenis. *St. H. op M.*
 Darwaart *eo D. B.*
- Das (na) na dat of daarna een *zymlap L. V.*
 Das *i.* des niet dat *H. op M.*
 Dat *Art. nu* het *D. B., Vb. St.*
 Dat *Gen. dies L. V. Abl. dien D. B.*
 Det *i.* als, wanneer *Quando, Quum L. V.*
 Dat voor zo of zo als *K. M.*
 Dat *betrekkelyk sot een voorgaande woord zonder onderscheid van geslacht of getal D. B.*
 Dat voor om dat *d. i.* op dat *ut D. B.*
 Dat in een verzoek of bede *D. B.*
 Dat voor dat 't of dat het gemeen by *St., H. op M.*
 Dat (om) dat *i.* daarom dat *propter eo quod H. op M.*
 Dat *aliquando abundat K. V. H.*
 Dat voor daar dat was *i.* daar was *Vb.*
 Dat voor omdat, want, *quia, quoniam St.*
 Dat *per emphasin D. V.* Dat heet eerst *enz. V. P., V. L., H. V.*
 Dat aartig gebruikt by *V. N.*
 Dat (alzo) *adeo ut K. V. H.*
 Dat naeste Jaar lang *duranti anno proximo K. V. H.*
 Dat heen *eo V. Vr.*
 Dat 's u voor *Post.*
 Dat (ten sy) *st K. V. H.*
 Dat (ten ware) *nisi K. V. H.*
 Dat (ten waare) *usque dum K. V. H.*
 Dat *ut K. V. H.*
 Dat voor *antequam K. V. H.*
 Dat (waar dat Sake) *si accedat ut K. V. H.*
 Dat (waar) *ubi K. V. H.*
 Dat waar ghelyk of *quasi si K. V. H.*
 Dat (waert) *si K. V. H.*
 Datelyk *statim V. V.*
 Daten *i.* datum *dagtekening V. D.*
 Dathi *i.* dat hi *H. op M.*
 Darten *i.* dat hem *en somtyds dat den H. op M.*
 Datter soe en *enz., i.* Indien dat zo en *enz. B. D. G. Th.*
 Datty *i.* dat hy *H. op M.*
 Datti *i.* dat die *D. B.*
 Dattu *i.* dat du, dat gy.
 Daveren *i.* beven, of kloppen *tremere, polpitare V. D.*
 Daveren *vibrare hastam J. Fl.*
 Dauwen *Transit P., S. V. S. G.*
 Dauwen *Neutr. S. V. S.*
 De *Art. gen des fem. der Diat en Act. den des per Apostr. s etiam ts pro des ut tseren pro des Heeren des pro dien K. V. H., L. V., V. H., V. D. B., V. V. Coorh. K. M., H. op M.*
 De herhaald voor een koppelwoord *V. H.*
 De voor die *Sp., Vb., B. d. G. Th., D. B.*

- De voor die, *qui* nooit den in *Art.* by *St. H.* op *M.*
 De of die overgeslagen en diergelyke spreekwys, hadde een broeder enz. *H.* op *M.*
 De onbreekt *K. V. H.*
 De sommigen *V. A. G., H. Pr., Chron. van Zeel. Han. Wk. Br. S. V. S.* de deze *Coorh.* de die *Fr. W., S. V. St. B.* de onenige *S. V. S. G.* de een alsulke *i.* jongelinge *Vb.* de eenhoorn *Vb.*
 Decanier nu Deken *decanus* *D. B.*
 Dedet *i.* dedit het *H.* op *M.*
 Dedi *i.* deed hi *d. i.* dede hi *L. V.*
 Dedingen *i.* verdragen *Transfigere paci-fici Veld.*
 Deeg kwaad deega *i.* ongezond *Moer.*
 Deeghebben *i.* genoegén, vermaak hebben *J. K.*
 Deeglykheid *H. B.*
 Deel *pars aliquando pl.* deel *D. B.*
 Deel (Half dat) *dimidia pars* *D. B.*
 Deel (en) ende en deel *partem* *Scl.*
 Deel (een) *i.* de helft by *St. H.* op *M.*
 Deel (een) tides *Aliquantum temporis* *D. B.*
 Deel (voor - en achter) *H. Th. en A.*
 Deel (tot vallen) *in sortem ventre* *D. B.*
 Deel dragen *i.* toebrengen *H. D.*
 Deele (*te*) geven *St. L. V.*
 Deele (*te*) worden *K. M.*
 Deele (*te* twee) schieten *d. i.* van twee kastelen, dat is, dat dezelve anderhalven schot van een leggen *H. op M.*
 Deel een zeker plank waar van de *Composita* *guard* deel, spek, goet-deel *Z. W. V.*
 Deelachtig met iemand van iets *D. B.*
 Deelachtig aan iets *S. V. C.*
 Deelachtig van *H. Gr.*
 Deelen *i.* verdeelen *dividere* *D. B.*
 Deelen *i.* scheiden, een scheiding maaken *D. B.*
 Deelen van iets *i.* deelhebben van *H. D., S. V. S. G., V. V.*
 Deelen aan iets *i.* deel hebben *Feit.*
 Deelen prys *i.* uit deelen *S. V. S. G.*
 Deelen *i.* deelachtig zyn *participare* *S. V. S. G., V. F., S. V. S.*
 Deelen in iets deel hebben en *V. Ad.*
 Deelen geven, mededeelen *Br. H. Gr.*
 Deelinge *i.* deel *pars* delinge aan die hofstede hebben *K. V. H.*
 Deemsterheid *i.* duisternis *D. B.*
 Deemsternisse duisternis *D. B. M. C. C. R.*
 Deen *i.* de hem of die hem *H. op M.*
 Deer *Miseria Vb. Rb*
 Deeren *i.* nadeel doen *C. d. M.*
 Deeren *laedere nocere* *Cl. Dasiyo D. B.*
 Deeren *i.* leed, smert doen *C. D. M. H. op M.*
 Deeren iemand met *laedere aliquem al-cui* *V. H.*
 Deeren smerten *misereri* *V. L., P. N.*
 Deeren zich iemand *V. D. B.*
 Deerlikheid *i.* elendigheid *Miseria Cl. Sp.*
 Deerne *i.* dienstmaagd *famula ancilla* *D. B., B. d. G. Th., Pass. W., L. v. J.*
 Deerne *An ira?* *L. V.*
 Deerne *i.* Maagd *L. V. J.*
 Dees *i.* die des *H. op M.*
 Dees voor de's of de des *H. op M.*
 Deetmi *i.* die het my *H. op M.*
 Deft *i.* deftig *H. Gr.*
 Deghe *i.* deeg *Molufarinaceate* deghe gedreven *i.* tot deeg ge-naakt *in molam farinaceam vedactus* *B. D. G. Th.*
 Dege (*te*) *i.* goed of voor goed *H. H., kunst S. B' Ald. B.*
 Deges hetzelfde als *te* dege *Sp.*
 Degelyk goed, degelyker, beter *J. Fl., J. D.*
 Degen (*te*) *i.* degelyk *J. D.*
 Degen Held *Heros* *Zeg.*
 Degen *te* niete *i.* Sterven zonder kinderen *H. op M.*
 Deger kwalyk, slecht de last is u deger vergaan *J. K.*
 Deilen *S. B. B. D. G. Th.*
 Deilsem *i.* deelzel, *quod distribuitur in-ter plures* *B. D. G. Th.*
 Deimsterig *i.* duisterachtig *obscurus* *S. V. S. G.*
 Dein *i.* das *Dama* *H. Gel. d. W.*
 Dein *avarus* *S. V. C.*
 Deiren *i.* bejammeren, beklagen *idem quod deeren* *H. M. C., etiam deeren.*
 Deerlyk *i.* deerlyk *H. A. T.*
 Deisen zie deizen.
 Deizen niet delnzen *retrudere* *L. V. Sc. H. M. C., H. N. P., V. Sal., V. L., Oud. Vert. Ar. H. D.*
 Dek gedeelte van een schip *lueren* bo-vendek, onderdek enz. *Z. W. V.*
 Dekbalk een zekere balk in een schip *Z. W. V.*
 Deken dak *A. S. Motth.*
 Deker een zeker getal van buyden waarby men dezelve verkoopt *Ve-lius Cloorn* van *H. V. D.*
 Dekken een huis *K. V. H.*
 Dekken *i.* bedekken *C. d. M., H. op M.*
 Dekken voor bedekken *zonderling ge-bruik* *H. D.*
 Dekken 't bedde zie Bedde.
 Dekkenisse *i.* dekking *O. Gh. Lel.*
 Declareren, verklaren *Cl. M.*
 Deksel *operculum* niet afgeschoren dek-sel *O.*
 Deksel *i.* voorwendsel *Practentus* *H. O. d. A.*

Delaye uifstel *Delatio Cl. Sp.*
 Delf niet delft *K. v. H.*
 Deljkaat *delicatus H. op M.*
 Delyt *i. vermaak delikaat by de Guden*
H op M, L. V.
 Dell. *i. dal Vallis L. V., H. D.,*
H. H.
 Dellinee *i. dal Convallis D. B., J. Fl.*
J. D.
 Delmereren *i. bevryden Deliberare,*
Liberare L. V.
 Delu (een) wezen *Quid? Oud. Vert.*
A.
 Delven *i. bedelven, begraven L. V.*
V. N.
 Demmen de graften *i. dempen H. H.*
 Demoedigen *i. verootmoedigen, Reid.*
Kant. S. B.
 Dempfen *i. 't dog beminnen H. Dull.*
 Dempfen euveldaden, zonder *S. K.*
 Dempfen helkuari, hy flempt en dempt
Wb.
 Dempfer van druk *i. troosten, of weg-*
nemen S. C.
 Demptig goede moeder *demptigh kind*
Gef.
 Demptig paard *Gef.*
 Dere *i. fomtyds die hew H op M.*
 Denken *i. danken videri D. B.*
 Denken *i. overdenken H. op M.*
 Denken (zich) laten *i. dunken laten*
S. C.
 Der *i. daar L. V.*
 Derde *tertius K. V. H.*
 Derdehand een werktuig in de valvifch-
 vangst zo genoemd *S. V. S.*
 Derder (mynder tk) *i. ik met myn*
tween, of wy met ons drieh wy drie
J. Fl.
 Derdewerven *i. ten derden male Cl.*
Sp.
 Dere *Gen. Fem. gen. van die L. V.*
 Dere *i. die 'er H op M.*
 Dervebrood *Panis azymus D. B.*
 Derren nu derven, Audere *Imp. dorste*
of dorste ook doft het laafte misfchien
een teil D. B., L. V., Zeg. J. Fl.,
A. V. M., Cl. Sp., K. M., Sc.
 Derri *i. modder limus Oud. Vert. A.*
 Derten *Quid? ie en bin niet lecker*
of dertien Gem. Spw.
 Dertien tredetm dertien groot *K. V.*
H.
 Dertienavend *i. drie Koningen avond*
5. January H. op M.
 Dertiendag } Drie Koningen dag of 6
 en } January als zynde de 13dag
 Dertiendag } *nz. C. geb. H. op M., H. V.*
 Dertiente *decimus tertius D. B.*
 Dertientyd *obfcurum quid H. H.*
 Dertigvoudigheid *videtur fenfu quodam*
petuliari poni de tempore qua mulier
post mortem viri forte, lugere debet
Br. D. B.
 Dervebrood *Panis azymus D. B.*
 Dervepannekook *Lagana azyma D. B.*

Derven ontbereren *Imp. dorst Carere cum*
Gen. D. B., C. d. M., B. D. G.
Th.
 Derven *i. behoeven, moeten behoren*
Oportere, Cl. Sp. C. d. M., H. O.
d. A., Hfpr., H. A. T.
 Derven mogen, kunnen, poffe *Cl. Sp.*
 Derven van *Abstinere ab D. B.*
 Derven audere *Imperf Vb.*
 Derven audere *Perf. Gef.*
 Dervenbrood *Panis azymus D. B.*
 Dervenkook *Panis azymus D. B.*
 Dervinge *Abflinentia D. B.*
 Dervoegen *ed modo Sc.*
 Derwaart niet derwaarts *thuc. D. B.*
 Des *i. daartoe daar by V. D.*
 Des *i. daarvan H. H.*
 Des niet te meer *i. des is niet te min*
Oud. Vert. A.
 Des niet *i. zo niet fin minus Sp.*
 Des (ten besten) zy konden *quam op-*
tima poterant H. H.
 Des voor dat of dat *D. B.*
 Des *i. tot dat H. op M.*
 Dese zie deze.
 Dese *i. de fi d i. dien zy H. op M.*
 Deftueren deftueren *H. op M.*
 Determinatie bepaling *Oud. Vert. A.*
 Deuchtig *i. deugdig geworden K. M.*
 Deuchtlamich *i. deugdlamig S. d.*
Ph.
 Deugd *i. goed, deugd doen i, goed doen*
H. d. T., Gef. Sp.
 Deugd en ere bewyzen *V. D. B.*
 Deugd (uit) van *i. uit kracht, uit*
hoofde H. H.
 Deugdig *i. deugdzam Gef.*
 Deugdig van leven *P. W.*
 Deugdig *i. waar veras V. P.*
 Deugdzamig *idem quod deugdig P. M.*
 Deugen valere *Gef. H. H.*
 Deugnietig *Oud. Vert. A.*
 Deun *Subft. kluicht, ik falder een*
deun mede sien te kryghen, al foudt
me berouwen G. op. K. uit Nofti-
mans Hans van Tongen.
 Deun *Adj. i. na Wb.*
 Deun *i. nauw, nauwkeurig S. C.*
 Deunen *Jocari H. H.*
 Deunen *Cantare H. H.*
 Deunheid *Avarttia H. H., H. V.*
 Deuninge *i. dreshinge Kant. S. B.*
 Deur *i. door Per. A. v. M.*
 Deuraard met klip en rots *H. op M. uit*
Merwede.
 Deufeten *partic. deurgéeten St.*
 Deurevoeren *i. doordryven Sc.*
 Deurgedregen *i. doorgedragen St.*
 Deurglas *i. wynglas Cl. Sp.*
 Deurglout in jalousye *C. d. M.*
 Deurklóving den getallen *Oud. Vert.*
A.
 Deurquetfen *pervulnerare Cl. Sp.*
 Deurinkinkels de bordelen *effringens*
fores generum, propinare Oud. Vert.
A.
 N 2 Deur-

- Deurrotfen land en zee *i.* door reizen
Peragrare Oud. Vert. A.
- Deurfchynende fterre *i.* helderblinkende
Cl. Sp. pelluade.
- Deurflaan *i.* doorbrengen *H. M. C.*
- Deurflaan *percutiundo penetrare H. O. d. A.*
- Deurstryken *i.* doorhalen, berifpen
Oud. Vert. A.
- Deutrokken *i.* doortrapt, loos door
trokken kwant, teeken *Homo vafer,*
callidus machinationis T. P. P.
- Deurvroykt met den galm van liefdens
adem *H. V.*
- Deurwaaien *transitive Ans.*
- Deurwerpen *i.* doorfteken *Sc.*
- Deus here of here God, Deus heere,
Ag Deus, Deus God, Deus Nomine
God uitroeping by onze oude Dichters
H. op M., Zeg.
- Deufig bedwelmd *Cl. Sp.*
- Deufig *stupidus Cats.*
- Devyn (*penfen in fyn*) *i.* by zich zel-
ven denken *L. V.*
- Devocie *H. op M.*
- Deze pron. *hie subst. positum en pl de-*
se niet defen zelf in Acc.
- Deze en gins zyde *hic & illic H. H.*
- Dezen (*binnen*) zie binnen.
- Dy *adhaeret verbo quid tunc te abjicit*
feldy voor fult dy J. Fl.
- Di *i.* du tu *L. V.*
- Dy *i.* *s. D. R. C.*
- Diamant vatten in het goud van eenen
klaauw *V. P.*
- Diamantig *Z. N.*
- Dicht gefneeten met een bulpees *V.*
S.
- Dicht wel by een gedwongen *K. V. H.*
- Dichten carmen pangere *L. V.*
- Dichten *Subst. gedicht Carmen L. V.*
- Dichten verhalen *Zeg.*
- Dichten *comminisci L. V. J.*
- Dichten een brief met bevende handen
i. fchryven J. Fl.
- Dichtpaneel anderen Tafereel *Voorb.*
tot d. war. Gods.
- Dichtfel (*Poetifche*) *J. M.*
- Dick } *Saepe Veld. H. V. D., B.*
en } *d. G. Th., D. B., Br.*
- Dicke } *K. V., H., H. op M.,*
- Dicker } *Kol., Cl. Sp., S. d. Ph.,*
- Comp } *Jof. in E., V. Hipp. H.*
ook } *de Gr., S. V. S. G.*
- Dickere }
- Dicken *saepe H. op M.*
- Dickent *saepe S. V. S. G., B. D. B.*
B. G. Th.
- Dicks (zo) *K. M.*
- Dyden voor deeden dyden tot *St, V.*
Sal.
- Diederik beter diderik *H. op M.*
- Die en dye *Subst. Trifybab. femur D.*
B.
- Die *articulus declinabilis D. B., L. V.*
K. V. H.
- Die of dye *monosyllabum articulus nu*
de vorut veelal niet gedeclareerd L.
V., K. V. H.
- Die pronom. *vel qui veelal niet gedecli-*
neerd D. B., L. V., K. V. H.
- Die pronom. *relativ qui geaeclineerd D.*
B., L. V., K. V. H., C. d. M.,
B. d. G. Th., J. Fl., K. M.
- Die is *D. B.*
- Die *iste ille D. B.*
- Die dat *isqui K. V. H.*
- Die eenige *pro eenige Pedg.*
- Die gene *illa qui D. B.*
- Die *lie Quid? Br. D. ik denk voor dies*
fi waat van zy.
- Die eu die *K. M.*
- Die *aliquando abundat K. V. H.*
- Die waren voor dit waren *St.*
- Dieden *i.* duiden *Br.*
- Dieden voor kwaad of goed *H. Gr.*
- Dieden helpen, baten *St. H. op M.*
- Diederik *fchryft men beter dan diderik*
H. op M.
- Diedewyn *nomen proprium Lat. Lheo-*
duinus H. op M.
- Diefschmaken *i.* wismaken *H. H.*
- Dief Fur *K. V. H., H. V. D.*
- Dief Maleficus *in genere Zeg.*
- Dief iemand aanzeggen *aliquem furti*
accusare H. V. D. K. V. H. maken
i. bewyzen aliquem furti convincere
H. V. D. dief blyven, verklaard
worden voor een dief H. V. D.
- Dief *i.* diefte of dievery *furtum D.*
B.
- Dieflyk *i.* op een diefachtige wyze
door een dieftal *furto D. B. H.,*
M. C., V. D. B.
- Diefch *i.* diefvchtig *K. M., V. D.*
B. H. de Groot.
- Diefte nu dievery *Furtum. D. B. St.*
Sp., V. P., B. D. G. Th., P. N.
- Dien *i.* deeden *Contr. L. V.*
- Dien voor die hem *Zeg.*
- Diene *i.* by *M. S. altyd die hem al-*
leen dien hem H. op M.
- Diene *d. i.* die hem moet nooit *gefchei-*
den wrden en die ne H. op M.
- Dienen *servire dienen iemand te dan-*
ke i, om niet St.
- Dienen fchoon voor ogen *iemand valsch*
bedienen of met een valfche fchotel
St.
- Dienen de foltjea uit de fchoenen *T.*
P. P.
- Dienen *i.* voordeelig zyn te pas koo-
men *V. L.*
- Dienen *i.* ftrekken tot *V. Ad.*
- Dieners *attrum dienaars an Dienares?*
Gef.
- Diennnk *i.* dienaar *D. B.*
- Diennre *i.* dienaar *D. B., V. L.*
- Dienft } *plicht Officium D. B. dienst*
of } *doen Officio fungt D.*
- Dienfte } *B.*
- Dienft

- Dienst *Ministerium D. B. G. Th.*
Oud. Vert. A.
 Dienst (den) Gods Bestaan zte be-
 staan.
 Dienst dragen i. bewyzen.
 Dienst vervolgens aan i. verzoeken
van Veld.
 Dienst nemen van iemand; i. deszefs
dienst gebruiken B. D. G. Th.
 Dienst (te en in) zyn i. tot dienst
 zyn *D. B.*
 Dienstachtig i. gedienschtig *officiosus Cl.*
Sp.
 Dienstachtigheid dienstbaarheid en ge-
 dienschtigheid *Br. D. B., Cl. Sp.*
 Dienstbaar i. gedienschtig *Officiosus C.*
d. M.
 Dienstbezitting *Oud. Vert. A.*
 Dienstboei i. dienstbode dienaar *servus*
C. d. M.
 Dienstdeerne i. dienstmaagd *Ancillae*
D. B., Oud. Vert. A.
 Dienstelyk *servilis D. B.*
 Dienstig i. gedienschtig *officiosus Gef.*
 Dienstigheid *H. Z.*
 Dienstjongkwyf *D. B. Ancilla.*
 Dienstknaap *vernaculus D. B.*
 Dienstluiden *Servi D. B.*
 Dienstmaerto i. dienstmaagd *NB. hier*
worden wy verwezen naar Maarten,
dach op de M vond ik het woord
Maerten niet. enz.
 Dienstman *Vasallus St.*
 Dienstwyf i. dienstmaagd *Ancilla D.*
B.
 Diep *profundus D. R. C.*
 Diepdringende *Oud. Vert. A.*
 Diepekamer i. binnenkamer *D. R.*
C.
 Diepgehaalde zuchten *T. P. P.*
 Diepgechaard staal *T. P. P.*
 Diepgezochte loosheid *T. P. P.*
 Diepheid i. diepte, afgrond *Barathrum D. B.*
 Diepspiegeling *Oud. Vert. A.*
 Dier i. hoer, venusdier, *G. op K.*
 Dier *Adj. i. duur, kostbaar Carus,*
pretiosus H. op M.
 Dier i' die'er *D. B., H. op M.*
 Diere i. die er *H. op M.*
 Diergedoopte wol *Oud. Vert. A.*
 Dierste i. de ierste *d. i. de eerste H.*
op M.
 Dierlyk *ejusmodi Kantt. S. B.*
 Dierwyle *Interea Tb.*
 Dies *Cusus Gen. Mast. Neut ab die uti*
wies a wie L. V., H. op M.
 Dies voor die 's *d. i. die des H. op*
M.
 Dies i. dit of dus *D. B.*
 Dies i. des *K. M.*
 Dies te bet *eo melius aut eo magis S.*
V. S.
 Dieffel *Kantt. S. B.*
 Diet volk *Kok., Zeg., H. op M.*
 Diet i. die het *L. V.*
 Diet *de uno homine Zeg.*
 Dietsmaken i. wysmaken *H. Gr.*
 Diesch i. duitsch *L. V.*
 Dierelyk i. rasch, snel *C. d. M.*
 Die wile i. terwyl *dum H. op M.*
 Diggel i. stuk aan diggelen of aan
 scherven slaan den spaarpot *d. i.*
aan stukken Viss. Sinnep.
 Dyk agger dyk uitsteken nu do rste-
 ken *St. gelaekten dyk wyzen i. een*
dyk by de schouwing afkeuren H. V.
D.
 Dyckaedre *nn dykagie H. V. D.*
 Dyn fem. dine *pl. dienen tuus twe*
diene niet dine twe D. B., Cl. Sp.
L. V.
 Dyssendag *dies Martis H. N. P.*
 Dystdag *dies Martis Cl. Sp.*
 Dik *Densus D. B.*
 Dik van de lucht *Hawd. R., Z. W. V.*
 Dikbuikte Rykschryvers *Oud. Vert.*
A.
 Diken of dyken i. dyken maken *ag-*
geres struere H. op M.
 Dyken schade *d. i. eerstellen resarcire*
damnum J. V. P.
 Dikgeheude muren *D. H. Port.*
 Dikgezwollen *Z. N.*
 Dikheid *densitas D. B.*
 Dikken i. dik zyn of dikworden *St.*
 Dikken i. dikmaken het ylen *dikt den*
weg d. i. maakt den wech dik of lie-
dichter vol H. H.
 Dikkoppigheid (twistgerige) *Oud. Ver.*
A.
 Dikspekkig vleesch *d. H. Port.*
 Dikte i. dikheid *densitas D. B.*
 Dikwyl *saepe D. B.*
 Dikwylscher *H. H.*
 Dikwil *saepe St. D. B.*
 Dille *puella C. d. M.*
 Dille (Neuedille) *Quid? Sp.*
 Dille *Hapsche dillen An puellae? Oud.*
Vert. A.
 Dille *Herba quaedam V. D. uti sine*
dubio etiam in illo vulgari hy sal
noch al in die dille ichtyen Gem.
Spw. v. Camp.
 Din i. dun *L. V.*
 Dinderste i. de onderste *d. i. de on-*
derste H. op M.
 Ding *res, negotium, meestal Vr. C. A.*
minst enz. ook in pl. meest niet on-
derscheiden van 't Sing. D. B., K.
v. H., St.
 Ding *aliquando subintelligitur dese drie*
subintellige dingen D. B.
 Ding (rabbauts) by *M. S. H. op*
M.
 Ding (om dezer) i. daarom, om deze
 dingen *D. B.*
 Ding (vuil) *res foeda D. B.*
 Ding (klein) geringe zaak *D. B.*
 Ding (goeder) zyn i. welvergenoegd
Fr. W.
 Ding i. gezeg, gepraat van dingen
 zeg.

- zeggen praten, zo ook geding *H. op M.*
 Ding voor geding in deze *Composita.*
 Ding Banding *H. V. D. Jurisdiclio.*
 Ding Balding *i. geding over een boedel-keur van Westw. M. S., H. V. K.*
 Ding Poortersgeding *H. V. D. & V. d.*
 Ding Graafgeding *H. V. K.*
 Ding Vyfding *H. V. K.*
 Ding Hofding *H. V. K.*
 Dingbank rechtbank *L. V.*
 Dingbanke rechtbank *Vierschaat Cl. Sp.*
 Dinge *i. ding L. V.*
 Dingen *schynt kwalyk gelezen te worden voor dwingen of dringen L. V.*
 Dingen *i. zeggen, praten dicere H. op M.*
 Dingen *Licitari C. d. M., Coenh.*
 Dingen om *L. V.*
 Dingen naar *Vr. C. A.*
 Dingen eer *honorem affectare Sp.*
 Dingen een geding *H. V. K.*
 Dingen (een) voor een ding *K. M.*
 Dingetrone *Tribunet D. B.*
 Dinghuis rechthuis *Confistorium. D. B. Cl. Sp.*
 Dingstoring *G. op K. uit Weg.*
 Dingspel *H. H.*
 Dinken *i. denken H. M. C.*
 Dinken *i. dunken D. B., Shr.*
 Diaken wezen niet te wezen *D. B.*
 Dinkenesse *i. gedachtenis L. V.*
 Dinne *videtur scriptum pro dame duin L. V.*
 Dinxdage dies *Martis K. V. H.*
 Dirk een foort van touw aan een schip *Hawk. R.*
 Disch *i. tafel Mensa Gef.*
 Dischgenood *i. genode aan den disch rogatus ad mensam V. D.*
 Disciplyng geesseling disciplyng nemen *geesselen B. d. G. Th.*
 Disponcteren *C. d. M.*
 Disschen *i. opdisschen disschen den hoorn ter tafel V. H.*
 Dissenier anders decanneer en dekenier *decurio D. B.*
 Distel carduus *H. Gr.*
 Disterberen *schynt te zyn disturberen L. V.*
 Dit hoe *Gen. dies D. B.*
 Dit was 't dat *V. P.*
 Dit voor deze *d. v. dat is myn God is dit dauid niet? D. B.*
 Dit betreklyk tot een voorgaand woord en meervoud *D. B.*
 Ditte voor dit *H. H.*
 Diuyn (houden hem an hei) *Quid? L. V.*
 Dobbelt *i. geveinsd H. O. d. A.*
 Dobbelduidig *Ambiguus H. V.*
 Dobbelen *alea ludere K. V. H.*
 Dobben *fluctuare nisi fallor Gef.*
 Dobberen *fluctuare Oud. Vert. A.*
 Doblen *i. dobbelen L. V.*
 Dobberveugd *i. onbestendige vreugde f. M. Batavia.*
 Doch tamen *D. B., B. d. G. Th.*
 Doch *i. toch H. Gr.*
 Doch *i. doe Imperf. ab doen D. B.*
 Dochde *i. deugd Vb.*
 Dochte *i. ducht, vrees H. op M.*
 Dochter *filia pl. aliquando etiam dochter K. V., H. D. B., Cl. Sp.*
 Dode *mortuus K. V. H.*
 Doden *occidere C. d. M., S. B.*
 Doden *i. doden hem of dodenze H. op M.*
 Doden door dorst *S. B.*
 Doden de bevredenghe *H. H.*
 Doden eelmanster *H. V.*
 Doden achteeloosheid *Sp.*
 Doden wiens swieren om haar hoofd de Wyngaardranken doen *Paffenrode.*
 dodet *Necator D. B.*
 Doe nu toen *tunc D. B., H. Gr., S. V. St. B. B. d. G. Th.*
 Doe (van) *ex tunc D. B.*
 Dochde *i. deugd Vaderboek B. d. G. Th.*
 Doechdelyc *& deugdelyk Br. D. B.*
 Doecht *i. deugd, goedheid D. B.*
 Doeden *i. doden. L. V., H. op M.*
 Doef en *dwaz stultus Vb.*
 Doegende mannen *Vri idonei M. Ch.*
 Doeghet *virtus D. B., H. op M.*
 Doek doeken *sexus mulieris G. op K.*
 Doeken *verb. bedriegen G. op K.*
 Doekelkyn doekjen *B. d. G. Th.*
 Doeksken *Cl. Sp.*
 Doel *Scopus H. H.*
 Doel voor dool of doling *L. V.*
 Doelen *i. dolen D. B.*
 Doelpant *Oud. P.*
 Doelwit *Oud. P.*
 Doemen *judicium heer van Aesdorn A-zingdom, maagdom H. op K.*
 Doemeling *damnatus H. D.*
 Doemen *judicare S. V. S. G.*
 Doemsdag dies *judicii D. B.*
 Doemzucht *Voorber, tot den Waaren Godsd.*
 Doeh nu toen *D. B., Cl. Sp., H. M. C.*
 Doen *facere Imperf. dade, en dede Imperat doch D. B., L. V., K. V. H.*
 Doen ik en doe *i. ik en doe niet D. B.*
 Doen in dit doende *pro dit doende L. V. f.*
 Doen aan *i. toevoegen tot Apponere D. B.*
 Doen (van) hebben *i. nodig hebben D. B., H. Gr.*
 Doen (van) hebben met een vrouwe *i. te doen hebben Schr.*
 Doen (te) hebben van *i. nodig hebben D. B., K. V. H.*
 Doen geheween *i. weeren D. B.*
 Doen

- Doen (te) hebben met *addito vel omisso* natuurlic Coire D. B.
 Doen (te) zvn *cum* gen. nodighebben D. B.
 Doen kersten i. dopen Zeg.
 Doen redder raad enz. i. ridder maaken enz. Zeg. H. op M.
 Doen van i. afkeren, afwenden van D. B.
 Doen of te doen waar *forte si quid ratione fieri posset* K. V. H.
 Doen i. bezorgen *carari* doen aanzeggen, doen een weete doen beteren K. V. H.
 Doen nood van weder *kwaad* zyn K. V. H.
 Doen i. bedryven doen boeveren. doen nering K. V. H.
 Doen onscouden i. ontschuldigen K. V. H.
 Doen op woeker *senori dare* S. B.
 Doen *simpliciter* op woeker doen H. Gr. Inl. Haw. R.
 Doen iemand ter aarde i. begraven P., H. V., Zeg.
 Doen uitvaart i. begraven Vb.
 Doen reizen voor een landpoorten K. V. H.
 Doen rekeninge K. V. H.
 Doen zaken, dat tot enigherhande recht droeghe K. V. H.
 Doen schennis i. schenden Sp.
 Doen schade, roof, brand op iemand St., S. V. St. B.
 Doen vromigheid i. dapperheid St.
 Doen zyn einde i. sterven St.
 Doen iemand troost S. V. St. B.
 Doen iemand zwaar i. zwaar vallen lastig zyn St.
 Doen 't land onder zyn mogendheid i. macht St.
 Doen 't gelaat met schalkheid H. V.
 Doen van i. wegrepen H. Gr.
 Doen i. zyn H. V.
 Doen i. helpen in niet doen, niet helpen St.
 Doen bekend i. bekendmaken S. V. S. G.
 Doen i. geven Coornh., H, Or. d. A. antwoorde ghedaen heeft de laatste.
 Doen i. offeren *facere* letterlyk overgezet D. B.
 Doen i. vieren *Celebrare* D. B.
 Doen hem ter, muur, ter weer treflike, i. zich ter muur, ter neer treflyk gedragen D. B.
 Doen hand of handen aan iemand nu slaan aan D. B.
 Doen *Agere* als doen viantlic, manlic *agere* *hostiliter*. *viriliter* D. B.
 Doen iet te iet i. toedoen, by doen by of tot u D. B.
 Doen onder sine machte i. onderwerpen *subjugare* D. B.
 Doen des i. dat of dit doen an des hic est. gen. an des pro dat D. B. G. Th.
 Doen hem met iemand *se adjungere aliqui socium* D. B.
 Doen kan de beteekenis annemen van elk voorgaand woord b: v. wie word bespot also ik doe d. e. als ik bespot word. D. B.
 Doen het hem te voren i. het anders voordoen H. op M.
 Doen te weten i. doen weten, bekend maken K. V. H.
 Doen i. volbrengen; uitvoeren D. B.
 Doen ontfermhertigheid, belofte, zeer, onkuisheid, iemad in der kerker, enz. D. B.
 Doen i. dienst. nut *usus* D. B.
 Doen i. staat van hopen doene, van gevangene doene St.; H. H.
 Doen (weduwen) i. weduwlyke staat *viduitas* D. B.
 Doender i. die doet Kantt. S. B.
 Doent i. gewoonte J. K.
 Doente Oud. Vert. A.
 Doepfel i. doopsel, doop *Baptismus* B. d. G. Th.
 Doer subst. deur *Janua* C. d. M.
 Doer praep. door de *duracione temporis* twee daghen *doer d' o. lang* D. B.
 Doer i. door d. i. om propter Zeg.
 Doerbodelen *Considere* B. B.
 Doerdringen *Penetrare* B. d. G. Th.
 Doete i. doet *dear* zie *doer*.
 Doergaen *pertransire* D. B.
 Doergaten i. doorgraven *Fodere* D. B.
 Doergaten (het) subst. *Percussura* D. B.
 Doergesohikt (wel) bene *dispositus* B. D. G. Th.
 Doergoten *Perfusus* D. B.
 Doergraven het hert met enen scerpen steen *Transfodere* B. d. G. Th.
 Doerheiligen *persanctificare* B. d. G. Th.
 Doerlichten i. doorschynen B. d. G. Th.
 Doerlieden i. doorgaad *transire* D. B.
 Doerluchten *illustrare* B. d. G. Th.
 Doerfluchterinne i. doorlichtigmaakket B. d. G. Th.
 Doerhuden *personnare* D. B.
 Doerhagelen i. met nagels vast hechten D. B.
 Doerquellen *perverare* B. d. G. Th.
 Doerrukken D. B.
 Doerschieten huizen K. V. H. soe en en moctmen ghten huus doerschiuten.
 Doerschenig *perspicuus* D. B.
 Doerscoert i. doorscheurd verscheurd B. d. G. Th.
 Doerslagen i. doornageld B. d. G. Th.
 Doersteken *periusus* D. B.
 Doervaren i. doortrekken *peragrari* D. B.
 Doerverwet met bloed B. d. G. Th.
 O 2 Doer

- Doerwachter *i.* deurwachter *janitor* D. B.
 Doerwander *i.* doorwandelen D. B.
 Doorwanderen *i.* doorwandelen D. B.
 Doerwarder *i.* deurwaarder *janitor* D. B.
 Doet *i.* dood *d.* *i.* gedood *mortuus* H. op M.
 Doetslach *i.* doodslag K. V. H.
 Doetslacht *i.* doodslah *caedes* D. B.
 Dof gemoed Oud. P.
 Dof in hoop en vrees H. V.
 Doeven *i.* doven *insanire* L. V.
 Dog hond H. N. P., *Gef.*
 Doft an ondiepte? *zich* neerzetten op de *doften*, op de bank en *doften* ontfrekt 'er V. Vr.
 Dogheden *i.* deugd *virtus* Vb., H. op M.
 Dogheden *i.* kracht H. op M.
 Doghen *i.* lyden *pati.* D. B., *Pel* H. Gr., *Sp.*, H. V. St.
 Doghen *i.* duchten *timere* Vb.
 Doghen nu deugen, goed, bekwaam zyn *hmp.* dochte I. V., H. op M.
 Dogentachtigheid St.
 Dogenlike *i.* deugdelyk Vb.
 Doirduwen *i.* doorduwen *suffodere* D. B.
 Doke *i.* doek *pannus* D. B.
 Dokken *i.* overgeven, te voorschynbrengen *promere* gouden schyven *dokken* Pr.
 Dol furens, *furious* Oud. Vert. A.
 Dolaghe *verago* D. B.
 Dolen *deviare*, *errare* D. B., S. B.
 Dolen *cum dat perf. in cuius damnium quis errat* J. D.
 Dolende stede *praesidium* D. B.
 Doleren *i.* klagen C. d. M.
 Doling *error* D. B. Oud. Vert. A.
 Dolkes *infans* Sp.
 Dom *Quid?* eterne deur den voorgaande *dom* Sc. An. *demensum ut ep. Kil.*
 Dom *stupidus* Gem. Spreekwoorde *Campan.*
 Domen *i.* doemen *judicare* D. B.
 Domen *i.* doemen veroordeele *Zeg.*
 Domen *Quid* op L. V.
 Dominatressen *dominatrix* C. d. M.
 Dommelen *Miscere* Hvl., V. Ad. K. Lescael., H. Ged., *Anflo* Oud. Vert. A.
 Dommelen Z. N. *non addito quo sensu.*
 Dommelweek *Quaenam?* K. V. H. *sc.* ven moet niemant onlust maken.
 Dommigheid (*deffe*) Oud. Vert. A.
 Domp *i.* damp *Vapor* D. B. Oud. Vert. A., Z. N., *Gef.* J. D.
 Dampen *i.* dompelen *mergere* H. Gr.
 Dompig *i.* dampig *dompige* asch H. Gr.
 Don *i.* doen *misfchien* een drukfeil Br.
 Donder K. M.
 Donderkrak *i.* donderflag Oud. Vert. A.
 Donderkruid *i.* buschkruid H. N. P.
 Donderpadde hy zwelt als een donderpadden, Oud. Vert. A.
 Donken *i.* dunken L. V.
 Donken *i.* donker L. V.
 Donker *tenebrosus*, *obscurus* D. B., Oud. Vert. A., V. V. r.
 Donkerachtig *tenebrosus* D. B.
 Donkerbleekheid *albor* D. B.
 Donkeren *i.* verduisteren *tenebescere* D. B.
 Donnerdag *i.* donderdag H. V. D.
 Donren *i.* donderen *tonare* D. B.
 Dons schim *kruisg.*
 Donst van het meel *Kantt.* S. B.
 Doobeenderen *Schr.*
 Dood *Mors* M. en Vr. C. A. en B. d. G. Th.
 Dood (*de*) bezuren *Gef.*
 Dood (*de*) bekopen *Gef.*
 Dood (*ter*) slaan *Occidere* D. B.
 Dood (*ter*) komen *occidere* D. B.
 Dood (*ter*) ad *internecionem* D. B.
 Dood (*gedaan* worden *totter*) dele *vel usque ad internecionem* D. B.
 Dood *mortuus* D. B.
 Dood *i.* gedood *interfectus* H. op M.
 Dood verlegen *i.* doodgeslagen H. op M.
 Dood *i.* doof *dode colo* *i.* dove kole *Carbo* D. B.
 Doodlik en sterflik B. d. G. Th.
 Doodmaken onterven *exheredare* H. Gr.
 Doodslaan *interficere* D. B.
 Doodslaanre *i.* doodslage *Homicida* D. B.
 Doodslag *homicidium*, *Caedes* D. B.
 Doodslag met vonnis leggende aenbrengen *Handv. van Gr. Willem.*
 Doodslacht *interfectio* D. B.
 Doodslagen *i.* doodgeslaagen Sc.
 Doodfacht *Maul.* D. B.
 Doodstad *locus, quo quis moritur* St.
 Doodstroom zekere tyd van liet *wateryde Zeevaart* Leyd.
 Doodverf V. N.
 Doodverwig Oud. Vert. A.
 Doodwaart (*ter*) gaan J. M.
 Dool *i.* doolhof *Labyrinthus* Verh. P.
 Doolachtig van wegen J. Fl.,
 Doolcompas D. R. C.
 Doernlep *i.* doodneep *Gef.*
 Doopselen *Baptismus* Cl. Sp.
 Door } Dwaas, L. V., *Zeg.*, C. d.
 of } M. get. B. d. G. Th.
 Dore } *Stultus.*
 Door in de beteekenis van hun als in doorgaan *d.* *i.* heengaan *Gef.*
 Door *praep.* *Coornh.*
 Door om *propter* H. V. D., H. op M.
 Door door sine lieve, door sine minne *d.* *i.* om zyn liefde, om zyn min H. op M.

Door.

- Doorbalken doorbalkte schepen *H. V. D.*
 Doordelven *transl.* doorzoeken, onderzoeken *variis locis Oud. Vert. A. en Ar.*
 Doordommelen *G. op K. uit Huigens.*
 Doordrenken doordrinkt in konst *Oud. Vert. A.*
 Doordrift *V. P.*
 Doordruipen wegluipen *J. M.*
 Doordrylen *an* doordrillen, pylen die het hart doordrylen *S. C. Opimor.*
 Doordrocht *Oud. Vert. A.*
 Doordruipen wegluipen *J. M.*
 Doorduijterd doorduijterde bewysoeffeningen *Oud. Vert. A.*
 Doorenwering der woorden *Oud. Vert. A.*
 Dooretten *perefus Gef.*
 Doorgaan *penetere Cl. Sp.*
 Doorgaan doorgaan met iets *V. J. D.*
 Doorgeleden *i.* doorgegaan *part. a* lyden gaan *H. Gr.*
 Doorgeten *i.* doorgaan naam van een zwaard dat door 't lichaam gesproken *T. P. P.*
 Doorgloeien ontvonken *S. V. S. G.*
 Doorgloeid in jaloifye *C. d. M.*
 Doorgroeven *i.* doorzoeken *Sp.*
 Doorgroeven doorboren, doorsteken *perfordere transl. de luctu H. N. P.*
 Doorheid *i.* dwaasheid *Stultitia Sp., Viss. Zinnep.*
 Doorheldere reiden *Oud. Vert. A.*
 Doorhelderheid *Oud. Vert. A.*
 Doorkerven *Part. doorkerft. P. N.*
 Doorkerven *Neutropoff. S. V. S.*
 Doorkleinderen *i.* doormengen *intermiscere Oud. Vert. A.*
 Doorknagen doorknagend verderf des levens en der zeden *Oud. Vert. A.*
 Doorkneden zyne redenen met enz. *intermiscere Oud. Vert. A.*
 Doorkneffelen de beginselen en uiteinden van Ryken *Oud. Vert. A.*
 Doorkniestelen den hemel, den diepdoordringende enz. *Oud. Vert. A.*
 Doorknocht *i.* doorknoopt, door vlochten *C. d. M.*
 Doorknocht (*leden wel*) en wel besneden *Gef.*
 Doorkropenheid *Oud. Vert. A.*
 Doorkruiffen der lucht den Vogelen toegeschreven *Metaph. a naribus quibus Moon.*
 Doorkruiffen een woestinge *i.* in dezelve omdwalen *J. M.*
 Doorkundig der giften *peritissimus tenerorum Oud. Vert. A.*
 Doorlyk *i.* dwaaslyk *stulta Coornh.*
 Doorlyt pascha *Misroen Londen.*
 Doorlopen *part.* dat hem 't hert was 'deurlopen end' vol van vreugd *Z. N.*
 Doorlopen iemand met een lancet *i.* doorsteken *J. Fl.*
 Doorluchtigheid *claritas Oud. Vert. A.*
 Doorluisteren *perlustrare S. V. S. G.*
 Doornaaid doornaaide troggelary, schalkheids bedriegeryen, valsheden *Oud. Vert. A.*
 Doornageld *i.* met kogels doorschoten van schepen *J. M.*
 Doornbeier *i.* doornbos *A. v. M.*
 Doornemen *i.* doorhalen, doorstryken *Oud. Vert. A.*
 Doornestelde woorden *Oud. Vert. A.*
 Doornuffeld meer doornuffeld dan de knoop van Gordius *Oud. Vert. A.*
 Doorpynen *i.* doorpynigen *Schim Kf.*
 Doorploegd (*Lyf*) met geessels *H. N. P.*
 Doorpogen *Quid? C. d. M.*
 Doorschenig doorschenige zon *Oud. Vert. A.*
 Doorschieten *Transfigere C. d. M.*
 Doorschiften der kleuren. *Oud. Vert. A.*
 Doorschyn *Adj. H. Dicht.*
 Doorschilderd (*al*) *K. M.*
 Doorschoeren *i.* doorscheuren *S. d. Ph.*
 Doorschouwige ingeesting *Oud. Vert. A.*
 Doorschryven nu doorhalen, doorstryken, uit doen *delere H. V. D.*
 Doorslag een weeftuig *J. Fl.*
 Doorsmaken *S. C.*
 Doorsnyden 't hart gelyk een vyl *C. d. M.*
 Doorspyzen *S. d. Ph.*
 Doorspliffen *i.* verdeelen *Oud. Vert. A.*
 Doorsporrelen *i.* doorworstelen doorkomen *Oud. Vert. A.*
 Doorstaan (*laten*) op Gods genaden *H. H.*
 Doorsteken *Clanculum struere machinare Reid.*
 Doorstikken met een vossen schalkheid *Oud. Vert. A.*
 Doorstralen *i.* doorschieten *V. V. r.*
 Doorstrepn *i.* verscheuren *J. M.*
 Doortygen *par.* doortogen *i.* doortrekken *G. W., H. Or. d. A.*
 Doortrapt bedrog en veinzery *J. D.*
 Doorvechten *St.*
 Doorvlechten van onlichaamlyke zaken vermengen, tusfchen, mengen *permiscere, intermiscere, omiscere Oud. Vert. A.*
 Doorvliegen voor innemen, bevangen *invadere S. V. S.*
 Doorvliegen voor deurvlechten *C. d. M.*
 Doorwaden *i.* doorworstelen doorstaan *H. op. M.*
 Doorwandern *i.* doorwandelen *T. P. P.*
 Doorwormd (*lang vermolzenden*) *Oud. Vert. A.*

P

Door-

- Doorworpen *Schr.*
 Doorwrochtelyk *Oud. Vert. A.*
 Doorwroeten de wetten van 't Land
Vijch. Zennep.
 Doorzenuwd met de H. Schrift *Oud.*
Vert. A.
 Doorzichtigende leermeefters *speculativt*
Oud. Vert. A.
 Doorzichtig doorzichtige overwegingen
Oud. Vert. A.
 Doorzichtigd in iets *i. ervaren in Oud.*
Vert. A.
 Doorzichtigen *i. doorzien Oud. Vert.*
A.
 Doorzichtigheid (*verhelderde*) *Oud.*
Vert. A.
 Doorzienig *P. N.*
 Doorzult *Oud. Vert. A.*
 Dootlaghe *verago D. B.*
 Dopinge *Baptismus B. D. G. Th.*
 Dop kleed met goude doppen *Schim.*
Kruiff. doppen met diamant Anf.
 Dop beflag flitzen fcharp van dop *H.*
Velz.
 Doppen *S. B.*
 Doppen muur van diamant *gedopt met*
levend goud H. Velz.
 Dopfel *i. doopfel Cl. Sp.*
 Dor *i. door om, propter H. op M.*
 Dorbuken *L. V.*
 Dorde *i. derde Tertius D. B.*
 Dore *i. deure. janus K. V. H., Sp.*
der volcom.
 Dore (*iemand zyn*) onthangen, neder-
 hangen, toezetten, panden bieden,
enz. K. V. H.
 Dore *i. door per B. D. G. Th.*
 Dorigaten *i. doorboren Perforare D. B.*
 Dorelieden *i. doorgaan transfire L. V.,*
D. B.
 Dorentore *i. door en door St., H., op*
M.
 Dorefheden *i. doorsnyden B. D. G.*
Th.
 Dorewaeyen *i. doorwaien D. B.*
 Dormte *Quid? daer was cloester reve-*
ter, dormte, kerke, capittelen fir-
merit Pelgr.
 Dorp *Pagus, vicus D. B., K. V. H.*
 Dorp *Suburbanum D. B.*
 Dorp *Villa D. B.*
 Dorpelyk *i. boos, kwaad, fchandelyk*
Malus, improbus, turpis H. V. D.
 Dorper *i. Boer Rusticus.*
 Dorper tegen vry en edel *overflaande is*
onedel St.
 Dorpere woorden *verba acerba H. op*
M.
 Dorperheid *eigenl. Boersch - onbe-*
fchaamdheid, daarna fchandelykheid,
verfoeilykheid St., H. V. D., H.
op M., Vijf. Zeg.
 Dorperlyk *i. fchandelyk, affchuwe-*
lyk turpis, abominabilis L. V., H.
Al. Zeg.
- Dorpernie *'t zelfde als dorperheid L.*
V., Zeg.
 Dorperlyk *i. dorperlyk P. N.*
 Dorre *aridus B. D. G. Th.*
 Dorren *i. durven imp. dorste Audere*
L. V. J., B. D., G. Tb., Zeg.,
Chr. van Zeel. Hawk. R. J. Fl.
 Doorrigheid *i. dorheid Sc.*
 Dors *i. de ors het paard H. op M.*
 Dors *i. dor des H. op M.*
 Dorfcherie *i. het dorfchen Fritura D.*
B.
 Dorschvloer *Area D. B.*
 Dorst *Sitis Manl. B. D. G. Th., P.*
N., Gef. J. Fl.
 Dorst ontsteket *fitim excitare Gef.*
 Dorst (*den*) verlegen *i. leffchen Gef.*
 Dorst verflaan *i. leffchen J. Fl.*
 Dorste (*in fine*) *ghelaaet B. D. G.*
Th.
 Dorstebloed *i. bloeddoflige J. D.*
 Dorsten *i. dorst hebben fitire Imperf.*
cum dat. perf. D. B. Sc.
 Dorsten *:. dorst lyden Sp.*
 Dorsten iets *niet naar iets Gef. Hoofst*
Ach. in Polyx.
 Dorthiende *e. dertiende D. B.*
 Dortien *i. dertien D. B.*
 Dortig *i. dertig D. B.*
 Dortveriegghe *Quid? Pel. deze is daer*
de Jonkvrouw, die het bed der Moni-
ken maakt.
 Dorven *i. darven Audere V. Geb.*
 Dorven *i. derven, miften Carere H.*
op M.
 Dorven *i. behoeven egere V. op M.*
 Dorvijs *i. dorf dy des H. op M.*
 Dorwig *seem K. M.*
 Dos *Manl. kleding J. D.*
 Doffen kleden *Wefterb., Sp., H. Dull.*
Schim kruiff. met doen gedoft forte
dons Sp.
 Dofst een fcheepftuig *Z. W. V.*
 Dotten *i. bedotten bedriegen V. D. B.*
 Dou ros *D. B.*
 Dove *furdus S. B.*
 Doven *eigenl. doofworden daarna fui-*
rebollen, al verder dol uitzinnig zyn
St., L. V., H. op M.
 Doven ver- of uitdoven *V. P., V.*
L., Paleizen in asch V. P.
 Dovende hond *puto doller houd L. V.*
 Douwe Ros *D. B.*
 Douwen ros *demittere D. B.*
 Dra *statim V. V.*
 Draad *filum. draad der H. letteren Oud.*
Vert. A.
 Draad in zwier des aanzichts *Oud.*
Vert. A.
 Draagfterige *i. draagfter Pelgr.*
 Draai (*ronde*) *Gyrus, circuitus Oud.*
Vert. A.
 Draai in 't hoofd *vertigo Gef.*
 Draai trek *K. M.*
 Draaiachtigheid *Vertigo D. B.*

Draai-

Draaibomen *verb. i.* sluiten, verhinderen den weg van mogendheid *H. B.*
 Draeie. eersten *verb. proprie* met den eers draaien *transf. trotsch*, hovaardig zyn *Viss. Zinnep.*
 Draaien op vertere in *Schr.*
 Draaien te *i.* keren, wenden te, of naar *C d. M.*
 Draaien op iets *Transf. V. L.*
 Draaien om een kroon draai om zyn handen, hoofd *d. i.* versieren *K M.*
 Draariom! een zeker geroep by 't afmaken *d. i.* het aanstukken kappen vaneen walvisch *Z. W. V.*
 Draal (naar langten) *post longam maram Sc.*
 Draam geacht als *dramen S. V. S.*
 Drabbelen *i.* dribbelen *S C.*
 Drabbelen *i.* zwemmen *S. V. S., Oud. Vert. A.*
 Drabbig 't rebel *H. H. V. V. Oud. Vert. A.*
 Dracht *quod gestum est St.*
 Dracht *conceptus D. B., Cl. Sp.*
 Dracht *foetus D. B.*
 Brachte zie dracht.
 Dracht *i.* kleding. *vestitus V. D. B.*
 Dracht van menig jaar *i.* oogst *Messis.*
 Dracht *Mores S. V. S.*
 Drachtbaarheid *foecunditas Poot.*
 Drachtelik *i.* vruchtbaar, uber *D. B.*
 Drachtig *i.* vruchtbaar, uber, *fertilis D. B., Oud. Vert. A.*
 Drachtig *i.* zwanger, *foetus, B. D., G. Th.*
 Drachtig zyn *Parturire D. B.*
 Drachtigheid *i.* vruchtbaarheid *uber-tas D. B.*
 Draec *imperf. Cujus verbi L. V.*
 Draf *i.* loop *Cursus Viss. Zennep.*
 Draf *i.* droefem *fen. J. M.*
 Dragbaar *i.* vruchtbaar *H. N. P.*
 Drageling *gezwindium Oud. Vert. A.*
 Dragen *ferre Imp. droog en droeg D. B. Sc., K. V. H.*
 Dragen brengen *B. D., G. Th.*
 Dragen verlangen naar *Reyd.*
 Dragen een zoon of dochter iemand *i.* baren *St.*
 Dragen hoogmoed op *i.* trosch zyn op *Sp.*
 Dragen verlof tot *i.* geven *H. H.*
 Dragen vriendschap nu toedragen *H. H.*
 Dragen liefde, brand *cum Dat. pers. nu toedragen H. H.*
 Dragen min op iemand anders tot *ferre al: cui amorem H. Gr.*
 Dragen iemand *i.* begunstigen *favere alicui H. H.*
 Dragen zyde *i.* zyde, party houden of volgen *V. P., V. D. B.*
 Dragen dracht *Comportare aggerem D. B.*
 Dragen zich *i.* gedragen *H. M. C., H. A. T., V. L.*
 Dragen iemand liefde, trouw, haat,

enz. H. Or. d. A., goed affectu en inclinatie H. Or. d. A. haat H. A. T. d. i. toedragen.
 Dragen iemand goeden wille *d. i.* toedragen *Zeg. H. Or. d. A.*
 Dragen kinder *i.* kinderen voortbrengen *D. B.*
 Dragen overcindscheppe *i.* getuigenis dragen *D. B.*
 Dragen van een weg is leiden de weg draagt te *i.* leidt naar *D. B.*
 Dragen zyn eigen pak *H. A. T.*
 Dragen met *i.* iemand begunstigen *stare ab aliquo H. op M.*
 Dragen verkonde en Orconscap *testimonium ferre K. V. H.*
 Dragen tuuch *ferre testimonium perhibere testimonium S. Sp.*
 Dragen tot *pertinere, referri ad K. V. H.*
 Draghen tot eenigher hande recht *K. V. H.*
 Dragen iemand op zyn hals *omnimoda alicui favere V. Dina.*
 Dragen 20 jaren *i.* zoo veel jaren oud zyn *de Potter.*
 Dragen tot *i.* aanleiding geven tot *L. V. J.*
 Dralaard *i.* talmer *Pel. Viss. Zennep.*
 Dralen vertoeven *i.* talmen *Cunctari Moon. J. M.*
 Dralen op iets *i.* staan blyven om nader te bezien *H. D.*
 Drang *subst.* een op een gedrongen hoop *Poot, H. Gr., H. H.*
 Drang *Adj.* dringend *drange smert Br. drange hoop i. dichte hoop Br. drange nood Br. het is er-drang en drok H. V.*
 Drank *potus K. V. H.*
 Dranker *i.* drinker, dronkaard *Potator. D. B., Lib. Caritatem Mff.*
 Dras doorweekt, modderig *J. M.*
 Draven (lopen *en.*) wild, lichtvaardig gaan *opponitur enim tō eerbaar gaan B. D. G. Th.*
 Dragen overdrachtelyk van een schip *H. de Gr.*
 Draven ergens hoog op *i.* trotsch zyn op *V. P.*
 Draven recht op *i.* zyn weg nemen recht op *V. P.*
 Draven voorby *transf. i.* te boven gaan *V. L.*
 Draven naar iemands zweepen wil *i.* naar iemands pypen dansen, naar iemands zyn leven *V. L.*
 Draven voor *i.* voorgaan *V. Ad.*
 Drecht *i.* overtocht *Trajectum Oud. Vert. A.*
 Drechtaakje *Quid? Oud. Vert. A.*
 Drechbaarheid *i.* vruchtbaarheid *Fertilitas J. D.*
 Dreef een gedreven kudde of drift *Oud. Vert. A.*
 P 2 Dreef

- Dreef (op zyn) zyn gesteld zyn zo als men behoort gesteld te zyn *H. Gez. J. D.*
- Dregen *i. dreigen Minari Sc., H. op M*
- Dregge zeker scheeptuig *Hawk. R. Z. W. V.*
- Dreigdromen *Verb. Quid? raakt heel aan droomen, die dreygh-droom D. R. C.*
- Dreigen *Minari D. B.*
- Dreigen iets te doen voorzeggende dat iets geschieden zal *V. N.*
- Dreigen iemand aan den hals *d. i. den dood H. H.*
- Dreiginge *Comminatio B. D., G. Th.*
- Drek onz *stercus L. V.*
- Drekraming *Conjectura ex stercorivel excrementis nisi intelligat ουσΟΧΟΝΙΣΙΩΝ Oud. Vert. A.*
- Drekvunsch (*Pesnunfig en*) *Oud. Vert. A.*
- Drenken *i. verdrinken sensu neutro V. P., J. K.*
- Drenken *i. drenken laten V. D.*
- Drenken (uit) *extinguere H. Gez.*
- Drem *Credo* vochtig onder 't Stadhuis daar de plaatse *drem* en befloten was *Velius Hoorn.*
- Dretfore *Quid? L. V.*
- Dreumelen *subsilire G. op K. Br.'s Liodeboek.*
- Dreuele *An Mediastinus. Servus ut op Kil? geeft haar haren dreuele M. C. C. R.*
- Dreutsch spijtig, bits steurschen *dreuts Anflo G. op K. Br.*
- Dry *i. drie Tres V. P., J. D., S. B.*
- Dryaanzichtig *qui tres habet facies K. M.*
- Driedufentigen *i. drieduizend J. Fl.*
- Driegen *i. dryven, minari cogere, agere de pecore D. B.*
- Driegen *i. dreigen Minari L. V., Sp. S. C., Z. N.*
- Driemale *ter K. V. H.*
- Drieschen en drielen *verschilt niet veel van dreigen S. C., Br., H. Velz., V. P., H. H., H. Ged.*
- Driestig vand *Quid? Gef.*
- Driestigheid woestheid *H. H.*
- Driestrikt *tripartitus* het driestukte geschichtboek *Historia tripartita Oud. Vert. A.*
- Drie viertien nachten *i. zes weken H. V. D.*
- Drievoudigen *Triplicare D. B.*
- Drift *Motus animi* wuft bewege drift *Oud. Vert. A.*
- Drift *impetus* drift van winden *Oud. Vert. A.*
- Drift of drifte *Armentum H. B. Moon.*
- Driftig die of dat dryft *V. N., V. D.*
- Driftigheid *i. drift affectus animo Gef.*
- Dryftig *vehemens, impetuofus* dat die begheerte gheweldig en dryftich wort. *Sp. d. Vol. M. S.*
- Drillen *i. bewegen moveri S. C., Z. N., H. Gr.*
- Dringen *Imperf. olim dranc urgere D. B., H. H., J. K.*
- Dringend oordeel *Oud. Vert. A.*
- Drinken *Imperf. olim dranc bibere D. B.*
- Drinken dronken *ebriari D. B.*
- Drinken *i. te drinken geven D. B.*
- Drinken Ikarus liet zyn naam drinken aan zoutstromend kristal *S. V. S.*
- Drinken fraai aan verscheiden zaken toegeschreven en overdrachtelyk gebruikt *V. J. D., S. V. S., V. P., H. de Gr. H. Pr.*
- Drinken dronken aan een leven lozen zaak toegeschreven *V. P., H. Pr.*
- Drinken voor verdrinken by *St. H. op M.*
- Drinklag *i. drinkgelag Oud. Vert. A.*
- Dryftuk *Ludi genus Oud. Vert. A.*
- Dryven *i. bedryven Committere l. v. onkuisheid, genoeg, vreugd, wellust, boosheid, dorperheid, zaken, spotternij, ween, blijdschap, wraak, toorn, enz. D. B., P. N. St., Gef.*
- Dryven gelaat *i. vertonen Zeg.*
- Dryven en trekken *finem* moet tot eenige daad *B. D. G. Th.*
- Dryven agere *K. V. H., dus ook b. v. een speer, paarden V. H.*
- Dryven oorlog kryg *i. voeren H. Or. d. A. H. H.*
- Dryven *i. gedreven worden Agi* myn ziel dryft van vreugd *enz. V. D., S. V. S., V. P., V. L.*
- Dryven liggen *situm esse S. V. S.*
- Dryven af en aan *huc & illuc agi S. V. S.*
- Dryven van Wyn *i. nat zyn stromen van wyn V. V.*
- Dryven op *i. afhangen van, bewegen worden door V. P., V. Hipp., V. D. B.*
- Dryven *i. voeren b. v. een geschil, wapenpleit, pracht, 't bemind, processen, klap, Ald. W., H. H., Gef. V. H.*
- Dryven woorden *i. voeren C. d. M.*
- Dryven tweedracht *i. stoken H. H.*
- Dryven bewysredenen, Godsdiens *i. verdedigen, beweren, defendere acriter Ald. W., Oud. Vert. Ar.*
- Dryven *i. randryven, aansporen H. Gr., H. D.*
- Dryven *efficere V. Husch., H. V. S. V. S.*
- Dryven iemands zaken *i. bestiere Gef.*
- Drobbelen *i. droppelen Herkmans Lof der Zeev.*
- Droecheden het woord *Effeminate* waar door in de *vulgata* Schand jongens worden verstaan, zit den Schryver *D. B.*

- Droef *i.* droevig *lugubris* D. B., K. M.
 Droef *i.* bedroefd *tristis* D. B.
 Droefvaardige leugenen *Oud. Vert. A.*
 Droefblyde *Quid? Z. N.*
 Droefelijke *triste* B. d. G. Th.
 Droeffenisse *tristitia* S. B.
 Droefheid *tristitia* L. V.
 Droefheid *tristitia* *f. Fl. NB. Mant.*
 Droefheid maken *i.* rouw bedryven
f. Fl.
 Droefyke *H. H.*
 Droeg *i.* droog *aridus* D. B.
 Droegen *ficcare* K. V. H.
 Droegheid *i.* het droge *arida* ook droog-
 te *ficcatas* D. B.
 Droelen *i.* bedriegen *fallere* H. H.,
H. Zang.
 Dromen *i.* dromen *somniare* *Pelgr.*
 Dromsem *sex* *Oud. Vert. A.*
 Dromsem (*Menschen van God vergeten*)
 verachtste *dromsem* der menschen,
 des volks *Oud. Vert. A.*
 Droeven *i.* bedoeven, bedroefd zyn
moerere D. B.
 Drog *i.* bedrog *ficus* Br.
 Drog *i.* bedriegen *A. V. M., S. C.*
 Drog *i.* droge, drogen, geneesmiddel
H. H., Br., Verh., Oud. Vert. A.
f. D.
 Drogbereiding *pharmacia* *Oud. Vert.*
A.
 Drogen *ficcare* K. V. H.
 Droggig vergiftende of droggige *ma-*
gia *Oud. Vert. A.*
 Droglicht drog en dwaallicht *V. P.*
 Drogmenger *Pharmacauticus* *Oud. Vert.*
A.
 Drogwinkel drogist of Apothekerswin-
 kel *parmacopolum* *Oud. Vert. A.*
 Drogwinkelzuig *Oud. Vert. A.*
 Drok *i.* volhandig, *occupatus* *V. V.*
r., f. V. P., Veld. G. Br. P.
 Drokheid volhandigheid *V. V., H. H.*
 Drollig grappig *afgeleid van 't Yland-*
sche drolles of Deensche Troll *Z.*
W. V.
 Drom dromgaren *S. V. S. G.*
 Dromen *forte idem quod drommen* drom-
 gen *S. V. S. G.* zie op *afgedroomt.*
 Dromen zich *somniare* *C. d. M.*
 Dromen *imperson. cum dat personas* *B.*
d. G. Th.
 Dromedaris *dromedarius* *D. B.*
 Drommel drom turba. agnen *V. L.,*
H. Velz., Voorber. tot den Waaren
Godsd.
 Drommen een drom maken *H. H.,*
V. V.
 Dromt *i.* drom *Agmen* *Oud. Vert. A.*
 Dronken *i.* drinken voor hem of zich
 dronken drinken *inbriare* *D. B.*
 Dronkenachtig *ebrius* *D. B.*
 Dronkesnorffe *Quid? utrum ebrius an*
ebria? Gef.
 Dronkig *i.* dronken *ebrius* *St. Br., H.*
N. P.
- Droog *secus* *S. H.*
 Droog enkel, eenvoudig *simplex* dus
 ten avondmaal gaan uit drooge ge-
 woonte om dat men 't anderen niet
 doen *Cl. Sp.*
 Droom *semitium*, bi drome sien, *videre*
per somnium, drome houden *somnia*
observare *D. B.*
 Droom in drooms doets zyne *i.* dro-
 men *somniare* *L. V.*
 Droombeduider *i.* uitlegger *Oud. Vert.*
A.
 Droomziftery *Oud. Vert. A.*
 Dropel *i.* druppel *Quita* *St., B. D.*
G. Th.
 Droppen *i.* druipen *transitiv.* voorlasen
 druipen *H. Gr.*
 Droppen druipen *neutr.* voort heen,
 weg, afdruijen *V. N.*
 Droppen, afvallen van vruchten *V. N.*
V. f. D.
 Droppen uit de hand *i.* vallen uit de
 hand *H. Ged.*
 Droschvloer *i.* dorschvloer *D. B.*
 Drosen *Quid? S. V. S. G.*
 Drossate nu drost, drossaard *praepositus*
D. B.
 Drossate of buclij boec der neghen choe-
 ren der Enghele *C. J. de voog*
Thorkelini analecta noruefica cit. G.
op K.
 Drogen *i.* droeven absolute voor hem
 of zich bedoeven *moerere* *D. B.*
 Drovig *i.* droevig *tristis* *Br. D. B.*
 Drubbelen trippelen *H. op M.*
 Drues *i.* droes *simus* *D. B.*
 Druesem *i.* droesem *saex* *D. B.*
 Druilen *i.* treurig, droefgeestig zyn
H. N. P.
 Druilen (gaan) met een treurig ge-
 laat gaan *S. V. S.*
 Druilorig *Oud. Vert. A.*
 Druistige grootsche nar *Br.*
 Druischen, zich met geweld verzotten
 tegen *f. M.*
 Druipen door de vingeren *sensim elabi,*
consumi, de facultatibus *Oud. Vert.*
A.
 Druipstaarten den wolf *cauda subna-*
tes demissa, qbre Moon.
 Druistigheid kerheid *Br.*
 Druizen *i.* geraasmaken *strepere* *H. H.*
 Druk, leed, droefheid, *Moeror, tristi-*
tia, druk stelen, wegnemen gene-
 zen 't zelfde *C. d. M.*
 Drukkelyk *i.* droeviglyk *Sc*
 Drukken *artem typographicam exercere*
Gef.
 Drukker *i.* boekdrukker *typographus*
Gef.
 Drukker (grote) of hoekman een
 schoepstuig *Hark* *R.*
 Drukkig *i.* droevig *tristis* *C. d. M.,*
H. M. C., V. Hipp.
 Drullen *Quid? M. C. C. R.*
- Drom-

- Drumpeljuffer pannelikster, sleepdeken
G. op K. uit Nozeman.
 Drupen *i.* druipen *Imp.* druipende en
 droop *Part.* gedropen *Stillare D.*
B.
 Drufftaet *idem quod* droffate *St. H. V.*
D.
 Druc *fidelis Menage Orig. de la Lan-*
gue de France.
 Duim *men plagt eertijds den duim op-*
te steken tot bevesting eener zaak,
hier van duimpje op G. op K. uit
Nozem.
 Duimen *verbum Sp.*
 Duin *Vr. indidum* nisi de duin *Set.*
pl. pro de duinen V. D.
 Duin (*by*) en dyken *Z. N.*
 Duinmaater een gerechtigde tot de
 Konynen jagt *Moan.*
 Duijse *concubina Keyl Antig. eest.*
 Duize *i.* duizing *C. d. M.*
 Duifentich *i.* duizend duysentich *ad*
 duysentich *i.* oneindig *Cl. Sp.*
 Duisselachtig *hoofd H. N. P.*
 Duist en dons *Westerb.*
 Duist *i.* duizend *mille Ges., P. N.*
 Duist en duizend (*in*) duchten *i.* in
 duizend en duizend vrezzen *Z. N.*
 Duister zwartachtig *i.* van een donke-
 ren kleur *C. Sp.*
 Duisterachtig *Sc.*
 Duisteren *i.* duister worden *S. C.*
 Duisteren *i.* verduisteren *Gef.*
 Duisterwerk *Oud. P.*
 Duit *moneta parva aerea hinc* een hant
 vol witte duyten *i. e. pecunia L. V.*
 Duytschen *i.* verduitschen *ProL. des D.*
B.
 Duiveljager *i.* tovenaer *S. C.*
 Duivelin *Gef.*
 Duizend *pl.* duizende *in subst. geno-*
men duizenden *d. H. Port.*
 Duizendhoofdijg *voorber. tot den waren*
Godsd.
 Duker *mergiés D. B.*
 Duks *faspe K. M.*
 Dul *insanus Gef., H. Gr., H. Ged.*
 Dulden *i.* lyden *V. D.*
 Dulden met iemand *i.* geduld hebben
 met *velius Chr. V. H.*
 Duldijg *i.* geduldijg *J. K.*
 Duldigen *i.* dulden *tolerare Oud. Vert.*
A.
 Dullen *i.* dul zyn *H. op M.*
 Dullen aan iets *onbedachtelyk en dwaas*
aan iets doen H. op M.
 Dulligheid *i.* dulheid *furor. St.*
 Dume *i.* duim *pollex D. B.*
 Dume (*tal opten*) hebben *posse St.*
 Dune *i.* duin *K. V. H.*
 Dungezaadheid *raritas Oud. Vert. A.*
 Dunken *i.* misschien denken *dare L.*
V. J.
 Dunken *videri D. B., L. V., K. V.*
H.
 Dunken *personaliter H. N. P.*
- Dunnen *extenuare.*
 Duren bestaan, bestand zyn *H. op M.*
 Darendal naam van Roelands zwaard
schyn niet anders te zyn dan door
en al daar tusfchen gevoegd H. op
M.
 Durven behoeven *Imp.* dorfde en dor-
 fte *St., J. Fl.*
 Dus *ita, adeo, tam D. B.*
 Dus *i.* fomtyds hierom *H. op M.*
 Duecht *i.* deugd *virtus D. B., Br. D.*
 Duecht *i.* kracht *Cl. Sp.*
 Dueghet *i.* deugd *d. i.* kracht *virtus*
Th.
 Duen; doen *D. B.*
 Deunken *Quid?* laat ons heimelyk een
 duenken bedryven *J. Fl.*
 Duerbaar *pretiosus B. D. G. Th. D. B.*
ibi etiam invenitur duerbare cruyden
Aromata.
 Duerbaer *speciosus D. B.*
 Dueren vertoeven *i.* zich ophouden
 blyven *Morari, manere D. B.*
 Dueren, *by* de hand zyn, niet ont-
 breken *suppetere, non deficere H. op*
M.
 Duerig *S. B.*
 Dueren *i.* durven, *audere H. op M.*
 Duersteken *i.* doorsteken *H. op M.*
 Duerstralen *i.* fteken van een muggesteek
H. op M.
 Duikelen duikelende visch. *Post.*
 Duiken *verb. Imperf.* duikte en dook,
partlo. gedoken subfidere J. Fl. S.
V. S.
 Duiken zwichten *C. d. M., H. Or. d.*
A., V. H.
 Duiken wyken *S. V. S.*
 Duiken *act.* indompelen immer goede
G. op K. uit van Merwede.
 Dulker *merges J. Fl.*
 Duyl *Quid* zyn duy! en niet bedekte
 grona? *ein Merwedens klaren.*
 Duyl? *het is immers niet stroom? mer-*
wede, citante G. op K.
 Duim (*de schrift op zyn*) uitleggen *i.*
 zeer in dezelve bedreven zyn *Z. N.*
 Duim (*de waereld op zyn*) draaien *i.*
 alles naar zyn hand stellen *H. M.*
C.
 Druust drift, geweld *St., L. V.,*
H. op M.
 Druusteliken *impetuofe Br. D.*
 Druusting *impetus D. B.*
 Druve *i.* druive *Manl. Botrus D. B.*
 Druvig *i.* droevig *tristis* van niet om
 iets *D. B.*
 Druwen *i.* dreigen *Gem. Spw.*
 Du tu vel *prascident.*
 Du tu achter dat en achter een werk-
 woord wordt met dezelve saamgestrok-
 ken als dattu, gaastu, welstu, wou-
 destu, 't welk nooit moet worden ge-
 scheiden en dat tu, gaets tu, wils
 tu enz. *H. op M.*

- Duarts nachts kusten, duarts doen, uitleggen, duarts nachts rechtsprenken *K. V. W., W.*
 Dubbel *i. tweevoudig duplex C. d. M.*
 Dubbelduidig *ambiguus Oud. Vert. A.*
 Dubbelen uitschryven, afschryven vulgo copieren *H. H.*
 Dubbelleren *i. verdubbelen duplicare D. B., D. H. Port.*
 Dubbelen twyfelen *dubitare Gof. S. V. S., Cl. Sp.*
 Ducht of duchte *i. vrees timor St. V. Zeg., Sp. St. S. V. S. G., Sp. ducht van niet voor Zeg. ducht hebben Timere L. V., Zeg.*
 Ducht (*ons*) wel goet *i. dunkt Th.*
 Duchten *i. vrezen timere C. d. M.*
 Duchten (*het*) *i. vrezen C. d. M.*
 Duchtig vreeslyk *S. B.*
 Dus zo *V. H.*
 Dus of dus gekleed *Oud. Vert. A.*
 Dusch voor dus *ita K. M. videtur error typographicus.*
 Dus een *K. M. ubi een abundat.*
 Dusdaan nu dusdanig *D. B.*
 Dufent *i. duizend D. B.*
 Dufent here *i. heer over duizend Chi-liarcha D. B.*
 Dufentig *i. duizend somtyds met dufent verwisfeld D. B.*
 Dufentigheer heer over duizend *Chiliarcha D. B.*
 Dusgedaan *i. dusdanig D. B., L. V.*
 Dusk diks diepe wysheid in de landbouw *Oud. Vert. A.*
 Duske (*met*) *dusken rapport S. V. S.*
 Duske duske Lansyknachts wie sou om duske vreught doot willen syn Nozem. lichte klaartje *G. op K., quo confit duske foris esse deuse vel dese.*
 Duftaen *i. dusdanig talis D. B., St. H. op M.*
 Dufstang *i. dusdanig D. B.*
 Dut oneigenl. *S. C., J. D.*
 Dutton half slapen *D. B.*
 Dutton oneigenl. *Sp., H. d. Gr.*
 Duve, duif *columba D. B.*
 Duvel *diabolus D. B.*
 Duvel een vreeslyk mensch *H. op M.*
 Duurbaar *i. duurzaam Sp.*
 Duwagere *Quid? C. d. M., ubi amator dicit umicae quod illa perpetuo maneat zyn Clergelle zyn duwagere en dominatresse.*
 Duwarie *An Dos? D. B.*
 Duwen *premere D. B.*
 Duwen 't van de wal *Herkman Lof der Zeevaart.*
 Duwier of duwiere *spelunca Antrum D. B., Zeg. forte etiam in S. V., S.*
 Duwier schynt een tuin of warande te zyn *P. N., C. d. M.*
 Dwaal of dwale *Mappa K. V. H., Cl. Sp. Coornh., H. op M. Zeg.*
 Dwaal *i. dwaling error. J. K.*
 Dwaalstreek *G. op K. uit Br.*
 Dwaalzinnig *D. R. C.*
 Dwaan waschen *lavare Imperf. dwoeg Part. gedwongen D. B., L. V. Tb., Zeg., Ald. W. Coornh. O. B., Pelgr.*
 Dwaasluftelyk *D. R. C.*
 Dwalen *errare S. B.*
 Dwalen figuurlyk voor 't verwandelen van een schaduw *Min.*
 Dwalen ongelukkig werden of zyn *C. d. M.*
 Dwalig stappen *K. M.*
 Dwalig *Viff. Zinnep.*
 Dwange *coactio Br. D.*
 Dwang en moordtrouwant *Voorbereid. tot den w. Godsd.*
 Dwankelyk *i. met dwang H. d. Gr.*
 Dwarelig draaien *Viff. Zinnep.*
 Dwalen heen en weer slingeren *J. M.*
 Dwarsdwars gelaat, wrevelig en dwars zie dwars betonen, stuurs en dwars *J. K. dwars en stribbelig van zinnen T. P. P.*
 Dwarsdriftig *Oud. Vert. A.*
 Dwarsbomen *adversari Moon.*
 Dwaze *S. B.*
 D'water voor het water *J. Fl.*
 Dwee *i. dweeg H. Zang.*
 Dweeg *i. zacht mollis Ald. W.*
 Dweeglyk *i. zachtelyk H. H.*
 Dweers *i. dwers S. V. S.*
 Dweersfen *i. dwers doorsnyden of doorkruisen Sc.*
 Dweersfen iemand *i. dwarsbomen Sc.*
 Dweel komt van 't oude dwaal dit was dwaan *H. op M.*
 Dwelk voor 't welk *P. N.*
 Dwepery *fanatismus Oud. Vert. A.*
 Dwerk voor 't werk *P. N.*
 Dwerlen door een slingeren *T. P. P.*
 Dwerrelen *i. zwieren, rollen H. Gr. G. Br. P.*
 Dwers *adversus* een dwers lot fors *adversus C. d. M.*
 Dwersnacht *spatium 24 horarum J. Fl. Sp.*
 Dwesten *i. twisten of stryven L. V.*
 Dwynen *i. verdwynen evanescere S. V. S., V. H. Coornh., H. op M.*
 Dwingelandery *V. P.*
 Dwingen *Imp. olim dwanc nu dwong Premere, Impellere D. B., Cl. Sp., Vb.*
 Dwingen cogere *Br. D.*
 Dwingen verovere *vincere V. P.*
 Dwingen zyn grys hair met den helm *Caniciem galea premere Sc.*
 Dwingen zyn crachten ten werk *C. d. M.*
 Dwingen droefheid met gezang *K. M.*
 Dwinger *exactor D. B.*

Dwingemärk een opkoper *dés de*
markt *dwingt* G. op K.

Finis Litterae D.

Litter E.

- E**. in j verandert zie J.
E voor beklimmen *d. i.* beklimmen enz.
H. M. C.
E tafelen r en een volgende mede klin-
ker ingevoegd D. H. Port.
Echdis *i.* hagedis *lacerta* Oud. Vert.
A.
Echel *sanguisuga* D. B.
Echt *matrimonium* in echt setten *i.* ge-
trouwd zyn S. Sp.
Echt *i.* voorts H. op M.
Echt *i.* echter *d. i.* achter H. op M.
L. V.
Echt *postea* Zeg., L. V., H. op M.
Echt *somtyds* een rymkap L. V., H.
op M.
Echt (na en) nu en hier na H. op
M.
Echt *i.* ban *proscriptio* in des keifere
echt staen S. Sp.
Echte (onder) zyn *Quid?* St. D. B.
Echter *i.* gehuurde man *Asigerus* Chr.
v. Z.
Echtelik *legitimus* ehrelike trouw B.
D. G. Th.
Echtelingen ik denk echtgenoten Oud.
Vert. A.
Echter *i.* wederom *rursus* echter en
echter *iterum* & *iterum* D. B.
Echter *i.* ook *quoque* D. B.
Echter *ad haec* D. B.
Echter *postea* D. B.
Echter *humana* V. L., jonkfv. D. B.
H. H., H. Velz. Sp. H. op M.
Echtgemaal *conjux* H. d. Gr.
Echtgenoot voor echtgenood V. D.
Echtisse *i.* haagdis *lacerta* J. Fl.
Echtſchap *i.* huwelyk, echt *matrimo-
nium* echtſchap in zatten *institue-
re matrimonium* Br. D. scheiden,
ſolvere matrimonium S. Sp. *ſic etiam*
echtſchap *variis locis* H. op M. B.
D. G. Th.
Ede *i.* eed *ſusjurandum* D. B.
Ede (recht van) *ſusjurandum* D. B.
Edeldom *nobilitas ipſi nobiles* Oud. Vert.
A.
Edelik *i.* treffelyk B. D. G. Th.
Edeliken *i.* treffelyk B. D. G. Th.
Edelgroothans Oud. Vert. A.
Edelyk *nobiliter* D. B.
Edere klyf *hedera* D. B.
Edeljongen Gef.
- Ederkauwen *eminaris* D. B., St. D.
B.
Ee wordt ſomtyds voor een enkel e ge-
ſchreven in woorden, die anders met
ei worden geſchreven als teeken anders
teiken, beeden voor beiden enz. D.
B., Sc.
Ee *i.* wet nood breekt ee *Gem. Spw.*
Ee *i.* tyd L. V.
Ee *i.* echt *matrimonium* Br.
Eebendig *i.* echtbondig A. V. M.
Eebreuk *i.* echtbreuk A. V. M., H.
Ged.
Eecheniffe *inguen ni fallor* J. Fl.
Eed *ſus jurandum* C. d. M. eed iemand
doen *ſus jurandum alicui praestare*
Moon.
Eed ſtaven *ſus jurandum praestare* ge-
ſtaafds eeds *praestata jure jurando*
H. V. D.
Eed bi eede *i.* met eede *jure jurando*
K. V. H.
Eeden onder eed brengen *i.* nemen K.
V. H.
Eek wyn *acetum* S. C.
Eeklaar V. V.
Eel *i.* edel *nobilis* H. M. C.
Eellendigheid *miseria* B. D. G. Th.
Eelt *collum* Sp.
Eeman *maritus* S. V. C.
Eemant *i.* iemand *aliquis* S. Sp.
Een *articulus*, & *numerus Cardinalis*
D. B., K. M.
Een *mutatur in en quando cum praeca-
denti adjectivo cohaeret* d. u. zo zwa-
ren zaak voor zo zwaar een zaak K.
M.
Een *i.* alleen, eenig D. B.
Een *ſin* eene S. B.
Een *quaedam* D. B., H. op M.
Een zulk een Sp.
Een de hoogſte welluſt D. R. C.
Een *idem* met lyf en goed op een ſchip
zetten H. H.
Een (voor) eerst *i.* voor eerst *Regd.*
Een (zonder) *i.* op eene N. B.
Een *wordt dikwyls uitgelaten* b. v. 't is
ewelyk gebod, ewelyk macht, einde
nemen die en ſal niet gebreken D.
B.
Een ygelyk *Quisquis* S. D.
Een en een *i.* een voor een *Zeg., D.*
B.
Eene (vergaderen in) *i.* by eenverga-
deren D. B.
Eenaardig *i.* van den zelfden aard *ejus-
dem generis* J. K.
Eenderhande *quidam* Cl. Sp.
Eendrachtelyk *unanimiter* K. V. H.,
D. B.
Eeneling ik denk een eenig kind V. D.
Eener *i.* iemand *aliquis* J. K.
Eenerhande zekere *quidam, quaedam,*
quoddam Vb.
Eenerlei S. B.
Eengeboren *unigenitus* D. B.

Een-

- Eenbertig *Candidus Sp.*
 Eenig *quidem K. M.*
 Eenig i. eenzaam *Vaderb.*
 Eenigheid i. eenzaamheid *Cl. Sp.*
 Eenige i. genootschap, maatschappy,
Societas H. V. D.
 Eenkel, ynkel *S. V. S. S.*
 Eenkelen van de stem zo fraai geinkeld,
 dat de toon, van ieder woord gelyk
 een duizend scheen *S. V. C.*
 Eenlyk i. eenzaam *S. C.*
 Eenmoedig *unanimus V. P.*
 Eenogen om fchat *Sp.*
 Eenpaarlyk *frequens.*
 Eenpaarlyk *jugs affiduis D. B.*
 Eenpaarlyk *jugiter D. B.*
 Eenpaarlike *jugis D. B.*
 Eenpaarlike *jugiter D. B.*
 Eenpaarliken *jugiter D. B.*
 Eenpaarlykheid *Frequentia, affiduitas*
D. B.
 Eenparelyk i. eenparig *unanimus H.*
d. Gr.
 Eenrehande zekere, *quidem D. B.*
 Eenrinsch *incertum quid & forte vitium*
apud Br. in 't Muartje G. op K.
 Eenrinstig *Br. Argen.*
 Eenzints *Br. Arg. Sp.*
 Eens en andermaal *H. H.*
 Eens en een zelve i. even gemakke-
 lyk *H. op M.*
 Eens jaars voor eens, op een zekeren
 tyd *aliquando, quondam Pl.*
 Eenstedel i. eynstetel en *Vb.*
 Eenstemmig i. eenparig *unanimus H.*
d. Gr., Oud. Vert. A.
 Eenzins of anderszins i. op deze of
 gene wyze *hoc vel illo modo C. d.*
M.
 Eentramping *Oud. Vert. A.*
 Eenvorme *Vox obscura in K. van West-*
woude M. S.
 Eenwaerede *H. V. D. Quid?*
 Eenwillig i. eigenzinnig *B. D. G.*
Th.
 Eenzaam voor eensgezind *Gef.*
 Eenzilige ega *G. Brandt P.*
 Eer i. voor *Ante Zeg.*
 Eer als eer *d. i. als voor, certyds*
ante K. M.
 Eer in lange, lang voor dat, *Calyn.*
 Eer iet lank i. binnen kort *S. V. S.*
 Eer nog achter i. voor noch na
Zeg.
 Eer tyd i. voor den tyd *D. B., Zeg.*
 Eer honor eer aandoen *honorem pra-*
stare.
 Eerbaar *honestus B. D. G. Th.*
 Eerbaarlyk *mischien voor oorbaarlyk*
want 'er staat Cl. Sp. utili esset ho-
miri &c.
 Eerbewegen (met openbaar) *Oud. Vert.*
A.
 Eerbewysens van den oppersten koning
 en vorst *Oud. Vert. A.*
 Eerbiedelyke ogen *S. C.*
 Eer bieden *honorem offerre H. d. Gr.*
 Eerdig i. aardig nu aartig *H. N. P.*
 Eerdig *subst. qui honorat, Cultor Z.*
N.
 Eerdoen i. eerbied bewyzen *Colere Ho-*
noreum praestare D. B.
 Eerdóm *Oud. Vert. A.*
 Eere *Honor D. B.*
 Eere (met) bewieroken *V. P.*
 Eere iemand spreken *Laudare Sp.*
 Eeren i. arare *S. Sp.*
 Eeren prys *Herbaegenus A. V. M.*
 Eergier *Vb.*
 Eerkavelen *Schr.*
 Eerkriegelheid *Ambitio H. H.*
 Eerlyk *Honestus D. B., Schr.*
 Eerlyk *Honorificus, Splendidus D. B.*
 Eerlyk *Adverb. statelyk honorificus.*
 Eerlyk *verschild dikwils niet van Heer-*
lyk H. op M.
 Eerlyk i. fatsoenlyk *G. op K. uit Br.*
 Eerlyk i. lelyk *V. J. in Dat.*
 Eerloos (luster-loos in) *Oud. Vert.*
A.
 Eermaals i. voormaals *S. B.*
 Eernst } i. ernst *B. D. G. Th., Vb.*
 en } *S. B., H. V. D.*
 Eernste)
 Eernstelyk *S. B.*
 Eernster *magis ferus B. D. G. Th.*
 Eernstig *Servus B. D. G. Th., S. B.*
 Eeren zich *cresci Zeg.*
 Eerzaam *Venerabilis D. B.*
 Eerzaam *Honorabilis D. B.*
 Eerzaam *Honestus H. M. C.*
 Eerzaamheid *Honorificentia Honestas*
D. B.
 Eersamig i. eerbaar, *Honestus Br., D.*
B., Cl. Sp.
 Eersellen nu aarzelen *Vissch, Zinnsp.*
 Eerseling nu aarzeling *H. N. P.*
 Eerst *Primus D. B., Vb., St.*
 Eerst i. voor de eerste reize *Prima*
vico K. V. H.
 Eetmaat *diaeta Oud. Vert. A.*
 Eetmaatsche geneeskunst *Medicina di-*
aetetica Oud. Vert. A.
 Eetstat zweren, houden *S. Sp. in*
 rechten eetstaat zweeren *H. V. D.*
 Eeuwelyk *S. B., H. Gr.*
 Eeuwigen de geschiedenissen der din-
 gen *H. V. D.*
 Eewe i. wet *Lex J. Fl.*
 Effen *aequus Aequalis, Justus D. B.*
 Effen (een stil en) leven *Gef.*
 Effen *Aequae D. B.*
 Effen sprake i. zonder pronk *Gef.*
 Effen i. te passen *V. D.*
 Effen i. naauwlyks *V. J. E.*
 Effenen i. vereffenen, by leggen *L.*
V.
 Effenheid i. *Aequitas D. B.*
 Effeninge i. vereffening *L. V.*
 Efter i. echter *B. D. G. Th.*
 R Egeen

W O O R D E N L I J S T.

- Egeen i. geen *nullus* H. A. T.
 Egge i. egel *zeker* Dier Cl. Sp.
 Egge *rostrum* K. M.
 Egge *incertum quid sit* S. V. S.
 Egge de snede of scherpte van een zwaard Zeg. H. op M.
 Eggig i. stomp, *obtusar* D. B., S. B.
 Egipteland *Aegyptus* Hoogvl.
 Ei vindt men dikwils voor e of ee als seinden voor senden, denken voor denken, meester voor meester D. B.
 Ei *ovum* H. eter D. B., T. P. P.
 Eerste (de) *primus* V. V.
 Eersten i. eerst Sp. Br.
 Eersten (en bennen den) K. V. H.
 Eerst (als hi) mochte, *ubi primum* Meeret St.
 Eerstelivrede K. V. H.
 Eersteling voor eersteling.
 Eerstegeboren) Recht van Eerst geboren en geboren *ius primogeniturae* D. B.
 Eerstmaat Oud. Vert. A.
 Eertydsch *Antiquus* eertydsche geganten Oud. Vert. A.
 Eerthoe i. aardhoet, aardakar *naxterrae*, *Oeanus terrae* H. op M.
 Eertsch i. aardsch *terrenus* Cl. Sp. L. V. B. D. G. Th.
 Eerzvergeten Oud. Vert. A.
 Eerwaardig Oud. Vert. A.
 Eerwaardige toespraak Br. t. t. *reverentialis allocutio*.
 Eerwaardigheid *reverentia* H. Or. d. A.
 Eerzuchtige manieren Oud. Vert. A.
 Ees i. aas *esh* H. N. P.
 Eest een soort van oven, waarop men iets droogt K. V. H.
 Eest i. eest d. i. is 't H. op M., Cl. Sp.
 Eest i. eerst S. d. Ph.
 Eester des gelooves *eester* Aristoteles in 't helsehe *easter* S. V. S. G. Quid?
 Eeten zyn hart H. H.
 Eetiker Oud. Vert. A.
 Eilafen Ah! H. M. C.
 Eilieve! *Quaeso!* V. D.
 Eind i. punt Zeg.
 Eind een stuk hout Z. Wv.
 Einde K. V. H., D. B., B. D. G. Th.
 Einde doen van iets nu maken *finem altitutus rei facere*. niet een einde D. B.
 Einde nemen niet een einde *finem accipere* D. B.
 Einde i. eend *Anas* K. V. H.
 Eindelyk *definitivus* Hoofst Polyr.
 Eindelyk *definitivus* Tandem Gef.
 Eindelings i. eindelyk Tandem Gef.
 Eindelte Oud. Vert. A.
 Einden *Finis* H. M. C., C. d. M.
 Einden aan niet met iets C. d. M.
 Eintelyk *finalis* ~~no~~ eindelyk Br. D.
 Einwig een tweegevecht of Never een die tegen zyn schadaw vecht, staat over tegen volkwyg, veldslag H. op M.
 Eischelik *horribilis* D. B.
 Eischelykheid *Horror* D. B.
 Eischen *petere* D. B., K. V. H., B. D. G. Th., S. V. S. G., Sp.
 Eischen iemand iets niet van *Petere aliquid ab aliquo* D. B., K. V. H., S. V. S. G.
 Eischen aan iemand niet van D. B., B. D. G. Th.
 Eischen ontbreken *Verhoek*.
 Eischenen i. eischen Br. D.
 Eischinge *petitio* Br. D.
 Eich *Aliquis* M. C. C. R.
 Eide rynt by de Oude op ede H. op M.
 Eigen *Proprius* D. B., K. V. H.
 Eigenmaken i. onderwerpen D. B.
 Eigenbate nu eigenbaat H. A. T.
 Eigenbehaaglyk eigenbehaaglyke malignheid *Philavros kakoproovyn Narcissia stultitia ex interpretatione* G. op K.
 Eigendom i. dienstbaarheid *Servitus* D. B.
 Eigendom ~~no~~ eigenschap *Qualitas proprietatis* Gef.
 Eigendom *proprietatis* eigendom zich toeschryven *proprietatem sibi attribuisse* H. H.
 Eigendunkenheid Sp.
 Eigendunkig S. B.
 Eigenen i. toe-eigenen, opdragen *Dicere Vollenh.* P.
 Eigenen voor zich Sp., H. N. P.
 Eigenen aan iemand i. toeweyzen *Ad dicere* H. d. Gr.
 Eigenhorig i. onderwerpen *Moon*.
 Eigenknecht, slaaf *Servus* D. B.
 Eigenman i. slaaf, *servus* S. Sp. H. V. D.
 Eigenschap i. eigendom *Proprietas* V. D. B.
 Eigenzinnig vernuft *Vr. C. A.*
 Eiyu i. eigen H. op M.
 Eik *Vr. Quercus* K. M.
 Eilaas! H. M. C., H. A. T.
 Eilacen! Ah! Cl. Sp.
 Elland een land boven 't water verheven en door water omringt *Palus d. Oudh. en Nat. Verk.*
 Eiselik *Horribilis* D. B., H. op M.
 Eifen *Horrere* eifen hem L. V., D. B.
 Eislyk *horribilis* D. B.
 Eischelik *horribilis* D. B.
 Eischen *petere* iemand iet, niet van.
 Ekel glans H. M. C.
 El i. anders D. B., M. C. C. R., Pelgr. H. Or. d. A., H. A. T., C. d. M., L. V., Sp. K. M.
 El

El i. elders *K. M.*
 Elder i. uier, *uber. Coornh. Egl., A. V. M.*
 Elderwaart i. naarelders *alio, in alium locum V. Jof. D.*
 Elf *undecim K. V. H.*
 Elffchuite *Navigii genus Præ. Rhevol. Wilh. II.*
 Elffte *undecimus S. V. S.*
 Elfte *undecimus D. B.*
 Elger, een vischtug *Opd. Vert. A.*
 Elk *onveranderlyk en met een verbum plur. D. B., K. V. H.*
 Elk *veranderlyk en met een verbum plur. D. B., K. V. H.*
 Elk omnis *D. B.*
 Belke tyd *Sp.*
 Elks dags *K. V. H., H. V. D. D. B.*
 Elks 'sjaars *H. V. D.*
 Elken vyftig man *S. B.*
 Elk den-ander *alter alteram, niet elkan- der D. B.*
 Elk met anderen i. met elkan-deren *M. op M.*
 Elke i. elk *B. D. G. Th.*
 Elkerlyke i. iegelyk *Zeg. Pelg. S. V. S. G., H. M. C.*
 Elkerlike *singulus, quisque D. B.*
 Ellende *Miseria B. D. G. Th.*
 Ellende *Exilium, exilii locus Vb.*
 Ellendig balling *exsil. Sc., D. B.*
 Ellendigheid *Calamitas D. B.*
 Ellewaart *Alibi H. d. Gr.*
 Elleweken *Verh. P.*
 Elp *Ebur Post.*
 Elpendier i. oliefant *Elephas H. op M.*
 Elre i. elders *L. V., D. B.*
 Ellen *Subula D. B.*
 Elwaarts heen *alio H. Ged.*
 Emer *navigii genus, Cymba, Schapha H. op M.*
 Emer *Certe H. V. D.*
 Emmer i. immer *semper H. op M.*
 Emmer *semper L. V.*
 Emmer *Augusta semper Augusta H. op M.*
 Emmer *omnino D. B.*
 Emmer *Certe H. V. D.*
 Emmer *inmo, maxime Kol., Cat. dar. menech. nat. St.*
 Emmer i. *stula K. V. H.*
 Emmeren i. amber *Electrum J. H.*
 Emmermeer *semper H. V. D., D. B.*
 Emmermeer i. voorts *ultra D. B.*
 Emmermere *semper D. B., L. V.*
 Emmertois *semper S. V. S. G.*
 En *dictio enclitica verbis adhaerens pro* hem vel hen als bewaerten voor be- waert hem, straffen voor straf hem *enz. B. D. G. Th. J. Fl., Zeg.*
 En *negativum met niet, niemand enz. K. V. H., H. Or. d. A., D. B.*
 En *negativum sine niet enz. B. D. G. Th. K. V. H., Br. D., St., Sp. S. V. S. G.*

S. V. S., Sp. H. O. d. A., M. de
 Gr. statie der *Vid. F. A. G., Gef.*
 Zeg. *C. d. M., K. M., L. V.*
 En *Abundat in affirmatione B. D. G. Th., K. V. H., J. Fl., Ald. W., H. Gr., Sp. Tander 'vels' alse H. N. P.*
 En *post twyffelen St., S. V. S.*
 En *negativum voor aan in vragen en hebt gy enz. H. Gr.*
 En *post mer d. i. maar mer eens en gheen H. V. D.*
 En si i. 't en zy *nisi L. V.*
 En *Elliptice pro ten zy K. V. H., J. Fl. L. V., Paff. Sm.*
 En geen *nullus D. B.*
 En geen en niet by *ten gemog. Cl. Sp.*
 En si (het) *nisi K. V. H.*
 En si (hi) *nisi sic K. V. H.*
 En wel hi hem i. 't en ware by of hem *d. i. door hunne toelatinge B. op M.*
 En weg wezen *Abesse H. op M.*
 En saterdage *enz. voor zaterdag of op zaterdag enz. H. op M.*
 En hadde gedaan i. 't en ware *H. op M.*
 En *schreuen de Ouden niet (den tytel) uwsing, voor ende, maar oeyd en H. op M.*
 Ende *en hoewel de Ouden niet dat voor en schreuen, schynt het echter by hen wel een als en uitgesproken te zyn A. V. M.*
 En of ende & *D. B., K. V. H., L. V. St.*
 En (Mer) *vel sed & etiam D. B.*
 En of ende *tuschen twee verba finitium in plaats van een infinitivus met te achter verb. factiv. b. v. hi isch en sliep d. i. hy lag te slapen, sat en weende d. i. zat te weeden D. B.*
 En de voor ende by of zy *b. v. ende spraken voor ende zy spraken Zeg.*
 En (paar) *paar nu paar aab paar Gef.*
 End' pro ende & *K. M.*
 Ende *finis doen si en ende i. herven. mori H. op M.*
 Ende (op zys) *liggen Agonizans & c.*
 Endel *italen en endelen in de strissen setten H. V. D.*
 Endeling i. *eindelyk Tandem V. D. B.*
 Enden i. *einden finis H. Or. d. A., Sp., D. Smids Boef.*
 Ene *allene niet ne unus quidem D. B.*
 Enge *Augustus H. op M.*
 Engelyk *dat tot een engel behoort Angelicus D. B.*
 Engeluude *J. Fl.*
 Engelsch *dat tot de Engelen behoort Angelicus Br. D., S. B.*

- Engelsch dat de engelschen overgaat
Anglicanus K. V. H.
 Engen i. vernauwen *Augustus rodde-
 re H. H.*
 Engien, vernuft, *ingenium P. N.*
 Engiene i. sterkte *Munitio D. B.*
 Engienen *machinae bellicae Sc.*
 Engier *videtur esse telum mortiferum*
*Quaetspreken is een engier daar een
 syn gebueren mede quaets ter doot toe
 Pelgr.*
 Engienrot (het) *Cohors Angelorum*
Voorber. tot den w. Godsd.
 Enig i. een *unus D. B., K. V. H.*
 Enig i. iemand, *aliquis quidam D. B.*
K. V. H.
 Enig *soltarius D. B.*
 Enig i. allen *solus, unicus D. B.*
 Eenige niet enige *nonnulla D. B.*
 Enigheid *soltudo D. B.*
 Eninge i. vereenigde *unio B. D. G.*
Th.
 Enigerhande *K. V. H.*
 Ennen *Quid? S. V. S.*
 Ennette *Finis S. V. S.*
 En is en is *H. op M.*
 Enstelt i. geheel en al *Prorsus B. D.*
G. Th.
 Enterlooper *Quid? et. wordt gezegd dat
 tot vering van alle enterlopers nie-
 mand eenige Equipage op de vangst
 mag doen dan onder directie Z. W.*
 Enter i. ender *H. op M.*
 Epylencia i. epilepsia *H. op M.*
 Er verandert door letter *Verzetting in re-
 gelyk in tenre voor eener oaz. L.*
V., St. D. B., Br. D.
 Er is 'er i. er zyn, velen bleven 'er
 en velen bleef 'er beide goed *dutach-
 en altyd geweest, doch 't enkel. van
 onds gemeener H. op M.*
 Er is de *pluribus D. B.*
 Er wordt met den zden pers. van 't *Im-
 perfect. in een gesmolten als; hebber,
 heeter, deder, malceter, Hadder,
 quamer zonder onderscheid van pl. of
 sing H. op M., K. V. H.*
 Eracht i. geacht *H. N. P.*
 Eraut *Præco D. B.*
 Erdichten i. verdichten, verzinnen *H.*
H.
 Ere voor eenre *Gen. f, G. sing. van
 een L. V., D. B.*
 Erbarmen zich iemand *Sp.*
 Erbarmen *Absolute H. d. Gr.*
 Erbieder i. aanbieden *H. H.*
 Erde i. aarde *Terra H. op M.*
 Erden i. aarden *Terreus, fictilis.*
 Erduchten i. duchten *Timere H. H.*
 Ere Honor *B. D., G. Th.*
 Ere hebben iemand en eren *Honore
 dignum ducere aliquem D. B.*
 Ere houden iemand in eren, *Aliquem
 honeste habere B. D. G. Th.*
 Ere doen *Honorare D. B.*
- Ere te eren *in honorem B. D. G. Th.*
 Erechtigen *Quid? L. V.*
 Eren *Honorare L. V.*
 Eren *honestare D. B.*
 Eren verheerlyken *Glorificari D. B.*
 Eren i. ploegen *S. Sp., D. B.*
 Eren i. verkopen *aereus Sc.*
 Erf i. hoeve *Fundus K. M.*
 Erf en have *distincta St.*
 Erf i. eigendom *proprietas St.*
 Erf (gevecht) *opponitur Lum St.*
 Erf hebben in erve in *proprietate ha-
 bere S, V. S. G.*
 Erf geven in erven *dare in proprium
 usum St.*
 Erf nemen *heres fieri S. Sp.*
 Erf heffen *heres fieri S. Sp.*
 Erfachtig *Hereditarius D. B.*
 Erfachtigmaken *Hereditare D. B.*
 Erfachtigheid *Hereditas D. B.*
 Erfenisfen *Hereditas Vr. S. B.*
 Erfelykheid i. vast goed *H. V.*
D.
 Erfgeer *heres Sp.*
 Erfgenaam *heres H. V. D.*
 Erfgenaam *Vr. haec heres B. D. G.*
Th.
 Erfgenoet *heres D. B.*
 Erfgenoot *heres D. B.*
 Erflikheid geschillen van erflicheden
Credo licet de rebus solis Sc.
 Erflikheid hebben tot erflikheid *heredi-
 tare D. B.*
 Erfnaam *heres S. Sp., Veld., H. V.*
D.
 Erspacht *Oud. Vert. A.*
 Erge *B. D. G. Th.*
 Ergen i. ergens *alicubi K. M.*
 Ergent *usquam D. B.*
 Erinneren in *memoriam revocare H.*
P., G. Br. P.
 Erkauwen *ruminare V. V.*
 Erkennen dankbaar zyn *H. de Groot
 Inl.*
 Erland i. ierland *hibernia L. V.*
 Embestier *ballistarius H. op M.*
 Erlliggen *H. V.*
 Ermeve *gall. Armee, exercitus C. d.*
M.
 Ernemen zich *sesustentare H. H. V.*
V. r.
 Ernemen i. hernemen *repetere Sc.*
 Ernering i. kostwinning *V. D. B.*
 Ernise i. misnoegen, gramschap *H.*
op M.
 Ernst i. begeeste *Sp.*
 Ernstachtig *Oud. R. Mog.*
 Ernstig i. begerig *Sp.*
 Erre *proprie* droevig, deinde toornig,
grammig Tristis, iratus D. B., L.
V., Zeg. C. d. M., Pass., J. M.,
H. op M.
 Erse i. hersenen *Cerebrum H. op M.*
 Ersti. eerst *Vb.*
 Erstaden i. herstellen *restituere. Keyd.*
 Ersta

- Erstadinge *i.* herstelling *restitutio* *Reyd.*
 Ertsferen *Quid?* *Z. N.*
 Ervaren *i.* ervarenis *experientia* *H. d. Gr.*
 Ervaren *i.* ondervinden *experiri* *Br., S. V. C., V. Hipp., V. V. r., J. D.*
 Ervarenheid (hoge) *Oud. Vert. A.*
 Ervare *haereditas* *S. B.*
 Erve (gegeven tot enen enigen) *B. D. G. Th.*
 Erve *aria* *Vb. en Onz. K. V. H.*
 Erve *fundus, possessorei, soli.* erve aan spreken *vindicare fundum*, houden met seven tuuch *possidere testimonium vel juramentum septem testium*, houden ten suin tuuch *idem* ontugthen *abjudicare testibus*, overgeven *cedere*, quyschelden *remittere* zyn erve zyn, *proprium esse* *K. V. H.*
 Erverchtigheid *hereditas* *D. B.*
 Erveloos *S. Sp.*
 Erven reden van iets *Gef.*
 Erven een straf over iets *accipere poenam pro T. P. P.*
 Erven *i.* bezorgen *Procurare* *C. d. M.*
 Erven *i.* deel hebben in *C. d. M.*
 Erven *haereditas* *D. B., S. Sp.*
 Erven nalaten *relinquere* *V. P., Coornh. V. geb. J. Sp.*
 Erven op by erfenis komen of geen op *Transl. van vyandschap V. H.*
 Erven, genieten *frui* *H. Gr. Poot.*
 Erven tot God in deezer leere *S. V. S. G.*
 Erven door Chr. dood aan 't leven pryfelyk *S. v. S. G.*
 Erven op *i.* by erfenis gaan op. *hereditario jure devolvi* *H. d. Gr.*
 Erven iemand aan *i.* deel geven aan, NB. Hier van geeft engeland in *S. V. S. G., St., Handv. van Gr. Wit. II. M. C.*
 Erven *incertum, utrum verbum an Nom. pl. ab erf vel erve* *H. A. T.*
 Ervoelen *i.* geraakt zyn *H. H.*
 Ervoelenis gevoeligheid *H. H.*
 Ervoeliglyk *i.* gevoeliglyk *H. H.*
 Erweeld *i.* verkoren *Oud. Vert. A.*
 Erwelen *i.* verkiezen *eligere* *Oud. Vert. A.*
 Esmeraud *Manl. smaragdus* *H de Gr.*
 Esp een soort van kolf van Espenhout *S. V. S.*
 Estrikt stuppe *D. B.*
 Eten *imperf. at 2de perf. aet, 2de praef. aliquando et pro ut eden* *D. B., S. B., H. op M. B. D. G. Th.*
 Eten *Coorn. D. B.*
 Ettelyke *i.* eenige *S. B.*
 Etterbuyl *Gef.*
 En door letterverzetting somtyds ue *b. v. ghehucgen voor geheugen* *D. B.*
 Euangusch voor cuangelisch *euangelicus* *V. D.*
 Euel *malum* *B. D. G. Th.*
 Euel ziekte *morbis* *Zeg, D. B.*
 Euel moed *i.* kwaadaartige, gramme moed *Zeg.*
 Euen *i.* eggen *L. V.*
 Euenkurfsten *i.* *Proximus* *D. B.*
 Euenmaand *september* *L. V.*
 Eunjier *H. H., H. Br., Viss. Zinnep.*
 Eur *i.* uier *uber* *K. M.*
 Euvel velde *Jonkt. Superl. euvelst* *H. Br.*
 Euvel *malum. Schim Kruyff.*
 Euvel (het is zo niet) *non magni momenti est* *Jonkt.*
 Euvel moed in euvelmoed *i.* in vyan-delyken moed *J. M.*
 Euvelneming *Oud. Vert. A.*
 Evel ziekte *Morbis* *A. V. M., St., Moon.*
 Evel *malum* *V. P., V. J. E. V. V. r*
 Evel *malus animus* *H. Ged.*
 Eveldaad *facinus* *V. Hipp.*
 Eveleens *i.* eveneens *eodem modo, perinde* *H. Th. en A.*
 Eveleens (al) *i.* al eveneens *eodem modo, perinde* *J. Fl.*
 Even *avena* *K. M.*
 Evenbedeeling *Oud. Vert. A.*
 Evene *pleine* *S. B.*
 Evening *i.* evenaring *Aemulatio* *Oud. Vert. A.*
 Evenmatig *i.* gelykvormig *Aequales* *Moon.*
 Evenouderen gelyken in jaren *Moon.*
 Evental der stemmen *V. If.*
 Ever, wild zwyn *Aper* *H. v. Al.; Oud. Vert. A.*
 Everzwyn *i.* wildzwyn *Aper* *Oud. Vert. A.*
 Ewe *i.* wet *Lex* *L. v. J., D. B., G. Th., V. Gbr. O. Lel., S. B., Epeje* *D. B., H. op M.*
 Ewe *Quid?* *Veld.*
 Eweg lopen, werpen, zyn *Vb.*
 Ewelik } *Aeternus* *D. B., S. B., O.*
 en } *Gb. Lel. tot in ewelik in*
 Ewelyk } *Sempiternum* *D. B.*
 Ewelike *perpetuo* *D. B.*
 Ewelike en ewelik in *Sempiternum* *D. B.*
 Ewelike tot ewelik in *sempiternum* *D. B.*
 Eweliken (tot in den) *usque in sempiternum* *D. B.*
 Eweliken (tot in) in *sempiternum* *D. B.*
 Ewig *perpetuus* *D. B., K. V. H., B. D. G. Th.*
 Ewig (in 't) in *sempiternum* *D. B.*
 Ewigheid *i.* eeuw *Aevum* *D. B.*
 Ereyke *H. V. D.*
 Exciteren *Excitare* *H. op M.*
 Exempel *i.* voorbeeld *Exemplum* *L. V., B., D. G. Th.*
 S Exem-

Exempeldraaſter *D. D. G. Th.*
 Exempeldragertone *B. D. G. Th.*
 Exempelgever *B. D. G. Th.*
 Expeindig *mifchien 't zelfde als expedict H. M. C.*

Finis Litterae E.

Litteras F.

Fabelklap *narratio fabulosa Sc.*
 Fabulere *i. beuzelen Viſſ. Zinnip.*
 Fael *i. feil error V. D.*
 Faelge *i. bedrog Franſ. L. V.*
 Faelgeren *i. ontbreken deficere Sp., S. V. S. G., S. B.*
 Faelglen *i. bedriegen decipere Zeg.*
 Faelgieren, miſſen *i. ontberen Cavere M. C. C. R., L. V.*
 Faelgreep *error. Br.*
 Faelgrypen, miſtasten *Sp.*
 Faelge *Fer. D. B.*
 Faelgryping *i. miſtasting Sp.*
 Faelgryping *Quid? L. V.*
 Fakken *i. grypen H. H.*
 Falen, miſchhebben, dwalen *falli Gef.*
 Falen *i. miſſen ontbreken H. Or. d. A., H. M. C., V. V., H. H., V. J. D., C. d. M. S. V. S., S. V. S. G.*
 Falen *i. ontgaan S. V. S. G.*
 Falen van *S. V. S. G.*
 Falen *i. bankroet gaan foro cedere Put.*
 Falen *transitive C. d. M., S. V. S. St. S. G.*
 Falievouden *i. vleien Gef.*
 Falievouwen *H. H., Oud. Vert. A.*
 Falievouwer *i. vleier Adulator Oud. Vert. A.*
 Fartuzeren *animo fingere D. R. C.*
 Fardiel *Onas Zeg. Pet.*
 Fafen *Quid? S. V. S. G.*
 Fattering, fabel, beuzelary *fabula Imagae J. Fl., Oud. Vert. A.*
 Faulſe, breeu faulſe brais *een woord van de Veſting bouwkunſt H. N. P.*
 Fauſamblantig *i. vaiſchelyk, bedrieglyk C. d. M.*
 Fecht ſtumen *Mieris Ch.*
 Fieks ſlecht *een lous vrouwſperſoon Mala & callida Mulier J. K., Oud. Vert. A.*
 Fiel *i. viel voor vedel H., N. P.*
 Fien *non obſcura verofimiliter pro fyn L. V.*
 Fieft of feſo *Fiftum L. V., T. P. P., H. M. C.*

Fieftbaarheid *Oud. Vert. A.*
 Fieſte iemand doen *i. vriendschap betonen J. Fl.*
 Feeftelik *Celeber D. B.*
 Feefteſlike dag dies feſtus *D. B.*
 Feefteſtyken *i. plechtiglyk rite Br. D.*
 Feefte *i. feefte vieren Feſtum celebrare D. B.*
 Feilſplinter *Voorb. tot den W. Codſd.*
 Feyt daad, bedryf *Factum H. Or. d. A., H. M. C., H. A. T., J. D.*
 Feldadig *S. V. S. P. N.*
 Felheid *i. bitterheid, wreedheid Acerbitas Crudelitas D. B., H. op M.*
 Fellyk *Atrox. C. d. M.*
 Fellyk *Ferociter D. B.*
 Feloni *i. ontrouw tegen den Leenheer H. de Gr.*
 Femelachtig *Oud. Vert. A.*
 't Fenifoen *i. het venifoen omdat de V met F ſaamsmelende ſcherper van klank wordt D. B.*
 't Ferlies *i. het verlies v met f in een ſmelende ſcherper van klank wordende D. B.*
 Feſts *een woord van de Muziek Gef.*
 Fermerie *i. infirmerie zeker huis H. op M.*
 Ferneys na fornuis *Fornix D. B.*
 't Feronwaarden *i. het veronwaarden, v met 't ſaamsmelende ſcherper van klank wordende D. B.*
 't Feefſtelen *i. het verſtoelen v met f ſaamsmelende ſcherper van klank wordende D. B.*
 Fertel *videtur idem eſſe quod Arke D. B.*
 Fertoen *ſpecies Monetæ H. V. D.*
 Feſikken *garrire Weſterb.*
 Feſteren *i. onthalen Convivio accipere H. op M.*
 Feſteren *een jonkvrouw i. oppaſſen, eren, dienen Colere C. d. M.*
 Feſtering *i. eerbewyzing van beelden reliquien enz. cultus religioſus Oud. Vert. A.*
 Feſtoen *i. loofwerk J. M.*
 Ey woord van afkeer *fy wezen Gef.*
 Ey (J en) woorden van uitroeping van verwondering en afkeer *hiervan noch J noch zy zeggen over iemands kleding enz. Cl. Sp.*
 Fiel *Nebulo Gef., J. K.*
 Frelſch *i. ſtel of ſtilachtig D. R. C.*
 Fier *i. moedig St., D. B.*
 Fier *i. trotsch H. A. T.*
 't Fier *i. het vier v met f ſaamsmelende worden ſcherper van klank D. B.*
 't Fierde *i. het vierde v met f ſaamsmelende worden ſcherper van klank D. B.*
 Fierig *i. fier Z. N.*
 Fierſchier *i. vierſchaar H. M. C.*
 Fierde *i. ſerheid H. Dul.*

Fiertre

- Fiertre een ras met Reliquen van heiligen van 't Lat. *Feretrum* H. op M, St.
- Fiertuyten *Virtutes* Sch. da P. N.
- Fige i. vyge H. op M.
- Figuur *Figura* B. D. G. Th.
- Fyn zeer valde S. B.
- Fyn *Mundus*, *Purus* D. B.
- Fyn i. schoon J. M.
- Fyn *Egregius*, *Ironice* K. M.
- Fyn (liefsyk en) H. N. P.
- Fyne prophetie Sc.
- Fynman *Homo probus* G. op K. uit H. Fynte Cornel.
- Fyn, einde, *Finis*, Zeg., H. Or. d. A.
- Fyn doen sterven *plerumque de malo exitu*, unde *plerumque additur quaden syn doen infelici morte mori* Zeg. St. H. op M.
- Fyn (*diss. de*) dit is 't slot. H. op M.
- Fiks i. wil, fiks bedreven in de zaak D. H.
- Fynaard S. V. S. G.
- Fynen i. fyn maken S. V. C.
- Fineren i. eindigen *finem facere* L. V.
- 't Fingherline i. het vingerlene dewyl v met F in een smeltende, scherper van klank wordt D. B.
- Firmere zieken huis anders infermerie (zie boven *Fermerie*.) Peleg.
- Fis 't vrouwen gesicht . . . een schadeluyck *fis*. *Quid?* S. d. Ph.
- Fiesieren *Quid?* An *Fugere* L. V.
- Fistel *Fistula* fistel van een vlieg H. N. P.
- Fistel (een) in 't vel branden Gef.
- Fyten i. fy zeggen J. D.
- Flaauwen i. flauw maken S. V. S.
- Flaauwen i. flauw worden V. P., V. Jef. in E., Sp., H. Z., H. H. S. V. S.
- Flabberen H. Ged.
- Flakkeren i. flikkeren Hol. recht V. V. r., V. P.
- Flakkeren i. blakeren Oud. Vert. A.
- Flappen (de) der bergen Oud. Vert. A.
- Flapper een flapkan *Viss.* Zinnep.
- Flard kleinder yfchetsen in tegenstelling van yfelden Z. W. V.
- Flaflaard, *sagum* D. B.
- Flatteerder i. vlier H. A. T.
- Flauwigheid i. flauheid Sc.
- Flibbe een soort van vrouwen kleed G. op K. in *Huig Tryntje Bar.*
- Fledderen i. trantelen S. V. C.
- Fledderig i. nat, natterig, morzig *Paffenr.* H. Ged.
- Fleersch, slecht vroumensch J. Bod.
- Fleuwery ydelheit van fleuwery vol wint S. V. C.
- Flemen i. vleien *Westerb.* Ged.
- Flemery i. vleiry V. D.
- 't Flysch i. het vleesch v met f saamsmeltende scherper, en van klank wordende D. B.
- Flenfen i. in de *Walvischv.* den gevangen visch in stukken kappen Z. W. V.
- Flenfen van een scheuren, van een ryten H. H.
- Flensgat een plaatsch en 't ruim van een *Walvischvanger*, waar de stukken van den gekaptien of gestanden visch over boord worden gearheid Z. W.
- Fleeschluikje een luikje aan een *Walvischvanger* waar door 't gekapte spek in 't ruim wordt geworpen Z. W. V.
- Flenfchwerk i. het flenschen of kappen der *Walvischen* Z. W. V.
- Flerecyd ('t) Gef.
- Fletfen i. vleien *Adulari* H. M. C.
- Fleur i. bloei *flos* Sc.
- Fleut i. fluit *Fistula* D. B.
- Fly i. fel Jonkt.
- Fliemen i. bet zelfde als fliemen vleien Oud. Vert. A.
- Flikkeren word gezegd van al wat gloeiend is, als van de maen Post *V.* van een visch H. D. van een beukeleer *V. V. r.* van een slang *V. V. r.* van ogen H. D. van een gouden tak *V. V. r.* flikkeren en blikkeren.
- Flinking Oud. Vert. A.
- Flitsch i. werpspies *jaculum* J. D.
- Flits i. pyl Moon.
- Flitschfluweel *Voorb.* tot de v. Gd.
- Flitstong *Voorb.* tot den v. Gd.
- Fletteren schubbekens en flitteren S. B.
- Flodderen i. door nat of modder waden H. H., Oud. Vert. A., *Paff.*
- Flodderen *transl. fluctuari* H. H.
- Floddering *fluctuatio* H. H.
- Foeex ik denk voor fluks S. V. S.
- Floer i. fleur *floc* C. d. M.
- Floers H. *Velf.* H. D.
- Floersch K. *Lescaille.*
- Floes } en } is floers of floersch Gef.
- Flosch }
- Floyt i. fluit *fistula* D. B.
- Flonkeren *scintillare* H. D.
- Flonkerig T. P. P.
- Fokker i. devens *Jof.* in 't H. J. D.
- Fokkertust een deel van 't zeilwijg door de Fok op rust Z. W. V.
- Folteren i. pynigen H. H.
- 't Fole voor het volk dewyl v met f saamsmeltende scherper van klank word. D. B.
- Folen i. matten afmatten Oud. Vert. A. H. H. Moon.
- Foolje foelie H. N. P.
- Folterknelling Oud. Vert. A.

- Fonk (*de*) Turba in de fonk zyn turbari Z. N., H. H.
 Fonderffe *Fundatrix* L. V.
 Fonkeren *i.* flonkeren *Egl.*
 Fontein Onz. Fons A. V. M.
 Fonteine Vr, Fons. S. B.
 't Fonnisse *i.* het vonnes dewyl de v met t samensmeltende scherper van klank worden D. B.
 't Fonnisse *i.* het vondesse de v met t samensmeltende worden scherper van klank D. B.
 Fontein *i.* fonteinwater of enkelyk water gelyk born voor water G. d. M.
 Foortie geweld *gall. force* Cl. Sp.
 Fornays *Fornix* D. B.
 Forresni *i.* verraad *Legg. Fres.*
 Foreest niet altyd het zelfde als bosch sommige bosschen geen foreesten geen bosschen enz. H. op M.
 Foreest en bosch *sainengevoegd* Zeg.
 Foreest, woud *Zeg. J. D.*
 Forestier niet alleen bosch wachter *sal-tuarius*, maar ook vorst, heer *Princeps, dominus* Veld., H. op M.
 Fortse kracht, dapperheid C. d. M.
 Fortse *i.* geweld H. Wjpr.
 Fortse *non fortse* nochtans . . . ick sal 't avanturen denk ik dat is alhoewel ik geen fortse heb enz. J. Fl.
 Fortsies *i.* kist *mischien* ook kast reiz-zak, valies H. op M.
 Forfne *Forma* versieren nader mensche-lijker vormen. *Fingers humana forma* H. op M.
 Fosseide gracht *Fossa* St., L. V., H. op M.
 Fraaigevoegde ring H. Gr.
 Frandie *i.* *Fimbria* D. B.
 Frangi *Fimbria* D. B.
 Frank *i.* liber vry en frack H. A. T.
 Freda *mulcta, quae pendebatur domino pro violata pace* Charterb. van Vriesl. Voorr.
 Fregat een soort van schip J. M.
 Frenesie *Phrenesis* H. op M.
 Freni *i.* franje *Fembree* J. Fl.
 Florsen *An* vlein? slofende tonge H. M. C.
 Flou *i.* flauw C. d. M.
 Flouwen *i.* flauwen of verflauwen H. M. C., H. Or. d. Amb. H. A. T.
 Fleure *i.* fleur, bloem *Flos* C. d. M.
 Fluim Cl. Sp.
 Fluister schemerlicht of flauwe glans *Viss. Zinnep.*
 Fluit bedrog *Fallacia* Ges.
 Fluit zeker schip J. M. Ges.
 Fluiten een lied Z. N.
 Fluiten drinken Ges.
 Fluks *Agilis* H. Ach. en Pelgr. H. H.
 Fluks *i.* vlugs S. V. C.
 Fluks *cito* zo fluks H. Velz.
- Flume *i.* stroomen, *Flumen* L. V.
 Flus *statim* V. Hipp.
 Fluweelbloem *Species floris* A. V. M.
 Fluwelen *i.* van fluweel Cl. Sp. in fluwele ledigheid opgetrokken Oud. Vert. A.
 Fluwyne *pulvini theca* S. V. C.
 Fnuiken *eigenl.* kortwieken overdr. de krachten benemen, verzwakken H. Velz., Oud. Vert. A. J. M.
 Foeien *i.* foei zeggen J. D.
 Foelen *i.* roven, plunderen H. H.
 Foerbendy *scelus* Veld.
 Fok zeker zeil A. V. M.
 Fokken iemand by de oren *ducere*.
 Fokken voorttelen H. H.
 Fokken passen *Decere* Ald. B.
 Freren zyn minderbroederen Francis-kanen H. op M.
 Fries - oortjen *nummi genus* wedden om een fries-oortjen (r. op K. uit No-*seman*.
 Frisch klederen noch te frisch, noch ghecllyk *Quid?* B. D. G. Th.
 Fryten *Quid?* S. B.
 Froyeel vygen *idem ac* coppel vigen *forte* H. V. D.
 Froyten *i.* fruiten *Torrere* D. B.
 Froytenaar *Quid?* H. V. D.
 Frons *plica* *scherm.* kruisgez.
 Frorfelig voorhoofd J. K.
 Fronfing 't gelaat *schem. Sal. Eusdel.*
 Fronsneuzen *verbum An* de neus op-trekken? J. D.
 Frost *i.* vorst *Gelu* S. V. C.
 Funne *i.* slet *sordida*, vilt mulier G. op K. uit Huygh. Lec. Fyntsje Cornelis, en *Neseman* lichte Klaartje.
 Fust *i.* vuist *pugnis* K. V. H.
 Futselen *i.* moeite doen H. D.

Finis Litterae F.

Litterae G.

G heeft twee onderscheiden klanken, in 't begin van een woord of greep zacht by de Ouden uitgedrukt door gh aan 't einde scherp en zwemende naar k, by de ouden uitgedrukt door cg by dezelveen geen woord, dat in g uitgaat, of 'er gaat een c voor H. op M.
 G rymt dikwils op v by de Ouden als plegen op leven H. op M.
 Gaaf *i.* geheel, ongeschonden V. D.
 Gaayi.echtgenoot, vrouw *Conjux* H. d. Gr. Gaay

- Gaay *i.* behagelyk *H. Gr. M. C. C. R.*
 Gaaien *i.* paaren *sociare H. H.*
 Gaaiken wyfjen *de homine V. G.*
 Gaaiken wyfjen *de avibus J. Fl.; K. Lescaille.*
 Gaaitje *i.* wyfjen *de avibus K. Lescaille.*
 Gaal *Oud. Vert. A.*
 Gaan *in prim. perf. pl. Imper.* gaan we niet gaan wi *D. B., K. V. H.*
 Gaan *incertum quid sit op St* in detol. re gaan.
 Gaan henen *Abire. formula redientis sed plerumque inviti V. L.*
 Gaan gebeuren *fieri Poot.*
 Gaan re na *i.* verkorten, te kort doen *V. Dina.*
 Gaan te na aen *i.* verkorten, te kort doen aan, in *Bred.*
 Gaan genezen *Il. D.*
 Gaan *i.* henen gaan *wordt van den dag gezegd H. op M.*
 Gaan iemand een streek in de rechte *i.* iemand nader tegen gaan *H. H.*
 Gaan op zyn eer *H. Br.*
 Gaan zo 't gaan zoude *i.* gaan zo 't mag *St.*
 Gaan op twee bescheiden *arbitrio duorum proborum virorum committere H. V. D.*
 Gaan aan zyn lyf *i.* aan zyn leven *periculo vitae esse H. V. D., H. op M.*
 Gaan gevaieren *i.* gaan buurpraaten *Cl. Sp.*
 Gaan te zeylen *(de Schepen)* op de baren *naves petunt altum Gef.*
 Gaan ten achteren *i.* verliezen *damnum facere V. Jof. in D.*
 Gaan uit de korf *i.* de maat te boven gaan *modum excedere H. H.*
 Gaan te voren *i.* te boven *praecellere St.*
 Gaan grof *i.* te sterk, te byster gaan *H. H.*
 Gaan een gat in *i.* een gat maken in *H. H.*
 Gaan angst aan iemand *i.* bevangen *H. H.*
 Gaan tot aan iemand *i.* naar by iemand *S. V. S.*
 Gaan dapper op iets *i.* trotsch moedig op iets *V. V. r.*
 Gaan iets doen *i.* iets doen *H. M. C.*
 Gaan *i.* gaans hebben met zyns naastens wyf *Coire cum uxore proximi D. B.*
 Gaan de maare gaan zo *i.* zo loopt het gerucht *ita ferunt J. M.*
 Gaan *i.* zeggen, zo gaan de profeciën *L. V.*
 Gaan onder iemand *d. i.* zich aan iemand onderwerpen *L. V.*
 Gaan te gader *i.* te samenkomen *H. op M.*
 Gaan van den raadſchap *abire consulti.*
 Gaande houden *i.* laren gaan, van vee *i.* laten weiden *K. V. H.*
 Gaarde *i.* hof, tuin *Hortus B. D. G. Th.*
 Gaardenaer *i.* Hovenier *Hortulanus Tb.*
 Gaard *(Schout en)* voeren *H. N. P.*
 Gaardenier *i.* tuinier *Hortulanus V. H.*
 Gaardragen *Colligere V. Hipp.*
 Gaatachtig *i.* dat gaten heeft gaatachtigen steen *J. Fl.*
 Gaardryk *i.* ryk in gaarden of tuinen *nomen fictum K. M.*
 Gaarkeukenschap *Oud. Vert. A.*
 Gabberen *H. H., S. B.*
 Gabbery *S. B.*
 Gade *i.* behaaglyk, begeerlyk *Efop.*
 Gadelik *i.* paai, behagelyk *H. op M.*
 Gader *(te)* *i.* te samen *K. V. H. S. V. S., H. H.*
 Gader *(te)* stoten *Collidere D. B.*
 Gader *(te)* slaan *Concutire D. B.*
 Gader *(te)* hem hopen *i.* tot een hoop verzamelen *Conglobare D. B.*
 Gader *(te)* gedrogen *qui uno eodem utero simul gesti sunt, D. B.*
 Gader *(te)* rekenen *i.* gelykstellen *Comparere D. B.*
 Gader *(te)* zweringhe *Conjuratio D. B.*
 Gaderaar van 't koorn *i.* inzamelaar van 't koorn *Sc.*
 Gaderen *i.* verzamelen *Colligere D. B.*
 Gaderen ſchot *Tributum erigere V. V.*
 Gaderen nyd in 't hart *D. R. C.*
 Gaderen *i.* volk, heir gaderen *Colligere Congregare exercitum L. V.*
 Gadering van heeren, is het treffen het slaan derzelyen, *pugna, Conflictus L. V.*
 Gadeslaan *i.* achtgeven *observare H. Ord. A.*
 Gading, gadingen *i.* vol hebben *habere, quod placet St. Br.*
 Gading *species judici* ſoe wie dan erve aenſpact in die gadinghe *H. V. H.*
 Gading dingen alle jaren mach men *gading dingen H. V. Enkh.*
 Gadood *i.* pestilentia *D. B.*
 Gaffel *Furca S. B.*
 Gaffelken *Furcilla J. Fl.*
 Gagen *i.* gaen *H. M. C.*
 Gagel een plaats buiten *Utrecht, tusſchen Zuilen en Westbroek G. op K.*
 Gagelboom *Myrtus D. B.*
 Gaggelen een gaggelende gans *S. V. C.*
 Gaing van man en wyf *H. de Gr. Inl.*
 Galen *i.* haken, verlangen galen naar leeringhe *S. d. Ph.*

T

Galei

- Galei** *Tiremis* *Gef.*
Galery *Porticus* *H. de Gr.*
Galg een gedeelte van een fchip naar een galg gelykende *Z. Wv.*
Galg of galge *Patibulum* *D. B. Efsopet.*
Galg of galge die galghe des cruces, *M. S. van de choren der Enghelen.*
Galgen *i.* naar de galg fmaken, het galgt beter dan 't burgemeestert *Proverb. die praatjes galgen. beide aangehaald door G. op K.*
Galgenere *i.* galgenbrok *Furcifer* *H. op K.*
Galyk, behaaglyk *gratus* *Viff Zinnip.*
Galyk *i.* bekwaam *aptus* *Viff. Zin. nep H. H.*
Galyken *i.* bekwaamlyk *H. H.*
Galykheid *i.* bekwaamheid *H. H.*
Galm *Sonitus* vliegende galm *inanis sonitus* van echo gefproken *P. Fl.*
Galmen *refonare*, aan een zaak toegekend *H. D.*
Galmen iets *Transit. Verh.*
Gang *gradus* *L. V., D. B.*
Gang *i.* reis of weg *V. V., S. V. S. G.*
Gang heerschappy *imperium* *St.*
Gang maken *i.* vorderen *proficere* *H. H.*
Gang gangen nemen *i.* gaan zyn weg nemen *H. Or. d. A. C. d. M.*
Gang *Imperativus* van gaan of liever van gangen *Tb., D. B., L. V. J., L. V.*
Gang (het waggelen op de) *B. D. G. Th. Oud. Vert. A.*
Gangbaar gangbare taal, gangbare Godsdienst *S. C.*
Gangen *i.* gaan *Imper* gang of gang *Vb. L. V. J., L. V., D. B., B. D. G. Th. Zeg. St.*
Gangen of gaan niet min onbepaald by ons dan varen by de Ouden was *H. op M.*
Ganger *i.* reiziger *Victor* *D. B.*
Ganginge fchynt een geloop naar een zekere plaats te zyn *L. V.*
Gannen *Imp.* gande *i.* gunnen *Zeg.*
Gangfpil een fcheepswoord *Hankfw. R.*
Gans de ganzen iets vroed maken *Proverb. i.* maak dat de zotten wys *J. D.*
Gans *Anfer* *K. V. H.*
Gans *i.* gezond, genezen *H. op M.*
Ganfe fpyzzen *i.* gezonde fpyzze *Efsopet.*
Gans *i.* geheel *integer* gans en geheel *B. D. G. Th.*
Gansch, gaar *H. N. P.*
Gansch (van) de werrelt afgefchyden *i.* van de gansche wereld afgefcheiden *K. M.*
Ganfing een cierheyt en een ganfinge
- alder ander doechden *i.* volkomenheid *B. D. G. Th.*
Gants *i.* geheel, gants in al *K. M.*
Gantschlik *i.* geheelyk *S. B.*
Gapen naar hofgefchenken *Oud. Vert. A.*
Gardeken *Calamus* *D. B.*
Gardenier *i.* hortulanus *S. B.*
Gareel een gefpan paarden de garelen der zonne *solis equi Moon.*
Garen *i.* geren, begeren *Cupire Efsop.*
Garen *i.* gaderen vergaderen *V. D.*
Garenboom of garenboom eens wevers *Texentium liciatorium* *D. B.*
Garf (de) der aarde en bergen *Oud. Vert. A.*
Garnate (Appel van) *Malum punicum* *D. B.*
Garnaten appel *Malum punicum* *D. B.*
Garpe *Quid?* ghy hoe van alle garpen *Br.*
Gars *i.* gras *J. Fl., H. op M.*
Gras *Quid?* voorder gaande fy vonden die hoogte *gars* geplant *Sc.*
Garfoen *i.* jongen, knecht *Furr, famulus* *H. op M.*
Gashoek hoek van een straat *H. H.*
Gafendus een onduitsch gelatinifcerd woord is 't Nederduitsch gezinde *familia* *G. van Loon Hv. Al.*
Gaffe straat *H. H., idem Ged., idem Hist. NB. Credo huc etiam pertinere*
Hans in alle gaffe in gem. duitsch *Spw. Camp. ubi sermo est de Ardennibus Belg. bedillers* hans in alle gaffen *est igitur* hans in of op alle ftraten.
Gast *i.* vreemdeling *peregrinus* *L. V. H. V. Al., K. V. H., Gef.*
Gast (jong) *i.* Jongeling *Juvenis* *Gef.*
Gaste (te) komen *ad coenam venire* *C. d. M.*
Gastebod *Quid?* *H. H.*
Gastgaven *Oud. Vert. A.*
Gastmalen *Verb. Oud. Vert. A.*
Gastrecht *Judicium peregrinorum* *K. v. Schellinkh by B. Mann. M. S. K. von Westw. van de Wat. H. V. D.*
Gat pl. gaten en gatten *J. Fl.*
Gat (gefpannen aan 't) *Gef.*
Gat (hangen aan 't) *Gef.*
Gat (achter het) *Gef.*
Gat (flapen een gat in den dag) *d. i.* een groot gedeelte van den dag, lang na dat het dag is *Gef.*
Gat, weten in wat gaten het te gieten *i.* in wat manier men het moet beginnen, aanleggen *V. Geb.*
Gatebetiel *i.* doorflag *G. op K. uit Nosem. Hans van Tongen.*
Garig *i.* met gaten van (Ipsden in Groenland *Z. Wv.*
Gave *i.* donum *S. B.*

Gava

- Gave (*ene*) geven *d. i.* een gave Gods welke eertyds ook bevatte de pest en andere plagen van God gezonden *H. op M.*
- Gavel *i.* 't zelfde als 't *Fr.* gabelle *bēlasting* chens en gavel dikwyls by een te gavelen staan *i.* ten dienste staan *H. op M.*
- Gavelote *Tragula H. V. Al.*
- Gawi *i.* gaanwy of laat ons gaan *H. op M.*
- Ge om niet dikwyls dezelve woorden tweemaal op deze lyst te plaatzen, hebben wy alle woorden, welke met ge en gh beginnen, 't welk de ouden onverschillig deden, alleen geplaatst op ge, gelyk wy ook hebben gedaan met de woorden met ghe of ge beginnen.
- Ge wordt niet alleen voor werkwoorden, maar ook voor naamwoorden gevoegd, als getenten *d. i.* tenten, ghegroueringhe voor groueringhe, gheraetsfel *d. i.* raatsfel *D. B.*
- Ge in be verwisseld in geloven voor beloven. *Zeg.*
- Geachten *i.* achter *L. V.*
- Geachtervolcht *i.* achtervolgd *Sc.*
- Geafgodet worden *i.* tot afgodery bewogen worden *B. D. G. Th.*
- Geakkerd *i.* geploegd *Aratus D. B.*
- Geankerd aan *t.* gehecht, vastgemaakt *C. d. M.*
- Geargerd *i.* ergetgemaakt, bedurven *Corruptus, mutilatus, debilitatus D. B.*
- Gearget het zelfde als geargerd *d. i.* erger gemaakt bedurven *Corruptus, mutilatus, debilitatus D. B.*
- Gebaar *i.* geraas de tempestate & de mari *H. N. P.*
- Gebaard voor geboren *natus K. M., Ges., H. N. P.*
- Gebaarte voor gebaarde, plur gebaartens *Voorb. tot de war. Gods.*
- Gebaat *i.* bevoordeeld *H. de Gr.*
- Gebaire *i.* baren, parere *D. B.*
- Gebakken *B. D. G. Th.*
- Gebalder *i.* gedruis *NB. van een trom f. M.*
- Geballast *i.* geladen in een schip *Moon.*
- Gebalsaemt *i.* gebalsemd *Conditus D. B.*
- Gebanden *i.* gebonden *Vinctus H. M. C.*
- Gebare gedaante was by de ouden zeer gemeen niet alleen van menschen, maar ook van de uiterlyke gedaante der Beesten, ja ook van ziel- en levenloze dingen enz. *H. op M.*
- Gebaren *i.* baren *Parere B. D. G. Th., D. B., H. V. Al. Ald. W.*
- Gebaren *i.* tonen, vertonen, openbaren *B. D. G. Th.*
- Gebaren zich *Oud. Vert A.*
- Gebären *i.* gebaar, geraas, geweld maken *Tumultuare S. d. Ph.*
- Gebaren balken, *barretum edere de A. sino. Esopet.*
- Gebaren (*het*) *i.* de baring *Actus pariendi D. B.*
- Gebaren nood *i.* barensnood *Vb.*
- Gebarende syn *parturire D. B.*
- Gebarghe (*gods*) *d. i.* *Moririn B. D. G. Th.*
- Gebard *i.* gebrand *ustus Hare ghebrande offerhande Holvacusta D. B.*
- Gebas *Latratus f. Fl.*
- Gebattailgyt *i.* in slagorde geschaard *H. V. Al.*
- Gebedde wagen *i.* rosbaar *Lectiae D. B.*
- Gebeddet *i.* te bedde liggende *Zeg.*
- Gebeden *particip. i.* beden en bidden *D. B., S. B.*
- Gebeden *t.* aangebeden *Adoratus D. B.*
- Gebeet *obscurem utrum sit is nedergeaan zitten, an gebeid heeft in Historia Pugnae Corvini ex Gall. op Sc.*
- Gebeet *Quid? druckich ongeluckich C. d. M.*
- Gebeiden *i.* beiden *Morari f. Fl.*
- Gebeierd in 't graf *i.* geluid *f. D.*
- Gebeiren *i.* gebaar maken *H. Or. & A.*
- Gebeken *i.* gebodeken *precatumque Sp.*
- Gebeekt elke voghel *sagge* also hy ghebeekt is *H. Or. d. A.*
- Gebeld *i.* met de bel of klok sterking verklaard *P. Witel. De Haas ad Merulam Men. van Proced.*
- Gebenedyd *i.* gezegend *Cl. Sp.*
- Gebenedyen *i.* benedyen zegenen *Cl. Sp.*
- Gebent *Quid? camelet oft laken gheboort en gebent C. d. M.*
- Gebere *i.* gebaar *C. d. M.*
- Geberen *i.* gebaren, geboren als *i.* zich houden als *H. op M.*
- Geberg lyfgeberg *Sp.*
- Gebergt niet geborgen *privativ. bergen Sc.*
- Geberst (*het*) van helm en zwaarden *H. Gr., H. Ged.*
- Gebeten zyn op iemand *i.* door nyd ontsteken *H. Ged., f. M.*
- Gebeterd *i.* verbeterd *B. D. G. Th.*
- Gebeteren nu verbeteren *Corrigere D. B.*
- Gebeurten die slag gebeurde hem van God *Al.*
- Gebiechten *i.* biechten *Confiters L. V.*
- Gebieden *Imperare D. B., K. V. H.*
- Gebieden *i.* aankondigen *H. V. D.*
- Gebieden *i.* toelaten *permittere H. op M.*

- Gebiederinne** *i.* gebiedster *B. D. G. Th.*
Gebies (*het*) *zyn de biezen* *Fr. W.*
Gebiesd met biezen bezet *Juncis ob-*
fitus C. d. M.
Gebiester *i.* gebiedster *Br. D.*
Gebynt *i.* gebind *part. van binden pro*
gebonden Sc.
Gebinden *i.* binden *vincire H. Or.*
d. A.
Gebiten *i.* byten *Mordere Zeg.*
Geblaauwd *Subst.* het blank *geblaauwd*
der aarde H. Ged.
Geblaauwd *Adj.* *i.* blaauw gemaakt *D.*
B.
Geblanderd *nu* gebladderd *D. B.*
Cebias *i.* geblaas *Sibilum D. B.*
Geblasen *S. B.*
Ceblevene (*over*) *S. B.*
Geblyf *i.* stil zwygen, *Silentium Zeg.*
Geblyf *i.* verblyf *H. V. D.*
Gebblindhokt *i.* misleid, onwetend ge-
houden J. M.
Gebloeddrift *i.* eenigfints gekwetst *H.*
de Gr.
Gebloeddrift *i.* befneden *circumcifixus*
V. D.
Gebloeid gebloeide claver *florens Cy-*
thifus K. M.
Gebloemt (*het*) *J. K.*
Gebloosd schoon gebloosd, gebloosde
kaken os rubore suffusum. J. K. T.
P. P.
Gebloot *i.* ontbloot *mudatus H. N. P.*
D. B., J. D.
Gebloot *i.* ontbloot *d. i.* naakt, niet
gekleeid D. B., B. D. G. Th.
Gebocht *i.* gebogen ten vollen geboch-
te zaak Oud. Vert. Ar.
Gebod *i.* gebied *Imperium D. B.*
Gebod hebben *i.* gebieden *Imperare D.*
B.
Gebod zyn *i.* gehoorzaam zyn *L. V.*
Gebod *Mandatum* tiengeboden *Ad man-*
datum D. B.
Gebod (*een*) bieden aan *i.* een aan-
bieding doen H. op M.
Gebod *i.* bod *licitatio H. op M.*
Geboden *part. van beeden S. B.*
Geboechnis *ik denk een drukfeil voor*
gehoechnis Memoria Oud. Getydb.
van Lel.
Geboeft *multitudo nehulorum S. C.*
Geboegd geboegde schepen *Herkm.*
Lof d. Zeev.
Geboeid aan *i.* verknocht aan *C. d. M.*
Geboecht *i.* gebogen *D. B.*
Geboeid (*gebonden en*) aan een bit-
tere band van dienstbaaheid Oud.
Vert. A.
Geboer *i.* boer *Rusticus H. op M.*
Geboernesse *i.* geboortenis *Nativitas*
H. op M.
Geboorte *Mater D. B.*
Geboertig *i.* dat tot de geboorte be-
 hoort, geboertige hoechtyt *i.* feest
 der geboorte *Festum nativitatis B.*
D. G. Th.
Geboertig man *i.* man van geboorte
o Velden.
Gebogen *part. van buigen D. B., S.*
B.
Gebond *i.* dat samengebonden is,
 bosch, pak, *fascis, farcina* gebonden
o van geperste druven D. B.
Gebondeken *fasciculus D. B.*
Gebonden en geboeid aan een bit-
tere band van dienstbaaheid Oud.
Vert. A.
Gebonden in liefde *amore unitus C.*
d. M.
Gebonden saiverheid *ik denk* ingetogen
Continens Sc.
Gebonden houten (*woonsteen van*) *for-*
tis habitacula ex colligatis lignis Sc.
Geboogzaam *Oud. Vert. A.*
Geboorte *Nativitas B. d. G. Th.*
Geboortelyk *Oud. Vert. Ar.*
Gebordent *Quid? L. V.*
Geboreling *V. Ij.*
Geboren *natus D. B., K. V. H., S.*
B.
Geborene (*eerst*) *S. B.*
Geborgen niet gebergd *absconditus*
D. B.
Gebornesse *Nativitas H. op M.*
Geborsten uit den band *Oud. Poez.*
Geboorte *i.* geboorte *H. V. D.*
Geborteld (*komen in*) *i.* komen instui-
ven J. Fl.
Geboschte scheut *Quid? H. D. M.*
Gebrekig *i.* gebrekkelyk *H. de Gr.*
Gebrekkig *i.* gebrek hebbende *indigus*
troost gebreckich H. Polyz.
Gebrekt *i.* gebrek *Fr. W.*
Gebrelicheit en ongebrelicheit *forfan*
vitia Pass. som.
Gebrengen *i.* brengen *S. V. S.; L.*
V., J. Fl.
Gebriesch *Rugitus, van 't geluid eens*
Leeuws D. B.
Gebriesch *Rugitus, van menschen ge-*
bruikt V. N.
Gebrieven *i.* verhalen, beschryven
Narrare C. d. M.
Gebroed *part. van broeder Sc.*
Gebroeder *i.* broeder *Frater D. B.*
Gebroedfel *i.* *Generatio NB!* in *malam*
partem H. Or. d. A.
Gebroken *particip* van breken *D. B.,*
S. B.
Gebruet *i.* gebroed *D. B.*
Gebruiken *Cum gen. uti & frui B. D.*
G. Th. D. B., Cl. Sp.
Gebruiken *cum Acc. D. B., Kl. der*
l. landen.
Gebruiken *zonderling* gebruikt al wist
 ik ewewel dat ik... mynen heer, my-
 nen God in eewigheyt niet gebruiken
 en soude *Sp. der Volk.*
 Gebriu.

- Gebruiken een sundich leven i. zondig leven *St. B.*
 Gebruiken de salicheit i. genieten *St. B.*
 Gebruiken zich i. *operam dare* *Reyd.*
 Gebruikenisse *Ufus H. V. D.*
 Gebruikig zyn eensdings i. het gebruik hebbende *Cl. Sp.*
 Gebot i. bot gemaakt of geworden *transf.* verminderd afgenomen *Obtus factus collabefactus* de gebotte min weder aanwetten *proferi ex V. Merwe de R. Mintrionfer G. op K.*
 Gebouwfel *aedificium* *Kantt. S. B.*
 Gebouwe *Aedificium L. V.*
 Gebraakt *partic.* van braken *Novare* gebrakte akker *Novale C. d. M.*
 Gebrand i. verbrand *Ufus D. B.*
 Gebras i. brasschery *P. N.*
 Gebras schynt gebroedfel *Z. N., M. C. C. R.*
 Gebreed i. gebreid of verbreed *D. B.*
 Gebreed worden *Amplificari D. B.*
 Gebreed worden *Flecta D. B.*
 Gebreid i. gebreid d. i. verbreed *B. D. G. Th.*
 Gebrëisch i. gebriesch *Rugitus D. B.*
 Gebrek *vitium B. D. G. Th., H. op M.*
 Gebrek i. nood *necessitas D. B.*
 Gebrek *inopia D. B., H. M. C.*
 Gebrek viel nooit aan de zyde der Staaten d. i. zy bleven nooit in gebreke *H. H.*
 Gebrek vinden aan i. gebrek hebben aan *Sp.*
 Gebreken *cum gen. rei. & Dat. pers.* ontbreken *Deficere D. B., Fr., B. D. G. Th.*
 Gebreken *cum Accus. rei & Dat. pers.* *H. Gr., Fr. W., S. V. S., V. D. Poot, H. Br., H. Th. en Ar.*
 Gebreken *Deficio St. B.*
 Gebreken des lyfs *mori Zeg.*
 Gebruis *Z. N.*
 Gebruken *cum acc. i.* gebruiken *uti D. B.*
 Gebruken *cum gen. i.* gebruiken *Frui D. B.*
 Gebrukenisse *Ufus D. B.*
 Gebrukig wesen priesterschap *fungi sacerdotione D. B.*
 Gebrukig worden lets ook in iets i. gebruiken, bedienen *D. B.*
 Gebrul *Mugetus taurorum. in plur. usurpatum J. Fl.*
 Gebrusche i. gebriesche *Rugicus D. B. O. B.*
 Gebuer i. boer, Landman *Rusticus H. op M.*
 Gebuerin i. buurin *Vicina D. B.*
 Gebuerlyk i. gebeurlyk *C. D. M.*
 Gebuerliche buytenlien *Z. N.*
 Gebuerge *Utrum pro* gehoorte *Nativitas, an pro* gebuurte *Vicina Fr. W.*
 Gebuigzaam *V. V. r.*
 Gebuycht *partic. a* buigen *D. B.*
 Gebuycht worden *incurvari D. B.*
 Gebuygen *imperf.* gheboochde of gheboechde i. buigen *D. B.*
 Gebuyghet *part. a.* buygen vel gebuygen *L. V. J.*
 Gebuild i. dat builen heeft *H. de. Gr.*
 Gebuurtyd *Nuperum tempus H. H.*
 Gebuurvast aan verganghelykheid *Oud. Vert. Ar.*
 Gecele i. gessel *Flagrum H. op M.*
 Gecopt *Copulatus Zeg.*
 Gecrig i. geschreeuw *Clamor Zeg.*
 Gedaagd i. bedaagd *Bass. sem., C. d. M.*
 Gedaan *factus particip.* van doen *L. V. D. B., B. D. G. Th.*
 Gedaan (goed) zyn iemand i. 'er wël uit zien voor iemand. niet goed gedaan zyn, 'er kwalyk uitzien *H. op M.*
 Gedaan (hoe) zyn i. hoedanig zyn *H. op M.*
 Gedaan (zo) zyn i. zodanig zyn *H. op M.*
 Gedaan (aldus) zyn i. dusdanig zyn *Esop.*
 Gedaan (dus) i. dusdanig *H. Velz.*
 Gedaan (bleek) i. die 'er bleek uitziet *H. Velz.*
 Gedaan hebben i. voldaan hebben *D. B.*
 Gedaan hebben voor hebben doen *b. v.* gedaan hebben *regneren*, gedaan hebben rapen, gedaan hebben pasferen *enz. d. i.* doen *regneren*, doen rapen, doen pasferen *enz. D. B., Sc.*
 Gedaant (bet) i. de gedaante *Vr. C. A.*
 Gedaante i. schyn *spicus Br. D.*
 Gedaante i. soort, manier, wyze *Genus, modus Z. Wv.*
 Gedacht *Cogitatio Onz. Ges., T. P. P.*
 Gedacht zyn i. gedachtig zyn, gedenken *D. B.*
 Gedachte (in) spelen *Oud. Perr.*
 Gedachte *Cogitatio O. Sp., H. Gr.*
 Gedachte *Mers. Onz. D. B., B. D. G. Th.*
 Gedachte (zyn) staat op i. zyn zin staat op *C. d. M.*
 Gedachte zetten i. voornemen *St.*
 Gedachtig a. *Gen. Memor. H. de Gr.*
 Gedachtig c. *Infin. Memor. C. d. M.*
 Gedadingd *partic. a.* dadingen *Transfere Moon.*
 Gedalsch van een hond i. geblas *Latratus H. op M.*
 Gedalsch van een mensch i. geraas, geluid, *strepitus, Sonitus H. op M.*
 Gedane i. gedaante *Facies, forma Zeg. St., H. op M.*
 Gedank i. gedenken, gedachte *Meditatio Aldig. Wederl.*

Ge

- Gedanken *i.* danken *Cl. Sp.*
 Gedeel *divisus St. D. B. G. Th., L. V.*
 Gedeelde raad des graaven van Holland *Quid? H. V. D.*
 Gedeeldheid *i.* verdeeling *Diviso D. B.*
 Gedeeldheid *i.* meen ik verdeeldheid de gedeeltheden der wysgeren *Oud. Vert. A.*
 Gedegen *part a* gedyen *D. B.*
 Gedegen te niete *i.* *Redactus ad nihilum D. B.*
 Gedeld *i.* verdeeld *Divisus D. B.*
 Gedeinken *i.* gedenken *D. B.*
 Gedeinken *Subst.* gedachtenis *Memoria D. B.*
 Gedeinkenisse *i.* gedenkens *Memoria D. B.*
 Gedeinkig *i.* gedachtig *Memoria D. B.*
 Gedelve *i.* graf *Sepulchrum Esopet.*
 Gedenk *Sp.*
 Gedenken *i.* gedachtig zyn *Memineffe a Genit. D. B., B. D. G. Th.*
 Gedenken *i.* *accus.* gedenken let niet aan iet *D. B.*
 Gedenken *Impersonaliter cum Dat. pers. & Gen.* ziet *Huigens J. Fl.*
 Gedenken *Impersonaliter cum Dat. pers. sequente* dat vel hoe *J. Fl., Moon.*
 Gedenken *Meditari D. B.*
 Gedenken *Meditari Impersonaliter cum Gen. rei & Dat. pers. L. V.*
 Gedenken *Subst. i.* gedachtenis *Memoria D. B.*
 Gedenkens *i.* *Recordatio D. B.*
 Gedenkenisse *Recordatio D. B., B. D. G. Th., Fr. W., St. H. V. D., Cl. Sp., Coornh. H. Henr.*
 Gedenktmaning *monumentum Oud. Vert. A.*
 Gederen *i.* deren *Nocere L. V.*
 Gederft *i.* ontbeerd *Cl. Sp.*
 Gederfen *i.* derven, ontberen *Carere Cl. Sp., H. M. C., H. A. T.*
 Gedichtfel der gedachten *S. B.*
 Gedichtfel *i.* verdichtfel *fiditio, Commentum Ald. W., V. D. in B., V. N., S. B.*
 Gedyden *fiert Vend., Hvl., S. V. S. G.*
 Gedyden *i.* gelukken *V. Luc.*
 Gedlede *i.* volk *Pulgus H. op M.*
 Gedieden *i.* javare, prodeffe *L. V.*
 Gedyden door uitwerping der d voor gedyden *i.* lukken *V. L.*
 Gediennen *i.* dienen *Servire L. V., B. D. G. Th., Al. W., D. B.*
 Gedylt om 't rijm pro gedeilt *H. M. C.*
 Gedinge vierschaar *Judicium Zeg.*
 Gedacht *opinio Zeg.*
 Gedoegen *i.* gegagen *i.* gen. *sustinere D. B.*
 Gedoeglik *Patienter D. B.*
 Gedoeglaam *Patiens D. B.*
 Gedoegzaamheid *i.* geduld, lydszaamheid *Patientia D. B.*
 Gedoegzaamig *i.* langmoedig *Patiens D. B.*
 Gedoen *i.* doen *St. Cl. Sp., B. D. G. Th., H. M. C.*
 Gedoge *i.* toestemming, oolof, toelating *Consenfus, permissio* bi gedage *cum bona tua venia, nu met uwe permissie C. d. M.*
 Gedoge *in certum est quid significet* houd u gedoogde *C. d. M.*
 Gedogen *i.* lyden, verdragen *sustinere parte D. B., Pelgr. Cl. Sp., H. M. C. V. Jof. in E., S. V. S.*
 Gedogen *Subst.* *Pestis Pestilentia D. B.*
 Gedoyt *i.* gedood *occifus P. N.*
 Gedolven *partic.* delven *federe V. D.*
 Gedommeld *i.* gemengd *Moon.*
 Gedommeld *(gemengeld en)* Voorber. tot den *W. Gods.*
 Gedonkerd *i.* verdonkerd van de oogten *gesproken D. B.*
 Gedons *i.* geraas van 't geklop van *Vulkaans hamers J. Bod.*
 Gedoogzaamheid *i.* *Patientia O. B.*
 Gedoopt *i.* geverwd dier gedoopte wol *Oud. Vert. A.*
 Gedorst waar naar gedorst *d. i.* verlanigd is lang gedorst regen *H. Grk bew. v. d. W. Gods.*
 Gedragen *i.* dragen *ferre sustinere D. B., Al. W.*
 Gedragen mijn raad gedraagt zich *ita Confitum fert meum, sic decrevi V. G. of Geb.*
 Gedragen zich tot *Referre ad H. Or. d. A., H. H.*
 Gedram *Quid* gedram van Volk en gedrang? *Viss. Zinnep.*
 Gedrank *partic. a* drenken vel drinken *D. B.*
 Gedrege *i.* bedreiging *Comminatio Zeg.*
 Gedreigd *i.* bedrieging *Comminatio V. D.*
 Gedreven tot *i.* geneigd tot *Deditus alicui rei Gef.*
 Gedreigd of gedriecht *i.* gedruis *strepitus Id.*
 Gedriesch van worden *Oud. Vert. Ar.*
 Gedril *i.* een bevend geluid als van een zingende stem in 't ruischen der bladeren *Z. N.*
 Gedyven *i.* dryven *Sch. d. Ph.*
 Gedroch *i.* bedrog *fallacia B. D. G. Th.*
 Gedroch *An turba, Cohors?* een vreemden hoop een wonderleyk gedroch blaast nieuwen oorlog *Junk.*
 Gedrochtelyke misdrachten vermeenigen *Oud. Vert. A.*
 Gedroecht voor droog *D. B.*
 Gedromd in eenen drom Voorb. tot den *Ware Gods.*

Gedromen *i.* dromen *J. D.*
 Gedrommel *i.* geraas *strepitus V. Vr.*
 Gedronken zyn *i.* gedronken hebben
 of wel gedrenkt zyn *K. M.*
 Gedrukt in *B. D. G. Th.*
 Gedrusche *i.* stormwind, wasrelwind
Turbo D. B.
 Gedubbelt *i.* gedubbelt *d. i.* ver-
 dubbelde *duplicatus Sp.*
 Gedult *sthynt* verdrongen *demersus*
L. V.
 Geducht *i.* vrees *timor Z. N.*
 Geduen *i.* doen *S. V. S. G.*
 Geduer *i.* during *S. d. Ph.*
 Gedueren *i.* aanhouden *Perseverare Mo-*
rari D. B.
 Gedueren *i.* duren *Permanere D. B.*
 Gedueren *i.* bestaan *Subsistere, Consi-*
stere D. B.
 Geduytst *videtur* bespot van de cho-
 ren der Enghelen *M. S.*
 Geduld *partic.* van ouden *d. i.* lyden
peti H. de Gr.
 Gedulken *i.* dulden *J. K.*
 Geduldig *i.* lydszaam *patiens H. M. C.*
 Geduren *i.* aanhouden *Perseverare D.*
B.
 Geduren *i.* duren *durare L. V. St.,*
V. Jef. in E., H. op M., H. M. C.
 Geduren *i.* bestand zyn, *parmanere*
H. op M.
 Geduren & lyden, verdragen *Pati Fer-*
re H. op M.
 Gedurig *Permanens D. B.*
 Gedurigheid *i.* eeuwigheid *Aeternitas*
D. B.
 Gedurigheid *i.* standvastigheid *Constan-*
tia D. B.
 Gedwas *i.* gedwaas of dwaas voor
 dwaasheid *stultitia L. V.*
 Gedweg *i.* zacht *Oud. P.*
 Gedwogen *partic.* van dwaan waschen
Pelgr. H. op M.
 Gedwingen *i.* dwingen *L. V.*
 Gedwogen *partic.* a verbo dwaan *La-*
vare D. B.
 Gedwongen *strictus D. B.*
 Gedre (te) getogen iemand, die uit
 een wagen geworpen is voelt, dat
 zyn leden met de raders zo van
 een getogen zyn. Het betekent
 zekerlyk dat zyn leden van een zyn
 gescheurd maar is eigenlyk mischien
 anstuk, gebroke *J. H.*
 Geeren *i.* eeren *honorare D. B.*
 Geereaut *i.* herkaauwd *ruminatus D.*
B.
 Geersaamd *Honorificatus D. B.*
 Geeffend *i.* glad, gelyk gemaakt geef-
 fende steen *Lapis dotatus D. B.*
 Geefs (goed) *Liberalis J. D.*
 Geefchen *i.* eischen of wedereischen
Petere, repetere D. B.
 Geel voor geheel *L. V.*
 Geel *Quid?* op *L. V. anetiam* pro geheel.

Geelgiering *Oud. Vert. A.*
 Geelicheyt *i.* geheellykheid *Br. D.*
 Geelwe (het) *i.* het geele *Sc.*
 Geen *i.* gaan *L. V.*
 Geen *nullus Adjunguntur* *huic voci a-*
liquando duo negativa du en fals niet
 nemen gheen wijs. *Ne capias uxorem*
D. B.
 Geen *perperam pro* niet nu twyffelen
 zy geen meer *d. i.* niet meer *Oud.*
Vert. A.
 Geen (de) *Ill. qui Plur.* de gene
 niet genen *D. B.*
 Geene *Nullus Zeg. S. B.*
 Geen syns *i.* geenszins *D. B.*
 Geensins *D. B.*
 Gheensins *Alful* en is hy *geensins* ghe-
 neghen niet *Ergo duo negativa rō*
 geensins *adduntur H. Or. der. A.*
 Geent *i.* ghene *Esopit.*
 Geent *i.* dat *Esopit.*
 Geent *Infitus H. de Gr.*
 Geeren *i.* gebren *d. i.* eeren *honorare*
B. D. G. Th.
 Geerft *partic.* ad erven op wien de
 kroon is geerft *ad quem corona be-*
reditatis perventi H. de Gr.
 Geer ora *vestis, fimbria D. B.*
 Geerne *Libentor B. D. G. Th.*
 Geerrig *i.* gereg *d. i.* begerig *cupidus*
Vr. C. A.
 Geert *i.* geerd *Honoratus Br. D.*
 Geert *i.* begeert *Cupido S. C.*
 Geerte *i.* begeerte *Cupido S. C.*
 Geestel *i.* gyzel *Obfer D. B.*
 Geestel *m. flagillum S. B.*
 Geest *Spiritus, anima D. B., B. D.*
G. Th.
 Geest *Spiritus* word met ziele verwis-
 seld *D. B.*
 Geest (In *finen achtersten*) legghen
supremum spiritum trahere *finen* geest
 weder ontfaen *i.* bekomen *spiritum*
resumere D. B.
 Geest *i.* geestland *d. i.* zandachtig
 land en ook vol land in 't algemeen *Sp.*
 Geeste *Historiae* geschiedenis *H. op M.*
 Geestel *i.* geestelyk *spiritualis L. V.*
 Geestelik *Spiritualis B. D. G. Th.*
 Geestelyk *opponitus* werylyk *H. A. T.*
 Geestelykheid *i.* heilig, verdienstelyk
 werk *Opus sanctum Cl. Sp.*
 Geeten *partic.* van eten *Fr. W.*
 Geewe naar de dood *P. P. P.*
 Gefatsoeneerd *i.* dat zyn behooryk
 form heeft *J. H.*
 Géfeil *i.* feil, mislag *Error. F. W.*
 Gefenynde *sicte* & besmettelyke *Mor-*
bis epidemicus Cl. Sp.
 Gefiguurd *i.* gefigureerd *P. N.*
 Gefinste *Quid. C. d. M.*
 Gefreut *i.* gefruit *Frixus D. B.*
 Gefryt *Quid* gefryte olie *D. B.*
 Gefrisceerue tabbaerden *Cl. Sp.*
 Gefroit *i.* gefruit *frixus D. B.*
 V. 2

Ge.

- Gefronste hemden zyn denk ik, hemben met frasels.
- Gaan ire S. V. S. G., J. Fl.
- Geganst i. genezen *Sanatus particip. a ganzen D. B.*
- Gegaruwet i. kleden gegaruwet en gecleet Cl. Sp.
- Gegeeld i. geel gemaakt Cl. Sp.
- Gegeselt *flagellatus* gheheselt in quaetbeden *Flagellatus malitia D. B.*
- Gegeten *partic. ab eten S. B.*
- Gegeven D. B., S. B.
- Gegeven i. overgegeven *deditus* gegevens ter bouwerle *deditus agriculturae D. B.*
- Gegeven ten hemel i. gevaren ten hemel *forte pro* geheven L. V.
- Gegeven d. i. gedagteekend H. op M.
- Gegeven i. gezwollen *mischien een drukfeil voor* gebeuen D. B.
- Gegeven i. geven J. M., L. V.
- Gegeul i. drukte S. C.
- Geggotjen i. lach, *lacherny risus* Vijf. Zinnep.
- Gegyzeld i. in *custodia retentus* *ihansl. de gladio* J. M.
- Gegleden *partic. a glyden* gegleden in dwaling Oud. Vert. A.
- Gegloryet met majesteit T. P. P.
- Gegoed also gegoed i. zo veel bezittende, zo ryk K. V. H.
- Gegor *mischien geruis, strepetus* J. Bod.
- Gegord i. omgord D. B.
- Gegoten *part. a gieten fusus* B. D. G. Th., S. B.
- Gegonden *partic. a gelden* i. betaald *solutum D. B.*
- Gegraaveerd *sculptus D. B.*
- Gegraven i. gegraveerd *sculptus D. B.*
- Gegraven *fossus S. B.*
- Gegrepen *partic. a grypen Captus S. B.*
- Gegrepen i. grypen *Apprehendere L. V., D. B., B. D. G. Th.*
- Gegronden i. gronden of doorgronden *penitus percipere L. V.*
- Gegrondestig *fundatus* Oud. Vert. A.
- Gegroot *partic. a groten d. i. grootmaken D. B.*
- Gegroneert i. gegraveerd *sculptus D. B.*
- Gegroveringe i. groveringe d. i. graving *Caelatura D. B.*
- Gegrunt i. gegroeid D. B.
- Gehad. i. gehaat L. V.
- Gehaerd *Capellatus T. P. P.*
- Gehakkeld *Quid? curaat van Mans en Vrouwen — soo gehackelt en geboort H. N. P.*
- Gehalslacht i. eigenl. in den hals geslagen NB. 'er werdt gesproken van de plaats in de S. B. waar 't geen hier gehalslacht best de *Dardsthe*
- overzetting is met vuisten geslagen Cl. Sp.
- Gehandeld i. handelen B. D. G. Th.
- Gehandrouwd met de dood *Dispensa morti S. C.*
- Gehangen zyn i. hangen *pendere D. B.*
- Gehangen (hem is nochtans de tong zo wel) Oud. Vert. A.
- Gehanteerd i. gehavend, mishandeld *male mulitatus Cl. Sp.*
- Geharderen i. harderen d. i. harden uitgouden *justinere J. Fl.*
- Geharnasd van een schryfstyl gebruikt Oud. Vert. A.
- Gehartigd Oud. Vert. A.
- Gehaten i. haren B. D. G. Th.
- Gehebben i. hebben Cl. Sp., B. D. G. Th. Ald. B.
- Gehecht zyn in i. aankleven, *Haerere alicuri* Vijf.
- Geheeffet i. geheffet *fermentatum D. B.*
- Geheel vulgo *masief solidus D. B.*
- Geheelheid i. volkomenheid *Integritas Cl. Sp.*
- Geheelentlyk i. geheel en al. Zeg.
- Geheer *Stike.*
- Geheerde *schynt by stoke* gezet te zyn voor *geherde d. i. hy dorsten onderstaan H. op M.*
- Gehierste i. ge-eerdste *Honoratissimus H. op M.*
- Geheescht i. geeifchd Sc.
- Geheet i. gebod, bevel *mandatum jusus H. op M.*
- Geheeten *partic. ab heeten d. i. gebieden Cl. Sp.*
- Gehesdeacht i. gehesdeegd *Fermentatus D. B.*
- Geheffet brood *fermentum D. B.*
- Gehesfel i. heffel *Fermentatus D. B.*
- Geheilichheit *Santificatio D. B.*
- Geheid *partic. ab heien stiptibus firmare transl. J. D.*
- Geheylt i. geheeld gebruikt van een kleed dat bebloed zynde geweest, naderhand drooggeworden aan 't lyf is aangebakken ende geheylt enz. Cl. Sp.
- Geheischet i. geeifchet *geuischt D. B.*
- Geheld *inclnatus* geheken hofden is *mischien tot liefde S. V. S. G.*
- Gehele i. *Integer D. B., S. B.*
- Gehelpen i. helpen S. V. S. G., S. V. S.
- Gehemd i. hem zeggen een gewoonte van die genen die een redevoring beginnen J. D.
- Gehende i. naby *Prope* Zeg., St.
- Gehenden met een dat i. na by komen *Appropinquare St., H. op M.*
- Gehengde Rechtvaderen zyn *Licentia* ten in de Rechten *Jur. utriusque Licentia* Oud. Vert. A.

Ge-

- Gehengen *i.* gedogen, toestaan *Permittere Br. D., L. V. J., Cl. Sp. V. Ad. in B., V. D., J. K.*
 Gehengenisse *i.* toelating *Permissio B. D. G. Th.*
 Gehend *i.* geend of geeend *L. V.*
 Geherden *i.* herden *d. i.* harden *Aldeg. W.*
 Gehert *Kantt. S. B.*
 Gehertig tot den mensche *S. V. S. G.*
 Geheven *i.* opgeheven *Eievatus D. B.*
 Gehevelte *H. H. enz.*
 Geheugen *i.* heugen *V. D.*
 Gehekt (*pas uit den dop*) *Oud. Vert. A.*
 Gehilicte soen *nu* behuude zoon *Gener D. B.*
 Gehinde *i.* gehende *d. i.* naby *prope L. V.*
 Gehinderen *i.* hinderen of verhinderen *Impedire Aldig. tig. B. D. G. Th. de Geestdr., Cl. Sp.*
 Gehinderen van den dienst gods *Br. D.*
 Gehindt voor geent *infitus M. C. C. R.*
 Gehinge *i.* toelating *Kantt. S. B.*
 Gehingen *i.* gehengen, gedogen *pati, permittere C. d. M., H. M. C., J. Fl.*
 Gehingen *i.* gunnen *C. d. M.*
 Gehit *i.* mischien gehiet *L. V.*
 Gehoehnisse *i.* geheugenis *memoria Fr. W., D. B. B. D. G. Th.*
 Gehoehnisse *i.* geheugenis *d. i.* denkstuk *Commentarius D. B.*
 Gehoeden *i.* hoeden *Cavere H. op M.*
 Gehoed *participium* van hoeden *Cavere D. B.*
 Gehoudet *partic. van* hoede *Custodire D. B.*
 Gehoeld *i.* gehoold *Caratus D. B.*
 Gehoelde vensteren *Henesterae obliquae D. B.*
 Gehoend *partic. van* hoenen *decipere D. B.*
 Gehoend *i.* beroofd *fraudatus, defraudatus D. B.*
 Gehoept *i.* gehoopt, tot eenen hoop gebracht *conglobatus D. B.*
 Gehoer *i.* iets dat gehoord is *d. i.* gerucht *rumoer D. B.*
 Gehoeren *i.* gehoren *nu* verhoren *Exaudire D. B.*
 Gehoemet *i.* gehorend *Cornutus D. B.*
 Gehoersaam *i.* gehoorzaam *cum datin D. B., H. op M. B. D. G. Th.*
 Gehoersaam *Cl. Schult. explicat* behorende of gehorende aan *pertinens ad B. D. G. Th.*
 Gehoert *i.* gehort of gehurt, gestoten *D. B.*
 Gehoersaam *i.* gehoorzaam *D. B.*
 Geholpen *partic. a verbo* helpen *Schr.*
 Gehonen *i.* honen *Incantare D. B.*
 Gehonigd *Melle conditus D. B.*
 Gehorchenisse *i.* gedachtenis *Recordatio Cl. Sp.*
 Gehoorchenisse *i.* geheugen *Memoria Fr. W., Mier. Chb.*
 Gehoort te gader *i.* byeen verzameld *D. B.*
 Gehoor *Auditus Sp.*
 Gehoor *Audientia V. Hier. Sp.*
 Gehoor krygen wordt hy gezegd die na ontsteltenis en oproer eindelijk begint gehoord te worden *Vond. H.*
 Gehoor hebben *Audire Sp.*
 Gehoor (*het*) boeien met zang *V. P.*
 Gehoor geven *i.* luisteren *V. Herfch.*
 Gehoorsamig *i.* gehoorzaam *Cl. Sp.*
 Gehoren *i.* horen *D. B., St. B. D. G. Th.*
 Gehoren *i.* verhoren *Exaudire D. B.*
 Gehoren *i.* gehoorzamen *Pertinere D. B.*
 Genorig *nu* gehoorzaam *D. B.*
 Gehort *Conquassatus D. B.*
 Gehouden *i.* houden *d. i.* onderhouden *Observare Cl. Sp.*
 Gehouden en geleert te samen *i.* *una epucate & erudite H. op M.*
 Gehouden *nu* gehouwen *Concisus D. B.*
 Gehouden worden van *i.* gehouden zyn aan *Teneri aliqua re D. B.*
 Gehouden zyn aan *i.* verplicht zyn aan. *Moon Br.*
 Gehouden zyn in iemand *i.* aan iemand *V. H.*
 Gehouden *i.* wederhouden, bedwingen *Continere J. Fl.*
 Gehoud *i.* gehuwd *waarvan* gehoude *nupta Cl. Sp.*
 Gehoudig *i.* getrouw *fidelis Zeg.*
 Gehouwen *Concisus D. B.*
 Gehouwen *tentus D. B.*
 Gehouwen *i.* gehouden voor behouden *servare H. A. T.*
 Gehu *i.* het geroep van hu by t aarvallen van iemand *L. V.*
 Gehucht *parvus pagus H. Or. d. A.*
 Gehuigen *i.* geheugen *D. B.*
 Gehuydt *i.* verborgen *Abconditus D. B.*
 Gehuldigd *i.* gedienslig *Officiosus C. d. M.*
 Gehuldig *i.* eerbiedig *C. d. M.*
 Gehuldig *i.* getrouw *C. d. M., S. V. S. G. H. M. C., H. A. T.*
 Gehuldig *i.* gewis *Certus C. d. M.*
 Gehuldigheid *i.* getrouwen *S. V. S.*
 Gehulpen *i.* helpen *H. M. C.*
 Gehulpig *i.* behulpig *H. M. C.*
 Gehuust *i.* hu achter nageschreeuw *H. op M.*
 Gehuwe *i.* geroep, geschreeuw *Clamor Zeg.*

- Gehuwde zoon *i.* behuude zoon
Ganer D. B.
 Gei *Interfectio S. V. S.*
 Gejaard voor bejaard *J. D.*
 Gejacht *partic. dubium utrum a jagen*
as a jachten K. M.
 Gejagen *partic. jagen H. A. T.*
 Geyen naar *i.* haken naar *C. d. M.*
 Geil *subst. syn wyf een vuyle geil*
Z. N.
 Geil *Adj. i. vruchtbaar fecundus V.*
V.
 Geil *Adj. nimis dulus Br.*
 Geil *Adj. lascivus V. D.*
 Geil *Adj. i. geel Flavus J. Fl.*
 Geelachtig *i.* geelachtig *J. Fl.*
 Geilig *Lascivus Br. D.*
 Geinster *i.* glans *H. H. Opdr*
 Geinsteren *i.* glinsteren *S. V. C.*
 Geinstre *ik denk* afgrond die grote
 gheynste van der see die 't al ver-
 flint en verswelget sonder uit te
 werpen *Pelg.*
 Geisen *i.* genezen *Curare sanare S. V.*
C.
 Geiser *i.* Medicus *S. V. C.*
 Geizing *i.* genezing *S. V. C.*
 Geitlam *i.* jonge geit *K. M.*
 Gejuist (een voorschrift wel) *Vr. C.*
Ag.
 Gejuweeld *i.* met juwelen versierd *F.*
de W.
 Gekaaid *i.* aan de kaai komen *d. i.*
 aan land, in de haven komen van
 Schepen *gesproken C. d. M.*
 Gekaak *An pro haak, maxille! an ge-*
kaak est idem quod praat? soekt de
waarheit uyt een leughenaers ge-
kaak S. C.
 Gekaakt (wyd) *d. i.* dat wyde kaken
 heeft *Overdr. van den mond van den*
Berg Etna J. D.
 Gekalanderd *Gef.*
 Gecaluit *i.* kaal gemaakt *Calvus fac-*
tus D. B.
 Gekapte broeders *ik denk* broeders die
 kappen dragen *Monnaken Morachi.*
Oud. Vert. A.
 Gekarbonkeld, dat speel mannetje met
 syn rood gekarbonkeld aangesicht *G.*
op K. Nozeman.
 Gekarteld *Z. N.*
 Gekeerd *i.* afgekeerd *aversus H.*
Velz.
 Gekeerd tot *Conversus ad D. B.*
 Gekeerd van *i.* *aversus ad B. D. G.*
Th.
 Gekeld *i.* gekeeld *H. M. C.*
 Gekennen *i.* kennen *Cognoscere J. Fl.*
 Gekeren *i.* bekeren *B. D. G. Th.*
 Gekeven *partic. a kyven S. B.*
 Gekyf *i.* geklag *C. d. M.*
 Gekinnen *i.* kennen *L. V.*
 Gekken gekken en sporten met iemand
Sc. J. D.
- Geklag doen *i.* klagen *K. M.*
 Geklampt aan *i.* aan malkander ge-
 raakt van twee tegen malkander stry-
 denden *Sc.*
 Geklang *i.* geklank *Z. N.*
 Geklank *i.* geluid *Sonitus H. op M.*
 Geklapper *i.* geklap van wieken *H.*
N. P.
 Geklater oproer, onweer en geklater
Oud. Vert. Ar.
 Gekletter *J. M. Bat.*
 Gekeven *partic. van kleven gekleven*
 met wasch *d. i.* gekleefd *K. M.*
 Geklik *i.* gekkelyk *Statie B. D. G.*
Th.
 Geklikklak van metaal en harnasch te-
 gens een *V. D.*
 Gekloven *partic. a kloven pro gekloofd*
S. B.
 Geklucht *i.* kluchtigheid *Z. N.*
 Geknaap *i.* gevolg van knapen of
 knechten *familia famulitium C. d.*
M.
 Gekneden nu gekneed *partic. a kne-*
 den *D. B.*
 Gekners *strepitus* geknaars van staal
H. Gr. H. Ged.
 Geknobeld *i.* knobbels krygen
Gef.
 Geknocht *Congl. glutinosus D. B.*
 Geknocht *i.* geknoot *D. B., Pelgr.*
 Geknocht (kreukels sterk) *Gef.*
 Geknost *i.* geknoot *Oud. Vert. A.*
 Geknoot *Cl. Sp.*
 Geknort een stoc die hardt gheknort,
 Crom vol knopen is *Pelgr.*
 Gekoelt *Quid? bloet op bloed gecoelt*
 en gebaeken *Cl. Sp.*
 Gekomen *Imperf. gequam i. komen*
J. Fl. B. D. G. Th.
 Gekomen *i.* voorkomen *S. V. S. G.*
 Gekomen *i.* aangekomen, overkomen
D. B.
 Gekonnen *partic. van kunnen posse L.*
V., J. Fl.
 Gecranket *i.* verzwaakt *partic. a cranc-*
 ken *Br. D.*
 Gekrankt nu gekrenkt *partic. a kran-*
 ket *D. B.*
 Gekregen *partic. a krygen Sc.*
 Gekrenkt *Partic. a verbo krenken D.*
B.
 Gekry *i.* veldgeschrei *Clamor bellicus*
H. op M.
 Gekry *i.* geschreeuw *C. d. M.*
 Gekrielt *H. Dall.*
 Gekrygen *i.* krygen *Adipisci L. V.,*
D. B., C. d. M., Cl. Sp.
 Gekrysch *i.* gejammer *J. M. Bat.*
 Gekryt maken *i.* geschreeuw maken
H. de Gr.
 Gekrinkeld *Coardatus D. B.*
 Gekrinkeld haar *Z. N.*
 Gecrife *i.* Rugitus *D. B.*
 Gekroel *i.* gekrielt *H. D.*

Gekrold *i.* gekruild lang gekrolde tuy-
ten *Z. N.*
Gekruid *i.* met kruiden toegemaakt
gherechten naar den tyd gekruid
T. P. P.
Gekruift gouwde laken *H. H.*
Gecruude specerye *i.* gekruide wel-
riekende specerye *Aromacderiferum*
H. op M.
Geksmere *i.* geksmere malle klaap *J.*
Fl.
Gekundig *i.* kerkondigd *B. D. G. Th.*
Gekust niet gekuscht *D. B.*
Gekweek *i.* zang *Z. N.*
Gekweekt (gebaard en) *Z. N.*
Gekweld *partic. a* kwellen *F. W.*
Gekweten *part. a* kwyten *H. de Gr.*
Gekwoilen *particip. a* kwellen *F. W.*
Gelaakt *partic. a* laken *improbare H.*
V. D.
Gelaakten dyk wyzen *i.* een dyk af-
keuren als niet naar behoren zynde
gemaakt *H. V. Dt*
Gelaaskunst *i.* glanskunst *ors vitriaria*
S. V. C.
Gelaat *vultus L. V.. Cl. Sp., B. D.*
G. Th.
Gelaat (eet ydel) oefenen met iets,
een iedele vertoning maken *B. D.*
G. Th.
Gelaat (kwaad) *B. D. G. Th.*
Gelaat (een stout) maken *i.* vertonen
L. V.
Gelaat niet veel gelaats maken van
i. niet veel vertoning maken van
H. H.
Gelaat iets doen sonder veel gelaats
i. zonder veel plechtigheid *H. Gr.*
Gelaat maken van *i.* zich houden als
veynzen van *simulari H. Hist.*
Geladen *i.* opgeleid met *V. L.*
Gelag *i.* drinkgelag *Gef.*
Gelag in 't gelag *i.* in de kroeg *J.*
D.
Gelag (een diet) *i.* een zware zaak
res difficilis C. d. M.
Gelag (een hard) *i.* een zware zaak
res difficilis V. V. r.
Gelag (zonder) *i.* kost. en schade-
loos *sine sumtu & damno H. op M.*
Gelage iets liggen *i.* gemeen met iets
liggen *H. op M.*
Gelang (naar) van *i.* naar mate van
H. H.
Gelas *i.* glas *Vitrum Fr. W., P. N.,*
Gef., S. V. C., Verclar. in de ver-
voipige.
Gelastig *i.* glazig *vitreus S. V. C.*
Gelast *i.* glad *J. Fl.*
Gelaten *i.* verlaten *relinquere D. B.*
Gelaten *i.* laten *demittere D. B.*
Gelaten *i.* nalaten *Omittere H. M.*
Cl.
Gelaten *partic. a* laten vel gelaten *D.*
B.

Gelaten gaan, ghewelt gheven, ghe-
hoert seggen, ghedaene tamen, ghe-
daan vallen *vindt men by Stoke en*
andere Ouden doch ook voor al by Sto-
ke: laten maken, dorven bestaan,
horen lien, gaen slapen, laten gach
H. op M.
Gelaten laten *apparere* het gelaat sich
zo in myne ogen *S. B.*
Gelaten zich dus of zo *i.* zich dus of
zo aanstellen, *d. i.* veinzen *simula-*
re C. d. M., V. Geb., H. Or. d.
A. V. D. Moon.
Gelaten zich, *i.* zich gedragen *V.*
D.
Gelaten *i.* geduldig *Moon.*
Gelaven *i.* laven *Cl. Sp.*
Gelavet *i.* gelaafd *Cl. Sp.*
Gelauroverde *Baccalauri Oud. Vert.*
A.
Geld *Pecunia* met reden ghelde *para-*
ta pecunia H. V.
Geld hebben over zich *nu* by zich
Gillis avoer d'argent sur soi C. d.
M.
Gelde (te) iets maken *aliquid in pre-*
tium redigere D. B.
Gelegenheid *i.* al wat iemand om en
by zich heeft *G. op K. uit Huig.*
Geleggen *i.* bevallen *parere op 't ge-*
leggen zyn i. staat te blyven *partu-*
rrire Wb.
Gelegneesten der steden *Oud. Vert.*
A.
Gelei volk aannemen, op zyn eigen
gelei *i.* op zyn eigen gezag *Veleus*
Chr. V. V. Fr. W. H. V. D.
Geleid *i.* geleide *B. D. G. Th.*
Geleide (met zyn zelfs) reizen *i.* met
zyn eigen volk reizen *H. op M.*
Geleiden dirigere *D. B.*
Geleiden iemand een beteren weg
H. Velz.
Geleider *Fr. W., H. V. D.*
Geleigeld *Fr. W., H. V. D.*
Geleifter *i.* geliefsten *praestare B. D. G. Th.*
Geleit hebben in beide *Quid? L. V.*
Geleken met een *Dat. d. i.* vergeleken
Assimulatus H. op M.
Geleren *i.* leren *Docere B. D. G. Th.*
Geleven *i.* leven *Vivere D. B.*
Gelichaamd *i.* geformeerd, *formatus*
Oud. Vert. A.
Gelid een ry van soldaten *Overdrach-*
tig gebruikt Moon.
Geliden } *i.* leden *Pat. B. D. G. Th.*
of } *lyden Pat. Ald. W.*
Gelyden }
Gelident *Quid? B. D. G. Th.*
Gelieven *Ald. W.*
Gelieven *i.* believen *St.*
Geliever *S. V. S. G.*
Geliggen *i.* in de kraam leggen *Ejo-*
pet.
Gelden *Imperf. gout en gelt betalen*
X 2 ver-

- vergoeden, wedergeven *solvere*, *Reddere D. B.*, *K. V. H.*, *Moon. J. Fl.*, *St. Sp.*, *H. V. D.*, *H. V. Enkh.*
- Gelden by sal geldes wordt daar ver-
taalt de *El. Excli. D. B.*
- Gelden *i.* waardig zyn *V. J. E.*
- Gelder *i.* iemand, die in de kosten
van een werk draegt *H. Or. A.*
- Geldkastroper *Oud. Vert. A.*
- Geldprachery (moedwillige) *Oud. Vert. A.*
- Geleden *i.* verleden, overleden, voor-
bygegaan *Praeteritus Fb.*, *D. B.*,
C. d. M., *Cl. Sp.*
- Geleebraakt *misfchien* gerabraakt *Oud. Vert. A.*
- Geleegt *i.* gelaagd, *d. i.* verlaagd,
vernederd *J. D.*
- Geleekt (groot geld van anderen) heb-
bende *Oud. Vert. A.*
- Geleerd ten, ter *i. doctus ad D. B.*
- Geleerde heeren *i.* geestelyken *H. op M.*
- Geleesten *i.* gebeuren *H. v. Al.*
- Geleesten *i.* doen *facere, praestare L. V.*
- Geleedt *i.* geleid van leden voor leiden
D. B.
- Geleer *i.* geleed *d. i.* gelegd *repositus Cl. Sp.*
- Geleer *i.* geleid of gelegd van hair
gesproken *Cl. Sp.*
- Gelegen (de wind is) *d. i.* gaen lig-
gen, bedaald *J. Fl.*
- Gelegen *misfchien* afgeleggen by *M. S. H. op M.*
- Gelegen voor lagen leggen *Col.*
- Gelegen vallen *i.* te pas komen *Sp.*
- Gelegen zyn van een jonge dochter
J. Fl.
- Gelegenheid *i.* gestalte, gedaante *B. D. G. Th.*
- Gelegentheid *circumstantia V. D. in B.*
- Gelegentheid staat *Conditio V. V.*
- Geleggen iemand aan een zaak of per-
foon *L. V.*
- Geleggen de tempore de daggelag tem-
pus venit, *L. V.*
- Gelyk met een *Dat. similis D. B.*
- Gelyk met een *Dat. similiter D. B.*
- Gelyk est *similiter ac K. V. H.*
- Gelyks (myns) *meifmilis H. M. C.*
- Gelyk staan van de wind *i.* goeden
wind hebben *H. op M.*
- Gelyk verre *i.* even verre *D. B.*
- Gelykmatig *Oud. Vert. A.*
- Gelyken (van) *i. Eodem modo H. O. d. A.*
- Gelyker hare *i.* gelyker wyze *L. V.*
- Gelykmoedelyk *Aequanimitus Br. D.*
- Gelykwichtig *Oud. Vert. A.*
- Gelycti *i.* gelykt di of gy *H. op M.*
- Gelyt *i.* geleden *d. i.* beleiden *D. B.*
- Gelijke of gelyke *i.* gelykenis, gedaar-
te *specus D. B.*
- Gelyke voorbeeld *Exemplum St.*
- Gelike *i.* gelyk *i. Dat. similis D. B., Br. D.*
- Gelijke (zyns) *similis sui in elle* met
fynen gelike niet geliken *D. B.*
- Geliken *Impr. gelyct niet geleken Part. gelyct niet geleken B. D. G. Th., D. B., H. O. d. A., H. M. C., St., Cl. Sp.*
- Geliken *i.* evenaren *Aequare Adaequare* zonder aan *D. B.*
- Geliken *similem esse cum Dat. D. B.*
- Gelyken *i.* fchyuen *videre V. J. in E.*
- Gelyken iets by *d. i.* vergelyken *Vb. Sp.*
- Genken *i.* gelyk maken *St. B.*
- Geliken *i. Eiusdem ordinis esse S. B.*
- Geliken van spraken *unus patier H. op M.*
- Geliken *Ad verb. similiter cum Dat. K. V. H.*
- Gelyken voor van schelyken *eodem modo Sp., S. V. S. G.*
- Gelyke wel tamen *Kantt. S. B.*
- Gelyker wys *i.* gelyker hand *Veld.*
- Geiykigheid *i.* geiykheid *similitudo Sc.*
- Gelikken *i.* blinken *Splendore H. Gr. Fr. W.*
- Gelilpraal (ledige zotte) *Oud. Vert. A.*
- Gelimp an pro Glimp? *Reyd.*
- Gelinde *Quid? L. V.*
- Gelingen *i.* gelukken *T. P. P.*
- Gellas an pro glas *Sc.*
- Gelochenen *i.* lochenen *Ald. wedaal.*
- Geloef *i.* geloof *fides Br. D.*
- Geloefd *i.* geloofd *d. i.* beloofd *L. V. J. D. B.*
- Geloeft *i.* geloofd toevertrouwd *Creditus D. B.*
- Geloeft van den perde an geligt? *L. V.*
- Geloeven *i.* beloven *Promittere L. V.*
- Geloeven *i.* vertrouwen *Credere D. B.*
- Gelofte *i.* belofte *d. i.* verbond *Foedus D. B.*
- Gelofte *i.* belofte *Promissio H. Or. d. A.*
- Geloyen *i.* gloeiend *H. Or. d. A.*
- Geloken *Pertic. a* luiken *i.* sluiten
Claudere D. B., H. op M.
- Geloofd *fides H. Th. en A., Verh. Poez.*
- Geloofd *i.* beloofd *Promissus D. B.*
- Geloofd *i.* geprezen *Laudatus* ge-
loofde dyk *i.* goedgekeurde dyk *H. V. D.*
- Gelooflaap *Bennig. Chroornh.*

Ge-

- Gelopen *i.* lopen *St.*
 Gelovesides *Vr. C. A., H. O. D. A. B. D.*
G. Th. D. A., S. B., H. op M.
 Gelove *i.* belofte *L. V.*
 Geloven *i.* beloven, *Promittere D.*
B., L. V., H. A. T., Fr. W.,
H. op M.
 Geloven *Crederere cum Dat. perf. &*
acc. rei.
 Geloven *i.* credit geven *H. V. D.*
 Geloven *i.* vertrouwen, betrouwen
fidere, Credere D. B.
 Geloven *i.* loven *Laudare Cl. Sp.*
 Gelover *Creditor D. B.*
 Geloverd *frondosus L. V., D. B.*
 Gelovet *i.* geloofd *d. i.* beloofd *D.*
B.
 Gelovets *i.* gelooft het wordt verward
 met gheloves *d. i.* geloofde het of
 gelove 't *d. i.* geloofde *H. op*
M.
 Gelovigheid (uit een goede) *Cud.*
Vert. A.
 Gelowen *Quid? An Affique? an in-*
venire Zeg.
 Gelpen *i.* golpen of gulpen, *forbere*
Sp., H. H., V. Ad. V. Geb.
 Gelte. zekere maat van vocht zynde
 het vyftigfte deel van een Aam *H.*
V. D.
 Gelten *Quid? H. Ged., V. V. r. ubi*
 eerst gegelte koe *utrum* eerst ge-
 melkte *an* eerst gedekte *i. e. pri-*
imum subacta?
 Gelu *i.* geel *flavus C. d. M., Zeg.*
 Gelubd *Castratus* gelubde knaep, ge-
 lubde man *Evnuclus D. B.*
 Geluchte *i.* lucht *Aër C. d. M. n.*
 Geluchten *i.* luchten *d. i.* lyden, ver-
 dragen iemand *C. d. M.*
 Geluden *i.* leuden *d. i.* wedergalmen
refonare D. B.
 Gelue *i.* geel *flavus D. B.*
 Geluerd *i.* geleuerd *traditus L. V.*
 Geluid *Sonus Manl. in Onz. D. B.*
 Geluid *Quid? B. D. G. Th.*
 Gelukken *i.* gelukwenschen *Sc.*
 Gelukkig gelukkig iemand vallen *Pro-*
spere evenire D. B.
 Gelukkigheid *Oud. Vert. A.*
 Geluksaligheid *Felix S. B.*
 Gelukste *i.* gelukkigste *B. D. G. Th.*
 Geluw *i.* geel *C. d. M.*
 Geluwe *i.* geel *A. V. M., S. B.*
 Gemaak *i.* gemak *d. i.* daar wil vrye
 wil met cracht oft gemaks *vi aut*
sponte H. M. C.
 Gemaakt *i.* befloten *Decretus D. B.*
 Gemaakt worden voor eenvoudiglijk
 worden *D. B.*
 Gemaal *i.* echtgenoot *Conjux Gef.*
 Gemaal van een vrouw *V. Jof. in 't*
H.
 Gemaald *pictus* ghemaelt wert *pictura*
D. B.
 Gemaaldie *i.* dat met maaijen of maeld-
 jen is *sqammatus D. B.*
 Gemaand *i.* dat de gedaante der maan
 heeft *Lunatus* dyken half gemaanc
H. N. P.
 Gemaard (een) schip *i.* een vast ge-
 legd schip *J. M.*
 Gemacht *Inguen D. B., J. Fl.*
 Gemagerd *i.* vermagerd *D. B.*
 Gemak *i.* voordeel *Commodum B. D.*
B. D. G. Th. Br. D.
 Gemake (met) iemand laten *i.* met
 vrede laten *D. B.*
 Gemake (leven met) *i.* met rust le-
 ven *Zeg.*
 Gemake (blide en te) wesen *Lactare*
& Gaudere H. op M.
 Gemaken *i.* maken, doen *L. V., B.*
D. G. Th., H. M. C.
 Gemaken *i.* maken *d. i.* aantonen, be-
 wyzen *Docere D. B.*
 Gemakkelyk van toegang *facilis adit.*
Oud. Vert. A.
 Gemakstellen der zieken nu stillertjens
Oud. Vert. A.
 Gemand (*Maritarius*) wel gemand en
 gewyfd in den echten staat *Fr. W.*
 Gemank *i.* behoefte, noodwendigheid
L. V.
 Gemang *ik denk gemengd zeg.*
 Gemanierd *i.* gematigd, gemengd
Temperatus D. B.
 Gemanierdheid *i.* *Disciplina D. B.*
 Gemanierdheid *Democrates D. B.*
 Gemanieryk *Moderati D. B.*
 Gemanteld gemantelde bedelary *Oud.*
Vert. A.
 Gemarmerd *Marmoreus H. Br.*
 Gemat *i.* afgemat, vermoeid *Lassa-*
tus T. P. P.
 Gemate *i.* mate nederig *Esopet.*
 Gemest *i.* van kant geholpen, *Occi-*
cus J. D.
 Gematteerd *partic. a verbo mittere*
 afmatten *Sc.*
 Gemeden *i.* gemyd of vermyd *Vita-*
tus J. D.
 Gemeen *publicus D. B.*
 Gemeen *Communis D. B.*
 Gemeen worden *is* verbeurd verklaard
 worden *Publicari D. B.*
 Gemeen raad *Antitas* in tegenover-
 stelling van gedeelden raad, een
 Commissie uit den rade *H. V. D.*
 Gemeene stede *H. V. D., K. V. H.*
 Gemeene liede van Dordrecht *H.*
V. D.
 Gemeend hebben te hebben *i.* mee-
 neu te hebben *D. B.*
 Gemeenhouding *Oud. Vert. A.*
 Gemeenlic *Communiter D. B.*
 Gemeenlike *Communiter H. V. D.*
 Gemeensprake *i.* spreekwoord *Provet-*
bium D. B.
 Gemeente enz. *St.*

Ge

Y

- Gemeenvolkig** *Plēbeius* Oud. Vert. A.
Gemeen wyf *i. hoer scortum* D. B.
Gemeerret *i. gemeerderd nu vermeerderd* L. V.
Gemeyn *i. gemeen* D. B.
Gemeyn maken *Publicum facere* van een land enz. H. Or. D. A.
Gemeynhuse *i. hoerhuis, Bordecl* M. S. B. V. Ch. Eng
Gemeenigen *Publici* Oud. Vert. A.
Gemeifchap voor gemeente S. V. S.
Gemeynte *i. gemeente* H. M. C.
Gemeenten staat *Respublica* Oud. Vert. A.
Gemengelheid *Commistio* D. B.
Gemengot *i. gemengd* *Temperatus* D. B.
Gemenichte *i. menigte, Multitudo* D. B.
Gemenichvudicht *i. vermenigvuldigd* D. B.
Gemenschet *i. tot mensch gemaakt* B. D. G. Th.
Gemergd *i. dat merg heeft* *Medullatus* D. B.
Gemerik *i. merk* *Nota* Ald. W.
Gemerik nemen *i. opmerken* H. M. C.
Gemerken *i. merken* St.
Gemerkt *i. dewyl, nademaal, aangezien* H. Or. D. A., H. H.
Gemerrant *i. vermeerderd, groter gemaakt* L. V.
Gemesfen *i. mesfen of misfen* *Coveri* C. d. M.
Gemet een zekere maat lands een gemet lands *plur. gemeten* Sc., Octr. *Weeringw.*
Gemet een klein stuk land in 't algemeen S. V. C.
Gemeten *i. meten* *Meteri* D. B.
Gemetes *Partic. a meten* S. B.
Gemiddeld *i. bygelegd de questien waren ghemiddelt* *lites fuerant compositae, scriptae* Sc.
Gemyd *i. dat gemyd word* C. d. M.
Gemikt *fehrynt* bestemd D. B.
Gemind *i. bemind* B. D. G. Th.
Geminde *i. beminde* Cl. Sp.
Geminderd *minutus* ghemindert worden van wysheit *minui sapientia* D. B.
Gemenkt *i. gemengd* *mixtus* L. V.
Geminnen *i. minnen of beminnen* B. D. G. Th.
Gemoeid *Animus* hard gemoed *Animus, durus; Cor durum* H. de Groot.
Gemoed (opgezet) *i. voornemen* *destinata animi malitia* Gef.
Gemoed (wel of kwalyk) zyn iemand *i. wel of kwalyk te vreden* zyn op iemand L. V.
Gemoede *i. toestemming, bewilliging* *permissio, consensus* iemands gemoede hebben *Licentiam, veniam* *alicus habere* L. V., St., H. op M., Keur. van W., H. V. D.
Gemoeci *i. overlast, kwelling* *molestia* Cl. Sp.
Gemoeid *i. gekweld* *Afflictus* D. B.
Gemoeid *i. aangezocht* J. D.
Gemoet *Occursus* D. B., Z. N.
Gemoet (te) hebben *obviam habere* D. B.
Gemoet (te) of gemoete gaan *obviam ire* D. B.
Gemoet (te) of gemoete komen *obviam ire* D. B., H. A. T.
Gemoet of gemoete (in iemands) komen *i. iemand te gemoet komen.* Dus ook lopen, treden, senden enz. D. B., Esopet.
Gemoet doen *i. ontmoeten* D. B.
Gemoet (in 't) *in occurfu* V. Jeph., V. Joan.
Gemoet (te) roepen H. Vl.
Gemoet *i. ontmoeting d. i. stryd* Zeg.
Gemoeten *i. ontmoeten met een Dativus of Accusativus* D. B., B. D. G. Th. S. V. S., V. Hersch., V. David in B., V. Poez., V. O. o. K., Oud. Vert. A., Br. by G. op K.
Gemogen *i. mogen* L. V.
Gemogen *i. overmogen* D. B.
Gemolken om syn gemolken comt de koe twee mael daegs t'huis, d. i. am te zyn gemolken K. M.
Gemom *fisurrus* van 't geluid der Byen Z. N.
Gemond (styf) zyn *i. die stout of sterk spreken* kan J. D.
Gemonteerd onder ene banere zyn die onder een baniere optrekken H. op M.
Gemoord *i. moord* *Caedes* J. K.
Gemorwet *i. gemorwd of vermorwet* *Emollitus* D. B.
Gemuert nu bemuurd *muratus* D. B.
Gemuerte muren *muri* D. B.
Gemueten *i. gemoeten* B. D. G. Th.
Gemuyert *i. gemuurd of bemuurd* D. B.
Gemuut *subst. i. muitery* *sedetu* S. C.
Gemuut *partic. a muiten* H. de Gr.
Gemul *i. stof, Pulvis* D. B., O. B. S. V. S. G.
Gemullekyn *i. stofjen* *pulvisculus* D. B.
Genaam *i. aangenaam* B. D. G. Th., St. B., Cl. Sp., S. V. S., H. Pr.
Genaarst *Quid?* Sc.
Genade *Gratia* S. B., B. D. G. Th.
Genado worden *i. genade geschieden* B. D. G. Th.
Genade *i. vryheid, oorlof* *Venia* D. B.
Genade (bidden op) *d. i. om genade* bidden H. op M.

- Genade (gaan bidden op) *i.* genade
gaan bidden *H. op M.*
- Genadigheid *i.* genade, *Venia D. B.*
Cl. Sp.
- Genaken *i.* naderen *Appropinquare a*
Dat. D. B.
- Genaken *i.* trouwen *H. op M.*
- Genaket *i.* genaakt *D. B.*
- Genan *i.* naamgenoot *Moon.*
- Genant *i.* genaamd *L. V.*
- Genaren *Quid? L. V.*
- Genaryk *i.* genaderyk *gratia plenus*
V. Ad.
- Genatuert *i.* geformeerd *B. D. G.*
Th.
- Genatuert (cranckelyk) *P. N.*
- Genatureert (het herte tot lusticheyt)
P. N.
- Gene (de) *ille, qui plur.* ghene niet
genen, *gint. dis* gheens niet des
ghenen *plur.* ghene niet genen,
Zelf in Acc. D. B., K. V. H.,
St. B.
- Gene *d. i.* gindsehe *ille, illa, illud*
niet altyd *nullus H. op M., Esopet.*
S. B., St., A. v. M.
- Gene *nullus S. B., V. If.*
- Gene (die) dese die ghene *Ille hic*
D. B.
- Genederd *i.* vernederd *B. D. G. Th.*
- Geneerd *i.* gegeneerd *C. d. M.*
- Geneerte *S. V. S. G.*
- Geneesplegen *Oud. Vert. A.*
- Genegen voor yver of naarstigheid
H. N. P.
- Genegenes *i.* genegenheid *H. H.*
- Geneyt *Fremitus* van paarden *D. B.*
- Geneegelykheid *i.* geneigtheid *Inclina-*
ratio St., Cl. Sp.
- Geneighet *i.* geneigd *inclinatus D. B.*
- Geneigd *inclinatus H. Or. d. A.*
- Geneeren *i.* geneeren *H. A. T.*
- Genende *i.* stoutheid *Audacia St.*
- Genende (met) iets doen *i.* met kloek-
- ken moede, stoutelyk, onvertzaagd
doen *H. op M.*
- Geneesplegen *Oud. Vert. A.*
- Genegen voor yver of naarstigheid
H. N. P.
- Genedelike *i.* stoutejlyk *Audacter L.*
V.
- Genenden *i.* zich verstouten, onder-
- nemen *eigenl.* stoutelyk ondernemen
H. op M.
- Generen zich *se sustentare H. de Gr.*
V. D., S. V. S. G.
- Generig *i.* nyver *J. Fl.*
- Genet een zeker paard *Viff. te lau-*
dente G. op K.
- Genezen *Imperf. genas perf. genaas*
Curare, sanare D. B., K. V. H.,
S. B.
- Genezen *sanari S. V. C., C. d. M.*
- Genezen uit Benautheyt nu van *S.*
V. S.
- Genezen van *i.* bevallen van *V. B.,*
Esopet, H. v. M.
- Genet *subst.* een zeker soort van paard
H. de Groot, H. Velz.
- Genet *d. i.* genat nat gemaakt *D. B.*
- Genet *i.* gezuiverd *J. D.*
- Genettet *i.* natgemaakt *Th.*
- Geniet *i.* genot *Ufus Fr. W., D.*
C. R., S. B.
- Geniet *i.* genoten *H. Or. d. A.*
- Genieten frui *L. V.*
- Genieten (het) *i.* genot *B. D. G.*
Th.
- Genietening *i.* genieting, genot *H.*
Ach. en Pel.
- Genig in genegen deele *Oud. Vert.*
A.
- Geninde *Audacia* met geninde *Audac-*
ter L. V., H. op M.
- Geninden zich *i.* zich verstouten *L.*
V., H. op M.
- Genoecht *i.* genoegte *Delectatus ge-*
noecht hebben *Delectare se in D.*
B.
- Genoechte *Delectatus D. B., Br. D.,*
S. V. S. G., B. D. G. Th.
- Genoechte geven *D. B.*
- Genoechte hebben op *d. i.* in *D. B.,*
Br. D.
- Genoechtelic *i.* behaaglyk *D. B.,*
Br. D.
- Genoechteliken *i.* behaaglyk *Adv. D.*
B.
- Genoechtelikeit *i.* behaaglykheid.
- Genoegtigheid *i.* voldoening, genoeg-
- doening *satisfactio L. V.*
- Genoeghtlik *i.* behaaglyk *D. B.*
- Genoeg *Satis D. B.*
- Genoeg wat al te *Hawk. R., H. Pr.*
- Genoeg doen nu voldoen *satisfacere*
D. B.
- Genoeg gedaan *Subst. Satisfactus D.*
B.
- Genoeg syn *sufficere D. B.*
- Genoeg wezen *satisfacere St. B.*
- Genoeg hebben dies *d. i.* daar van
St.
- Genoegen *Placere D. B., St. V. D.,*
Br. D., Z. N.
- Genoegen hem aan *i.* bebagen hebben
aan *D. B.*
- Genoegen (latenda zich) in *i.* zich
- vergenoegen met *B. D. G. Th.*
- Genoegen *i.* genoeg zyn *sufficere D.*
B.
- Genoegen aan *i.* te vreden zyn met
Contentum esse H. Gr. Sp., V.
Dav. in B., V. Ad. V. V. V.
P.
- Genoegen met *i.* te vrede zyn met
V. Ad.
- Genoegen *Subst. i.* voldoening *satis-*
factio B. D. G. Th.
- Genoegen *i.* voegen, betamen *Oud.*
Poëz.
- Genoeglyk *i.* behaaglyk *D. B.*

- Genoegliken *i.* behaaglyk *Adv.* D. B.
 Genoeglykheid *i.* behnaglykheid B. D. G. Th.
 Genoest *i.* befchadigd, gekwetst *Lacus* D. B.
 Genoet *i.* genoot NB. van vrouwen en dochters L. V., B. D. G. Th.
 Genogen *i.* genoeg *Placere* en iets *cum Dat. personae* D. B.
 Genomen *videtur esse* genoemd L. V.
 Genomen *partic.* a nemen S. B.
 Genomen *i.* noemen *Appellare* H. op M.
 Genomen *i.* het zy zo, gesteld zynde dat H. A. T.
 Genood *i.* genodigde *vocatus ad mensam* V. D.
 Genooddrukt *i.* genoodzaakt *ƒ. Fl.*
 Genoot *i.* gelyk, *par, similis.* St., Zeg., H. op M., M. C. C. R.
 Genoot *socius* V. Geb., B. D. G. Th.
 Genoten *pares* van de 12. gelyken of rechters van denzelfden staat, als een beklagde, die volgens de oude wetten over denzelven moesten te recht zitten *Seg.*
 Genoten *de Keurvorst en St.,* H. op M.
 Genoten *Pares* de pairs van Frankryk H. op M.
 Genootschap voor genoot V. Ad.
 Genopen *i.* genoept *part.* van nopen H. de Gr.
 Gent *i.* venk *scintilla* ƒ. Fl.
 Gent *i.* jent M. C. C. R.
 Genuchte *i.* vermaak, welgevallen *Delectatio* L. V.
 Genuege (te) *gedoen* *i.* vermaken ƒ. Fl.
 Geniet *i.* nut, voordeel *Kantt.* S. B. de Groot *Inl. tot de H. R.*
 Genutten *ik denk voor* nuttigen *Jonkt.*
 Geoefenen *i.* oefenen B. D. G. Th.
 Geoerloven *i.* oerloven of oorloven H. V. D.
 Geofend *i.* geofend, *mischien een drukfeil* B. D. G. Th.
 Geonderpand *i.* onderpand *Oud. P.*
 Geoneerd *i.* onteerd D. B.
 Geontreind *nu ontreinigt* B. D. G. Th.
 Geopenbaard *i.* verschenen D. B.
 Geopend *partic.* van openen S. B.
 Georkend *i.* bekend of erkend L. V.
 Gepaaid *i.* verzoend *placatus* gepaeyt op d. i. over, wegens D. B.
 Gepaaid houden zich *i.* zich voldaan houden L. V.
 Gepaaid van moede zyn *Aequo animo esse* D. B.
 Gepaaien *schynt* verkrygen te zyn by ƒ. Fl.
 Gepaeyt *is* paeyt, verzoening *Reconciliatio* D. B.
 Gepaeyfen *i.* verzoenen *Placare* D. B.
 Gepaeyst *i.* verzoend *Placatus*, gepaeyst op iemand nu met iemand D. B.
 Gepaald *i.* bepaald *definitus* D. B.
 Gepaisfen *i.* bevredigen *Pacificare* L. V.
 Gepayst *i.* verzoend *Placatus* D. B.
 Gepakt *refertus* V. N.
 Gepalleerd *i.* opgezeerd *ornatus* Cl. Sp.
 Gepapt *i.* met pap of styffel styf gemaakt, gepapte doeckens en fyce gestyfte gepapte doeckens Cl. Sp.
 Gepasfyt *i.* die lyden ondergaan heeft *Christus naamlyk* B. D. G. Th.
 Gepast *Quid?* zy zyn met u verzoek zo euvel niet gepast *Jonkt. Twistged.*
 Gepaveerd *i.* bestraat, ghepaveerd met stenen D. B.
 Gepeerld *gepeerlde* halsdoeckens d. i. met peerlen versierd. Doch waren dit wezenlyke Peerlen, of eenig sieraat, dat om deszelfs gelykenis naar Paarlen dus werd genoemd? Dit zou men mischien in Hieronymus kunnen zien, waar van by Cl. Sp., waaruit dit woord genomen is, ook een vertaling is. enz.
 Gepeesd op pezen d. i. op snaren gesteld *transl.* Virgilio boeck Itaende op zyn Duytsch gepeest K. M.
 Gepens *i.* *Cogitatio, Consilium* D. B.
 Gepeis *i.* *Cogitatio, Consilium* D. B.
 Gepeysfen *i.* peisen *Excogitare* D. B.
 Gepeyst *i.* gepayst d. i. bevredigd, verzoend *reconciliatus* Cl. Sp.
 Gepens }
 } *is* } *Cogitatio* D. B., St.
 Gepense }
 Gepens (zyn) zetten ten dienste des Heren *i.* zyn gedachte op God zetten d. i. daar Monik worden St.
 Gepeins (zyn) tegen den fellen Vriescen *i.* den Vriescen aantonen, bewyzen St.
 Gepeinst *i.* bedacht D. B.
 Gepensfen *i.* pensen, *Excogitare* D. B., St.
 Gepepen *part.* van pypen op de pyp spelen *Gem. Sp. W. van C.*
 Geperfoente *Quid?* Die is minnende die liefste gheperfoente C. d. M. NB. *Mischien niet anders dan de liefste persoon of vrouw, of wel gemakteste.*
 Geperst *i.* gedwongen ƒ. M.
 Gepeupel 't gemeene volk ƒ. D.
 Geuyt *i.* pyn *Dolor.* -S. V. S. G.; H. A. T.

Ge.

Gepynd nu gepynigd, *tortus*, *appressus*, *afflictus* D. B.
 Gepynde *martor* Quid? L. V.
 Gepinigd nu gepynd *tortus*, *afflictus* Br. D.
 Gepikt op iemand zyn i. gebeten J. Fl.
 Geplaar i. gevlei Br.
 Geplamote behelzing van verscheide dingen Oud. Vert. A.
 Geplat i. plat gemaakt hondert clu- ten van geplatten vigen d. i. klom- pen van op maalkander gepakte vy- gen D. B.
 Geplat i. plat gemaakt *si vonden die hoghe gars* geplat Sc.
 Geplegtigde namen Oud. Vert. A.
 Gepleit i. pleit Lis K. M.
 Geploen *partic. a plegen vel petus a puen* Zeg., L. V.
 Geplozen *partic. a plegen* L. V., D. B., C. d. M., H. Or. d. A., Alt. W. Ges., J. D., P. N.
 Geplompt voor den tyd in den af- grond Oud. Vert. A.
 Geplomt i. plomp, stomp geworden D. B.
 Gepluimt i. voorzien zyn van vede- ren overdrachtelyk van iets anders Pel.
 Gepluimstrykt i. gevleid Oud. Vert. A.
 Geplukt S. C.
 Geplameet werk *Opera alutarii & poly- metarii* D. B.
 Gepoent Quid? An gepunt d. i. be- paald L. V.
 Geporst i. gedekt *testus* Br.
 Gepoog i. poging *Conatus* H. N. P.
 Gepoot i. geplant H. de Groot.
 Gepord i. aangespoord gepord en aan- gedreven T. P. P.
 Geporret i. gepord, geporret metten geest van wantrouwigheden *Conci- tatus Spiritu Zelotypiae* D. B.
 Geporret worden *Commovere* D. B.
 Gepot i. gepoot Gis.
 Geprang i. geruisch Kantt.
 Gepranten i. nemen *prehendere* L. V. H. op M.
 Geprekelt i. geprikkeld *stimulatus* D. B.
 Geprent i. gegraveerd D. B.
 Gepresen tegen iemand i. vergeleken met *Comparatus alicui* D. B.
 Gepryst voor geprezen *particip. a ver- bo pryzen* *Laudare* D. B., B. D. G. Th.
 Geprisen i. pryzen *Laudare* D. B.
 Geproedooft Oud. P.
 Geproefst *probatissimus* alre geproefst zilver i. gelouterd D. B.
 Geproeft i. bewezen *probitus* D. B.
 Geproeft i. beproefd *probatus* D. B.
 Geproeven i. beproeven a gen. L. V.

Gepronkt i. gemaakt *simulatus* Sp.
 Geprooft i. geproefd d. i. bewezen D. B.
 Gepropt i. vervuld gepropt van wys- heid Oud. Vert. A.
 Gepuift i. veracht J. D.
 Gepulverd i. tot stof van pulver ge- maakt *pulverifatus* D. B.
 Gequaet i. kwaad gemaak slecht ge- maakt B. D. G. Th.
 Gequeek i. geschreeuw van vogels *du* gansen ghequeek J. Fl.
 Gequeekt i. verkwikt *Rescillatus* D. B.
 Gequellen i. kwellen C. d. M.
 Gequelt *partic. a verbo quellen* Z. N.
 Gequollen voor gequeld *partic. a quel- len* Z. N.
 Gequetfede i. gequetste K. V. H.
 Gequetfet i. gekwetst *part. a quel- sen* D. B.
 Gequetst *partic. a quetsen* D. B.
 Geraad i. geraden *partic. a raden* *Con- siliuntare* K. M.
 Geraadfel i. raadfel *Problema* D. B., C. d. M.
 Geraadzaam nu raadzaam Ges.
 Geraak i. gemak, geraak en hulp be- stellen Br.
 Geraakt Quid? L. V.
 Geraakt (wel) i. welgemaakt H. op M.
 Geraapt drie en viermaal Oud. Vert. A.
 Geraart daar voor vindt men ook ghe- raact en gerat H. op M.
 Gerad i. rad *Celer* V. B.
 Gerade i. *supplex* S. Sp.
 Geraden i. nuttig K. M., V. N.
 Geraden i. raden, *Exhortare*, *suadere* D. B.
 Geraden i. raden, gissen *Conjicere* J. D.
 Geraden i. raadgeven *Consilium dare* V. B.
 Gerader, rader, gisfer NB. d. i. een unlegger van dromen D. B.
 Gerader i. rader, raadgever *Consilia- rius* D. B.
 Geradig i. raadzaam Ges.
 Geracyen voor geraden d. i. raden *Conjicere* H. M. C.
 Geradigheid i. beleid Reid.
 Gerak i. voordeel, nut *Commodus* tot gerak der kerke Oud. Vert.
 Gerak ten gerake tot voordeel, tot nut S. V. S. G.
 Geraken i. verkrygen *Imperf. & partic. gerocht* L. V., Sc.
 Geraken voor komen H. M. C.
 Geraken tot i. vervallen tot V. L.
 Gerakt mensmoordisch en ten verderf gerakte reedschappen Oud. Vert. A.
 Gerande of gherande i. in ghenet hande H. op M.

Z

Ge-

- Geral *i.* zottepraat, ydel geklap *J.*
Bod., *J. D.*
 Geras *i.* ras *C. d. M.*
 Gerasch *i.* ras *Cl. Sp.*
 Gerdebeenen *Vericare S. B.*
 Gherden (*sinte*) minne iemand ge-
 ven *i.* een dronk toebrengen ter
 gedachtenis van Sinte Geertruid.
 Sinte gherden minne drinken dus-
 danig een teug drinken. NB. Dit
 geschiedde by iemands verirek *H. op*
M.
 Gere *i.* zwaard *Gladius Zeg.*
 Gere *Obscurum quid sit en his verbis*
Ander staf scils nospere en sal syn
in syn gere H. op M.
 Gere *i.* begeerte *Cel.*, *St.*, *L. V.*
 Gere (*mit*) iets doen *d. i.* met yver
 met drift *H. op M.*
 Gere voor geenre gelyk ere voor eenre
 ingheri sake voor in geenri sake *L.*
V., *H. op M.*
 Gerecht *i.* aangerecht van een tafel
 sprekende *L. V.*
 Gerecht *i.* opgerecht *erectus D. B.*,
H. op M.
 Gerecht *i.* recht *Iustus D. B.*, *O.*
B., *V. Br.*, *St.*, *J. Fl.*, *S. B.*
 Gerecht *i.* hersteld *restitutus S. V.*
S. G.
 Gerecht *i.* verbeterd *Corctus Sp.*
Veld.
 Gerecht *i.* oprecht *sincerus D. B.*
 Gerecht *i.* *Judicium K. V. H.*
 Gerechtyk *i.* *Iustus D. B.*
 Gerechter *i.* rechter *Judex S. Sp.*
 Gerechtig *i.* rechtvaardig *Iustus D.*
B., *Sc.*, *Oud. Vert. A.*
 Gerechtig maken *i.* rechtvaardig ma-
 ken, rechtvaardigen *Iustificare D.*
B.
 Gerechticht *i.* gerechtvaardigd *Iusti-*
ficatus D. B.
 Gerechtige *i.* rechtvaardige *St. D. B.*
 Gerechtigheid *i.* *Iustitia D. B.*
 Gerechtigheid willen hebben *i.* recht
 begeren *Velle sibi Jus dici H. V.*
D.
 Gerede stellen *Quid? S. Sp.*
 Gerede *Quid? L. V.*
 Gerede guet *i.* *Apparatus D. B.*
 Gereden *i.* bereiden *Apparare D. B.*
Esopet.
 Gereden *i.* gereed, bereid, toebereid
apparatus gereden volk i. bereid
 toegerust volk *D. B.*
 Gereden (*een*) ruiters. *Eques opponi-*
tur tō voetganger & voetvolger
pediti D. B.
 Gereden *plur.* ruiters *Equitas, Equi-*
tatus D. B.
 Geredene { *Plur. ab gereden, rui-*
en ters, Equites, Equi-
 Geredenen { *tatus D. B.*
- Gereden *partic. a* ryden van een ge-
 reden met de ploeg *Z. N.*
 Gerde vestigen *Oud. Vert. A.*
 Gereed *i.* geweven, bereid, flas
 bereid flans ghreet *C. d. M.*
 Gereed *i.* bereid, toebereid van een
 waarschap of maaltyd *D. B.*
 Gereed *i.* toegerust *D. B.*
 Gereed geld *pecunia parata V. D. B.*
 Gereed *i.* legt *facile H. H.*
 Gereed *abundat aliquando S. V. S.*
G.
 Gereedschap *i.* voorraad, gereetschap
 van provancien *i.* voorraad van pro-
 viand *D. B.*
 Gereedschap *Vrouw.*
 Gereefde marszeilen *Hawk. R.*
 Gereen *Quid? L. V.*
 Gereeste *paratissimus* ten ghereestem
 waert vliegen *d. i.* vlieden wer-
 waards men best kan.
 Gereexste verkondiging des levendi-
 gen items *Oud. Vert. A.*
 Gereed *i.* gereedschap *J. d. H.*
 Gereed *i.* bereid *paratus D. B.*
 Gereed *i.* toebereid, uitgerust *In-*
structus D. B.
 Gereide *i.* zadel *Zeg.*, *Esopset.*,
B., *H. op M.*
 Gercede *necessare St.*
 Gereden *i.* bereiden *Apparare L.*
V., *D. B.*, *Cl. Sp.*
 Gereden *i.* zadelen *D. B.*, *L. V.*
 Gereden *i.* beryden, nam een paard
H. V. M.
 Gereeken tot schade *d. i.* stukken *S.*
B., *S. B.*
 Gereeken *i.* reeken *D. B.*
 Gerek *i.* teug, gereedschap *J. Fl.*
 Gerek mengelmoes NB. dit kan men
 ook tuig noemen bygevolg *i.* al dat
 gerek, al dat mengelmoes of tuig
Zeg., *H. op M.*
 Gerekenen *i.* tellen *numerare Suppe-*
tare D. B.
 Gerekend *S. B.*
 Gerekend *i.* geschat *Aestimatus Cl.*
Sp.
 Gerekkelyk gerekkelyk stun zal zijn
 buigzaam want 'er wordt gezegt,
 dat een hart gelyk aan een steen in
 hardheid nu eenen gerekkelyken
 is geworden *J. Fl.*
 Gerekt met schroeven en met tang
 ik denk gepynigd *T. P. P.*
 Geren *i.* begeren *Cupere L. V. Zeg.*
Pel., *Br.*, *Corinh.* *S. V. S.*, *Vel-*
den. Oud. P.
 Geren *i.* geerne of gaarne *L. V.*
 Gerevekal *i.* geloof of gereveld *S.*
C.
 Gereneeren *St.* NB. Ik geloof niet,
 dat dit woord by Stoke word gevon-
 den, 't moot misjchien gereineren zyn.
 Ge.

- Gerezen *i.* ontstaan, opgekomen. NB. van een zweer in 't vleech of de huid. *D. B.*
 Gerezen met den hemele *P. N.*
 Gerezen worden *i.* hoger opgetrokken van een gebouw *Vr. C. A.*
 Gerezen tot staat *i.* verheven *ƒ. K.*
 Gerief *schynt* droefheid te beteekenen, want men zegt: syn gherief in rouwe laten zinken *Zeg.*
 Gerief hebben in iemand *Quid? C. d. M.*
 Gerief gemak, secreet, *Latrina G. op K. uit Huygh.*
 Gerief *Commodum Sc.*
 Gerieft, *misfchien een drukfout* voor geprieft *C. d. M.*
 Gerievelyk spreken *i.* gedienslyk belcefdelyk spreken *C. d. M.*
 Gerig *i.* begerig *S. C.*
 Gerigheid gerigheid der spisen *i.* gulzigheid *B. D. G. Th.*
 Geryf *i.* gemak, voordeel *Commodum H. de Groot V. D.*
 Geryfelyk dat tot uw gemak dient *Sp.*
 Gerykt *i.* ryk gemaakt *Ditatus.*
 Geril *Sonus S. B.*
 Gering *i.* haastelyk *Cito D. B.*
 Geringe *i.* haastelyk *Cito D. B., B. D. G. Th., V. B., Veld., S. V. S., Sp.*
 Geringer *i.* spoediger *B. D. G. Th.*
 Geringeld worden van wyven *i.* gekweld *Gef.*
 Geris liefd geris *S. V. S.*
 Gerit *i.* ruitery *Equitatus H. Gr., V. G. V. V.*
 Geryven *i.* voordeel geven, baten *prodesse Sp.*
 Geryven *i.* helpen, bystaan *adjuvare geryven met troost S. V. S. G.*
 Gerlande een ding tot de wapenrusting behorende, misfchien het zelfde als britflier *H. op M.*
 Gerne *i.* ligtelyk, gemakkelyk *facile Gem. Sp. W., H. op M.*
 Gerocht *particip.* van roken of roeken *Curare.*
 Gerocht *participium* van raken *tangere Zeg., Sc., C. d. M.*
 Gerocht *Imperf. a verbo* raken, geraken *ƒ. D., Moon.*
 Gerochten *i.* gerochte hem, raakte, trof hem *H. op M.*
 Geroen *Quid? L. V.*
 Geroen *i.* rusten, wordt maar op drie plaatsen by Stoke gevonden *H. op M.*
 Geroerd *i.* gestoord, vergramd *iratus gheroert op de Grieken Sc.*
 Geroerd *i.* gemeld *Br. D.*
 Geroeren *i.* roeren *V. D. B., B. D. G. Th.*
 Gerokt *i.* gerokkend of berokkend *P. N.*
- Gemommeld kleine en door een gesrommelde Boekjes *Oud. Vert. A.*
 Gerood *i.* rood gemaakt, rood geverwd *rubricatus D. B., H. de Groot.*
 Geroofd *i.* beroofd *privatus Z. N.*
 Geroot *i.* geroep, geschreeuw *Clamor D. B.*
 Gerouet *i.* geroofd *d. i.* beroofd *D. B.*
 Gers *Milium S. V. C.*
 Gerst of gerste *Hordeum D. B., S. B.*
 Gersten moes *forfan decoctum Hordeaceum.* NB. Dit wordt iemand aangeboden, die te drinken begeerde *ƒ. Fl.*
 Gersten schachte *Smigma D. B.*
 Gerster vyers *scintilla ignis Z. Heyns Bartas.*
 Ghertheit *An* begeerlykheid? *L. V.*
 Gerucht of geruchte *impetus, tumultus Gef.*
 Gerucht *rumor, strepitus, K. V. H., S. V. S. G., Gef.*
 Gerucht geruis, *murmur, Z. N., K. M.*
 Gerucht *i.* de faam, *fama C. d. M., Oud. Vert. A.*
 Geruchte *i.* oproer *seditio D. B.*
 Gerve voor garve *V. D.*
 Gerveren *i.* rueren *d. i.* roeren; bewegen *movere B. D. G. Th.*
 Geruft *i.* gerucht, geraas *strepitus Zeg.*
 Gerufte *i.* geruchte, faam *exestimatio Br. D.*
 Geruft *i.* *quietus, otiosus K. M.*
 Geruft *partic. a* rusten *Quijceri D. B.*
 Gerusten *i.* rusten *requiescere D. B.*
 Geruste *i.* gerust, stil *T. P. P.*
 Gerustige stand *Oud. Vert. A.*
 Gerustigheid *i.* gerustheid *Sc.*
 Gesaad nu verzaad of verzadigd *Satiatus D. B., Cl. Sp.*
 Gesaad *i.* bedaard *modestus Cl. Sp.*
 Gesaect *i.* gezeid of gezegd *L. V.*
 Gesaadheid *i.* *satietas D. B.*
 Gesaadheid *i.* zatheid. *Saturitar.*
 Gesaadheid ons nedes *Cl. Sp.*
 Gesachten *i.* verzachten, vermurwen bevredigen *Mitigare D. B.*
 Gesachtet *i.* bevredigd *Mitigatus Br. D.*
 Gesadet *i.* verzaad *satiatus H. op M. D. B.*
 Gesag *i.* aanschouw, aanzien, acht geen gesag hebben of iet schadelyk of nut zy *non curare, urum negrium, an utile sit ƒ. Fl.*
 Gesait (*een scilt met lilien*) *i.* een schild met lilien bezaaid *L. V.*
 Gesaligd *part. a* saligen *d. i.* zaligmaken, getalichde sielen *B. D. G. Th. Z 2*

- Gefamen *i.* zaaien *ferere* L. V.
 Gefant (het) *i.* gezantschap *Legatio* Sc.
 Gefat *i.* gezet L. V.
 Gefatig een gefatig zwygen *i.* be-
 daard of zedig *Fr. W.*
 Gefatigheid *i.* bedaardheid of zedig-
 digheid *modestia* St. B., *Viff. Zinnep.*
 Gefchaard *part. a* fcharen, in flagor-
 de Stellen D. B., *J. M.*
 Gefchaard *i.* verteerd, langh ver-
 gaert, haest gefchaert *versio illius*
dicti labitur exiguo, quid partum est
tempore longo Ap. H. N. P.
 Gefchacchel en gefchater Oud. Vert.
 A.
 Gefchadeld aan de zoud *Quid?* *J.*
 K.
 Gefchaden *i.* fchaden *d. i.* fchade na-
 deel doen *damnum offerre* B. D.
 G. Th., Cl. Sp., L. V.
 Gefchal *i.* gerucht *rumor* H. M. C.
 Gefchal *i.* geluid *sonitus* K. M.
 Gefcant *i.* gefchund *en* gefchonden
Partic. a fchenden L. V.
 Gefchandvlekt *J. K.*
 Gefchapen *partic. van* fcheppen S.
 B.
 Gefchapen zyn *i.* in gevaar zyn van
 H. H.
 Gefchapen zyn met *i.* gefteid zyn
 met *V. J. in* Eg.
 Gefchapen staan te *i.* by in staat te
V. N., H. H., D. B. G. Th., V. D. B.
 Gefchapen *i.* bekwaam *aptus* K. M.
 Gefchapen *i.* gemaekt gefcapen als een
 clocke, *d. i.* gemaekt als een klok
 H. op M.
 Gefchapenheit *i.* geftake B. D. G.
 Th.
 Gefchapenheid *i.* 't gefchapene, fchep-
 fel *Creatura* V. Ad.
 Gefchapentheit *i.* fchepfel of het ge-
 fchapene B. D. G. Th.
 Gefcatten *i.* fchatten B. D. G. Th.
 Gefcaven *i.* gefchaafd *Laevigatus* D.
 B.
 Gefcheed *i.* dat meinn een fchede
 draagt *d. i.* gefcheede wapen H.
 op M.
 Gefcheel *i.* gefchil D. B., Sp.
 Gefcheen *i.* gefcheden *d. i.* fcheiden
separare H. O. d. A.
 Gefcheept zyn met iets *i.* beladen
 zyn met H. Velz.
 Gefcheet voor gefcheid *subst. St.*
 Gefceide dingen *videtur male legi pro*
gefchiede dingen res, quas accide-
rant nisi gefceide dingen sint res
variae L. V. *J.*
 Gefcheid *subst. i.* affcheiding *separa-*
tio Sc., *Veld.*
 Gefcheid *adj. voor* gefcheiden D. B.,
 St.
 Gefcheiden *i.* fcheidon B. D. G. Th.
 Gefcheiden *Dispartus* D. B.
 Gefchel of gefchele *Contentio* D. B.,
 H. V. D.
 Gefchelen hebben *d. i.* gefchil heb-
 ben, gefchele fcheiden *i.* befliften
 afdoen H. V. D.
 Gefchelen *i.* verfchillen, twiften,
 Sp.
 Gefchelt *Jugium* D. B.
 Gefchend nu gefchonden *partic. a*
 fchenden L. V., T. P. P., *J.*
 K., *Gef., C. d. M., D. B., A.*
 V. M.
 Gefcendet *i.* gefchend D. B.
 Gefchenkje *munusculum* Oud. Vert.
 A.
 Gefchep *i.* fchepfel D. R. C.
 Gefchepen *i.* gefchapen D. B., Br.
 D.
 Gefchepen rade *Quid?* H. V. D.
 Gefcheppen *i.* fcheppen B. D. G.
 Th.
 Gefceppenifte *i.* werk B. D. G. Th.
 Gefchept *i.* gefchapen Sc.
 Gefceten *Quid?* L. V.
 Gefchicht gefchiedenis *Historia* Kel.
 Gefchiede (het) *subst. Historia* H.
 de Groot.
 Gefchieden *imperf. gefchach* Gem.
 Spw., H. V. D.
 Gefchieden (te) zyn *i.* futurum esse
 D. B.
 Gefchieden met een dat *is* overko-
 men *Accidere alicui* S. V. S.
 Gefchien *i.* gefchieden D. B., B.
 D. G. Th.
 Gefchien (te) zyn *Futurum esse* D.
 B.
 Gefchien fchynt doen of daad S. V.
 S. G. En my verlost door fyn ge-
 nadich doen *videtur esse* door zyn
 genade.
 Gefchien (het) *i.* het welk gefchiede
 of pleegt te gefchien D. B.
 Gefchiente *i.* dat gefchied is D. B.
 Gefchier *Vaf. V. Hier.*
 Gefchiet (het) *subst. nu* het fchieten
 A. V. M.
 Gefchieten (de) gefchiedeniften jaar-
 boeken *Annales* D. B.
 Gefchyn *i.* glans *splendor* D. B.
 Gefchiktheid *i.* bekwaamheid. H. M.
 C.
 Gefchil *lis* gefchil effenen en flyten
 H. V. D.
 Gefchil *Quid?* C. d. M.
 Gefchille (in) blyven C. d. M.
 Gefchillige zaken *i.* twifte zaken H.
 M. C.
 Gefchoed *i.* gefchoeid *Calcatus* *J.*
 D.
 Gefcoeys *i.* gefchoeid *Calcatus* D.
 B.
 Gefchoeyte *i.* fchoeifel *Calceamentum*
 D. B., Cl. Sp., Ep. en *Et.* Ge.

- Gescockeerd *i.* geschakeerd *Variegatus* *J. Fl., Br., Ges. Kil.*
 Gescoert *i.* gescheurd, gescoert *zyn is gescheurd nu gebroken zyn, een breuk hebben* *Herniosum esse* *D. B.*
 Geschokt uit een *Oud. Vert. A.*
 Gescholen *i.* bedekt *H. de Groot.*
 Gescholen *quod latet* *V. Hipp.*
 Gescholen (*weg*) *i.* verstoken *T. P. P.*
 Gesconfiert *i.* geesconfiert *d. i.* geschonden *L. V.*
 Gescoert *i.* gescheurd, gescoert te stikken *L. V.* *nu gescheurd aan stukken.*
 Geschoorst *Quid?* een bone had si geschoorst als een bode *Pelgr.*
 Geschoren staan met *i.* gesteld, geschapen staan met *Vond N.*
 Geschoorst *i.* opgeschort *suspensus* *J. D.*
 Gescoert *succintus* *D. B.*
 Gescoot, *nec conjectum exigere, quid gescoot vocatur* *Charterb.* gescoot en schot komen derhalven van schieten *conjectere* byeen werpen, *das zeggen wy tegenwoordig, b. v.* een worp zeshalven, *zynde dit het eerste voorbeeld van gescoot dat ik vinde, Nota Ampl.* van wyn, *ad laudata verba Chartularii.*
 Gescoot pylen *H. op M., St.*
 Gescoou *mischien aanschouw, aanzien verlaten van allen geschouwen* *S. V. S.*
 Gescoouden *i.* gescholden *d. i.* bestraff, vermaand *reprehensus* *H. op M.*
 Gescoouderd *i.* op de schouders dragende *V. D.*
 Gescoout an *i.* aanschouwd *H. op M.*
 Geschouwen *i.* schouwen, schuwen *vitare* *H. M. C., H. A. T.*
 Geschreden (*voorby*) *i.* voorby geëen, overtroffen *J. D.*
 Geschreden *i.* schrylings, gezeten *Moon.*
 Geschrei *Clamor* *V. Herfch.*
 Geschreye *Fletus* *D. B.*
 Geschroyt *Quid?* scherp verstand te zyn geschroyt *Ges.*
 Geschubbe an *idem quod hodiernum* schobbert? o du boose oude, o du schalkachtige geschubbe *V. D. B.*
 Gescuert *i.* gelcheurd *H. op M.*
 Geschuld niet gescholen *partic. a* schuilen *G. op K. uit Merw.*
 Gescut *jaculum, sagitta* *D. B.*
 Gescutsei van berden en van berderen *Tabulatum* *D. B.*
 Gese *nomen proprium mulieris pro ancillae nomine usurpatur* *J. K.*
 Gesedigheid *i.* zedigheid *St. B.*
 Gesheet (*'t ysere*) *utrum hornasch an uroon, stool?* *S. C. Ijab.*
 Geseg *Dictio* *V. P.*
 Geseggen *i.* zeggen, *dicere* *B. D. G. Th., Cl. Sp., Aldeg. Wederl., H. Or. d. Ami.*
 Gesaint *i.* gezaaid *fatuus* *L. V. J.*
 Gesaint *i.* gezend *L. V. J., B. D. G. Th., D. B., Cl. Sp.*
 Gesel *i.* makker, bondgenoot *D. B., L. V.*
 Geselen *Flagellare* *D. B.*
 Geselen een stroom toegeschreven, die tegen een schuit slaet *H. Ged.*
 Geselle *socius* *B. D. G. Th., D. B., St., S. B.*
 Gesellen *sociare* gesellen ten huwelic *sociare conjugio* *D. B.*
 Gesellen hem met iemand *se sociare alicui* *D. B.*
 Gesellen hem tot iemand *se sociare alicui* *B. D. G. Th.*
 Gesellyk *i.* gezellig *socialis* *D. B.*
 Gesellyk (*genen hem*) met *i.* zich vereenigen met *D. B.*
 Gesellike *i.* gefellig *Br. D.*
 Gesellikken *i.* trouwen *C. d. M.*
 Geselschap *Societas* *D. B.*
 Gezelschap maken *Societatem inire* *D. B.*
 Gesent voor gezond *Fr. W.*
 Gesent *nu* gezonden *missus* *L. V., D. B., Zeg.*
 Gesent *i.* gezet *Positus*, *mischien een drukfout voor ghesent* *D. B.*
 Geset *Quid?* *L. V.*
 Geset *i.* bezet *D. B.*
 Geset gesette mans *Quid?* *H. A. T.*
 Geset in die sonne *sibi Expositus* *B. D. G. Th.*
 Geset *i.* wet, instelling, *lex, institutum* *B. D. G. Th., Vb. R., Mlands Rberg, H. de Gr.*
 Gesetheid *i.* meen ik naauwgezetheid, dat consciencie is een gesetheid der verstandnisse *B. D. G. Th.*
 Gesetten *i.* zetten *ponere* *D. B.*
 Gesicht *i.* gelast *vultus* met rypen gesichte *torvo vultu* *Cl. Sp.*
 Gesien *i.* zien *videre* *L. V., D. B., Sc., H. M. C.*
 Gesien en vernomen saamgevoegd *H. op M.*
 Gesien worden *i.* schynen, *videri* *D. B.*
 Gesiener *Comparat.* van gesien meer zichtbaar *S. V. C.*
 Gesiert *i.* versiert *B. D. G. Th.*
 Gesyn *i.* zyn *esse* *B. D. G. Th., Cl. Sp., H. Or. d. A.*
 Gesyn *i.* geweest *D. B., Zeg., Esop. H. op M.*
 Gesynde *i.* gezondene, afgezondene *Fr.*
 Gesin *Familia* *D. B.*
 Gesine zyn, grammelyk gesint zyn *i.* gram zyn *H. A. T.*

- Gefonde *vr. i. gezin familia S. B., Herkm. Ld. Z., H. V. D.*
- Gefinde (*hy*) fack Symons glorie en syn voorbaricheit in goude ende in silver ende syn grote ghefinde, in *de vulg. heet dit copiosum apparatus D. B.*
- Gefinde nu gezinte, secte, *Secta H. de Gr.*
- Gefinne *Familia Br. D., D. B.*
- Gefinneken *i. een klein gezin parva familia Kantt. S. B.*
- Gefinner op nu gezind tot *Br. D.*
- Geflacht *i. geboorte generatio D. B.*
- Geflacht *i. volk Genf., Nater.*
- Geflachte (*van rechten natuerliken*) een erfgenaam der werelt, van conincliken geslachte *B. D. G. Th.*
- Geflagen *partic. a slaan D. B., S. B.*
- Geflagen uur is vol of volkomen uur drie geslagen uren-Moon.
- Geflakt voor geslaakt a slaken *laxare* geslakt wambeys *i. los of loshangend Gef.*
- Geflecht *i. effen, gelyk gemaakt Complanatus D. B.*
- Geflegen *i. geslagen D. B.*
- Geflegen *i. geslagen of gesmeed van een metaal, of iets van een metaal gemaakt. Die sulks maken twe cherubin gulden en geslegghenen, gesmeden candelaar D. B.*
- Geslepen op iets *d. i. afgerecht op Moon.*
- Geslepen verstand *d. i. geoefend verstand, geleerd man Politum ingenium Gef.*
- Gesleten *i. vergeten overdracht van rouw V. P.*
- Gesleten en stordige taal *forte obsoleta & sordeda lingua Oud. Vert. A.*
- Geslist van vuur *i. gebluscht J. D.*
- Gesloten *particip. van sluiten S. B.*
- Gesloten *i. besloten of ingesloten inclusus C. d. M.*
- Gesloten *ii. besloten, vastgesteld statutus, decretus H. Or. d. A., J. Fl.*
- Gesmaken *i. smaken sapere, gustare D. B., S. V. S. G., B. D. G. Th.*
- Gesmaldeeld *subdivisus V. D.*
- Gesmeed *Ductilis D. B.*
- Gesmeek van eenen zachten wind *i. geblaas, gestreel, als of men zeide gevele van smeken, vleien Z. N.*
- Gesmeten *i. geslagen J. M.*
- Gesmide van lastbeesten is tuig van een paard, bepaaldelyk een zadel *H. V. Al., Ejsopet.*
- Gesmide van wapenen *i. wapentuig Vasabellica D. B.*
- Gesmolten *particip. van smelten, myn siel is gesmolten B. D. G. Th.*
- Gesmookt *i. gerookt een tong (nam. offentong) in den rook gesmookt Z. N.*
- Gesmouten *i. gesmolten fusus D. B.*
- Gesneden *transl. (my quam in 't oor) een zoet geruisch Z. N. Metaphora minus apta, ut mihi videtur.*
- Gesnor Turba *Br.*
- Gesnor wordt met verachting gezegd van al wat schandelyk of onzeregelt is, al 't gesnor van geyle boelery *T. P. P., kaartspel, dobbelspel en zulke ranken werden een gesnor genoemd by J. D.*
- Gesoden *partic. van sieden Coctus D. B.*
- Gesoghen worden *Lactare D. B.*
- Gesond *sanus D. B., K. V. H.*
- Gesond (*wedergeven*) *sanatum reddere D. B.*
- Gesond *i. genezen D. B.*
- Gesonde *i. gezondheid, sanitas L. V., Br., H. op M., zie ook Sc., D. B.*
- Gesonden *Missus partic. a fenden D. B.*
- Gesonderd *i. uitgezonderd adverbialiter Excepto.*
- Gesonderd *i. afgezonderd B. D. G. Th.*
- Gesonderd van de mans *i. afgezonderd separata a veris D. B.*
- Gesondheid *Sanitas D. B.*
- Gesondigheid *i. gezondheid Sanitas Zeg.*
- Gesond maken *transl. behouden, verlossen Servare D. B.*
- Gesondmaker *i. behouder, verlosfer Servator D. B., Cl. Sp.*
- Gesouten *salitus D. B.*
- Gespan de steen is Christus tot des doots gespan *S. V. S. G.*
- Gespan van 20 ruiteren *V. V. R.*
- Gespannd *i. gespannen T. P. P.*
- Gespannen in veteren *i. aan ketenen gelegd D. B.*
- Gesparen *i. sparen parcere C. d. M.*
- Gespeel *i. speelnoot J. K.*
- Gespeelnde *i. gespeelen S. V. S. G.*
- Gespielschap *Sodalitium B. D. G. Th.*
- Gespekt met geile boosheid *T. P. P.*
- Gespekt *i. gespikkeld G. op K. uit Huig.*
- Gespelein *i. medgezelin, speelnoot Sodalis D. B., Cl. Sp.*
- Gespeulin *i. gespelein Tb.*
- Gespens *i. speatrum S. V. C., Wb.*
- Gespiegeld *i. gespikkeld H. de Gr.*
- Gespijen *i. spyzen B. D. G. Th. Ge.*

- Gespitst *i.* afgerecht *J. M.*
 Gespleten *partic. a* splyten *H. de Gr.*
 Gesplet *i.* gespleten *H. op M.*
 Gespoel *i.* gespeel, speelnoot *B. D. G. Th.*
 Gespoord *i.* opgespoord, vernomen *V. D.*
 Gespoorde zweep *T. P. P.*
 Gespouwen *i.* gesplitst *H. de Gr.*
 Gesraeyt *i.* gespreid *d. i.* verspreid *Dispensus D. B.*
 Gespraeytheit *i.* verstrooiing *disper-sio D. B.*
 Gespracksaem *H. A. T.*
 Gesprayt *i.* gespreid *d. i.* verspreid *dispersus L. V.*
 Gespreetheit *i.* verstrooidheid, ver-strooiing *disper-sio D. B.*
 Gespreid *i.* verspreid *dispersus D. B.*
 Gesprekeld *i.* gesprenkeld, gespik-keld *variegatus D. B.*
 Gespreken *i.* spreken *B. D. G. Th., C. d. M., H. op M.*
 Gespuinge *vomitus D. B.*
 Gest *i.* gebaard *C. d. M.*
 Gest (*met de*) of lymstang op zyn neus lopen *i.* dronken of zot zyn *S. C.*
 Gestaaft gedaafde eed, *Fusjurandum praestitum* gedaafds eeds iets beloven *promittere aliquid Furejurando praestito H. V. D.*
 Gestaaftde manschap *Homagium praestitum Oud. Vert. A.*
 Gestaaftde ontzachtbaarheid (*Wysgeer van*) *Oud. Vert. A.*
 Gestaaft *i.* te rug gehouden *A. V. M.*
 Gestaan *i.* staan *stare D. B., L. V., B. D. G. Th.*
 Gestaan *i.* bestaan, bestand zyn *L. V.*
 Gestaan *i.* opstaan *D. B.*
 Gestaan *partic. van* staan *D. B., L. V.*
 Gestaan zyn *i.* staan *stare L. V., D. B.*
 Gestaan ledig van *i.* vry of bevryd zyn van *B. D. G. Th.*
 Gestade *i.* standvastig *constans S. V. S. G., T. P. P.*
 Gestade *i.* vast, krachrig *firmus H. V. D., H. de Gr. Inl.*
 Gestadelyk *i.* geduriglyk *assidue H. de Gr.*
 Gestaden *i.* toestaan *L. V.*
 Gestaden *i.* doen *L. V.*
 Gestaden *i.* bevestigen *affirmare H. Gr.*
 Gestadere (*te*) *Compar. a* gestade *P. N.*
 Gestadig *i.* vast *stabilis D. B.*
 Gestadig *i.* standvastig *Constans C. d. M.*
 Gestadigheid *i.* zachtmoedigheid *Man-juetudo.*
 Gestadigd *stabilitas D. B.*
 Gestal *Quid? Stoke.*
 Gestalteuisse *i.* gesteltenis of gestal-te, gestaltenisse des gemoeëns *Oud. Vert. A.*
 Gestaltschuwing *Oud. Vert. A.*
 Gestandenisse *i.* gestalte *B. D. G. Th.*
 Gestar *i.* gesternte *D. B.*
 Gestarken *i.* starken of sterken, nu versterken *D. Bi.*
 Geste en gesten *i.* historien geste, *Commentaria, Historiae D. B., Cl. Sp.*
 Gestede *i.* gestade *L. V.*
 Gestedigheid *i.* bevestigd *B. D. G. Th.*
 Gestedigt *i.* bevestigd *B. D. G. Th.*
 Gesteed nu gesteengd *part. a* steenen nu steenigen *Lapidibus objicere D. B., Cl. Sp.*
 Gesteepte *i.* gesteepte *H. M. C.*
 Gesteken *i.* steken *B. D. G. Th.*
 Gesteken niet gestoken *partic. a* ver-bo steken *D. B., H. M. Cl., V. D.*
 Gesteld zyn op, gegegenheid hebben voor, beminnen ien vrouw *H. Velz.*
 Gestentig *i.* denk ik bestendig *Ald. W.*
 Gesterken *i.* sterken *L. V.*
 Gesterrede ogen *misschien oculi scintillantes B. D. G. Th.*
 Gesterte *i.* gesternte *J. Fl.*
 Gesteven niet gestyft *partic. a* verba styven *S. C., Ges., Z. N.*
 Gestevend *Oud. Vert. A.*
 Gesticht *i.* beschaafd *moratus C. d. M.*
 Gesticht en *i.* bedreven en *J. Fl.*
 Gestichte *i.* gebouw *Aedificium D. B.*
 Gestichte (*blyven in zyn*) *i.* by zyn stuk blyven *C. d. M.*
 Gestichtig *i.* stichtelyk *Cl. Sp.*
 Gestichtzaam *V. J. D.*
 Gestieren *i.* stieren *H. M. C.*
 Gestyft *partic. a* styven *Fr. W.*
 Gestyfte gepapte doecxkens *Cl. Sp.*
 Gestille *i.* stilte *silentium D. B.*
 Gestillen *i.* stillen *V. D. B.*
 Gestoef, dat lant is beroert van den gelude des gestoefs van synen vechters en *virgata est a voce hinnetuum* gestoef *videtur dictum pro* gestuif *D. B.*
 Gestoord *i.* beroerd *turbatus D. B.*
 Gestof *i.* stof *Pulvis Sc.*
 Gestoord *i.* verstoord, gram, iratus *J. Fl.*
 Gestoord *i.* verstoord *turbatus D. B.*

- Gestolen** *Adverbialiter*, steelswyze, heimelyk *Clam. C. d. M.*
Gestoot voor gestoten *pulsus K. M., H. Or. d. Amb.*
Gestore (van den helschen) *S. V. S. G.*
Gestoren *Quid? B. D. G. Th.*
Gestort *i.* verspreid, verstrooid *Dispersatus D. B.*
Gestorven *i.* dood *mortuus* ghestorven dorre dood kreng *D. B.*
Gestreken liggen *i.* besloten zyn van een Raadsbesluit *Oud. Vert. A.*
Gestreken komen *i.* aankomen *advenire V. Gh.*
Gestrekt *i.* volstrekt *Oud. R. Mog.*
Gestrekt *i.* uitgestrekt met allen leden, gestrekt legghen *B. D. G. Th.*
Gestryd *subst.* stryd *Regna D. B., K. M.*
Gestryd *Lis D. B.*
Gestrikket *i.* gestrikt *B. D. G. Th.*
Gestrikt *i.* verstrikt *Cl. Sp.*
Gestroeyt *i.* bestrooid *adpersus D. B.*
Gestroeyt *i.* verstrooid, verspreid *dispersus D. B.*
Gestrost lees ghetorst of getrost *sucdinetus D. B.*
Gestroyet *i.* gestort *D. B.*
Gestroyt *i.* verspreid *dispersus D. B.*
Gestuerd *i.* gestierd *B. D. G. Th.*
Gestukt (volkomentlyk *Oud. P.*
Gestukt en verstukt *Oud. Vert. A.*
Gesuft, gesuft door aerdsch vernuft *D. R. C.*
Gesuikerd *sacharo conditus Traslata* gesuikerd spreken *H. de Groot.*
Gesweer *S. B.*
Geswyg *silentium D. B.*
Geswyg geven *i.* zwygen *D. B.*
Geswind *Celor* geswind verstaand *Z. N.*
Gesworen *subst.* Naam van een Magistraats-persoon, in de Krimperre Waard als te Stolwyk en Berkenwoude worden de Schepenen *Norus* genoemd. Te Hoorne werde in de 15. eeuw onderscheid gemaakt tusschen den Rechter, mischien den Schout en Gesworens en Vredemakers *K. V. H.*
Gesworen *partic.* van zweren *S. B.*
Getaal *i.* getal *numerus* met getaal *ad numerum D. B.*
Getal *i.* *numerus D. B.*
Getal (lieffte) *i.* waardste, lieffte, beminste, *gratissima, carissima C. d. M.*
Getamen *i.* betamen *L. V.*
Getand *Dentatus* getande distel *Carduus dentatus H. de Groot.*
Getande vellen *Quid? St.*
Getandeert *Quid? H. op M.*
Getappyt *Tapissatus* redeneft *vib.* getappyte of geborduerde woorden, d. zyn bestaard of stadhuys woorden *G. op K. uit Br.*
Getast *i.* aangedaan *Tactus D. B.*
Getast *i.* opgehoopt *Cl. Sp., C. d. M.*
Getast, zo ben ik getast *Quid? C. d. M.*
Getiem, een gemaakte en langwylige uitrekking der woorden *Moon.*
Geteeft *i.* getoest, onderzocht *Oud. Vert. A.*
Getegen (heen of weg) *i.* weg of heen getrokken *S. C.*
Geteykent *i.* bezegeld, verzegeld *signatus B. D. G. Th.*
Geteykent boeck *Quid? B. D. G. Th.*
Geteld *i.* tenten *Tentoria Castra St., Zeg., H. op M.*
Getelde tenten *Tentoria, Castra Zeg., H. op M., H. V. Al.*
Getelden tenten, heir *Tentoria, Castra D. B., H. V. Al.*
Getellen *i.* tellen *numerare D. B., St.*
Getelde *i.* tenten. leger *Tentoria Castra D. B.*
Getamen *i.* betamen *Decere H. op M.*
Getemen *i.* onderstaan andere *St., H. op M.*
Geten nu gegeten *part. ab eten L. V., L. V. J., J. Fl., H. op M.*
Geten en opgedaan *i.* gegeeren en de tafel opgenomen *H. op M.*
Getent *i.* tent *D. B.*
Geterjuind op de weyery *Oud. Vert. A.*
Getert *i.* getart *Laceffitus Sc.*
Getes *Quid? L. V.*
Getesen *Quid? S. V. S. G.*
Gety *i.* tyd *Tempus H. H.*
Getydiglyk *i.* tydelyk *Fr. W., S. B.*
Getjenter (het) der zwaluwen *Oud. Vert. A.*
Getymmerd *i.* gebouwd *Br. D.*
Getimmerd *i.* gebouw *Aedificium D. B., Veld.*
Getippel der vingeren, van 't aanraken der snaren *Vond. Jes. in D.*
Getist in drukken en wenschen *J. Bod.*
Getochte *i.* optoch *Incessus D. B.*
Getoecht *i.* getoocht *d. i.* getoond *D. B.*
Getoefd *i.* onthaald *Gef., J. D.*
Getoenaamd *cognominatus D. B., A. V. M.*
Getogen *i.* getrokken *partic.* van rygen trekken *Br. D., B. D. G. Th., D. B., Cl. Sp., K. M., Z. N., J. K.*
Getoi *i.* tooi *H. N. P.*

Ge

- Gerommel *i.* geraas en gedruis, gerommel en bravade *Oud. Vert. Ar.*
 Getonen *i.* tonen *Ostendere D. B.*
 Getooid *i.* opgetooid, opgeschikt *V. D.*
 Getoomde rouw *is, meen ik, ingetoomde, bedwongen T. P. P.*
 Getoot *Quid?* getoote trypen pan, toffelkens *Cl. Sp.*
 Getoren *i.* toren of toorn *Ira L. V.*
 Getouwe *i.* werktuig, *Instrumentum L. V., B. D. G. Th.*
 Getraan *i.* traan, geweent *F. W.*
 Getrantel *i.* heen en weder lopen *Z. N.*
 Getreden *i.* betreden *Calcere D. B.*
 Getreden *partic. van treden, getreden weg via trita D. B.*
 Getreft voor getroffen *S. C., F. W., Z. N.*
 Getrekken *i.* trekken *D. B.*
 Getrokken *i.* aanlokken *Esopet.*
 Getrekt *i.* voorgetrokken *partic. a trekken L. V.*
 Getreur *i.* droefheid *dolor H. A. T.*
 Getroost *i.* gezind, getroost niet eenen voet te wyken *V. Herfs.*
 Getroosten zich op *i.* vertrouwen in *L. V.*
 Getroosten zich eener zake *i.* niet vrezen voor een zaak *H. H.*
 Getrou *Fidelis.*
 Getrouwe (een) *Quid. fit V. G. v. Loon, St.*
 Getrouwe *i.* getrouwheid *Fides S. B.*
 Getrouweweg *i.* getrouwig *Fidelis L. V.*
 Getrouwewen *i.* betrouwen, vertrouwen *D. B., St.*
 Getrouwigheid *i.* getrouwheid *H. Or. d. A.*
 Getuige *i.* getuige *Testis H. op M.*
 Getrouwede *i.* getrouwde *B. D. G. Th.*
 Getuig *i.* tuig *Instrumentum, Arma Sc., J. M., V. Hipp.*
 Getuig (tafels) het tuig des tafels, het geen tot de tafel behoort *B. D. G. Th.*
 Getuig nu getuigenis *Testimonium D. B., Cl. Sp., J. Fl., O. Getb. Lel., St. Br.*
 Getuig *i.* getuige *Testis D. B., H. H.*
 Getuige *Testis F. W.*
 Getummel *S. B.*
 Getuur *misfchen een drukfout voor getruur. Met jammer en getuur H. N. P.*
 Getwidighet *Quid?* sy verdiende dat sy wert met onderscheyde getwidighet ende behoort *Th.*
 Getwiede broeders en zusters *S. Sp.*
 Geur oâer *transl. S. C., Oud. Vert. A.*
 Gevaan *i.* gevangen *D. R. C.*
 Gevaart *zeide men eertyds voor gedaan H. op M.*
 Gevaderling *susceptor Baptismi H. op M.*
 Gevayer *i.* gevader *eigenl. doch overdt. een goed, gemeenzaam vriend, by de Franschen compere. Hiervan gevayer en compeer Cl. Sp.*
 Gevayeren (gaan) *i.* gaan praten *Cl. Sp.*
 Geval *Casus L. V., H. M. C., T. P. P.*
 Geval in alle geval *in omni casu, in omni eventu H. M. C.*
 Geval in gevalle *in casu, si H. A. T.*
 Geval *i.* geluk, *felicitas H. op M., Zeg. L. V.*
 Geval *i.* welgevallen, welbehagen *V. D.*
 Gevallen *Imperf. geviel i. vallen C. dere D. B.*
 Gevallen *Imperf. geviel i. gebeuren, voorvallen L. V., B. D. G. Th., D. B.*
 Gevallen iemand iets *i.* overkomen *accidere D. B.*
 Gevallen *i.* gelukken *Zeg.*
 Gevallen *i.* behagen *Placere V. L.*
 Gevalscht tonghe niet gevalst om iemand se bedriegen *Z. N.*
 Gevangnesse *i.* gevangenis *Larcor D. V.*
 Gevangnesse doen *i.* in de gevangenis leggen *in Carcerem consicero L. V.*
 Gevangen *Subst. in pl. non differens a gen. Steenhuus — daar se hare gevangen in leggen, besloten H. V. D.*
 Gevangen *partic. a vangen Capere H. Velz.*
 Gevangen leggen *facere in carcere gevangen leggen op den hals H. Velz.*
 Gevangenisfe *Carcer D. B.*
 Gevaren *i.* wedervaren *Casus H. op M.*
 Gevaren *partic. D. B.*
 Gevaren (uit) *i.* uitgetrokken *Cl. Sp.*
 Gevaren *i.* voorgevallen, gebeurd *H. op M.*
 Gevast *partic. van vasten, sterken, robirare D. B.*
 Gevaten *i.* vatten *Ald. W.*
 Geve *i.* gifte *donum, wordende misfchien in de gantsche N. Taal alleen gevonden by Stoke H. op M.*
 Geveerde *i.* gedrag, houding *B. D. G. Th.*
 Gevee *i.* vyandig *St., H. op M., L. V.*
 Geveinzen *i.* veinzen *simniare Ald. W., C. d. M.*
 Ge.

- Geveinzen hem *d. i. zich* C. d. M.
 Geveld venster *obliqua Fenestra* Z. B.
 Geven *Imperat. gefe praef. fufj. gave dare, tribuere* D. B., Br. D., S. B., K. V. H.
 Geven zich fchuldig. *i. zich fchuldig kennen* *Confiteri fi reum* V. B.
 Geven niet om de dood *i. den dood niet vrezen* St.
 Geven des graven roeden van den wenen H. V. D.
 Geven des graven buitermate H. V. D.
 Geven zyn gemoed aan den dag *i. openbaren* Reidt.
 Geven veel om dromen *i. dezelve veel achten* V. Jof. in D.
 Geven dienst en tribuut St.
 Geven *i. ten huwelyk* geven St.
 Geven horinge op *i. misfchien* luisteren naar S. V. S.
 Geven oorzaak *Causam praebere* Sp.
 Geven wonder St., J. Voll. P. N.
 Geven der zake fchout en herte H. H.
 Geven in der vyanden rugge *i. dezelve in den rug* vallen Sc.
 Geven wetten *i. maken* Oud. Vert. A.
 Geven *i. begeven* D. B., V. L., V. Jof., in E., S. V. S., H. Velz., V. P., A. v. M.
 Geven hem te ftride enz. *d. i. zich* begeven D. B.
 Geven hem ergens in *i. zich* ergens inlaten, deel nemen in H. Or. d. A.
 Geven zyn hert om dat *d. i. op* dat enz. D. B.
 Geven *i. boete* betalen K. V. H.
 Geven fchat K. V. H.
 Geven wifel van goede K. V. H.
 Geven den enen geven om den anderen *i. tegen* malkander verwifelen H. op M.
 Geven *i. maken* *facere, reddere* D. B.
 Geven *d. i. gegeven* *datus* Part. a geven H. op M.
 Geveinfet *i. geveinsd, verzeerd* *Confictum* D. B.
 Gevensheid *i. verzeering* *Fecteo* D. B.
 Gevenfterd Z. N.
 Geveren (maar hoe hier is) *fed quidquid hic acciderit, quidquid factum fit* H. op M.
 Geverft *i. uitgefteid, part. a* verften of vorften St.
 Geverud *i. geverfd* *Coloratus* D. B.
 Geverwd *Coloratus* Hawk. R.
 Gevest *i. vastgezet* *Confixus* D. B.
 Gevest *i. fixus* D. B.
 Gevest an of aan *i. vast* gemaakt, vast gebecht an of aan *Configatus* D. B., C. d. M.
 Gevest *i. bevestigd, geveste* waarheid Oud. Vert. A.
 Gevestet *i. bevestigd* B. D. G. Th.
 Gevesticht *i. bevestigd* *Confirmatus* B. D. G. Th.
 Gevestighet *i. bevestigd* *Confirmatus* B. D. G. Th.
 Geveten den brand *i. den* brand blafchen H. op M.
 Gevetert met fterken yfer *i. geboeid* met fterke ketenen L. V.
 Gevetert aan de boyen Z. N.
 Gevettet *i. vetgemaakt* D. B.
 Gevicht *i. gevecht* *Pugna* Cl. Sp.
 Gevigert *i. ignotus* D. B.
 Gevig Sp.
 Gevinden *i, vinden* St., Keur v. de l. landen, Cl. Sp.
 Gevinge *i. Datio* S. V. S. G.
 Gevinge tot alre deuchden *i. overgeving, geneigdheid* tot B. D. G. Th.
 Gevylft *i. opgevyzeld, vrheven* Oud. Vert. A.
 Geviferen *is 't zelfde als* viferen *ex-cogitare* L. V.
 Gevlecht *dubium, utrum* partic. a vlechten an *subst. ?* Z. N.
 Gevleukt *i. gevleugeld, een* gevleukte paterftoel *d. i. een* armftoel; *una fedia a braces* G. op K. uit Merw. R. Mintr.
 Gevleukt (kort) *i. gekortwiekt* G. op K. uit Merw. R. Mintr.
 Gevlei (in het) fpreken H. H.
 Gevlieg *subst. volatus* Transl. H. N. P.
 Gevlien *i. vlien* *fugere* D. B.
 Gevloden *partic. a* vlieden S. B.
 Gevloeien *i. vloeien* *fluere* Cl. Sp., D. R. C.
 Gevloekdoemd Oud. Vert. A.
 Gevlogen *i. gevloten* D. B., Th.
 Gevlogen *i. gevluucht, wordt* *verwifeld* met gevloouwen D. B.
 Gevlokt *i. geweld, laniger* Moon.
 Gevloten *i. vloten of* vlieten J. Fl., B. D. G. Th.
 Gevloouwen *i. gevloten of* gevluucht *somtyds* met gevlogen *verwifeld* D. B.
 Gevlucht een nest met jong gevlucht T. P. P.
 Gevlucht *partic. van* vluchten *fugere* Sc.
 Gevoeden *i. voeden* *Nutrire* D. B.
 Gevoedfterd Voorb. tot den W. Gods.
 Gevoeg *i. belang, gemak, voordeel* *Commodam* L. V., Esopet, Sp., S. V. S. G.
 Gevoeg *i. verdrag* *Conventio* St., H. V. D.
 Gevoeg famenftel H. de Gr.
 Gevoegen hem *i. zo* gevallen, zo gebeuren B. D. G. Th.
 Gevoegen *i. vervoegen* B. D. G. Th. Ge.

Gevoegt met maagschap *i.* vermaag-
 schapt *D. B.*
 Gevorderd nu vervorderd, zich ge-
 vorderd hebben *i.* zich vervorderd,
 ondernomen hebben *Aggreari Cl.*
Sp.
 Gevormet *i.* gevormd, gevormet wor-
 den *i.* het vormfel ontvangen *B.*
D. G. Th.
 Gevreden *i.* bevreden, verzoenen,
Placare D. B.
 Gevredet *i.* bevredigd, verzoend *D.*
B.
 Gevreed *i.* bevreed, verzoend tot
 iemand *Conciliatus cum aliquo D.*
B., Cl. Sp.
 Gevriendet *i.* gevriend of bevriend
Cognatus B. D. G. Th.
 Gevrees *Quid? L. V.*
 Gevreischen *i.* verstaan, te weten
 komen *Resciscere L. V.*
 Gevreed *i.* bevryd *B. D. G. Th.*
 Gevroed *Quid? D. B.*
 Gevroeden *i.* weten & *subst.* weten-
 schap *H. V. D.*
 Gevroeden weten, *scire cum gen. rei*
D. B.
 Gevrofen *partic. a* vriezen nu gevro-
 zen *H. N. P.*
 Gevrucht *i.* geveid *f. D.*
 Gevruchtigen *i.* vrucht voortbrengen
fructum proferre B. D. G. Th.
 Geus een vlag op de borgspriet *Z.*
W., f. M.
 Gevuolen *i.* gevoelen *Cl. Sp.*
 Gevuild *i.* vuilgemaakt *D. B.*
 Gewaand *partic. a* wanen, haastighe
 en die niet ghewaant en was *timor*
inperatus D. B.
 Gewaar met een *Gen. Esopet.*
 Gewaar (*lyfs*) *Sp.*
 Gewaar worden met iemand *sentire*
cum aliquo D. B.
 Gewaard *i.* bewaard *Munitus D. B.*
 Gevoegde macht *i.* verceende *H. N.*
P.
 Gevoegzaamheid *Oud. Vert. A.*
 Gevoelen met een gen. gevoelen des
 wyns *d. i.* smaken. *Dit woord wordt*
derhalven overgebracht tot andere zin-
nen, dan het gehoor H. op M.
 Gevoeren *i.* voeren *B. D. G. Th.*
 Gevoesterd *i.* gevoed *Gef.*
 Gevoet *i.* opgevoed *B. D. G. Th.*
 Gevogelt *S. B.*
 Gevoghet *i.* gevoed, verknocht, ver-
 bonden te niet tot of by *D. B.*
 Gevoghet iemand met maagschappen,
affinitate conjunctus alicui, met trou-
 wen *fide conjungi D. B.*
 Gevoghet te enen wiue mitter verga-
 deringe *syns* faets *commixtione adul-*
terina Junctus D. B.
 Gevold voor vol *plenus D. B.*
 Gevolg by den meesten gevolge van

der ghemeynte *plurimis suffragiis*
communitatis H. Gr. Jan. ander van
Oudyk M. S.
 Gevolglic zyn *i.* volgen, opvolgen
observare, obsequi H. op M.
 Gevolgsel *Consequentia Oud. Vert. A.*
 Gevonnissen *i.* vonnissen *Judicare D.*
B.
 Gevoorschikt *Oud. Vert. A.*
 Geweest *partic. a* wezen *inperf.* ge-
 weest hebben niet zyn *D. B.*
 Geweet *subst. i.* geweten *Conscientia*
Z. N., D. R. C.
 Gewegen *partic. van* wegen *D. B.*
 Gewegen (*synde swaricheyt by hem*)
Sc.
 Gewegen *i.* naastliggen *St., H. op*
M.
 Gewei *i.* ingewaand *Intestina T. P.*
P.
 Geweid *i.* gewaad *vestis Br.*
 Geweide *i.* ingewaand *intestina Br.*
 Geweld *i.* macht, gezag *f. D.*
 Geweld *violentia Sc.*
 Geweldelykheid *Oud. Vert. A.*
 Geweldenary *Oud. Vert. A.*
 Gewelderinne *i.* heerscheresse *Domi-*
natrix B. D. G. Th.
 Geweldig *i.* machtig *B. D. G. Th.*
 Geweldig *cum Gen.* geweldich 's lands
 worden *i.* 't land in zyn macht
 krygen *poteri regionis L. V.*
 Geweldschappy *Oud. Vert. A.*
 Gewelkomt *T. P. P.*
 Gewemel *S. Sp., Fonke., Poet.*
 Gewend op *Affectus alicui rei V.*
Hersch.
 Gewene *i.* *Planctus, Luctus D. B.*
 Gewene *i.* gewin, woeker *Foenus D.*
B.
 Gewennis *Oud. Poet.*
 Gewenschen *i.* wenschen *Ald. W.,*
B. D. G. Th.
 Gewente *i.* gewoonte *V. Ad., V.*
f. D.
 Gewer zyn iemand *i.* helpen, bystaan
H. op M.
 Gewerden *i.* werden of werden *B.*
D. G. Th.
 Gewerk *i.* werk, daad *opus, factum*
H. op M.
 Gewerke (*een ding van dieren*) *Res*
pretiosa vel pretiosi operis H. op M.
 Gewerken *i.* werken *Ald. W.*
 Gewerneert *Quid? L. V.*
 Gewerre *obscura vox apud St., H. op*
M.
 Gewerrent an gewarnd, gewaar-
 schuuwd? *L, V.*
 Gewes *i.* gewis *L. V.*
 Gewes doen *i.* verzekeren *L. V.*
 Gewesen *i.* wesen *esse St. S. B.*
 Gewesen *part. a* gewesen vel wesen
L. V., H. op M., H. N. P.
 Gewesen *partic. a* wyzen *V. D.*
 B b 2 Ge.

- Gewétén *i.* weten *scire* D. B., Cl. Sp., St. S. B., Aldig. B., H. M. Cl., J. Fl.
 Gewicht *Pensatio* D. B.
 Gewicht *Mina* D. B.
 Gewicht *pondus* overeen dragend gewicht *Oud. Vert. A.*
 Gewidet *i.* gewyd *d. i.* wyder gemaakt, uitgebreid *dilatatus* D. B.
 Gewied *i.* gewyd *sacratu*s D. B., B. D. G. Th.
 Gewiegd *transl.* opgevoed J. M.
 Gewiegd *transl.* gevleid *Gef.*
 Gewield, *denkelyk een drukfout voor gewied sacrum.* gewielde maachdekens Cl. Sp.
 Gewyfd (*wel gemand en*) in d'echten staat F. W.
 Gewagen *i.* melden *verb. neutr. L. V.*
 Gewagen *subst.* voor *gewag mentio* H. M. C.
 Gewagen *sensu neutro pro* worden *fieri* S. V. S.
 Gewagmaking *Oud. Vert. A.*
 Gewalg *fastidium* K. M.
 Gewand voor *gewend* Sc.
 Gewand *i.* kleed *Vestis* B. D. G. Th., H. V. D.
 Gewendeld *i.* veranderd Tb., B. D. G. Th.
 Gewandelen *i.* wandelen D. R. C.
 Gewanderd *i.* gewandeld D. B.
 Geware *i.* gewaar St. S. B.
 Gewarig *i.* waar, waarachtig, *Verus, verax* L. V., D. B., L. V. Fr. W. Pass. en Ev. D., St. B. d., Zeg., Cl. Sp.
 Gewas *subst.* volbrengen te *gewasfe Perducere ad incrementum* D. B.
 Gewas *verb. imperf. a* *gewezen of gezyu* Cl. Sp.; S. V. St. B.
 Gewaschen *partic. a* *wassen Crescere* D. B.
 Gewaschen *partic. a* *wassen lavare quod tamen dubito, an unquam alibi per duplex f pro sch scribatur* B. D. G. Th.
 Gewaterd *i.* met water gemengd *van wyn* Cl. Sp.
 Gewecht *i.* gevecht *Pugna* Sp.
 Gewed *pignore certatus* *Handv. V. Gr.*
 Gewedde hand *Handv. V. Delft.*
 Geweefd nu *geweven Textus* *Gef.*
 Geweefte *Textura* D. B.
 Geween *Luctus* D. B.
 Geween doen *i.* weenen D. B.
 Geweerd in hare *Quid?* Sc.
 Geweerdigen hem of zich *Dignari* Cl. Sp.
 Gewaard *i.* gemachtigd, *gewaardehand Handv. van Medenbl.*
 Gewaard *gewaarder hand panden* H. V. D.
 Gewaard *gewaarde Rechter Handv. V. Kennem., H. V. D.*
 Gewaard *gewaarde Bode* *Handv. V. Medenbl., Handv. V. Hart. Aalbr. M. S., V. D. Wal, H. V. D.*
 Gewaard *gewaarde Biecht. An idem quod ware?* St. Br., C. d. M.
 Gewaardigen *i.* *Dignari* D. B., V. L., D. H.
 Gewaardigen zich iets V. N.
 Gewaardigen iemand iets V. Dav. in ball., D. H.
 Gewaarlyk *i.* waarachtig *Verus certus* Zeg.
 Gewacht *i.* bewaard *Custoditus* D. B., Pelgr., H. de Gr.
 Gewachten *i.* wachten H. M. C.
 Gewachten hem *d. i.* zich van iets nu zich hoeden voor iets *Cavere ab aliquare* Cl. Sp.
 Gewad *i.* wed *vadum* H. op M.
 Gewad *i.* gevaar *periculum* zekerlyk *transl. Pelgr.*
 Gewade *i.* wed *vadum* D. B.
 Gewade *i.* gevaar L. V.
 Gewade *i.* ingewand *Viscera* H. op M.
 Gewag *i.* melding K. M., H. Gr.
 Gewag doen van iets *i.* *gewag maken* van iets H. op M.
 Gewagen *imperf. gewoeg* *Active* verhalen, vertellen *narrare* L. V., C. d. M.
 Gewyd *partic. a* *wyden inaugurata* D. B.
 Gewyd *partic. a* *wyden d. i.* wyder maken *Dilatate* D. B.
 Gewysd *partic. a* *wyzen monstrare* D. B., Tb.
 Gewysde (*de*) zaak *Oud. Vert. A.*
 Gewild hebben voor hebben willen D. B., K. M.
 Gewin *i.* winst *Lucrum* C. d. M.
 Gewinnen *i.* winnen, bekomen, verkrygen B. D. G. Th.
 Gewinnen des *i.* daar toe komen H. op M.
 Gewin vordering *Oud. Vert. A.*
 Gewis *i.* gewisde *Conscientia* H. de Gr.
 Gewis *adj. i.* vast S. B.
 Gewis iemand nemen *i.* hem aantasten, dat men, om zo te spreken, zeker is van hem te overwinnen V. V.
 Gewis *i.* zeker van iets J. D.
 Gewit *i.* wit of witgemaakt D. B.
 Gewoente *i.* gewoonte *Consuetudo* Br. D.
 Gewoest *i.* woest *desertus* D. B.
 Gewoest *i. partic. a* *woesten nu verwoesten vastare* D. B.
 Gewoestheid *i.* woestheid *vastitas* D. B.
 Gewogen *partic. a* *verbo wegen* S. B. Ge-

- Gewold *laniger* Z. N.
 Gewonden i. wonden *Vulnerare* D. B.
 Gewone *Consuetudo vitae* L. V., P. *sermo enim ibi est de matrimonio, quod ita vocatur in Pr. H.*
 Gewone i. gewoonte *Consuetudo* L. V.
 Gewonnen i. overwonnen D. B.
 Gewoonschap i. gewoonte *Consuetudo* H. de Groot.
 Gewoonte plur. gewoontens Oud. Vert. A.
 Geworden (laten iemand) i. toelaten V. D.
 Geworden hebben voor geworden zyn Sc.
 Gewormte i. *Aerago* D. B.
 Geworven i. verworven D. B.
 Gewoud i. geweld, macht B. D. G. Th.
 Gewoud (vlieden en fire) *fugere in locum tutum* H. op M.
 Gewoud nu gewild *partic. a verbo* willen D. B.
 Gewracht i. gemaakt, gewerkt D. B.
 Gewricht *Junctura* Transl. Moon.
 Gewrocht i. gemaakt *factus* D. B.
 Gewroegd *partic. a verbo* wroegen *Accusare* D. B.
 Gewroge i. mischien wroeging *Accusatio* D. B.
 Gewroghet *Accusatus* *partic. a verbo* wroeghen D. B.
 Gewrok 't geschreeuw der Kikvorschen Z. N.
 Gewulf *Lacunar* V. D.
 Gezaaid (deze zyn dun) i. zyn weinige in getal J. D.
 Gezeet i. harnasch *Lorica* H. Velz., S. C.
 Gezeet (het wanscheppelyk) van klederen Oud. Vert. A.
 Gezeg (het) i. het zeggen, *dicturo, dictio* T. P. P.
 Gezeggen i. zeggen *dicere* Z. N.
 Gezekerd i. verloofd *desponsata* gezeekerde maagd *Virgo desponsata* H. op M.
 Gezeld zyn aan iemand i. verbonden *Esopet.*
 Gezelnede i. gezellen, *Socia, Comes* H. op M.
 Gezelle *Comes, Socius* D. B.
 Gezellen *Sociare, Copulare* D. B.
 Gezellen zich, *societatem inire* *Esopet.*
 Gezelschap zyn i. fraai gebruikt, getergt zyn, magt hebben en dulden zyn zeldzaam gezelschap d. i. gaan zelden samen, kunnen niet lang by een zyn. Dus zegt Ovid. *Her. Epist. Phaedrae ad Hipp. Non bene conveniunt & ex una sede morantur pudor & amor, of diergelijke woorden, zo ik my niet bedrieg, H. Henr. de Gr.*
 Gezet i. wet Oud. Vert. Ar., en Vert. A.
 Gezet i. bepaald *Constitutus de tempore* C. d. M.
 Gezet (effen en) *Gef.*
 Gezet *Quid?* L. V.
 Gezeten in i. zittende in C. d. M.
 Gezeten (zacht) i. zacht zittende K. M.
 Gezien i. zien H. M. C.
 Gezien zyn voor gezien worden C. d. M.
 Gezien zyn *Villeri* H. Henr. de Gr.
 Gezyn verb. zyn esse St., *Aldeg. W. idem R. Byck.*
 Gezyn *partic. van gezyn of zyn nu geweest* L. V., C. d. M.
 Gezind (van hoogh en laag) d. i. by hogen en lagen aangenaam afgezien H. N. P.
 Gezucht des westen winds *sufurrus, flatus Zephyri* S. V. C.
 Gezwakt i. verzwakt *debilitatus* gezwakte hersenen Oud. P.
 Gezwei (een ydel) der woorden, Oud. Vert. A.
 Gezwicht, de zeylen al gezwicht i. gestreken Z. N.
 Gezwige i. gezwyg, stilte, *Silentium.*
 Gezwygen i. zwygen, *Tacere* Oud. Vert. A.
 De E en G wordt in sommige woorden afgekapt, gelyk in
 Gh'hucht voor gehucht K. M.
 Gh'leken voor geleken K. M.
 Gh'rucht voor gerucht K. M.
 NB. Dit is om 't rym geschied, en meen ik dat mischien in ditz woorden by hem alleen in gebruik is.
 Gi *nominativus* pl. van di nu gyliden D. B.
 Gibbeling waarvan waarschylyk gibbeline moet worden gelezen i. gibbelinus, een der factie der gibbelinen L. V.
 Gicht i. gift *donum* L. V., Br.
 Gicht i. jicht *Arthritis* *Gef.*
 Gichte i. gifte *donum* L. V., H. op M.
 Gychtigheid of gichtigheid *Paralytici* D. B.
 Gye gui de waar voor men ook even goed kan zeggen ghy, men sprekt dien naam uit als gi of gei H. op M.
 C c Gie.

- Giegagen *i.* balken ruders *de Afno Moon.*
- Giegauw *by Visf i.* mischien, 't geen men in de Schilder- en Bruineerkunde of Beeldhouwery noemt. Ariades, Moresques, of mischien de Harpyen, die men op de Plaat by Visf. ook vindt. *Erg.* gegans *G.* op *K.*
- Giey *Quid? L. V.*
- Gielys *i.* gillis *nomen proprium H.* op *M.*
- Gien *dat is* geen, *nullus*, in ghienden saken circoufcap draggen *K. V. H.*
- Gien tweemaal in eene rede, soo en moet ghen poetter ghen goet aanspreken *K. V. H.*
- Gien achter niemand. ende niemant sal ghen oven laten maken ten si bi den recht, *sequitur tamen in eod. art.* niemant sal een oven setten *K. V. H.*
- Gien frequent. dan gheen scepen sal laten tuighen dan *K. V. H.*
- Gienerhande *i.* generhande *K. V. H.*
- Gier *Vultus H. de Gr., Gef.*
- Geer (*Verkens-*) Verkens dief *G.* op *K.*
- Gier *adj.* guar *C. d. M.*
- Gier voor gierig of begeerig als leergier *Sp.*
- Gierecheit *i.* gierigheid *Avaritia H.* op *M.*
- Gieren *verb.* 't gieren van de vlerken der vogels in de lucht, in 't gieren op haar vleugelen *Oud. Vert. A.*
- Gieren naar *i.* haken naar *Oud. Vert. A.*
- Gierig *i.* onverzadelyk *Avidus. D. B.*
- Gierig *appetens*, gierig na 't licht *appetens lucis S. V. S.*
- Gierig *bono sensu*, in heil gierig *H. Ach. en Pol.*
- Gierigheid *Avaritia L. V., D. B.*
- Gierigheid *Cupiditas D. B.*
- Gierigheid *i.* begeerlykheid; gierigheid van geld *H. de Gr.*
- Gierigheid *i.* gulzigheid *Aviditas D. B.*
- Geerliken *i.* guriglyk *Avare D. B.*
- Gieten, *Funders D. B., B. D. G. Th.*
- Gieten *transl. de Cant. Gef.*
- Gietketel, beelden, zo even uit de giekelen genomen *Oud. Vert. Ar.*
- Giefken *i.* een kleine gift *C. d. M.*
- Gift *Donum H. de Gr.*
- Gifta *Donum. Incertum utrum Masc. an neutrum D. B.*
- Gigagen *i.* balken van een ezel rudere *V. P.*
- Gigen *Quid? V. D.*
- Gygen en hygen. *H. Or. d. A.* cortas daar na gekomen de posten al ghyghen.
- Gygen an snikken *P. N.* 't was al na geld, dat ik elk hoorde ghyghen.
- Gild *Prodigus Br.*
- Gilde (*de*) spelen *i.* brasfen, tieren, verkwieten *S. d. Ph., Oud. Vert. A., Visf., Westerb.*
- Gilde volk *i.* 't gemeen, graauw, *Vulgas D. B.*
- Gilden *i.* tieren, brasfen, *V. P.*
- Gildenhoofd *Praefectus Collegii G.* op *K.* uit *Mernede, R. Mintr.*
- Gile, leugen, *mendacium*, sonder gile een rymlap by onze oude Dichters *L. V., St., Zeg., H. op M.*
- Gilen *i.* liegen, sonder gilen, een rymlap, *L. V., Zeg.*
- Gylen *i.* gyl, ritzig zyn, *Lasziviro* gylen naar boelen, *Br.*
- Gylen naar gesten, gaven, goud *i.* haken naar giften *enz. J. D.*
- Ginder, daar. *Efopet.*
- Ginge ende gave *i.* gangbaar *H. V. D.*
- Ginnegabben *i.* belachen, *Westerb. dicitur etiam ginnegappen.*
- Ginnegappen, hetzelfde als ginnegabben, spotten, ginnegappen, kyven, liegen, achterklappen, *V. D.*
- Ginnen *i.* beginnen *H. Br. Zang.*
- Gins en weder, *huc, illuc*, gins en weder varen *V. D.*
- Ginsfen noch ster *i.* gins noch neer *neque huc neque illuc D. B.*
- Ginswaart *illuc D. B.*
- Gyort, gyot, ghye, wyt, hetzelfde als in 't *Lat.* guido of wido *H. op M.*
- Gypen, een scheepswoord, als by een rak in den wind, het zeil schielyk dreigt over te slaan, overdrachtelyk voor sterven, te gronde gaan, *H. V., Moon, Poos.*
- Gypen (*liggen op 't*) *i.* leggen op sterven *Moon.*
- Girfen den schaatsryders toegeschreeven, de schaatsryder girst in 't ys en locht? *Quid proprie? S. V. C.*
- Gis *i.* gisfing, op de gis, by de gis *V. D.*
- Gefarme, een zeker wapentuig *H. op M.*
- Gyfe *gall.* guife *i.* wyze *C. d. M., Factie d. Viol. door P. de Herpener S. d. Ph., J. M.*
- Gysel of gifel *Obses, St., D. B., J. F.*
- Gysel nemeo, houden te, leggen te *St.*

Gy-

- Gyfel (*is*) dagen *H. V. D.*
 Gyfel (*te*) roeren, zenden *J. Fl.*
 Gyfelen een land aan zyn hand *i.*
 een land aan zich onderwerpen,
St.
 Gyfelen een land aan iemands zyde
i. 't zelve voor hem verzekeren,
St.
 Gyfelen *transl.* voor bedwingen, als
 't zwaard in de scheep, *Feitema*
Triomf.
 Gyfelen, bewaren 's lands oorlogs-
 tuighuis, daar de Flieten van den
 leeuw gegyzeld zyn *E. Kraay.*
 Gyfelfchap hanteeren, *obsides detinere*
H. V. D.
 Gysfelyk *Competualis* *Oud. Vert. A.*
 Gysen op iets *S. V. S.*
 Gysinge *Aestimatio* *D. B.*
 Gift *i.* droessem, grondfap, hef,
Fex.
 Gysterken *i.* vonkjen *Scintillula* *J.*
Fl.
 Geth, met een ruede fal men geth
 verflaen en cymenum met enen sloot
D. B.
 Glaas *i.* glas *Vitrum* *Zeg.*
 Gladden *i.* glad, ligt maken, glad-
 den den handel *d. i.* gemakkelyk
 maken *H. H.*
 Gladdigheid *S. B.*
 Glansen *i.* glanzig zyn *Veld., S. V.*
Ch.
 Glas *i.* tyd, beurt *Z. N.* By glafen
 om *d. i.* elk zyn beurt. *Dewyl de*
tyd op de Scheepen by uurglazen
werdt afgemeten *Sp.*
 Glat *i.* glat, glatte woorden *S. B.*
 Glary, lans, speer, *lancea, hasta* *D.*
B.
 Glarie lans, speer, *Lancea, L. V.*
D. B., Cl. Sp., Chron. van Zeel.
 Gleep, samenvoeging der steenen *S.*
B.
 Gletfen *i.* gliften *S. V. S. G.*
 Glibber glad *Oud. Vert. A.*
 Glyden *verb. neutr.* *J. K.*
 Glyden *Memoria labi.* *Mier. Chh.*
 Glyk voor gelyk *K. M.*
 Glyken *i.* gelyken *K. M.*
 Glimmen *nitere* *B. D. G. Th.*
 Glimp *i.* glans *L. V., H. H.*
 Glimpelyk *i.* glimpig *L. V.*
 Glimpelyk *i.* zonder glimp *H. Ged.*
 Glimpend, glimpend kouter *Poot.*
 Glimpig *i.* schoon schynend *H. H.*
 Glimpvernis *Oud. P.*
 Glinsteren *S. B.*
 Glinster *S. B.*
 Glinsteren niet glinsteren *S. B.*
 Gloed *i.* *Calor vehemens* *C. d. M.*
 Gloedig, *ardens*, overspel *C. d. M.*
 dorst *P. N.*
 Gloeien *Ardere* *P. N.*
 Gloeien in een' lichten brand *V. L.*
- Gloeien, blinken van een roos *C. d.*
M.
 Gloor *i.* glorie, de gloor haars roem
 lesfchen *H. Br.*
 Gloor (*de*) zyns naams *Oud. P.*
 Gloferen winst uit winst *i.* zoeken
Visf.
 Glottoen *Quid?* *Zeg.*
 Gloze, *verklaring van een woord* *glos-*
sa *J. D.*
 Glozen *i.* blinken *C. d. M.*
 Gluk voor geluk *K. M.*
 Gluren *Sp., T. P. P., H. Br., J.*
K., Schem. Sal. Liefdel.
 Glurig *Anslo.*
 Gnor (*hefsche*) *Oud. Vert. A.*
 Gnorren *Oud. Vert. A. de Care.*
 Gnokachtig, een hongerige konst,
 altyd gnokachtig *Oud. Vert. A.*
 Gnokken, deeze loopen gnokken
 door de huizen der edelen *Oud.*
Vert. A.
 Gnorren *i.* knorren *Z. N.*
 Gochelary *Oud. Vert. A.*
 Gochelboek *Oud. Vert. A.*
 Gochelen *H. H.*
 Gochelkuur *Oud. Vert. A.*
 God *gen. Goods, acc. God* *D. B.,*
B. D.
 God om Gode *i.* voor God in plaats
 van God *D. B.*
 God, iemand bevelen te Gode. *Man-*
dare, commendare aliquem Deo *D.*
B.
 Gods (*de*) armen niet enkel Gods ar-
 men *Pauperes* *D. B.* zie ook op goed
subst.
 Gods sone (*de*) niet enkelyk Gods
 sone *D. B., St.,* zie ook op goed
subst.
 Godes loon *V. B.*
 God (*alst*) woude, een spreekwys
 gemeen als een zaak of daad doot
 Gods byzondere bestiering geschied
 of te rechter tyd iemand gekomen
 of voorgevallen was. *Men zeide*
daar voor ook God wouds *H. op*
M.
 God, bi Gode *i.* door God, een
 spreekwys zeer gemeen by *Stoks* *H.*
op M.
 God bevrucht *Vr. C. A.*
 Goddienstelyken *i.* godsdienstelyk *Cl.*
Sp.
 Goddienstig *i.* godsdienstig *D. B.*
 Godendac, een verbastering van het
 woord goeden dag, den naam van
 zekere *Pieken* by de *Vlamingen* in de
 14. Eeuw in gebruik. *Aanteekening*
van den Heer van Wyn uit du Can-
ge, zo ik meen.
 Godevaard *Lat. Godefridus, Gall.*
Godefroy, Geoffrooy, Godevaard
is by verkorting Govaard, Goverd,
nu zegt men kwalyk Godefrid voor
C c 2 Go-

- Godeveerd, als men spreekt van Godevaard met den Bulc, H. op M.
- Gode waert (tot) *Deum versus Cl. Sp.*
- Godheid nu Godgeleerdheid *Theologia H. H., V. P.*
- Godingen der graven vele *Kolyn*
- Godlik *Pius O. Get. L. Leb., Me. fraan, Aldig., R. Bync.*
- Godloos *Impius S. B.*
- Gods lof *Dei Gloria B. D. G. Th.*
- Godspel *Oraculum Anst. P.*
- Godswetfer *Theosophista Oud. Vert. A.*
- Godvergeten, Menschen van Godvergeten droefsem *A.*
- Godwouds, de zelfde spreekwys als: alst God woude i. door Gods bestier *St., V. B., Poot H. op M., Zie ook Alkem. Cerem. der Begr.*
- God wouds, *cronici s. Dis placet*, zy moeten lachen om die verwaande God wouts Doctoren *Viss. Zinnep.*
- Godienstigheid i. Godsdienstigheid *Br. D.*
- God ni go *Regio Reyd.*
- Goed (in't) aanvaarden, zie goed.
- Goe (te) geven i. toegeven *Concedere Oud. Vert. A.*
- Goed subst. God. Deus Heer van de Goeds zone, de Goeds-crachte, de Goeds arme, de Goeds want en wanden, altyd met het art. voor Goed *H. op M.*
- Goed *Bonum pl.* goeden ook wel goejen niet goederen, *res, Bona Sc., D. B., K. V. H., H. M. C., H. Utr. d. Heb. Amb., J. Fl., V. B.*
- Goed aanspreken voor eyghen, *vindicare, petere actione in rem K. V. H.*
- Goed (lyf en) verboeren *K. V. H.*
- Goed i. koopmanschap *K. V. H.*
- Goed wechvlugten *K. V. H.*
- Goed *de bemis, credo, feudalibus*, dat goede huys te Montfoorde d. i. *Castellum Montfortiae St.*
- Goede lieden van Zuthollant, *Vassalli Zuidhollandiae H. V. D.*
- Goed myns *H. Gez.*
- Goed (vervrocht) d. i. verbeurd, *bona publiata S. Sp.*
- Goed bezitten panden. Zie bezitten.
- Goed (te) houden i. vergeven, *ignoscere Verh. P.*
- Goed aanvaarden in 't goe d. i. in 't goede, ten beste nemen *V. Virg.*
- Goede (te) doen *S. V. S.*
- Goede (te) keren i. houden, nemen *Bred., G. op K.*
- Goede (in 't) ontvangen i. nemen *C. de M.*
- Goet voor goed d. i. God *Deus D. B.*
- Goed bidden i. heil, geluk bidden, geluk wenschen *D. B.*
- Goed en zoet *B. D. G. Th.*
- Goed recht, het is goed recht d. i. billyk *aequum Zeg.*
- Goed rond zeggen i. rond uit zeggen, *praefise dicere H. A. T.*
- Goed rond *ad verb.* verstaan goed rond *S. V. S.*
- Goed rond *adj.* myn goed rond i. myn openhartigheid *S. V. S. G.*
- Goed aanvangen, *Vindicare sibi H. V. D.*
- Goed aanvatten, *Vindicare sibi H. V. D.*
- Goed bevaren i. vinden *H. V. D.*
- Goed schutten *H. V. D.*
- Goed vrien hem met vrien goede *K. V. D.*
- Goed i. eerlyk, goede knapen, *virihonesti K. V. H.*
- Goed, goede same, *illasa existimatio H. op M.*
- Goeddenken i. schynen, *videri H. op M.*
- Goeddunken i. goedvinden *C. d. M.*
- Goedelik i. goelyk, fraai *Poot.*
- Goedeloos i. zonder goed *St.*
- Goeden i. ryk maken, goed geven, *Ditare L. V., St.*
- Goeden, *heredem facere Kl. v. d. la. ge Landen, Veld.*
- Goeden i. schenken, *Donare St., S. V. S. G.*
- Goeden waarvan gegoed zyn *K. V. H.*
- Goed i. zeker, ter goeder waarheid *K. V. H.*
- Goed, ter goeder trouwe, *bona fide V. D.*
- Goederhande i. goedertieren *H. M. C.*
- Goedertieren (de) *S. B.*
- Goedertieren met een gen. goedertieren iemands *D. B.*
- Goedertieren *Fr. de Haas, Poot.*
- Goedertierenheid, *Propitius D. B.*
- Goedertierig *Manfuetus C. d. M., S. C.*
- Goedewelwinning, *Captatio benevolentiae Oud. Vert. A.*
- Goedgrondig i. uit een goeden grond goedgrondig danken *S. V. S. G.*
- Goed jaar, *Interjectio Ald. B.*
- Goedig i. goed, goedaartig *Viss.*
- Goedliks *H. V. D.*
- Goed rondsche i. eenvoudig, oprecht *simplex, sincerus Sp., Br. Poez.*
- Goedunkenheid i. goeddenkenheid, welgevallen *B. D. G. Th.*
- Goeylack *pye*, slecht, gemeen kleed *Cl. Sp.*
- Goelyk i. bevallig, aanminnig *Moon.*
- Goelikjes fraaitjens, *G. op K. uit Huighens.*
- Goem.

- Goem cura Zeg., L. V.
 Goem nemen i. acht geven, acht slaan L. V., Zeg.
 Goen voor goeden, goen dag i. goeden dag K. M.
 Gograef G. op K. uit de Erfgrav. Bediende.
 Gogulen i. hikken Cl Sp.
 Gokelaar nu gochelaar *Hariolus*, *Magus*, *Incantator* D. B.
 Gokelen i. gochelen, gokelen onder den hoed H. op M.
 Gokelie i. gochelary L. V.
 Gokelrie i. wichelary, tovery, *Augurium*, *Magio* Pelg., D. B.
 Gollefachtig i. galvachtig *Rindulosus* Oud. Vert. A.
 Golven mari transferi S. V. C.
 Gome, acht, zorg, Cura, gome nemen op iets i. acht slaan op S. V. S. G.
 Gome nemen tot St.
 Gome nemen cum genit. St.
 Gomen op iets i. letten op iets S. V. S.
 Gomen, een stopwoord dat alles beteekent by L. V.
 Gond (de, het) i. gene Sc.
 Gonnen i. gunnen Imperf. gonfte Zeg.
 Gonst i. gunst Gratia.
 Goren i. geuren, goer geven, reiken Olere L. V.
 Goren, met geloof gegoort zyn Quid? S. V. S. G.
 Goot zte gote.
 Gootman die by de Walvischvangst het Spek van den afgemaakten Visch met schoppen langs de goot in 't ruim strykt Z. V. W.
 Gordel Zona Onz., D. B.
 Gorden i. omringen Congere D. B., Gef.
 Gorden in reine Sneeuw, Poot.
 Gorden met vreeze Quid? S. V. S. G.
 Gordine i. gordyn D. B.
 Gore (der) i. der goonre d. i. der geener H. op M.
 Gorge Quid? een gorge veddelaar G. op K. uit Nozem. Klaartje.
 Gorgier, een wapen tot bescherming van den hals dienende. Pelgr.
 Gort-man Quid? Sc.
 Gote Canalis S. B.
 Gote Fufura D. B.
 Gote Alvetus fluvii J. Fl.
 Goud, Aurum, zo trouw als goud, spreekw. beteekenende, dat hy van wien men spreekt, als goed goud de proef kan doorstaan. Moon.
 Goudbloem niet gousbloem A. V. M.
 Goudbloemig K. M.
 Goude (ter) bier brouwen K. V. H.
 Goudwege i. goud gewicht Ald. Wederl.
 Goudziek *Auri cupidus* J. M. Bat.
 Goupe, kolk.
 Gouw, Regio, provincia, territorium Colyn, Matth. de M.
 Gouw voor goed praeteritum van gelden V. D.
 Gouwe voor Gouda C. d. M.
 Graach i. gracilis C. d. M.
 Graad i. trap, gradus H. Or. d. A., H. M. C., J. Fl.
 Graaf, Comes St.
 Graaf, niet altyd bepaaldelyk die het Graaffchap bedient, maar somtyds ook zyn Stadhouder of Voogd des Lands, vooral zo het een Zoon des Graafs is H. op M.
 Graafgeding i. des Graven Vierschaar *Judicium Comitum* Handy. v. Kennem.
 Graafnede i. Gravinne H. op M.
 Graafnedinne verbastering van Graafnede, Gravinne H. op M.
 Graan Quid? Zeg.
 Graauw i. grys, Canus D. B.
 Graauw, (het) 't gemeene Volk, *Vulgus* J. D.
 Graauwen i. graauw of grys worden, *Canescere* Gem. Spw.
 Graauwheid i. grysheid, *Canities* D. B.
 Grabbelary Oud. Vert. A.
 Grabbelen met beide de handen in 't gras J. Fl.
 Grabbelregels Oud. Vert. A.
 Gracelyk Ichoon, *formosus* D. B.
 Gracelik, *Gracilis* D. B.
 Gracht i. graft, *sepulchrum* D. B., C. d. M.
 Grafnede, Gravin, *Comitessa*, Rechts van den Prins van Oranje op Veers.
 Graf, *sepulchrum* K. V. H.
 Graft, *sepulchrum* D. B.
 Graft, *fessa* Oud. Vert. A.
 Gragen i. graag, begerig maken J. K.
 Graken (het) van den dag nu het krieken H. op M.
 Gram 't zelfde als droevig, komt ook in 't Fr. voor H. op M.
 Gram iratus tegen iemand, ook alleert iemand zonder tegen D. B., C. d. M.
 Gramende minnenyd Oud. Vert. A.
 Grammelyk gezind H. A. T., C. d. M.
 Grammoedig Sc.
 Gramscap, ira D. B.
 Gramscap, furor D. B.
 Gramscap des coerns, ira furoris D. B.
 Gramschap (de) Gods i. de vallende Ziekte, *Epilepsia*, *Morbus Comitialis* H. op M.
 Gramtoornig Seb. d. Ph.
 D d

Gr-

- Grate *i.* zaad *senten* L. V.
 Granaen *Quid?* S. V. C. Ch.
 Gras, te niere grase, *Vere novo* St.
 Grasduinen (gaan in) J. D.
 Grafelen *Quid?* Schiout Boat die grafelt vast V. P.
 Grave (*ten*) komen *i.* niet tot iemands begravenis komen, maar tot deszelfs graf H. op M.
 Grave (*ten*) waard dragen een dood vis J. K.
 Grave *i.* graf, kuis B. D. G. Th.
 Graven *Rodere* D. B. *Imperf.* groef.
 Graven *Imperf.* groef, *Sépulture* D. B., St., *Veld.*, K. V. H., *Zeg.*, J. Fl., L. V., B. D. G. Th.
 Graven nu graveren *Sculpere* D. B., L. V.
 Graver *i.* graveerder, *Sculptor* D. B.
 Gravenen *Sculpere* D. B.
 Graueraar nu graveerder, *Sculptor* D. B.
 Grawigheid *i.* graauwigheid, grysheid, *Cantities*.
 Grecht *i.* gracht, *fossa* H. M. C.
 Gredfelen van weze H. H.
 Greep, *Persuasio* V. *Hersch.*
 Greep *i.* list J. K.
 Grefsen *verb.* *credo inferere fructus* K. M.
 Greiden *placere* M. C. C. R., S. V. S. G., M. Geer Fab., *Oud. Vert.* A., S. V. S. R., *Westerb.*, H. Or. d. A., *Paffenr.*, *Gef.*, *habes* misgreiden *Displicere*.
 Greie *Lubitus* C. d. M., *Gallia Gré*.
 Greye, *Lubitus* *Gallia* Gré C. v. der M.
 Greit 't zelfde als greiden, behagen, *Placere* C. d. M., *Oud. Vert.* A., M. C. C. R., J. D.
 Grein *i.* weenen V. P.
 Greinde trompet S. C.
 Grein, juweel H. Or. d. *Amb.*
 Grein *i.* ustruwend *Zeg.*
 Grein *i.* graan *Chron. van Zeel.*, C. d. M., *Paff.*, W. V. Ar.
 Greindel *i.* grendel *Cl. Sp.*
 Green, *mulier placita* S. V. S.
 Greinzen id 't helsch verdriet S. V. S. G.
 Gremelen V. *Virg.*
 Gremmen *i.* grimmen, *Freudere* D. B.
 Grenadier, Granaat-Appelboom P. N.
 Grendel, *Veatis* L. B.
 Grendels van 't gemoed T. P. P.
 Grenen, *subvidere* H. *Hist.*
 Grenikken der fortune H. H.
 Grenzen, *overdr.* gemeenschap hebben met, gelyken naar V. J. D.
 Grouen *i.* denk ik, vinden Fl.
 Grief *i.* hartzeer, smert, *dolor* C. D. M., *Zeg.*
 Griefte hetzelfde als grief S. V. S.
 Grieken *i.* Griekenland, *Graecae* J. Fl., B. D. G. Th.
 Grielen bloed V. P.
 Grielen *i.* krielen, vol zyn *Paffenr.*
 Griet, (*quade*) *Spreekwoord*, denklyk afkomstig van *Margaretia*, *Dochter van Boudewyn* H. op M.
 Grieven, smerten H. Or. d. A.
 Grieven, ontberen V. *Ald.*
 Grievlyk *i.* nadeelig C. d. M.
 Grievlyk, brosch, verganglyk C. d. M.
 Griffelen *i.* enten S. V. S.
 Griffelen nu griffie D. B.
 Griffen *i.* graveren S. V. C., S. C.
 Griffen *overdr.* voor bevestigen S. C.
 Griffen *overdracht.* in'tenten S. G.
 Gryns, de bruine grynsen van des Hemels aanschyn H. Or., H. *Ged.*
 Gryns *i.* momzicht *Voorb. tot den W. Gods.*
 Grynsen, *Freudere* D. B., St.
 Gryp, gryps D. B.
 Grys, *Canus* B. D. G. Th., C. d. M.
 Grid *i.* grillig, *frigidenscatas*, *grillis* winter H. Or. d. A.
 Grille *Phantasia* H. D.
 Grim *i.* gramschap, *ira* V. L., R., P. *Verh.*, *Foot*, G. op K., uit *Merw.*
 Grimmelen *i.* krielen, *scatere* V. L., V. P., H. H., J. M. B.
 Grimmen, *Musere* D. B.
 Grimminge, *Fremitus* D. B.
 Grindig, *Scabiosus* S. B.
 Grynen *Imperf.* green, grimlachen, *subvidere* G. op K. uit *Merw.*
 Grynd *Imperf.* green *i.* grimmen, Vb., Z. N., V. L., H. H.
 Grinnen *i.* grynen J. M.
 Grip *Aratiaculâ* D. B.
 Grypen, vangen, *Capere* D. B.
 Grysen *i.* grys wolden, *Canescere* S. V. S.
 Gristing *i.* trilling V. *Virg.*
 Groef *i.* grof, lomp, *Stupidus* C. d. M.
 Groefd *i.* gegroefd d. *i.* gegraveerd, *Coelatus*.
 Groeien, *Crescere* B. D. G. Th., V. *Hersch.*
 Groeien, *Verere* D. B., C. d. M., *ubi sermo est* de groeiend hair, *quod opponitur* grys.
 Groeien, uitschieten, *Germinare* D. B.
 Groeien *act.* voortbrengen, *Proferre* D. B., S. B., S. V. S.
 Groeien *subst. i.* zaad, *Germin* D. B. Groei-

Groelen, *Metaph. V. L.*
 Groeiendeheid, *Veriditas D. B.*
 Groeinisfe, *Germin D. B.*
 Groefjel, *Germin D. B.*
 Groen *i.* dartel, *Lajcirus G. op K.*
 uit *H. Gr.*
 Groenderen *zo ik meen voor gronderen*
Sc. d. i. doorgronden.
 Groenen *i.* groen worden *V. Mersch.,*
V. P., S. B.
 Groensfel *i.* groensfel *S. B., K.*
M.
 Groetsfel een kraai, *Graculus Esopet.*
 Groes of groste *i.* graszode, *Cespes*
Viredis Sc., J. Fl.
 Groet *i.* groot, *magnus St., D. B.,*
L. V.
 Groet en smal *i.* groot en klein *L.*
V., St.
 Groet *gen. masc. des groet H. op*
M.
 Groet *i.* groot, een zekere mant *K.*
V. H.
 Groeten *i.* gelukwenschen, groeten
 den Koning met den intée in zyn
 ryk *V. Ad.*
 Groetsfele *i.* groeting *S. V. S.*
 Groetsfen (een) hebben op *B. D.*
G. Th.
 Groeze *i.* zoodte, *Cespes V. V.*
 Grof, *Ruder D. B., H. A. F.*
 Grof *i.* dik, *Crassus D. B.*
 Grof, het grof vermaak der zonden
D. R. C.
 Grofheid *i.* dikte, *Grossitudo D. B.*
 Grofkiken *i.* groflijk *D. B.*
 Groien *i.* groeien, *Verere D. B.*
 Groien *i.* groeien, *Act. Germinare D.*
B.
 Grol *ik denk grommert Gef.*
 Grollen, *Grunnare Gef.*
 Grom van visch *i.* 't ingewand van
 den visch, *daar van te Utrecht*
de Visch-grommers, die de visch
schon maken en t'huis brengen G.
op K.
 Grommelen, *'t zelfde als grommen,*
nutere G. op K. uit Haag.
 Grond (in den) *i.* geheel, *ganachlyk*
C. d. M., H. Or. d. A.
 Grond (te) dryven *i.* gaan *Gef.*
 Grondboek, bliffert en grondboek,
Oud. Vert. A.
 Grondbouwing eenet Stad *i.* eerst-
 stichting *Oud. Vert. A.*
 Grondbrakig *i.* dat tot in den grond
 breekt *H. de Gr.*
 Gronde (te) *i.* geheellyk, *Omhino*
B. D. G. Th.
 Gronden, *Investigare D. B.*
 Gronden *i.* finare *V. D. Hersch.*
 Gronden *i.* doorlezen, *Perlegere H.*
Br.
 Grondeigendom *Oud. Vert. A.*
 Grondeloos (een) vergeet *H. Ged.*

Gronderen *i.* doorgronden *H. Or. d.*
A., H. M. C., Cl. Sp.
 Grondieren, *'i. zelfde als gronderen*
B. D. G. Th.
 Grondlier *Oud. Vert. A.*
 Grond oorzaak *Oud. Poëz. en Vert.*
A.
 Grondsteun *Oud. Poëz.*
 Grondstuf *Oud. Vert. A.*
 Grondtaster *Sp.*
 Grondtouw, een zeker Scheepstouw *Z.*
W.
 Grondvast *Oud. Vert. A.*
 Grondvest, *fundamentum transl. V.*
P.
 Grondwalen *d. i.* grondeloze walen,
Gurgites Ostr. W. Waard.
 Groot, grooter *S. B.*
 Groot *i.* *magnus*, groot en smal *H.*
op M.
 Groot noch klein *i.* in geenen deele,
 in 't geheel niet.
 Groot *i.* veel, groot geld, groot-
 volk, *multa pecunia, multas populus*
Viss. Zeg.
 Groot van magen zyn *i.* van aan-
 zienlyke afkomst en geslacht *Zeg.*
 Groot *i.* beroemd, *Celeber J. Vollenh.*
P.
 Groot gaan *t.* zwatiger gaan, zwan-
 ger zyn *S. C., Poet.*
 Grootachting (in) hoeden *S. B.*
 Grootdadigheid, *Magnificencia H.*
Ged.
 Grootgeachtste *S. B.*
 Grootte *i.* zekere hoeveelheid, de groot-
 te van twee ponds geld *H. op M.*
 Grootigheid *i.* grootheid *Sch.*
 Grootzichtigheid *Oud. Vert. A.*
 Grootwichtig *S. B.*
 Grootwoordige Redenaars *Oud. Vert.*
A.
 Grootzigheid *i.* grootschheid *J. K.*
 Gros (in 't) *i.* in 't algemeen *H. de*
Gr., J. D.
 Gros (in) in 't algemeen *L. V.*
 Groste (werpen op 't) *Sc.*
 Grotelyk niet grotelyks, *magnopere*
D. B.
 Grotelik niet grotelyks, *magnopere D.*
B.
 Grotelyks, *magnopere S. B.*
 Groten *i.* groeten *B. D. G. Th.*
 Groten *i.* grootmaken, verbeerlyken,
Magnificare D. B.
 Groten *i.* groter maken, vergroten *S.*
V. S.
 Groten *i.* begroten, schatten *H. V.*
D.
 Groure, gefochte fabulen *Sc.*
 Grouwen, briëven vol grouwen,
litterae pletae horroris H. Br.
 Groven, een paard achter rond ge-
 groefd *S. V. C.*
 Groveren *i.* graveren, *Sculpere D. B.*
 D d 2 Gro

- Groveringe *i.* graveringe, *Celatura* D. B.
 Gru *i.* gruwel of afschrik *Sc.*, C. d. M., S. V. S., S. V. S. G., Vb. R.
 Gruel *i.* gruwel B. D. G. Th.
 Gruep, met gruppen dreck smyten *Gem. Spw.*
 Gruet *i.* groet, *salutatio* D. B.
 Gruete *i.* groete, groetenis L. V.
 Grueten *i.* groeten *Zeg.*
 Gruiten *i.* raken, aangaan *Pelgr.*
 Grestede *idem quod* gruethuis H. V. D.
 Gruethuis *i.* daar men 't gruitgeld betaald H. V. D.
 Grullen, *Grunire* C. d. M.
 Grummen *i.* grommen, *Grunnire* F. Fl., H. V. Al.
 Grut *vulgus* het arme grut der waarzeggers *Oud. Vert. A.*
 Grute *i.* gruite, *Vestigal quoddam a Cochribus Cerivisuarum pendendum* H. V. D. & *ibi van de Wal.*
 Grutteheeter, gezworen grutteneeters *d. z.* de matrozen H. N. P.
 Gruuwzaamheid *Oud. Vert. A.*
 Gruwelen *i.* vrezen F. D.
 Gruweien hem *d. i.* een gruwel een afgrizen hebben *Fr. W., Br. D.*
 Gruwelsuk *Oud. Vert. A.*
 Gruwel veer en moer *Voorber. tot den W. Gods.*
 Guden *i.* stromen, storten, *Smids Ged.*, H. Dull.
 Gued *i.* goed D. B., K. V. H.
 Guederhande, *Benignus* D. B.
 Guedertierlik, *Benigne* D. B.
 Guedmoedig, *qui est bono animo* D. B.
 Guelke *i.* geluk, *Juliacum* L. V.
 Guere *i.* geur C. d. M.
 Guf *i.* onbeschoft *Sc.*, F. D.
 Guichelaar nu gochelaar *Viss.*
 Guichelen nu gochelen, spelen van den wind gebruik *V. Geb.*
 Guichelen, spelen, trappelt op haar asch en guichelt met haar beenen *Ritg.*
 Guichelmaker *Oud. Vert. A.*
 Guichelrye F. Fl.
 Guil *i.* ruin, guyl om guyl, vruECH hengst, vruECH guyl *i. e.* ruin. *Adagia Mss.* gecopieert van Regem Gherritz. t'Amsterdam Ao. 1552. *sub symbola*, 't geloof moet werken. *Ex Excerptis Amplissimè van Wyn*, V. D., T. P. P., P. Ges., *Scap Deugde enz.*, G. op K. uit *Merw.*
 Guil, onwetend mensch V. P.
 Guise *i.* wyze C. d. M. Gall. guise.
 Guit, (gemeyne) sine ruwar H. V. D.
 Guiten *i.* als een guit handelen C. d. M.
 Guitery *Oud. Vert. A.*
 Guizen eertyds 't zelve als nu gudzen H. op M.
 Gul *i.* openhartig H. Gr., H. van Velz., T. P. P.
 Gul voor gulzig *Ges.*
 Gulden; aureus D. B.
 Gulden pl. guldenen, aureus numerus D. B.
 Gule slag *Zeg.*
 Guleke, gulike, gulke, gulke, by de ouden de naam der Stad Gulik H. op M.
 Gulpen, kabbelftroomen *Oud. Vert. A.*
 Gulscheid *i.* gulzigheid H. op M.
 Gulziger *i.* gulzigaard F. K.
 Gunnen *imp.* gun S. C.
 Gunnen eek en gal zyn dorst gegun F. Vollenh.
 Gunst, favor, gunst in dragen hebben tot iemand, favore alicui *Handv. van Hert., Willem van Heun.*
 Gunt (het) *i.* het geen H. de Gr.
 Gunstjacht, *Capitatio favoris* H. H.
 Gunstveirdig, *paratus ad favorem* H. H.
 Gurden *i.* gorden, hier van aguurt voor gegord by Br. annotante G. op K.
 Gureke *Quid?* G. op K. uit Huyg.
 Guwen, guuwen Sp.

Finus Corcopes met de Littera G.

- H wordt somtyds gebruikt daar zy niet nodig is, zo in 't begin als in 't midden van woorden: als gehent voor geënt, gheherven voor geërven, ghehint voor geïnt, t'hachter voor te achter, hout voor out, helre voor elre. NB. Dit is gemeen by de Vlamingen en hunne Naburen de Zeeuwen. Onder de Hollanders is dit den Goudenaren eigen. L. V., H. op M.
 H wordt by de Vlamingen, Zeeuwen en Goudenaren ook somtyds niet gebruikt daar zy nodig is: als in calf voor te half, ondekyn (voor hondekyn L. V., H. op M.
 H voor sch schreven de Ouden byna altyd slechts Cl. Sp.
 H by de Ouden dikwyls uitgelaten in de woorden uitgaande op heit, als wareit voor waarheit, rikeit voor rycheit, sconeit voor schoonheit H. op M.

Haast

- Haaft, haefsten staende drie voet van den cante en der maze Oudenhoven Heusd.
- Haagdichter i. boschdichter, Poëta *silvestris* K. M.
- Haaglyk voor behaaglyk H. Gr.
- Haai, een zeker Zeedier Z. W.
- Haaien i. wachten S. V. S.
- Haaien i. heien, palen in den grond staan J. Bod.
- Haak, *Uncinus* D. B.
- Haak, haakje, Haakje - Piek of Pek, Hand - Bank - Haakje, Sloeps, Spek, Mallemoks, Mok, Takel, Want-haak, onderscheiden foorten van haaken, waarvan de meesten in de Walvischvangst worden gebruikt, Z. Wv.
- Haelfone, *Quid?* L. V.
- Hadt hier niet voor had het. S.
- H *ex flandrica Dialecto usurpata ubi non, opus est tam in initio quam in medio vocis* L. V.
- H somtyds uitgelaten in sch, somtyds niet, Cl. Sp.
- H voor sommige woorden gevoegd daar het niet behoorde, als harme voor arme, en afgelaten daar hy behoorde, als voor Hals, H. op M.
- H deze Letter ontbreekt enz. zie K. V. H.
- H werd by de Ouden in de woorden op heit uitgaande, alkwyl by verkorting uitgelaten. Zie H. op M.
- Haefsten, item waar men bevindt in der maze eenige haefsten staende enz. Zie Oudenhov. Heusden.
- Haegdechter, K. M.
- Haaglyk i. behaaglyk H. Gr.
- Haabaeyen i. keyven, Oud. Vert. A.
- Haeyen, Spe V. S. G.
- Haayen, Z. W. V.
- Haak enz. deezzen (de Malmokken) zyn gesteld om met hunne Mokhaaken de Sloepen enz. Z. W. V.
- Haak enz. Z. W. V. achter Groenl. *Vissery*. Haak enz.
- Haacken Schip en Schipper in de grond P. Gef.
- Haakachtig, haakachtige tanden, klauwen, J. Fl.
- Haelfster, Oud. Vert. A. Haelfsters zyn u opgeworpen o quiviten.
- Haelfter, V. V. R.
- Haembilt, op den rugghe was gestelt een haembilt, Pelgr.
- Haan, roode haan, een gestichte brand figuurlyk enz. S. M.
- Haen i. hier, Seg.
- Haer i. hier, Seg.
- Haan (den) schreden, P. Gef.
- Haan Contr. pro hadde, S. Cost.
- Haantjen (het) blyven, *Weitang*.
- Haar, possess. mak. pl. pro hum. A. V. M.
- Haer i. hier, B. D. G. Th.
- Haer en ghins, haer en geins, hier en gins, H. op M.
- Haer ende daer, Seg.
- Haerder i. harer. Zie *Sonneschyn* Voorb. van Seg. en Schr.
- Haerlem (tot) K. V. H.
- Haerlyk of haerlyc is elk hunner het komt voorby, H. op M.
- Haerlieden, *Sonare*. Zie ook herluysden, D. B.
- Haers selfs, *Efop. Fab.*
- Haerschen, gladde oly Haarfschen in de keel, Oud. Vert. A.
- Haes op (*Pottertje* Z. N.
- Haes op zyn, *Tugere Wesb.*
- Haas, V. P.
- Haast, *Voorr. F. W.*
- Haasten, voor zich haasten, O. Gb. *Lel.*
- Haestig, *Schr.*
- Haesfen, *Populus*, J. Fl.
- Haesten i. verhaasten, *Accelerare* den wech, D. B.
- Haesten hem of zich, D. B.
- Haestig, *Festivatus*, D. B.
- Haet, Br., D. B.
- Haet, *odium*, in haet hebben, D. B.
- Haat, M. S., H. op M.
- Haetscap, *Efop. Fab.*
- Haatdyen, Oud. Vert. A.
- Haetelavitige konsten, Oud. Vert. A.
- Haet en nydt, *V. J. D.*, der dier heet haet en nydt.
- Haeterych, H. op M. want die haet reynich - zyn enz.
- Haets, niemand haast zyn.
- Haatsch, V. J. D. of bilke al te haets.
- Habituatie i. kleding, C. d. M.
- Habyt, *forte*, houding of gedaante, S.
- Habyt i. kleed, H. op M.
- Haglyk, haglyke behendigheeden, H. H., V. D. H., D. B.
- Hachte in ze bezeilen, Sp. en H. *Henr.*, H. H.
- Hachelyk zie haglyk.
- Hachjen, *Visschers Zinnep*. laet leggen dat hachjen.
- Hacht, *Visschers Zinnep*. hacht maar sacht enz.
- Hacht zie hachte.
- Hadt, had het, S.
- Hadt schreef M. S. voor had 't of het als onder anderen. Leest ook *Jan van Heelen, Ferg., Walewein*, H. op M.
- Hagedochten, onder-aardsche Plaats, zie in H. V. Al.
- Hagelsteen, *Grando*, D. B.
- Hagje, flenshagje, Z. W. V.
- Hauje enz. Z. W. V., achter Groenl. *Vissery*.

E e

Ha.

- Hagedoget. *s.* kelder, grafkelder, *L. V.*
 Hagen voor behagen, *S. Cost. Jth.*
 Hagh zie hachte.
 Haien voor hem, *J. Bod.* wanneer men vaste palen haeyt enz.
 Hairachtigheden en tweedragtigheid *Oud. Vert. A.*
 Hairreepen, *Oud. Vert. A.*
 Haar, *S. V. S. G.*, om een haer u raet doen, *Reyd.*
 Hayr { Geloeft nyemant by en
 Doerhayren { hebbe hayr in de
 handt enz., *Campen.*
 Hair, by het hair grypen enz., *J. D.*
 Hair, in 't hair zitten, gemeenlyk gebruikt voor iemand scherp de waarheid te zeggen, *J. Moon.*
 Hair i. haar, *Juus, D. B.*
 Hak, *quae hujus vocis significatio apud Spieg.*
 Haken, de Historie van *Seg.*
 Haaken, *unco figere Kil., P. Gef.*
 Haken, *Aride Appeters, H. Or. d. A., H. H. T.*
 Haken, al wat hy com zoeken enz., *Z. N.*
 Haken naar, *C. d. M.*
 Haken *subst. C. d. M.*
 Haken naar t. verlangen, *C. d. M.*
 Haken i. verlangen, *C. d. M.*
 Haken *subst. verlangen, trek, be- geerte, Minbr. enz. achter de C. d. M.*
 Hakje om de boomen lopen, *Z. N.*
 Hakkelen, *Schr.*
 Hakkenie, *V. Alt. Geh.*
 Hal is 't imperf. van heelen, verbergen enz. *H. op M.*
 Halen (voor oogen) *Cl. Sp.*
 Half, *K. V. H.*
 Half iets d. i. de helft van iets, *D. B.*
 Half iets is de helft van iets, *Dimidium, half dat deel, dimidia pars enz. D. B.*
 Half (een) *D. B.*
 Halfjens vat, halfjes vaten, *Z. Wv. achter Groenl. Visfery.*
 Halle, Vleesch huse. *H. V. D.*
 Hallinc, noch hallinc noch penninge hebben si ghegeven, *Pelgr.*
 Halden, standhouden, staanblyven, *H. H. Gr.*
 Halen, *D. B.*
 Halen, *Arcessere, B. D. G. Thv.*
 Halfgesleten Maagd, *T. P. P.*
 Halfgeslyden, *Oud. Vert. A.*
 Halfhondert fouts, *H. V. D.*
 Halfslagt (eers) *Oud. Vert. A.*
 Halster, met een helster geknepen, *Oud. Vert. A.*
 Haller, *H. V. D.* drie heller coelsch.
- Hals, om hals te brengen, *P. Gef.*
 Hals (om) brengen, overdrachtelyk, *P. Gef.*
 Hals, ten halve trekken, *D. B.*
 Hals (slyf van) harnekking, *H. Gr.*
 Halsbant, *Tibula, D. B.*
 Hals (der) komen, *K. M.*
 Halsberg, *S. Cost. Ijab.*
 Halsberch, *Seg.*
 Halsberch, *Lorica, D. B.*
 Halsberch, nemet deze halsberch, enz. *Pelgr.*
 Halsberg bestond uit maelgien of maeltien, dat eigenlyk ringen zyn enz. *H. op M.*
 Halsberg, *St.*
 Halsberg, *S. Cost. Ijab.*
 Halslagen i. met vuitten slaan, *Cl. Sp.*
 Halssterrig, dit de rechte spelling van dit woord zy, en niet halssterk als Hooft en Vondt *Huydec.*
 Halstalic, *Z. Wv. achter Groenl. Visfchery.*
 Halsmisdadige, *Voorb. tot den Waar. Godsd.*
 Halffschuldig, *Oud. Vert. A.*
 Halven (van Gods) i. van Gods weegen, *L. V.*
 Halven, halveren, *D. B.*
 Halverrou, i. verwykde, *H. Gr.*
 Hameide i. slag of slagboom, *L. V.*
 Ham, *sura, D. B.*
 Hamburguer bier, *K. V. H.*
 Hamer, *K. V. H.*
 Handdief, des handdiefs coerde van der hellen, *Pelgr.*
 Handevinghe, *Pelgr.*
 Hant, *manus, (biviamin) D. B.*
 Hant sine dien aen i. zyn hand slaan aan, *D. B.*
 Hant voer benden hebben i. by de hand hebben, *im promptu ad manum habere, onderhanden hebben enz., D. B.*
 Hant i. macht, *manus, die werdel- der hant hebben, D. B.*
 Hand, in de hand hebben, *H. A. T.*
 Hand, de hand vullen met, *H. op M.*
 Hand (ergens een lichte) afhebben, *V. Ghist. Ter. And. Daer sal hy af hebben een lichte hant.*
 Hand, iets ter handen trekken, by de hand nemen, *Visfchers Zinnep.*
 Hand, voords handts i. voor de vuist, *S. Cost Ijab.*
 Hand of hant, aan zyne of an sine nu na of naar, *L. V., D. B.*
 Hand (ter) *Schr.*
 Hand (rechter) *K. M.* Myn regter hand met overwenste swaer enz.
 Hand

- Hand ('t *samender*) *sonnet sapere au-*
de tot Hoorn, K. M.
 Handdadigheid, *Oud. P.*
 Handel, *M. Actio Boeckkens op*
deezen handel gemaakt, Ald. teg.
de Gd.
 Hand, met eender hand zweeren,
Handy. V. Gr., Fler. aan Me-
denbl., St.
 Hand (ter) oorlog houden, *St., V.*
V.
 Hand nyen wy verklaren, *St., V.*
H., V. J. D., V. J. E., H. H.,
S. V. S.
 Handen te trekken i. by de hand ne-
 men, *Cl. Sp.*
 Handen (te) laten, *L. V.*
 Hand, voor de hand, *H. Or. d.*
A.
 Hard (keeren metter) *St. voorhand*
vechten, V. V., zie ook V. Geb.,
Sp., S. V. S. G.
 Hand voors hands, *V. V., H. H.,*
Sp., St.
 Hand in komen, *St., Reid., Pasf.*
W., Sp.
 Hand (aan zyn) kans gefelen, *St.,*
naar zyn zetten, V. V., St., H.
H., H. V. D.
 Hand voor hand in stede van hand
 over hand, *V. D.*
 Hand (voor de) voor 's hands, *P.*
Gef.
 Hande al te (terstond) nu verkort in
 thands, *zie Historie S.*
 Handen (yzren) waren werktuigen,
met welken men Schiepen op de ree-
de ten anker leggende, enz. H. op
M.
 Handelbeurzen der Kooplieden, *Oud.*
Vert. A.
 Handelen, *B. D. G. Th.*
 Handgreep, de geringe handgreep
 van tellen, *Oud. Vert. A.*
 Handen (al te) *L. V.*
 Handgouwen, *Oud. Vert. A.*
 Handgebaer (zyn) was een rol met
 brieven, *V. A. G., V. Virg.*
 Handgebouwen, *Oud. Vert. A.*
 Handgedrai (met een) *Hoff. N.*
P.
 Handgeslach, *Planctus, St.*
 Handgeslag, *Planctus, Minbr. enz.,*
C. d. M.
 Handgevrochte Kerken, *Oud. Vert.*
A.
 Handhaven boos verraad, *J. H.*
K.
 Handhaven des slots, *Hoogvl. onzen*
H. H.
 Handig versieren, *Oud. Vert. A.*
 Handfchicht, *Schr.*
 Handschoe, *H. Gr. en H. V.*
 Landschoe 't enen handschoe vangen,
L. V.
- Handtichtiger daet i. heeter daet, *S.*
Sp.
 Handvestkisten, *Oud. Vert. A.*
 Handrede, *Privil., K. V. D. cum*
notis van de Wal.
 Handzaam, *Oud. Vert. A.*
 Handzaam ter verraderyen, *Oud.*
Vert. A.
 Handzaamheid (de), om te leven,
Oud. Vert. A.
 Handdief, *Carnifex, Tr. W.*
 Hangen, dieren hangende desen stond
enz. Schr.
 Hangman, *Carnifex, V. P. D. B.*
 Hannen (een reghen) *P. Gef.*
 Hant (te) terstond, *L. V.*
 Hant (te) staten. *Zie ook tykens*
en te hants, D. B.
 Hant zie staten, *D. B.*
 Hant (de) keren, *Deficere, L. V.*
 Hant (te) reeds *fam. D. B.*
 Hant (te) *nec fam. D. B.*
 Hant (te) *M. S., H. op M.*
 Hant (te) wilen, *jam olim, D.*
B.
 Hant (te) i. terstond, *statim, B.*
D. G. Th.
 Hant (te) thans terstond, *Tb.*
 Handband, *boli manicae, O. Gb. Let.*
zie ook S. V. S., St., Br.
 Handboom, *vectis, Walewein, H. op*
M.
 Handdaghe, *K. V. H.*
 Handwaal *zeide Heemsk. Dat. Arka-*
dia, zie ook H. op M.
 Handelen, *Ald. W., S. V. S.*
G.
 Handgate, *Polgr.*
 Handgeklap i. verrukkende toejuiching
Moon.
 Handgemeen of hantghemene worden
is eigenlyk komen by malkanderen
H. op M.
 Handgemeen of hantghemene i. ge-
 zamentlyk, *H. op M.*
 Hant geslach, *S. B.*
 Handgeslach, *Planctus, L. V.*
 Handgetrouwen, verbondene by hand-
 tating, *Moon.*
 Handhavig i. iets in stand houden,
Moon.
 Handig i. handelbaar. *Zie H. Pr.,*
H. Gr., H. V., S. V. S. G.
 Hantyser i. *boli Manica, D. B.*
 Handlesena i. e. Hoofdlosing, *Ave*
Leudis, M. Ch.
 Handmaal, *huc forte pertinet, H. V.*
D.
 Handslagen, *Plaudere ea vox est forte*
quae Legitur Epistelen en Euange-
lien, enz. by Hendr. Henkert van
Nouberch.
 Handvestinge i. handtekening, *Vaderb.*
 Hantual, *Pugillis, D. B.*
 Handvol voor een klein getal, *Moon.*
 E e 2 Hang

- Hangdief, *Carnifex*, T. W.
 Hangdief, Beul, Cl. Sp.
 Hangen, dunen hangende desen stond enz. *Schr.*
 Hanneke, een Mof, Hannekemaïjer.
 Hanghel, *Cardo*, D. B.
 Hangeman of hangheman, M. S., H. op M.
 Hangen i. ophangen imperf. hang, D. B.
 Hangen, *Limborg*, H. op M.
 Hangen hein d. i. zich aan iemand, *Adhaerere alicui*, D. B.
 Hangen aen, *Adhaerere alicui* Penderre, D. B.
 Hangen op i. steunen, rusten, inniti D. B.
 Hangen, *Hvl. Meng.*, V. V., V. F., nog eens by *Hvl.*
 Hangen, V. N., *Hoogvl.*, V. V.
 Hangen aan een bred moertje, G. Br. P., Sp., V. F. W., H. H., F. W.
 Hangen zyn geld aan, H. Or. d. A.
 Hangen, aan een zyde draad hangen, *oneigenlyk* in gevaar zyn, *Moon.*
 Hangen aan hem, V. N., T. P., D. B., V. F., G. Br. P.
 Hangents haers, *Passis Capillis* Brief van Hertog Aalbrecht, H. op M., achterste deel van M. S.
 Hanger, *Touwerk tot de Grondtouwven, en stroppen tot de takel en tweehangers*, Z. Wy.
 Hangman, *Carnifex*, V. P.
 Hancke, *Pelgr.* die zesde hand hielt si op haar hancke die zeer was.
 Hannen (een rechten) P. *Ges.*
 Hanne, *Corruca, adulterae maritus, partum vir* enz., P. *Ges.*
 Hannen of hannyn, by M. S. en H. op M.
 Hansen, wat groote hansen doen dat moet men pryzen enz., by *Campan.*
 Hans (de) *statim*. Zie ook te hant en te hants, D. B.
 Hant (te) terstond, L. V., D. B.
 Hanteren, harenen, handelen, Cl. Sp.
 Hanteren, *Tractare*, D. B.
 Hanteren, *Johan van Ede Recom.*, H. Or. d. A. en H. A. T.
 Hantieren, Br. D.
 Hantiering in 't Onz. gebruikt.
 Hantieren, S. V. S. G., H. V. D.
 Hants (te) *statim*, zie ook te hens, D. B.
 Hants (te) i. reeds, D. B.
 Hantsceen, L. V.
 Haetveste, K. V. H.
 Haperen, H. H., V. V.
 Happing, V. D.
 Happing (een) gast, een wakker kerrel, *Ges.*
 Happeg, H. H., schuw maken van na een ydele schaduw enz.
 Happeppen, *Oud. Vert. A.*
 Hapfe dellen, *Oud. Vert. A.*
 Har zie heer.
 Har i. haar, *Doctrinale*, H. op M.
 Hard gemoed, H. Gr.
 Hard i. zwaar, *gravis*, L. V.
 Hard, *vehemens* adject., D. B.
 Hard, *vehemens*. Dit woord gebruiken de ouden ook als een *Adjectivum* nevens een ander *Adjectivum*, en niet altyd adverb. al ter harde, M. S. V., *Walewein*, *Ferg.*, H. op M.
 Harde, *Adject. vehemens*, D. B.
 Harde of herde, *Adject. vehemens*, D. B.
 Harde zeer, *valde*, D. B.
 Harde of herde zeer, *vehementer valde*, D. B.
 Harde *valde* of herde, D. B.
 Harde of herde, *vehementer aliquando adjectur fere*, D. B.
 Harde i. eer, zie *Historie van S.*
 Harde, *sic & hodie dicimus*, harde lopen, harde vriesen, harde vorst enz., *Boxhorn* op *Antw. op de negove de bediening van Hehal.*
 Harde scone zeer scone, *Walewein* by H. op M.
 Harde harder of herder, *Pastor*, of herde, D. B.
 Harde of herde i. zeer, *valde*, L. V.
 Hard getwyfeld, *Oud. Vert. A.*
 Harden straf, A. v. M.
 Harde zie herde.
 Hardelic dure, D. B.
 Harden, H. H. en H. de Gr., Br.
 Harderen i. harden, J. Fl.
 Hardhorng i. doof, *Moon.*
 Harderende twist, Br.
 Hardmeesters, *Oud. Vert. A.*
 Hare, *Cilicium*, *Hairenkleed*, D. B.
 Hare, *Pleonastice*, *Chronycke van Zee-lant.*
 Hare i. hier, *Ejopet.*
 Hare, D. B.
 Haren i. van hair of hairen, D. B.
 Hare i. haire kleed, L. V., D. B.
 Harentare i. hier en daar, L. V.
 Harentare, *Ejop. Fab.*, *Phaed.*
 Harentare i. hier en daar, *Ejop.*
 Harentare, M. St., harentare, L. V., Sp.
 Haaresplyters i. haarklovers, P. *Ges.*
 Harinc, metten soute gefoute haring H. V. D.
 Harnas tegens iemand dragen, V. Har-

- Harnasch, waar voor men ook dog zoo goed niet harnasche vind, is alles wat iemand tot eene uitrusting of togt noodig heeft, *Ferg. en H. op M.*
- Horne, *Cerebrum, Vaderb.*
- Harrenasfen met, *V. H.*
- Harfebekken en met dit zaet van Cranium, *V. Z.*
- Harfen, geharst pro gehond, *H. H. G.*
- Hart, *D. H., Poot.*
- Hartelykheid, *V. J. D.*
- Hartkneyen, *Oud. Vert. A.*
- Hartstreek doot, *V. V.*
- Hartzweer, *H. Gr., H. V.*
- Hafepad, alle hafepaden kondich wesen, *Reid.*
- Harp (een) spannen, *A. M.*
- Harpoen, *Z. W. V. yzere gereedschappen.*
- Harpoen, *H. de Gr.*
- Harposnier, *Z. W. V.*
- Harpoenstok, eke harpoen stokken.
- Harpoenwoud, *Z. W. V.*
- Harre, *Card. zie ook here, D. B.*
- Harren hengfels, *J. D.*
- Harrenasfen, *Metaphorise, V. H.*
- Harfebocken, *Cerebrum. Zie ook herfebocken, D. B.*
- Hart, *Cor, hart nemen i. moed scheppen, gryfen, D. B.*
- Hart (om 't) zyn, *Kantt. Sp., V. V., Pass., H. Gr.*
- Harten (van goeder) *V. D.*
- Hart (yferen) *Verneba, J. Fl.*
- Hartje (in 't) i. in 't midden of beste gedeelte, *Moon.*
- Hartoghe, *Dux. Zie ook Hertoghe en Hertoch, D. B.*
- Hantsier, *V. V. omfingelt met een stael schilt enz.*
- Hanwaert, *hac, D. B.*
- Hafe, hier is nu hafen, *Veld Proverbium, L. V.*
- Haspelen, *V. V.*
- Hasfebasfen, *P. Gef., J. D.*
- Haspegauwen, *L. V.*
- Hasfebasfen, *Oud. Vert. A.*
- Hasfebasferyen, *Oud. Vert. A.*
- Haten, *quae hujus vocis significatio? Keur. Viering., V. T., Dycken.*
- Hate, *odium, in haten hebben i. haten, odio habere zyn odio esse. Zie ook staet, D. B.*
- Haten, *Odisse, D. B.*
- Haten (te) wesen, *odio esse, D. B.*
- Haatenyich, *H. Or. d. A.*
- Hatenyt, *Invidia Compositum, five potius contractum ex haat en nyd, J. Fl.*
- Hatye i. de haat, *odium sementin hatye hebben, D. B.*
- Haatie, *D. B. Zie ook S. V., S. G.*
- Hatye, *Odium in hatye hebben, Odisse, D. B.*
- Hatich, *inimicus, B. D. G. Th.*
- Hatich, *Odibilis, D. B.*
- Hatig i. gehaat, *V. Hipp., V. V., S. V. S.,*
- Haut die draeck, boet syn huid, *H. V. M.*
- Hare, *V. facultates, verkocht een hare.*
- Hauelyc quet, *supellex utensilia mobilia, D. B.*
- Hatelyk i. gehaat, *H. H. om myne broeders haatlyk te maaken.*
- Haten, *D. B.*
- Haters, *D. B.*
- Hatie i. haat, *L. V.*
- Hatig, *niet hatig maar batich, S. Cost. Ith.*
- Hatige i. gehaate, *S. V. St. B.*
- Hau, *K. M.*
- Hautesche, *L. V.*
- Hare bezitten, *Possessio, L. V.*
- Hauen, ter hauene comen, *B. D. G. Th.*
- Hayelyk goet, *Suppellex, D. B.*
- Hauen, *bona, Seg.*
- Harene, *Portus, D. B.*
- Havenen i. van onreinheid zuiveren, *gepast op het Land en Tuin enz. Moon.*
- Haven ('t Schip ter goeder) roeien, *C. d. M.*
- Haevenen (zaed) *Oud. Vert. A.*
- Havenen, *S. Cost. Ith.*
- Haze, *Lepus Manl.*
- Hazelaer, *V. V.*
- Hazere stok i. hazelaren, *S. Cost. Ith.*
- Heare voor Heer is geen Nederduitsch, *H. op M.*
- Hebben, *2de Perf. Sing. Praef. heeft D. B.*
- Hebben, *in 3^a Perf. Sing. Praef. hevelt, Br. D.*
- Hebben, *K. V. H.*
- Hebben behouden, *K. V. H.*
- Hebben by zich zyne zinnen enz., *B. D. G. Th.*
- Hebben (gheweest ghebleven) em. pro zyn, *J. Fl.*
- Hebben ghen berghen te setten, *K. V. H.*
- Hebben gevallen, *Gef.*
- Hebben is somtyds hebben hem, als by *H. op M.*
- Hebben, *Cl. Sp.*
- Hebben voor houden, *Etop.*
- Hebben d. i. houden, *habere, D. B.*
- Hebben dezen szwellen, *Lat. habere, D. B.*
- Hebben zich vromelyk gedragen, *J. Fl.*
- Hebben die dinc heeft hair alsoe, *Refita schabet Latuismas, D. B.*
- F f

- Hebben hem wyfelike enz. d. i. zich
 wyfelyk gedragen enz. agere Pra-
 dentor enz., D. B.
 Hebben hem d. i. zich te waert als
 gedragen hem tegen als, D. B.
 Hebben te doen netuerlic, zie doen.
 Hebben toene, zie toerne.
 Hebben raet, zie raet.
 Hebben lemt in hatye, zie hatye
 in halt, zie haet.
 Hebben wec, zie wec.
 Hebben onwaert, zie onwaert.
 Hebben den willen iet, zie wille.
 Hebben in eren, zie eere.
 Hebben noot eens, dines, zie noot.
 Hebben voertgang, zie voertganc.
 Hebben te spotten, zie te spotte
 hebben.
 Hebben reden, zie reden.
 Hebben zyn beueel, zie beueel.
 Hebben voor handen, zie hant.
 Hebben in heilicheden, zie heilic-
 heit.
 Hebben Ghebot, zie Ghebot.
 Hebben in haten, zie hate.
 Hebben die voerdeelder hant, zie
 hant en voerdeelder hart.
 Hebben zich wyslyk. S. V. St. B.,
 H. Gr., St., H. V.
 Hebben, S. V. St. B., 't heefe my
 wonder, Br., Sp. d. Valc., Feik.,
 H. Gr., Vadesp., H. H.
 Hebben is niet alleen heb er by de
 Ouden; maar ook hebben en, enz.
 H. op M.
 Hebbelyk, habilis, zuiver hebbelyke
 handt, H. D.
 Hebben pro zyn, P. Ges.
 Hebben, 2^e Perf. Praef. S. heues
 pro hebt, B. D. G. Th.
 Hebben bat of bet, zie bat.
 Hebben dag, zie dag.
 Hebben goede tocht, zie tucht.
 Hebben te zynen berichte, zie be-
 richte.
 Hebre voor hebbere, J. Boel, H. op
 M.
 Hebs ziden de Ouden voor hebben
 si, hetwelk zy ook gebruikten, gelyk
 ook heb wi voor hebben, H. op
 M.
 Hecht, Marubrum, D. B.
 Hechtere, Camus, D. B.
 Hechten, Scuffer, Oad. Vert. A.
 Hechten, Neutrum, Sp.
 Heden, S. V. St. B., H. H., Ald.
 W., V. V.
 Hedensch, zie heden.
 Hedigesdaes, zie heden.
 Heef i. hef, gist, H. Gr.
 Heefdeech, Fermentum, D. B.
 Heftio i. hebt gy, J. Fl., H. op
 M.
 Heel, Adverbium voor geheel, H. op
 M.
 Heel i. heil, gelyk by H. op M.
 Heel vind men wel voor heil, H. op
 M.
 Heel, van anderen zin, H. D.,
 Brand, V. V.
 Heelen, D. B.
 Heelyk i. heelyk, geheel, K. M.
 Heelden, L. V.
 Heelen, Celare, H. Gr. in Hist.
 Heelen voor verbergen, J. D.
 Heelt, M. S., D. B., H. op M.
 Heemraad, een Rechter, om een
 laager Vierschaar enz., Moon.
 Heenzinken, V. N.
 Heer, K. V. H.
 Heer, (groot) K. V. H., als Heer
 van Baerlant.
 Heer, M. S., noemd de Moniken
 van Egmond eens Heren, J. B.
 V. en H. op M.
 Heer (Vyftich) zie Vyftich Heer,
 Heer over hondert, Centuria, D.
 B.
 Heer ziden de Ouden, b. v. M. S.,
 H. op M.
 Heer, Exercitus, nu heir, zie ook
 heire, D. B.
 Heerder i. Herder, lof Heerder die
 my verlooren Schaepken Confor-
 teert, S. V.
 Heere nu heir, Exercitus, zie ook
 Heer in Here, D. B.
 Heere of Heer i. Heere, D. B.,
 Sp., H. V. D., V. V.
 Heeren, Dominari, Vlaerdings Re-
 derykb., overheeren, Veld., H. V.
 D.
 Heerlycheit, Principatus, D. B.
 Heersch, heersche vrou, V. J. D.,
 Sp., V. J. E.
 Heerden i. heerden, harden, Pato,
 C. d. M.
 Heerden, K. M.
 Heerdy i. heerlykheid, Br.
 Heerspoor (van de baam en) afge-
 leyd, Hoff. N. P.
 Heersch, S. Cost. Polyx.
 Heerschap, Dominator, D. B.
 Heerscap (Heerscapie) en goet, L.
 V., Sp.
 Heerschap i. eigendom, Dominium,
 D. B.
 Heerschap (i) betekent by M. S.
 nooit de Heer maar de Heeren,
 Zie Vertaaler van Boëtius, H. op
 M.
 Heerschap voor Meester, Esop.
 Heerschap, Imperium, heerschap heb-
 ben boven d. i. over, D. B.
 Heerschap over broeders, V. Jof.,
 Imperium, M. Ch., H. V. D.
 Heerschapie, heerschap en goet, L.
 V., Sp.
 Heerschap hebben, dominari imperium
 heerscap, D. B.
 Heer-

- Heerschappen, *Dominari*, boven en niet over, *D. B.*
 Heerschappen i. heerschappy voeren, *J. D.*
 Heerscappie i. Heer, *Militia*, *D. B.*
 Heerscappie, *Principatus* enz., *D. B.*
 Heerscappie hebben, *Br. D.*
 Heerschappen, *Verbum*, *K. M.*
 Heerschappen, *Dominare*, *Br.*, het dagh. *D. B.*, *Coernh.*, *Reidt.*
 Heerschappen, *Dominare*, *S. V. S.*
 Heerscippie i. heerlykheid, *H. V. D.*
 Heerschelyk, *Oud. Vert. A.*
 Heerschheid, *H. H.*, *H. V.*
 Heerschild, *Sc.*, *Sp.*
 Heersching, *D. R. C.*
 Heerschop ('t gerechste) *Schr.*
 Heer verdriet, *P. Ges.*
 Heerwaardye, *Oud. P.*
 Heerschen, *Sp.*, heirschen, *H. H.*
 Heervaert leggen, *H. V. D.*
 Heervaert (ter) varen, *K. V. H.*
 Heervelt, door *Alk.* by *M. S.*, zeer wel verklaard door *Legerplaats*, *H. op M.*
 Heesche van de katyvicheid der menscheliker nature, *Gent*, *S. V. S. G.*
 Heesele, aen haer borst was een heesele dair in 't middel stont een starre, *Pelg.*
 Heeschen i. eischen, *Petere*, zie ook heyschen.
 Heesch i. eischt, *Schr.*
 Heesche, *A. S. Mandatum Chron.*
 Heeschen i. henger, *Oud. Vert. A.*
 Heeschen i. eischen, *Schr.*
 Heet zyn tot, *H. op M.* die tot alle boosheyt seer heet zyn.
 Heeten, *Vocari*, *S. V. St. B.* heeten dezelve, *B. D. G. Th.*, *V. N.*, *Verh.*, *C. d. M.*, *Ber.*
 Heeten i. gebieden, *Cl. Sp.*
 Heeten, *Appellare*, zie ook heeten; haten en hieten, *D. B.*
 Heet en hiet, *Esopet*, *Phedr.*
 Heeten d. i. zich heeten, *Appellari Nominari*, *D. B.*
 Heeten i. heet worden, *Sp.*
 Heffen, *B. D. G. Th.*
 Heffen, *Minnebr.* enz. acht. *C. & M.*
 Hef eigenlyk grondfop, droesem, gemeenlyk gebruikt voor het sechtste soort, *Moon.*
 Hefdeach, *Fermentum*, *D. B.*
 Hefdeech, *Fermentum*, *D. B.*
 Hefdeachghen, *Fermentare*, *D. B.*
 Hefdeacht, *Fermentatus*, *D. B.*
 Hefse, *Fermentum*, *D. B.*
 Hefse i. droesem, *fax*, *D. B.*
 Heffen imperf. hief ook heffede, *D. B.*
 Heffen pro aanheffen, enz. *Ouderk.*, *Heusden.*
 Heffen er boven, *H. V. D.*, *S. V. S.*, *M. Ch.*, *B. D. G. Th.*, *Pelgr.*, *V. V.*, *S. V. S. G.*, *H. V. D.*
 Heffen tenten opbreken, *D. B.*
 Heffen voor zich heffen of opheffen, ryzen, zwellen, *tumere*, *D. B.*
 Heffen, *Fermento farre miscere*, *D. B.*
 Heffel, *Fermentum*, zie ook gheheffel, *D. B.*
 Heft i. hecht, *V. D.*
 Heft voor heeft, *Forg.* en *H. op M.*
 Heghen, *A. V. M.* voor *K. M.* Zie ook *T. T. P.*
 Hegen, *sine forsam imperf.* hoech, *Keur van Schellew.*, *M. S.* en zie by *Westerb.*
 Heydenschap ('t) *schrieck.*
 Heye i. hegge, *N. P.*
 Heyens van deur te deur bedelende, *Oud. Vert. A.*
 Heiland (de) van ons staet, *Hoff. N. P.*
 Heilbaer, *Sp.*
 Heyldoem i. heiligdom, *L. V.*
 Heisgeerig, *V. Joans.*
 Heilgeert, *Sp.*
 Heilgeertig mensch, *D. R. C.*
 Heilheiligste, *Oud. Vert. A.*
 Heilig ter heiligen sweren, *H. V. D.*
 Heiligdaagsche weken, *Hoff. N. P.*
 Heilloosheid, *Oud. Vert. A.*
 Heilplegende, *Oud. Vert. A.*
 Heide i. Bosch, *Nemas*, *H. op M.*
 Heide en gras verwieseld, *S.*
 Heiden i. Veld, te voren *Gras* genoemd, *Seg.*
 Heyden, *ante*, 't faent, *Seg.*
 Heiden, *Gentes*, niet Heidenen, 't welk echter ook gevonden words, *D. B.*
 Heyden *Adj.* ~~no~~ *Heidenen*, *D. B.*
 Heyl en heuil by elkander, *D. B.*
 Heile, *Sanatio*, *Vaderb.*
 Heilen i. heelen, genezen, *B. D. G. Th.*
 Helm (en 't) *E. W.*
 Heimelbank i. Secretary, *S. V. C.*
 Heimelen, *S. V. C.*
 Heimelic, *intimus*, hi was also heimelic, *Vaderb.*
 Heind i. naby, *J. K.*
 Heinde, *H. H.*
 Heynst zie hengst.
 Heyning, *Maceria*, *D. B.*
 Heirvaart i. oorlogsgoet, *J. M.*
 Heykraght, *Schr.*

- Heyrichapper, *S. V. S., D. B.*
 Heirsch en zie heerschen.
 Heyrtoch, *Schr.*
 Heysch *i. eisch, P. N.*
 Heyschen, *H. V. D.*
 Heyschen *i. eischen, J. Fl.*
 Heische, *Petitisio i. eisch, verzoeke, D. B.*
 Heyschen *i. eischen, Petere, zie ook heeschchen, D. B.*
 Heyschen *i. eischen, heyschen iemand iet d. i. voor iemand iet eischen, D. B.*
 Heit, *uitgang in 't meervoud eiden en eden, D. B.*
 Heit *verandert in sommige woorden in eit, als in wareit voor waarheit, enz. H. op M.*
 Heit, *haec terminatio cum art. Masculino quasi esset Masculina usurpatur, D. B.*
 Heiten *d. i. heten, Appellari absolute, voor hem d. i. zich heiten, z'e ook heeten, heten en hieten, D. B.*
 Heiten *zie heeten.*
 Heks, *Strux, J. Bod.*
 Heylen aan, *haerere cuiusdam, J. Fl.*
 Heilgheer *i. heilbegeerig, Sp. Hartsp.*
 Heilich, *Sanctus, D. B.*
 Heylich *i. zalig, Beatus, D. B.*
 Heilig, *ongewoon gebruikt, H. Th. en A.*
 Heiligdom *betekende by de Ouden in 't byzonder, 't geen wy nu beter met een basterwoord noemen Reliquien, hier van by M. S. en H. op M.*
 Heilige, *K. V. H.*
 Heylighens (*alre Godes*) dage.
 Heilichnisse, *Festum omnium Sanctorum, Versen uit 't M. S. B. van M. S.*
 Heilicheid, *Sanctitus, hebben iets in heilichede, habere in Sanctificationem, D. B.*
 Heilicheyt, *Br. D.*
 Heylichliken, *Br. D.*
 Heldachtig *voor heldhaftig, Sp.*
 Helden *i. houden, B. D. G. Th.*
 Heldenschildery, *Feitama Hari.*
 Helder mannen van helder en heughelyk vernuft, *H. H.*
 Heldige kunst, *Oud. Vert. A.*
 Helen *i. verbergen, bedekken, C. d. M.*
 Helen, *Oculare, Minbr. enz. achter C. D. M.*
 Heelen, *Hoff. N. P.*
 Helleveeg (*een*) *Oud. Vert. A.*
 Helmen, *S. V. S. G.*
 Helpe *i. hulp, P. N.*
 Helpting, *Oud. Vert. A.*
 Helfen *d. i. halzen, S. V. S. G.*
 Heltery, *Oud. Vert. A.*
 Heme *i. hem, L. V.*
 Hemel, *in S. B.*
 Hemelrycksch, *B. D. G. Th.*
 Hemelvaert van kriel by kiel, *V. P.*
 Hemmen en hemt op dwalende ommeewegen, *P.*
 Hemrader, *Priv. van Hart. Accer. M. S. by Cl. Mannh.*
 Heim, *domus Patria, H. H. en S. V. C.*
 Heymelicheit *i. verborgenheid, Mysterium Ariarium Prohides, le Long Boekz. der Ned. Byb., D. B.*
 Heimelykheid, *Vaderboek.*
 Heymelicheit, *Secretum, Raedsman van heymelicheden ook verborgentheid, Mysterium, D. B.*
 Heymelicheit, *Secretum, D. B.*
 Heymelicheit der naecturen, *Secreta Naturae, D. B.*
 Heimelyc, *Secretus, heymelyk enz., D. B.*
 Hen *Poff. voor haar, K. M.*
 Hendich *zie handig, D. B.*
 Henen, *D. B.*
 Henen branden, *H. D.*
 Henen deinzen, *Poot.*
 Henen dryven, *L. V.*
 Henen redden, (*zich ergens door*) *Verk.*
 Henen slapen, *V. J.*
 Henen sterven, *Poot. D. B.*
 Henen wegvoeren, *D. B.*
 Henen zenden, *D. B.*
 Henen zwerven nae, *D. B.*
 Hengelaas, *Spieg.*
 Hengst, *heynst, heynstborne, S. D. Ph.*
 Heneken hangen, *Br.*
 Hennebrame, *Rubus, K. M.*
 Heine *i. kuil, S. V. C., D. B.*
 Heynen, *Sepir, D. B.*
 Heynrye *i. Henrik, H. op M., D. B.*
 Helden hem *d. i. zich hellen ter, D. B.*
 Helderer, *Neutrum, V. J. D., V. L., V. P., H. H., V. V.*
 Hecken, *hy aan zyn mond niet hecken of snuyven, gemeene Duytsche Spreekwoorden, Camp.*
 Hecfel, *Monile, plur. hecfelen en hecfel, zie ook hexfel, D. B.*
 Hecfel, *Monile, D. B.*
 Hexfel, *Monile, zie ook hecfel, D. B.*
 Hele, *K. V. H.*
 Helen *i. verbergen, Celare, D. B.*
 Helen *i. verbergen, Celare, Br. D.*
 Helen *i. verbergen, J. V., Recommandatie van H. Or. d. A., zie ook H. Wisp.*
 Heelen, *Celare, iemand iets heelen, die Historia Seg.*

Hee-

- Heelen *i.* Geneezen, *B. D. G. Th.*
 Helen, *Z. W. V.*, achter Groenl.
Visfery.
 Helfde *i.* Helfte. *dimidium*, *D. B.*
 Helfte, *K. V. H.*
 Helle, *Lucidus S. V. Cel.*, zie ook *V.*
 Helle, *inveri*, ter Hellen, *ad inperet.*
D. B.
 Hellen, *inclinare transitive*, sulx een
 ygelyk Gheest daer toe is Ghehelt,
S. V. S., Sp., S. V. St. B., en
95 Vlaedingsh Rederykberg, Maasl.
 Hellen, *inclinare*, *D. B.*
 Hellende (*het*) van een Bergh, *D. B.*
 Heller, een allergeeringste munt, *J. D.*
 Hellinc anders Hallinc, *obulus*, *D. B.*
 Hellinc, *obulus*, *D. B.*
 Helm, dezelve was van ouds open,
 onder de Helm werd een Staalen hoed
 gedraagen, Bekkeneel genaams (zie
 Bekkeneel) by *H. op M.*
 Help, nu Hulp, *Auxilium*, zie ook
 Hulpe, *D. B.*
 Helpe, *Auxilium*, *K. V. H.*
 Helpe, *Huip Esop. Tab.*
 Helpe, nu Hulpe, *Auxilium*, zie ook
 Help, *D. B.*
 Helpen, *imperf. Holp of Halp*, zie
D. B.
 Helpen, iemand om landen luiden,
G. Brant P., V. P.
 Helsen *t.* omhelsen, *B. D. G. Th.*
S.
 Heltine, *Lat. Elcene genus teli, Zeeuw-*
jche Keure van den Mombaar, J. Fl.
en by H. op M.
 Hem, *Plural*, zoo dat als, *Acc. in*
D. B. accusativus.
 Hem, zoo *Acc* als dat, *D. B.*
 Hem, dat en *accusat. Pl.* voor haar,
Br.
 Hem, *Dativus singularis Pluralis van*
hi, Sing., K. V. H.
 Hem, *Ablativus van Ei, K. V. H.*
 Hem, achter men smelt weg, *K.*
V. H.
 Hem achter sel, verandert in Sellen,
K. V. H.
 Hem, hier voor zegt men ook, en Hum,
K. V. H.
 Hem, dewyl 't by den Ouden voor zig
 word gebruikt, kan somtyds eenige
 duisterheid in den zin baren, enz.
M. S. ook nog zelfde boek, *H. op M.*
 Hem word in samensmeltingen dikwils
 uitgedrukt, *H. op M.*
 Hem, tweeën, drieën, vieren, enz.
M. S. zie ook *H. op M.*
 Hem, smelt met een voorgaend woord
 te samen, enz. zie het *H. op M.*
 Hem (*te*) komen, *d. i.* tot hem,
enz. S. Fl., H. op M.
 Hem (*Fate*) viven, *M. C. H. op M.*
 Hem tiende, *Jhynt by M. S.*, zie
 ook *H. op M.*
 Hem, *d. i.* zich ook in, *Plurali, H.*
o. d. A.
 Hem voor Haar, *D. B.*
 Hem luiden, niet hen luiden, *D. B.*
 Hemde, *Sindo, D. B.*
 Heme, *Muerlant, sprekende van den*
Vloek tegen de Slangen, D. B.,
H. op M.
 Heme (*van*) van Hem, *S. Fl., H.*
op M.
 Heme, Hem, *Ferg., H. op M.*
 Hemel, *Coelum, D. B.*
 Hemel, *Coelum Plur.*, Hemel, *D. B.*
 Hemelen, men dansse Sesjes, en by
 Paaren, *enz. H. H.*
 Hemelyc, Heimelyk, *Bediedenis der*
Misfen, H. op M.
 Hemelsdom, engelen, *V. A.*
 Hen, *Plural S.*
 Hen, *ipfi Hun, H. V. D. H. Gr.*
 Hen, *Dativus en Accusativus, Plur.*
Cel. Sp.
 Hen *Pl.* van Hem, is geen nieuw
 woord, men vind in *M. S. en M.*
S. C. en H. op M.
 Hen, het en, *Huyd. Esop. Fab.*
 Hen *d. i.* Het en, *d. i.* daar en,
Walewein, H. op M.
 Hen, Het en, *Ferg. H. op M.*
 Henck, Hong de voorleden tyd van
 Hengen, *Th.*
 Hend, *Vertaler van Boeth., ziet S. V.*
St. B. H. B.
 Hene, Hier (*van Hene*) van hier,
zunc S.
 Henen hinc hem, *d. i.* zich henen
 maken, *D. B.*
 Henen (*van*) van hier, *Hinc D. B.*
 Henen scieden, *Abire Proficisci Ferg.,*
H. op M.
 Henen scieten, *Defluere, D. B.*
 Henevaarcn, Storven, *V. D.*
 Henevaert *i.* vertrek, *B. D. G. Th.*
 Henecwier, Henegouwen, *het is een*
valsch woord, by J. V. Heels, H.
op M.
 Henge, *Cardo V. P.*
 Hengelen, *S. D.*
 Hengelen, met genegenheid om iemand
 heen zwerfen, hem omgeeven,
D. B.
 Hen lieden, van vrouwen voor Haar
 lieden, *Cl. Sp.*
 Hennik, *Sp. V.* strak tegen weer en
 winden.
 Hencker, Gae her word een Kremer;
 enz. gemeene spreekwoorden, *Campen.*
 Hens kroes, *V. D.*
 Hen was, *d. i.* het en was, *enz. H.*
op M.
 Hent tot *i.* tot aan, *usque, B. D.*
G. Th.
 Hende, *Vicinus, S. V. C.* hende
 mueren, *D. B.* zie ook *S. V. St.*
B.

- Hent tot *i.* tot aan, *usque ad* ook
Hent dat, *D. B.*
- Hent tot, *usque ad* ook Hent dat, ook
Hent alleen doner, *D. B.*
- Hent of Hent tot, *usque ad*, *D. B.*
- Hent dat tot dat, *Br. D.*
- Hepe, *M. S.*, *H. op M.*
- Her, Heer, *dominus*, *Jan van Heele*,
H. op M.
- Her dorper, de Heer dorper of Boer,
Limborg.
- Herachtigheit *d. i.* Heerachtigheit,
pracht, luister, *magnificentia*, *S.*,
H. op M.
- Herademen, *Respirare*, *D. B.*
- Heraut, *Praeco*, zie ook Eraut, *D. B.*
- Herbekken, *J. D.*
- Herberghe, inlegghen, buten hoer
selves Herberge, *K. V. H.*
- Herberghen, *Hospitare*, *D. B.*
- Herbergen, *diversiari* *Ferg.*, *H. op M.*
- Hert *i.* moeilyk, *Br. D.*
- Herde zeer, *Th.*
- Herde, *H. V. M.*
- Herde, *Valde*, *H. o. d. A.*
- Herde *i.* zeer, *est declinabile adject.*
B. D. G. Th.
- Herde, *Pastor*, *S. V. St. B. Veld.*
Vaderb.
- Herde, Herder, *H. D. Hert*, *Efop.*
Fab.
- Herde, Herder, *Efop. Fab.*
- Herde, Herder, *Pastor*, *D. B.*
- Herdenckelyc, Gedachtig, *Memor.*,
D. B.
- Herdenken (een) *Momentum*, *D. B.*
- Herdnackich nu Hardnekking, *D. B.*
- Herdt, hard, vast, *Cl. Sp.*
- Here nu heir, *Exercitus*, zie ook Heer
en Heere, *D. B.*
- Here, *schreven de oude voor Hier*,
enz. *M. S.*, *S. V. H. en H. op M.*
- Herghebieden *i.* wedergebieden, *Re-*
mandare, *D. B.*
- Hereghen, waar voor men, zoo 't
schrynt, moet leezen herghen *i.* ver-
woesten, enz. *M. S.*, *H. op M.*
- Heren schilde, *K. V. H.*
- Herevaert of Heervaert ghebieden,
M. S., *Jan van Heelen*, *Sp. H. st.*
H. op M.
- Herft, Herft, *L. V.*
- Herhalen, *V. Ad.*
- Heryten, o heilich temple, temple
Gods, *Pelg.*
- Herken, *Cultivare van Gilst*, *Dexoph.*
aan *Phyll.*, *S. V. S.*
- Hercken, in hiare, *H. o. d. A.*
- Herkomen nu bekomen, *respirare vi-*
res recuperare, *D. B.*
- Herluden, *concripare*, zie ook Heer-
luiden en Herluden, *D. B.*
- Hermakinghe (der Sielen) verkwik-
king, *D. B. Cl. Sp.*
- Hernasch, harnasch tuig, *Efop. Fab.*
- Herentbeiden *i.* wederontbeiden, *reex-*
spectare, *D. B.*
- Herre, *L. V.*
- Herre, *Cardo*, zie ook Harre, *D. B.*
- Herre, *Curdo*, *J. Fl.*
- Herre *i.* Harre, *Cardo*, *S. V. C.*
- Hersch, *M. C. C. R.*
- Hersebekken, ook met twee Herse-
becke, *Cerebrum*, zie ook Harse-
becken, *D. B.*
- Hersebekken, *J. Fl.*
- Herfen, *Cerebrum*, *D. B.*
- Hert, *M. Efop. Fab.*
- Hert, *Cervus*, *M. Efop. Fab.*
- Hert, *Cervus*, *M.* zoo ook in het, *H.*
D. der Hiersch, *Efop. Fab. Phaedr.*
- Hert, *Cervus*, *Ferg. H. op M.*
- Hert, *Cor. V. Efop. Fab. St. Florys.*
M. S.
- Hervaren, pro ervaren, *J. Fl.*
- Hervaren nu ervaren, *Gef.*
- Herte (*syn*) gheuen, zyn zin zetten
op Cor daren, *D. B.*
- Herte, *Vr. C. A.*
- Hert, zyn hert op iets stellen, *H. O.*
D. A.
- Hert, ter herte gaan, *H. O. D. A.*
- Herte ('t) is zwaer aan iemaed, *d.*
i. benaauwd, bedroefd, *angi ani-*
mo, dolere animo, *Walewein*, by *H.*
op M.
- Herte (ter) leggen, *Animo Reponere*,
B. D. G. Th.
- Herte (in 't) zyn, *animo volvere*,
in animo habere, enz. by *Le Long*
Boeke, *S. B.*
- Hertheyt, Hardigheit, ruwheit, *Cl.*
Sp.
- Hertog, *S. V. S. Animosus*, *S. B.*
- Hertinne, *Cerva*, *D. B.*
- Hertocch, *dux*, zie ook haatighe en
Hertoghe, *D. B.*
- Hertoghe, *K. V. H.*
- Hertochdom, *Ducatus*, *D. B.*
- Hervet pro Heervaert, *K. V. H.*
- Hertvechter, *Bellator Heros*, *D. B.*
- Hervaren, *Transferre*, *D. B.*
- Herwaert of Harwaert, niet Herwaerts,
D. B.
- Herwaert (Hort of Hoert) zeiden de
ouden voor kom herwaard voor her-
waerts, enz. *H. op M.*
- Herwasfen, *J. Fl.*
- Her, van alle oudheit her, *H. H.*
- Herboofen (Boetsjen en) hem, oud
Vert. A.
- Herborenschap, *S. V. S.*
- Herde, *Pastor*, *B. D. G. Th.*
- Herde Waie zeer wel, *Kolyn.*
- Herdelick, *B. D. G. Th.*
- Herderen *i.* herden, harden, *C. D. M.*
- Herderen, *Vertaal. van C. D. M.*,
S. V. S. G.
- Herderen *i.* harden, verdragen, *C.*
D. M.

Her-

- Herderen *i.* herden, harden, uitstaan, *C. d. M.*
 Herderschat, tol in Zeeland, *M. Ch.*
 Herdnekkend, *S. V., St. B.*
 Here nu heir, *L. V.*
 Herecracht, *L. V.*
 Heren *i.* eren, *S. Cost. Iph.*
 Herknauwen, *Ruminare*, herkouwen, *Ald. teg. de Gd.*
 Herkomen, *Redire*, *K. M.*
 Herkregen, *Oud. Vert. A.*
 Hernasche (wel 't) wel gewapend, *L. V.*
 Herpeizen *i.* herdenken, *Minnebr., C. d. M.*
 Herfenbckken, *S. B.*
 Herfpelet, *K. M.*
 Herspringen, *L. V.*
 Herstellen, *Schr.*
 Heersten, *torrere*, *V. Jer.*
 Hert, geschreven in 't boec des her-
 ten, in 't hart geprent enz., *C. d. M.*
 Hert, zie hert.
 Hertbarich van natuure, van Gilst, *Demoph. aan Phyllis.*
 Herte (in 't) zitten, *C. d. M.*
 Herttekyn, *B. D. G. Th.*
 Hertgekwel, *D. R. C.*
 Hertgrondig, *J. Krul.*
 Hertich ('t) broeyen, *K. M.*
 Hertnek *i.* hardnekkig, *Peroicex, C. d. M.*
 Hervaren *i.* ervaren, *P. Gef.*
 Hervoorbrengen, *S. B.*
 Hespe, *C. d. M.*
 Hespen, *Oud. Vert. A.*
 Hefelyk, van tronfen hefelyk, *Wesb.*
 Hefchen, *M. S., H. op M.*
 Hefen, hy arbeid als een muyle, als een hesfe, gemeene Spreekwoorden, *Campen.*
 Het, het is, wordt gezegt van een voorgaande zaak of ding, *D. B.*
 Het is by de Ouden zeer algemeen voor daar, gelyk als het heudente enz., *H. op M.*
 Het *i.* was, er was, *Efop.*
 Het *i.* daar, *Efop.*
 Het *i.* er of daar, *S.*
 Het *i.* daar er, *D. B.*
 Het *i.* er, *D. B.*
 Het *i.* daar er, *B. D. G. Th.*
 Het *i.* er, *J. Fl.*
 Het was *i.* er was, *Cl. Sp.*
 Het *d.* *i.* er, het was enz., *D. B.*
 Het *d.* *i.* daar, het is enz., de Pluribus, *D. B.*
 Het voor min, *D. B.*
 Het uitgeäten, *D. B.*
 Het ontbreekt fontyds, *K. V. H.*
 Het voor dat, *B. D. G. Th., Vaderb. Sch. Sp., H. Pr., H. H., Fr. W., St., H. Gr., H. V., Reid., Sp. d. Valc.*
 Het, *V. Ad.*, geen blancheyt mag het hier by halen, *H. Gr., H. V., H. Henr., B. D. G. Th.*
 Het achter dat, met hetzelfde in een woord dattet, *K. V. H.*
 Het by verkorting enz., *K. V. H.*
 Het *i.* er, *K. M.*
 Het voor hy, *K. M.*
 Heten, *Appellare Vocare*. Zie ook heeten en hieten, *D. B.*
 Heten, *Absolute pro zich heten*, genaamd worden, *Appellari Nominari* enz., *D. B.*
 Heten *i.* zyn, *esse*, *D. B.*
 Heten iemand euen naem voor enen naam, *D. B.*
 Heten, noemen en genoemd worden, *J. Fl.*
 Hiet, *Praeter*. van heeten.
 Hieten *i.* gebieden, bevelen, *imperf. hiet*, *B. D. G. Th.*
 Heeten *i.* hiet, *Efop.*
 Heeten *i.* belasten, bevelen, *Mandare Juberet*. heten iemand iet doen, niet te doen, zie ook heeten, *D. B.*
 Hets, het 's, het is, *Walewein, H. op M.*
 Hette, *B. D. G. Th.*
 Heten *i.* bevelen, gebieden, *Juberet, C. d. M.*
 Heten *i.* genoemd, gehoten worden, *L. V.*
 Hetie, kwalyk by *L. V.*, zie ook *H. op M.*
 Heugelyk, *Jucundu, hilaris, H. H., H. Gr., H. V.*
 Heuke, *Vaderb.*
 Heul, *J. M.*
 Heul en heil by elkander, *V. D.*
 Heule, *H. V. D.*
 Heulen, *Coire in unum, Smids Baalf., J. D.*
 Heulfap, *Opium, J. D. Mar.*
 Heude, *H. H.*, attelyke gewapende heuden.
 Heugel, gelyk als de heugel gaet op en neder enz., *Vischers Zinnsp.*
 Heugen, *Personale, Hoff. N. P.*
 Heul elders zoeken, *H. H.*, aan haar heul zoeken.
 Heve twee man van der heven geven zegt *M. S., H. op M.*
 Heveten *i.* heeft hem, *Walewein, H. op M.*
 Heve *i.* Colleste, *S. B.*
 Heve, zie heffen.
 Heven *i.* heffen, *Br. 't lant begint hem op te heven.*
 Hi. *By de oude Dichters was allgemeenst, dat zy voor 't werkwoord stelden hi of si, H. op M.*
 Hi, alle, wanneer 't achter 't Verbum word geplaat, versmelt met de laatste Lettergroep van hetzelfde in een enz., zie *H. op M.*

- Hi *pro* hier, fontaine comt hi di om te dwanen, *Pelgrim*, nu segt mi hi.
 Hi, *K. V. H.*, ende roept hi niet.
 Hi, *in dativo singulari & plurali*, hem *sing.*, *K. V. H.*
 Hi in *Ablativo* hem, *K. V. H.* met hem offeren.
 Hy, *Acc. Pluralis*, *se*, *enclitice Gen. sing.* *syns*, *D. B.*
 Hy of hi, dit voornaam woord wordt dikwyls verzwegen, *H. op M.*
 Hy die, *ille qui*, *d. i.* iemand die, *D. B.*
 Hi selve, *K. V. H.*
 Hy (*een*) en sy, *K. M.*
 Hyen *i.* hy hem, *K. M.*
 Hiel enz, *P. Gef.*
 Hiel *i.* geheel, *H. Gr.*
 Hiel (*het*) geheel, *Gef.*
 Hier *i.* hier, Spiegel der Moniken enz., *H. op M.*
 Hier binnen *d. i.* ondertusfchen, *interet*, *H. op M.*
 Hier boven, *contra hoc*, *K. V. H.*
 Hierde, zie beerde.
 Hieren, *S. v. d. Mersch*, *Sinnet*, *Voor.*, *K. M.*
 Hierenboven, *K. V. H.*
 Hierenbinnen *i.* ondertusfchen, *interea*, *D. B.*
 Hier en binnen, *interea*, *H. op M.*
 Hier en binnen *i. e. interea*, hier en binnen, *H. V. Al.*
 Hier en boven, *Practeren*, *D. B.*
 Hier en tusfen, *H. H.*, *St.*, *H. V. D.*
 Hier en binnen, *intusfen*, *S.*
 Hierom, *igitur*, *D. B.*
 Hierde, *Pastor*, *Vaderb.*
 Hierre *i.* hier door, *letterverzetting*, hier voor hier *d. i.* hy daar, *D. B.*
 Hieren of hierten, *vox rustica*, *Br. Gric.*
 Hiersche, ic ben die hiersche quene, *loquitur ira*, *Pelgrim.*
 Hieschen *i.* verzoeken, begeeren, *Peters*, *D. B.*
 Hieschen *i.* zoeken, *quorere*, *D. B.*
 Hiesch, *Schr.*
 Hieschen, *Schr.*
 Hieschen *i.* eifchen, *Schr.*
 Hiet doen, *St.*
 Hieten, zie heeten.
 Hieren, *imperf.*, *Schr.*
 Hieten *i.* heten, noemen, *Appellare imperf.* hiete, *D. B.* Zie ook heeten, hiet en heten.
 Hietendom (*een*) *H. H.*, *S.*, *Sp.*
 Hietmen voor hiet men hem, *H. op M.*
 Hygen na den berg van volmaakt-heid, *Oud. Vert. A.*
 Hygen, *S. Cost. Isab.* op den derden morgenfondt enz.
 Hil *i.* heuvel, *Collis*, *D. B.*
 Hile, *L. V.*
 Hil, *S. V. S.*, wil waer op den hil.
 Helden *i.* hulden, huldigen, *L. V.*
 Hylig, *F. W.*
 Heylikken, *D. B.*
 Heilig *i.* heilig, *Benninga Chron.* zie ook *Beydr.*
 Hylick *i.* huwelyk, *Nuptine*, *Br. D.*
 Hilicbedde, *Thorus maritalis*, *D. B.*
 Hyliken *i.* huwen, *Matrimonio se Jungere*, *D. B.*
 Hilde, *Capulum*, *D. B.*
 Hilde, gevest van een Zwaard aangehaald by *H. op M.*
 Hilde *i.* Vischfuik, *Pelgr.*
 Hyn 't zelfde als hine, nam by hem, *H. op M.*
 Hyn *d. i.* hyen, *H. op M.* zeide ook hyne.
 Hin met een bult, kalkoensche hen, *J. Fl.*
 Hinde, *hinnulus*, zie ook hynde, *D. B.*
 Hynde, *Caprea*, *Vr. C. A.* Zie ook hinde, *D. B.*
 Hindekyn *i.* jonge hinde, *Hinnulus*, *D. B.*
 Hindelike, *L. V.*
 Hinder, *Offendiculum*, *D. B.*
 Hinderen *i.* verhinderen, *V. D.*
 Hinderlaag, *V. D.*
 Hindewaert, *retro*, *E'op.*
 Hinde, hinte *schryft S. D. Ph.*
 Hindedoogig, *Oud. Vert. A.*
 Hinderen, *B. D. G. Th.*
 Hincke pincken, *P. Gef.*
 Hinghel, *hamus*, *D. B.*
 Hinkpinken, *Claudicare unico pede saltare*, *Kyl.*
 Hincken, ander honden bincken en Koopluyden sweren, sal zigh niemand keeren, *Spreekw. Campen.*
 Hinkelen, *Oud. Vert. A.*
 Hinnerasten, *M. C. C. R.*
 Hinte, zie hinde.
 Hippelkorens, *Oud. Vert. A.*
 Hippen *i.* hoppelten, *T. P. P.*, het hipt van d'eenen tack op den ander.
 Hippocras (*deelen Wyn en*) *Hoff. N. P.*
 Hippelcoeren *i.* Sprinkhaan, *Locusta*. Zie ook hippelcoerne, *D. B.*
 Hippelcoren *i.* Sprinkhaan, *Locusta*, ook keren, *brachus*. Zie ook hippelcoerne, *D. B.*
 Hippelen, *H. Dull*, *H. H.*
 Hysen, *Temus*, *S. V. C.*
 Hyselen, zie yselen.
 Hysen den haes, *Paff.*
 Hits voor hittig, *J. D.*

Hic-

O N T W E R P
TOT HET OPSTELLEN EN BEWERKEN
VAN EEN
NEDERDUITSCH OMSCHRYVEND
WOORDENBOEK.

In het slot van het Beredeneerd plan tot het vervaerdigen van een algemeen omschryvend woordenboek der Nederduitfche tale, en der Byvoegfels en Aenmerkingen op het zelve, wordt voorgesteld, dat dat Beredeneerd plan en de daerop gevolgde Byvoegfels en Aenmerkingen, door een commissie, nader zouden kunnen overwogen, en tot een gereguleerd plan gemaekt worden.

De Maetschappy schijnt echter, om dat buiten eenige gewichtige bedenkingen, betreffende voornaemlijk de afleidinge zoo der woorden als der beteekenissen, dat plan over het geheel voldeeg, daerin berust te hebben; als genoegsaem voor het oogmerk, om de stoffe tot zoodanig een woordenboek op te famelen:

Nu daer de Maetschappy eenen toereikenden voorraet meent te hebben, om van die samengebrachte stoffen, het groote stuk zelve by de hand te vatten: heeft het haer goedgeacht by besluit van het Jaer 1789, in hare algemeene vergaderinge den 30sten van Zomermaend gehouden,

Eene commissie van zeven leden, te benoemen, om by rapport ter volgende jaerlijksche vergaderinge voor te stellen wat er, hunnes oordeels, dient gedaen te worden; om met den meesten spoed ter eindlyke voltoyinge en uitgave van het woordenboek werksaem te zijn, en naer welk plan de samenstellinge best zou kunnen worden ingericht.

De benoemde Leden zijn, wel de Heeren VAN DEN BERG, HINLOPEN, KLUIT, TE WATER, VALK, CLIGNET en NOZEMAN: dan uit die zeven heeft men bepaeldlijk my den last opgelegd tot het vervaerdigen van een opstel, dat door mijn mede Gecommitteerden beoordeeld,

en met hunne aanmerkingen verrijkt, tot een grondslag voor het rapport zou kunnen dienen, dat dan daeruit by de commissie zou worden opgemaakt.

Dan daer ik my en der maendelyksche vergaderinge herinnerde, dat er reeds een plan lag, en ik huiverig was, om niet te schynen my boven die commissie te verheffen, of my by eenige van die leden in verdenkinge daer van te brengen: vraagde ik daerontrent ophelderinge, die en my ende commissie den 29 van Wiedemaend 1790. by de jaerlyksche vergaderinge gegeven werd, en daer in bestond om ook het gemelde voor handen zijnde plan in het ooge te houden.

Om dan aan zoo gewichtig een last te voldoen, neme ik de vryheid onder het ooge te brengen: dat voorschreven plan vier stukken voornaemlyk behelst: het oogmerk; daarna de vereischten; verder de bronnen, waer uit men 't noodige daer toe moet scheppen; ten laetsten, hoe de leden in het versamelen der bouwstoffen zouden moeten arbeiden: dan dat er niets in komt van de wyze op welke, uit de versamelde bouwstoffen, het gebouw door de leden zou moeten opgetrokken worden. Het grootste stuk echter, en, hoe zeer ik het zelve bepeinst hebbe, het allermocielijkst, indien er in den stand, waer in ik de Maetschappye beschouwe, een weg op te vinden is. Maer laet ons van voren aan beginnen.

In het oogmerk zijn wy het volkomen met de opstellers van dat plan, en byzonder met den Heere A. VAN DEN BERG eens. Het is zeer zeker immers, dat de spreektaal eeuwen ouder is dan de schryftaal; dat de laetste door de moete, die op dezelve door meer of min, ja: door in de gronden van de taal onkundige gedaen is en gedaen wordt, byna niets anders dan eene byzondere dialect van de taal geworden is; dat wel verre van de taal naer die spraekvormen te regelen, die spraekvormen door de taal zelve behoort geregeld te worden. Dan dit behoort meer tot de spraek-kunste van de taal, dan tot derzelve woordenboek. In zoo verre echter is de opmerkinge van het uiterste aenbelang, dat men in opzichte van den rijkdom der taal, niet met de schryftaal, of de taal van 't een of ander gewest, veel min van eenige stad, minder van het beschaefdste gedeelte derzelve, te rade gaen moet: maer door het gantsche land, geen gehuchtjen uitgezonderd, de woorden, spreekwyzen, uitsprake nader en nader na moet gaen, om alles op te zoeken, wat tot nadere bouwstoffe, onder het bewerken van het woordenboek, dienen kan. Daer toe was vooral noodig, dat men by commissien in de onderscheidene gewesten, en waer het mooglyk

in

in onderscheidene deelen van dezelve, alles opfamelde, en die in een Idiotikon van ieder gewest bracht, om in de toereedinge te kunnen dienen.

Dan dit behoort tot het hoofdstuk der bronnen, waer uit geschept moet worden. Het ware ondertuschen te wenschen dat alle de leden met verdubbelden yver aen het versamelen van bouwstoffen de naerftige hand sloegen. Niet alleen wilde ik dit door het lezen van vele schryveren, door het opfamelen van alle het byzondere in de spreektaal, maer voor al ook door het opfamelen van de kunstwoorden in onze vaderlandsche handwerken en bedryven; als timmeren, metselen, smeden, weeven, spinnen, scheppen-bouwen, tuigen, zeevaart, veehoeden, landbouwery, boom- en bloemkweekery, vischery en zoo voords, betracht hebben.

Op het tweede, welke de vereischte van zoodanig een woordenboek zouden moeten zijn: ik zie dat de eerste, derde, vierde, vijfde, seste en zevende en achtste geene tegensprake hebben gehad, en kan die ook toestemmen, schoon my in opzichte van de spellinge het verlengen van ieder klinker met zijns gelyken noch nadere overweginge schijnt te verdienen. Het verwerpen van de *e* in de verlenginge is van laten oorsprong, immers in de *ae*, en bedekt een grond van taelrichtigheid, waeraen zeker veel gelegen is. De grond van die spellinge rust op de intrekkinge van de *e* in *ane*, *aen*, *lezet*, *leest*; welke grond door het spellen van *ae* niet bedekt wordt, dat dezelve binnen kort geheel vergeten zal zijn: ja aenleidinge geven tot die spellinge, waertoe langs dien weg mogelijk de Heer HUYDEKOPER en andere vervallen zijn. Het heeft ook zijn bedenkinge, of het wel met het vierde vereischte in de spellinge instemt. De *e* is de eindletter, de *a* geheel onbekend in 't woord. Van waer is hy? verlengt hy de *a*? dan is hy in *baden* ook noodich. O. v. LIMBURG gebruikte voor *a* in *bad* en *a* in *maer* (schryvende *mar*) het zelfde teeken. Zal hier *aa* den helderen *a* aanduiden? Dan voere men de *aa* als een nieuwen letter in. Het is zoo; in *dode doet*, *dore door*, *daer* is die spellinge zelfs in de herstellinge der tale verworpen; dan de klank *oe* kon noit aen den klank van *e*, die op de tonge leefde, veel min aen *oo* voldoen. De *ae* heeft noit by de taelhervormers tot de tweeklanken in de uitsprake behoort. Ook is noch de verlenginge met *e* niet gantsch uit onze schryftael. Het is waer wy verlengen, de *i* met *i*, en schryven *ij* in *wijn*, maer die van Enkhuizen en menige anderen zouden *wien* schryven na hunne uitsprake, en die uitsprake overgebleven in *wie*, *die*, *dien*, en zoo voort, heeft daer de *e* in de verlenginge behouden. En mooglijk zou het eene vrage van belang zyn, welke veranderinge heeft de tale door het lezen en schryven ondergaen?

De tweede vereischte, om het woordenboek met een tot een Etymologie te doen dienen, wordt door den Heere KLUIT om reden dat men dan een dubbele moles van een woordenboek zoude hebben, of een vreemdeling aen het gebruik van 't zelve niet zou hebben, niet zondet reden afgekeurd. Deze afkeuringe krijgt te sterker grond door de bedenkingen van de Heeren TOLLIUS enz. dat de grond der afleidinge noch verre van zeker is. Deze grond moet eerst zoo gelegd worden, dat alle redelyke tegen sprake tegen dezelve ophoudt. Ondertuschen zijn er zeer gewichtige redenen om aen den grond van den waerlijk grooten TEN KATE te twyfelen. Alle onze ongelijkvloeiende zijn in hun grond gelijkvloeiende geweest, en tot die gelijkvloeiende mooglijk gemaklyker dan vele denken weder te brengen, indienmen de verwisfeling der klinkers onder elkander, die niet ontkend kan worden, in het ooge houdt: te meer noch indien de genoemde deelwoorden van de ongelijkvloeiende niet dan oude Vlaemsche *infinitivi* zijn, en als *adjectiva* gebruikt worden, gelijk de deelwoorden, (lydelyke namentlijk) van de gelijkvloeiende niet anders zijn. Dus blijft er dan van de gantsche *conjugatie* niets dan de tegenwoordige en voorleden tijd over. Hoe gemaklyk nu, daer *lazen*, *lezen* het zelfde is, is van het tegenwoordige *ik laze*, het voorledene *ik lazede*, by inkorting *ik laze*, by omzettinge in fommige tongvallen *ik laes*, in andere by afwerpinge *ik las* te maken?

Dit echter, dat noch de grondslag onzer afleidinge niet buiten kijf gefeld is, en het woordenboek te omslachtig zoude worden, verbiedt niet, ja gebiedt veel liever, om in de schikkinge der woorden, de afleidinge zoo veel de rang eenigfins lyden kan in het ooge te houden, daer toe ook het opgeven der onderscheidene spellinge of uitsprake dienen kan.

Dan, hoe zeer ik meene dat men alle de woorden eenigfins van Nederduitschen tak zijnde in het woordenboek behoort te brengen, vooral die der kunsten en handwerken enz. welke aenleidinge tot overgebrachte spreekwyzen en spreekwoorden gegeven hebben: heeft het echter zeer zijn bedenkinge wat nut die woorden en spreekwyzen, welke buiten het handwerk, waerin ze gebruikt worden, volstrekt onbekend zijn, en dus alleen tot die kunste behooren, en alleen van die luiden verstaen worden, doen zullen? Dat voor die lieden geen woordenboek gefchreven wordt is zeker, dat die van de zake onkundig is, ook het woord niet weet, is buiten
twy-

twyfel, by voorbeeld die 't gebruik van een zeker soort van schaven niet weet: hoe zal die den naem, in het woordenboek kunnen zoeken?

Deze zwaarigheid is mogelijk veel grooter dan men denkt, en van dat belang, dat, zal men voor vreemdelingen mede, of immers tot algemeen nut Werken, er een *Onomasticon Linguae Belgicae* vervaerdigd behoorde te worden, waer in men met een opslag alle de woorden tot het gemeene leven, kunsten en zo ook alle de konsttermen zoude vinden. Indien er een juist plan, verdeeld in boeken en hoofdstukken, te gelijk met het plan van het woordenboek ontworpen werd, zou dat, onder het werk door, met eene matige moeite kunnen vervaerdigd worden.

En zoo zou ook, wanneer men den grondslag van geregelde afleidinge wel gelegd had, onder 't bewerken van het woordenboek, te gelijk aen een *Etymologicum* kunnen gearbeid worden.

Dan, daer is ook een soort van verouderde woorden, welke wel als zoodanig behooren aengestipt te worden; echter indien zy aen de taelregelen voldoen, als goed gestempeld moeten worden. Dan onder deze zullen er vele door den tijd aen zeker verloop hinken, welk ook naeuwkeurig aengeteekend en verworpen moet worden. Ik zal zeer bekende noemen *op ende op, op ende uit nu op een dop, op een duit*, enz. Daer zijn er my en ik twijfele niet of ook anderen zijn woorden voorgekomen, die zeer verre verlopen, echter tot hun oorsprong weder kunnen gebracht, en als verlopen verworpen worden.

Daer zijn noch eene menichte woorden, die, of eene byzondere vorminge, of byzonder gebruik by dezen of genen schryver hebben, en die wy *glosae linguae belgicae* zouden mogen noemen: deze moeten alle wel geplactst, maer als byzonder aen dezen of genen schryver aengestipt en ook hunne waerde beoordeeld worden.

Zoo moeten ook alle de plaetselyke woorden, aen dit of dat gewest, aen deze of gene Stad eigen, aengeteekend worden als zoodanig.

Daer is noch eene menichte van woorden, die uit andere talen met konsten en wetenschappen als anders zijn overgebracht, en geen burgerrecht by ons verkregen hebben: waertoe een onehdig getal in de benoeminge der waren, gereedschappen enz. gevonden zullen worden. Deze kunnen noch

6 ONTWERP VAN EEN NEDERDUITSCH

in het woordenboek, noch in het onomasticon gebracht worden. Dat zouden in beide achter dezelve op eene byzondere lijst hunne plaetse nemen.

Namen van landschappen en steden behooren tot geen woordenboek, en dus ook tot dit niet. Die van ons land zouden tot het etymologicum gebracht kunnen worden.

Wat het derde stuk aengaet: het versamelen van woorden: daerin moet op alle mogelyke wyze door ieder der leden op het naerfichste voorgedaen worden.

De versamelaers van woorden moet echter herinnerd worden, wanneer zy nit overzettingen versamelen; dat vele vertalers hunne tale niet alleen niet verstaen: maer ook dikwils niet de tale, waer uit zy vertalen: dat dit eene oorzake is van een gebruik van vele wel Nederduitsche woorden, maer waer van de betekenis gevormd is na de tale, waeruit men vertaalt. Dus men dan aen Nederduitsche woorden eene Hebreuwfche, Grieksche, Latijnsche, Fransche, Hoogduitsche of andere beteekenis hecht, waer door men dan Hebreuwfch enz. met duitsche woorden heeft. Het was te wenschen dat Hooft en Grotius in het vormen van woorden tot vertalinge van (zoo genaemde) stadsuiswoorden van deze fout vry waren. Hierin zullen en de versamelaers en de opstellers van het woordenboek zeer vele voorzichtigheid en oordeel noodig hebben. Ik zegge ook de versamelaers, en byzonder onder hen, die de eerdste schriften onder handen nemen, welke als veelal vertalingen zijnde, van die fout niet vry zijn.

Dus dalen wy zachtkens en als van zelve tot het vierde en 't moeiljkste stuk, om met den meesten spoed ter eindlyke voltoying en uitgave van het woordenboek ~~werkzaam te zijn~~; wyders na welk plan de samenstelling best kan worden ingericht. Wy beginnen met het laetste.

Al wat by het plan met deszelfs aenmerkingen behandeld is, ook onze hier in gevlochte bedenkingen houden wy voor gezegd, en begrypen die meer tot de ziel; dit plan dat gevraegd wordt, meer tot het ligchaem te behooren. Om dan eene geraemte van dat lichaem te vormen zou my best voorkomen om een woordenboek van Halma met zeer groot papier en dat zeer dik te doorschieten; voor ieder bladzyde zoo veel wit papiers aftezonderen, als men in de ruimte zoude meenen van doen te hebben; by vakken

ken de woorden van eene bladzyde te verdeelen over dat afgezonderde papier, plaetsende boven aen met groote letters het woord uit Halma, daer dat mede begint. Dat woord moet zijn letter boven aen de bladzyde hebben, en ook onderstreept in Halma denzelfden letter. Ieder Letter moet zijn bladzyden met een nieuwen nommer, zijn vakkén met een nieuwen letter beginnen. By ieder zoo een woord moet men uit Plantijn, van Kiel, Pinius of andere de woorden, welke Halma niet heeft, invullen, vervolgens uit de aenteekeningen; en uit die de voorbeelden nemen ter plaetse daer zy noodig zijn. Het zal niet missen of men zal dan in de aenteekeningen tot de hoofdzake groot gebrek ontdekken. Hier over zal missi de leden, die een ruimer voorraad van aenteekeningen hebben raedplegen, en die uit hunnen voorraad, zoo veel mogelijk, dat gebrek boeten. Men zal met een aeuw wikkend oordeel de woorden en spreekwyzen beoordeelen: de verlopen in spellinge, vorminge, constructie aentoonen; voor het verkeerde waerschuwen; dat afkeuren. Ook het lage, en dat te veel in den smaek van 't laegste gemeen valt, teekenen: het middelbare, het verheven aenwyzen, opdat een verlegen schryver in de keuze der woorden den leidraad hebbe.

Dan wie zullen dat werk doen? wie met den meesten spoed ter eindlyke voltoyng en uitgave van het woordenboek ~~werkzaam zijn~~. ~~De voorraad~~ is te Leyde; die voorraad kan niet naer elders verzonden worden. Ook waer zoude ze verzonden worden. De menigte der leden is zoo verspreid, dat men nergens een genoegsaem aental zoude vinden tot zoo een werk. Daer by, zou dit een geheele verplaeftinge der maetschappye vorderen. Immers zal een algemeene vergaderinge der leden van tijd tot tijd niet alleen verslag, maer ook openinge van het werk moeten hebben. Het zal telken algemeene vergaderinge op tafel moeten leggen, en dan daer tot een prikkel moeten dienen, om ieder aen te dryven, ~~om verzoeken aen te dragen~~; de daeraen werkende leden zullen dan ook komen verslag van het gebrek doen, dat in 't werk aenwyzen, is het mogelijk de aenvullinge onder de leden verdeelen. Dit zou op eene andere plaetse zonder het verleggen der maetschappye niet kunnen geschieden.

Daer blijft dan niets over dan dat de Leidsche leden dat werk op zich nemen, den voorraad onder zich verdeelen; die onder hun oog, zoo verre het werk is, naer het voorgestelde plan in orde brengen, met een onvermoeide hand het fyne, als de regeling, der beteekenisse, zoo dat de

eene uit de andere vloeie ; laten die door overbrenginge of overnoeminge of andere tropi komen ; of hun oorsprong aen deze of gene kunst , wetenschap , gewoonte enz. schuldig zijn : ook om te bepalen wat oud , wat gebruikelijk , wat verlopen , wat echt zy ; wat laeg , wat middelbaer , wat verheven , wat voor de poezy , wat voor den redenaer , wat voor den juiststen filosoof is , en wat meer , boven de juiste omschryvinge der beteekenisse van de fyne schale van het oordeel hangt.

Het in orde brengen van den voorraad , zoo verre het werk is , zou konnen als werk aen arbeidslieden , daer toe by de maetschappye te bekostigen ; aenbested worden. Deze arbeidslieden zouden echter eenen zekeren trap van kunde in dien arbeid moeten hebben. Beter waren daer meestersknechts dan jongens. Dit zou men aen het doorzichtig oordeel der Leidse leden moeten overlaten.

Dan daer dit werk zeker zware kosten zal onderhevig zijn , zou men van wege de Maetschappyy met een geacht drukker konnen handelen , dat hy de kosten voor zyne rekeninge nemen moest , en ook voor de maetschappyy een zeker getal afdrukfelen geven , na gerade der Leden , die aen zulk een werk , jaren , tijd en vlijt ~~bested hadden~~ , en wel byzonder voor de Leidse leden , als den hoofdarbeid op zich genomen hebbende , een fraai gebonden afdrukfel.

Daer by besluit van de jaerlijksche vergaderinge de Leydse leden de vryheid hebben om leden binnen Leyde te kiezen , zouden dezelve tot dit werk geschikte lieden in Leide konnen opzoeken , om dezelve door het vereeren met dat Lidmaetschap tot den arbeid aentemoedigen.

Daer , by gebrek aen stoffe tot werk , de maendlijksche vergaderingen veel al uitgesteld , of , omdat men zijn tijd nutter besteden kan , verzuimd worden , zal deze onderneming den Leidschen leden gelegenheid geven ; om die vergaderingen eer te verdubbelen dan uitstellen of te verzuimen ; een schat van bedenkingen , ontdekkingen zal den geest gaende , en die het werk gemakkelijk maken . Wat is er doch aengener dan de bron van iets te ontdekken en den daeruit voortvloeienden stroom tot aen den oceaen naer te gaen ? by voorbeeld . wat is seinen ? teekens geven . Wat be-
duiden die ? groeten . Welk is de oorsprong ? zich met het kruijs teekenen ,
ook

ook anderen dat toewerpen in 't aenkomen of vertrekken is eene groete geweest, die men hietten zegenen, by samentrekkinge seinen. De stroom, 'tis waar, loopt wel eens in 't verborgen voord, dan komt weder voor den dag en men heeft als een nieuw begin. Men zal zelfs de oorzaken daarvan kunnen ontdekken; ook dat de tale gelijk alle andere zaken door de dwaesheid der menschen, het algemeen verderf onderworpen is: ook hier van duidlijk overtuigd te worden heeft zijn nut en vermaek.

Daer ondertusfchen of van wege menigvuldige ambts en andere bezigheden, of jaren eenige leden te Leyde gewichtige redenen van verschooning hebben; zou door de Leidfche leden die zake aen eenige van hun konnen opgedragen worden; die dan 't werk onder zich verdeelen konden. Ondertusfchen was te wenschen, dat uit de in voortraed rijkste en kundigste leden, wier huislyke zaken dat niet beletten, sommige kondert bewogen worden, om zich te Leyde nedertezetten om dat groote webbe op touw te helpen zetten. Misfchien helpt de tijd hierin. 't Werk moet eerst aen den gang. Een voorganger is oneindig veel waerdig. De wereld is zoo. Vele staen voor een ftoot: niemand durft over. Een waegt het: alle volgen.

~~Daer ook de voorreden voor dit woordenboek tot het zelve behoort; daer die volgens blad. xi. van 't beredeneerd plan over de spellinge en grammatica voornaemlyk zal moeten handelen, en de tiende portefeuille, voor een gedeelte immers, moet dienen voor allerlei grammaticale waernehmungen: zal buiten twijfel ook by het besluit, om my en de anderen dezen last op te dragen, gemeend zijn een plan te ontwerpen, en leden voor te slaen om zoodanig eene spraekkunfte te ontwerpen.~~

Dit zeker is van het uiterste belang. Anders zou of die spraekkunfte te schielijk moeten opgeflagen worden, dat niet tot eere van de Maetschappye zoude strekken; of het werk zou er na moeten wachten, dat aen den vereifchten spoed ter eindlyke voltoyinge en uitgave niet zou beantwoorden.

En zeker eene onderneming van dien aert oifcht eene onbegrijplyke behoedfaemheid. Daer zijn natuerlyke regels, welke in alle talen plaetse hebben, en die in den grond de tael tot eene aller redelykfte zake maken. Dan heeft het gebruik in ieder tale van die algemeene regels op dezelfde wyze gebruik gemaakt? is het volftrekt noodig by voorbeeld, dat de naemen werkwoorden onderscheidene uitgangen hebben om de onderscheidene

betrekkingen, waer in zij voorkomen, aen te duiden? Dit zal niemand stelleti.

Hoe verkeerd is het dan de Nederduitsehe tale naer die der Latynen en Grieken te willen buigen! Daer onze werkwoorden den persoon voor opstellen, die de Latynen en Grieken in hunne uitgangen hebben, wat doen wy met uitgangen te stellen in onze werkwoorden? heeft die ze in den beginne gehad? ik twijfel er zeer aen. Het meervoudige zeker heeft de eerste en derde personen *wy* en *zy beminnen* gelijk. De Angelsaxische tale ook den tweeden, waervan langs den Frieschen tongval noch vele voorbeelden in onze schryvers overig zijn. De eerste en derde in t eenvoudige zijn in den onv. voorledenen tijd gelijk; ook in de aengevoegde wyze, en in den tegenwoordigen en in den onv. voorledenen tijd; en mooglijk hebbe ik wel blyken aen de hand van den tweeden in 't eenvoudige, en gronden om te gelooven dat men in den oorsprong zei ik minnen die minnen hi minnen wy enz. De sael zeker heeft hier geene uitgangen noch blyken van onderscheid tuschen een en meervoudig door byzondere uitgangen noodig: de personen wyzen ze aen. In het meervoudige der naemwoorden is ook geen verschil van uitgangen, en dat is er ook in de grondvesting der tale in het eenvoudige niet geweest, indien *den* het m. *de* het v. lidwoord is. *Het* is van veel later uitvinding, en in den grond onze tale het eens geweest met de Frankische. Wy moeten dan ons geheel van 't spoor onzer sprackkunstenaars verwyderen; de sprackkunst, afziende van de sprackkunsten van andere talen, uit onze eigene tale opmaken: daer toe niet de schrijftale alleen, veel min die van die of die stad, ten grond leggen; maer de gantsche tale zoo verre Nederduitsch gesproken of geschreven is of wordt. Voor al is by den boer veel te leeren.

Een byzonder plan zie ik hier niet noodig. Alleen is de vrage wie het werk zal doen? Hier van dunkt my kunnen de Leydsche leden verschoond worden. Uit de leden zouden drie, uiterlijk vier, kunnen verkozen worden, wien dit werk wierd opgedragen. Die zouden een van hun getal kunnen belasten met er de eerste trekken van te leggen. Indien die goedgekeurd waren door alle vier, kon ieder een taek op zich nemen en die uit werken, welke door de anderen overgezien, vermeerderd verminderd of verbeterd kon worden. Den vormer van 't eerste opstel moesten dan alle de voor de hand zijnde en vervolgens inkomende grammatikale waernemingen ter hand gesteld worden, die weder dezelve tot hoofddeelen gebracht hebbende, ze onder de verdere leden, ieder voor zijn taek, konde verdeelen. Het zou

ondertusfchen van belang zijn , daer die spraakkunfte omflchtig wezen moet , onder het bearbeiten er kleiner en kleiner uit op te stellen , waer van de allerkleinste voor de kinderscholen , de grootere voor schoolmeesters en verder gevorderde zoude können dienen , en het zal alles ter uitvoer gebracht zijnde , dan ook in overweginge komen , of die spraakkunfte zelve onder 't drukken niet , door den druk te verloopen , afzonderlijk in kleiner formaet dan 't woordenboek behoort gedrukt te worden , om van meer algemeen gebruik te zijn.

Ziet daer een opstel , na veel omhalens van het zwindelrad der gedachten op het papier gebracht . Ik begrype , dat het er ten uitersten gebrekkig uitziet . Mooglijk is er een grond in waer op door aenmerkingen der heeren , die met my tot dit werk afgezonderd zijn , een bekwaam gebouw geficht kan worden .

